HASSELQVIST
RESA
TIL
HEL. LANDET

H. E. A.

120:-

*8000

Hedvig Elisabeth Alströmer.
Gift med Jonas A.

Parmstämpel, se Carlander II:478.

FREDRIC HASSELQUISTS M.D.
Societ. Reg. Scient. Upſal. & Stockholm. Soc.

ITER PALÆSTINUM
ELLER
RESA
TIL
HELIGA LANDET,
FÖRRÄTTAD IFRÅN
ÅR 1749 TIL 1752,
MED
Beſkrifningar, Rön, Anmårkningar,
ÖFVER
DE MÅRKVÅRDIGASTE NATURALIER,
PÅ
HENNES KONGL. MAJ:TS
BEFALLNING,
UTGIFVEN AF
CARL LINNÆUS.

STOCKHOLM,
Trykt på LARS SALVII kåſtnad, 1757.

* * *

FÖRETAL.

FREDRIC HASSELQUIST var född den 3 Januarii, ſt.vet. 1722, uti Öſtergötland och Törnvalla. Fadren *And. Haſſelquiſt*, därſtådes Comminiſter vid den ſämſta Sacellanie i Stiftet, afled i Sonens ſpåda år, utan at efterlämna för honom minſta undſättning; Modren *Maria Helena Pontin*, i ſinnes krafter lika ſvag, inlöſtes til fribröd i Vadſtena Hoſpital. Således hade denna FREDRIC, hvilken likſom uprunnit af en utmärglad rot, låteligen förtvinat uti ſina ſpådaſte år, om ej Morbrodren Paſtor *Pontin* förbarmat ſig öfver honom, och hållit honom tillika med ſina barn i Linköpings Schola, där han dock nog ſnart ſaknade detta underſtöd, och nödgades igenom yngre barns underviſning hjälpa ſig fram, ſom han kunde, til deſs han åndteligen var ſå vida kommen, at han borde lämna Scholan.

Härifrån begaf han ſig til *Upſala Academie* år 1741, hvaråſt han måſte låta ſig åt-

nöja med de såmsta conditioner, som likvål tilbringade honom den förmon at stadigt få vistas vid Academien, och dageligen afhöra Docentium Förelåsningar. Han fattade straxt en synnerlig hug för *Medicinska* Vetenskapen, och tillika uptåndes uti honom en brinnande lust för *Naturkunningheten*, under det för öfrigt i honom lyste några gnistror af Poësie. Medicinska Faculteten mårkte efter hand, huru denne yngling med en besynnerlig flit förkofrade sig uti de Vetenskaper til hvilka han våndt sin tanka, och dårföre år 1746 tillade honom Stipend. Reg. uti samma Facultet. Det första offenteliga prof utaf denna sin förvårfvade kundskap, utgaf han *de Viribus Plantarum* år 1747, hvilket han så qvikt förfvarade, som han det artigt utarbetat. Samma år hörde han en gång, uti mina enskildta förelåsningar Historien af Botaniquen, hvaribland uprepades hvilka Lånders Natural Historie var allmånt kunnig, och hvilkas ånnu låg orörd. Håribland förekom åfven det *Heliga Landet Palæstina*, hvilkets Naturalier in til denna dag voro mera obekan-

te

te ån någonſin de, ſom finnas i de måſt aflågſne Indier; och faſtån Natural Hiſtorien utaf et ſå mårkeligt Land vore den oumgångeligaſte och måſt åſkade, af de ſtörſte Theologer och lårdaſte Philologer, ſom på Phytologia ſacra anvåndt otrolig möda, ſå hade de med alt ſådant arbete föga minſta ſåkerhet at förvånta, förr ån någon tilförene dår på orten utſtakade hvad våxter och Naturalier Landet ſjålfmant frambringar. Detta förekommer ſå mycket ſållſammare, ſom Botaniken hafver at tacka flitige Theologer, at de uti flera landsåndar noga upteknat de våxter ſom dår finnas; men ånnu ingen, ehuru månge religioſi catholici årligen anlåndt til Palæſtina, någonſin låtit detta vara ſig om hjårtat. Fredric Hasselquist fattade håraf en outſlåckelig luſt at blifva den i verlden, ſom en ſådan ſten rögde utur vågen, och ſatte ſig aldeles i ſinnet, at icke återvånda förr ån han kunde komma dit, och utreda Palæſtinæ Natural Hiſtoria. Detta ſit fattade upſåt förtrodde han mig icke långt dårefter, men jag, ſom förundrade mig öfver en

ſådan tiltagſenhet, föreſtålde honom den långa vågen, den myckna möda, de många farligheter, den ſtora omkåſtnad, ſom vid et ſådant företagande ſkulle möta, och at två toma hånder fåfångt fågtade i luften, ſamt åndteligen at han borde betrakta ſina ſvaga lifskrafter, och förnåmligaſt ſit bråkliga bröſt, ſom redan haft anſtöt af blodſtörtning; han dåremot yrkade ſaken ſå mycket mera, ſom juſt et ſvagt bröſt på intet annat ſått, ån igenom reſor och förändringar af climat kunde hjålpas, blef ockſå faſt vid ſit beſlut, at han ſade ſig icke kunna uphöra förr ån han kommit til Palæſtina, faſt han ån ſkulle til fots gå dit landvågen. Saken var hos honom afgjord; han begynte dårföre at ſöka et eller annat af Stipendiis Magnatum, til et ſå låfvårdt åndamåls årnående, men lyckan gynnade honom intet hårutinnan. Han förmådde ſina *Landsmån* at förſt ſammanſkjuta några penningar til denna reſa, och då han dem fått, anhölt han hos *Medicinſka* Faculteten åfven om något underſtöd, hvilken tillade honom tvånne rum af

Stipendiis Regiis, och åfven *Juridiſka* Faculteten et, något därefter gaf ock *Philoſophiſka* ſamt åndteligen *Theologiſka* Faculteten hvardera ſit rum. Men hvad kunde detta fórſlå til en ſå koſtſam reſa? Imedlertid gjorde HASSELQUIST ſig alt mer och mer fårdig til fullbordan af ſit fóremål: begynte låſa *Arabiſka* och andra Orientaliſka ſpråk; och på det denna fóreſatta reſa icke ſkulle fórhindra hans Academiſka åndamål, aflade han de vanliga ſpecimina academica, ſåſom *Examina*, *Diſputation* pro gradu, *Fórelåſningar*, etc. at han faſt frånvarande måtte vinna de Honores Academicos, ſom en i Medicinen ſtadgad yngling har rått at fordra; hvarfóre han ock år 1751 den 8 Martii under ſit ſiſta viſtande i Cairo vardt til *Doctor Medicinæ* proclamerad; Då Mediciniſka Faculteten, ſom ſett dennas flit och tårſtighet låmnat honom under alt ſit Academiſka viſtande gratis alla Collegia, Examina, Præſidia och Promotion.

Sedan de Academiſka ſtycken af Licentiaten HASSELQUIST voro fórråttade, reſte

han om våren 1749 til *Stockholm*, därest han under sommartiden föreläste Botaniquen och vant allas ynnest, som Vetenskapen gynnade. Under denna tiden beredde han sig närmare til sin resas anställande, då Levantiska Handels Compagniet lämnade honom fri resa til Smirna.

Hårpå steg han om bord den 7 *Augusti* samma år, och ankom lyckeligen til *Smirna* den 26 *November* näst därpå följande. Til sin stora förmon fant han i Smirna vår General-Consul Herr *Anders Rydelius*, såsom en Landsman och slägtinge, hvilken uptog honom med all faderlig omvårdnad, och på alt uptänkeligt sätt gynnade hans resa. Sedan han i Smirna hvilat öfver vintertiden och besedt hvad et så milt climat äfven den tiden däromkring frambringade, reste han i Martii månad 1750 in åt *Natolien* til *Magnesia*, besåg bärget *Sipylus*, samt åter förfogade sig til den vårda *Rydelius* i Smirna.

Vid Maji månads början 1750 lämnade han Smirna och anstälde resan genom *Alexandria* och *Rosette*, samt uti Julii månad

an-

anlånde til *Cairo*, hufvudſtaden i Ægypten, dår han et års tid fördrögde, under hvilken han hade det båſta tilfålle, at göra ſig underråttad om det ſållſamma Ægyptens climat, ſom ſå af åldre ſom yngre Scribenter blifvit namnkunnigt för ſit beſynnerliga lynne. Hår beſåg han *Pyramiderna*, et af de 7 verldenes underverk; gick ned i *Mumiernas* grafvar: tog i akt *Nilſtrömens* ſållſamma ſtigande och fallande, ſamlade de raraſte Naturens producter, och alt detta nogare, ån någon ſom före honom detta Land beſökt. Under all denna tid, brefvåxlade han flitigt med ſina vånner i Fåderneslandet, och upfylde ſina bref med de hårligaſte Rön och Anmårkningar, hvilka blefvo inſatte uti *Lårda Tidningarna* och allmånna gjorde, då alle ſom dem låſte, fattade en ſynnerlig kårlek för en ſå upmårkſam Vandringsman. Hemma i Fåderneslandet var vår HASSELQUIST altſå icke eller förgåten. Medicinſka Faculteten i Upſala föreſlog honom i främſta rummet til den då lediga Medicinæ Adjuncturen, och Kongl. Vetenſkaps Societe-

terne i *Upsala* och *Stockholm* kallade honom til *Ledamot.* Han gjorde sig och vårdig et sådant förtroende igenom de pråktiga rön, som han insånde til bägge Vetenskaps Societeterna, och där finnas indragne uti Deras Handlingar, såsom uti Actis *Upsaliensibus* 1750 *Mimosa Lebbeck* pag. 9. *Cervus Camelo-Pardalis* p. 15. *Mus Jaculus* p. 17. *Turdus solitarius* p. 21. *Fulica atra* p. 22. *Coluber Vipera* p. 24. *Coluber cornutus* p. 27. *Anguis Cerastes* p. 28. *Lacerta Scincus* p. 30, och uti *Vetenskaps Academiens* Handlingar 1750. *Aleppiska Hemsjukan* pag. 136. 1751. *Bårg-falken* p. 196. *Salmiaks* tilredningen p. 259, 1752. *Gråshoppors* åtande i Arabien p. 76, *Bårgs-Råttan* p. 123. När nu under denna tiden Doctor HASSELQUIST, stadd på en så dyr ort, där man icke kunde komma et steg utan omkåstnad, var til sit underhåld och resans befråmjande nödståld om pånningar, såg man med förundran vår *Nations* ömhet för en så vårdig mans understödjande, då alle de, som ålskade Vetenskaper, gjorde frivilliga *sammanskått*

nå-

några gångor, så at summan steg innom kårt tid til mer ån 7000 Daler Kopparmynt, et exempel, som man nåppeligast skulle finna bland de rikaste Folkslag.

Åndteligen låmnade Doctor HASSELQUIST i Martii månad 1751 Cairo, och genom *Damiata* förfogade sig til *Jaffa* och det *Heliga Landet*. Hår fölge han til *Jerusalem* med Pelegrimerne, som skulle fira sin Pascha; och dårifrån gick han til *Jericho*, *Jordan*, *Bethlehem*, *Rama*, *Acre*, *Nazareth*, *Tiberiad*, *Cana*, *Galilæa*, *Tyrus*, *Sidon*, hvarifrån han seglade öfver til *Cypren*, *Rhodus*, *Chio*, och åndteligen återkom oskadd til Smirna, rikt lastad med en otrolig myckenhet af Naturalier i alla tre Natúrens Riken, som Orient, Ægypten och Palæstina frambringar.

Efter förråttad Resa återstod nu intet mera, ån at afvånta Skepps lågenhet, med hvilken han kunde öfversåtta sig och sina kåstbara samlingar til Fåderneslandet;

Men

Men den besvårliga Resan i stark hetta uti Palæstina hade nog utmattat hans krafter, och då han tänkte dem, igenom hvila uti Smirna at återhämta, upväktes den orm, som han så länge burit i sin barm, och en tärande *Hectique* med matthet, sömnlösa, blodspättning och andetäppa, lade honom til sängs, dock med det hopp, som alla af hans öde medföljer. Han åstundade därföre flyttas utur den osunda Staden ut på Landsbygden, at i friare luft bruka mjölk-curen, såsom den enda tilflygt, hvilket ock skedde; men alt detta oaktadt, aftynade vår älskade Doctor HASSELQUIST dageligen, såsom en lampa hvars olja är förtärd, och *utsläcknade den 9 Februarii* 1752 kläckan 6 om aftonen, med allas sorg och affaknad, som honom kände.

Detta dödsfall kundgjordes strax utaf General-Consuln Herr *Rydelius*, som med sin kärlek följt salig Doctor HASSELQUIST i lifvet och efter döden, hvilken därjämte fördubblade sorgen igenom det han låt

för-

förstå, at salig Doctor HASSELQUIST, genom resor på så kostsam ort, fördjupat sig i skuld til 14000 Daler Kopparmynt, och at hans Creditorer vid dödstimman i kvarstad tagit alla Dess efterlämnade Samlingar utaf Naturalier, Observationer och Manuscripter, hvilka icke utan reda pånningar kunde återfås. Således hade vi mistat en så vårdig och älskad Landsman: hans namn stod i lika åfventyr, och hans gjorda arbeten hotades med lika undergång uti Barbarers händer. At få en sådan summa i hastighet tilsammans sågo vi oss ingen utvåg, men den vårde Herr *Archiater Bäck*, som altid så högt älskat Vetenskaper och deras idkare, vågade föredraga dessa beklageliga omständigheter för HENNES KONGL. MAJ:T vår allernådigsta Drottning LOVISA ULRICA, som så nådigt hågnat Vetenskaper och fattat den finaste smak för de sällsammaste Naturens under. H:s MAJ:T beslöt straxt, at utaf egna pånningar desse 14000 Dal. betala och Samlingen inlösa, utom hvilken nåd, verlden sent eller aldrig fått fägna sig utaf detta

verk.

verk. Året dårpå ankommo til Kongl. Lust-Slottet Drottningholm alle desse skatter bårgade och vål bevarade, då ock jag hade den nåden at straxt blifva ditkallad, som hissnade vid beskådandet utaf så många ohörda saker på en gång. De många *Herbarier* ifrån Natolien, Ægypten, Palæstina, Cypren, etc.; alle de *Stenar* och Jordarter ifrån så många mårkvårdiga stållen uti Ægypten och förlofvade Landet: de mänge sållsynte *Fiskar* utur Nil-strömmen; och giftige *Ormar* ifrån Ægypten; de rare *Insecter*; de vidlöftige samlingar utaf Orientaliska *Droguer*; Arabiska *Manuscripter*; Ægyptiska *Mumier*, etc. kunde intet annat ån såtta en i största förundran.

Förledit år ankom ock denna D. HASSELQUISTS *Resa* afskrefven, med de förnåmsta Rön, som af honom sjelf i lifstiden blifvit utförde, dem HENNES KONGL. MAJESTÄT tåktes allernådigst anbefalla mig at i ordning stålla och af trycket utgifva til det allmånnas nöje

och

och nytta. At efterkomma en så hög, som angenåm befallning, har jag stält verket i *ordning:* utstakat hvart och et efter sit *slågte:* tilsatt *namnen* på Örter och Djur: jåmkat *Terminos artis* och den andra skrifarten, utan at dårvid på något sått åndra Auctors mening: låtit verket tilbörligen *censureras* och vid sjelfva trycket haft möjeligaste uppseende. *Synonyma* har jag hållit onödigt at tillågga, på det verket icke skulle blifva vidlyftigt, hålst emedan de lått kunna igenfås, uti tionde edition af Systema Naturæ, dår jag indragit dessa namn. För öfrigt finnes en otrolig mångd af alla tre Naturens Rikens producter uti den salige Auctors samling, som blifvit incorporerad uti Deras Kongl. Majeståters Cabinetter och redan åro beskrefne, som ock torde ofördröjeligen med andra de största Naturens under komma i dagsljuset. Hvad *Örterne* angår, af hvilka Hennes Kongl. Majeståt allernådigst tåktes tildela mig tripletterne, har jag dem på et annat stålle utredt, under namn af *Flora Palæstina,*

men

men hållit onödigt at dem å nyo upråkna, emedan jag icke velat hår införa annat, ån det af Auctors egen pånna hårflutit. Jag ſkal råkna för ſtörſta båtnad om jag hårutinnan kunnat efterkomma

HENNES KONGL. MAJESTÅTS allernådigſte vilja, och allmånhetens åſtundan.

RESAN til SMIRNA.

Jag gick om bord 1749 den 7 Augusti, på Svånska Levantiska Compagniets skepp *Ulrica*, som nu skulle göra 8:de resan til *Smirna*, och fördes af Capit. JONAS EKEROTH, samt seglade kl. 10 från Stockholm. *Skågga-hamn* gaf oss om aftonen vårt första nattläger.

Vi lofverade dagen därefter med et hårligt våder och Sydlig vind til *Djurhamn*, hvaråst vi til den 13 lågo för motvind.

Jag hade altid haft mycken lust, at botanicera uti den Svånska Skårgården, och fick nu därtil et godt tilfälle; men måste sakna denna förmon, i anseende til års-tiden, då Åkermannens lia hade gjort ånda på denna sommarens hårlighet. Jag hoppades dock, at sjöstranden skulle någorlunda förnöja min

långtan; steg fördenskul den 12. i land på en Holme; men fant där icke mer än *Glaux maritima* och *Arenaria peploides*, som redan var gången i frukt.

Bärgsklipporne voro här af salta vågen krossade, så at de långs åt hade stora klyfter och skuror. Dessa holigheter voro fylde med klaraste *qvarts*, så at tydeligen kunde ses spor til denna Sten-artens generation.

Vi kommo den 13 om natten kl. 2 til *Dalerön*, hvaråst vi togo hamn, til at på Fåstningen visa våra pass, och af Tull-betjenter blifva visiterade. På båda sidor om Hamnen voro här bygde små tråhus, så at orten har anseende af en liten stad eller köping. Det, som är bebodt på ena sidan, kallas *Jutholmen*, och det andra egenteligen *Dalerön*. Invånarena äro på båda ställen merendels Lotsar. *Hornsimper* (*Cottus quadricornis*) fångades här på nät, som undertiden skola fås til ansenlig myckenhet. Belägenheten af platsen var obehagelig, omgifven med bara bärg och torra backar. Jag kunde ej på denna vågen få höra af flera vådertecken, än at då sjön börjar stiga åt strånderna, blir visst nordlig vind, som våra lotsar sade sig veta af gammal förfarenhet.

Den 14 seglade vi förbi *Sandmars* Herregård, som hade en skön belägenhet åt stora farvatnet, och en någorlunda vacker lust-trägård, men eljest ingen ting märkvärdigt.

Vi lemnade *Darerö-hamn* den 16. och lyfte vårt ankar kl. 5 för middagen, i tanka at icke fälla det, förr än vi lagdt vårt Baltiska Haf til rygga, hvilket ock efter önskan för oss lyckades.

Landsort var den yttersta landkänning af Stockholms skär, hvaråst til de sjö-resandes tjenst hålles

Fyrbåk. Hår ſteg vår ſiſta lots i land, och våre ſjömån antogo ſtyrelſen ſjelfve.

Under det vi den 17 i et makalöſt vackert våder ſpatſerade på halfdåcket, beråttade vår Capitaine en håndelſe, han haft under ſina ſjö-reſor, at han varit den, ſom ifrån Corſica öfverfört til Holland den bekante Konung Theodor, når han dårifrån måſte fly. Han blef honom ſtrax utanför Corſica öfverlåmnad af en Svånſk Capit. Lieutenant Blix, ſom ſjöledes frålſt honom dårifrån, och Capit. Ekeroth låmnade honom från ſig på en Hollånſk Fiſkare-Buys utan för Texel. Hela hans ſuite beſtod då i en Kammartjenare och en Kock. Jag beråttar detta, i fall denna omſtåndighet ej varit kunnig för dem, ſom utgifvit en ſå bekant Perſons lefvernes beſkrifning.

Gottland viſte ſig i dag til vånſter om oſs med ſina höga ſandbårg, hvilka på långt håll tyktes föreſtålla likaſom med konſt uthugna Columner. Af landets byggnader kunde vi med glas ſe et Kyrko-torn.

Carlsöarne viſte ſig för oſs den 18. hela för middagen. Kalkbårgen, vid deras ſtrånder, ſtodo ſom höga ſönderbrutne murar mot Hafvet. Båda öarne voro aldeles bare, och ſyntes endaſt på den ena 2:ne buſkar. (*It. Gotl.* 282.)

Den 19. hade vi *Öland* på höger.

En liten grå fogel af ſparfve-ſlågtet, kom den 20 kl. 1. flygande tått efter Skeppet. Capitainen ſade ſtraxt, at den betydde Stormvåder. En half timma var knapt förbi, ifrån det vi ſågo honom, då vi fingo et nog ſtarkt våder, ſå at ſjön ſlog öfver relingen, ſom ånnu ej någon gång ſkett. Det ſamma

 har

har jag sedermera märkt åtskilliga gånger, både i Öster-Nord-och Spanska sjön, at då foglar komma om bord, följer altid något elakt våder efter, så at jag tyckes mig kunna gissa, at *Stormvåders-fogelen* (Procellaria) är icke den enda ovåders spåman til sjöss.

Bornholms ö var det första af Danska landet, som vi den 21 Augusti fingo i ögnasigte. Skåne viste sig om styrbord, så at båda 2 följde oss hela dagen.

Den 22 kommo vi in til *Skånska* vallen, och voro *Trålleborg* på et Canon-skott när mot aftonen, då de med sådesskylar tått besatte Skånska åkerfälten gofvo ögonen en angenåm blink af landets hårlighet.

Sedan vi den 23 drifvit hela natten utanför Skånska vallen, af fruktan för grund, om vi nattetid hade gått närmare Sundet, fingo vi med morgon-ronnan tvånne vackra åmnen för vår utsigt, det ena til lands af *Seelands* hvita Kritbårg, som emot Hafvet hade et skönt utseende, det andra til sjöss af några seglare, som hint oss, medan vi om natten lofverade. *Dragö* var en vacker by på vånster om oss med en kyrka. Här hissade vi flagg, och fingo 3 Danska Lotsar om bord, som emot 6 Riksdalers betalning ledsagade oss förbi *Köpenhamn*. At farvatnet var här farligt, sågo vi på et Hollånskt skepp, som dagen förut i vackert våder gått på grund, til hvilket från *Dragö* voro utgångne en stor hop små fartyg, som skulle lossa det samma. En vacker skogslund syntes emellan denna by ock *Köpenhamn*, som sades vara en fri-lyst Ekeskog. Vid middagen voro vi KÖPENHAMN på et Canon-skott når, och kunde se dess vackra Slott, Örlogsflotta, Arsenal och några vackra Kyr-

kor.

kor. Danſke lotſarne gingo här från oſs, ſedan de ſpått oſs vackert våder och god vind, hvilket ock icke ſlog felt. MALMÖS kyrkor och ſtora hus ſyntes om ſtyrbord tvårtemot *Köpenhamn.* En hårlig Bokſkog, i hvilken lågo några ſköna Stenhus, ſades vara Kongl. Danſka Djurgården. Hela denna tractén ifrå *Drakö* var ganſka behagelig at ſegla förbi, och tyktes af Naturen vara årnad at förnöja de Sjö-reſande från båda Hafven, ſom ofta på lång tid ej ſett annat ån himmel och vatten. LANDSKRONA viſte ſig kl. 2 om ſtyrbord, och vi gingo helt når under *Hven*, ſom åt denna ſidan var aldeles obebodd. Vi kunde endaſt ſe en kyrka. Strånderne voro på denna ö helt gröna, ſom vi ej ſett på Skånſka ſtranden. Vi gingo i dag efter middagen til ankars på redden emellan *Helſingborg* och *Helſingör*, til at i denna ſiſta ſtaden betala Danſka Tullen. *Helſingör* var en liten ſtad, bygd af korsverkshus, bredevid hvilken låg fäſtningen *Cronoborg*, ſom utantil hade anſeende af, at vara tillråckelig til det han år åmnad, nåmligen en nyckel til Baltiſka Hafvet.

Jag var den 24 uppe i ſtaden. Dår ſåldes allahanda, ſom kunde tjena til förfriſkning för ſjö-reſande, åfven ſjö-klåder, ſom voro paſſade efter de kalla Haf, ſom hår på båda ſidor ſtöta til. Tråd-frukter funnos nu hår i ſynnerhet til ſtor myckenhet. *Fiſkſlag* ſom hår fångades, och vi fingo, voro *Torſk*, *Lax*, *Makrill*, *Hvitling* och *Flundror*. Staden kan kallas en Gåſtgifvaregård för de ſjöreſande.

Vi gingo den 26 bittida til ſegels från Sundet, och ſtälte vår koſa åt *Götheborg*, hvaråſt några Oſt-Indiſke Varor af oſs ſkulle inlaſtas, och för Levantiſka Compagniets råkning til *Smirna* öfverföras. *Kullen* var yttersta udden af Skåne, 5 mil från Sun-

 det,

det, och bestod af höga backar, på hvilka en båk var uprest.

Den 27 blef jag hår varse sådana djur och våxter, som jag ej förr sett. Om jag eljest ej vetat dåraf, hade jag kunnat tånka, at jag nu var i et annat Haf. De förre voro *Manetter* (Medusae), som både i går och dag blånkte tusende tals i vatnet, och gofvo i en stilla sjö, mot en klar himmel, med en skinande grön fårg et hårligt utseende. De senare voro *Fuci vesiculosus*, *fastigiatus*, *saccharinus*, vid hvilka hångde en stor myckenhet med de aldrasmårsta Conchæ.

Hallåndske kusterne började visa sig för oss. Sedan gingo vi den 28. bittida förbi *Warbergs*-stad och fåstning, samt *Nidingen*, den första ö i Götheborgs skåren, som tånde up för oss om aftonen en ledsagande eld.

Vinga-ö och båk, samt en ankommande lots, gaf oss den 29 tilkånna, at vi nalkades Götheborg.

Vi seglade förbi ELFSBORGS Fåstning vid middagen, och gingo dår innanföre til ankar. Fåstningen tyktes vål försedd, och var ganska vål belågen, at spårra in farten til Götheborg. *Skåren* utan för Götheborg består af många helt bara klippor, små och tått intil hvarandra belågne. Många af dem ligga under vattnet, så at inloppet hår måste vara nog farligt. At det så år, intygade et vrak af Ost-Indiska Compagniets skepp *Götheborg*, som för 3 år sedan, då det kom lastadt hem från Ost-Indien, fåg sit öde på en blind klippa strax innan för fåstningen.

GÖTHEBORG den fasta och berömda handels-staden, som öfveralt år bekant ibland de båsta

stå-

ſtåder i Sverige nåſt til hufvudſtaden, viſte ſig den 30 för våra ögon. Vi hade en mil ſjöväg, at ro från fäſtningen in til ſtaden. *Hamnen* var det förſta jag ſåg. Den är ſtor och nog ſåker, omgifven med höga bårg. Hår lågo några ſmå Kongl. Örlogs-ſkepp och Galerer. Långre fram lågo 5 Oſt-Indiſka Compagniets Skepp. *Skeppsvarfven* voro 3 a 4 ſtycken. *Sågqvarn*, ſom drefs af våder och gick med flera blader, ſamt ſjelf fordrade upp timbret ur Sjön, var anlagd på en högd vid Hamnen. Utur den ſtörre Hamnen kommo vi in genom en ſlagbom i en graf eller murad Hamn, ſom gick tvårt igenom hela ſtaden. Dår lågo ſmå fartyg, i ſynnerhet Holländſka Smacker, ſom afhåmtade Oſt-Indiſka Varor. Staden var medelmåttigt ſtor. Huſen voro öfveralt af trå, undantagande några få Stenhus. Byggnaden var ganſka nått, i det huſen voro med bråder öfverdragne och fårgade gule eller röde: ſmå trånga gårdar voro vid hvart hus, ſom tyktes vara nog farlig anlåggning vid eldsvåder. Rådhuſet, det dår utmed nyſs upförda Stadshuſet, Oſt-Indiſka Compagniets hus voro de ſtörſta och vakraſte i ſtaden. De 2:ne ſiſta ſtodo ännu under bygnad.

Jag blef mycket glad, då jag den 31. råkade min ſlägtinge Herr GUSTAF TOLLANDER, ſom ibland andra Oſt-Indie-farare i denna Sommar var hemkommen. Af honom fick jag åtſkilliga artiga underråttelſer om de orter och folk han hade ſett, i ſynnerhet Chineſerna. Jag betraktade rått noga den Chineſiſka vigten, och blef underråttad, at vigten i China är deld i 1 *Catche*, ſom har 16 Teel. 1 *Teel* 10 Mees. 1 *Mees* 10 Candrin. 1 *Candrin* 10 Caas. En Catche är ungefår 1¼ ℔. 100 Catche göra 142 Svånſka ℔. Den brukeliga *penninge-vigten* håller 50 Teel i China, ſom gör 3 Catche och 2 Teel. 1 Spanſkt

ſtyck v. Achten håller 7 Mees och 4 Candrin. Jag jämnförde den med Apothekare-vigten, och fant, at ℥j gick up mot 8 Mees.

Jag hade ej litet nöje den 1 Sept. at få träffa twänne andra Öſt-Indiſka reſande. De voro Präſter, och hade i år kommit hem, M. THOREN med *Freden*, och M. HJORTBERG med *Hoppet*. De hade båda twå, jämte ſina arbets-ſyſlor, med ſtörſta beröm, vinlagt ſig om Natural-Hiſtorien i de orter de varit. De hade härom blifvit anmodade af Oſt-Indiſka Compagniet vid ſin bårtreſa, och efterkommit det til ſin ſtörſta heder. M. HJORTBERG hölt nu på at arbeta färdig ſin Dagbok, kunde rita, och hade därföre godt före at pryda ſit arbete med Tabeller, af det han ſett i naturalier. Han hade förnämligaſt utvalt *Fiſkar*, öfver hvilka i ſynnerhet *Hayen* (Squalus) med *Lotſaren* (Scomber Ductor) och *Sugaren* (Echeneis), han hade vackra anmärkningar och Figurer. Han hade äfven ſamlat några Inſecter och Vermes, och lofvade inlämna alt detta til Kongl. Svänſka Vet. Academien. M. THOREN hade i Botaniken viſt ſig vara en värdig Diſcipel af ſin låromäſtare, Herr Arch. LINNÆUS, hvilken underviſning, han åtnöt kårt för ſin afreſa. Hans ſamling af örter ſkulle vara ganſka anſeenlig, den han redan lämnat til Commerce-Rådet LAGERSTRÖM, ſom öfverſtyrt den til Herr Arch. LINNÆUS, at til ſamlarens heder och Naturens älſkares nöje göras allmän.

Vidare fick jag den 2. i denna månad ſe allahanda Naturalier ifrån Oſt-Indien och China, hos Herr Commerce-Rådet och Directeuren af Oſt-Indiſka Compagniet LAGERSTRÖM. Denne Herren hade för flera år tilbaka nyttjat det tilfället han ägt, at med Oſt-Indiſka Skepp förſkaffa ſig ſamlingar ur Naturens

rens riken. Det jag i hastighet såg, var en ansenlig *Snäcke-samling*. Sköna *Milleporæ*, i synnerhet en, som hade et stort stycke af sin basis vid sig, som bestod af lera. Vålbemålte Herre hade fått hem med sista skepp *Gullfiskar* (*Cyprinus aureus*) 4 stycken lefvandes i friskt vatten, lyckeligen hemförde från Canton helt qvicka. Deras mat var Oblater; (*Beskrifne af Arch. LINNÆUS i Svånsk. Vet. Acad. Handl.* 1746). En Qviga 9 månader gammal, från China, som var i ingen ting skild ifrån våra kor, endast såg hon något mer munter och qvick ut, likare at hon skolat varit upfödd på vilda fältet, och under bar himmel, ån at hon någonsin varit instångd i trånga hus eller mörka hyddor, som altid ger djuren et trumpnare och dåligare utseende. Fårgen var rödbrun. Hon var vål frodig och fet, så at sjöresan ej bekommit hånne illa. *Bambu-rör* (*Arundo Bambos*), som i China brukas ganska mycket i deras Oeconomie, var våxande hemförd, *Stammen* en tum tjock, articulatus, spithamæus inter genicula; *Folia* ensiformia; altit. bipedalis. GYMNASII-Bibliotheket öpnades för mig af dess föreståndare M. ARVIDSON. Sebas pråktiga verk, var vål den kostbaresta boken dår fants: En Naturalie samling var hår vackert begynt: dår vistes *Flyg-fisken*, en ogemen stor Ål, tånderna af *Manati*, et ganska vackert *Lithodendron*, en *Ægagropila* ur en ko, af en fullkomlig knytnåfvas storlek, en hop *Petrificater* af Salig Arch. STOBÆUS hit skånkte.

Qvinfolkens rågnklåder kommo hår i Götheborg icke mindre mig, ån andra resande, ovanligt före, at se. Detta år et klåde, några alnar långt, af svart tyg, som de altid kasta öfver hufvudet, och halfva kroppen, når de gå ut, så at åfven ansigtet år skylt. Det brukas af alla gifta af medelmåttigt stånd, och

år detta bruk så fortplantadt från åldre tider, då det utan tvifvel kommit in med utlånningar, som förſt anlagt ſtaden, at det intil vår tid ej kunnat undergå de omſtåndighets öden, som Fruentimbers klådebonad eljeſt år underkaſtad.

Jag begaf mig den 7. up i en Bondeby på landet, hvaråſt, som i hela Bohus lån, en del af Småland, och Skåne ſkal brukas, fönſtret var på taket, som gjorde ſtufvan nog mörk; men ſkal bidraga mycket til varma rum. *Blåkål* var hår planterad på ſtora kål-tåppor utan för hvar bondeſtuga, och ſkal denna helſoſamma och nyttiga våxt vara mer brukelig hår, ån i någon annan landsort.

Vi lyfte den 8 Sept. bittida om morgonen vårt ankar, och gingo ifrån Elfsborgs fåſtning, ſågo efter midd. Marſtrand, och om natten Skagens Båk.

Den 9. hade vi Jutland om Babord.

ESOX roſtro cuſpidato. Art. Sp. 2. var en fiſk, som vi den 10. fångade på krok. *Nåbbgådda* kallas den allmånt på Svenſka, och i Bohuslån *Horngål*, deſs beſkrifning kommer måſt öfverens med vår allmånna gådda; men deſs långa nåbb ſkiljer hånne ganſka vål. Fjållen voro gröna, hela kroppen fårgade grönt af ſig, och ſjelfva ryggbenet och refbenen voro gröna, som jag eljeſt på ingen fiſk ſett.

Våſtlig vind med nog hårdt våder ſatte oſs den 13 an.

Några ſmå foglar, ſåſom *Rödſtjerten* (Ruticilla. Fn. Sv. 224). *Svalan* och en *Tårna* hade den 15 blifvit angrepne af ovådret, förr ån vi, och ſökte altſå hos oſs ſin tilflykt, och icke långt dårefter

up

upvåktes en ſtark ſtorm från N W. ſom påſtod i 3 dygn.

Vi hade et dygn haft ſtillare våder, då vi d. 20 főr middagen fingo om bord några *Bofinkar* (*Fringilla celebs*) och en *Tårna* (*Sterna Hirundo*), vanlige ſpåmån til omſkifte af våder. De bebådade dock denna gången ej vårre, ån en ſtark kulning från W, ſom kom emot aftonen och gick ſnart őfver.

En ſjőman, ſom ſatt up i maſten, ropade om morgonen den 21, at han ſåg *Hollåndſka Vallen*; men vår Capitaine trodde, at vi ej vore komne ſå långt, och gaf dårfőre ingen akt dårpå, főrr ån efter middagen, då han med de andra kunde ſe Ångelſka kuſten vid *Yarmouth* från toppen; då főrſtod han főrſt hvaråſt vi vore, och at det var tid, at bruka főrſigtighet; emedan vi ſvåfvade emellan de bekanta Ångelſka Bankarna. Lodet år vid ſådana tilfållen en ſjőmans hőgra hand; det brukades ock nu rått flitigt, och det juſt emillan fruktan och hopp. Man hade vid en lodning 20, och vid en annan 5 famnars djup, ock ſå i några timars tid, tecken til den aldra ojåmnaſte hafsbotten. Sjőmånnerne beſlőto, at de voro ur råtta farvattnet, och på någon bank, ſom i deras kort ej var utmårkt. Vår lycka var vid detta tilfållet, at vi hugnades med et makalőſt vackert våder, hunne til natten i godt farvatten, och fingo en őnſkelig vind.

Hollåndarne hade på deſſa bankar ſin guldgrufva, ſå kallas med ſkål deras Sillfiſkerien, hvilken icke kan beſtridas, at de tagit nårmare up vid ſina grannars, ån ſina egna ågor. Vi foro den 22 főrbi ganſka många af dem; och kunde i ſynnerhet råkna őfver 30 ſtycken på en liten krets.

CA-

CANALENS smalaste farvatten, emellan Frankrike och Ängeland, tillåt ofs den 23. vid Solens upgång se kusterna af båda dessa mågtiga Konungariken. Det senare voro vi ganska nåra, så at vi med klara ögon kunde skönja defs kritbårg, bespeckade med Flintstenar, och den dår ofvanpå belågne Douvers fåstning. Et hårligt våder, och en önskelig börd förde ofs med nöje förbi de stållen, som i detta farvattnet blifvit så många sjöresandes graf. Vi kommo den 25 uti Spanska sjön vid middagstiden, sedan vi på 2½ dygn seglat 90 Svånska mil, hvilket utgör det egenteligen, som sjömån råkna för Canalen.

Vår Svånska flagg har föga at frukta för *Sjöröfvare* ifrån Barbariska kusten, så långe vår Krona, til handelens stora fördel, underhåller en god fred med de mågtigaste af dem. Några små röfvare-fartyg ifrån Saleé och Tanger, som undertiden oroa detta farvatnet, åro de endaste för hvilka Svånska skepp måste bruka den förfigtigheten, at såtta sig i förfvars stånd; och emedan man aldrig bör anse sin fiende för ringa, så lagades til våra stycken och språngkistor, samt handgevår utdeltes den 26, åt så många, som voro om bord. Uti denna stållning hålla sig gårna våra skepp til defs de åro förbi Gibraltar.

Vi hade den 28, vid middagen i ögnasigte högden af den bekanta udden, utom hvilken de gamle trodde ingen jord mera fants, och voro ej långre ifrå land, ån at några *Grönsiskor* (Fringilla Ligurinus) hunno til ofs, at utmattade söka natthårberge.

Himmel och Haf tåflade om, under vår fart den 30 genom Spanska sjön, hvilken skulle öfvergå den andra uti behaglighet. Jag, som ej hant at stråcka min lilla insigt i Naturen långre, ån til de 3 riken,

ken, fant mig i famma tilftånd, fom den dår går uti en park, full med de hårligafte våxter och djur, utan den ringafte infigt i Natural-Hiftorien. Han kan fåga, at det år vackert; men ej vidare. Jag tviflar ju icke at många vackra åmnen både på himmel och haf lupit ofőrmårkt fõrbi mina ögon, fom kunnat gifva anledning til nyttiga anmårkningar, åt den, fom haft kunfkap uti Aftronomie och Phyfique.

St. Vincents udde, fom år en bekant landkånning för de fjöresande, hade vi nu låmnat efter ofs; når vi den 9 Octob. för middagen hunno up en Hollåndfk Örlogs Fregatt, fom fkulle hemföra en Tripolitanfk Ali Effendi, fom kom ifrån fin befkickning hos Hollåndfka Republiquen, och var den fámme, fom i famma årender, för några år fedan, varit i Stockholm. At vi voro i ofåkert farvatten, at de icke hiffade någon flagg, få fnart vi hiffat, och aldramåft, at vi fågo Turkar, och en hop manfkap med öfvergevår på half-dåcket, fåg nog mifstånkt ut, och gaf våra fjömån anledning, at rufta fig något litet til förfvar; men all mifstanka förgick, då en Lieutnant med en Under-Officerare och 8 man kommo om bord, endaft at fråga, hvadan vi komme, och hvart vi åmnade ofs.

Vi hade ej fett *Tumlare*, fedan i början af Nordfjön, förån vi den 10. blefvo varfe ftora fkockar af dem drifva från W. til O. Sjömånnerne höllo dem för våder-fpåmån, och fade, at då de fynas få nåra i vattubrynet, kommer gårna hårdt våder ifrån det vâderftrek, åt hvilket de fara. För denna gång flog deras fpådom felt; ty det famma hårliga våder, fom följt ofs igenom hela Spanfka fjön, varade ännu i några dagar med ftark vårma.

Afri-

Vi hade *Africanſka* kuſten den 11. hela dagen i ögnaſigte, och emot aftonen den Spanſka til höger ſom förut. Det feltes oſs altſå ganſka litet, at komma i et annat Haf; men vi måſte dock låta oſs nöja, at i 2 dygn krytſa mellan Spanien och Africanſka Vallen för en tåmmelig ſtark Oſtlig vind.

Sundet, ſom ſkiljer Europa ifrån Africa, gingo vi den 14. efter midd. igenom. Höga kalkbårg ſyntes på båda ſidor af genomfarten, utur hvilka rök utſlog från en ſtor hop eldar, hvilka åro kalkbrånnerier, dem de drifva i båda kuſternas bårgsklyfter ömſom. Med deſſa kalkbårg, ſyntes andra utaf lös ſand, ſom ej voro ſå branta, utan ſluttade emot Hafvet. De voro helt gröna, öfvertåkte med en frutex, och hade åfven några vingårdar. Utſigten af deſſa bårg, år ingen ting mindre ån behaglig. Nordiſka bårgens prydnader, ſtadigt grönſkande ſkogar af Gran, Tall och En, ſaknas hår, och med dem det nöje de tildela ſina åſkådare.

GIBRALTAR-ſtad och fåſtning ſyntes den 15, och låg vid en hög klippa, ſom ſlöt de Spanſka bårgen vid Sundet. CEUTA låg nåſtan gent dåremot på Africanſka ſidan. Når deſſe åro lämnade akter ut, år man kommen igenom trångſlen, och får ſe et annat Haf.

MEDELHAFVET kom oſs med morgonronnan i ögnaſigte, och vi lofverade långs efter Spanſka kuſten, hvilken altid de ſjöfarande hålla nårmare til, ån den Moriſka. Vi finge ifrån Spanſka kuſten en liten vacker *fogel* (*Motacilla hiſpanica**) om bord. Den ſpådde oſs et hårdt våder, ſom kom några timar efter med N. O. vind och varade hela natten.

Et

Et ſtarkt åſkedunder med ljungande, hagel och rågn kom öfver oſs den 18:de om natten, ſom vid denna årstiden var ovanligt för Svenſka ögon. De höga Spanſka bårgen följdes ännu åt, och ſyntes om dagen tåkta med ſnö, och om natten lyſa af eldar, hvilka uptändas dels af dem, ſom hålla vakt, dels af dem, ſom äro tilſtädes vid kalkbränningarna. Vi fingo en *Lärka* (Alauda) och en *MOTACILLA corpore ex fuſco virideſcente, pectore ferrugineo*, om bord. Den förra kunde ej annat än efter ſin vana til lands ſätta ſig ned, åfven på Hafvet, men det bekom hänne illa. Många blefvo bårta, och en enda kom dåfven och eländig up på Skeppet.

Formentera viſte ſig den 25 för m. til vänſter. Den var en holme i Medelhafvet, mot Spanſka kuſten, på hvilken endaſt ſyntes några buſkar, hvars ſtränder ſkjuta perpendiculairt upåt Hafvet.

Vi fingo i några dagar förfara detta Climatets höſteväder (i Medelhafvet) med ſtorm, kulen väderlek, rågn och om nätterna et förſkräckeligt ljungande; men om natten emellan den 28. och 29. kl. 9, då vi vore 12 mil veſter om Sardinien, hade vi det grufveligaſte och hårdaſte väder, vi hit intil på hela vår reſa utſtått. En N. vind med aldraſtarkaſte ſtorm-ilningar: et håftigt ljungande från alla himmelens kanter med något åſkedunder: et ſlagrågn blandadt med hagel, ſtötte på en gång tilſamman; men påſtod ej längre, än litet öfver en half tima. Haglen, ſom då föllo, voro til en del ovale, ſomliga ſphæriſke, ſomliga elliptiſke och platte, andra kantige. De ſtörſta voro ſtörre, än valnötter, de mindre, ſom Muſkotter. De voro hvita och klara utan på, och hade invårtes en kärna, ſom ſtötte på blått af en årts ſtorlek. Jag vågde några ſom höllo ℥j.

Når

Når jag tog dem i munnen voro de så kalla, at jag fruktade tungan skulle bli paralytisk, om jag vidare fortsatte försöket. Sjöfolket, dem de slogo i hufvudet och på händerna, glömde ej den natten eller dagen därpå, at de fått känna dem. Något för detta ovåder i skymningen, viste sig 100:de tals *Tumlare* (Delphinus 1. Linnæi S. N.) i vattubrynet, som sprungo åt Norden, et tecken til ovåder, det jag ofta sett slå in. Mina vanlige Spåmån, *Sparfvar*, läto äfven se sig til myckenhet vid detta tilfället.

Afrikanska kusten syntes den 1 Nov. ifrån masttoppen, från hvilken kom en *Emberiza* (africana).

Vi seglade den 2. förbi Sicilien med en stark N. vind, för hvilken vi sågo Tumlare i vattubrynet och foglar kring skeppet.

En oräknelig myckenhet *Sparfvar* (Emberiza melitensis) kommo den 3. omkring vårt fartyg, och strax därpå blefvo vi ansatte af en stark storm, som varade hela den andra dagen.

Vi hade den 7. i ögnasigte kusten af Morea, då en *Levant* (Så kallar man en N. O. vind): mötte oss och gjorde, at vi til den 11:te måtte kreutsa, utan at vinna någon fördel.

Vi fingo den 12. bittida om morgonen se *Candia* och *Cerigo* på vänster.

Morea kom oss i ögnasigte den 13. på vänster, och *Milo* på höger, då en god börd gaf oss hopp at snart ända vår resa, och en härlig väderlek lindrade ledsamheten, som et så långt vistande emellan himmel och vatten naturligen kunnat åstadkomma. Men efter middagen byttes tilståndet om. Ju mera en sjöman nalkas land, ju säkrare räkning gör han sig

på

ostadigt våder. Nordlig vind mötte oss med det afdrafaseligaste stormvåder, och nödgade oss at kreutsa i 2 dagar.

Til vår lycka voro vi Milo så når, at vi den 15 kunde söka des Hamn, i hvilken vi lupo in med en flygande storm. MILOS-Hamn år en af de båsta uti Archipel, omgifven med bårg på alla sidor, af hvilka et, vid inloppet, har et förstördt Castell, med en by, som ofelbart har en af de måst höglånta belågenheter och vidlöftigaste horizont i hela verlden. Vi kastade ankar på mer ån 20 famnars vatten, så djup år denna hamn, hvilket ej litet bidrager til dess godhet. Han vore vård at ge inlopp åt et båttre land. Vi funno med besvår ankar-botten på föresagde djup, icke långt ifrån landet. Öfveralt var han eljest djupare.

Vi rodde den 16 för middagen i land, och gingo up til staden, som har samma namn med ön. För mig var det kårt, at denna årstiden få se några våxter i blomma, fast ån hösten hade redan fått magt med de flåsta, efter hvilka jag endast kunde se deras förtorkade qvarlefvor. Den första jag såg, var svånsk, *Leontodon autumnale*, som åfven hos oss blommar om hösten. *Anemone coronaria* stod ån i sin båsta blomma, af hvilken somlige voro hvita, somlige blå. *Nerium Oleander* stod på 2 stållen i stora buskar ut vid vågen, och prydde sit stålle med sina fasta gröna blader och långa skidor, hvilkas frön ej ånnu hint at vål mogna. En qvarters hög buske (*Mesembryanthemum nodiflorum*) stod öfver hela marken, med små trubbuga, köttfulla blan, utan blomma. I murarna voro 2:ne buskar, 2 alnar höga, den ene hade små ovala gröna blan, inga blommor, (Rhamni species); Den andra med hvitgrå blader, som åfven beskrefs. Vågen var full med klappersten och klar Qvarts i lösa stycken,

ken, rőd och ſvart Spat, åndteligen Sandſten och hård Kalkſten. På båda ſidor voro gårdesgårdar af grof Sandſten, bland hvilken var blandad en grof blekgul Lera i ſtora ſtycken, ſom af ſolhettan ſomligſtådes var ſå brånd, at den var helt rőd. De voro hårigenom ſå faſte, at ingen ting tyktes kunna rubba dem, och dårtil med, på ſomliga ſtållen, ſå hőga, at de ſnarare tycktes vara anlagde, at bevara en befåſt ſtad, ån några illa brukade hvete-åkrar, ſom lågo dår innanfőre. Sedan vi gått $\frac{1}{8}$ mil ifrån ſtranden, kommo vi in til ſtaden. Deſs utſeende kunde ej annat, ån upvåcka ſina åſkådares medőmkan, då den endaſt viſade bara låmningar af főrſtőrda hus, ſom vitnade, at de tilfőrene varit pråktige, bygde af fyrkantig Kalkſten, och ſyntes ånnu några qvarlefvor af deras forna, både in-och utvårtes prydnad. Innom deſſa elåndiga murar, bodde några uſle inbyggare, af hvilka de fattige hade intagit underſte våningen, hvaråſt deras boning uti intet annat ſkildes ifrån våra ſvåra fångelſer, ån at folket hade dőrren őppen, och dårigenom fingo ſit ljus, i ſtållet főr főnſter, och hade frihet at gå ut och in. Vi gingo ſtrax tillika med en Hollåndſk Sjő-Capitaine til Hollåndſka Conſuln, och ſedan han vål undfågnat oſs, och budit oſs til middags-måltid, főlgde vi Venetianſke Conſulen, ſom főrſt főrde oſs in i Stadſens kyrka. Vid vågen ifrån ſtranden funnes: *Nerium Oleander*, *Erigeri* ſpecies, *Meſembryanthemum etc.* I Trågårdarna, ſom voro elåndige, ſyntes 2:ne *Palmtrån* ganſka ſtora, några *Fikontrån*, *Roſenmarin* i gamla ſtora buſkar, *Narciſſus luteus*, *Majorana*, ſom var dår hållen főr den raraſte, och nåſtan den endaſte bevarad i krukor. *Vildt* til őmnoghet fans dår. Bland annat var dår *Tjåder*, ſtőrre ån i Sverige, en ſållſynt fogel ſå långt i Sőder. Staden år főrſtőrd och fattig; men full med folk. Barnen kommo af alla vinklar, alle uſle. De, ſom voro mera

vål-

vålmående, hade sin boning en trappa från jorden; men deras vistande var lika uselt. Där var 2:ne kyrkor, både Grekiske; här är nu ingen Romersk, ej eller någon Misionair af denna Religionen. Jag gick in i den ena, som var i anseende til det öfriga stadsens tilstånd tämmeligen vål vid magt hållen. De viste mig en curiosité, som var vård upmärksamhet. Det var et stycke af en skepsplanka, hvilken var igenomborad af et fiskeben, som var den stora tanden af *Artedii Monodon*, icke hel och hållen, utan et stycke afbrutit. En Fransk Capitain hade funnit det i kölen af sit skepp, kölhaladt vid Morea. Han hade huggit ut stycket, samt fördt det med sig hit, och låtit hänga det i kyrkan til åminnelse. Det var artigt, utan at vara Mirakel, som det goda folket ville gifva det ut före. De Franske hade här en Consul af sin egen Nation, och Holländarne samt Venetianerne hvar sin, som äro Græker af landets inbyggare. På hela denna ön är ingen Turk. Capitain PASCHAN skickar under sin fart i Archipel, en Galére hit, som hämtar Turkiska Keisarens årliga inkomst, hvilken är nog dryg, i anseeude til landets fattigdom och brist på penningar. Det styres af Primater, hvilka uphämta och aflämna skatten, och bilägga tvistigheter. Folket öfver alt var ganska vänligt och höfligt. Qvinfolkens klädebonad är en af de besynnerligaste och tillika oanständigaste, man ser på någon ö i Archipel, af hvilken hvar och en har sit egit sätt för könet, at utstoffera sig. Här voro de, med et ord, nakne framtil, från halsen til medjan, och hade en kårt kjortel, som räkte til tjocka benet, samt på hufvudet et löst kläde, slängt öfver sina flätade hår, hvilka hängde dem til medjan. Ön kan aflämna något Bomull, som hämtas af Venetianer och Franska. Vin är här, men den, som vil veta, hvar det sämsta finnes i verlden, så kan jag visa honom til Milo.

Den

Den 18:de lyfte vi ankar ifrån Milo, fedan vi tagit lots, fom fkulle följa ofs genom hela Archipel.

Den 19. fågo vi öarna Paris. Den 20. Tius, Negropont, och den 21. kaftade vi ankare för kuften af Karuburno, fom år Natoliens fafta land, dår vi hade Natolien på den ena fidan, och Scio på den andra. Samma dag gick jag i land vid Karuburno; men fant ingen ting, fom lönte mődan, mer, ån at jag fick fe *Thymus vulgaris*, den jag ifrån barndomen fett i våra trågårdar, våxa vildt. *Halietis* och *Pumex* voro de öfriga naturalier, fom jag fant.

Vi lyfte ankare den 25. och lofverade under Scio, då jag hade tilfålle, at på nog nåra håll fe defs tåmmeliga vackra ftad med hus af vackert utfeende, men mera prydd af fina planteringar och trågårdar, fom frambringa den få kunniga *Maftix*; denna öns enfak.

Den 26. kommo vi i Golfen af Smirna, då vi hade land af *Natolien* på båda fidor.

Det var ej långt ifrån, at vi icke den 27 bittida, juft då vi tånkte, at vi öfvervunnit alla olyckor, ftannat til flut uti en fvårighet, fom tycktes vilja betaga ofs vårt hopp om lyckeligt flut på vår refa. Vi hade ftåndigt motvind, och nödgades dårföre lofvera emellan 2:ne land, hvilket år åfven få åfventyrligt i et fmalt farvatten, fom det år den endafte och fåkrafte tilflykt för en fjöman i motvind, då han år i öpna fjön. Vi lofverade åndteligen ej båttre, ån at vi gingo för når under land, och ftötte på grund i dagningen. Strax kom en Græk och Turk om bord, fom voro på ftranden at fifka, och tilbudo fin tjenft, at fkaffa ofs fmå fartyg, at låtta vårt; men vi behöfde ej deras hjelp. Et våder ifrån landet tog uti våra fe-

ſegel, och hjelpte oſs i tilråckeligt vatten. Vid middagen kaſtade vi ankare utan főr Smirna-Caſtell, ſom beſkjuter inloppet, då vi blefvo påhålſade, af våra Svenſka handlande, Herrar PALM och HEBBE. Vi lyfte ankare, och gingo in i Hamnen főr Smirna, dår vi efter vanligheten blefvo hålſade med ſtycke-ſkott från alla Nationers fartyg, főrutan de Franſke, ſom ej gőra denna heder åt någon annan Nation, ej eller åtnjuta den af andra. Efter middagen gingo vi i land med Capitainen, och blefvo med den ynneſt och vålvilja emottagne af vår Conſul Herr RYDELIUS, ſom vi kunde vånta af en man af hans ådla egenſkaper.

RESAN KRING SMIRNA OCH MAGNESIA.

Jag gjorde den 29. min förſta viſite hos Herr PEYSSONEL, Franſk Conſul, och Ledamot af L' Academie des Inſcript &c. Hans märkeliga inſigt i de ſaker, ſom måſt drifvas i detta vittra Sällſkap, ſårdeles Antiquiteter och Myntväſendet, hindrade icke, med mindre jag af honom fick en artig anmärkning, ſom hörde til Naturali-Hiſtorien. *Corallerne* hafva i vårt Seculo varit et inbundit åmne för de ſtörſta Naturaliſter. Naturen har ſå hopveklat deſſa ſina konſtverk, at det tyks vara omöjeligt, at utreda dem. Detta har gjordt, at de haft et öde, ſom andre naturalier icke undergått, at blifva förde af olika Lårde til olika Naturens Riken. De hafva gått igenom alla 3 deſſa Riken, och ånnu vet ingen med viſshet, til hvilket de böra egenteligen höra. Det var i Herr PEYSSONELS umgånge, ſom den lärde Grefven MARSIGLI tyktes haft ſtörre lycka, at öfvervinna alla tvifvelsmål om deſſa naturalier, ån han hade emot ſina ovånner, då han i ſin dyrbara Hiſtoria Maris ritade för hela verldenes ögon *Corallernas* blomma. De voro altſå då för tiden våxter. Man vet ingen, ſom ſtraxt beſtridde denna mening. Grefve MARSIGLI blef båttre hörd af de lårda, ån af ſina domare. Herr PEYSSONEL hade dock igenom några anmärkningar, dem han gjordt vid Franſka kuſten, åfven förr ån MARSIGLI gifvit ſina i dagsljuſet, fått anledning, at falla på andra tankar, juſt de ſamma, ſom de lärde Franſoſer nyligen yttrat, underſtödde af rön, nåmligen: at *Corallerne* voro maſkbon. Herr PEYSSONEL ſjelf hade ej Natural-Hiſtorien för ſit hufvud-arbete, gjorde dårföre intet vå-

ſen-

ſende af deſſa anmårkningar. Han meddelte dem med ſin Bror, en lärd Medicus. Brodern ökte dem och tänkte göra dem allmånna, okunnog ånnu om det, ſom MARSIGLI trott ſig uptåkt. Ändteligen förekom Gref MARSIGLI Herr PEYSSONEL, och denne full af harm, at ſe ſin tanka kullkaſtas af en annan, ſom var honom tvårt emot, och hvars uphofsmans anſeende ibland de lårda, han til åfventyrs trodde kunna bidraga, at minſka deras förtroende til en annans anmårkningar, ſom ej ånnu fått bland dem ſamma inſteg, förqvafde ſina och ſin Brors rön; men tankan blef dock icke aldeles nedgrafven. Herr Conſul PEYSSONEL yttrade den för Herr REAUMUR, och råkade juſt på den, ſom viſste at göra nytta af en ſå mårkelig ſpeculation. Herr REAUMUR meddelte den förökt med egna tankar och anmårkningar med Kongl. Franſka Vet. Academien, och underlåt ej med heder, at komma ihog deſs förſta uphofsman. Sådan var början til den mening om *Corollerna*, ſom i vår tid funnits vårdig Kongl. Franſka Vet. Academiens och andra Lårdas underſökning, och nåſtan vunnit allmånt bifall, hvilket deſs uphofsman ej lofvade ſig, då den förſt föll honom in.

Den, ſom nyſs år ankommen i et främmande land, år nyfiken, at ſe deſs ſedvånjor. De, ſom angå Gudstjenſten åro artige, och en reſande, ſom antingen för ſit nöje, eller i någon nyttig afſigt, vil nårvarande göra ſig underråttad om alla Religioners Ceremonier, ſom gjordt måſta våſende af ſig, bör begifva ſig til någon viſs ſtad i Levanten, dår kan han ſe alla, Afgudadyrkan undantagen. *Grækiſka* kyrkan mena många ibland de Chriſtna, vara den, ſom vid ſina Ceremonier kommer nårmaſt in til det, ſom var ófligt med Chriſtna Gudsdyrkans början. Jag ſåg den förråttas den 5 Dec. af Förſamlingen i Smirna,

så namnkunnig för sin ålder, och ännu mer därföre, at hon förföljd af Påfven och Turken, kunnat behålla sig vid det tämmeliga goda tilstånd, i hvilket hon är, då dess systrar redan gifvit fornhäfdarne sysla nog, at upsöka sin plats. Församlingen i *Smirna* har en Biskop, efterträdare af den, som fick af öfversta Herden en så märkelig titul. Hans välde sträcker sig ej längre, än öfver de Græker, som bo i staden, af hvilka han, äfven genom sammanskott och vissa Ceremonie-penningar, har sin inkomst, som bland det Grækiska Prästerskapet är en af de ansenligaste.

Medicinens tilstånd på åtskilliga orter är det, som aldraminst blifvit vidrördt, så framt det någonsin blifvit påtänkt af dem, hvilka gifvit oss Resebeskrifningar, utom Europa. Få Medici hafva rest utom den krets, som innesluter lärda verlden, och de öfrige hafva dragit omsorg, hvar och en om det, som hört til sin Facultet. Jag har funnit min skyldighet, at göra mig underrättad om det, som angår vårt, på de orter jag framfarit. *Smirna* var på den tiden, då de Græker gjordt Läkarekonsten til en del af Himlaläran, prydd med Guda-tempel, helgade åt Sundhetens och Konstens Skydds-gudar. Där slogos mynt til deras åminnelse, som förrättade en så helig Vetenskaps hemligheter, och som med förnuft utdelte de medel, som Försynen gifvit dem i händer til de sjukas tröst, se *Mead Orat. de honor. Med. London.* Tiden har oförlikneligen förändrat denna Konsts tilstånd här å orten. Grækerne hafva ännu några gnistor qvar af den eld, som lyste i deras fäders snillen; men de blefve utan tvifvel aldeles förqvafde, om ej några få, mera upmuntrade af omtanka för sin utkomst, än af kärlek för vetenskapen, tagit sig före, at i vår vittra Europa låta dem upeldas. Man finner altså i Constantinopel och Smirna,

nå-

några Græker, som studera på Medicinen mäst i Padua; de äro gemenligen födde på någon ö i Archipel. Scio har i synnerhet et antal af skickeliga Läkare, och meddelar äfven ämnen åt andra Platsar. Jag vet ej hvad för frihet kringflutne länder fått af Naturen, at frambringa Läkare-snillen: *Stanchio* (Cous) och Ängland gifva oss märkvärdiga exempel. Jag fick anledning at göra dessa anmärkningar, då Medici i Smirna kallade mig den 9. til et rådslag vid sin förnämsta medbroders sjukdom, en Grækisk Doctor, född på Scio, som innom några dagar afled af et Asthma convulsivum. Han holt sig sjelf fast vid den regel han följt i sin Practique, at lämna alt åt Naturen, utan at bruka medel, om icke Diaetetiska. Desse äro nästan de endaste, som förordnas af Läkarena i Smirna, och hela diæten består däruti, at fasta. De föregifva til orsak, at luften är födande, och gör tilfyllest för en sjuk til hans uppehälle; men jag styrktes af en ny förfarenhet, i den sanning, at de helsosammaste reglor kunde blifva skadelige, då de drifvas för långt, och ej lämpas med förstånd til omständigheterna. Desse Medici voro i min tid en D. Demetri öfver 80 år gammal, född på Scio, som hade rest i Ängland, öfver Tyskland, practicerat i 9 år i St. Esprit, det förnämsta Hospital i Rom, och äfven i sin ungdom gjordt sig hemma i Botaniken, hvilken vetenskap han ej handterat med kallsinnighet, hälst han vid denna sin ålder ännu hade fullkomlig kunskap om Raji och Tourneforts systemer. Jag gaf Idé om vår Linnæi af alla berömda, och af många vedertagna systeme. Jag såg en gammal man gladlynt anse de underrättelser han fick ur en verld, hvars invånare han fordom varit, och från hvilken et hemvist hos Barbarer hade utstängdt honom på samma sätt, som en krigsman af samma ålder, oförmögen at infinna sig vid slagtnin-

gar och belågringar, låter ſina ſkrynklor utplånas af et gladt lynne, då man börjar tala för honom om nya bardalekar. D. ZANI född på ön Santorin, var den andra af Facultetet i Smirna, ſom var i anſeende; en ung, vacker och naturligt qvicker man, förſedd med ſå mycken lårdom, ſom fordras ordenteligen, at kunna utreda ſig vid allmånna ſjukdomar: hade ſtörſta hopp, at vinna allmånhetens förtroende, hvartil han redan var på en god våg.

Den 16. gjorde jag min förſta luſtreſa til håſt, hvilken gaf mig inga behageliga tankar om Öſterlånderna. Elåndiga vågar öfver bårg och dalar, fulla med ſten eller gyttja, låto mig ſakna Sveriges makalöſa landsvågar, och ſatte mig i långt nedrigare tanka, om de utropade Södra Lånder, ån jag tilförene haft. Men det, ſom på denna min reſa upvåkte en ångſlig åtanka hos en Svånſk, var det ſtållet, dår Herr KIERMAN, Svånſk handlande i Smirna, och Son af Herr Rådmannen i Stockholm, af ſamma namn, för 5 år ſedan, af ſtråt-röfvare, hade den olyckan, at blifva ihjålſkuten. Miſtningen för vår Svånſka handel, af en ung man, ſom tyktes vara född, at ſtadga den ſamma, kunde ej erſåttas med det beklagande ſjelfve Turkarne yttrade öfver deſs olycka, ej eller kunde ſkadan erſåttas, genom banemånnernas råttmåtiga ſtraff, det de ock undergingo. Det förra viſar dock, at bland dem, ſom vi hålla för Barbarer, finnas kånnare af dygd, och det ſenare intygar, at Turkarne lårt denna förnuftiga regel: At rått bör delas för månniſkor, om icke för Religions förvanter. Hollåndſka Conſulns HOCHEPIEDS gård Budgia, til hvilken vi kommo, betog med ſina behageligheter deſſa ångſliga tankar. Deſs *Cypreſs*-park, full med *Gazeller*, och upfyld med *Påfoglar*, *Phalaner*, röda *Åkerböns* och *Nåktergalar*, år et ſårſkilt ſtycke.

Car-

Carnevals lustbarheterne firades hår vid årets bőrjan, bland Frankerna, fom gåfvo hvarandra Bale, och vackra afton-måltider. Jag infant mig den 5. Jan. om aftonen hos Holländſka Conſulen HOCHIEDE, ſom på båſta ſått undfågnade ſin, och de ōtriga Europeiſka Nationer. All ting var hår vål anſtålt efter Europeiſkt bruk. Muſiken år det endaſte, vi måſte hår hålla til godo efter landſens plågſed, ſom vål år den elåndigaſte någon kan hőra. Den beſtod hår af 2:ne uſla violer, och åfven ſå många Lutor, ſom viſst icke ſpeltes af några måſtare. Denna ådla konſten år altſå nu landsflygtig ur detta landet, dår den i de gamla Grækers tid var bragt til ſå ſtor hőgd. Man ſőker altſå fåfångt en ORPHEUS i dag hos Grækerna; men jag fick åndock hår et fullkomligt nője af en ſak, ſom var en qvarlåtenſkap af den Grækiſka ålderdomen. Det var *Grækiſka danſen*, ſom danſades endaſt af Grækiſka fruentimmer. De voro vid paſs 15 til antalet, af hvilka den främſta fōrde de andra an, och gaf dem ſina tecken med et kläde, ſom hōlts i den ena handen. Grunden til hela danſen, var, at hålla en jåmn half cirkel, hvilken togs under alla vånningar noga i akt. De utgjorde ock några gångor en Labyrinth; men togo ſtrax tilbaka ſin fōrra ſtällning. Jag vet icke hvad ſom var i denna dans, ſom vid fōrſta påſeendet ſade mig, at han måtte vara gammal. Jag blef ock ſtyrkt i min giſsning af Franſka Conſuln Herr PEYSSONEL, ſom har mycken inſigt i de ſaker, ſom rōra den Grækiſka ålderdommen, hvilken åfven ſade mig, at man funnit minnes-mårken af Marmor, i hvilka ſamma dans varit uthuggen. Det hade vål ſå mycken behagelighet med ſig, når han danſades af Grækinnor, hvilkas klådebonad tycktes vara af åfven ſå gammalt bruk, ſom danſen, och juſt til den ſamma lämpelig, at ingen ting af det vår tid i detta ſlags nōje upfunnit, tyktes ſvara dåremot. Den

Mu-

Muſik, ſom hårvid brukades, förekom mig icke ſåſom af de gamla hår til lämpad. Det, ſom jag ſedermera hörde ſjungas, föreföll mig tjänligare dårtil.

Den ſtarka kölden, ſom påſtått en hel vecka, och var den ſtrångaſte, ſom det åldſta folket i Smirna kunde draga ſig til minnes, hade nu ſå vida ſlagit före, at jag den 2 Febr. efter middagen, kunde gå utom ſtaden i Trågårdarna, at ſe huru vinteren hushållat med mina blommor, dem jag för kårt tid ſett i ſin fågring. De hade vål uthärdat, ſå at *Chryſanthemum* och *Calendula* prydde, med åtſkillige andra, ånnu marken; men *Syngeneſiſterne* hade til en del tagit ſkada. Konſten hade ſnart ſagt aldrig lagt handen vid *Trågårdarna* hår omkring, om icke at plantera *Pomerants-trån*, ſom icke våxa hår vilda; men finnas dock til myckenhet. Naturen år hår blid och vacker. Om allenaſt en ringa konſt komme til hjelp, ſå ſkulle man ſnart hår få ſtörre trågårds hårligheter, ån de dår pryda vårt Norra Europa, ſom fordrar ſå mycken möda och koſtnad, ſom finnes i deras trågårdar, dår en hop *Pomerants-trån* våxa, hvilkas frukt ingen aktar af håmta, utan den får ſitta hela året öfver til allmånhetens tjånſt, til deſs den faller ſjelf af, emot den tiden en ny blomma ſkal ſpricka ut. Några *Fikon*, *Oliver* och *Granat-trån* ſtå hår och dår i oordning om hvarandra. *Popeltrån* åro nog allmånna. *Palm* eller *Dadeltrån* ſynas ganſka få, ſom ock tyckas vara af en vacker ålder. *Cypreſſer* våxa hår och dår, och ſtiga up åt ſkyn, ſom de ſtörſta Pyramider. Deſſe åro vål de ſtörſta prydnader, ſom Naturen har ſkånkt ſamma orter. *Hedera Helix* Murgrön våxer omkring, och uti alla Smirna Trågårdar, ſå allmånt, at den knapt kan vara någorſtådes ymnogare. Den utgör ſtörſta delen af de-

deras gårdesgårdar, och kryper öfveralt i trågårdarna, dem hon väl pryder, men föga gagnar. Jag såg i dag några Naturens måster-stycken af denna växt, som vidare styrkte mig i det, jag tilförene vetat, huru tjänlig den är til trågårds-prydnader, i synnerhet om konsten lämpar hänne på goda stället, hvilket här felas. Jag såg på et stycke en *Hedera* och en *Vinranka* följas åt, och beklåda et Granat-trå, hvilket gaf en hårlig utsigt. På et annat ställe hade fyra refvor krupit up på et fikona-trå, och fåst sig i barken med sina hulningar, hvilket icke såg mindre tåkt ut; men det skönaste stycke af alla var et Portskjul, som Naturen sjelf gjort af Hedera, som til en och en half alns tjoklek, och 4 alnars långd hade flåtat sig tilsamman öfver en elåndig trågårdsport. Sjelfva porten bestod af några hopspikade ohyflade bråder, hade varit nog slåt för en gemen stallgård; men taket hade kunnat pryda ingången til en Konglig Trågård. *Planken* omkring trågårdarna åro sådane, som skogslöshet lårdt dem at göra. De åro måst lefvande, och altså beståndige. De göra dem af *Pilar*, dem de plantera vid et upgrafvit dike, til 2 alnar från hvarandra rundt omkring; eller af trån, som ännu åro pråktigare, och endast detta landet förbehållne, nämligen *Caprificus*, dem de på samma sått plantera. Jag tror at våra Svenska Hushållare ej låra drista sig, at fortplanta sådana gårdesgårdar; men det förra slaget vet jag, at hos oss kommit i åtanka, hvilka jag skulle önska få se i Sverige med samma framgång inråttade som här; emedan jag år försäkrad, at det låter göra sig. Jordvallar åro här ännu allmännare. Hedera och en hop andra buskar våxa dårpå, samt Strandrör *Arundo phragmites* (*Donax?*), mycket större än vårt Svenska, hvilka göra dem varaktige och oöfverstigelige. Jag har varit nyfiken at få veta, huru Röret kommit til en sådan myc-

ken-

kenhet, at våxa i jordvallarna, och frågade folket, om det blifvit sått eller planteradt dit, til at pryda och stadga vallen? De hafva svarat: Nej. Jag frågade om de fördt jorden ifrån Hafsstranden, och om rötterna således följt med, som sedan här lupit up? det nekades äfven. Jorden til vallarna är tagen på stället där de äro, och upkastad ur diken, som äro på båda sidor. Det var då icke svårt, at med någon ringa eftertanka finna, hvarifrån denna våxten på detta stället härstammade. Hafvet har ej så länge sedan gått up til de Trågårdar, som nu äro et Canon-skott därifrån belägne, då äfven som nu våxt rör på dess stränder. Omsider har Hafvet tagit af, och dess botten blifvit fast land, så at rötterna af denna Hafs-våxt blifvit qvare vid dess forna stränder, hvilka sedan jorden blifvit upkastad i vallar, fått frihet at utvidga sig, och at löpa up til stjelk och frukt, som den ömnigaste skog, hvilket icke var så lätt, då de lågo gömde i jorden under en allmän farvåg. *Lermurar* äro de sämsta slags stångsel, som här brukas.

Våren begynte redan den 12 Febr. frambringa denna Södra verldenes härligheter, som gofvo verkan af et blidt Climat. *Mandeltrådet* blomstrades rundt omkring Smirna på bar qvist. *Anemoner* och *Tulipaner* prydde fälten, och våxte i dalarna och vid bärgsfötterna öfveralt vildt. De förra äro sköna, af åtskillige färgor, purpurfärgade, högröda, coccinel-fargade med en hvit ring vid basis af Petala. Jag beskref äfven i dag *Solitaire*, en fogel, som fans i vårt Svänska hus, och hölds i bur. Den är en slags *Trast* (*Turdus solitarius*), den är för sin härliga sång högt värderad i Österländerna, och hafva de berättat mig, at den blifvit köpter i Constantinopel ända til 200 Piaster, jämvål af Turkar. Han hvislar och kan lära at sjunga hela aires, när han blir tilhållen och öfvad.

De-

Deras hemvist är på de Grækiska öarna. Dårifrån föras de öfver, och såljes af Græker, som på sitt språk kalla honom *μεϱαλα*. Han lefver af fårskt kött, Insecter och Corinther, når han hålles i bur.

Opobalsamum eller Mecca balsam, som så sällan fås uppriktig i Europa, och kanske aldrig kommit ren in på något Svenskt Apothek, var jag angelågen om, at få se på en ort dår jag visste den kunde finnas god, förd från sit hemvist; det år et Medicament, som år ibland de aldrasvåraste, at få oförfalskadt, åfven i sjelfva Turkiet; ty de buskar af hvilka den håmtas, åro just icke många i Arabien, och det som årligen af dem kan falla, år knapt mer ån hvad som kommer til Kejsarens Hof, och de största Turkiska Herrar. Några såmre Turkar, som göra sina hårfärder til Mecca, kunna ibland hafva en liten flaska med sig, som år obemängt, och nåstan ingen af 1000:de, som årligen fara dit kommer hem, som icke förer med sig någon blanning, den de gifva ut för samma Balsam, fast de gjordt den af Terpentin, m. m. Sådant lårer det måsta vara, som finnes hos Europeiske Drogue-Handlare och Apothekare; emedan jag sjelf sett Europeernas fullmägtige i Smirna, köpa sådan blanning, i affigt at öfverstyra den til dem, som i Europa handla med låkemedel, under namn af *Baum de la mecque*. Det som jag såg den 13 Febr. år jag förfåkrad om, at det var uppriktigt; emedan omständigheterne hårvid ståmde öfverens med de beskrifningar, som de båste Auctorer ofs gifvit, samt med dem, jag har mig bekante om dess öfverfåndande. Det har ej felat mig tilfålle, at flera gånger få se det, de gifvit ut för god *Balsam*; men jag tog aldrig någon för uppriktig mer ån denna, som var sådan, som jag den beskrifvit.

Vå-

Våren nalkades nu ju långre ju nårmare: varmen var den ſtarkaſte vi här haft hit intil; ty gick jag den 14. utom ſtaden, at ſe hvad verkan en ſå hårlig våderlek gjorde i Naturen, och hvad örter denna vårtiden frambragte. Jag beſökte *Turkarnas begrafnings-platſar* vid detta tilfället, at ſe hvad de hade, ſom voro vårdt, at anmårka. De begrafva merendels alla ſina döda utom ſtaden, dock har man hår och dår vid deras Kyrkor, åfven vid enſkilta hus, några ſmå platſer upfylta med grafſtållen. Men de ſom åro utom ſtaden åro de ſtörſta och måſta. De intaga anſenliga fält omkring ſtaden, och göra altſå en otrolig myckenhet jord obrukbar, hvilken dageligen ökes; emedan de altid gråfva up en ny graf, och ſtadigt ſöka ny plats, når de begrafva en död. De hade ſina grafplatſer omgifne med vackra murar, ſnyggare ån de, ſom åro kring deras trå- och vingårdar. Vid hvar och en graf var upreſt en ſten af grof Marmor, måſt grå, och några bruna. På deſſa minnesmårken hade de anvåndt mer eller mindre konſt, alt ſom den döde varit af förmögenhet, och i anſeende, då han lefde. Jag kunde ſluta, at de voro förnåmſt, öfver hvilka var bygd en trekantig huſt af ſten, dårnåſt de, öfver hvilka voro upreſte aflånga ſtenar, på hvilkas ytterſta ånda voro uthuggne en Turban eller Turkiſk hufvudbonad, hvilken om den år grön, utmårker det en Emir eller Mahomets ſlågtinge, ſom dår blifvit begrafven. De ſåmſte voro ſlåtte ſtenar, på hvilka icke var anvåndt något annat arbete, ån at de voro huggne ur ſit bårg, och gjorde jåmna. Bland deſſa voro ock af alla ſlagen de, ſom hade öfverſkrifter. Det ſom gör Turkarnas grafplatſer vackra och behageliga, år i ſynnerhet, at dårvid finnas ſkôna våxter, ſom de åro ſå angelågne om, at plantera öfver ſina döda, *Cypreſſer* af anſenlig ſtorlek, och en oråknelig myckenhet af

Ro-

Rosmarin-buskar voro de, som jag i synnerhet fant öfveralt planterade. De sednare stodo nu i full blomma, och gofvo en hårlig lukt. De förre, som hållas af Turkarna för sorge-trå, hade sin frukt, och åro icke mindre både vinter och sommar angenåme för syn och lukt, så at en här med skäl kan såga sig se de dödas grönskande ben. Turkarne hafva ej illa tråffat, och åfven långt båttre ån de Christne, då de först lågga sina dödas kroppar utom staden, och ånnu vidare plantera öfver dem de våxter, som med sin aromatiska och balsamiska lukt, kunna förtaga den giftiga stank, med hvilken luften på sådana ställen blir upfyld. Jag år försäkrad, at de hårigenom bårtvånda många olyckor, som i Christenheten oförmårkt upkomma dåraf, at de lefvande dageligen bo och vandra bland de döda. *Ranunculus Ficaria* af en stor och vacker varietet: *Androsace* Linn. voro nya blommor af året, som jag i dag fick åskåda, såsom ock *Mandeltrån*, som voro snöhvita af blommor. Hvarföre blommar Mandeltrådet, som har Hermaphrodit blommor, på bar qvist? ingalunda af samma orsak som Hasselen; monne icke dårföre at frukten, som år en nöt, behöfver långre tid at våxa? de prydde högderna, och efter Naturens ordning borde de gifva ansenlig frukt, som blomstras en årstid, då himmelen stadigt år hårlig, och icke gifver något rågn eller annat ovåder, som annorstådes ofta hindrar en hårlig blomma, at gifva en önskelig frukt.

Jag fant den 17. *Hyacbinthus Muscari* allmånt våxa omkring staden, och stå i full blomma. Turkarne kalla denna blomma *Muschirumi*, och tjånar dem i deras kårleks verk på detta sått: En ung karl skickar denna blomma til en flicka, som han fattat kårlek före. Då hon ser, at det år Muschirumi, bör hon komma ihog et ord på rim, som svarar dåremot, och

år *ydſkerumi*, ſom påminner hånne genom omſvep, hvad hännes ålſkare af hånne åſtundar. Detta må med råtta kallas et *förblomerad* ſått, at tala. Jag fick i denna afton låra et artigt ſätt, at ſätta en god och ljuflig ſmak på vin af Franſka Conſulen Herr PEYSSONEL, hvilken nyligen hade lårt det af Grækiſka Biſkopen i Smirna. Jag har beſkrifvit det i mina ſamlingar, och förvarat det, hvarmed det ſkal göras, ſom af ſamma Conſul mig låmnades.

Den 24 hade jag efter middagen tilfålle, at få ſe *Judarnas Synagoger*, då jag följde med Herr DE COSTA, den anſenligaſte handlande af Judiſka Nationen i Smirna, och tillika en Man, ſom ågde mycket vett, ſamt hade nog inſigt i många ſaker, både af förnuft och låſning. *Synagogerne* åro än vid paſs 6 i Smirna, de hafva tilförene varit flere, ſom genom vådeld blifvit i aſka lagde, och ſedermera ej upbygde. De, ſom nu åro igen, åro ſmå, men vackra hus. Midt i Synagogan var en upbygd plats, omgifven med et ſkrank, innom hvilket voro bånkar. Jag kunde anſe dem, ſom dår ſutto, för helige Mån. Rundt omkring våggarna voro åfven bånkar, på hvilka manfolken ſutto och på ſidorna voro afſtångde ſkrank, ſå vål vid golfvet, ſom up vid taket, hvaråſt qvinnokönet gjorde ſin andakt. Utur taket hångde en hop med lampor af glas, och några ljuſeſtakar af metall. Moſis böcker viſades mig i den ena Synagogan, de voro med vacker Ebræiſk ſtil ſkrefne på pergament, ſom ſedan var öfverklådt med vackert ſidentyg, och på kaflar uprullade, ſamt ombundne med ſköna ſidenband. De hade vid paſs 4 ſkåp fulla af ſådana Volumer. Deſſe ſkåp ſtodo in i våggen, och deras dörar voro tåkte med förlåter, på hvilka Moſis lag: de 10 buden, och andra ſtycken ur hans ſkrifter, voro virkade med bokſtåfver af

fint fvart kläde utfkurne, och faftfydde på kläde af åtfkilliga färgor. På ena fidan om dören fatt i hvar Synagoga en gammal Man, klädd i fvart eller hvitt, fom läfte för Förfamlingen Mofis böcker, hvilka ock åtfkillige af dem, fom futto omkring på bänkarna hade och läfte efter. När jag kom hem fick jag en *Iris* (*tuberofa*) imberbis, corollis apice purpureis.

Barnaba är en af de vackrafte byar omkring Smirna, 2 timmars refa ifrån ftaden, dit vi gjorde en luftrefa den 6 Martii til häft. En Aga hade öfverbefälet, få väl i denna, fom några andra omliggande byar, och den, fom hittils hade föreftått detta åmbetet, hade tilfogat Frankerna åtfkilliga förtretligheter, fom gifvit dem anledning, at vid Porten göra anfökning om defs affättning, vid början af denna månad, då alla mindre beftällningar af Turkifka Regeringen omfkiftas, och de blifva qvare, fom Kejfaren eller hans båfta kreatur vilja hafva ftadfäftade; men de öfrige lemna fin plats åt en annan. Således fick åfven denna oordningsman fit refepafs härifrån, hvilket gaf Frankerna friare luft, at njuta de nöjen, fom landsbygden i en annalkande härlig årstid kunde tilbringa. *Åkermannen* vände nu om den jord, fom detta året hvilat fig. Jordmonen är här ganfka lös och lättbrukad, och behöfver således föga möda til fin fkötfel. Den beftår måft af en lös lera något fandblandad och täkt med en rik fvartmylla. Oxar brukas altid til åkrens plögning, huru plogen är gjord, har jag färfkildt befkrifvit. Det artigafte vid den famma är, at billen tages utaf, när de lyktadt at köra, och fättes på igen, när de vilja bruka honom. Vi foro förbi denna *Byens begrafningsplats*, litet förr än vi kommo fram. Den var vål få ftor, at många af våra Kyrko-foknar i Sverige icke har ftörre Kyrkogård. Han fkulle altfå tyckas vara mer än

tilräckelig, åt en by, ſom vid paſs har emillan 20 och 30 Familier; men efter Turkarnas ſätt at begrafva, ſom aldrig lägga en död, där en annan legat förr, måtte en ſådan plats årligen ökas, ſå at med tiden ſkulle det tyckas, at hela Byens ägor kunde bli upfylta med likſtenar, och de dödas ben. Platſens ſtorlek, och myckenheten af Minnesmärken viſar, at det måtte vara en anſenlig tid, ſom folk lefvat och dödt i denna by, på en ort, där folket hinna til en hög ålder, och icke båra ut många lik om året. Vi foro up til den förnämſta Grækiſka Köpmannen i Smirna Herr BEGLER, en Man, ſom jag med heder bör nämna, hade mycket vett, och de båſta egenſkaper bland alla ſina landsmän, på ſin tid, ſom länge lefvat i Holland, och nu dref anſenlig handel på ſamma ort, i compagnie med en Köpman därifrån. Hans hus var bygdt i Hollänſk ſmak, och hade omkring ſig en liten vacker Trägård, faſtän där ej fants andra växter, än ſådana, ſom i landet äro allmänne: (*Origanum Majorana*) Mejram, ſom gerna hvar bonde hos oſs har i ſin kryddegård, hölts här för den raraſte växt, ſom ſtod i en kruka vid upgången til huſet, emot hvilken på andra ſidan ſvarade *Cheiranthus incanus*, på andra ſidan voro *Fikoneträn*, *Mandelträn*, *Pomerantzträn*, *Platanus orientalis etc.* ſom hos oſs med mycken omſorg förvaras i varma rum, och ſtällas i krukor; men voro här under bar himmel, lämnade til Naturens omſorg; dock märkte jag med medömkan huru kölden, ſom i ſlutet af Februari Månad här var tämmelig ſtark, hade hushållat, i ſynnerhet med Pomeranstråna, hvilkas löf och frukt hade aldeles tagit ſin undergång. Det ſamma hade äfven ſkedt i Staden, der några trän funnits. Vid vår återreſa ſågo vi *Storkar*, ſom voro reſande, komne ifrån Söder, och ämnade ſig åt Norden, hvilka hade tagit ſit natthärberge på en hveteåker, der

de

de gingo så spake och orådde, som hemtamde foglar. Desse foglar hafva i Turkiet sin lyckeligaste plats. Turkarne äro deras största Skyds-Herrar, och skulle väl en Christen råka til at döda en af dessa hos dem helgade foglar, så skulle han löpa fara, at komma i större olycka, än gärningen förtjänte, fast han ock blefve angripen af en ifrig Musulman. De, som äga hus, der Storkarne bygdt sina nästen, hållas för et folk, som fått stor välsignelse af sin Skapare, och menas vara frikallade från all olycka. Et sådant näste värderas mer af en vidskepelig Turk, än om han ägde fälten fulla med Får och Cameler; men man måste dock föreställa sig, at han bör hafva den nämde egenskapen, eljest lärer han veta hvilket han heldre vil hafva.

Den 7. Martii besåg jag efter middagen *Skeps-varfvet* i Smirna, efter där var et Svenskt skepp til at kölhalas. Jag missbrukar detta namnet, då jag sätter det på en eländig brygga, den Turkarne lagt an, vid hvilken skepp kunna vindas omkull til kölhalning, som icke kan ske, med et medelmåttigt skepp, under 150 til 200 Piasters omkostnad. Platsen, öfver hvilken vi ginge både bårt, och hem, rörde mer min upmärksamhet, än berörde ställe. Den bestod af et tämmeligt vidlöftigt fält, som efter ögnasigtet kunde innehålla et Svänskt tunnelands jord. Jag ansåg detta fält såsom en ny verld, eller en ny tilökning af den bebodda jorden. Det torde vara svårt at finna någon plats, som så tydeligen visar Hafvets aftagande, som denna, här kunde jag tydeligen se en uttorkad Hafsbotten, som bestod af lera, upfyld med snäckor, och allahanda sjö-kråk, omkring hvars bråddar, eller de forna strander, lågo allahanda slag af Kisselstenar, som af Hafvet blifvit upvräkte. Här hade ännu inga växter hunnit rota sig, och för-

vandla sig til svartmylla; men innom få år är jag försäkrad, at man får här spatsera som i en Trägård, hämta frukt utur en Vingård eller skåra en Åker, til hvilket senare Turkarne gjort en god början vid våstra kanten af platsen, där en liten rand var sådd med korn, som våxte frodigt. Hela den plats, där Smirna Stad nu är bygd, har haft lika uprinnelse och lika utsigt med detta fält. Såsom ock dess Trägårdar, Vingårdar och upplögde åkrar. Aldrig kunde något fynd vara mig kärare, än då jag fant vår Svenska *Sålting* (*Triglochin palustre*) vid detta fältets Norra kant. Om jag icke med ögonen kunnat skönja, och at landsfolkets berättelse icke hördt bekräftas, at denna plats stått under vatten; så hade denna växt varit tilräckelig, at härom öfvertyga mig och andra, som känna dess natur, och veta at han i hela verlden vil växa på sådana ställen, där han kan hafva sin näring i en jord, som ännu har lämningar af Hafvets sälta.

Jag åstundade se *Natoliens* inra läge och utsigt, innan jag begaf mig från dess kuster, och reste derföre den 11 Martii til Staden *Magnesia*, som är 8 timmars våg belägen ifrån Smirna. Jag gaf mig på vägen vid Solens upgång och tog i följe med mig en Drogueman, en Armeniansk dräng och en vägvisare: alla voro vi väl beväpnade, som här i landet är brukeligt, och ofta nödvändigt vid den minsta resa. Vi togo oss häftar af Karavan, som går alla Ons-och Söndagar från Smirna til Magnesia. Landets utseende, såsom det på denna sidan kom mig för ögonen, var denna: En timas våg från Staden, mötte oss et stort slått fält, bevåxt med *Olivetrån*, och på några ställen upbrukat til åkrar. Omkring detta fält, lågo några Byar, öfver hvilka en Aga hade befälet, som hade sit säte i *Barnaba*, en af de

de ſtörſta och vackraſte. När detta var åndat, begynte vi at ſe en annan ſkapnad på landet, och den ſå beſynnerlig, at jag tviflar, om någon kan inbilla ſig den ſamma, ſom icke ſett Öſterländerna. Bårg och dalar ömſade hår om hvarandra, på ſamma ſått, ſom en kan föreſtålla ſig, at bankar och djup åro blandade under en ſvåfvande bölja, och ingenſtådes år låttare, ån hår, at ſe, huru det faſta land, ſom vi kalla jord, af början varit Hafvets botten. Bårgen voro til ſkapnad, ſomlige ojåmne, ofvantil platte: en del på ſin yta jåmnſlåtte, och hade en rund kågelaktig ſkapnad (figura conica). På långt håll ſkulle mången tagit dem för hopſatte af ſand, grus, lera eller någon jordart; efter de åro tåkte med ſvartmylla och våxter. Men når de nårmare åſkådades, fick en ſe, at den, ſom hade tagit dem för jord eller ſandbårg, hade bedragit ſig och andra. De beſtå ſomlige af en ſvartbrun, grof, lös Skiffer (*Schiſtus*) ſom tydeligen ſynes hopſatt af tunna ſkifvor, och kunna lätteligen med fingren ſöndergnuggas. Jag fant ſådana ſkifverbårg utvid vågen, och i dem ogement ſtora brott, ſom blifvit uthuggne, at genom bårgen göra våg. *Kalkſten*, ſom var hvitaktig, medelmåttigt fin, och hade grofva gniſtor, var den ſtenart, hvaraf de andra bårgen i Natolien beſtodo, i dem blef jag åfven varſe några ſtora brått; men oåndeligen ſtörre myckenhet löſa ſtenar af ſamma art, tåkte både bårg och vågar. Icke eller feltes löſa ſtenar af Quarts, Spat, rödaktig Kalkſten, Sandſten, Spat och med Quarts blandad; utan fans til myckenhet; dock var ren klar Quarts något ſällſynt, faſt altid i ſårſkildta ſtycken. Sådane *Gråbårg*, ſom vi måſt hafve i Norden, ſynas hår icke. Svartmyllan gör öfverſta ſkorpan på alla bårg, i hvilka finnes åtſkillige våxter; men ingen år ſå allmån ſom *Arbutus Andrachne*. Denna buſke betåcker bårgen öfveralt

och våxer i ſådan ōmnoghet, at jag aldrig ſett något fält vara ſå ōfverhōlgt med Enebärsbuſkar hos oſs. Deſse ſenare voro dåremot hår ſå ſällſynte, at jag på hela vågen knapt ſett et halft tjog dåraf. Spanſk Tall (*Pinus Picea*) var något allmånnare, och intog de magraſte ſtållen. Hår ſyntes dock af den ſamma merendels unga trån. Alla bårgen lågo obrukade, til tecken af et illa håfdadt land. Vore Natolien ſtarkt bebodd, och folket goda hushållare, ſå ſkulle man ſåkert ſe dem anvånda ſjelfva bårgen til nytta. Hår kunde de båſte Vingårdar anläggas, af det ſkōna ſlags Rankor, ſom finnes omkring Smirna. Hår ſkulle kunna fōdas en myckenhet Får, på de ſtållen, ſom fōr deſſa kreatur åro tjånlige, dår (*Feſtuca ovina*) *Linnæi* fårgrås finnes tilråckeligt. Getter ſkulle hår til långt ſtōrre antal kunna fōdas, ån hår åro; ty hår ſkulle hvarken felas dem qviſtar at bita eller grås at gnaga på. Ja, om all annor jord, ſom hår ligger obrukad, vore anvånd til åker, ſå ſkulle en omtånkt hushållare på deſſa bårg få den ſkōnaſte ſåd, hälſt om han med *Andrachne* ville brånna Svedjeland, ſom vore en ſkog, den han låtteligen och utan affaknad kunde miſta. Men det lårer gå några mansåldrar ut, innan Aſiens Inbyggare behōfva ſå i brånd jord, dår ſå god tilgång år, på den, ſom kan plōgas. Dalarne, ſom lågo emellan bårgen, fōrekommo mig ej ſå mårkvårdige, ſom ſjålfva bårgen. De beſtodo mera af ſmala dålder, ſom ſkilde et bårg ifrån det andra, ån af några vida och ſlåtta fålt. Jag ſåg inga ſådana ſlåtter mer, ån på 2 a 3 ſtållen, ſom dock ej voro ſtora eller ōfvervåxte med Andrachne. Denna landets ſkapnad våller, at utſigten år hår mer underlig ån behagelig, och at vågarne fōr de reſande åro de aldraſtyggaſte och obeqvåmligaſte, dår de emellan ſōnderbrutna ſtenar ſtadigt måſte rida up och utfōre

de

de högsta bärg. Vi foro öfver *stenlagda gator* på några ställen, som voro såsom lämningar af gamla verldens omsorg för sina resandes beqvämlighet. *Stenbryggor*, anlagde med hvalf och pelare, voro på några ställen bygde öfver floden - - de syntes för kostbara at vara uprättade af det folk, som nu styrer landet; det kunde ses at det var et arbete gjordt då landet varit i sit vålstånd. De hafva ock fordom varit mer nödvändige än nu, då floden måtte varit större; emedan vi nu ej behöfde at rida öfver dem, utan kunde med beqvämlighet komma öfver vattnet dem förutan. Krogar feltes ej vid vägen. Vi råkade 3 a 4 stycken; men de hafva intet annat at lämna de resande för penningar, än Caffe och rent Vatten, det hvar och en kunde hämta utur källan sjelf, som var där bredevid. *Caffehuset* bestod af en upstaplad stenhög, öfvertäkt med en löfhydda, på hvilken en Turk gjorde eld för Caffekannan och Tobakspipan, som jämte vattuskålen, äro de endaste, som en til kroppsens förnödenheter kan bekomma, på en resa i Turkiet. Vin och Brånvin äro ohörde saker för en Turk, at sälja eller gifva åt en resande; men blifver han fägnad med et glas däraf, som en resande förer med sig, så ges väl den, som glömmer Religionens stränghet, så länge han super det samma. Dock gör merendels en Turk af anseende och eftertanka sig samvete vid, at öfverträda det Bud i deras Lag som förbjuder dem starka drycker. De finnas dock flere som anse nu detta för en lindrigare befallning, än de, som hålla detta för en af de strängaste, och när den hopen bland Turkarna, som ej aktar fylleri för synd, blir så talrik, som den är hos de Christna folkslag, så skal lefnaden bli långt eländigare både för dem och främmande. Vi stego af, at hvila vid et af dessa nästen, och jag betjente mig af detta tilfället, at se litet omkring mig, hvad växter Våren här frambragte.

bragte. *Safran* (*Crocus sativus. Hort. Ups.* 15) var den första, och tillika den dyrbaraste jag fant. Om jag ej mera mårkvårdigt funnit på hela denna resan, så tykte jag mig nögd, at få se den samma i sit egit rike. Den Österländska Safran är til sit species ej skild ifrån den Europeiska; men dess godhet och kraft i Medicinen, har altid varit högre vårderad, än den senare; dårföre ock Dosis håraf är mindre, såsom den år starkare. Den våxte hår, just icke så ymnog, bland buskarna af *Arbutus Andrachne*; icke högst uppå bårgen, utan vid deras slutning; icke i öpna solhettan, utan dår den hade skugga. Fårgen dåraf var öfveralt blekgul; men jag har omkring Smirna sett den, som varit mera mörk, och nåstan brandgul Natolien år rik af denna dyra våxt, utan at konsten har dårvid något at sysla, och på vissa orter, som omkring Magnesia åt nägden af Brussa, samlas dåraf en ansenlig myckenhet, som skickas til andra orter, både i Asien och Europa, dock har jag nog anledning at tvifla, det alla våra Europeiska Apothekare äga den, som hårifrån år håmtad, når vi föreskrifva Crocus orientalis. En Medicus tillika med Apothekaren, kan ej annat ån tvifla om dess upriktighet, sedan den gått igenom några Krydkråmares (Droguisters) hånder, som jag sjelf sett huru de förstått sin konst, at spåda ut en vara, som de med vinst ej kunna sålja ren. Dårföre om någon vore angelågen om, at hafva Orientalisk Safran oförfalskad, som år så hårligt Medicament; så måste han söka, at få den utur första hand, som kan båst ske ifrån de nåmnde Ståder, och tillika några öar i Archipel, der Safran ånnu våxer ymnogare. En Medicus, som ej år försåkrad om, at medicamentet på detta såttet år skaffadt, lårer finna öfverensstämmande med försigtigheten, at håldre förordna den Europeiska (Crocus britannicus) i stör-

i större dosis, än at han skal skrifva et och få et annat. *Hyacinthus* (*) *Ornithogalum* (*) voro de öfrige Vårblommor, jag omkring mit hviloställe pläckade. Vi kommo til Staden kl. 3 efter middagen, och fingo Hårbårge i dess första Khan eller Caravanserai ställe, som svara til nyttan emot Gästgifvaregårdar i Christenheten, och i hvilka en resande har efter landets bruk det samma, som i de senare. Det var et vålbygt hus, men illa vid magt hållit, tåkt med bly, och öfver hela taket voro uphögde runde hvalf vid pass 6 alnar ifrån hvarandra. Bygnaden var 2 våningar hög. I den öfra voro Kamrar för folk, och i den andra eller nedra Magasiner för varor, och rum för håstar. Den var anlagd i fyrkant, och innestöt en stor skön gård, som midt uti hade en god fontaine, som gaf godt vatten, hvilket är det, som Österlåndske folken åro måst angelägne om, at hålla vid magt för sig och resande. Jag fick här första gången förnimma, huru en resande blifver hårbergerad i Turkiet. Vi blefvo upförde i en Kammare, til hvilken upgången var svårare än til de höga bårg, jag sedermera steg upföre; emedan jag på de senare hade en fast grund at stiga på, men här lösa upstaplade stenar. Dess anseende var invårtes sådan som den kunde vara, i et rum, som på några 100:de år ej hade varit omlagadt, nåmligen ifrån sin början, och kanske några 1000:de Månniskor vistats dåruti. En matta af Såf lades på golfvet för oss hvardera, dårpå lade vi våra sångkläder, som vi fördt med oss, och då sågo vi alla våra Meubler, bord, stolar och sång. De göra här inga vidlöftiga anstalter, til beqvåmlighet för resande, och de lefva åndock tåmmeligen vål, endast ovanan gör någon svårighet i början. *Muselem*, så kallas högsta befälhafvaren öfver en stad i Turkiet, var den förste, hos hvilken jag borde göra min visite, at lämna ho-

nom

nom mina befordrares bref från hans vänner i Smirna, och at gifva honom, såsom stadsens Styresman, tilkänna mit upsåt, at bese Staden och dess nägd. Jag gick strax til honom, lämnade honom några föräringar, som jag medbragt. Ingen resande vågar sig til någon Turkisk ämbetsman, i synnerhet om han har något at göra med honom, utan at han först tagit den omständighet i akt, at tilföra honom några skänker. Så är landets bruk, som det äfven varit hos de gamle Österlänningar, hvilket kan ses af gamla Testamentets Resebeskrifningar på några stållen: Sockerbakelse (confiturer) Thé eller något dylikt, äro de saker, som en resande vid dessa tilfällen kommer bäst til våga med, och som äfven äro välkomne. När jag först kom in, var han begrepen i et angelägnare verk, än at emottaga mit besök. Det var at göra sin bön, hvilken var den, som efter den Mahomitanska Religionen göres en stund för Solens nedergång, och ingen Musulman låter det vigtigaste ärende afbryta detta sit göromål. Jag gick därföre bårt, och blef af hans betjänter förd i et hus, där en Turkisk bröllops Högtid firades. Jag blef där, så väl som öfver alt, hvar jag kom i Staden, ganska höfligt emottagen. Sjelfva vigslen eller de nygifte kunde jag ej få se. De äro ganska få af Turkarna sjelfva, mycket mindre någon Christen, som härvid få vara tilstädes. Men jag fick fritt åskåda gästernas nöjen, som anstältes i det stora förmak, som altid är utanför Turkarnas Kammare. De bestodo här, som annorstädes, i Musik och dans, som dock var nog främmande i vår smak. Spelet bestod i 2:ne små Koppar-pukor, och en art stråft och illa låtande hackebräde. Både slagen rördes af spelmännen så starkt, at, i et ganska stort rum, som var öppit på alla sidor, kunde ingen höra hvad de andre talte med hög röst, men där var ingen liknelse til ordning eller

sam-

ſamljud. Danſen förrättades af en enda karl, ſom med rätta ſäges kunna danſa för alla. Han var klädd i ſin kårta tröja, och barfotad, och ſåg ut, ſom en Turkiſk Krigsman. Han hölt i hvardera handen 2:ne trå-ſkedar. I denna ruſtning hoppade han omkring midt i ſalen, och rörde åfven ſå ſtadigt hufvudet och armarna, ſom fötterna, ſamt gjorde tillika många bögningar på ſjelfva kroppen fram och tilbaka, och åt ſidorna. Han hölt ſkedarna ſå emellan fingren, at han ſom oftaſt kunde ſlå dem tilſamman, hvarje 2 på ſin ſida, ſom jämte den hårda Muſik gjorde et låte, ſom för främmande öron juſt icke var det behageligaſte. Så mycket jag kunde märka, ſå beſtod ſtörſta nöjet däruti, at ſe huru en människa kunde i fulla ¾ timmar uthärda med en ſå ſtark rörelſe, vid hvilken kropp och alla lemmar på en gång voro i fullt arbete. Det är altſå ännu qvar hos detta folk, hvad ſom hos de gamla deſſa länders inbyggare var brukeligt, at deras ſtörſta luſtbarheter beſtodo i, at viſa och ſe kropſens ſtyrka och öfning. Jag gick tilbaka til Muſelem, och fick nu hos honom tilträde, ſamt blef emottagen med mycken höflighet. Han var vid den ålder, at hans Myſtacer nyſs begynte ſpricka ut, och hade altſå nog tidigt kommit til en ſå anſeenlig beſtällning. Vågen är den ſamma til ämbeten bland Turkarna, ſom hos andra folkſlag. Stundom hjälpa förtjänſter; men oftaſt ſlägt, rikedomar och magt. KARA OSMAN OGLOU, en af de märkvärdigaſte perſoner under Turkiſka Regeringen på denna tid, var hans fader. Han hade funnit utväg genom ſit anſeende, at ſkaffa ſig befälet öfver hela den delen af Natolien, ſom ſträcker ſig från Smirna til Bruſſe (Bourſe), och hade vid den omväxling, ſom Turkiſke Kejſaren i år gjort med ämbetsmän, uträttat ſå mycket, at han blifvit förordnad til Muſulem i Magneſia, där

han

han lämnade i ſit ſtälle denna ſin Son, och ſkickade ſin Måg til Smirna, ſom hittils varit i Magneſia. Han ſjelf bodde i Kyrkagatch, en by 2 dagsreſor ifrån Magneſia, ſom har de rikaſte och ſkönaſte Bomulsplanteringar i Natolien. Han kunde ſtrax böda upp 20000 män, ſom ſtodo under hans befal, och til inkomſter gaf rycktet honom 1200 Piaſter om dagen. Det var nu vid Solenes nedergång, och altſå den tid, då Turkarne höllo ſin aftonmåltid; ty tog jag mit afträde, ſedan jag blifvit anmodad, at därpå komma tilbaka. Jag hant ej at ſtiga ned af ſoffan, och komma til dören, innan bordet var dukadt, och 2 rätter ſlutade. Turkarne åta med en otrolig haſtighet. Jag vet at en måltid af några och tiugo rätter, har blifvit ſlutad innom en fjerdedels timma.

Innan jag något vidare kunde taga mig före, borde jag fortſätta min viſite hos Muſelem. Jag var ſåſom Medicus ganſka väl anſedd hos honom, hvilket exempel icke allenaſt alla hans betjänter, utan ock hela ſtaden, där jag gick fram, efterfölgde, och långt ifrån, at någon ſkulle peka finger åt mig eller min betjänt, och ropa Jaur (otrogen), ſom eljeſt är et allmänt bruk hos Turkarna mot de Chriſtna, i ſynnerhet då de ſe en främmande, ſå hörde och ſåg jag mig öfveralt utmärkas, ſåſom *Hekim Pachi.* Jag åtnöt dock ej denna höflighet förgäfves. Han ſjelf, ſåſom den förnämſte i Staden, började at mycket ſorgfälligt fråga mig om ſin helſa, och åfven ſtörſta delen af hans Hof folk, och ſå många i Staden jag kom at tala vid, följde hans efterdöme. Det är nog allmänt bland Turkarna, åfven hos Grækerna, at vara ſjuka, ſå ſnart de få tala vid någon Läkare. De måſte äro fallne, och en ſtor del angripne af Hypochondrie, och ſom den har med ſig, at man altid tviflar om ſin hel-

helsa, i synnerhet på landet, och i de smärre Städer, där man kan ske en gång eller aldrig, får se någon som har förstånd, at gifva dem beſked om deras tilſtånd; så är ej underligt, om de äro nyfikne, och at en Läkare hos dem blir både välkommen och sysloſatt. Det behöfves ej at begära känna på Pulsen. Det första den gör, som vil veta huru det står til med sig, är at han blottar armen, och räcker fram honom. Jag vet ej hvar de lärt detta, som ofta i all sin tid, och hvilkas förfäder, många til äfventyrs, aldrig visat sig för någon Läkare, som förstått at dömma eller känna efter, huru deras puls gått. Om jag får lof at gissa, så är det en lämning af Föräldrar til barn, alt ifrån den tid, den stora Läkare-konstens Mirakel, här rådfrågades, som satte så stort och förnuftigt värde på Pulsens utforskning (*exploratio pulsuum*), hvilken var en af de vigtigaste delar af deras vetenskap. Jag har ej svårt, at föreställa mig, huru den store Läkaren från Stankio (olim Cous), til at inhämta en fullkomlig förfarenhet, på hvilken han bygde all sin vetenskap, här i landet infördt det bruk, at så snart någon sjuk rådfrågat honom, har han undersökt hans puls, hvilket han fortplantat på sina lärjungar, som sedan utspridt det bland folket, hvilket behållit det in til denna dag, utan at veta hvarföre, på samma sätt, som det skedt med Ceremonier i Himla-Läran, bland många folkslag, hvilka äro i behåll, fast ingen af dem, som öfva dem, vet hvarifrån de kommit, eller förstår hvartil de tjäna, sedan de genom tidernas omväxling blifvit utödde, som först infördt och fortplantat dem. Jag gaf min Musulem medicamenter, som jag fördt med mig från Sverige, at styrka magen; emedan han klagade, at han var svag, och full med slem. En Frustuga 15 själar stark, hvilken han vid så tidig ålder lagt sig til, var nog mägtig at göra en förskämd maga; men jag vil icke råda någon

gon af mina medbröder, ſom kunde komma i dylik händelſe, at gifva råd åt en Turkiſk Magnat om deſs helſa, at låſa denna texten; ty det kunde lätteligen ſke, at han blefve Martyr för ſin ſanning. Här är bäſt at tänka och göra det, ſom en finner vara tjänligaſt; men tala det minſta, ſom möjeligt är. Här emot gaf han, ſåſom Herre öfver Staden, mig frihet, at obehindrad gå öfveralt, och ſe alt hvad jag åſtundade, och lofvade at draga förſorg, at bärgen och andre platſer, där jag tänkte Botanicera, ſkulle vara ſäkre, ſom var för mig den bäſta belöning jag kunde åſtunda.

Grækiſke och Armenianiſke Kyrkorne hade i denna vecka (den 12 April) ſin *Dömmelvecka* (La ſanta ſettimana). De följa gamla ſtylen, åfven ſom vi i Sverige; men vår *Celſianſka* förbättring af Svenſka Calendern gaf oſs i år Påſkan, och Faſtan lika med Catholiker och andra, ſom följa nya ſtylen. De Ceremonier, ſom ofelbart utgöra det måſta af de härſtådes Chriſtnas Gudstjänſt, viſte ſig alla deſſa dagar mer, än någon annan tid; nu nämligen, då tiden fordrade, at de ſkulle vara i ſin ſtörſta andakt. De gå måſt alla därpå ut, och äro af ålderdomen inrättade, at lifligen viſa och föreſtälla alt det, ſom Hiſtorien berättar ſkrifteligen om CHRISTI lidande, upſtändelſe och Hans dräpeliga gärningar. Om Skärtorsdagen firades åminnelſen af fota-tvagningen i båda Förſamlingarna. Om Långfredagen föreſtåltes begrafningen, aldeles efter bokſtafven. Om Påſkadagen viſtes perſonligen, huru det gick til då CHRISTUS upſtod; dock föreſtåltes icke FRÄLSARENS perſon af någon månniſka, utan den var målad på en tafla, med en fana i handen, ſom bars af Preſter. Grækerne hålla åfven proceſſioner; men driſta ſig ej at gå längre än omkring kyrkan, i ſtället Catholi-

ker-

kerne gå fritt hela Franſka gatan igenom från Capucinernas til Jeſuiternas Kloſter. De hafva den friheten, ſåſom underſåtare af Europeiſka Magter; men Grækerne ſåſom Turkiſka Kejſarens egne underſåtare tillåtes det icke. Jag ſåg *Fota-tvagningen* förråttas klockan 11 för middagen af Grækiſka Biſkopen, i deras ſtörſta kyrka St. Photini, ſom på detta ſättet gick til: Sedan Måſſan var hållen, ſom ſkedde i Sakriſtian, hvaråſt Pråſterne och Biſkopen enſamne begingo nattvarden, kommo 12 Pråſter utur Sakriſtian, klådde i Måſsbakar, hade på hufvudet ſina Pråſterliga myſſor med flor öfverhölgde, ſom år Grækiſka Pråſternas hufvudbonad. Deſſe intogo ſina ſtållen på en upbygd Theater, 3 trappſteg hög, bygd i fyrkant, dår de ſatte ſig på 2:ne bänkar, 6 på hvarje ſida. Biſkopen kom en liten ſtund dåreſter, klådd i ſin fulla ſkrud, med 2, om icke 3 Chorkåpor, med vidhängande ſmå Bjelror, med Biſkopsmyſſa af förgylt ſilfver, och rikt med ſtenar beprydd; ſin Biſkops ſtaf i handen, beledſagad af 4 Pråſter. Han ſteg up på Theatren, och intog ſin ſtol främſt, ſå at han hade ſina Abbotar fram för ſig på båda ſidor. I det ſamma ſteg en gammal man, ſom varit Biſkop på annat ſtälle; men blifvit af Turkarne afſatt, up på Predikſtolen, ſom var midt emot Theatren, klådd i Chorkåpa, beledſagad af 4 Pråſter, och hade med ſig Evangeliſternas ſkrifter på Litteral Grækiſka handſkrefne i foliant, inbundne i et prågtigt ſilfverband. Så ſnart han var gången af ſin Biſkopliga ſtol, viſade någre förnåme Græker mig den höflighet, at de låto mig intaga den ſamma, hvarifrån jag väl kunde ſe alla Ceremonier. Den, ſom vil föreſtålla ſig Biſkopen, ſom vår HERra Chriſtus, och de 12 Pråſterne ſåſom Hans Apoſtlar, och låſa beråttelſen om denna Act hos Evangeliſterna; ſå kan han lått begripa huru alt gick til. Hiſtorien om Chriſti fot-tvag-

ning var den, som måssades af Pråsten på Prådikstolen, och så fort han sade hvad Frålsaren gjort, gjorde den andre det efter. *Judas* måste åfven vara med, at fylla antalet af de 12 Heliga Mån; men hans Person ville icke gerna någon Pråst ikläda sig uppenbarligen, utan han hade mödan vål belönt; dårföre måste den af de andeliga, som påtager sig at vara Judas en liten stund, betalas med 15 Piaster. Det vore en möjelig sak, om det gingo öfver med at heta Judas i Kyrkan, så långe han låter tvåtta fötterna; men han får gerna behålla namnet i all sin lifstid. *Petrus* gjorde sit höfliga afslag, då den delen af Texten låstes, som angick honom; dårföre voro de ej mer ån 11, som blefvo tvåttade. Biskopen tog sina Chorkåpor på sig igen, och slöt med en vålsignelse, sedan han sjelf hade tvåttadt, torkat och kyst deras fötter, som voro hans ringaste medbröder, och de dåremot haft den åran, at kyssa hans Biskopeliga hufvud, eller råttare, mössan, hvarmed Acten var slutad. Under hela acten brunno ganska många stora och små vaxljus i hela kyrkan, och en oåndelig hop med lampor. Biskopen sjelf hade tre små vaxljus i handen, satte i korsvis, och hvar Pråst bar åtven sit. Församlingen söng chor vis sina hymnos: men med sin Grækiska Melodie, hvilken vål år den ömkeligaste, som en ovan någonsin kan höra. Buller och oljud, som åfven gick til örfilars utdelande, feltes icke medan detta påstod. I en Grækisk kyrka har tolket icke tilfålle at sofva, som likvål ofta plågar ske i andra vissa Religioners kyrkor; emedan de måste stå, och vara i en ståndig rörelse med korsande och bugande; men de falla i det stållet på den andra extremiteten, at vara för mycket vakande. Jag såg GRÆKERNAS *Nattvards-gång*, då jag gick utur kyrkan. Vigde Pråster åro de endaste, som med egen hand få brödet och vinet, hvilka gifvas dem af Biskopen. Detta skedde

de i dag, ſom fӧrr år ſagt, innan fot-tvagningen. Brӧdet var af hvete, tjokt, hårdt, i ſmå kakor af ½ quarters diameter; och, ſom jag kunde tycka, at det ſlaget, ſom Europeiſke Skeps-Capitainerne i Smirna låta baka til Skepsbrӧd, hvilket eljeſt aldrig brukas af folket i landet. Kakan brӧts af Biſkopen i några ſmårre ſtycken. De togos af Pråſterna, ſom ſtodo rundt omkring altaret, hvilka beto dåraf en bit, och togo dårpå vinet; ſom åfven Biſkopen gaf dem. Folket Communicerades af en Pråſt efter fot-tvagnings acten. Han ſtod i et litet Capell, ſom var utmed Sakriſtian, ӧpnade en lukka, genom hvilken han utdelte Sacramentet. Han hade brӧd och vin blandadt tilſammans i en Silfver-kalk, af hvilket han gaf en Thé-ſked full åt hvar och en, ſom kom fram, hvilket ſkedde i det ſamma, ſom folket ſtormade aldramåſt utur kyrkan, och hade juſt ſin våg fӧrbi, der det fӧrråttades, hvilket icke juſt tyktes vara den båſta inråttning vid et ſå vigtigt verk. Skriftermålet hade fӧrut blifvit fӧrråttadt, och ſker det hår, ſom i Latinſka kyrkan, med hvar och en ſårſkildt (confeſſio auricularis). Grækiſka kyrkan pålägga barnen, ſå ſnart de kunna tala, at låta ſkrifta ſig, och gifva dem åfven nattvarden. Armenianerne fӧrråttade ſamma Act efter middagen. Men den hade ej på långt når det anſeende, ſom Grækernas. Den ſkedde framfӧr altaret i kyrkan, af en ibland de fӧrnåmſta Pråſter; emedan de hår ej hafva någon Biſkop boende, utan hålla ſig dåruti gemenſamt under andra Fӧrſamlingars Biſkopar, ſom då och då reſa hit. Dår hӧlts fӧrſt en måſſa. Pråſten var klådd i Chorkåpa och Ceremonie-mӧſſa af ſilfver: ſatte ſig ned på en tapet, och framfӧr honom ſtod en låndſtol, i hvilken den ene efter den andra ſatte ſig af dem, ſom ſkulle tvåttas. De fӧrſte, ſom blefvo tvåttade, voro 12 Pråſter, och ſedan gick ӧdmjuk-

heten långre, ån hos Grækerna; emedan hår låmnades famma frihet åt hela Förfamlingen, utan åtfkilnad imellan den rikafte Köpman och den famfta ftalldrång, af hvilka 2:ne flag denna Förfamlingen fnart fagt beftår. Pråfterne tvåttade och torkade fötterna, och fmorde dem med fmör, fom fades vara gjordt af den förfta mjölken, fom tages af en ung ko. Den tvåttade och fmorde, kyfte Pråftens hufvud, gick nögd bårt, och låmnade rum åt en annan, hvilket de fade mig, fkulle dröja långt frampå natten. På båda fidor om Pråften var en hop med folk, unga och gamla, fom fungo nåftan i famma ångfliga Melodie, fom Grækerne; men i Armenifka fpråket, hvilket ock brukas vid deras Gudstjånft, år Literal Armenianifka, fom år få mycket åtfkildt ifrån det, de i allmånhet tala, fom Literal Grækifka ifrån det, fom dageligen talas. Ordning och fkickelighet togs mindre i akt hår, ån hos de förra. Hvilken, fom förft kom åt, begynte at fjunga, och vid alt, fom fkulle göras med Pråfternas af-och påklådande, ljufens uptånning m. m. mårktes den ena fpringa kors om den andra. Hår voro icke få många ljus, i anfeende til kyrkan, fom år ftor, fkön och pråktig, mot hvilken Grækernas ingalunda går up. Det ålfkeliga könet vifar fig aldrig uppenbarligen, vid de Öfterlåndfka Chriftnas Gudstjånft, eller blandar fig i hop med manfolket; men finna fig altid tilftådes i kyrkan, dår de hafva Låktare för fig allena, framför hvilka åro bygde tråfkrank, få at de kunna fe alt hvad fom förehafves, men blifva icke fedde tilbaka.

FRÄLSARENS *Begrafnings-Act* firades af Grækerna den 13 efter middagen. Evæ döttrar hafva i kraft af Evangelifka Hiftorien fig förbehållit, at enfamne begå denna Ceremonie, det år ock fkåligt;

ligt; emedan Naturen har gjort dem ſkickeligaſt därtil; ſom hårvid fordras, nämligen at gråta. Huru många de voro, ſom fullgjorde ſin ſkyldighet, år jag icke i ſtånd, at beråtta; emedan jag ej åſtundade at gå dit in. Skrånet gaf oſmak på långt håll, och dår var intet behageligt at åſkåda; ty de voro hölgde. Huru mycket gick af hjårtat vet jag icke Jag ſkulle tro at detta, ſom alt annat, var gjordt högtiden til prydnad.

Armenianerne höllo den 14. ſom var Påſkafton, efter middagen, en ſtor och pråktig måſſa, vid hvilken jag var tilſtådes. Ifrån början til ſlutet gick dår ſå til: I Choret nedanför altaret, ſattes en Pulpet, på hvilken lades Evangelii-Boken, ſkrefven på litteral-Armenianiſka, inbunden i foliant i rödt gull-moir. På ena ſidan af denna Pulpet, ſattes en lånd ſtol, hvilken intogs af den förnåmſta Pråſten, ſom ſkulle i ſtållet för Biſkopen föra ſtyrelſen vid Acten, klådd i ſin Pråſterliga ſvarta Kappa, och hufvud-dok. På hvardera ſidan om honom ſatt en Pråſt på golfvet, klådd i ſamma drägt. Sex vigde Pråſter gingo, den ene efter den andra, fram til Pulpeten, af hvilka ſomlige låſte, ſomlige måſſade et ſtycke ur boken. De voro klådde i ſina ſvarta Pråſtklåder, och når de började ſin tjånſt, hångdes på dem en vacker Chorkåpa, hvilken den ene lämnade åt den andra. På båda ſidor om Pulpeten höllos vaxljus af en Pråſt, klådd i Chorkåpa och Ceremonie-möſſa, ſamt några goſſar, klådde i hvita ſkjortor, med korſs beprydde. Når deſſe lyktade ſin omgång, ſtego 12 unga vackra karlar fram til ſamma ſtålle, klådde i hvita fotſida ſkjortor, ſirade på rygg och armar med röda kors. De gingo med bart hufvud, voro rakade jåmt med öronen, och hade öfverſt en plått, ſom de Romerſke Munkar bruka. Efter den underråttelſe jag kunde få om deſſa, ſå voro ſomlige af dem åmneſvånner til det an-

deliga ståndet; men somlige voro gemena drångar, som dock hade den förmon, at de besökt de heliga orter vid Jerusalem, och förvårfvat sig namn at *Hadgi.* Alle voro vakre och vål vuxne ynglingar, som hade anseende af at vara skickeligare, at stå under en Öfverstes, ån en Biskops befal. Når de gingo fram, kyste hvar och en Vice-Biskopens arm, hvilket de åfven togo i akt, då de gingo tilbaka. De måssade eller låste hvar och en sit stycke ur boken, på samma sått, som de förre, och emellan hvar och en, steg en af de Pråster, som sutto på golfvet up, och sade några ord, 3 gånger de samme. Jag förstod ej hvad det var; men som de sade mig, så var det *Gloria.* Deras sång blef åndad. Derpå steg en af dem, som åfven tilförene måssat, up et trappsteg, då han stannade framför altaret, hvilket ånnu var tilslutit med en gardin. Når han dår måssat et stycke ur samma bok, började nedanföre Altaret en vocal och Instrumental Musik. Denna senare bestod af et slags små jårnrör, ej olika Nyckelharpor, som slogos tilsammans, och tvånne runda måssingsplåtar, som efter någon takt slogos ihop. Denna Musik år Turkisk, och gifver bland sång icke just et så aldeles obehageligt ljud. Då och då hördes några små klåckor jåmvål klinga. Når Musiken en stund påstått, och var som starkast, öpnades tapeten eller gardinen med hvilken altarets niche var hit intil tåckt. Når den var öpnad, fick man se en gammal hederlig Pråstman, prågtig med gyllende Biskops-mössa, prydd med vackra stenar, hvilken stod et stycke från Altaret. På båda sidor om honom stodo 2:ne Pråster i svarta klåder, och nårmare intil honom stod den Pråsten, som tilförene var vid Pulpeten med rökelse-kar, och ljus i hånderna. Pråsten begynte at måssa, och dela ut vålsignelser, som med sång och Musik svarades af Församlingen. Efter en liten stund blef Sacramentet

fram-

framburit utur et rum, som var bakom Altaret. Det bars af en de unga omtalta lårjungar, som förde det uphögdt jämt med sit hufvud, och satte det på altaret. I det samma kom en annan, och tog mössan af Pråsten, hvars sysla var nu at vålsigna Sacramentet, och visa det för Församlingen. Hvar och en tånde nu up sit ljus, som tilförene för penningar voro utdelte i hela kyrkan, och af de ljusen, som voro til ansenlig myckenhet och storlek på Altaret, tåndes 2 och 2 i sånder up, så fort det led med Ceremoniernas förråttande. De största, som stodo framför Altaret, och hade vid pass en half fot i tvårstrek, tåndes up då Sacramentet vålsignades. Dock voro icke de samme, som brunno; utan de hade satt fast smårre, vid deras öfversta ånda, som uptåndes. Måssning af Pråsten, och sång af Församlingen fortsåttas sedan til hela Actens slut. De Pråster, som stodo på sidorna, hade en rund plåt, hopsatt af bjållror, fåstad vid en lång stång, med hvilken de gjorde vissa svångningar och slamrade, då något vigtigt förehades. Pråsten med rökelse-karet eftersatte ej eller sin skyldighet, at flere gånger vefta och utdela sina håfvor, både åt Altaret och Choret. Förlåten drogs omsider igen, til tecken at alt var slutadt, och at hvar och en kunde bege sig til sit. Tvånne små Altare voro, et på hvar sida om det större, vid hvilka ingen Ceremonie förråttades; men i et stort skönt Capell, utanför kyrkan, hölts måssa af andra Pråster för dem, som ej hade rum i kyrkan.

Den 15 började PÅSKA, Armenienarnas och Grækernas högtid. Det var vårdt at se, huru den firades af de senare; emedan det utmårkte huru mycket ånnu år qvar hos denna Nation, af dess forna böjelse til yppiga lustbarheter vid sina högtider. Den, som vet hvad som beråttas om deras förfåders *Bacchanalier* etc. kan hår se qvarlefvor af

 dem

dem hos deras efterkommande. De köpa sig frihet af sin öfverhet Turken, at utan hinder få fortsätta sina nöjen. Därföre gifva de i Smirna hvart år en pung (500 Riksdaler) til Musulem; men i Constantinopel betala de 5 á 6 pungar. Emot denna afgift hafva de frihet öfver alt, at i hus och på gator, supa sig fulla, slåss, dansa, spela och göra alt hvad deras hjärta lyster, det de ock märkeligen veta at ställa i verket. Sällan aflöper någon Påskhelg i Constantinopel, därest icke någon sätter lifvet til, då den ene mördar den andra i sit raseri. Påsk-natten hölts i båda deras kyrkor en stor måssa. Den slöts vid midnatten, och knapt var hon sluten innan hela Församlingen ropade med höga röst χριςὸς ἄνηςε, då var äfven deras stora och stränga fasta ändad, därföre började de i samma ögnableck, at äta af hvad, som hvar och en tagit med sig i kyrkan, och när de sålunda börjat sin glädje i kyrkan, såg man alt lefvande rusa ut, at med nöje begifva sig til sitt kött-fat, och det med en sådan häftighet, at jag är försäkrad, at många fingo ynkeliga Påskmärken, som voro i begrep at börja sin glädje. En stor måssa och pråktig Procession förrättades af Biskopen i St. Trinit. kyrka om Påskedagen vid middagen, den upståndna Frälsaren til åra. Härvid, så väl som vid hela deras Gudstjenst, feltes intet af den prakt och anseende, som kan röra en eftertänksam åskådares sinne.

Den 16 och 17 var inter annat at se och höra, än Grækernas Påskfrögd, på gator och gränder, i hus och gårdar. De täflade med hvarannan, i synnerhet den menige hopen, hvem som skulle kunna supa och fråssa mäst. De dansade sina Grækiska dansar längs Franke-gatan, efter säckepipor, trummor och andra instrumenter, som icke äro bekante hos oss, men hvarken så konstige eller behagelige, at

de

de förtjena mycken upmärkſamhet. Et ſlag af dem beſtod af Peritonæum af oxar, ſom var upſpitad på en Cirkel af trå, på hvilket de ſlogo med fingren. At de måtte få ſupa utan koſtnad, finna de up åtſkilliga ſukter, at göra på gatorna, för hvilka de få några penningar af dem, ſom hafva luſt at vara deras åſkådare. Bland andra ſåg jag en, ſom kunde ſå vål Balancera med hufvudet, at han ſatte därpå en ſtor flaſka vin, på hvilken han lade en ſimla, och dårofvanpå et glas med vatten, i hvilket han ſatte en qvåſt med Törne-roſor, och med detta danſade han hela gatan igenom, hoppade och höll god takt, hvilket var et mårkeligt prof af en ſtark öfning. I all deras ſång uprepade de ſom oftaſt χριςὸς ἄνησε. I denna Helgen hördes ej af något mord; emedan Biſkopen brukat den förſigtighet, at Påſkafton förklara den för bannlyſt, ſom ſkulle under högtiden båra knif eller piſtol på ſig. Armenianerne åro et långt ſedigare och förnuftigare folk, ſom icke fira ſin högtid med ſådana öfverflödigheter. Jag ſåg dem aldrig danſa, ſupa eller hafva något uptog på gatorna, utan om de roa ſig, ſå ſker det i något hus eller i en Chan, där Armenianſka drångar gingo tilſamman, och hade oſkyldiga nöjen, eller göra de et ſållſkap, och fara ut til håſt, hvaruti de hafva ſtort nöje, och viſa at de årft af ſina förfåder at vara kåcka ryttare.

SEDEKIÖ vid Smirna, år en ſå mårkelig ort, på hvilken den ſtore SHERARD, ſom i ſin tid var Regent i den Botaniſka verlden, har gifvit Flora et ſåte, och borde ej med något ringa nöje af en Botanicus åſkådas. Jag ſlöt derföre den 20, at göra mitt beſök, på en ſå vårdig plats. Denne ſtore Botaniquens ålſkare och befordrare, hade ſjelf, i det hus jag ſåg, ſin nöjſamma Sommarboning, under hela den tid han var Ängelſk Conſul i Smirna, och

i det famma haft det förfta fommar-nöje, fom tilfäfventyrs någon Europé hittils på denna orten åtnjutit, då han hår användt tiden til de förfta Botanifka famlingar, med hvilka han gjort fig odödelig. Vid hufet år en liten trågård af honom anlagd, i hvilken han ej infört några främmande våxter, eller anvåndt mycken möda til dess prydnad. Han har haft orfak, at håldre, vid en dylik anlåggning, anvånda både tid och koftnad i fit fådernesland, ån i et Barbarifkt land, dår hans viftande ej vore aldeles ftadigt.

RE-

RESAN TIL ALEXANDRIA.

Jag for den 15 Maji ut, at bese Alexandrinska Trågårdarna, hvilka voro det första stålle, som jag besökte efter min ankomst. Jag fick et res-don, som jag aldrig förr brukat. Det var en *Åsna*, med en Arabisk sadel, som består endast af et hyende, på hvilket jag kunde sitta, och et vackert betsel. På båda sidor om Åsnans hufvud gik en Arab, och efter, en annan, som drogo omsorg om, at hjålpa mig fort. Kreaturet var i sit slågte et af de vackresta, som någon ville se: qvickt och vål hållit. Jag saknade hår den förmon jag ågde för 2:ne veckor sedan i Natolien, at få rida på håstar. Turkarnas höga tanka om sig sjelfva, och förakt emot Christna, Judar och Morer, åro i Ægypten på det aldrastrångaste i akt tagen, hvarat detta år et prof, at de aldrig tillåta någon af de förutnåmnde folkslag rida på en håst, hvilken de hålla för mera ådelt kreatur, ån at det skulle båra så förakteligt folk, och som endast bör tjåna en Muselman. Visse Araber eller Morer, som åro af något anseende, lagfarne mån eller dylike, hafva frihet at rida på en Mul-åsna. De Christne roa sig åt denna tokuga anstalt, som icke annat utmårker, ån en dumhet, stigen til sin högsta grad. Sedan vanan har infördt bruket af dessa kreatur, kan det föga anses för förakteligt. I det stållet, må en på visst sått vål vara nögd med denna anstalt. Man kan aldrig i någon stad komma låttare fort, ån i Cairo och Alexandria. Alla gator åro nåstan fulla med Åsnor. Den, som ej årkar eller vil gå, stiger på en Åsna, som han båst tycker om, och behöfver icke långe vånta, förr ån han år et stycke våg framkommen. Det betales 1, 2, högst 3 para, så kan en resa, om en så vil kring hela staden. Morerne åro ägare at

dessa

dessa kreatur, och sätta nog vårde på dem. Ingen skulle tro, at et så eländigt djur skulle köpas för större pris, än det gifves för en skön håst, både här och i Christenheten. Ägaren til den, som jag red på, sade, at hon kostade 20 Ducater, och han ville icke mista hänne för dubbelt så mycket; emedan han af den sämma skulle hämta all sin inkomst, och hela sit lifs uppehälle. Jag hade på den ort jag hittils vistats gått uti Trågårdar af Citron, Pomerants, Fikon och Mullbärsträ. Jag hade sett hela tält fulla med de skönaste vinrankor. Jag hade farit igenom skogar af oljoträn, och hvilat i de härligaste lunder af Cypresser; men jag såg bland alla dessa Östra verldenes härligheter icke nu en enda möta mig i Ægypten. Här mötte mig en Trågård full af et annat slags våxt, den Skaparen lämnat Södra verlden til sit hemvist. Palm-eller Dadle-trän, voro de, som nu skylte oss med sin härliga skugga. Jag begynte straxt at underrätta mig af landets folk, om de egenskaper, som de kunde hafva sig bekante om denna våxt, at därmed kunna öka Historien därom, som hos Botanisterna hit intil är så ofullkomlig, och hade redan frågat: om de visste något om *han* och *hon* af Dadelträdet, och om dess parning; men den Franske Drogue-man, som jag hade med mig, kom mig nu på et annat tal (*).

Jag reste den 30, klåckan 2 om natten, från Alexandria med en liten båt. Klåckan 12 kom jag in i Nilen vid den öpningen, som går til Rosette där han vid början är et Canon-skott bred. Stränderne voro i förstone torra, betäckte med sand; men längre in åt landet, som är jämt, voro de fulle med vackra Palm-trän. Längre in blefvo stränderna smalare,

(*) *Beskrifningen om Alexandria, som varit ärnad til mera uplysning, var här ej fullfölgd.*

lare, och hårligare prydde med Wafs och de fkőnafte Ris-åkrar. Ännu långre in, funnos tåta Palm-fkogar. Vi foro förbi tu fmå Caftell, et på hvardera fidan: det ena långre fram, ån det andra. Några byar lågo på vånftra fidan, fom åro belägne på Delta. Delphiner och Morer tumlade i vattnet hvar på fin fida. Jag kom Kl. 2 til Rofette, och blef vål emottagen af Fr. Conful. du Salauze. Emot aftonen gick jag ut på Risåkrarna, fom voro fådde för 8 dagar fedan. Rifet var 1 qvart. högt. Vatnet ftod en tvårhand högt öfver jorden, och vindades up med hjul, hvilka drogos af oxar och flåptes på åkrarna, genom Canaler, hvilket ftadigt fker få långe rifet våxer och mognar. Jag hörde et ljud, fom liknade något artificielt, til ex. fom om någon hade knackat ihop hårda tråftycken emot hvarandra. När jag frågade hvad det var; fick jag veta, at det vore millioner af et litet flags *grodor*, fom höllo fig under vattnet och förorfakade detta låte. Vi voro på vågen förföldge af 2 flags djur, af olika natur; faft båda 2 hogade at göra ofs fkada, nåml. *Myggor* och *Buffel-oxar*. De fenare hade befynnerligen ondt öga til mig och en Drogue-man, fom följde mig, efter vi vore rödklådde. Vår Janifar måfte med fin påk fåtta ofs i fåkerhet för defsa beftar, fom eljeft ofelbart gjort ofs fkada. Hvaråft en hålft år under Turkifk regering, måfte en hvart ögnableck vara beredd på våld och förfvar. Folket år i Rofette tåmel. befkedligt eller fedigt, få at en kan vara fåker, at af dem ej blifva öfverfallen; men i det ftålle måfte man bereda fig på, at blifva angripen af defsa djur. En Janifar tjenar til förfvar emot dem bågge; men de andre våra fiender, *myggorne*, faft de voro långt fvagare til krafter, låto ej kufva fig af denna tuktemåftaren. Deras myckenhet gjorde, at de voro förtretelige och at de ej kunde öfvervinnas. Ris-åkrarne,

ne, ſom ſtåndigt åro tåkte med vatten, och altſå utgőra en ſumpig jord, tjenlig til denna ohyrans underhåll, och i hvilken de kunna lågga ſina ågg, gynna hår ſom måſt deras ymniga framalſtring. De voro icke af ſamma ſlag, ſom de vi hafve i Europa. De voro vål mindre, men ſtucko vårre och låmnade ſtőrre bulor i huden, med en oliderlig klåda, på det ſtålle de ſtungit. Deſſa åro af et tullkomligen ſårſkildt ſpecies, från dem jag ſåg i Allexandria, hvilka dår voro ſå ſtora ſom våra i Sverige; men af en annan fårg, nåmligen aſkfårgade med hvita flåckar vid lederna på benen.

Den 11 Junii ſåg jag hos Ångelſka Conſ. M:r Barton *Tamarinder*, ſom lade ihop ſina blan emot aftonen och efter ſolens nedergång. En varietet af *Katt*-hufvuden, något mer aflångt ån på allmånna Kattor, deſs ſtorlek var mårkvårdig och ſteg ſig til 5 ſpann lång, 3½ hőg, 2¼ bred, från ryggraden til naflen. Arten finnes i Ægypten. Jag fick ock underråttelſe om Salmiac och huru det gőres i Ægypten til myckenhet. En mera ån galen inbildning år, at deſs materia år Camel-urin. Det gőres af ſot, ſom ſamlas af brånd dynga efter oxar och Cameler (*) főres af Venetianerne hårifrån til myckenhet. Tilredningen och ſtållet, der det gőres, hålles fördoldt. Om *Stinchus marinus* et medicament, ſom år brukeligt i Europa, men nåſtan obekant til ſin hiſtoria, år en ődla, ſom finnes i Ægypten vid Nilens ſtrånder och uppe i landet, åfven i huſen (*) Denna torkas och ſåljes åt Venetianer och Genueſer, ſom gőra den til pulfver, főr beqvåmligare őfvertőrſel, dårfőre har det ock varit ſvårt, at få veta hvaraf Medicamentet var tagit. Landets inbyggare i Ægypten åro i allmånhet rådde főr detta djur, dårfőre finnes allenaſt några viſſa, ſom főr vinning ſkul fånga dem

och

och fälja dem åt Europæerna. Ægyptierne bruka den at ſtimulera venerem, af hvilka Europæerne utan tvifvel lårt ſamma deſs bruk.

Jag bör ock något nämna om kycklingars utkläckning i Ægypten. Det aldraartigaſte är, hvad qvinfolken därvid bruka, nämligen at kläcka ut dem på det ſätt, at de lägga äggen i armgropen, och gifva ſig tolamod at hålla dem där qvar, til deſs den naturliga vårman frambragt kycklingen. Jag fick ock Coraller, ſom blifvit tagne vid röda Hafvet (*).

Vi redo ut den 12 Junii, bittida om morgonen, uti et ſällſkap at promenera, alleſamman på åsnor, jämväl ock Conſulen. På vägen var en otalig myckenhet Bönder, ſom drefvo åſnor, en del laſtade med torkad träck, andre med torra ſtjelkar af Saffaranos (Carthamus), hvars bärgning redan var förbi. Bägge deſse voro ämnade til brånſle, hvartil man ſöker all ting i Ægypten. *Caſſia fiſtula*, *Seſamum*, *Bammia* ſtodo nu i blomma. Vid hemreſan fingo vi ſe en hop qvinfolk, ſom gingo omkring, at bjuda til Gäſtebod på et beſynnerligt, märkvärdigt och utan tvifvel urgammalt ſätt. De voro vid paſs 10 a 12, öfverhölgde med ſvart dok efter landets bruk. För dem gingo 4 ſnöpingar. Efteråt, och på ſidorna Morer med ſina brukeliga ſlafrar. Under det de gingo, ſtämde de alla in med hvarannan i et låte, ſom ſades mig ſkulle betyda glädje; men jag kunde därvid icke finna någon liknelſe til frögd eller glädjefäng. Ljudet var ſå beſynnerligt, at jag har ſvårt vid at gifva begrep därom, för dem ſom ej hördt det. Det var gällt, ſom qvinfolks-röſt är; men de hade et drillande, ſom var nog ſärſkildt, och hvilket de genom lång öfning lärdt ſig. Det liknade mycket ſamma ljud, ſom jag hörde af grodorna omkring Roſette; men var högre och finare.

Kl.6 om aftonen följde vi Fr. Consulen, at se på en högtid, som firades af en rik Turk, hvilken skulle låta omskåra sin Son. Fadren var en Privat Man af de rikaste i Ægypten; ty sparde han ingen omkostnad at fira denna högtid, som af Turkarne begås med all uptänkelig prakt. Högtideligheterne varade i 30 dagar för barnets omskårelse, af hvilka denne var den siste, och anstalterne hade alla dagar varit lika, med öpit bord för hvem som kom, fyrvårkerier och illuminationer, Musik och dans o. s. v. Vi gingo, at bese illuminationerna, som voro tilrättade på et stort fält (Ar. Birk), som var framför fadrens hus. De liknade väl icke dem, som göras i Christenheten; men voro artige nog at vara anståldte af detta landets folk. De voro 3. Til höger i et hörn på platsen, var en 12 dubbel ruta (Rhombus), som utantil slöts med en qvadrat, hvars hörn voro afhuggne. Til vänster vid andra hörnet föreståltes den Machine, i hvilken *Coran* plågar hvart år föras til Mecca, då Caravan med vallfarare reser dit. Där syntes tapeten uphögd och delt i sina torn, samt Camelen som bar den samma, artigt förestäld. Midt uti eller närmare intil dens hus, som kåstade på denna högtid, var en stor Portik; altsammans var hopsatt af lampor, som hängde på snören, utan någon vidare bygnad. Fyrvårkeriet bestod måst uti en stor myckenhet Raqueter, som stego väl, några hjul och fontainer, samt 2:ne gossar, de där hade fästat midt om kroppen 2:ne Machiner, som liknade håstar, utur hvilka på alla sidor sprang ut eld. Artigt var at se huru folket, som til ansenlig myckenhet var församladt, satt stilla på marken i en ring, utan at göra minsta buller, tvärtemot det, som är vanligt i Christenheten vid dylika tilfällen. Musiken var efter landets smak, med skallmåjor och Pukor. Til oss bars Caffé, som var af det pråktigaste slaget och tapeter

i fall

i fall vi åstundade sitta ned. Omkostnaden vid denna omskårelse-act troddes visst stiga til 8000 Ducater. Desse kostnader betalas, til en god del, med de ansenliga skånker, som skickas til den, som låter omskåra sit barn, af alla dess vänner. Här taltes om 20 til 30 Cameler, lastade med skånker, som blifvit skickade til honom, som gjorde denna fäst. Vid sådant tilfälle måste ock alla dess underhafvande visa sin skyldighet med några skänker, hvilka bestå i Cameler, Får, Oxar, eller dylikt som räknas bland deras egendom.

Ægyptiska danserskor viste sig den 22 Junii, vid middagstiden, utan för fönstren af det Franska huset, där jag hade tilfälle at få se dem. Hvart och et land har sina egna nöjen, som ifrån urminnes tider äro lämpade efter folkets böjelser. Ægyptierne, fallne för skörlefnad, förnöja sig åt dessa sina allmänna danserskors uptåg; emedan de aldeles äro lämpade til at reta köttsens lustar. Detta är ock förundran värdt, at i det land, där qvinfolken annars äro förvarade innom lås och nyckel och bevakade af sträng vakt, desse likvål hafva tilstånd af Regeringen, icke allenast at visa sig för allmänheten, utan ock, at låta se sig i de aldraliderligaste och i Europa oanständiga åthäfvor. De, som öfva detta spelet och skaffa sig penningar därigenom, äro unga bonde-pigor ifrån landet och stundom gifta qvinnor, alla svartbruna, och föga annat, än nakne, klädde i et blått lintyg och sirade med åtskilliga bjällertyg, hopsatte af en hop aflånga ihåliga Silfver-Machiner, hvilka klingade, då de rörde sig och utgjorde en del af den Musik, som tjänte dem vid deras fjolloghet. De hade sina ansigten täckta efter landets bruk, med et täckelse, som endast lämnar öpning för ögonen och hänger löst ned öfver anletet, hvilket de pryda med allahan-

da klingande ſaker af måſſing, ſilfver, åfven guld efter ſin förmögenhet. De blottade ſållan anſigtet; men hade intet betänkande vid at blotta de delar, ſom våra Europeiſke qvinnor aldrig låmna bara i allmån åſyn, och frukta däremot ej at utan åtſkillnad viſa ſina anſigten. Et bruk, ſom de i ſenare tider infört, hvilket ſtörſta delen af de gamle folkſlag hållit för åfven ſå oanſtändigt, ſom vi tycke det vara löjeligt, når vi ſe det, men behålles ån i dag hos deras efterkommande i Öſterlanden. Muſiken, ſom de hade hårvid, förutan deras ſlammertyg, var et ſlags trumma med en botten, eller et pergament, utſpändt på en träcirkel, på hvilket et qvinfolk ſlog med fingerna, och en art Viol med 2:ne ſträngar, ſom gaf et låte likare et blås-inſtrument, ån någon Viol.

Jag ſåg vid middagstiden den 23. en Lik-proceſs, ſom var ibland de märkvärdigaſte här i landet. Det var en *Scheke*, ſå kallas Morernas och Arabernas Lagkloke. Denne mannen hade varit öfver 80 år gammal, ſom genom et fromt och årligt upförande gjort ſig i lifstiden allmänt älſkad, och mycket ſaknad, då han dog. De mente, at han ſkaffat ſig et ſå ſtort anſeende genom ſit goda lefverne, at han ſkulle bli förklarad *Helig* på ſin döda mull, hvilket år vedertagit hos Mahometanerna, ſå vål ſom viſſa Chriſtna. Han hade varit föreſtåndare för en Kyrka (Mosqué), belägen uti Chriſtna quarteret; ty hade han ock haft tilfälle, at göra ſig känd och älſkad af Turkarna, dem han gjort goda tjänſter, vid de tilfällen, ſom de behöft hans biſtånd, hvilket år ganſka nödigt i et tyranniſkt land. Deſſe Scheker ſöka altid at vinna meniga hopens förtroende, och på det ſättet kunna de göra ſig nödvändiga, åfven fruktade hos ſjelfva Turkiſka Regeringen, ſåſom de, hvilka äro i ſtånd, at reſa menigheten.

Lik-

Lik-processen skedde på följande sätt: främst gick en gammal vördig *Dervich*, som bar en *fana*, sådan, som brukas på deras Kyrkotorn (Minaret) vid deras högtider. På båda sidor om honom gingo 2 anseenlige Morer. Därpå följde en oräknelig hop med folk, alla karlar utan ordning, af hvilka en stor del ställte sig på båda sidor om gatan. Bland dem voro några Scheker, som buro Fanor. Ändteligen kom liket, lagt i en eländig kista, utan lock, öfverhölgdt med et groft stycke lintyg. Omkring liket buros Fanor. Näst därefter kommo Qvinfolk til en tämmelig myckenhet, alla öfverhölgde med sina brukeliga svarta kläder. Omsider slöts troppen med några fanor, som af manfolk buros i bredd. Hela hopen af manfolk skrek med hög röst, och åkallade Gud för den döda, och sig sjelfva, hvilket gaf et faseligt och obehageligt ljud. Qvinfolken däremot hade samma läte, som jag tilförene hört, då de budit til Gästebods. Sällsamt nog, at de ej antagit snarare sorgeljud; men jag frågade orsaken härtil, då de svarade: at de mente Sångerskor voro tjänligare, än gråterskor, vid en rättfärdig mans Jordafärd, öfver hvars lyckeliga tilstånd de borde vara glade. Vid andra Jordfärder i Cairo har jag sett gråterskor vara brukelige. Ingen ting var så sällsynt, som at se huru angelägen hvar och en var, at röra vid den dödas kropp. Med största möda, kunde de, som buro den samma, slippa fram, för den myckenhet folk, som trängde sig igenom, at njuta denna förmon. Sedan de rört vid kroppen, förde de handen til sin panna, med en mycket andäktig upsyn. Hela denna Procesś gick den gatan fram, på hvilken den Franska Nation har sina hus; emedan den döde skulle bäras til en Mosqué, som var vid slutet på samma gata. Denna väg var nog besvärlig för de öfrige Musselmån, som fågo de Christna åskåda sin andakt, och så många välsignel-

ser de utdelte öfver sin döda, så många förbannelser skickade de ut öfver sina tros fiender.

Taskspelare äro allmänne i Ægypten. De äro bönder ifrån landet, som komma in til Cairo, at förtjäna sig penningar med dessa sina uptåg. Jag såg den 24 en, som var nog behändig, och gick väl up i vighet mot dem, vi hafve i Europa; men de Ægyptiske kunna dock göra en ting, som de Europeiske ej äro i stånd, at göra dem efter; nämligen, *tjusa ormar*. De taga de förgiftigaste *Viperæ* med bara händer, leka med dem, släppa dem i barmen, och göra många flere konster med dem, hvilket jag flera gånger sett. Den, som jag såg i dag, hade endast en liten Vipera; men jag fant dem eljest ofta gå omkring med sådana, som voro 3 til 4 fot långa, just af det grufveligaste slaget. Jag har väl gjort mig underrättad, och sett efter, om de icke klippa ut ormens giftiga tänder; men jag har blifvit af egen åsyn öfvertygad, at de ej göra det. Det är altså säkert, at än i dag finnes i Ægypten *Ormatjusare* (*Psylli*); men hvad konst de bruka därtil är icke så lätt at utgrunda. Som folket är öfvermåttan vidskepeligt, så tros allmänt, at detta sker af någon öfvernaturlig konst, hvilken de äga af något osynligt väsende. Jag vet icke, antingen det är en ond eller god uphotsman de tilskrifva denna sin kraft; men det vet jag, at de, til at företaga detta sit göremål, bruka en hop vidskepelser. Jag skal utförligen gifva harom berättelse och anmärkningar längre fram.

Jag var den 2 Julii hos *Grækiska Patriarchen*, som här har sit säte, i stället för Alexandria, och är St. Athanasii efterträdare. En from man vid pass 60 år gammal, som tyktes väl förstå sin Religions grundsatser, och var mycket hogad för vår Evangeliska

lära:

låra: talte ej annat, än Grækiſka: var klădd i Grækiſk Pråſte-habit: ſedan hos *Koptiſka Patriarken*, en Ægyptier, af Koptiſka Nation, vid paſs 40 år, var i föga vårde i anſeende til klåderna, ſom voro ſådane, ſom de brukas af en Arab eller Turk: var ganſka höflig: ſyſloſatt vid min ankomſt, at afgöra tviſtigheter emellan ſina åhörare; emedan han år i mindre mål åfven Dommare, eller på Embetes vågnar en medlare Han låt följa mig i ſin Patriarchal-kyrka. Ingången var i en ſmal mörk gata, genom en elandig trång port, ſom var endaſt et hål, huggit uti en tegelmur. Kyrkan var delt i 2:ne våningar, den nedre medelmåttigt ſtor, delt i 5 rum, med ſkrank, ſom gingo tvårt öfver det ena efter det andra. I det främſta var Altaret i en nicke under et hvalf, på hvilket låg et Riturium, handſkrifvit uti Koptiſka ſpråket. Skranket utanför detta rum var nog prågtigt och vål arbetadt efter landets ſmak, bygt af dyrbara trån från Indien och öfveralt inlagdt med ſtora korſs och andra prydnader af Elfenben. På altaret ſtod et par ljuſaſtakar, ſom aldeles liknade förſta Förſamlingens enfaldighet. De beſtodo af et ſtycke trå af Sycomorus til fot, och en liten gren af ſamma trå til pipa eller arm, vid hvilkets ſida ljuſet klentes faſt. Ifrån taket hångde åtſkilliga lampor, hvars ſnören voro beprydde med Strutsfogel-ågg. Omkring på våggarna voro en hop målade taflor. Jungfru Maria med barnet JEſus. S:t Göran til håſt, ſom ſtridde med draken. St. Antonius med många flera deras helgon, ſom föreſtåltes, efter gamla tidſens ſått, at måla. Bland andra voro dår ock någre taflor, hvarpå nakne Månniſkor voro målade, dem de ſade vara gjorde til åminnelſe efter några Indianer, ſom blifvit af deras kyrka anſedde ſåſom helige. Ingen huggen bild. Beſynnerligt var, at jag ſåg bland annat i deras Kyrka, en myckenhet Kryckor, gjorde af obarkade grenar af

Sycomorus och andra trån til en half mans långd, och lagom tjock at handtera, med et korſs i öfverſta åndan, om en half alns långd. Sådana ſtodo i Choret eller främſta rummet en hop, och eljeſt öfveralt i Kyrkan; men innom dörren i ytterſta rummet lågo i et afſkildt rum 1000tals ſådane kåppar. Jag frågade hvartil de voro åmnade? då Kopterne ſvarade mig, at i forna tider, vid förſamlingens början, hade de Chriſtne brukat dem til vapen, at förſvara ſig med, då de blefvo öfverfallne i kyrkan af ſina fiender, och ifrån den tiden, har bruket blifvit qvar, at hvar och en år förſedd med en ſådan kåpp, under det han afhör måſſan, ſom dock nu ej tjenar til något annat, ån at dårpå hvila armarna, hvartil de åro beqvåmlige, och nödige i en Kyrka dår inga ſtolar eller bånkar finnas.

Den 3. Det var nu råtta tiden, at fånga alla ſlags ormar, ſom finnas i Ægypten, då den ſtarka hettan frambragte deſſa kråk. Jag låt dårföre göra anſtalt at ſamla ſå många, ſom Ægypten hyſer, och på en gång fick jag 4. ſårſkildta ſlag, dem jag beſkref och i aqva vitæ förvarade. Deſſe voro *Vipera vulgaris*, *Ceraſtes* alpini, *Jaculus*, en *Anguis marinus*. Den, ſom förde ormarna til mig, var en Ormtjuſerſka, hvilken ſatte mig i förundran tillika med franſka Conſulen Herr *Lironcourt* och nåſtan hela Franſka Nationen, ſom ſamlade ſig omkring oſs, at ſe huru hon handterade de aldragiftigaſte och farligaſte kreatur lefvande och qvicka med ſina bara hånder, utan at de gjorde eller bödo til, at göra henne den minſta ſkada. När hon ſkulle lågga dem in i flaſkan, dår de borde förvaras, tog hon dem emellan bara hånderna, och handterade dem, ſom våra fruentimmer göra med ſina ſnörband. Hon hade ingen ſvårighet vid de öfriga, men huggormarne (Viperæ officinales) ville ej kånnas vid detta hårbårget.

get. De funno fått at flinga fig ut, innan flafkan handt blifva tiltäpt. De fprungo öfver händerna och in på bara armen på Qvinnan, utan at hon hade den ringafte råddhoga vid en fak, fom fäkert kunnat åftadkomma flera dåningar hos den ftarkafte af våra Qvinnor. Hon tog fina ormar med all fagtmodighet ifrån fin kropp, utan at de gjorde hånne något ondt, och körde dem in i det rum, fom fkulle bli deras graf. Samma qvinna hade tagit deffa ormar ute på marken, utan fvårighet, och med famma lätthet, fom hon här handterade dem, hvilket den Araben, fom förde hånne til ofs, berättade. Det år ofelbart, at detta qvinfolk ägde någon hemlig konft, med hvilken hon vifste at få ofkyldigt omgås med de kreatur, fom injaga en förfkräckelfe uti alt lefvande. Hår var det få mycket mindre frågan om, at få någon uplyfning i denna fak. Det var omöjeligt, at förmå hånne, at öpna fin mun. Konften at tjufa ormar, år hos Ægyptierna en hemlighet. En fak, fom år vård alla Naturalifters underfökning, och alla refandes forgfällighet, at föka, om någonfin tilfälle kan gifvas, at hårom få veta något. Huru gammal denna konften år hos Africanerna, kan flutas af de gamle Marii och Psylli, fom voro från Africa, och vifade dageliga prof af fin konft i Rom. En mer ån mårkvårdig omftåndighet, at öfver 2000 år en fak kunnat hållas få dold och bibehållen innom viffa perfoner, dår vi likvål fett, at få många hemligheter blifvit på den tiden uppenbarade. De omftåndigheter jag hört mig berättas i Ægypten om deras ormtjuferi, åro i fynnerhet (a), at konften endaft år bekant för viffa Familier, fom fortplanta den famma på fina efterkommande (b): at den, fom åger konften, at tjufa ormar, befattar fig aldrig med andra giftiga Djur, fåfom Scorpioner, giftiga Ödlor eller dylikt. De åro färfkilte perfoner, fom veta, at tjufa

dessa djur, hvilka däremot ej röra vid ormar (c): at de, som tjusa ormar, äta dem både rå ock kokta, och koka äfven på dem en soppa, som de äta, hvilket är nog allmänt bland dem; men i synnerhet taga de altid til lifs en sådan rätt, då de tänka, at gå ut och fånga ormar. De hafva ock sagt mig, at ormar stekte ock kokte, är en nog allmän spis bland Araberna, både i Ægypten och Arabien, fast de icke äro tjusare, utan fänga dem eljest med våld lefvande eller döde (d). Sedan de ätit sin soppa, taga de en välsignelse af sin Schek (Präst och lagfaren), hvilken brukar några vidskepeliga Ceremonier, och bland annat, at spotta några gånger med vissa åthäfvor. Denna omständighet, at taga välsignelse af Scheken, är en ren vidskepelse, och gör visserligen icke det ringaste til kraften, at tjusa ormar; men de tro dock, eller vilja åtminstone, at andre skola tro, at hela kraften härrörer därifrån. Man ser härutaf, huru de veta at betjäna sig af samma grep, som undertiden ses hos andra folkslag, nämligen, at skyla, under en vidskepelig Religions mantel, det, som verkeligen bör och kan naturligen förklaras, hälst när de antingen icke vilja eller kunna yppa och förklara den naturliga orsaken. Jag skulle tro, at alt det man talt fordom, och än i dag talar, om hexeri och trulldom bör komma under samma Artikel, med det Ægyptiska ormtjusandet. En liten omständighets uptäckande torde med tiden lära hela verlden at tjusa ormar, och då kunde denna kraften utöfvas af dem, som icke undfått den samma af någon helig Scheks hand, äfven som vårman efter naturens ordning altid skulle bringa fram Kyklingar i Ægyptiska ungarna, utan den omständighet, at en Schek lägger sig naken öfver ugnen, då äggen äro nyss inlagde, hvilken Ceremonie dock de vidskepelige Ægyptier,

tier, tilſkrifva all lyckelig utgång af Kyklingarnas utkläckning, då de tilſpörjas om orſaken därtil. Det har blifvit berättadt för mig, om en ört, med hvilken de beſtrö eller beſtryka ſig, förr än de handtera ormarna; men jag har hittils ej härom fått den ringaſte omſtändighet; ty har jag anſett det endaſt ſåſom et löſt tal.

RESAN ifrån CAIRO til ÆGYPTISKA Pyramiderna.

Jag begaf mig den 17. kl. 4. efter middagen från Cairo, ledſagad at en Janiſaire och min dräng. Jag tog ock til följeſlagare en reſande, född i Alepp, och upfödd i Tyſka Kejſarens Hof, ſom här kallades Baron, med tilnamn af *Burkana*, och nyligen var hitkommen från Rom, en Georgianer Chriſten, ſom var en af landets Låkare, och en Judiſk Rabin från Nyrenberg. Vi redo alle på åſnor. När vi ändat Cairos eländiga trånga dambiga och oſtenlagda gator, kommo vi på et tämmeligen vidlöftigt och obebodt fält, ſom liknade en liten ödemark, endaſt med den åtſkilnad, at några *Sycomori* och *Tamariſci* prydde med ſina gröna löf detta torra och ſterila ſandfält.

Därnäſt kommo vi til GAMLA CAIRO, ſom är en af Cairos förſtader. Vi ſågo några ſtora och i landets ſmak vackra hus, här vid förbigående, ſom äro Turkiſka Magnaternas ſommarboningar. Vid hvart och et var en ſtor vidlöftig Trägård, med härliga trän af *Caſſia*, *Acacia*, *Muſa*, *Phœnix*, *Tamarix*, *Lebek* (Mimoſa) och många flera; men alla utan ordning, och aldeles lämnade åt Naturens ſkötſel. Deſſa luſthus lågo utmed Nilen, och var deras belägenhet ſådan, at den verkeligen kunde förnöja ſin ägare.

Den plats, där vatnets högd mätes (NILOMETREN) under den tid Nilen ökas, var det märkvärdigaſte vid gamla Cairo. Det är et hus i fyrkant tämmeligen ſtort bygdt vid floden. Deſs tak ſlutar ſig i en murad hvit Pyramid. Nedre vid

dess grundval äro öpningar, igenom hvilka vatnet har fritt inlopp. Midt uti denna bygnad står en Marmor-pelare, på hvilken är en scala af tum. På denna måttstock är det, som de dageligen taga vatnets til- eller af-tagande i akt, alt intil dess floden är insläpt i staden, och öfver landet. Regeringen förordnar någon hit, at stundeligen göra föresagde anmärkningar, och under denna tid tillåter deras vidskepelighet icke, at någon af annan Religion, än den Mahometanska får komma dit in. Det var altså ej möjeligt för oss, at för denna gången få se denna deras helgedom innantil; men jag fick tilfälle en annan gång, at se den samma. Vi läto sätta oss öfver Nilen i en liten Prom eller Flackbåt, med våra Åsnor och alt vårt resdon, och kommo på andra sidan til Gisa, en af de vackrasta byar omkring Cairo, där Salmiac äfven göres (*). Vi stego i land, och fortsatte vår väg til vårt Natthärbärge, en annan by et stycke därifrån. Jag hade et särdeles nöje, at få se på denna vägen en fullkomlig landsbygd, et slätt land, byar, bönder, bondeqvinnor, åkrar, boskap, åkerredskap m. m. Ægypten liknar härutinnan aldeles våra Europeiska slätta landsbygder. Vid denna tiden liknade all ting vår höst: åkrarne voro torra och tomma, och på hela marken syntes knapt et grönt blad, om icke här och där någon åker var besådd med *Abdellavi* (*Cucumis*) och *Sesamum*. Det är vid vår vinter och vårtid i December, Januarii, Februarii och Mars månader, som Ægypten står i sin härlighet; ty då har Nilen lyktat at flöda, och all jorden är besådd. Då synes det från et litet bärg, såsom et grönt haf, jag menar en grönskande jord, hvars ände ej kan skönjas med ögonen. Vi kommo til vårt natthärbärge, där vi blefvo höfligt emottagne af den Schek, som var förnämst i byen. Han lät föra oss in i en stor sal, uti et Stenhus, som hörde

en

en Turk i Cairo til. Efter en ſtund ſkulle vi ſpiſa aftonmåltid, hvilken var anrättad efter landets ſätt, utan mycken vidlöftighet. Vår Schek hade ſlagtadt 2 kid af hjorden. I ſamma ſpad, ſom de voro kokade, kokades en myckenhet hvetebröd til en gröt. Därmed fylde de 2 käril af den ſtorlek, at 2 karlar behöfdes at båra hvardera. Midt uti öfver detta kokade brödet var kokadt ris. Rundt omkring bråddarna var köttet lagdt, ſönderſlitit i ſmå ſtycken. Golfvet blef vårt bord. En matta af vaſs tjänte til duk, handlofven til ſked och fingrarna til gaffel och knif. Den, ſom på detta ſättet, ej vil låta nöja ſig, at bli undfägnad af Araber, tager ſig illa fram bland dem. Men håller en til godo deras välmenta ſätt, at undfägna ſina främmande; ſå tviflar jag om någon ſtörre välvilja, öpenhjärtighet och gäſtfrihet ſkal finnas hos något folk, än hos dem. Sådant har varit deras fäders ſätt, hvilkas lefvernes beſkrifningar vi hafve i den Hel. Skrift, och ſådant år det än i dag och lärer bli oförändradt til evärdeliga tider. Sedan vi hvilat öfver natten, begåfvo vi oſs i förſta dagningen på vägen til vår föreſatta ort. Efter en och en half timas väg öfver åkerfält och förbi åtſkilliga byar, kommo vi til Arabernas tält, ſom hafva ſit läger rundt omkring Pyramiderna, hvilka hafva til ſin förman en Schek, utan hvilkens goda minne ingen kan komma til Pyramiderna. Han ſkickade ſin äldſta Son emot oſs til fot, at bjuda oſs vara välkomne, hvilken ock förde oſs in i et litet hus, bygt för reſande, et ſtycke från deras tält. Jag lät där gifva honom de ſkänker, hvilka jag bragt med mig, och ſedan han gifvit oſs Caffé ſtego vi på våra åſnor, at fara til det ſtället, ſom var vårt ögnemärke. Scheken kom då ſjelf ut ifrån ſit läger med ſin yngſta Son, hvilka redo hvardera på en pråktig häſt, och beledſagade oſs ända til Pyramiderna. Där fick

jag

jag lära, hvad åtſkillnad det är imellan en lefvande och död ideé, imellan, at ſe ting med egna eller med andras ögon. Jag har läſt alla Reſebeſkrifvares berättelſer om Ægyptiſka Pyramiderna. Jag har ſett deras ritningar, jag har hört deras lefvande beſkrifningar af dem, ſom där varit: än mer, jag har ſjelf ſett dem på långre och närmare håll, ſedan jag kom til Ægypten, men med alt detta viſste jag icke hvad Ægyptens pyramider voro til ſin utvärtes ſkapnad, förr än jag var dem på 20 ſteg när, faſt mindre til den invärtes, innan jag gått dit in. Vi gingo förſt omkring den ſtörſta och vackreſta Pyramiden, at beſe deſs högd, bredd, form och hopſättning. Därpå gingo vi in, ſedan ingången var öpnad och vi tändt up våra facklor, ſamt loſſat några Piſtoler vid ingången. Schecken med ſin Son ledſagade och följde mig trogit vid ſidan genom alla hvalf, gångar och kamrar. Vi gingo dit in kl. 7 och kommo ut kl. half 9. När vi kommo ut, begynte jag enſam, medan de andre togo någon förfriſkning, at utantil ſtiga up på ſamma Pyramid och ſamla de Naturalier, jag där fant af ſtenar och Petrificater. Jag utvalde väſtra ſidan och hölt mig närmaſt til den vänſtra Angelen, ſåſom den bäſta vägen. Jag hade redan lämnat halfva Pyramiden nedan om mig, och i hvar afſättning funnit något, ſom var värdt upmärkſamhet, då ſtenarne af Solen upvärmde, begynte bränna igenom Papucherna, och altſå mycket mindre låto röra ſig med händerna, hvilket hindrade mig at för denna gången ſtiga up til Pyramidens ſpets. Måſte altſå åtnöja mig med, at ſamla, vid deſs fot, det, ſom hörde til deſs Natural-hiſtoria. Sedan begofvo vi oſs til de mindre Pyramider, om hvilka jag red och betraktade noga deras utſeende (*). Jag ville ändteligen veta om ſtenriket var det, ſom här endaſt kunde ſyſloſätta min nyfikenhet, och om en brännande ſand aldeles

deles

deles utflöt alla invånare af de andra Naturens riken från denna ort. Om jag icke fett nogare omkring mig, hade jag fåkert ftannat vid den tankan, och altfå bifallit deras fandfaga, fom i Cairo fagt mig, at jag omkring Pyramiderna fkulle fåfängt föka något lefvande djur, mycket mindre någon växt. I fjelfva verket år jordmonen fådan här, at mången fkulle hålla för et underverk, om något lefvande eller våxande, här kunde finna fin näring och uppehålle. Dock fant jag här af båda flagen, nämligen, en enda våxt, fom var en Syngenefift, (*Chondrilla juncea*). Af djur fåg jag den lilla *Odlan*, (*), fom jag öfveralt i Levanten fett fpringa i murar, löpa til myckenhet i fanden. Men det, fom måft gladde mig, var et *Myrlejon*, fom här hade fin egen Republique. Sådane fprungo hundradetals i fanden, på famma fätt, fom Myror. Alla höllo ften, fand, rutna tråbitar eller något annat imellan fin artiga tång, och fkyndade fig därmed til fina hemvift, dem de gjort fig här och där i fanden. Rundt omkring fåg jag en myckenhet af deffa kråkens boningar. De voro upkaftade i form af små tufvor i fanden, af vid pafs 2 knytnäfvars ftorlek, ofvantil något nedkramade. Midt uti denna plattheten var et litet hål, om en vafs pipas ftorlek, genom hvilket de gingo ut och in. Jag angrep dem i deras förfkanfning, och kaftade öfverända några däraf, i tanka, at få fe deras inra bygnad och hushållning; men jag bedrog mig, och gjorde härmed intet annat, än förftörde deras utanverk, ifrån hvilket gick en långång få konftig ledd, at det var fåfängt, at föka hinna deras innerfta boning. All den bygnadskonft, prakt och koftnad, fom lyfer i de ftålta Pyramider, kan ej gifva en Naturens betraktare de höga tankar, fom detta lilla djurets konft förmår åftadkomma.

Jag

Jag såg imellan Arabernas tält och Pyramiderna, den faseliga stora BILDEN, som är omtalt af alla Auctorer. Han var nu så illa medfaren, at ingen liknelse mer syntes af ansigtet. Araberne, som efter Mahometanska Religion ej tåla några bilder, hafva aldeles förstört dess anlete, i så måtto, at de kastat sina Lantsar på bilden, såsom til et mål. I sin tid har detta varit et pråktigt stycke, måst dårföre, at hela bilden varit på stållet uthuggen i et kalkbårg.

Vi begofvo ofs tilbaka til våra Arabers tält. Jag hade ej tilförene sett deras lefnadssått; ty var jag nyfiken, at därom närvarande underråtta mig, och vil jag i kårthet lemna följande beskrifning. Araberne såtta sig tilsamman i vissa hushåll, som intaga en plats, där de slå up sina tält. Denna hop utser en til sin Schek eller höfdinge. Hans göromål år, at bilågga de imellan dem upkomna tvistigheter, samt at föra dem an, når det gäller på at försvara sig. Deras hushållning år ej vidlöftig; men aldeles tilräckelig, at gifva dem en förnögd lefnad. Deras tält, som merendels åro gjorde af Camel-hår, åro deras boning Det år så afdelt, at Qvinkönet har sit rum för sig, och Manfolken sårskildt; emedan båda könen, efter Österländska bruket, ej få alt stadigt lefva i et rum tilsamman, ej eller få Qvinfolken efter Mahometiska Religionen, låta se sig för andra Manfolk. Deras husgeråd år hos de vålmående en matta, den de breda öfver jorden i sit tålt, hvarpå de såtta en Såffa främst i tältet, som tjånar dem til bord, stol och sång. De hafva några kåril, at koka sin mat uti af koppar, och några tråfat at ösa den uti, då de skola åta. Deras ägendom består i boskaps kreatur, Håstar, Åsnor, Cameler, Oxar, Kor, Får och Getter, af hvilka hvart och et hushåll har sina, utan för sit

tält,

tålt. De hålla fördenſkul en myckenhet hundar. Vid denna tiden hade Araberne all ſin boſkap hemma, och födde den med hackelſe och torkad våpling; men Håſtarna med korn. Den tid på året, då Ægypten grönſkas, ſöka de ſådana platſer, där deras kreatur kunna lefva af gröna växter. Håſtar åro Arabernas ſtörſta ägendom. De hafva ock orſak, at ſätta ſtort värde på dem; emedan de ſäkert äro de vakraſte och båſte, ſom någon vil ſe i deras ſlägte. En Arabiſk håſt är ſmärt, har lång hals, rena ben, ſint hull, är full med eld, och har et ogement qvikt ſprång. De måſta äro tegelbrune til färgen, en del ſkumlige, af hvitt och järngråt blandadt. En ſvart håſt är hos dem aldeles ſällſynt. Om de få någon af den färgen, ſom icke har något märke, hålla de honom för olyckelig, och göra ſig af med honom. Araberne äro ſtälta Ryttare, inöfvade från ſpåda äldren; de ſitta faſt och väl til Håſt. Deras ſadel är nåſtan gjord på ſamma ſätt ſom våra; men den efterſta bommen är ſå hög, at han ſkyler mer än halfva ryggen på Ryttaren. Stegbyglorna äro på Turkiſka ſättet af en plåt, ſom ſkyler hela foten. De hafva aldrig någon buk-gjord, utan Sadelen ligger lös på håſten, hvilket gör konſten, at rida och at ſtiga til håſt, ſå mycket ſtörre. Man ſer Arabiſka ynglingar, ſom midt under håſtens fulla ſprång, reſa ſig up, ſtå raka i ſadelen och hålla fullkomlig jämnvigt, kaſta ſin lants, vånda ſig fram och tilbaka; man ſer ock dem, ſom i ſamma fulla ſprång, kaſta ſig om, och ſtå på hufvudet i Sadelen. Deras *klåder* äro ej mycket konſtige. Öfver kroppen hafva de et ſtycke hvitt ylletyg, af hvilket ſkräddaren ej har någon förtjänſt. De kaſta det några ſlag up och ned ifrån fötterna öfver axlarna, ſåledes at händerna altid äro frie. De bruka ock lintyg. Deſſe, hos hvilka jag var, hade på fötterna röda Gampacher

cher och omkring hufvudet en Turband. Deras gevår år en lants, merendels af 6 alnars lángd, med en fpets på ena åndan, den de bruka i ftrid, och då de göra någon lång ritt. En ftridshammare fåftad vid en kåpp af 1½ alns långd, famt en liten kantig aflång jårnklubba, fåftad vid en dylik kåpp, åro deras vapen, fom de dageligen föra med fig. De bruka inga Skjut-gevår, ej eller Sablar eller Knifvar.

Araberne åro af medelmåttig långd, köttfulle; men ej fete, hafva ftarka mufklar och ftråf hud. Deras hy år fvartbrun, och fedan de åro gifte, låta de våxa fit fkågg, hvilket alle hafva fvart.

Med den Nymåne, fom den 22 Julii kl. 7 för middagen gick in, började den tid, då alle, fom åro Mahometanfka Religionen tilgifne, vånda up och ned på Naturens ordning, i få måtto, at de göra natten til dag, och dagen til natt, hvilken tid utgör deras bekanta *Ramazan* eller *Ramadam*, och varar i 30 dagar, eller hela månadens omlopp. Under hela denna tid afhåller hvar och en Mufelman fig ifrån mat, dricka, Tobak och Caffé. Med et ord: ingen kan vid ftraff tilgörande taga til lifs en droppa vatten, ifrån Solenes upgång til hånnes nedergång; men få fnart Solen år nedgången, börja de på at åta, dricka, göra fig glada, intil defs upgång. Alla Minarets eller torn på deras Mofquér, åro denna tiden prydde med brinnande lampor, hela nåtterna igenom, fåfom ock de förnåmfta gator. Jag fteg i afton klåckan 7. uppå en altan, at fe Cairos oråkneliga Minerets illuminerade, hvilket var et tåmmeligen vackert fpectakel.

I Cairo hölts en högtid den 27, hvartil Naturen gifvit denna ftad allena rått; och dårföre ingen an-

norſtådes i verlden kan firas. Det var i dag den tid, då vatnet ſläptes in i ſtaden utur Nil-ſtrömmen, och altſå gjordes en början til Ægyptens fruktbarhet för nästkommande år. Nu ſom landets lycka eller olycka framter ſig på denna dagen, i anſeende til vatnets ymnoghet; ſå är den med ſkål den högtideligaſte de hafva i hela året. Nilen ſtår hel och hållen under månniſkors ſtyrelſe. Han öfverflödar landet; men härſkar icke efter ſin egen vilja. Han ledes, dämpas och ſtyres efter landets behof med förſigtighet, och omtanka. Endaſt kan ingen månniſklig konſt bidraga til deſs förökelſe. Detta är Naturens verk. När Nilen begynner våxa, upkaſtas en dam af jord vid öpningen, af den graf, ſom för lång tid tilbaka af Kejſer TRAJANUS är gjord från floden, och går genom ſtaden, ſom fordom ſlutat ſig i Hafvet vid Roſette, ſedan den vatnat hela landet, där han lupit fram. När vatnet ſtigit til en tilräckelig högd, hvilket ſes i den namnkunnoga Nilometren, öpnas denna dam (Caliz) och grafven fylles med vatten, ſom ſedan efter hand ökes, och ledes genom Canaler öfver hela landet. Den dagen, ſom detta ſker, är högtidelig, hvilken jag nu ſåg firas. Högtideligheterne voro icke detta året ſå anſenliga, ſom de förra, af orſak, at Turkarne begynt ſin Ramadan, då all ting är tyſt och andäktigt. Ordenteligen förrättas Acten på följande ſätt: Pachan i Cairo, beledſagad af et detachement Janiſarer 1000:de man, eller flera, ſamt ſin Kiaja, och flera Officerare, beger ſig kl. 7 om morgonen til häſt til dammen, där han ſtiger in i en Tchioſk (en öppen ſommar-bygning) och ger befallning, at de, ſom böra öpna dammen, hålla ſig färdige. Denna hedren, at förrätta öpningen är delt imellan Turkar, Copter och Judar, ſå at den tilkommer dem hvart ſit år. När alt är färdigt til öpning, kaſtar Pachan med egen hand en järn-

ſpa-

ſpada i dammen. Så ſnart han det gjort, håfves den omkull af dem, ſom dårtil åro förordnade, under et himmels högt rop af frögde-betygelſer, utaf en oräknelig myckenhet folk, af den nedrigaſte hopen.

Turkiſke Kejſaren hade ſkickat en ny Pacha til Ægypten, hvilket nåſtan ſker hvart år. Ali Paſcha, ſom för 6 månader ſedan, var ſtor-Vizir, var den, ſom för denna gång blifvit dårtil utſedd. Han kom den 16 Aug. om aftonen til Bulack, efter 10 dagars reſa på Nilen. Han hade drögt ſå långe på en kårt våg; emedan deſſe Fartyg, gå hvarken för ſegel eller åror, utan dragas med tog af en myckenhet folk, ſom gå på faſta landet. Vid en Pachas ankomſt göra Cairos Råds-Herrar (Beyer) och andre befål-hafvare, anſtåndiga anſtalter til deſs emottagande. Deſſe voro de, ſom jag red ut med, at beſe proceſſion, tillika med Ängelſka Conſulen Herr Borton. Når vi farit genom ſtaden och Bulak, ſtego vi af, och följde ſtranden långs efter til fots. Vi hade då Nilen på vånſtra handen, ſom nu var ſtigen til en tåmmelig högd: ſtilla och behagelig at åſkåda, och på den vånſtra, Beyernas och de öfriga ſtoras prågtiga tålt, framför hvart och et, en vacker illumination af lampor i åtſkilliga figurer, på ſnören uphångde. Nilen och deſſa ljus bidrogo til hvars annars prydnad, och båda två gofvo ſina åſkådare nöje. Jag gick in i en ung Beys tålt, hvilkens ſal var af den ſtorlek, at 200 perſoner dår kunde hafva rum, öfver alt innantil beklådt med ſkönt Drap d'or, med ſåffor af ſamma tyg, och ſköna Indianiſka Tapeter uppå marken. En pragt, ſom båttre anſtår en Prins, ån en perſon, ſom för några år ſedan varit köpt för 50 a 60 Piaſter, hvars upkomſt varit, at ſtå på knå, och ſkånka uti Caffé, och at tånda på tobakspipan åt en, ſom tilförene ſtigit ſamma ſteg til årans ſtol.

Sådan år de Ægyptiſka Regenters upkomſt. Pachan hade lagt til land med ſina fartyg vid andra ſtranden, gent emot tålten, dår han blef i ſit fartyg öfver natten. Om morgonen dårpå ſatt han öfver floden, och blef emottagen, af alla Beyerne på ſtranden, med mycken pragt. Han ſteg til håſt, och de beledſagade honom til fots in i et hus, ſom var ſtrax vid ſtranden, dår Pachan ordenteligen blifver i några dagar, innan han håller ſit intog i ſtaden. Den har en galen inbillning om Turkarna, ſom håller dem för grofva, ohöfliga, och okunniga om alt, ſom vi kalla belefvenhet. Den felas icke ibland dem. Jag ſåg åfven vid detta tilfållet, ſom jag ofta gjort tilförene, berömliga prof dåraf. Vi blefvo inkallade i åtſkilliga tålt til dem, ſom icke kånde oſs, hvilka med all höflighet undfågnade oſs.

MEC-

MECCA-CARAVANS Beſkrifning från CAIRO.

Caravans affård från Cairo til Mecca ſker, hvart år, vid denna tiden. *Beyens* uttog utur ſtaden, år en ibland de mårkvårdigaſte Ceremonier, man ſer i Öſterlanden, hvilken jag den 10 Sept. hade tilfålle at åſkåda. Den begyntes kl. 8 főr middagen, och gick ifrån en plats nedanfőr Slottet, dår alle főrſamlades, ſom ſkulle gå til den plats utom ſtaden, dår Caravan har ſit låger. Ordningen vid detta uttog var főljande: 1). En hop ledige *Cameler* ſadlade. 2). Sex *Fåltſtycken* drogos af håſtar på Lavetter. 3). Sex *Port-Chaiſer* (Tartaravan) hopſatte af pråktiga Sidentygs gardiner, ſom ſkylte en Såffa, hvar och en buren emellan 2:ne *Cameler* efter hvarandra. De åro endaſt főr Beyen, och de főrnåmſta Officerare af Caravan, under reſan. Alla de andre hőge och låge, måſte rida på Cameler. 4). Vid paſs 40 *Cameler* med lifs-och åfven ſå många med *Krigs-főrråd.* 5). En hop Cameler laſtade med *vatten* i låder-ſåckar, til hvilkas underhåll anſenliga teſtamenten åro gjorde af de fordna Saraſeniſka Sultaner i Ægypten, ſom ånnu vid magt hålles. 6). *Sjuk-ſångar*, burne af Cameler på ryggen, en på hvardera ſidan. 7). *Fåltmuſik* af trummor, Pukor och Skallmåjor. 8). En hop *Cameler* med toma ſadlar utan ordning, efter hvilka főlgde en hop Scheker. 9). Sex ſt. ſkőna *Handhåſtar*, pråktigt ſadlade, utur Turkiſka Kejſarens ſtall, ſom han låter underhålla i Cairo, at tjåna vid ſtora Ceremonie-dagar. 10). Pachans főrnåmſta ſnőping (*Kiſlar Aga*) med ſina ſlafvar, őfver 20, til håſt. 11). En hop lediga *Cameler*. 12). En hop andre rikt ſadlade ſkőna *Handhåſtar*. 13). Turkiſka Kejſarens *Commiſ-*

ſarius (Vikil), den han håller i Cairo för enſkylta göromål; Til exempel: at köpa up Slafvar och Slafvinnor, Håſtar, Jouveler, curioſiteter. m. m. 14). En hop ledige *Cameler* prydde och vål utſmyckade med Srutsfjädrar på hufvudet, med vackra hålsband fullſatte med ſnäckor och pårlor. Svarta Slafvar redo på några af dem. 15). En hop *Scheker* til fots. 16). Officerarnes *Handhåſtar*. 17). Den *Officeraren*, ſom har inſeende öfver vatnet på reſan, hvilken år en af de anſeenligaſte, med ſina ſlafvar i Cuiraſs. 18). Två par *pukor*: en ſtor och en liten tilſamman. 19). En hop ledige *Cameler* vid paſs 60; 20). En tropp *Pelegrimer* til fot, hvilken ſlöts med några Scheker. 21). En tropp Cameler laſtade med *vatten*. 22). Två par *Pukor*, följde af en hop Cameler, vål utſirade i 3 troppar, imellan hvar och en et par Pukor. 23). Tvånne *vägviſare*, ſom redo på Cameler; deſſe voro gamle mån; hvardera hade en röd fana i handen, ſirad med gröna Arabiſka bokſtåfver. 24). En *Cadi*, ſom år ibland de förnåmſta Officerare at Caravan, och har at göra med de ſaker, ſom angå Religion och råttegång på reſan, följd af en myckenhet fanor af åtſkilliga fårgor, på hvilka följde en hop gröna fanor, ſom buros af Scheker. 25). Turkiſka *Rytteriet* (Spahi) i ſamma ordning, ſom vid Pachans intog, endaſt med den åtſkilnad, at hvar tropp var ſluten med en hop Officerares ſlafvar, ſom redo på Cameler, hvilka hade kappor, vid ſomliga troppar ſvarta, vid andra hvita, och en hop ledige Cameler med pråktiga ſadlar, och ſammets tåcken öfverhölgde. 26. De *Janiſarer* til fot, ſom egenteligen åro åmnade at beledſaga Caravan på hela reſan, 400 til antalet. 27). Beyens tvånne *ſvantſar*, och 2:ne *fanor*. 28). Beyens *Secreterare* följd af några Janiſar-Officerare. 29). *Agan* för Janiſarerne och Azaberne i Ceremonie-drågt, beledſagade af ſina Slafvar och vanliga

liga vakt. 30). Alla *Beyerne* i Ceremonie-klåder med ſina Officerare och Hofſtat. 31). *Azabernes* Corps, med ſina Officerare i ſamma ordning, ſom tilförene, med en hop fotfolk (Cuiraſs), ſom voro beväpnade med forna tiders gevår. 32). *Janiſarernas* Corps med deras Officerare, började med en hop unga Slafvar til fot. 33. Någre Officerare af Pachans Hof-ſtat och deſs *Thauſer* i Ceremonie-myſſor, och hvita klåder. 34). *Beyen* ſjelf, ſom år anförare af Caravan följd af ſju Kihaja, och ſina Slafvar Cuiraſſer. På högra ſidan om honom, fördes en grön fana, hvilken år den, ſom Pachan i Turkiſka Kejſarens namn öfverlåmnar honom, at helgas med det, at han låter hånne röra vid Mahomets graf, hvilken han år förpliktad vid ſit lif, at föra helbregda fram och tilbaka, och ſom ſedan öfverſtyres til Conſtantinopel, ſamt tjenar til en mågtig upmuntring för alla trogne Muſſel-mån, at oförſkråkte följa den ſamma emot ſina fiender. Han var en 70 års man, rik och af mycket anſeende, ſom hade nu fjerde gången på rad denna vigtiga och anſeenliga förråttning, at vara anförare vid en fård, ſom af Turkarna år af ſå ſtort vårde. 35) Beyens *Skattmåſtare*, och flere Officerare af deſs Hof-ſtat. 36). Deſs *Muſik*, nog talrik af pukor, trumpeter och Skalmejor, ſlöts med 10 ſt. trummor, alla på Cameler. 37). Sedan ſåg jag ej annat, ån en oråknelig hop *Scheker* (religionens föreſtåndare) indelte i ſina troppar, och nåſtan vid hvar tropp Dervicher, ſom åro nåſtan det ſamma bland Turkarna, ſom Munkar bland de Påfviſka, alla til fots, alla buro ſmå fanor af olika fårg vid hvar tropp, ſomlige gröna, andre gula, andre röda, och andre hvita och röda med flera. En tropp bar i ſtållet för fanor långa rör, at dem ſom våxa vid Nilen, hvilka ſades vara de, ſom hade at göra med fiſkeriet i Nilen. De uptog, ſom detta folket hade för ſig, under ſin marche, voro

orå-

oråknelige, och alle löjelige, famt gofvo dem mer anfeende af folk, fom mift fit förftånd, ån af förnuftiga månnifkor. Alla fkriade med hög röft, men utan ringafte Symphonie, Mahometaners vanliga trosbekånnelfe. Alla flångde ftåndigt hufvudet fram och tilbaka. De måtte antingen hafva ftarkare hufvud ån annat folk, eller en otrolig öfning, at kunna få långe fortfara med denna rörelfe, utan at bli angripne af fvimningar. Vid hvar och en tropp voro några, fom hade utfpökat fig på åtfkilligt fått. De måfte halfnakne, andre merendels tiltygade få, at det var ingen ting bland dem, fom fyntes artigt at åfkåda, utan tvårtom mera ohyggeligt, och tokugt. 38). Slutet af hela Cavalcaden, gjorde Camelen, fom bar den *pavillon*, under hvilken tapeterne föras, fom Turkifka Kejfaren årligen fkickar til Mecca, at med dem klåda den prågtiga Mofquén, i hvilken Mahomets graf år. Camelen var på det ftåteligafte utftofferad med fjåderbufkar, band, galloner, glaspårlor m. m. och förde fig få, at han gjorde heder för fin fyfla. Den Pavillon, fom han bar, var bygd i Pyramid, vid pafs 3 alnar hög, öfverdragen med gröna Silfver- och Guldbokftåfver på borderade fidentygs-tåcken. Dårunder borde de omtalte Tapeter föras, men de voro dår ej nårvarande, utan fördes inpackade på andra Cameler, få at denna hade endaft hedern, utan at båra bördan. Et djur, fom hårtil blifvit utvaldt, kan verkeligen fågas bland fina vederlikar af ödet fått en lyckelig lott. Sedan det gjordt denna refan, blir det hållet på ftall i hela fin lifstid, med en vifs tilflagen rånta til fit underhåll, uppaffas af flere dertil förordnade perfoner med mycken forgfållighet famt frikallas från alt arbete. Tapeterne, fom fkickas til Mecca förfårdigas i Cairo af Copter, fom dårtil hafva viffa rum i flottet. De åro af et fvart tyg, enkom dårtil våfne och fedan borderade med Gyllene bokftåfver.

De ömſas hvart år, och de ſom föras dit det ena året, håmtas det andra tilbaka, delas då i åtſkilliga ſtycken, af hvilka de måſte ſkickas til Turkiſka Kejſaren, ſom deraf ger til någon Mosquée et dörtåcke eller åt någon af ſina ſtörſta gunſtlingar, ſåſom en dyrbar ſkånk. Caravan-Beyen behåller en del af deſſa deras egendomar för ſig, och ger något ſtycke åt de förnämſta Officerare. Då Camelen gick förbi var artigt at ſe med hvad håftighet den menige hopen ſtormade intil den ſamma, på det at hvar måtte få röra vid den omtalta Pavillon, ſåſom en för dem helig ſak. De, ſom icke kunde komma ſå nåra, at de kunde röra dervid med hånderna, kaſtade ſina nåsdukar eller ſkårp på den ſamma, at åtminſtone åga något, ſom kommit vid deras helgedom. Jag frågade min följeſlagare, ſom kånde landets bruk, om icke några vidſkepelſer begingos med det, ſom de ſå låtit röra vid. Men de nekade det och ſade, at de endaſt gömde det til en åminnelſe, at de ſett en ſak, ſom de hade ſå ſtor vördnad före, at ingen kan vara ſtörre och hvilken de ej altid kunna ſe. Någre reſebeſkrifningar ſåga, at under denna Pavillen föres Alcoran; men jag vet icke hvar de tagit denna beråttelſe. Jag har frågat dem, ſom noga haft ſig det bekant, bland Turkarna; men alle hava ſvarat mig, at dår ej år någon Coran. Turkiſke Kejſaren beſtår af ſina inkomſter i Ægypten 20000 Ducater, a 110 Med. åt Beyen til de omkoſtningar, han bör göra vid Caravans anförande. En Bey, ſom gör reſan allenaſt en gång vinner dervid ingen ting, utan torde ſnarare tappa, i anſeende til det myckna och koſtbara reſetyg, ſom han måſte ſkaffa ſig, och de ſkånker, ſom han år förbunden, at låmna til Arabiſka Hötvitsmånnerna, öfver hvilkas land han far, på det de måge låmna honom vågen fri, hvilket han har ſtundom ſvårt vid at med ſkånker utråtta. Sedan Beyen för Caravanen med

fitt följe på detta sått togat genom staden, slår han läger en halt dagsresa utom staden på en stor plan, dår han våntar i 8 dagar. På hvilken tid alla de församla sig, som antingen för andakt eller köpenskap skul vilja samma gång göra sin resa til Mecca. Det sades, at Caravan kunde detta år komma at bestå til det minsta af 40000 själar af båda könen. En hop qvinfolk år ock hvart år ibland dem, som företaga denna resan. Desse delas i tvånne hopar, den ena utgör dem, som komma ifrån hela Africaniska kusten ånda ifrån Tetuan och Marocco, til de tre Barbar Republiquerna. Denna utgör vid pass 10000 man, hvilka vid bårtresan sluta Caravan; men gå förut vid hemresan. Den, som vil tånka efter hvad våg detta folket gör, at komma från yttersta kusten af Africa, våster ut, ånda til Arabien, och genom hvad lånder de måste resa, då de komma landvågen, som icke åro annat, ån obebodde ödematker, af brånnande sand, han lårer finna, at knapt något annat, ån en obegripelig Religions-ifver kan vara i stånd, at förmå et folk til en dylik resas företagande. Den andra hopen består af Turkar, från alla de orter, som åro under Sultans vålde, Syrien undantagit, och de, som grånsa åt Persien, ifrån hvilka en annan Caravan samlar sig i Damas, som möter denna på en viss ort i vägen der de förenas. Turkarne drifva en ansenlig handel på denna resan. Alle resa ej för andakt skul, som befinna sig i detta sällskapet. Det år en ansenlig del af dem, som gör resan för vinst. De uphandla i Cairo af Frankerna och föra öfver til Arabien, klåden, Cochenille, Specerier, Bly, Måssing, glaspårlor til Radband med mera, och det, som först bordt nåmnas, en oråknelig myckenhet Spanska Sevelianer och Tyska Kejserliga Riksdaler. Sedan föra de tilbaka Coffé, Opobalsam, Myrrha, Olibanum, Zedoaria med flera drogver, Porcellainer från Indien, fina bom-

uls-

uls-tyger, Turbanter, Indianiſka Siden, och gyllende tyger, m. m. Af deſſa handlande kan Beyen gőra ſig anſenlig vinſt. Tiden år, nåmligen, altid viſs, huru långe Caravan bőr vara på reſan, och huru långe de bőra viſtas i Mecca. Om nu de handlande ej kunna afgőra ſina ſaker på den utſatte tiden, ſom år ganſka kårt, ſå begåra de upſkof af Beyen főr några dagar, hvilken tilſtådjer dem det, med vilkor, at de ſkola betala en viſs ſumma om dagen, hvilket de gerna gőra; emedan deras vinſt fullkomligen tillåter det.

RESAN från CAIRO til MUMIERNAS Grafvar.

Nu var en beqvåmlig tid, at bese de *fornas Ægyptiers grafställen*, dår deras Balsamerade Qvinfolks kroppar ånnu finnas, under namn af Mumier, då man kunde göra Resan med båt öfver sjelfva landet, som stod under vatten. Jag gaf mig den 16 på resan, beledsagad af Herr ROBOLY, en Fransk Drogue-man i Alexandria, och tvånne Janisarer, samt 2:ne Franska Köpmån. Vi kommo vid aftonen til gamla Cairo, dår vi togo Hårbårge hos Syriska Köpmån från Damas. Medan vi våntade på vår aftonmåltid, låto vi komma til oss en af landets Musicanter, som var en Coptisk Christen, at fördrifva tiden med, til at afhöra hans art af Musik. Hans Instrument var allmånt i Ægypten, och på många andra ställen i Österlånderna, utan tvifvel et af de aldraåldsta, som efter all sannolikhet varit et af Davids stråNgaspel. Landets Christne, åfven de Franske, som hår handla, kalla det Psalterium. Det år i form af en sned triangel, så stort, at det beqvåmligen kan ligga på knån, då en spelar, hopsatt af 2:ne botnar, 2 tum ifrån hvarandra, med vid pass 20 tarmstrångar af olika tjoklek. Den, som spelar, har små tangenter, på fingren, dem han fåster innom en ring vid yttersta leden. Vår Musikant söng, med det samma han spelte, upbyggeliga Arabiska visor om *GUDS Försyn*, om *förnöjsamt sinne* m. m. Hvilket gaf en tåmmelig vacker förnöjelse. Det var icke svårt, at föreställa sig, at detta enfaldiga dock artiga sått varit det, på hvilket Davids visor blifvit sungne och spelte.

Den

Den 17. ſtego vi vid Solenes upgång om bord, på et af Nilens fartyg, ſedan vi ökat vårt ſållſkap med våra vårdar. Vi ſtälte vår fart förſt til de ſtora Pyramiderna, dem jag ännu en gång hade luſt at ſe, ſå vål för deras mårkvärdighet, ſom väl år vårdt flera reſor, når en år i Ægypten, ſom aldramåſt för det nöje, jag hade nu, at komma ånda til deras fot öfver vatnet, ſamma våg, ſom jag för 2 månader ſedan ridit til lands. Denna farten år den behageligaſte någon månniſka kan föreſtålla ſig, vid denna tiden i Ægypten. En ſeglar i 2 til 4 fots vatten, och de ſtållen, ſom vatnet ej ånnu hunnit at öfverflöda eller dår det begynt redan at aftaga, viſa ſig i en hårlig prydnad af gröda, en ſtor del beſådde med *Turkiſkt hvete* (Zea Mays), andra med *Lucerne*, hvilka dock ånnu voro få; emedan detta ſenare ej allmånt ſås, för ån vatnet år aldeles aflupit. *Foglar* uppehålla ſig hår, på de vattufria platſer, til oråknelig myckenhet af åtſkilliga ſlag. Jag blef nu i ſynnerhet varſe (*Corvus Cornix. Fn. ſuec.* 71. *Tringa Hypoleucos Fn.* 147.) ſom nyſs voro ankomne, en *Charadius*, ſtor ſom en dufva, den jag beſkref; (*Alauda arvenſis Fn. ſuec.* 190). *Ardea Virgo* temporibus criſtatis. *Ardea orientalis*, den jag beſkrifvit i Smirna. *Pelicanus Onocratalus*, hvilka flögo i ſtora ſkockar förbi; emedan det var deras flyttningstid, då han beger ſig ifrån ſit ſommar-hemviſt, ſom han har omkring ſvarta Hafvet, och vid Grækiſka Kuſterna, hit åt de Södra orter. Alla deſſe rörde min upmårkſamhet; men ingen ſå mycket, ſom *Ardea Ibis* alba pedibus nigris, hvarföre jag fant honom måſt mårkvårdig, var deſs otroliga myckenhet, ſom ſkylde öfver hela marken. Den, ſom har någon inſigt i Naturſens hushållning, har ej ſvårt at finna, hvarföre Skaparen förordnat denna fogel, at i ſådan myckenhet infinna ſig på Ægyptens ſumpiga fålt vid denna tid. Han finner, nåmligen

på

på dem sin tjänliga näring, och sin båsta föda, af den myckenhet små *grodor*, som öfverhölja landet, så snart vattnet aflupit, och som hålla sig under vatnet, och där förökas i flödningstiden. Med det, at foglen förser sig med tjänligt uppehålle, gör han ofelbart en ansenlig tjänst åt landet, som befrias ifrån en otalig ohyra, hvilken, om den skulle blifva qvar och rutna, skulle säkert åstadkomma en dödelig stank både för månniskor och djur. Denne fogel flytter ej utur Ægypten. Jag har sett honom hela den tid, landet varit torrt, på fälten; dock aldrig til sådan myckenhet, som nu på vissa ställen, hvilket kommer däraf, at tilförene har han kunnat utsprida sig kring hela landet; men varder nödsakad, då vatnet kommer, at draga sig tilsamman på torra platser. Den tid, som Grodorne icke äro i sådan myckenhet, lefver han af små Gråshoppor, och andra Insecter, hvilka aldrig felas på Ægyptens heta fält, och otvifvelaktigt skulle vara i större myckenhet, om de ej hade denna sin fiende, som spåkte sig. Jag har skutit honom i båda årstiderna, men funnit en ansenlig åtskilnad i dess fetma förra gången och nu, hvilket ger tilkänna, at han vid denna tiden finner mycken tjänligare och ömnogare föda. Bellonii och andras mörka berättelser om foglar, som komma til Ægypten, efter flödningstiden bör läsas. Vid middagen kommo vi til de stora PYRAMIDERNA. De af mina följeslagare, som ej hade sett den största bygnad innantil, gingo in, och jag nyttjade tilfället at söka naturalier. Jag fant inga andra, än dem jag sett förra gången, förutan en vacker svart *Jaspis* (*), som låter arbeta sig och tager en vacker glants. Den besynnerliga *Råttan* (*Mus Jaculus*) som Ægyptierne kalla *Gerbua*, som jag tilförene (*Act. Ups.* 1750. *p.* 17) beskrifvit (*) och den lilla smala *ödlan*, som jag första gången här såg *Lacerta ægyptiaca* (*) hvilken de

gam-

gamle Ægyptier hedradt med defs bilds ingrafning i en *Hyacint*, den jag åger. Mitt upfåt, at klifva up til toppen af Pyramiden, hvilket hettan förfta gången hindrade, ville jag denna gången fullfölja; men det var likfom ödet velat, at vådret fkulle altid hindra mig, at komma långre, ån til hälften af denna högd. Då jag var midt på Pyramiden kom fådant blåsvåder, at både jag och min drång voro glade, at vi voro på et ftålle af Pyramiden, der vi kunde lågga ofs ned imellan affåttningarna, til defs det var öfvergångit, hvilket vålde, at jag tykte det vara för mycket vågadt, at ftiga högre, dår jag til åfventyrs vid en dylik håndelfe ej funnit famma undanflykt. Vi fortfatte vår refa, hvilken genom vår fkeppares oförfigtighet ej var aldeles få behagelig, fom tilförene. Han förde ofs på fådana ftållen, dår vattnet ej var tilråckeligen djupt, få at vår båt ftannade i gyttjan. Hår var ej få farligt, at grunda, fom för *Öland* eller *Yarmouth*. Nilens ftrömkarlar vifste et behåndigt fått, at hjelpa fig fram i vattnet. De gingo 6 ftycken på hvardera fidan om båten, fatte axlarna under relingen och få godt fom buro honom hel och hållen, i hvilken vi voro öfver 20 perfoner med en myckenhet Pagage. På det fåttet fingo vi igen vår nöjfamma feglfart. Om aftonen kommo vi fram til Abufir, en by vid hvilken år en af de gropar, genom hvilka man ftiger ned i Mumiernas grafvar. Vi voro ej förr framkomne, ån hela ftranden var fyld med folk, unga och gamla, qvinnor och barn kommo utur byen, at fe och fpörja hvad vi ville. Bönder åro alleftådes nyfikne och underfamme, då de fe främmande folk, och de Ægyptier åro defsutan åfven mifstånkfulle. Åldermannen Schék eller Belled i byen, kom om bord, beledfagad af 2:ne grannar, beväpnade med Sablar och Piftoler, hvilka fågo ut, fom oförfkråkte Araber. De underråttade fig om vårt årende,

och

och låto főr penningar főra til ofs får, at deraf tilreda vår aftonmåltid. Den gamle gick ftraxt ifrån ofs och lemnade hos ofs fina medbrőder. Knapt var han kommen i land, főrr ån han vinkade åt våra Janifarer, at den fom efter honom blef qvar på ftranden af byens folk, hade de lof, at fkjuta på, hvilket Poikarne fom utgjorde ftőrfta antalet af våra åfkådare, togo főr rent alfvare och begofvo fig hvar och en til fit. Bőnderne fpifade med ofs ganfka måtteligen och főrnuftigt. Min Drogue-man frågade den ena, fom var en ftor och rafker karl, hvarfőre han åt få litet? Det år en tok, fvarade han, fom åter mer, ån naturen fordrar och har fedan ondt deraf. Et fel, főr hvilket ingen i våra belefvade Europifka lånder, vil fåttas i dårhus. Våra gåfter budo ofs god natt, och vi hvilade őfver natten i vårt fartyg, dår vi mådde båttre, ån om vi tagit in en af bőndernas elåndiga ftugor.

En hårlig morgonronna lyfte ofs den 18 i őgonen, då Abufirs ålderman fkickade ofs til frukoft en kaka af mjől, honung, fmőr och vatten. Smakens godhet őktes af det enfaldiga och vålmenta upfåt, i hvilket vi vifste, at den var gifven. Den ftőrfta dygd Ægyptierne och Araberne hafva qvar af dem, fom funnos bland deras főrfåder, år *gåftfrihet*. Det vore et ftort fel hos dem főr en husfader, at låta en fråmmande gå bårt, utan at med något hafva fågnat honom. Den, fom år hungrig och fer dem åta, kan med trygghet fåtta fig ned, och taga főr fig af det de hafva, utan at frukta, det någon tager det illa up. En frihet, fom de åfven åftunda tilbaka, få vål hos fina vederlikar, fom andra. Vi gingo til fots til gropen åt Mumierna. På andra fidan om byen, mőtte ofs en lund af *Acacia* ægyptiaca, hvilken hår i torra fanden ej hunnit långre, ån til bufkar, dår den eljeft i

god

god jord våxer til ſtora trån. Den hade ånnu ſina blommor qvar, och bar tillika både mogen och omogen frukt. Vi råkade på *Harar* (*Lepus Fn.* 19.) omkring denna lund i ſådan myckenhet, at vi utan hund, och utan, at anſtålla någon ordentelig jagt, vid deras fórbiſpringande, dåraf nedlade några ſtycken, hvilket gaf anledning åt min Drogueman, at efter vår hemkomſt til Cairo góra en reſa til ſamma ſtålle, endaſt at jaga, då han innom 2 dagar fick ſkjuta ófver 20 ſtycken. Araberne och Ægyptiſke Bónderne åro de endaſte, ſom låmna detta djuret i fred, ſom eljeſt år fórfólgt ófver hela verlden. Herr Barton, Ångelſk Conſul i Cairo, beråttade, at Herr Cancellie-Rådet Carleson, under ſit viſtande i Ægypten, på ſamma ſtålle ſkjutit den fórſta haren, ſom af Frankerna, hvilka långe varit i Cairo, blifvit ſedd. Fórr den tiden hade fóga varit i Cairo bekant, at detta djur funnits i Ægypten, åtminſtone icke fór Europeerna, och ån mindre fór ſtadſens inbyggare, ſom hvarken åro ålſkare af deſs kótt, eller af en ſådan ſlags jagt. På en liten ó ut med detta ſtållet, hafva de Franſke i Roſette planterat Harar fór ſit nójeſkul, hvilka, ſom mig ſades, mårkeligen ókat ſig, *Gazeller* (*Capra Cervicapra Linn. Syſt. nat.* 7.) felas ej eller på denna negden. Vi ſågo deras fårſka ſpår i den fina ſanden, ſom hår tåkte marken ófver alt, ja, ſå tydeligen, ſom vi plåge kunna ſkónja åtſkilliga djurs i friſk ſpår-ſnó i Sverige. Om vi haft det ſom fordras til deras jagt, nåmligen goda långſtråkta bóſſor, en god fullkomlig Arabiſk Håſt, och en vål inråttad vint-hund, eller Falk, hade vi hår kunnat góra en jagt, ſom i Europa ſkulle vara Konglig, med hvilken de fórnåme Araber ofta fórluſta ſig. De nedlågga Gazeller i ſprånget med ſin lants, och icke med eldgevår. Vi kommo åndteligen til gropen, ſom år et litet ſtyckeſkott från Abuſirs by, på en ſand-hed och

liknar fullkommeligen våra varggropar. Vi ſtego ned med ſtőrſta fara och beſvårlighet på en repſtega, den vi fődt med oſs ifrån Cairo. Vid botnen af gropen, på den ſidan, ſom vette åt ődemarken, hade vi då főr oſs ingången til de ſå namnkunnoga MUMIERNAS GRAFVAR. Detta kalkbårg, hvilket jag menar vara hela Ægyptens grundval, har med obegripelig mőda blifvit utgrafvit, at i det ſamma főrvara de dődas aſka och kroppar. Det főrſta vi ſåge vid ingången, var en oråknelig hop coniſka lerkåril, 1 $\frac{1}{4}$ fot långa, och en ſpann vid ſin baſis i Diameter. De åro af grof lera, brånde efter Krukomakare-konſt, utan glaſering. Deras őpning år, vid ſtora åndan, tåckt med et lock af ſamma arbete, något litet kupigt, och år tilkliſtrat med bruk. När deſſe kåril őpnas, finnes i dem, ſom åro vål bevarade, et ſtycke medelgroft gleſt linne, konſtigt ſvept i många hvarf, tilbundit med otvinnadt lingarn, ſom őfverveklas från ofvan til nedan, den ena åndan ſnedt őfver den andra. Innom detta linne főrvaras en hop ſvartgrå aſka, blandad ſtundom med nåbb eller ben, af en fogel. Denna aſka omſvept med ſit linne, utgőr ſamma coniſka form, ſom deſs kåril, och finnes merendels tåmmeligen hoppackad innom ſit tåckelſe. Ofta finnes dåri endaſt en klimp af aſka utan tåckelſe, hvilket af tiden blifvit főrtårdt. Ibland hånder ock, faſt ganſka ſållan, at i en ſådan kruka finnes en fogel, bevarad til ſina fjådrar, hufvud, ben och főtter, ånda in til fårgorna, ſå tydeligt, at en kan urſkilja af hvad ſlag den varit. *Storkar* (*Ardea Ibis*) och *Tranor* (*Ardea Grus*) hafva varit, ſå vida mig år ſagt, de endaſte man kunnat kånna igen. Jag hade ej den lyckan, at finna någon főrvarad, ehuru jag őpnade många tjog krukor. De, ſom funnit någon behållen, hafva ſagt mig, at deſs hufvud och ben varit hoplagde imellan vingarna, och ſåledes tilredt på ſamma ſått, ſom de

af

af hvilka man sett askan. Där finnes äfven Balsamerade hundar, och insvepte i linne. Jag har sett en hos Franska Consulen i Cairo Herr LIVENCOURT, hvilken var så väl behållen, at jag af dess hår, färg och utseende, kunde finna, at samma gemena art af hundar (*Canis familiaris domesticus* Linn. S. N. a) är ännu behållen i Ægypten, som varit för några 1000:de år sedan, utan at någon af de många varieteter af detta kreatur, som vi hafve i Europa, här blifvit fortplantad. Hundarne hafva på den tiden haft bättre öde i Ægypten, än nu, då de genom en Religions artikel äro håldne för orene, ovärdige, at komma under tak hos någon Mahometan, och dödade om de röra vid dess kläder, samt tvungne, at lefva under bar himmel, af barmhertigt folks testamenten, och allmosor, eller at söka sin näring af lyckans tilskyndelse. De hafva berättat mig, at en Fransk Jesuit SICARA, som för antiquiteter skul, rest, för några år sedan, med mycken upmärksamhet i öfra Ægypten, har funnit där en oxe på samma sätt Balsamerad, den han öfverskickat til Paris. Från de oskäliga djurens grafställen, gingo vi längre in i dessa underjordiska gångar, til människornas. Detta sker ej utan fruktan at fara vilse om vägen, i synnerhet om en vågar sig något långt in i gången. På båda sidor om denna gång äro uthuggne nicher, i hvilka Mumierne uti sina kistor stå förvarade, stälte rätt up på sina fötter. Nichen är tilmurad, så at ingen ting kan skönjas utanpå.

Vi kommo kl. 10 för middagen tilbaka från dessa jordiska gömmor, hvilka ej så mycket behagade mig, som det öpna fältet jag fick se där omkring, hvaräst jag sökte efter Naturalier. *Insecter*, som uppehöllo sig i sand-heden, var den största frukt jag bragte af denna min färd. Jag råkade där på några, som jag

är förſäkrad, at ingen Naturaliſt förr ſett. Jag fant åfven åtſkilliga, ſom jag kände. Af de ſenare ſamlade jag 6 Species Libellulæ (*) innom en liten ſtund, och 4 *Cicadæ*, ſamt *Grylli*. Hvartil tjänar väl en vild öken fyld med en brännande ſand? Kan något lefvande där uppehålla ſig? äro deſſe ödemarker icke onyttige platſer på vårt jordklot? Så frågar den, ſom kaſtar et haſtigt öga på deſſa vilda fält. Men ſtannar han litet där qvar, och låter ej et brännande ſolbadd, eller en flygande ſand förſkräcka ſig: böjer han ſig ned, och ſkådar litet med upmärkſamhet omkring ſig; ſå ſkal han åfven i den torraſte ſandöken få et bevis af den ſanning, at Skaparen ingen ting gjort förgäfves: at ingen plats på vårt Jordklot finnes, där den ej är ämnad af Naturen til tjänligt hemviſt för någon lefvande. Efter middagen begofvo vi oſs på hemreſan, och lade til vid en liten vacker ſkog af *Acacia Ægyptiaca*, ſom hade på den ena ſidan et vidlöftigt fält planteradt med *Mays* (Turkiſkt hvete). Här ſåg jag, at Acacia, ſom måſt alla löfträn, har ſin *Galla*, hvilken är mjukaktig, hvit, hopſatt af hinnor med flera rum (molliuſcula, alba, tunicata loculis plurimis). Den var nu full med ſina *larver*, hvilka frambringa utan tvifvel en *Cynips*, ſom tiden ej tillåt at få ſe. *Portulaca oleracea* var nyſs uprunnen på fuktiga ſtällen, där vatnet, ſom runnit utur åkrarna, hade ſtannat. Vi lade litet längre fram til lands vid en ſumpig ödemark, öfvervåxt med *Ononis ſpinoſa*, och full med den förr omtalta *Ardea*. Den nämnde våxten, ſom gör vår Skånſka Bonde ſå mycken olägenhet vid ſit åkerbruk, är icke mindre i Ægypten ganſka ymnog. Jag hat ſett den på flera ſtällen, än här, intaga hela fälten. Om Ægyptierne vore angelägne om, at bruka all den jord, ſom kunde brukas, ſå ſkulle de ſäkert icke ſpara mödan, til en ſkadlig våxts utrotande; men fädernas fotſpor

ef-

eftertrådas med en helig ifver, ej mindre af dem, ån hos viſſa andra folkſlag. På ſamma fålt, ſom Far och Farfar ſlåpt vatnet, ſlåpper Sonen ån i dag, och dår, ſom i deras tid varit tőrne och tiſtel, låmnas ånnu under ſamma bőrda af barn och barnabarn. De många ſtållen i Skriften, dår *Tőrne* nåmnes, med hvilket ord, ingen vet, hvad våxt på de måſta főrſtås, torde gifva våra Botanici Sacri anledning, at vid några af dem tånka på denna *Ononis ſpinoſa*, ſom til ſådan ymnoghet ej allenaſt finnes i Ægypten, utan åfven i de nåſtgrånſande Aſiatiſka orter. En Mahometanſk Eremit, hade ej långt ifrån vatnet i denna ődemark ſit tilhåll vid en Dome, den de upreſt őfver en af ſina heliga. Sådane åro nog allmånne i Turkiet, aldramåſt i Ægypten. Vi fortſatte vår hemfart, och ſeglade hela natten ſamma koſa, ſom vid bårtreſan. På vågen hade jag ledighet, at beſkrifva en Ægyptiſk fogel, ſom min Janiſar ſkőt ej långt från ſand-heden uti en liten Acacia-lund, den Araberne kalla *Kervan*, och ſatte et ſtort vårde på den ſamma, ſå vida de kunna lefvande főrvara honom i bur. Den hőrer til ordo Picarum, och år af genere Corvi, faſt deſs nåbb ej har några Setas vid baſin (*).

Vid min hemkomſt den 19, råkade jag 2:ne til Ægypten nyſs komna Europeiſka reſande af vårde, den ene var en Påviſk Prælat (Deſiderio de Caſa Baſciana) ſom hittils hade varit ſina 3 år Guardien főr Påviſka Conventet i Jeruſalem, och nu var på ſin återreſa til Italien. En man af mycken főrtjånſt, ſom emottog mig med all hőflighet. Jag hade befordrans-bref til honom ifrån Hollåndſka Conſulen Hochepied, Jeſuiterna, och Fraſiſcanerna i Smirna; ty var tilfållet mig fördelaktigt, at råka honom på ſin reſa. Han låmnade mig med mycken bevå-

genhet, i stället för dessa, et annat til den samma, som kommit i hans ställe til berörde syssla. Den andre var en Commissarius, LAUDER, Skotte til sit fädernesland. Den Romerska Kejsaren, såsom Stor-Hårtig til Toscana, hade skickat honom, at på Levanten och i Indien skaffa sig all nödig underrättelse til den nya handelens uprättande, som samma Regent anlagt på Trieste och Livorno.

Vatnet i Cairos Canal hade den 24 minskat sig så ögonskenligen, at det kunde väl synas, til en half fot, på de märken de hade vid husen, som äro på båda sidor om Canalen. Denna ansenliga minskning tildrager sig, så snart en annan Canal är öpnad, som är vid pass en dagsresa ifrån Cairo, hvilken leder vatnet til et vidlöftigt stycke land imellan Cairo och Alexandria, hvilken öpning sker vid denna tiden. I väderleken skedde äfven vid denna årstiden en märkelig ändring. Ifrån en hetta, som varit brännande, bytte han om til en vattenaktig köld, fullkomligen så stark, som hos oss i September och October Månader, med en tämmelig stark blåst och mulen himmel; dock utan rågn, hvilket senare är en ganska ovanlig ting, at se i Cairo, hvarest om det rågnar några droppar i December och November Månader, är det et stort under för landets invånare; men i Alexandria rågnar det somliga år, om höstetiden i några hela dagar å rad. Denna hastiga omvåxling i väderleken, från vackert til en fuktig köld, är en farlig frestelse för helsan och en stor olägenhet för en resande i Ægypten, som måste noga akta sig, at ej råka i någon sjukdom vid denna tiden. Turkarne börja nu kläda sig i sina pälsar. En stor försigtighet vid helsans bibehållande, är, at ömsa kläder efter årstiden. *Flugorne* begynte vid samma tid at synas i mycket större antal och mycket nasevisare, än tilförene. Utan tvifvel

af

af orſak, at den ſtarka hettan i Sommar-månaderna, betog dem en ſtor del af ſin liflighet och tvang dem, at hålla ſig i ſina gömmor, där de hade ſkugga; däremot ger en kylaktig väderlek dem mera luft och frihet, at öfveralt förſöka ſin lycka. *Flyttfoglar* ankommo vid denna tid af åtſkilliga ſlag, Tranor, Pelikaner, Beckaſiner, Ficedulæ med flere.

Joſephs brunn är en af de märkvärdigheter, ſom alla främmande i Cairo beſöka, hvilken jag ock företog mig den 29. at åſkåda. Så kallas en brunn, ſom är huggen och utgräfd i det kalkbärg, på hvilket Cairos Slott är bygt. På ſidan om deſs öpning är den bekanta och ſynvärda LABYRINTHEN, hvilken kan vara vid paſs $\frac{1}{8}$ ſvänſk mil, djup, och 2 famnar bred i fyrkant: ſluttar ſtändigt från ofvan och går på djupet, hvilket i längden ſvarar emot brunnens djuphet, och der han är aldraſmalaſt, 6 fot bred, men på ſomliga ſtällen bredare. I väggen äro på åtſkilliga ſtällen fyrkantiga hål hugne på högra handen vid ingången, genom hvilka dagen ſläppes in. Vid ändan af Labyrinthen är brunnens botten, utur hvilken vatnet uphämtas, med det vanliga upfordrings verket i Ægypten, och ledes därifrån til en ſtor Mosqué, och til et ſtort bad vid Pachans Palats. Vatnet ledes in i brunnen med et annat upfordringsverk, ſom ligger djupare ned än denna brunn, och dranges af oxar, ſom äro på ſidan, om den förſta brunnen, längre ned. Til denna nederſta brunnen föres vatnet genom aquæducter, från Nilen, vid gamla Cairo: et verk, ſom är en förfallen lämning af forna Ægyptiſka Regenters pragt. Det obegripeliga arbete, ſom blifvit där nedlagt, och de otroliga koſtnader, den tidens Ægyptiſke Monarcher gjort, at i et tämmeligen hårdt barg, uthugga, en efter Mathematiſka reglor, väl drifven Labyrinth, af en ſå an-

ſenlig vidlöftighet, förtjänar en åſkådares upmärkſamhet, och viſar, hvad folk fordom ſtyrt i Ægypten. Bårget är af ſamma art, ſom det, på hvilka Pyramiderne åro upförde, nämligen en hvitaktig kalkſten, upfyld med åtſkilliga ſlags ſnäckor och ſjökråk, hela och oförvandlade. *Slottet*, ſom fordom varit i godt förſvars ſtånd, år nu til ſtörſta delen förſtördt, och har endaſt några torn, af ſina gamla förſvarsverk, af hvilka et är fullkomligen förvaradt, men utan beſättning och ammunition; alt upfördt af ſamma ſten, ſom jag förr nåmdt, huggen i fyrkant. Vi beſågo til ſlut den förſtörda bygnad, ſom fordom varit Saraceniſka Sultanernas boning. Prågtiga Granit-Pelare öfver 2 famnar, eller vid paſs 6 alnar långa i et ſtycke, med vål arbetade hufvudſtycken (chapiteaux), vakra i ſten huggna löfverk, och några dunkla lämningar af målningar med vattu-färgor, vakra nog efter den tid, de varit gjorde, af hvilka de tydeligaſte voro några Palmqviſtar, ſom hår och dår ſyntes båra mårken af deſs anläggares pragt, och den tidens högtſtigna byggnads-konſt. Hvalfvet och pelarne i en ganſka ſtor ſal, voro ånnu behållne, i hvilken ock ſyntes en myckenhet Arabiſke Inſcriptioner, med Coptiſka bokſtäfver omkring krantſen af hvalfvet. Ifrån denna ödeplats, kan näſtan hela Cairos ſtad ſynas. Så mycket jag af ögnaſigtet kunde döma, kan Cairo hafva vid paſs 4 Svänſka mil i omkrets. Utſigten år ingen ting mindre, ån behagelig. Illa bygde hus med platta tak, grå, dammiga och ohyſſade våggar, med en hop bland dem upſtickande Minarets (torn vid Moſquérna) en eländig Bygnads-konſt, kan icke göra den behageligare.

Grödan begynte den 12 Nov. at viſa ſig i Ægypten, ſedan vatnet til ſtörſta delen flutit af fältet. Detta år en tid, då landet kan ſes i ſin hårlighet; ty

re-

reſte jag til gamla Cairo, at dår få tilfålle, at ſe hvad en grőnſkande årstid, kunde gifva főr åmnen til nyttiga anmårkningar. *Ketmia vulgaris* år en ibland de våxter, ſom åtas i Ægypten, emot andra folkſlags vana. Hon var nu i full våxt, och hade redan lyktat ſin blomma, då landsfolket håmtade up henne, bant henne i ſmå knippor, och főrde henne til ſtaden, at ſåljas.

Ridderlige őfningar åro ej obekante bland Turkarna, et folk begifvit på krig. De regerande Turkar i Cairo, låta inőfva ſina Slafvar, ſom alle åro unge Chriſtne, kőpte ſtőrſta delen ifrån Circaſſien och Georgien, i de ſlags őfningar, ſom hos dem åro ſmakelige. Deſſe åro, at vål kunna rida en håſt efter deras ſått, at ſkjuta viſst til fot, men aldramåſt til håſt. Detta ſenare torde vara det, ſom måſt főrtjånar deras upmårkſamhet, ſom főrſtå alla brukeliga ſått, at handtera gevår. De tånda an ſin bőſſa med lunta, hålla bőſſan mot låret med en hand, och betſelet, ſamt luntan i den andra. De tånda på, då håſten år i fullt ſprång, och råka likafullt, då de åro vål őfvade, på målet, hvilket år en upſtåld vattukruka. Den, ſom ſkjuter omkul krukan, har en belőning af den Officeraren, ſom anfőrer trouppen. Den tredje deras őfning år at kaſta en lants. I ſtållet főr lantſar, bruka de til lároſpån Palmqviſtar, hvarmed de ſåtta efter hvarandra til håſt i fullt ſpráng. Jag ſåg alla deras uptog, då jag red főrbi den plats, imellan nya och gamla Cairo, dår de 3 dagar i veckan komma tilſamman, at hålla deſſa ſpel under någon anſenlig Officerares upſeende.

Jag tilbragte den 13. hela dagen på en ő i Nilen, gent emot gamla Cairo. Hår hade jag tilfålle at beſe Nilens Rőr, ſom i ſynnerhet åro ſå mycket om-

talte i Skriften. Vid Nilen våxer 2 flags RÖR. Det ena har nåstan inga grenar; men få mycket mera blan (*), hvilka åro långa, jåmna, ofvantil uthålkade, (canaliculata), och af 2 karlars långd. Bladerna brukas af Ægyptierne til rep. De lågga dem i vatten, at rötas såsom hampa, och göra sedan starka och goda tog deraf, hvilka jåmte dem, som spinnas af Dadelträdets Integumentum, utgör nåstan alt Nilens togverke. De binda sig flott-broar af rören, hvilka de bruka i stållet för Båt eller Ekstock, då de draga not. Det andra slaget år en Naturens hushållning af större påfölgd. Det år et litet rör om 2 eller 3 fots långd, grenigt och fullt med stackiga, hvassa lancette-lika blan, hvars rötter, som åro åfven få tjocke, som stjelken, krypa och binda sig med hvarandra vidt och bredt. Denna våxt år osynlig och til ingen ting nyttig i Ægyptens allmånna lefnad: har gjort och gör, at månniskor kunna lefva i Ægypten, det mågtiga Ægypten, som ofelbart varit en af de första platser, som kunnat bebos. Detta rör har af et Haf gjort Ægypten til land, då dess rötter stadgat en i vatnet flytande sandblandad lera, som omkring dem satt sig, och således formerat sig en byggelig jord. Innan jag öfvergaf denna plats, betraktade jag noga Nilens strånder, och den vid dem befinteliga sand. Den består af måstadelen hvitaktiga *Qvarts*-particlar, mindre svartaktiga hopkrammade aflånga strimmor af *Mica*, och ganska litet rostfärgadt *Spat*.

Under mit vistande i gamla Cairo, vågade jag et steg, det jag tror ganska få resande förr mig gjort, och hvilket jag ej eller vil råda någon, at våga efter mit exempel; ty til åfventyrs kunde det ej aflöpa för alla med lika lätthet. Det var, då jag den 15:de gick in i en Turkisk Mosqué. Efter Turkarnas lag har en Christen, som gått in i dessa deras hel-

gade

gade rum, et af de 2:ne at utvålja, antingen, at antaga den Mahometiſka Religionen, eller at brånnas lefvande. Det tredje, ſom år, at lôſa ſig med en otrolig ſumma penningar, har ſvårligen rum i detta fall, ehuru det gåller vid alla andra, åfven de grofvaſte brottmål, undantagandes då någon haft fôrtroende med deras qvinfolk, hvilket brott år åfven ſå ofôrſonligt, ſom at ſe deras kyrkor. Mosqueèn, i hvilken jag gick in, var den, ſom år bredevid Nilens vattumåtning, Jag valde en tid, då ingen af de omkringboende Turkar voro tilſtådes, och gick ſåledes in beledſagad af Herr Le Grand Fr. Drogueman, och en god årlig Janiſar, ſom var mig tilgifven, ſedan jag betalt Portvaktaren hederligen. Sådana gôromål kunna aflôpa både illa och vål, til hvilka en reſande ej bôr bege ſig, utan med ſtôrſta fôrſigtighet, ſå mycket mer, ſom den endaſte frukten af en ſlik fara år, at man kan ſåga det man ſett et dylikt rum; ty mårkvårdigheter ſôkes dår fåfångt. Alla Mosquéer åro måſt bygde på et ſått, hopſatte af 4 gallerier, hvilka inneſluta en fyrkantig plats, ſom år under bar himmel; men gallerierne åro tåkte och underſtôdde med pelare, hvilka då de åro af Marmor, Porphyr eller Granit, utgôra Mosquéns ſtôrſta prydnad. I et af deſſa, det nåmligen, ſom vetter åt Mecca, år midt uppå et aflångt hvalf, uthuggit i muren, i hvilket Coran ligger, och gent emot detta år imellan 2:ne pelare, et godt ſtycke från golfvet, en liten låktare, ifrån hvilken deras lagkloke låſa fôr folket något ſtycke af deras Coran, eller något annat, ſom kan vara upbyggeligt i deras låra och lefverne. Vid et af de andra gallerier, år upgången til Mosquéens mineret eller torn, från hvilka bôneſtunderne 6 gångor om dygnet utropas, ſom år vid Solens upgång, kl. 12 om dagen, kl. 3 efter middagen, vid Solens nedgång, kl. kalf 8 efter middagen, och vid midnatten.

ten. Tornet då det år vål bygt, utgőr Mosquéns utvårtes prydnad, och bidrager något til Stådernas fägring, om någon ſådan kan ges bland et folk, ſom nåſtan allmänt åro főraktare af bygnadskonſt, och ſom ſåtta ſtőrre åra uti, at hårja, ån at bygga. Deras torn åro Cylindriſke, med en eller flera Altaner, til hvilken man går igenom 4 Portar, en emot hvarje våderſtrek. En ort den de Chriſtne hålla i vőrdnad. I gamla Cairo år den grotta, dår vår Frålſare med ſin Moder varit főrborgad, under ſin flykt i Ægypten, őfver hvilken Copterne hafva en tåmmeligen vålbehållen kyrka, och bruka grottan til Capell.

Vid *Mataree*, en by 2 timmars våg från Cairo, ſes en *brunn*, ſom har ſőtt vatten, då alle andre hafva ſalt vatten. *En Obeliſk*, den vackraſte, ſom år qvar i Ægypten. Jag hade aldrig trott, at Natural-Hiſtorien hade varit ſå nyttig i Antiquiteters ſkårſkådande, ſom jag hår den 25. főrnam. Den, ſom år kånnare af foglar, kan vid főrſta őgnekaſtet ſe, af hvad ſlågte de åro, ſom de gamle Ægyptier hår utgrafvit. Jag kånde igen *Strix*, ſom ſtår aldraőfverſt från tåppen på Obeliſken, en *Scolopax*, aldralikaſt en Pluvialis, en *Anas* och det, ſom jag håller főr mårkvårdigaſt, at jag kånde tydeligen igen *Ardea Ibis alba* i ſamma ſtålning, ſom den ånnu viſar ſig på alla fålt i Ægypten, med uphőgd hals och nedſlåpt ſtjårt.

Fõrſkantsningarna efter Selims låger, ſom intog Ægypten ifrån Mahometanerna, ſyntes ännu tydeligen. De voro upfőrde af tegel, torkadt i Solen, hopſatt af ſtrå och lera, ſådant ſom Iſraels barn blefvo tvungne til at gőra, uti ſin tråldom i Ægypten, i Pharaos tid, af hvilket man ån i dag ſer låmningar i en Pyramid vid Sacchara, ſom dåraf år upfőrd. Ægyptiſka Bonden fortſatte ånnu, at plőja och ſå ſin åker,

åker, hvilket han börjat med denna Månad. Deras åkerredskap är den enfaldigaste, som dock gör tilfyllest, at bruka den blidaste jord under Solen. Et Årder (Plog) med lång stång, och 2:ne upprätt stående slåar, vid hvilka tömmen fästes: en Plog-ståck med en liten elak och ojämn bild, är deras förnämsta instrument (*). Oxar brukas til deras åkerbruk; deras slätta åkerredskap häfver up alt för stora kokor, at lämnas hela; därföre huggas de sedan sönder med en art transversal-yxa, ganska tjänlig til jordenes sönderhackning och omhvälfning, med hvilken äfven deras Trågårds-sängar tilredas, och deras små Canaler vid åkrarna rånsas. Innan jag öfvergaf Mataré, låt jag äfven visa mig den Cycomor, som, efter sägen, gifvit vår Frälsare skugga, då Han flydde in i Ægypten; buren på sin Moders armar. Jag ansåg detta trädet, såsom en Naturens älskare. Det är fyra famnar tjokt, men därföre icke det största jag sett i Ægypten. På Östra sidan var det något skadadt, och minskadt til sin tjocklek. Efter den uträkning jag någorlunda kan göra om trädets växt, af dem hvilka jag sett unga, och vetat deras ålder, lärer detta och de öfrige af dess storlek, vid pass hafva 300 år. En ålder, som ej tillåter anse det, som en helgedom.

Janisarernas Port, är på vänstra handen vid ingången til Cairos slott, där de hafva sina vakt-rum för Officerare och gemena. Jag begaf mig dit den 26. efter middagen, at bese en bygnad, som den usurperade Commendanten där låt göra, til sit namns åminnelse. Den bestod i en vacker sal, för Janisar-Agan, som ofvantil skulle slutas i en dome, och hade våggarna belagde med fagauce, men taket understött med några vackra Marmor-Pelare, ifrån Italien. På båda sidor om salen bygdes et gallerie med platt

tak

tak, och målade våggar. Ingen må vånta, at ſe något ſpor i Turkarnas bygnadsſått, af den pragt, ſom lyſer ånnu i de gamla Ægyptiers, Grækers och Saraceners bygnads konſt. Ingen Turk förſtår at lågga en ſten rått, mycket mindre at föra up en vågg. Armenianerne åro deras bygg-måſtare, hvilka efter den naturliga böjelſe, de hafva för konſten, underhulpne af det de ſett under ſina reſor i Orient, bygga ſå vål, ſom kan åſtundas af en Måſtare, hvilken ej haft annan Låro-måſtare, ån naturlig ſkickelighet. Om detta folket blefve tilhållit, at reſa i Europa, och dår upodla ſit naturliga pund, ſkulle man få ſe i Öſterlanden Måſtare i alla ſnille-bragder, ſom til åfventyrs ſkulle tåfla med de gamla, och öfvergå många af de nya. Vid ingången til denna plats, ſyntes i et hvalf hånga en myckenhet af allahanda ſlags gevår, ſom varit brukade i Heliga Kriget, hvilka åro åfven ſå många lämningar af de Trophér, ſom Saracenerne och Turkarne efter ſina ſegrar tagit af de Chriſtnas troupper. Item Hjelmar, Harneſk, Stridsyxor, Spjut, Bardiſaner, åfven några Bågar, i ſynnerhet en, ſom var ofanteligen ſtor. Alle deſſe hade varit den tidſens Mord-Inſtrument, förrån et olyckeligt Chemiſkt påfund lårdt månniſkorna genare våg, at ſkicka hvarandra i de dödas rike. Janiſar-Agan den Kihaja, ſom borde föra befälet i Politie-mål, och en Tchiauz åro de Officerare, ſom ſtåndigt åro förbundne, at bo i ſina vakt-rum, hvilka jag alla beſåg. En hop Capigi (Corporaler) eller Under-Officerare, åro ſtåndigt vid ſin plats. Af Janiſarer år hår ej något viſst antal. De komma och gå, ſom de finna för godt. Deras Soldater åro för ſtore herrar, at låta binda ſig til någon ſtrång vakthållning. De finna båttre ſin uträkning vid, at hålla ſig i ſtaden, dår de hafva tilfälle, at röfva och göra öfvervåld. Sådan år de-

ras

ras ſyſla, hvars gőromål borde vara, at főrekomma våld och orätt.

Jag ſåg den 27. *Svarta Slafvar* ſåljas i Aurel i Cairo, ſom kommit ifrån Abyſinien, Æthiopien och Dongala. De åro måſt Qvinfolk, nakne, endaſt tåkte őfver ſin blygſel: hafva ſina hår flåtade i ſmå låckar, och ſmorde med et ſlags fett, ſamt ſirade med Coraller och Corall-pårlor, ſom hånga i nåſan och őronen. Prydnad ſkal dock vara hos alla folkſlag. At deſſas betraktande kan en låra, at månniſkan år i anſeende til den ena ſin våſendtliga del, kroppen, et djur åfven ſå vål ſom andre, dåruti Skaparen gjort hånne likadan. Den, ſom har glőmt, at han år månniſka, bőr betrakta ſådana ſpectakel, och låra kånna ſig ſjelf.

Den 6 Decemb. inlopp tidning i Cairo, om Kejſerliga Commiſſarien Lauders återkomſt til Ægypten, hvilken főr 2 månader ſedan reſte hårifrån til Smirna. I Archipel har han råkat 3 Kejſerliga Krigsſkepp, åmnade til Alexandria, med hvilka han kom tilbaka. Samma dag ankom tidning om Capitain Jacopssons ifrån Stockholm återkomſt ifrån Livorno til Alexandria, hvarifrån han főr 2 månader ſedan afſeglat. Vid denna ſin ankomſt, hade han om bord, főrutan Kőpmans-varor, 27000 Sevelianer főr Judarnas råkning i Livorno.

Efter några dagar ſpordes, at *Imäel Effendi*, ſom commenderade Caſtellet i Alexandria, hade ſatt ſig főre, at uphitſa packet emot de ankomna Kejſerliga Krigs-ſkepp. En fråmmande flagg och i ſynnerhet en ſvart fogel (Kejſerliga Örn), ſom i den ſamma fördes, gjorde tilfylleſt, at gifva Turkarna miſstanka, ſom i Ægypten mer ån på andra ſtållen

åro

åro fallne för vidſkepelſe, och åro nåſtan i en ſtåndig fruktan för något förſök från Chriſtna ſidan. De hade ſkickat ifrån Alexandria til Cairo, at meddela ſit upſåt med Regeringen och at jåmvål förmå denna ſtaden at reſa ſig; men fingo ſnöpligt affked från Pachan och Janiſarernas Commendant, ſom viſste i hvad affigt ſkeppen voro ankomne.

Herr LE GRAND tog af mig den 1 Jan. 1751. det mig tilſtålte Commendement at vara Conſul i Ægypten. Jag viſste ej hvad han ville göra dårmed, tånkte dock, at han, ſom ſig hade bordt, ſkulle gifva det åt Regeringen. I dag fick jag veta af E- - - Cons. at ſamma Commendement, och de medföljande bref, voro af Herr LE GRAND låmnade åt Judarna, ſom arrendera Tullen i Cairo, ſamt at han hade anmodat dem, at göra dårmed hvad de ſjelfve ville; emedan det vore en ſak, ſom angick en främmande Nation och han ville icke bekymra ſig dårmed.

Mecca Caravan hade i dag ſit intog, ſedan den ifrån den 10 Septemb. förledit år, gjort ſin bårt- och återreſa. Mycket folk hade blifvit på reſan dödt, en del af rågn, kulit och elakt våder, ſom de ej förmått uthårda: en annan del var hjålſlagen af Araberna, med hvilka Caravan vid alla reſor måſte hålla någon tråffning, då de komma at röfva. 100000 Månniſko-ſjålar, ſom på en dag tåga in i en ſtad, ſkulle tyckas böra åſtadkomma en grufvelig åndring i nåringspriſen. Jag tviflar ock, om någon ſtad i Europa vore i ſtånd, at på en gång taga emot et ſå drygt antal af gåſter, utan at dårvid mårka et anſenligt omſkifte i ſin hushållning; men i Cairo kunde ej mårkas någon briſt på lifs uppehålle, oaktad denna mårkeliga tilökning af invånare. Et bevis af et

ym-

ymnogt land; men åfven prof af et ſparſamt folk, ſom ej ännu glömt, at Naturen är med litet nögd. Beyen för Caravan hade miſt 480 Cameler, och omſider jämvål ſjelf aflidit. När Camelen ej ſtått emot, måtte reſan viſſerliga varit beſvårlig. En af Cairos Commendanter, ſom varit 2 år i Mecca, kom tilbaka och emottogs med beſynnerlig heder. Alle, ſom gjort denna heliga reſan, låto vid ſin hemkomſt måla nederſta våningen på ſina hus, och hänga öfver ſin port *Aloë vera* Linn. H. Upſ. n. 3 ſom til myckenhet våxer i Cairos trägårdar, at med en altid lefvande våxt utmärka det hopp de äga. Detta var både en glädje-och ſorge-dag. De, ſom fingo omfamna ſina anhöriga och vänner, efter en åfven ſå farlig, ſom bland dem högſt vårderad reſa, hade orſak, at ſjunga glädje-ſånger och möta dem med harpor och trummor; däremot de, ſom ſaknade dem de ſökte i ſällſkapet, upfylte alla gator med jämmer och ſkrån af legda gråterſkor. Et handverk, ſom ännu från äldſta tider är qvar i Ægypten, ſå väl, ſom et annat, ſom är tvårt däremot, båda två fala för penningar. När ſorg och glädje kunna ſäljas, ſå lärer ingen ting finnas i verlden, ſom ej med penningar kan uträttas.

Cairo firar, hvart år, på viſs dag, nämligen den 28 Januar. MAHOMETS *födelſe*-dag, på et mera urſkildt ſätt, än någon annan ort af dem, ſom vörda denna Öſterlandens Religions ſtiftares namn och åminnelſe. Jag kan ſäga, at alt, ſom kunde röra ſig, var i dag i rörelſe i Cairo, alt ſom kallas Muſſelman, var, at fira denna dagen, och de af andra ſlags Gudstjänſter, at vara åſkådare af de förras inråttningar. Medelpuncten af Högtideligheterna var den ſtora vackra platſen *Lesbikie*, ſom är ej långt ifrå Turkarnas gata, gent emot en annan måſt bebodd af Copter, på vänſtra handen, när en reſer til Bulac. Denna, ſom för nå-

gra veckor sedan, var tåkt med Nilens vatten, lyste om aftonen af eld. En stad måste åga en *Nil* at kunna på et år hafva, på en och samma plats, en tid et lustigt farvatten, en annan, se den samma upfyld med grönskande våxter, eller ock lysa af allahanda lust-eldar. För Cairos Fruentimer åro dylika högtider det samma, som en fristund för våra Scholæ-gossar. De senare hoppa af glådje, då de komma utur en knarrig Scholæ-måstares åsyn och få en stund låmna fritt lopp åt sina barndoms böjelser. Likaledes måste ock de förre hafva fog at fågna sig, då dem låmnas en dag, på hvilken de kunna vinna tilfålle at åga de nöjen, som deras slågte öfver hela verlden söker naturligen, aldramåst då det hålles i tvång. Det år dock en olycka för detta könet i Ægypten, at högtiden ej kan skaffa det all önskad frihet. Snöpingar, dess afsagde fiender, åro altid i deras följe; men mistningen må bli för deras egen råkning, om de ej åro finare ån desse uslingar. Anledning, hvarföre denna dagen firas i Cairo, framför andra orter, ger den ansenliga Abubekirs slågt, som hår bor, hvilken kan bevisa sin hårkomst i rått nedstigande Linie från Mahomets svårfader. Af denna var i min tid öfrig en Schek, den aldramåst ansedde af alla i Ægypten, som hade haft en Bror, för någon tid sedan död, och af deras barn, som voro talrike, och altid gifta sig med hvarandra, beror denna i Cairo så ansenliga ståmma, som altså efter all liknelse ej har på lång tid, at frukta för undergång. Et prof af det vårde de i Cairo såtta på hufvudmannen til denna slågt, år at han i dag undfick besök af alla de högsta i Regeringen, förutan Pachan, hvilka kommo i hans hus, och med handkyssning betyga de för honom sin högaktning. Någon tid dårefter firades en annan högtid, til åminnelse af 2:ne Propheters Söner; men med andra högtideligheter, och utan illuminationer på berörde

plats.

plats. Husen voro i staden prydde med Tapeter vid de största gator, och lampor uphångde vid de förnåmsta.

Den 3 Febr. rågnade för middagen i Cairo, hvilket år vårdt at mårka; ty det sker så sållan. Våderleken var vid denna tid ostadig i Ægypten, på samma sått som i April Månad hos oss; dock med åtskilnad, i anseende til Climatet.

Den 22. var det helt kulit med stark Nordanblåst. Alla trån fålla vid denna tid sina löf, och skjuta ut nya utur sina knoppar. *Salix* Calaf. *Cycomorus*, *Mimosa*, syntes alla med unga löf, och den första sköt fram sina blommor på bar qvist, som vid denna tid fördes in i Apotheken, at af dem distillera det i Ægypten så namnkunniga och mycket brukade vatnet Calaf.

En revolution, som tildrog sig i min tid i Cairo, hånde den 7 Martii; men fick dock ej sin fullbordan. Någre af de Beyer, som vid den Regerande Abrahim Kihajas uphöjelse til största våldet, blifvit förjagade, hade nu funnit utvåg, at smyga sig in i staden, i tanka, at göra något försök emot sin motståndare. Men det lyckades ej båttre, ån at de blefvo uptåkte. Commendanten skickade manskap at omgifva huset, dår de undanstuckit sig. Deras trogne vård blef med tre af dem i största hast qvitt sit hufvud: huset sattes i eld, i hvilket alle de, som voro dår inne, åfven qvinfolk, brunno up lefvande. De öfrige Beyer, och deras medhållare frålste sig med flykten, och Commendanten undgick denna stöt, hvilken fast mera tjånte at styrka honom i sit vålde. Hela ovåsendet påstod ej långre, ån ifrån kl. 4 til 7. efter middagen. Turkarne göra snart at sina saker, til ondt eller godt.

Jag öfvergaf Cairo den 10 Martii, just då Palmen var fårdig at paras, alla blommor stodo i sin fågring, träden skôto ut sina nya lôf, samt Hvete och Korn stodo i ax, sedan jag varit dår i 9 Månaders tid och haft tilråckligt tilfålle, at låra kånna Ægypten, et land, som ej har sin like, och Cairo en stad, som aldrabåst år beskrefven med den Titel, som des behårskare Turkiska Kejsaren ger honom, då han kallar honom *besynnerlig i sit slågte*.

RESAN til DAMIATA.

Vi foro den 13 Martii för middagen förbi MAUSORA, en plats, som fått et evärdeligt namn af Franska Konungen LUDVIC den heliges olyckeliga hårfård til Ægypten. Den är i vår tid en liten stad, eller råttare en stor by, brede vid Nilens strand, vid pass midt emellan Damiata och Cairo, vål skild ifrån de öfriga byar med, vid pass, 6 st. Mosquér, och med sina små hus, som dock äro tämligen vackra, och af sten bygde; däremot alle de öfrige äro bara jordkojor, och somlige hafva ingen Mosqué. Vi kommo til Damiata efter 3 dagars seglande på Nilen.

Den 16. gick jag bittida ut, at botanicera omkring Staden, hvars någd ej frambringar något annat, ån det, som är allmänt i Ægypten. Cichorium *spinosum*, Centaurea *Calcitrapoides*, Carduus *syriacus*, Tragopogon *picroides*, Medicago *polymorpha*, Trifolium *resupinatum*, Scorpiurus *sulcata*, Lathyrus *hispanicus*, Ranunculus *sceleratus*, Euphorbia *Peplus*, Poa *annua*, Hordeum *murinum*, Adiantum *capillus*, Trifolium *procumbens*, Poa *bulbosa vivip.* Apium *graveolens*, Salix *ægyptiaca*, Chenopodium *viride*. Daggen var ganska ymnog, hvilken faller starkt denna tiden, vid den del af Ægypten, som år närmast Hafvet, mer än i den aflägse, och gör fälten fruktbara, äfven där Nil-strömen ej hinner öfverflöda. *Rägnet* hjelper äfven til, som här kommer rätt ofta i Vinter-och Vår-månaderna, hvilket nästan aldrig sker vid Cairo. *Palmen* begynte nu öpna sin *Han-blomma*, som dock ej sker öfver alt, förrän i nästa månad. I Damiata, hvars någd frambringar en otrolig myckenhet *Lin*, tilverkas et slags vackra Servietter,

med hvita rutor, blå, röda, gula, och flera slags rånder, af hvilka säljes en stor myckenhet i Turkiet. Jag besåg denna Fabrique, som år anlagd i et litet Qvarter, afskildt från Staden. Vid hemgången gick jag in i et hus, där RISET, Damiatas rikedom, bereddes. Det utpråssas med uthålkade järnstampar, cylindriska af en spans diameter, hvilka lyftas af et hjul, som drages omkring af oxar. Imellan båda stamparna sitter en karl, som skjuter riset fram, så snart stampen lyfter sig up. En annan sållar, vannar och lägger det under stampen. På detta såttet arbetas det så länge, til dess det aldeles år rent från agnar. Då det år rent, lägges til 30 delar Ris, en del salt, och stampas å nyo tilsamman, hvarefter riset blir hvitt, som tilförene var grått. Efter denna stampningen sållas det igenom et fint såll, hvarigenom saltet afskiljes och således år det fårdigt. Damiata säljer årligen 600000 säckar Ris, hvardera af 75 Ok, som största delen afgår til Turkiet, och nog til Livorno, Marseille och Venedig. En vara, som utgör en, af de väsändteligaste delar af Ægyptens Rikedom, och endast frambringas på de fruktbärande fälten omkring Damiata och Rosette, hvilka med behändighet af Nilen vatnas. Ægyptierne hafva lårt at plantera Riset at Indianerna, ofelbart under CALIFERNES Regering, då flere nyttige växter blifvit öfver röda Hafvet införde från Indien til Ægypten, som där nu äro hemtamde och göra landet rikt, hvilket de, som nu för tiden regera Ægypten ej skulle bry sig om, at inskaffa, och til äfventyrs ej skulle underhålla, om ej landets älste inbyggare, deras trälar, vore tvungne, at hålla sina fäders anläggningar vid magt, utan at hafva den ringaste frukt af sit anletes svett, hvilken de måste upoffra hel och hållen åt sina tyranners vällust.

Den 19 for jag eftermiddagen ut på Nilen, at bese stadens belägenhet och utseende. *Damiata* är en liten stad, som utgör likfom en halfmåne vid Nilens strand, på högra handen når en kommer ifrån Cairo. Nilen böjer sig vid början af staden något i öster, innan han faller ut i Hafvet. Denna bugt, som är något bredare, än floden ordenteligen är, går förbi staden och utgör dess hamn, i hvilken endast landets fartyg, Muscherne ifrån Cairo, Schambeckerne från Chypern, Syrien etc. Scheomeone från Alexandria och andre dylika små seglare kunna inlöpa. Europeiske fartyg måste ankra på öpna redden, utanför Nilens utlopp, hvarest de ej längre åro i säkerhet, än vådret vil vara dem gunstigt. Vid et upkommit oväder är deras endaste undanflykt, at lämna sit ankare och taga in Hafvet, eller söka hamn i Chyper. Detta gör Damiata til en eländig plats, som ej besökes af andra Européer, än några Franska, som från barndomen vant sig vid farvatnet, hvilka ej låta skräma sig af dessa olägenheter från den vinst, som en ständig frakt af landets handlande dem tilbringar. Husen i staden äro vid stranden, efter Ægyptens sätt, någorlunda väl bygda; men in i staden de eländigaste kulor, någon vil se. Jag räknade vid pass 12 Mosquéer.

Sedan fortsatte jag min fart åt andra sidan om floden, gick i land at söka växter, der jag fant den prägtigaste i hela Ægypten och til åfventyrs i hela växtriket, *Musa* menar jag, i stor ymnoghet, som utmed *Vinståckar*, *Mullbärsträn* och *Persike-trän*, utgjorde en sida af en gårdsgård omkring et fält, där *Socker* och alla slags *Cucumer* voro planterade. Dyrbarare stångsel lärer ej på något annat ställe finnas. Om det dock vore gjordt af dyra Metaller, så ginge de dock ej up däremot. *Musa* stod nu i blomma och

hade redan, vid nedra delen af sit Blomskaft, 2 tums lång frukt, på en stamm at 2 Spans tjocklek och vid pass 3 famnars högd. Cliffords Musa var för dyrbar för vår LINNÆUS at anatomisera. Efter honom stod ock för mig intet mer tilbaka, än at utmårka dess Anatomie, hvilken jag hår med beqvåmlighet kunde göra, dår jag fick skåra omkull hela våxten, med blomma och löf, för 4 styfver. Jag anstålte altså dess Anatomie, som ej år mindre besynnerlig, ån alt det öfriga, som min Låromåstare om den samma anmårkt (*). *Vinstockarne* hade nyss skutit ut sina löf. De sköttas icke i Ægypten för vinpråssning skul; emedan Religionen förbjuder dess inbyggare, at dricka Vin. Således behålla de allenast några få för drufvornas skul, dem de åta fårska. *Persikan* stod i blomma, men *Mullbårs-trådet* var i samma stånd, som vinrankan, anvåndes ej eller til den dyrbara nytta, den ger åt andra lånder.

Maltesiske Kreutsare uppehålla sig gårna på redden utanför Damiata, då de åro i sjön, som måst sker hvart år vid denna tiden, då Pelegrinerne gå öfver til det Heliga Landet. En sådan viste sig den 20:de vid morgonstunden, just utanför inloppet af Nilen, dår han upsnappade 3 landets Chambeker, lastade med ved ifrån Caramanien til Ægypten, på hvilka voro en myckenhet Turkar och Græker. Vid et sådant tilfålle göras Turkarne til slafvar, men Grækerne slåppas i frihet, fastån alt deras gods förklaras til pris. Alle desse krytsare utrustas på Malta; men sållan går någon under Malthesisk flagg, förutan det ordenteliga Religions fartyg, hvars befål föres af en Riddare, som ståndigt hålles i sjön. De öfrige gå under Sardinsk, Spansk eller Printsens af Marocco flagg, hvilka alla åro sådane Magter, som ej hafva fred, hvarken med Porten eller Afri-

kani-

kanifka Republiquerna. Den nårvarande fördes under Sardinfk flagg, faft han var ifrån Malta. Sex andre uppehöllo fig vid famma tid på Syriens och Caramaniens Kufter.

Den 21 hade jag i morgonftunden det nöjet, at fe från mit Kammarfönfter, et af de mårkvårdigafte Naturens fpectakel. En *Palm-hona* (*PHOENIX Linn. Hort. Upf.*) hade denna natten fkutit fina blommor fram ur fin balja (Spatha). Jag gick dit, at fe hånne med morgonronnan, och medan morgondaggen ånnu föll. Jag fann en Trågårds-måftare, fom klef up i denna fin Palm, hvilken var få hög, fom våra högfta Tallar. Han hade med fig en klafe *Han-blommor*, med hvilka han pudrade Honan, och på detta fåttet gjorde hånne hafvande, och förfåkrade fig om en tilkommande frukt. Sedan han detta gjort, högg han bårt de nederfte grenarna eller löfven, imellan hvilka förledit års blommor framftuckit, tillika med den befynnerliga våf, fom betåcker löfvens bafis, och går ifrån den ena kanten af et löf til den andra, och fåledes altid tåcker en bafis, då en annan år bar.

På en fida af Damiata år en ftor fjö eller råttare Golfo, fom har fit inlop i Hafvet, och tager jåmvål emot en gren af Nilen, hvilket gör landet, fom Staden ligger på, til en ö. Jag gick den 22. ut, at befe denna fjön. Den blanning af Haf och Flod, gör vattnet hvarken til falt eller fött, utan midt imellan. Hår uppehåller fig en myckenhet fifk, fom fångas vid Damiata, och beftår måft af Ægyptiernas *Burri* (*MUGIL.* *), och åtfkilliga Species *SCIÆNA Artedi*, dem jag befkrifvit. Vid hemgången fick jag fe en enda *CASSIA fiftula*, fom hade fina fkidor mogna; men ej ånnu fkutit ut nya löf. Detta dyrbara trå år, få långt ned i Ægypten, fållfynt; men

mera allmänt kring Cairo: våxer nu af fig fjelft, fedan det i børjan blifvit hitførdt från Indien. Det var på denna vågen, fom jag fant de befynnerligafte *Daделtråden*, fom jag fett i Ægypten, 11 ftycken hopvuxne vid fin bafis til et enda; men 1 aln från jorden fkilde, fomliga ftørre, fomliga mindre. Ibland hånder, at flere af deffa trån fkjuta up få når intil hvarandra, at deras bafis løper tilfamman, men de åro altid fårfkildte trån, och aldrig ger en rot flere grenar. Det var dock mera fållfynt, fom jag fåg vid Tajum, nåmligen et trå, fom inemot fin topp delade fig i tvånne kronor. Vid ingången til ftaden fåg jag det Hus, fom Franfka Confulen i Damiata bodt uti den tid han hår viftades. Det var få aldeles førftørdt, at ingen månnifka kunde bo dåruti. Det har varit i famma ftånd, fedan den tid denna Nations Conful, med fina Køpmån, blef af invånarena bårtkørd från ftaden før någon oro, fom de ådragit fig, genom Qvinfolks faker: en få farlig och oførfonlig Artikel år detta bland Turkarna, då någon førbryter fig dåremot. Ifrån den tid har ej varit hvarken Franfk Conful eller Køpman i Damiata. Eljeft har hår ingen annan Nation någonfin haft några gøromål. *Grækifka Kyrkan* år den enda Chriftna i Damiata, hvilken jag fedan gick førbi. Den har en hop Pråfter och en tåmmelig ftor førfamling, i fynnerhet nu, då en myckenhet af de Græker, fom Turkifka tyranniet bårtjagat från Cypern, hit tagit fin tilflykt. Några Græker i Damiata, åro ftore køpmån, åfven år ock defs Tullnår, fom betalar før tullen 400 pungar, en Græk; men hos måfta delen fer man hår i ftaden ftørfta prof af denna Nations ufelhet. *Catholikerne* hafva hår hvarken Kyrka eller Miffionairer; den enda plats af vårde i Ægypten, fom år utan detta flags Apoftlar. Syrifke Køpmån, fom hår åro vid pafs 200, alle anfenlige, hafva 2:ne Munkar från Bårget Libanon af St. An-

to-

tonii Orden, ſom ſåga måſſan i deras Kamrar, af hvilka åfven Franſka Capitainerne betjåna ſig.

Invånarne i ſtaden åro til ſtörſta delen Turkar, alle Janiſarer och tillika alle köpmån, ſom ſtyras af Serdar; måſt alle vålmående och til ſtörſta delen utſkott af liderliga bofvar, ſom för grofva brottsmål rymt från andra orter, Conſtantinopel, Caramannien eller öarna. Sådane hafva tagit ſin undanflykt til Ægypten och lefva dår i ſåkerhet. Græker åro i anſenlig myckenhet. Copterne hafva några få hus. Syrerne vid paſs 200 rike köpmån. Judar i tåmmeligt antal. Saraſſerne eller myntſkiljare åro alle Judar, ſom några må vål, men til ſtörſta delen åro de fattige. De hafva hår ingen Synagoga, utan hålla ſin Gudstjånſt i enſkildta hus. Franker hafva aldeles måſt bege ſig hårifrån, ſedan de Franſke blifvit bårtkörde.

Vi hade det vackreſta våder, jag ſett på år och dag, den 24 efter middagen i Diamata, då det rågnade, och rågnade ſtarkt. Man bör viſtas en rund tid i et Cairiſkt Climat, dår ſtåndigt en brånnande Sol regerar och knapt 10 rågndroppar falla på et helt år, til at kunna kånna den vederqvåckelſe, både kropp och ſinne finner af et ſvalkande rågn.

Den 28 öfvergaf jag Damiata, nögd, at låmna en ort, ſom år den elåndigaſte i hela Turkiet för en Frank. Vi hade 2 timmars våg från Damiata ut til Hafvet, ånnu på Nilen. På denna trakten beſtod ſtranden åt högra ſidan af ſandhögar, med *Rör* invid ſtranden, och på vånſter af en fruktbårande jord. Ytterſt vid utloppet af Nilen på vånſter var en rundel, ſom ſkal blifvit anlagd vid St. Louis tid. På höger hade vi en by, vid hvilken vi lade til med vår båt och hvilade dår öfver natten.

Sedan jag ſidſta natten ſofvit på Nilen, ginge vi den 29. ut med vårt ſkepp, 3 timars våg åt Hafvet, och hade en Seglation ſom påſtod i 4 dagar.

RE-

RESAN til HELIGA LANDET.

År 1751 den 1 April kaſtade vi ankare för JAFFA, efter 4 dagars reſa från Damiata. Denna ſtad har ingen hamn, utan fartygen måſte ankra på öpna redden och altſå taga in ſjön vid minſta ovåder, äfven ſom vid Damiata. Vatnet är ſå grundt nårmaſt intil landet, at vår båt ej kunde flyta til, utan vi måſte låta båra oſs et ſtycke innan vi kommo til lands. Vi ſtego då uppå den vackra ſtenbryggan, ſom nyligen blifvit anlagd långs efter ſtranden, ſom år den endaſte jag ſett af detta ſlaget i hela Levanten. Jag gick förſt in med min Capitaine hos en Franſk Factor, ſom hår hålles af köpmännerna i Rama, hvilken ock var den endaſte Frank, ſom viſtades i Jaffa, en gammal man med 2:ne ſina Söner. Dårifrån gick jag til *Latinſka* Munkarnas *hoſpitium*, ſom hår åro, at taga emot Pelegrimer, och at draga förſorg om deras fortkomſt. Dår voro 2:ne Munkar, en Pråſt och en Laic, ſom var Procurator. Jag blef dår illa hårbergerad, i anſeende til deras lilla trånga bygnad; ty Turkarnas girighet hade ej tillåtit dem, at utvidga den ſamma, då de likvål bordt hafva et af de ſtörſta hårbergen i Levanten, i anſeende til den myckenhet reſande, ſom dit anlånda; men dåremot blef jag vål undfägnad. Procuratoren begynte ſtrax göra anſtalt om min fortkomſt til Jeruſalem. Han började med en fråga, om hvilkens föreſtållning jag ej var mycket angelågen. Det var: om jag vore kommen at beſe de heliga orterna för devotion ſkul? Jag ſvarade honom utan omſvep, nej! hvad? fortfor Munken, ſom var en Spanior, reſa at beſe de heliga orter utan devotion? Jag ville ſluta et ſå förtroligt ſamtal, och begynte et annat, ſom

angick penningar. Jag räknade til honom 62 Piaster för mig och äfven så mycket för min dräng, hvilka äro de penningar, som en Frank ordenteligen sätter ned i Jaffa, för hela sin resa til dess han kommer dit tilbaka. Jag lämnade honom alla mina saker i förvar til min återkomst, och behöll ej mer til min resa, än en klädning och några böcker, at lägga in örter uti, hvilket skickades förut til Jerusalem; men jag sjelf klädd i en Levant-räck och en Grækisk myssa på hufvudet, ville icke föra det ringaste med mig, utom min plånbok. När desse anstalter voro gjorde, affärdade Procuratoren en Courier med bref til Jerusalem, at låta veta min ankomst; hvars återkomst jag måste vänta, innan jag kunde fortsätta min resa. Jag var nögd med detta drögsmål, hvilket gaf mig tid, at hvila efter en besvärlig sjö-resa, innan jag gaf mig på en annan, som var ännu besvärligare til lands. Jag var nu inkommen i det Heliga Landet, ty hade jag ej annat at förmoda, än ständiga underrättelser om helgedomar. Munkarne begynte med sit härberge, hvilket skulle vara den heliga orten, där *Petrus* haft sin *Fiskare-hydda*, och där han kastade den bekanta ringen i sjön. Alt intil bordet, då vi spisade aftonmåltid, sträkte sig helgedomar. *Vinet*, som vi drucko, var ifrån den heliga ödemarken, där Johannes vistades och *Oliverne* voro ifrån det heliga oljobärget, vid Jerusalem. Desse voro, dock heligheten å sidosatt, af det bästa slag, jag smakat i Levanten, sådane, som Palæstina frambringar, hvilken altid varit berömd för sina Oljoträn. Bland dem, af hvilka jag fick besök under mit vistande i Jaffa var en Samaritan-skrifvare vid Tullen, hvilken den 3. kom at hälsa på mig; hans ärende var, at upbära de 22. Piaster, hvilka en Frank för sin person måste erlägga vid Tullen i Jaffa, för det han får frihet at stiga i land och resa til de öfriga orter. Landsens Invånare,

re, Armenianer, Græker med flere, betala ej mer ån hålften. Men så vida af dem årligen anlånda 4000 perfoner, förutan Judar, fom ifrån hela verlden åfven torde utgöra et lika antal; så kan man döma at denna inkomst för Turkarna årligen är anfenlig, såfom den ock år den endafte de kunna draga utur et obrukadt och obebodt land. Deffe inkomfter åro til största delen, genom Teftamenten låmnade til Mecca. En fpitsfundig hushållning, at de medel, fom komma in genom en vidfkepelfe, gå ut til at underhålla en annan.

Den 4 April gick jag ut, at befe JAFFA. Orten, fom kan anfes för en liten ftad, år belågen på en högd utmed fjöftranden och har på en klippa et litet Caftell, commenderad af en Officer och några Soldater, hvilket kan befkjuta redden; men defs Canoner voro fomlige bårtfkåmde af råft, och andre nedfunkne i vallen, efter Turkarnas fått at hålla fina fåftningar vid magt. Orten har tilförne varit, och var ånnu för några år fedan, i långt fåmre tilftånd, ån den nu år, til defs en Armenian från Conftantinopel, jag vet ej för hvad orfak, fkaffade fig frihet at göra någon förbåttring på defs bygnad, hvilken beftod dåruti, at han förnyade den bryggan, om hvilken jag talt ofvanföre, och at upbygga några Stenhus, famt Magafiner vid ftranden, fom gifver orten något båttre utfeende åt fjöfidan, ån af en elåndig by, fom den var tilförene. De öfrige hufen i ftaden åro elåndiga jordkojor, bebodde måft af Turkar och Araber, och någre Græker, famt Armenianer, hvilkas Munkar åfven hår hafva hvardera fit hårberge för Pelegrimers emottagande. Utom ftaden år orten ej fårdeles behagelig. Vågarne åro breda och jåmna, men befvårlige af en myckenhet lös fandmylla, fom tåcker dem. De vackra fålt börjas ftraxt utom ftaden, fom råcka ånda til Rama, och nårmaft til fta-

den

den åro någre, efter landſens vis, vackra trågårdar, i hvilka i ſynnerhet våxte några *Fikona*-trån, ſå vackra, ſom jag på något ſtålle ſett dem i Levanten. Hår voro åfven åtſkillige *Cycomori*, ſom nårmare in i landet åro mera ſållſynte. Gårdesgårdarne voro bevåxte af åtſkillige taggiga våxter, i hvilka vildjur hade ſina gångar och bon, i ſynnerhet den lilla Öſterlåndſka vargen *Chikal*, ſom hår omkring finnes til öfverflöd.

RESAN til JERUSALEM.

Jag reste den 5 April vid middagstiden ifrån *Jaffa* i följe med min Livorniska Köpman, och 2:ne Franska Munkar. Vi fingo af Munkarna i Jaffa, som draga omsorg för deras fortkomst, de där vilja bese Jerusalem, eländiga åsnor och ännu sämre sadlar, at hjelpa oss med, och til beledsagare 10 Araber, som togo emot oss utanför staden, samt 2:ne Turkiska ryttare. Hela negden ifrån Jaffa til Rama består af små högder, emellan hvilka äro de jämnaste och vackraste dalar, som utgöra vidlöftiga fält. Desse äro til en del upbrukade til åker; men en myckenhet land ligger aldeles obrukat. Jordmonen består här af en lös rödaktig sandmylla och aldrig har jag på någon ort sett jorden så upkastad af *Mullvadar*, som på dessa fält. Det var knapt et steg emellan hvar hög. Detta är en fördelaktig omständighet, för alla slags vilda växter, at sjelfve kunna så sig. Därföre voro ock hela fälten fulla med *Buphthalmum foliis oblongis dentatis*, som gjorde dem långt gulare, än våra Svenska ängar äro i Junii Månad af Caltha palustri och Ranunculis. På andra stållen voro fälten hvita af en *Matricaria*. På 3 ställen hade vi vackra dalar beväxte med sköna Olivetrån. *Tranor*, vilda fälts invånare, uppehöllo sig här til stor myckenhet. Vi kommo kl. 4 til RAMA och furo in i Munkarnas vackra Convent, som näst Jerusalems är det bästa Latinska i Heliga Landet.

Præsidenten vid *heliga grafven* i Jerusalem, gick tillika med största delen af Munkarna i Kyrkan den 7 efter middagen, där heliga grafven är, at bli där til Påskedagen, sedan de först om morgonen, den 4, gjort et heligt besök til den ort, där örtagården

Get-

Gethsemane varit. Vid pafs kl. 3 efter middagen kom min Munk, fom var mig låmnad til uppaffning, och förde mig in i detta få namnkunniga Tempel, hvaråft de ftållen viftes, fom Chriftus, genom fit lidande, död och begrafning, gjort mårkvårdiga. Utanför Templets port år en liten plats, til hvilken man ftiger ned, genom en trappa af 10 a 12 fteg. Den tjånar til torg, på hvilket radband var den förnåmfta varan. Platfen dår Templet år bygdt, fkal vara den, fom vid Chrifti tid kallades *hufvudfkalleplatfen* (Calvaria). Europeerne tro, at detta år et bårg eller en högd, dår den tvårt om år en dal eller en fidlånd ort. Vi gingo nu i Templet, fom hade, vid fin ingång, 2:ne Portar i bredd, af hvilka den ene år igenmurad. Utanför ingången funno vi 3 Turkar, en Scherif eller Lagfaren, en Krigsman (Janifar) och en Hofbetjånt, fom var Boftangi, hvilka åro af landets Regering dit förordnande. Den förfte, at uptekna deras namn, fom gå dit in för betalningen fkul, fom Turkifke Regeringen tager af alla Chriftna, hvilka befőka detta rum, få vida det hörer Turkarna til. De fenare fkola hafva tilfyn det icke något ovåfende må förefalla, imellan de Chriftna af få olika Secter, fom hår begå fin andakt. Det förfta, fom vifades, fedan jag var ingången, var den *ften* på hvilken CHRIfti Kropp, efter deras berättelfe, varit lagd, då Han *fmordes* af qvinnorna, förrån Han lades i grafven. Den år midt för dörren, några fteg från den famma, omgifven med et långt jårngaller. Det år en fin hvit Marmorften, vid pafs 3 alnar lång och 1½ bred. Denna hörer Latinerna til; ty hvarje flags Chriftne hafva hår fina viffa helgedomar i befittning, förutan Proteftanterne. Dårifrån gingo vi in i fjelfva den *heliga grafven*, fom år långre fram, midt uti det Chor, fom utgör

medelpuncten af kyrkjan och är Latinerna tilhörigt.

Den 8 gick jag efter middagen ut, at bese några märkvärdiga ställen i staden. 1:o Dess Bazar, som är eländig och innehåller ej många eller dyrbara Varor. 2:do et hus där Munkarne säga, at *Zebedæi Söners Moder* hade bodt. Malteserne hafva haft det til sin boning; då de voro Herrar öfver Jerusalem. Grækerne hafva nu där et härberge för Pelegrimer, och et litet Capell. 3:tio en Syriernas kyrka, som föregifves varit St. *Marci Hus*. Där vistes et stenkar, i hvilket Apostlarne hafva döpt de första Christna. 4:to Den ort där *Hannæ palats* varit, för hvilken Christus stod til rätta, hvilken är Armenianerna tilhörig, som där hafva et litet Capell. Utan för detta hus vördar detta folk et gammalt Olive-trä, hvars stock är öfverhölgd med jord, och har endast några grenar öfver jorden. De föregifva, at Frälsaren blifvit bunden vid detta trä, medan rättegången påstod. 5:to Et annat Armenianernas Capell, som skal vara den ort, där CHRIstus förhördes af *Caipha*: var ej långt därifrån, dock utom stadsporten. I båda två voro en liten afskild kammare väl utprydd, just öfver det rum, på hvilket händelsen sig tildragit, som däruti var målad. I Caiphæ Capell bestod altaret af en 4 alnar lång och 2½ aln hög sten, hvilken sades vara den, som blifvit lagd öfver CHRIsti Graf, vid dess begrafning, den qvinnorne ville hafva afvältad; men funno honom för stor; den var nu öfverdragen med en tums tjokt kalkbruk, och bestod af den hårda kalksten, som är allmän i Palæstina. På några ställen hafva de lämnat honom bar til andäktiga stenkyssares tjänst. Här var äfven *Petri förnekelse* målad. Därifrån gingo vi ut igenom en af stadsens portar och kommo strax på det heliga bärget *Sion*, så namn-

kun-

kunnigt i Davids tid. Det är nu en ödeplats, platt och jämn, belägen ſtraxt utom ſtadsmuren. Den är intagen och lämnad åt de Chriſtna til begrafningsplats, hvilka af alla ſecter här hafva ſina grafſtällen. Härifrån ſågo vi en Turkiſk Mosquée, med en vacker kupell, upförd öfver *Davids* och *Salomons* graf. Samma ort ſkal ock vara den, på hvilken CHRIſtus *inſtiktade Altarens Sacrament*, ſamt den, på hvilken den Helige Ande blef utguten öfver Apoſtlarna. En ſå vigtig plats bland helgedomarna, kan dock ingen Chriſten nalkas närmare, än at de från Sion, vid paſs 2 böſſeſkott därifrån, kunna vid deſs åſkådande förrätta ſin andakt. Jag botanicerade på det torra och magra Sion, och fann där några allmänna växter, ſåſom Allium *pallens*, *veronenſe*, Betonica *officinalis*, Biſcutella *didyma*, Trifolium *globoſum*, *tomentoſum*, *reſupinatum*, Ephedra *diſtachya*.

Den 9:de för middagen beſökte jag Armenianernas Patriarch i Jeruſalem, ſom jag hade bekantſkap med i Smirna. Han hade ſit ſäte i denna Nations convent, ſom är det ſtörſta i Jeruſalem, ſtörre än Latinernas och näſt detta det rikaſte. Det har öfver 100:de kamrar för Pelegrimer, förutan dem, ſom äro för Munkar. Den rike Armeniſke Nation, ſom mer än någon annan af de Öſterländſka, är fallen för andakt, om icke vidſkepelſe, har igenom ſina Pelegrimsfärder ſatt detta ſit andeliga hemviſt i Jeruſalem i ſå godt ſtånd. Intet år går förbi, ſom ej mer än 1000:de Pelegrimer ankomma ifrån Armenien, Perſien och Turkiet, hvilka ej gå därifrån, utan at lemna anſenliga almoſor efter ſig. Deras Kyrka, ſom de hafva här i Conventet, är den vackraſte i hela Jeruſalem, ibland de enſkildte, öfver alt prydd med rika Tapeter, vackra målningar, och en oräknelig myckenhet dyrbara lampor af ſilfver, en del förgylte och

nåſtan alla af ſtora Måſtares arbete. Jag gick, i hemvågen, förbi *Davids borg*, hvilket namn de i vår tid gåfvo åt en Turkarnas fåſtning, den endaſte, med hvilken de tro ſig kunna bevara Jeruſalem. Den år nåſtan hel och hållen förſtörd, ſom alla Sultans fåſtningsverk. På en afſåttning ligger et Douſin Canoner, hvilka behöfves at gjutas om, förån de kunna brukas. Så har vårdslösheten gjort dem obrukbara. Detta fåſte ligger på en låglåndig ort och har ej någon belågenhet, at kunna ſtyra ſtaden. Det tjånar endaſt til at dåritrån gifva kånnetecken til Turkarnas högtider, med några Canonſkott. Jeruſalem har bland ſina invånare 20000 Judar. I Judiſka Qvinfolken kunna gå hår med öpna anleten, hvilket ſå år förordnadt af Turkarna, at de må vara ökånde ifrån deras qvinfolk. Judarne åro hår, til ſtörſta delen, fattige; emedan de ej hafva tilfålle, at drifva handel, utom hvilken detta folkſlag ej trifves på någon ort i verlden. De hafva hår ingen annan inkomſt, ån hvad de kunna draga in af ſin Nations Pelegrimer, ſom ifrån alla vida vågnar komma at vörda ſina fåders ſåte. Deras förnåmſta Rabi har hår vackra inkomſter af ſina Religions förvanter i hela verlden, af hvilka Turkarne draga den båſta muſten, på hvilkas altare Judar ſå vål, ſom andre religions förvanter måſte ſtåndigt bringa feta offer, om de eljeſt vilja i ro få kyſſa ſina helgedomar.

RE-

RESAN til JERICHO.

Påskedagen inföll efter nya stylen den 11 Aprilis. Sedan Gudstjänsten och alla Ceremonier voro slutne vid den heliga grafven, gingo vi til St. Salvator at spisa middag. Vid måltiden slog Superioren up tystheten, som varat under hela fastan, och vid det samma gaf han tilkänna, at så månge, som ville anträda resan til Jordan och de märkvärdiga orter, som ligga däromkring, borde hålla sig färdige efter slutad middagsmåltid, då den ditämnade Caravan skulle aftoga. Vi samlades ock til den samma på föresagde tid, och funno en Samling af vid pass 4000:de man Græker, Armenianer, Copter, Syrier, och några få Catholiker, som voro i vårt sällskap. Från Latinernas Convent var Superioren, Procuratoren och Vicarien, vid pass 30 Munkar, Conventets Droguemån och Janisarer. Caravan blef anförd af Gouverneuren i Jerusalem med 300:de soldater, som hade i sit sällskap Arabernas Printsar och befälhafvande ifrån den negden, där vi borde fara fram. Denne resa gifver en ansenlig inkomst åt Gouverneuren, i anseende til den kårta tid och ringa möda han därvid använder; emedan han för hvart hufvud af landsens folk låter betala sig 4 Piaster och af hvar Frank 10. *Bethanien*, namnkunnig af Lazari upväckelse ifrån de döda, var den första märkvärdiga ort, som vi kommo til, vid pass $\frac{1}{8}$:dels mil ifrån staden. Där vistes stället, hvarest *Lazari graf* skal varit, öfver hvilket en liten stenkoja är upbygd, jämte lemningar af et gammalt hus; men eljest inga tecken hvarken efter stad eller bygnader, som fordom där ofelbart varit. Efter 2 timmars väg, hvilade vi vid et annat gammalt förstördt hus, hvilken ort äfven Munkarne ville gifva ut för märkvärdig; men det artigaste var,

at de viste orten, hvaråst de sade en sak varit skedd, som ingen vet om den någonsin tildragit sig. De gofvo före nåmligen, at denna var den ort, hvaråst *mannen föll i röfvare händer*, som blef förbigången af pråsten, och uptagen af en Samarit: en liknelse, den Christus efter sit vanliga lårosått föredrog, som altså ej tillåter, at utfåstas til något visst rum. Orten år ock obeqvåm at hysa röfvare. Ej långt dårifrån år et bårg, på hvilket de Christne i korsfårdstiden haft en fåstning. På hela denna vågen visar sig den råtta skapnaden af Judéen, som ånnu år sådan, som den varit ifrån evårdeliga tider, ehuru en hop Theologer påstå, at Juda-landet undergått en hel förändring och blifvit, efter deras tale-sått, förvandladt efter Christi död. Judéen år et land fullt med bårg och dalar, och sådant omtalas det både i Gamla och Nya Testamentets Skrifter, dår det altid nåmnes för bårgsbygd och år allestådes namnkunnigt för sina bårg. Bårgen åro öfveralt af medelmåttig högd, ojåmna, utan någon regelbunden figur, såsom månge andre, de dår åro coniske, hemisphæriske eller af annan skapnad. De bestå i början nårmast til Jerusalem af en ganska hård *kalksten*, som kommer nårmast intil Flinte-sten, til fårgen hvitaktige eller stötande något på blekgult. Sedermera och då en kommer nårmare åt döda Hafvet, åro de hopsatte af en lösare kalksten, stundom hvit och stundom gråaktig, mellan hvilken hvarftals ligger en rödaktig *skimmersten*, eller Saxum purum micaceum. Nårmast til Jerusalem åro bårgen bevåxte med åtskilliga våxter, af hvilka *Ceratonia*, *Myrtus* och *Terebinthus* utgöra de måste; men långre in åt Jericho åro de bara och ofruktsamme. Dalarne åro åfven som bårgen ej af det vackresta slaget, öde, obrukade, fulle med klappersten, och utan våxter: bestå dock af en god röd mylla, som skulleömnogt löna deras möda, som ville bruka henne. De åro i för-

förstone mera trånge och smale; men blifva vidare och bredare, närmare åt Jordan. Denna omskiftning af bårg och dalar gör vågarna i Judéen så farliga, som på något ställe, och sådana, som ej skulle kunna ridas med andra, än Arabernas tilvande håstar, hvilkas skickelighet at gå uppå steniga vågar, som mången skulle tro vara otilgångelige, år ganska stor. Jag har sjelf sett sådana prof hårpå, som jag utan at hafva sett dem, skulle hafva svårt vid at tro, i synnerhet vid resan från Jericho til döda Hafvet. Ehuruvål desse kreatur åro vande at trafva i bårgen, vilja de dock vara vål styrde, om de ej skola göra felsteg. Det såg jag på dem, som Munkarne redo på, de dår voro ingen ting mindre ån Ryttare, och dårföre tyktes deras håstar glömt bårt den fårdighet och de såkra steg, de eljest gjorde, under en skickelig styresman. Solen hade redan gömt sig nedanför steniga Arabiens bårg, och Månan reste sig up utur dess dalar, då vi kl. 8 om aftonen kommo fram til vårt tilåmnade låger, som var utstakadt på det stora fåltet vid Jericho, hvilket stråcker sig från Jericho 2 timmars våg i långden, utföre åt döda Hafvet. Hår funno vi tålt upslagne för oss, hvilka Procuratoren dragit försorg om, at låta föra dit, under hvilka vi spisade med nöje en söt måltid, och hvilade åfven det mörkaste af natten. Mitt Herbarium tjånte mig til örnagått. Lyckeligt, at jag hade detta, då de öfrige af sålskapet, och sjelfve Superioren, hade ej annat at luta sig på, ån bara jorden. Om vår sång ej var beqvåmlig, så var ej eller vår hvila lång. Vi stego up långt för dager, at bege oss til bårget, dår CHRISTUS fastade och *frestades af djefvulen*, til hvilket vi kommo vid Solenes upgång, och begynte stiga dit up, innan varman blef oss hinderlig. Bårget år spetsigt och högt, hade på vånstra handen, når vi gingo up en djup dal på sidan, emot

hvilken klippan år tvår-brant. Det beſtår af en lős hvit kalkſten, bland hvilken åfven år blandad en annan hårdare gråaktig. Upgången til deſs hőgſta kulle år den farligaſte någon kan inbilla ſig. Smal, brant och full med klippor och ſtenar, őfver hvilka en måſte ſtundom gå och ſtundom krypa, innan en hinner til ſit åndamål. Svårigheten ökes däraf, at man har på ſidan bredevid ſig, den omtalta djupa dalen, hvilken, fórutan at den ger et hiſkeligt utſeende, åfven år farlig, i fall en ſkulle ſnafva; emedan det då ej vore någon utvåg, at frålſa det, ſom år kåraſt, och ſom år måſt utſatt vid dylika fårder. På ſluttningen af bårgets ſpets åro lămningar efter et gammalt Grækiſkt Kloſter, vid hvilket ſkőnjes, hurudana de fórſta Chriſtna Munkars och Anachorethers boningsplatſer varit, ſådane nămligen, ſom med ſkål kunna ſăgas vara tjånlige, at fóra en enſkild, affóndrad och andåktig lefnad. Ödemarker och otilgångelige bårgsklippor blefvo dărfőre, i Chriſtendomens början, utvalde til boſtällen af dem, ſom ville i enſlighet begå ſin andakt. De fórra innehafvas ånnu af Copternas Munkar i Ægypten, i hvars őknar de hafva 2:ne Kloſter, och i anſeende til de ſenare, ſå behålla Grækerne ånnu ſina ålſta fóreträdares hemviſt på bårget Sinai, vid Saba, St. Elias och på flera ſtällen i Öſterlanden. Jag gick ſå långt upfőre detta faſeliga fórſőkelſe-bårget, ſom fórſigtigheten kunde tillåta; men vågade mig ej up til ſpetſen, dit jag ſkickade min dräng, at håmta hvad dår kunde finnas af Naturalier, medan jag nedanfóre ſamlade de våxter, ſom dår funnos, och Inſecter, af hvilka ſenare jag i ſynnerhet fann en ganſka artig, och fór detta oſedd Cimex (*). Jag hade haft tilråckelig tid, at beſkåda bårget med deſs negd, då vi kl. 9. brőto up, at fortſåtta reſan åt Jericho, hvilket vi gjorde, och foro őfver en del af deſs ſtora fålt, őfver alt őde och obru-

obrukadt, endast bevåxt med en hop af de trån, som bringa Zacchæi olja, och med några af *Nabca* (*Rhamnus*). Vi kommo efter en liten stund til Elisæ brun, hvilket namn gafs åt et vackert vattu-språng, med friskt vatten, belågit i en dal, och omgifvit med åtskilliga vackra trån, såsom *Salix* Saffaf, *Loniceræ affinis floribus coccineis*, och bland andra, jämvål Fikontrån, som där våxte vildt. Dårifrån fortsatte vi resan öfver en dal på fältet, som var besått med korn af Araberna, för deras håstar, och var den enda fläck jag sett använd til någon nytta, af all den jord jag öfverfarit ifrån Jerusalem til Jericho, som är en stor dagsled. Vid middagstiden kommo vi til *Jericho* eller den plats, hvaråst på en vidd af några stenkast, vises lämningar såsom minnesmärken efter denna namnkunniga Staden. Nu är där icke den ringaste bygnad, mer ån murarne af et gammalt hus, hvilket Munkarne, som gårna söka uttyda alt för helgedomar, hafva gifvit namn, af den bekanta *Zacchæi* hus, hvilken åfven på denna vägen skolat stigit up i en Sycomor, at få se Frålsaren, då Han gick där förbi. De Österländske Christne säga, at trädet, i hvilket han steg upp, varit det, som här våxer öfveralt, af hvilkets frukt Araberne pråssa den oljan, som Pelegrimerne köpa under namn af Zacchæi olja. Grækiske tåxten säger tydeligen, at det var en *Sycomorus*, hvilket i Svänskan är illa öfversatt för *Mullbårsträd*. *Sycomorus* våxer ej hår omkring nu förtiden; men finnes dock på andra ställen i Judéen närmare åt Hafvet, och hade vål åfven hår kunnat finnas planterad, den tid, då landet var bebodt och upbrukadt. Vi kommo efter middagen tilbaka til tälten, och sedan jag spisat, gick jag ut til fots, at söka naturalier, åt negden omkring Jericho, sårdeles vid den båcken, som löper tvårt öfver fältet. De märkvärdigaste våxter jag fann, var den namnkunniga

ga Judéens *Asclepias gigantea*, och det trådet, fom liknar til fina blommor Lonicera, och har tjocka blan.

Strax efter midnatten bruto vi up från Jericho, at gå til Jordan. Vi foro öfver de öfriga af Jerichos fält och hade altså en god våg. Kommo fram för dagningen til *Jordans* ftrand, 3 timar från döda Hafvet. Sju Prefter gjorde måffan därftädes. Jag befkådade Jordan, til defs olika bredd. Der vi fågo honom var han vid pafs 8 fteg, ftranderne perpendiculaire, 3 alnar djupa, vattnet djupt, grumligt, mera ljumt ån kallt, långt ifrån Nilens godhet. Vid ftranderna våxte *Rhamnus*, *Vitex Agnus*, en *Salix*, af hvilken de göra fig kåppar, vid fin Pelegrims-fård. Vi foro dårifrån til *Döda Hafvet*, beledfagade af en arabifk Prints. Fåltet råkte ånda til Hafvet, och var at 3 timmars våg, flått, med några fmå högder hår och dår ftrödde, imellan hvilka äro fmala diken eller dalar, obrukadt och obevåxt, beftår af en fandlera, gråaktig, få lös, at våra håftar ofta fjunkte ned til knåna. Hela ytan af denna jord var öfvertåkt med falt, på famma fått, fom i Ægypten. Jorden var altså ægyptifk och kunde bli åfven få fruktfam, fom den famma, om hon bletve brukad, fom hon utan tvifvel varit i Ifraëliternas tid. Vi ftego af, dår *Jordan* faller in i döda Hafvet. Floden hade kaftat up en myckenhet trån af Salix, vid fit utlop. Stranden vid Hafvet beftod hår af famma lera, fom det ftora fåltet vi öfverfarit, och var hår ånnu mjuk och feg. På åtfkilliga ftållen voro perpendiculaire ftrata formerade af en rödaktig fkör jord, hvilka ofelbart med tiden blifva fkiffer, innefluten i kalkbårg, fådane, fom finnas på åtfkilliga ftållen i Judéen, nårmaft Döda Hafvet. Stenar vid ftranden voro endaft qvarts af åtfkillig fårg och ftorlek. Vi följde hela våftra Hafs-ftranden åt. Jag fann dår Qvarts-ftenar i

Skif-

Skiffer-form, et af de raraste Naturalier jag öfverkommit på hela min resa. Vid elden luktade denna sten, likasom Hafvets beck. Til bevis, at han dåraf är hopkommen, så vål som all skiffer i detta land. Vi togo en annan våg hem i vårt låger, och följde den bärgsfoten, som skiljer i vår tid Steniga Arabien ifrån Heliga Landet, och var fordom en grånts imellan Israëls slågte, Cis- och Trans-Jordanum. En Lichen tåkte hår på åtskilliga stållen vida fålten at den omtalta Ler-Jorden, hvilket var besynnerligt i en öppen ödemark. *Tamarix*, *Reaumuria*, en *didynamist* med grufvelig lukt, Arab. *Basel*, hvilket betyder lök, våxte hår och dår i denna ödemark. En enda buske fann jag af *Mimosa Hort. Ups.* 46. hvilken blifvit hit planterad af foglar från Arabien, dår den har sit egenteliga hemvist. På et stålle af denna bårgsfot år en liten Insjö, hvars strander åro bevåxte med *Rör*, som ej finnas vid Döda Hafvet. På högden af et bårg, sågo vi det fordom namnkunniga Grækernas Kloster St. Saba, hvaråst i de första Seculis af Christendomen 40000 Munkar skolat blifvit underhållne, de dår lefvat i gråttor. Grækerne göra ånnu hit Pelegrims-fårder, och hafva hår Munkar, som ej åro andre, ån de som begått något fel, och blifva hit skickade til et straff. Då vi fortsatte hår vår resa, fann jag Arabiens och Heliga Landets *Åkerhöns*; en fogel, som aldrig förr varit beskrefven, hvilket fynd jag ensamt ansåg vårdigt min resa til Döda Hafvet (*). Desse foglar åro ofelbart Israëls åkerhöns.

JERUSALEM åter.

Långfredagen inföll den 12, efter Latinernas styl. Hvar och en kan lått förestålla sig, at den hår i Jerusalem firades mångdubbelt, såsom på den ort, dår de håndelser tildragit sig, til hvilkas åminnelse Christenheten håller denna dagen helig. Ceremonierna i He-

Heliga grafven voro i dag deſſe. (*a.* Gingo vi in i Kyrkan kl. 3 efter middagen, då Officium begyntes efter vanligheten, och ſlöts dårmed, at Superioren föll på knå vid den heliga grafvens dörr, och gjorde bön. (*b* Kl. 6. gingo vi in i det lilla Conventet, ſom Latinerne hafva bredevid Kyrkan, i hvilket man går in i Sacriſtian. Dår ſpiſade vi aftonvard, ſom vål var den elåndigſte måltid jag haft i all min lefnad. Den beſtod af et hufvud Lactuca; Bröd och vin måſte årſåtta förluſten, två vigtige Articlar, til månniſkans vederqveckelſe och uppehålle, hvilka altid voro fullkomligen gode hos Munkarna At båttre njuta friheten, ſom år en ſvår ſak, at vinna i et Kloſter, gick jag in med en Jeſuit, ſom var Pelegrim i en annan Kammare, dår vi med Hebrons vin och et hårligt bröd, bakadt med olja, togo en vederqveckelſe, at kunna uthårda en hel natt och en hel dag vid Ceremoniernas åſkådande. En Capuſin, ſom ſtraxt infann ſig i vårt ſållſkap, gjorde båttre aftonmåltid, ån vi båda två, och det i kraft af en artig Canon bland Munkarna, den han anförde. *Humidum non rumpit jejunium.* Jag bör dock ej glömma, at han ſatte *modice ſumtum* in parentheſi. (*c.* Kl. 8. begyntes Proceſſion til de mårkvårdiga ſtållen i Kyrkan. Medan denna påſtod, höllos 7 Predikningar på åtſkilliga ſpråk, hvilka utgjorde den upbyggeligaſte förråttning af alt, ſom förehades. Den förſta hölts i Sacriſtian, förrån Proceſſen gick ut, under hvilken Munkarne undergingo Diſciplin, ſom de kalla, eller *piſkade* ſig til åminnelſe af CHRISTI lidande. Både predikan och förråttningen gjordes imellan dem, utan at någon annan var åſkådare dåraf. Dårpå kom proceſſion ut i Kyrkan, och ſtannade förſt dår *CHRISTI kläder* blefvo *bytte*, hvaråſt den andra predikan hölts, ſom var på Franſyſka, af en Nederländſk Munk. Dårnåſt på *Flagellations-rumet*

met

met ej långt dårifrån. Sedan gingo vi up på *Kors-fåstnings-orten*, Grækerna tilhörig, som under den har sit pråktiga Chor. Dår hölts den 3:dje predikan, på det stället, dår CHRISTUS skal blifvit fastnaglad vid Korset, och den 4:de ej långt därifrån hvaråst korset blifvit nedsatt, efter hvilket ånnu vises hålet, som år öppet, rundt, af en half spans Diameter, och rundt omkring beslagit med Silfver, öfver hvilket Grækerne hafva et vackert Altare. Af dessa var den första Fransysk, hållen af samma Munk, och den andra på Italienska, af en Tysk. Vi gingo ned hårifrån, och kommo först til stenen, dår *CHRISTI kropp* blifvit *smord*, hvaråst predikades på Arabiska, och sist slöto vi Processionen kl. 11 vid grafven, hvaråst en långsam och ifrig Spansk Predikant pröfvade vårt tolamod.

Den 15 gick jag ut, at bese de ställen i Staden, som återstodo; och visades såsom mårkvårdige. 1). Det stället der gamla Staden haft en ånda, som nu vid pass år midt i den nya. 2). Dår *St. Veronica* torkade CHRISTI anlete med den bekanta Svetteduken. 3). Dår *CHRISTI dom* låstes up, *JESUS Nazaræus Rex Judeorum*, hvaråst står en afbruten Colonne, uprest af St. Helena, til åminnelse af sjelfva platsen. 4). Dår CHRISTUS föll ned utmattad af korsets tyngd. 5). Orten hvaråst Pilatus visade CHRISTUM för folket, och sade: *Ecce homo*, som år en låmning af en Theater, en hval-boge, nog hög. 6). Dår *Maria Magdalena* undfick syndernas förlåtelse, hvaråst år en elåndig Turkisk Mosqué. 7). *Herodis palats*, som en Turk hade til stall. 8). Det torn, som långst försvarade sig mot *Vespasiani* anfall. 9). Stållet dår en port varit af *Salomons Tempel*. 10). Grottan dår *Jungfru Maria* skal varit född, öfver hvilken år en stor vål bygd Mosqué, som tilförene

va-

varit en hårlig kyrka. Den hade en vacker gård, hvaråst *Iris florentina*, *Jasminum fruticosum*, *Amygdalus* och *Rhus coriaria* våxte. 11). En gammal fyrkantig fordom pråktig Cistern eller damm, i hvilken Ängelen rörde i vatnet vid *Betesda*, hvilket vatten kommit från Fons signatus. 12). En port af *staden St. Mariæ*, som var igenstångd, så vål som alla de andre, under Pelegrims tiden. 13). St. *Helenæ Hospital*, som varit en prägtig bygnad, hvaråst ånnu Turkarne hafva et fattig-hus. Dår vistes 7 stora kopparkitlar, som skola varit ifrån dess förста bygnad, af hvilka 2 ånnu åro brukbare. 14). *Pilati Palats*, som nu år Turkiska Gouverneurens säte, måst förstördt. 15) Därifrån sågo vi *Salomons Tempel*, som nu år en åttkantig vål vid magt hållen Mosqué, med en hårlig plats utanföre. När man går ut från gården at Pilati hus, vises det rum, där *Sancta Scala* stått, som förvaras i Rom för en dyr helgedom. 16). *Petri fångelse*, som ånnu brukas af Turkarna, til de grofvaste missgerningsmåns håkte. 17). Grækernas Capell, dår Abraham skal varit, då han ville *offra Isac* på Calvaria. *Heliga Grafven* år midt uti den kyrkan, som år upbygd öfver de heliga orter, i medelpuncten af det Chor, som hörer Latinerna til och utgör medlet af kyrkan. Capellet omkring grafven år fyrkantigt, består af 2 kamrar, den yttersta af 12 Personers rymd, den inre hålften mindre. I den inra år en *Kista* af Marmor, vid den ena sidan, långs efter Våggen, öfver sjelfva begrafnings rummet. Öfver denna hånga en stor myckenhet lampor, alla Secterne tilhörige. Capellet lutar til undergång och kan ej upråttas för Secternas oenighet. Midt för dören af ingången hafva Grækerne sit prågtiga Chor, och öfver det år *korsfåstelse-orten*, Grækerne tilhörig, halftrundt. Det stora Choret år åfven til et Gallerie, af hvilket Armenianerne hafva en del at 7. Pe-

lare

lare til sit Capell. *Syrerne* hafva under detta, sit Capell. *Copterne* hafva sit bakom heliga grafvens Capell, så at det gör en tilökning af det samma. Latinernas Sacristia är under deras Gallerie, ur hvilken man går in i deras lilla Convent, i hvilket stadigt är 10 a 12 Munkar.

Jag såg det den 16:de, som jag aktade ej minst af alt hvad jag sett i Jerusalem. Det var Latinska Conventets Pharmacopée, som med sit rika förråd af Simplicia och Præparata kan med säkerhet räknas för en af de dyrbaraste i hela verlden. Det märkvärdigaste var, at se den ansenliga myckenhet, som dess magasin innehölt af de aldradyraste simplicia. Alla slags Balsamer voro där til några 1000 Piasters värde. Den dyrbare Mumia mineral. ifrån Persien, som säljes til 3 Ducater, var där til flere ℔. Alla Indiska och Americanska Medicamenrer kommo hit från Spanien och Portugall, och äro til största delen bara skänker. Här beredes det i dessa länder så utropade Jerusalems Balsam, som är en præparation af alla slags Balsamer och en hop aromata uplöste i Sp. V. Däraf göres i Jerusalems Pharmacopèe, hvart år, i sommarsolståndet, en sats, som kostar 150 Ducater. Det har en förträffelig verkan i utvärtes friska skador; men invärtes är det för hetsigt. Det gifves dock i blodspottning och efter Contusioner, in til 10 a 12 droppar. Hela Pharmacopèn är värderad til 100000 Piaster.

Græker, Armenianer, Syrer och Copter, som alla följa Julianska Calendern, hade den 17:de sin Påskafton. Vi gingo kl. 2 efter middagen at bese den namnkunniga *Heliga elden*, et at de synnerligaste uptog, som kan ses vid någon Gudstjenst. Alla dessa slags Christne tro, at om Påskafton stiger up utur

he-

heliga grafven en onaturlig eld, den de kalla helig. De tro, at deras pråster, genom et mirakel, nedkalla den af himmelen på denna dagen. En Pråst af hvarje Sect, går kl. 2. in i den heliga grafven. Den Grækiſka i ſjelfva innerſta kammaren och de andre 3 i et Capell, ſom år bakom ſamma kammare, Copterna tilhörigt. De göra dår enſamne bön, hvilkens verkan den menige hopen tilſkrifver elden. I Choret omkring grafven förehafves imedlertid af Grækerna, de aldraoordenteligaſte Chriſtna i hela verlden, en hop uptog, aldeles ſådane, ſom deras förfåder beſkrifva vid ſina Bacchanalier och afgudatjånſter. Poikar hoppa, danſa, ſkrika, föreſtålla döden och upſtåndelſen, och tuſende andra galenſkaper, dem Indianerne ej ſkulle begå inför ſina Pagoder. Detta göra de, ſom de ſåga, at upvårma jorden, på det elden ſå mycket låttare må komma fram. Kl. 4 begyntes en Proceſſion af alla 3 Nationerna, och en liten ſtund efter, bars ut en lampa ur grafven, hvilken ſkulle vara uptånd af den heliga elden. Det var i detta ögnablek, ſom man kunde med ſkål ſåga ſig ſe förödelſens ſtyggelſe ſtå i det heliga rummet. Dår blef et fåktande med facklor och blåſs, af hvilka hvar och en ville tånda up ſin vid den heliga elden, ſom förorſakade et ſtörre och vederſtyggeligare buller, ån det kan vara på et torg eller en öppen ſkådeplats. Det artigaſte var, at ſe huru Turkarne handterade Grækerna, vid denna deras högtid. De ſtålde ſig vid paſs 12 ſtycken ſtarka och föra karlar fram för ingången af grafven. Somlige med piſkor, och ſomlige med påkar, och utan anſeende til ſtor eller liten, hög eller låg, andelig eller verldſlig, delte deſſe ut i den tilſtormande hopen ſtryk, hals öfver hufvud. Sjelfva Biſkops-kåpan ſkontes ej; ty då Grækiſka Biſkopen bars utur grafven på Axlarna af ſina åhörare, med den heliga lampan i handen, fick

han

han oförvarandes en dryg påkslång öfver den ena handen. Desse måste dock tåla et slikt förfarande, och det med nöje, förblindade af vidskepelse. Vore ock icke den anstalt på Turkarnas sida, at med våld förekomma, så mycket möjeligt är, oordningen, så kunde aldrig denna Act aflöpa, utan någon olyckelig händelse. Frankerne eller Latinerne anse med förakt denna de öfriga Secters vidskepelse, och de, som taga sit förnuft til råda, göra det samma, men här måste en dum allmoge underhållas vid en förut fattad vidskepelig inbillning, och är det visst, at af Græker kommo ej 10 Pelegrimer årligen, i stället för 1000:de nu, om det ej vore at se den heliga elden: at låta den gå sig öfver ansigtet, (och qvinfolken öfver bröstcn): at låta där bränna något af sina knäfvelborar och skägg: at därmed helga sig. En annan stark drif-fjäder af deras Pelegrims-färd, är, at tvätta sig i *Jordan*, hvars vatten är ej mindre helgande, än det förra elementet. At först taga den heliga elden af Biskopen, är en vigtig sak, och följakteligen dyr på en ort, där helgedomar kosta dryga utgifter. Därtil anmäler sig någon rik Köpman, merendels någon Armenian eller Syrian; emedan Grækerne äro til största delen fattige. Denne går in i yttersta kammaren, där Biskopen ger honom första elden i sin fakla ur den lampan, som Biskopen tändt up i den innersta kammaren, vid denna heliga elden. För 3 år sedan betalte en Armenian från Persien, första elden med 30000 Sequiner, en Summa, som til äfventyrs aldrig gifvits för något svar af Delphis orakel. Dylika inkomster delas imellan de 4 Conventerna, til deras underhåll; ty är klart, at vidskepelsens vid magt hållande, är dem angelägen. Latinernas eller de Romerska-Catholskas Convent *St. Salvator* i Jerusalem, är det mägtigaste och rikaste. Det innehafves af Fransiscan-Munkar af Observatin-reglen, som äro hopsatte af alla slags Europei-

ſka Catholſka Nationer. Deras antal år anſenligt; men olika efter tidernas olikhet. En kan altid råkna dem til 100, mer eller mindre, Laici och Clerici. De blifva dår 3 år, förutan Spaniorerne, ſom hafva frihet at viſtas dår i 6. Deras förmån år *Guardian*, *Vicarien* och *Procuratoren*: af deſſa år den förſte altid Italienare, och blir vid ſyſlan i 6 år. Den andre en Franſos, och den 3:dje en Spanior. Den ſiſtas arbete år det vigtigaſte; emedan han har at göra med hela hushållningen, både för heliga grafven och Conventet, och har altſå årligen under ſina hånder, til det minſta, en half Milion Livres. Så högt kunna den heliga grafvens och Conventets inkomſter råknas, af hvilka göres föga beſparing. Inkomſterne komma af allmoſor, de måſte ifrån Spanien och Portugal; från de folkſlag, ſom låta Barbarerne förſtöra ſin handel, och röfva i ſit egit land, utan at använda en Piaſter til deras nåpſande, ſom ſkicka hvart år en ſå anſenlig ſumma til Jeruſalem, at upåtas af Turkar, deras argaſte fiender, och af Munkar, onyttige invånare i Europa, och onödige i Jeruſalem, dår de viſſerligen ej göra Chriſtenheten en ſtyfvers gagn, om en ej vil tro, at deras andåktiga ſten-kysſande har någon förborgad verkan. Frankrike ger något litet. Et folk, ſom lårdt at tånka, kommer ſmåningom ifrån et orimmeligt bruk; men öfvergifver det ej hufvudſtupa, at ej ådraga ſig olågenheter. De Franſke hafva efter hand från Konung LUDVIC den Heliges tid, kommit på helt andra tankar, ån korsfårder och Jeruſalems offer. Från Tyſkland åro ſkånkerne til den heliga grafven ſparſamme. *Primum quæ neceſſaria, deinde quæ opus ſunt*: Sade en Tyſk Munk mig vara Canon, ſom år hinderlig för barmhertighets verk i detta land. Hos Polackerna, ſå ifriga Catholiker, år aldrig frågan om allmoſor, och ſållan om Pelegrimer.

Då

Då jag den 18. tog afsked af Armenianska Patriarchen, låt han föra mig i sin kyrka *St. Jacob*, som är i hans Convent, at se dess prydnader. Desse äro synvärde. De äro ofelbart de rikaste och dyrbaraste, som ges i någon kyrka i Österlanden, och til äfventyrs gå de up emot de största och rikaste kyrkors prydnader i Christenheten. De bestå i Chor-Kåpor, Biskops mössor, Måsshakar, Kalkar, Biskopsstafvar, Ostensorier m. m. En del af rent Guld, och de öfrige af Silfver förgylte och alle rike af ädla stenar. Präste-prydnaderne äro alle af de präktigaste Indianiska tyger, och en stor del med dyra stenar utsirade. Deras lampor i kyrkan alla af Silfver, väl arbetade, och i vacker ordning hängde, utgöra äfven en stor summa. Alle desse prydande sattes up i dag på sit stora bord i Choret, at på St. Jacobi Fäst visas för menigheten. Latinernas prydnader äro präktige och kanske arbetade i bättre smak; men de tilstå sjelfve, at Armenianernas öfvergå dem i rikedom. Grækerne komma ej i jämnförelse med någondera.

Jag såg utom staden 1:o *Konungarnas grafvar*, uthuggne i Kalkbärget; men ej af den vackerhet, som de Alexandriniske. Portarne voro af en hårdare kalksten, på en axel nedfalne. 2:do *Jeremiæ grotta*, hvaråst han skrifvit klagovisan. 3:tio *Jeremiæ fängelse*, som är en graf full med vatten, vid hvilken stod en af de forna Konungars Likkistor, väl arbetad af Marmor, utur hvilken Turkarne gifva sina hästar dricka. 4:to förbi *St. Stephans* port och där bredevid stället, där denna Martyr blef stenad, som var en liten utmärkt klippa. 5:to St. *Mariæ graf*, öfver hvilken är en vacker kyrka, men utan prydnader. En vacker gård utanföre, med en 3 famnars tjock Hägg eller *Padus*. Nedgången i kyrkan är en trappa, 5 famnar bred, 46 steg lång. *Sanctuarium*, som hör-

de Latinerna til, i hvilket år grafven en kista af Marmor. *St. Annæ*, *St. Joachimi* grafvar på en sida af trappan, och på den andra, *St. Josephs*. 6:to Grottan dår Christus *svettades blod*, uthuggen i bårget, med några tjocka pelare under. Gethsemane, et rum dår Christus förmante Apostlarna. 7:mo *Gethsemane* på slutningen af oljobårget, en liten vacker plats, med 6 gamla oljotrån, Latinerne tilhörige, som låto dem vaktas af en Turk. 8:vo Dår *Christus* blef *fången*, en vinkel imellan 2:ne murar. 9:no Dår *Lårjungarne* hade en liten stenbädd ej långt dårifrån. 10). Dår *Thomas* undfick St. Mariæ gördel, då hon for til himla. 11). En smal våg up til *oljobårget*, full med flintsten; på högden et Capell på det rum, dår Christus *farit up til himla*, rundt, med en Cupel, utan prydnader, med en vacker gård omgifven med en mur 12). Vid nedgången, dår *ångelen syntes* Maria, och sade henne förut sin död. 13). En grotta dår *St. Placida* i 37 år lefvat vid vatten och bröd. Hår hafva Turkarne et bönehus, dit ingen Christen får gå in. 14). På andra sidan om bårget sågo vi från en plats döda Hafvet och Jordan. 15). Dår Lårjungarne frågade Christus om *yttersta domen*. 16). Dår Christus lårde lårjungarna *Fader Vår* &c; dår var en förstörd Columm. 17). En liten grotta dår Apostlarne skola hopsatt *trosbekånnelsen*. 18). *Propheternas grafvar* långre ned vid bårgets sluttning. 19). En *dal Josaphats*, med hans graf. 20). Dår bredevid *Absalons graf*, et litet hus med et spitsigt conilkt torn. I denna dal hade Judarne en sin begrafningsplats. 21). Långre ned i dalen dår *Christus fallit*, då Han blef tagen. 22). På en bårgsslant, ofvantör dalen, en grotta, hvaråst *Lårjungarne gömde* sig, då Christus blef fången, vid hvilken voro 2:ne columner. 23). *Zachariæ Barachiæ sons graf* uthuggen i bårget. 24). Jungfru *Mariæ brunn*, som ånnu har vatten; men år ohyggelig. 25). Hårifrån

ifrån ſynes på högden af bårget, på vånſtra handen, låmningar af Salomons ſtad *Silvia*, dår han hade ſina 300 frillor. Huſen bebos nu af fattiga bönder. 36). En gammal damm, dår den mannen ſkulle tvåttat ſig, ſom var blind. 27). Trådet dår *Eſaias* blef ſågad i 2 ſtycken. En *Morus alba* ſtod dår i blomma. Munkens fabel, at den ej bår frukt. 28). *Nehemiæ brunn*, dår han underhöll den heliga elden. 29). En grotta på en högd, dår 7 *Apoſtlar gömde* ſig, förbi Porta Aurea, ſom var tilmurad. 30). Tilbaka öfver Sions bårg.

RESAN til BETHLEHEM.

Jag satt mig före, at jämvål besöka BETHLEHEM och fick därföre af Commendanten i Jerusalem en Officerare och af Procuratoren en Munk, at ledsaga mig, med hvilken jag den 19:de om morgonen reste ifrån Jerusalem. Landet var i förstone tämmeligen slätt och jämnt, samt jorden arbetad och sådd med säd, hvarjämte äfven syntes någon *Tobaks*-plantering. På halfva vägen vistes et ställe, som sades vara det, hvaräst Propheten *Elias sofvit*, då ängelen uppenbarade sig för honom. Det var en afläng utgröpning i en klippa af en människas längd, hvilken skyltes af et olivetrå. Jag kan ej säga, om Propheten funnit hällebärget så arbetat, som det nu är, eller om senare tiders folk hafva däruti utholkat en art säng, at göra sagan så mycket troligare. Men vare huru det vil, så var stället rätt beqvämligt at sofva på. Grækerne hafva här bredevid, på vänstra handen om vägen, et gammalt Kloster, som bär namn af Propheten Elias, hvilket de efter deras religion flitigt besöka; men ej Latinerne. Straxt därjämte visas ock en *graf*, som gifves ut för *Rachels*, hvilken är af gammal byggnad, stor, väl bygd med en Dome öfver. Under den öfriga hälften af vägen, som återstod, var landet stenigt och obrukadt, och bar föga annat, än några *Olive*-trän, af hvilka dock de förnämste voro förstörde för några år sedan i en örlog, som Bethlehemiterne haft sins imellan. Efter 2 timmars resa, kommo vi kl. 9 til BETHLEHEM, en stor by, belägen på en högd, med förstörda hus och liderliga invånare, dels Christna Catholiker, dels Mahometaner, alle Arabiske bönder. Jag gick in, at taga mig härbärge i Conventet, hvilket Latinerne innehafva, som är stort, väl bygdt, om-

gif-

gifvit med ſtarka murar, belägit nedanföre byen något affides på vånſter når en kommer dit. I detta Conventet åro ſtändigt 10 a 12 Munkar. Jag blef hår ganſka vål emottagen och undfågnad af Superioren, en munk ifrån Dunquerque, ſom varit fält-pråſt i Franſka Arméen då den tog in Berg op Zoom; och af Organiſten, en Munk från Thuringen, 80 år gammal, friſk och karſk, hvilken hade kånt och talt med Sveriges nu varande Archi-Biſkop Herr Doct. HENRIC BENZELIUS, då han var i Bethlehem. Jag använde förmiddagen at beſkåda det, ſom gjort denna oſynliga fläck mårkvårdig och namnkunnig i hela den Chriſtna verlden, jag menar den ort, ſom hår viſes, och föregifves vara den, dår *CHRISTUS* blifvit *född*, och lagd i krubbo. Uti en Grotta under jorden, i hvilken vi ſtego nid genom några trappeſteg, viſas deſſe 2 ſtållen, nåmligen på vånſtra handen *Födelſe-rummet*, och på den högra, rummet dår Barnet blef lagt i krubban. Öfver båda 2 åro ſmå Altare, med ſtadigt brinnande lampor. Öfver Grottan år bygd en ganſka vacker Kyrka, af en beſynnerlig Architectur, ſom ſkal vara den ſamma, hvarefter St. Pauls Kyrka i Rom år bygd. Sjelfva Grottan år under Choret. Utan för denna kyrka år en annan, genom hvilken man åfven går in i Conventets rum, hvilken år ſtor, vål bygd, med 2 rader ſköna Marmor Pelare. Denne år obrukad, och tjånar til ingen ting. Hår viſes ock det rum, hvaråſt *St. Hieronymus* ſkal haft ſin Schola och Capell. Latinerne åro enſamme ågare af deſſa heliga orter i Bethlehem, och kunna hvarken Græker, ſom dock hafva hår et litet Convent, eller andre Secter beſöka dem, utan deras tilſtånd. Vi foro efter middagen bårt, at beſe några mårkvårdiga orter på andra ſidan om Bethlehem, vid hvilka viſtes några Minnes-mårken, ſom ſades varit til, ifrån den tid Judarne voro i ſin högd. Vi följde då en

bårgsfot efter, som låg på högra handen. Et annat bårg stråkte sig åt vänstra sidan, hvarimellan var en dal, i hvilken menes, at *Salomon* haft en af sina Trågårdar (*Hortus Salomonis*), och efter berättelse, skulle detta varit hans *tilslutna örtagård*, om hvilken talas i Höga Visan IV: 12. At Salomon här kunnat anlagt en Trågård af de många han ägt, kan väl belägenheten göra troligt, fast den är föga behagelig af Naturen, på sluttningen och djupet af en dal; men den kan anses för sådan, som en så stor Prints, som Salomon, hade utvalt, at med konst göra en ohyggelig natur behagelig, hvaruti man vet at månge store Prinsar velat visa sit Mästerstycke. Det, som tyckes aldramäst bidragit til denna ortens prydnad, har varit vattu-ledningen ifrån den brunnen, om hvilken jag strax skal tala, hvilken gått förbi denna dal til Bethlehem, och altså under vägen väl kunnat tjäna, at vatna och pryda en Trågård. På et ställe i dalen, finnes några lämningar af gamla byggnader. Efter 2 timmars resa, kommo vi til det vattu-språng, som vises under namn af *Salomons förseglade brunn.* Detta är en källa, som rinner up ur jorden i en Grotta, uthuggen i et bärg. Den består af flera kamrar, alla väl, och efter reglor uthugne och arbetade i klippan. Litet nedanför denna källa, närmare åt Bethlehem, äro de 3 fyrkantige dammarna, den ena efter den andra, hvilka, igenom en underjordisk ledning, få sit vatten från ofvannämde källa. Härifrån skal, i Salomons tid, gått en vattu-ledning, ända til Jerusalem, som fört vatnet intil Staden, och i Templets Cisterner. Därifrån ledes ännu vatten til Bethlehem, och skulle med mycken lätthet kunna ledas til Jerusalem, om Bethlehemiterne, affagde fiender til Hierosolymiterne, ville tillåta det. Vatnet i denna källa är lättdruckit, och ej af det aldrakallaste slaget. Ej långt ifrån källan är et gammalt Castell,

anlagt ofelbart i korsfårds-tiden, och ännu tåmmeligen vål behållit; men obebodt och ofruktbart. Under återresan til Bethlehem, visades, något på högra handen, långt ifrån oss, et conifkt bårg, hvilket invånarne ännu kalla *Franska bårget*, til et minne ifrån korsfårds-tiden, då de Franske låmnat vedermålen af sina hårfårder, ånda intil sjelfva kårnan af landet. Vi foro förbi Bethlehem, och litet på andra sidan kommo vi til det rum, dår Ängelen för *Herdarna* uppenbarades, hvarvid år en Grotta, i hvilken de stiga ned, som dår vilja begå sin andakt. Medan mine följeslagare gjorde detta, hade jag tilfålle, at betrakta en slags *plog*, som var brukelig i detta landet til Jordens upkörande, vid hvilken jag mårkte något, som jag ej sett på andra stållen, nåmligen, at de långs efter den slå eller lilla stake, som går til plogbillen, fåsta et rör, vid hvilkets öfversta ånda, de satt en tratt af låder. Under det Åkermannen plöjer jorden, vatnar han henne, genom detta påfund, med det samma. Han bår under vånstra armen en lådersåck fyld med vatten, som hånger på axelen. Utur denna slåpper han vattnet in i tratten, som genom röret vattnar jorden, då hon upköres: behåndigt medel at i torr våderlek fukta en jord, som ofta i brist af vatten år ofruktbar. Jag hvilade natten öfver i Bethlehem, och vånde, om morgonen, om igen til Jerusalem, sedan jag botanicerat i denna negd. En sjukdom var gångse bland Munkarna i Bethlehem, hvilken jag skulle tagit för främmande, om jag ej haft öfverflödiga tilfållen, at låra kånna honom i Norden. *Skörbjugg*, den jag aldrig tilförene sett i Ægypten eller Levanten, hade hår inritat sig i Klostret. Munkarne, som stadigt voro instångde innom sina murar, af fruktan för Araberna, nödgades i sina faste-dagar åta salt fisk; emedan de åro aflågsne från Hafvet, och hade således dragit på sig denna sjuk-

dom. De voro ej i okunnighet om *Cochlearia*, det ſtörſta botemedel, ſom konſten uptäkt mot denna plåga; men den ſtod ej at finna. Jag gaf altſå anledning på en annan växt af ſamma ſlägte, hvars verkan äfven är pröfvad, det var *Naſturtium aquaticum*, hvilken jag ſåg växa til öfverflöd, vid Salomons brunnar i fuktigheten. Af denna böd jag Munkarna, ſom voro Scorbutici, präſſa ſaften, och dricka med mjölk, hvilket de efterkommo, och funno ſig, ſom jag ſedan fick veta i Cypern, väl däraf. Bethlehem är et teſtamente til Mecca, därföre ſtår det ej under Gouverneurens befallning i Jeruſalem, utan under den ſom ſtyrer i Jaffa, hvilket på ſamma ſätt hörer til Mecca. Detta bidrager, utan tvifvel, mycket til Bethlehemiternas ſjelfsvåldiga lefnad, hvilken ock väl ſtigit ſå långt, ſom hos något folk kan ſke. De äro näſtan i en ſtändig ſtrid, antingen ſins emellan, eller med Hieroſolymiterna, eller med invånarena i Hebron, eller med någon annan af de när liggande byar, och deras tviſtigheter aflöpa aldrig utan blods utgjutelſe, ſom ſtundom är anſenlig nog. För 5 a 6 år tilbaka, hade de i Bethlehem med Hebronitanerna, et ſådant krig ſins emellan, vid hvilket ſtupade å båda ſidor ſtörſta delen af både byarnes bäſta invånare, och negden omkring Bethlehem blef aldeles ödelagd: deſs ſäd upbränd: deſs oljoträn nedhugne, hvars ſtubbar ännu viſades til et ömkeligt vedermäle af denna härtård. Bethlehemiterne fara näſtan aldrig in i Jeruſalem, i ſynnerhet akta de ſig före, at komma innom deſs portar, om de hafva något uteſtående med deſs Regering eller invånare, hvilka ſnart ſkulle finna utväg, at innom ſina murar hämnas på en fiende, den de ej hafva ſå lätt före utom dem, at angripa. Däremot måſte ock de ifrån Jeruſalem taga ſig til vara, vid oroliga tilfällen, at våga ſig för långt ut på fältet, åt ſidan af Bethlehem, i ſynnerhet, ſom

at endast vara boende i Jerusalem, vid sådant tilfälle är tilräckeligt, at göra en månniska olyckelig, som på intet fått det förtjänt. Sins imellan har detta folk äfven stadiga tvistigheter, icke om Religion, hvilket eljest åstadkommer få mycket buller i Jerusalem. Bethlehemiterne äro ej få samvetsgranna i detta mål. Där bo Christne och Mahometaner om hvarandra, utan at någonsin oroa hvarandra för Religionen, utan de hafva andra åmnen til sina tråtor. Til exempel: deras rättighet at skjutsa Pelegrimer: den at taga Caffar af de resande, af hvilka et partie är i besittning, och et annat vil tilvålla sig. Bethlehemiterne äro utom dess, få väl som alla invånare i Palæstina, både Christne och Mahometaner, delte i 2:ne partier, som de kalla röda och hvita fanan, hvilkas endaste syftemål är, at undertrycka det ena det andra. Turkarne taga detta i akt til sin fördel, at kufva et land, hvars invånare äro oense, med en hand full folk, hvilket skulle kosta dem nog möda, om de vore förenade. Men ingen lider mera af de laglösa Bethlehemiter, än deras grannar Munkarne i Bethlehems Kloster. De vore lyckelige, om de kunde vara i säkerhet därmed, at de dageligen äro instängde innom sina Kloster-murar; men i sjelfva sina kamrar måste de frukta hvar dag, at blifva angrepne af dessa röfvare, i synnerhet om det är någon orolighet å färde. När de få öfverfalla Munkarna, göra de det, antingen at af dem få något til lifsuppehålle, hvilket merendels felas för dessa, få väl, som för alla dem, som lefva af röfverier, eller angripa de Munkarna, til at med våld tvinga dem, at köpa en myckenhet af Raband, Modeller at Christi graf, Kors och flere dylika saker, hvilkas förfärdigande är alla bycns invånares endaste göromål. Af dessa se de sig altså i Jerusalems Kloster öfverhopade med en sådan myckenhet, at Procuratoren sade mig, det han

visst

vifst hade i Kloftrets Magazin för 15000 Piafter, Sanctuarier. En fumma, fom ingen fkulle tro kunna ligga i fådana faker. En otrolig myckenhet dåraf går årligen til alla Catholfka lånder i Europa, aldramåft til Spanien och Portugal. En ftor del betalas af Turkar, fom årligen komma at göra denna handel. En hop fkickas öfver af Munkarna i Jerufalem, at lämnas fåfom fkånker til deras Ordens Gynnare, och deffe bli båft betalte med andra af långt mera vårde, fom fkickas åt dem tilbaka. Ingen Pelegrim refer bårt, fom ej förfer fig med något förråd af deffa varor, och på detta fåttet blifver Sanctuariers förfårdigande, et ftåndigt och fåkert näringsmedel för invånarna i Jerufalem och Bethlehem, med hvilka de kunde drifva få trygt Monopolium, fom Hollåndarne med Canel och Mofchater. Deras behåndighet, at vål arbeta deffa faker, i fynnerhet Radband, och en Påfvelig Conftitution, fom ger långa Ablater åt dem, hvilka hafva radband, fom kommit ifrån de heliga orter, åro omftåndigheter, fom ån mer ger Varan en fåker Credit. Under återrefan til Jerufalem, viftes mig det rum, dår Propheten *Habacuc* blef tagen af Ångelen, fom förde honom til Babylon; jåmvål et annat rum, med några ruiner af en bygnad, hvaråft min vågvifare ville låta mig veta, at Patriarchen *Jacob* haft fit hus. Om denna Patriarchens palats varit fådant, fom de måft brukelige i Palæftina ån i dag, et tålt af Get-ragg, få båra vål deffe ruiner en oförtjånt åra af hans namn.

Jag begaf mig den 21. efter middagen från Jerufalem, i fållfkap med en hop Munkar, och hade förfkråckeliga vågar i 4. timmar ifrån Staden. *St. Jeremiæ Convent* var öfvergifvit och förftört, fedan Munkarne för lång tid tilbaka, dår blifvit mördade. Hår betaltes Caffar. Vi fingo åter fe Medel-Hafvet

et

et ſtycke dårifrån uppå Judeéns bårg. Detta var en ganſka beſvårlig dagsreſa, på hvilken vi med möda funno en droppa vatten, at ſvalka oſs med. Om aftonen kommo vi fram til Rama.

Vi beſågo den 22. St. Georgii kyrka i Rama, ſom var en gammal prågtig bygnad under jorden, med vål bevarade pelare, tåkte med en *Mucor obſcure viridis*, och låg på en vacker plats. 40 Martyrers Kyrka hade ock i ſin tid varit vål bygd under jorden, men var nu förſtörd. Vidare viſtes oſs låmningar efter et Benedictiner Convent, ſom nu var förvandladt i en Mosqué. Deſs prågtiga klåck-ſtapel var ånnu behållen, från hvilkas högd hela Judeén kunde ſynas. Turkarne ſåga, at berörde 40 Martyrer, varit 40 röfvare, ſom blifvit aflifvade, och anſe dem för helige i ſin Religion, åfven ſå vål ſom Catholikerne i ſin; dårföre begynte de juſt i deſſa dagar ſin valfård, den de årligen göra til denna orten, til ſina röfvares åminnelſe.

Den 24. reſte jag bittida om morgonen från Rama, och kom efter 3 timmars tid tilbaka til *Jaffa*, öfver det hårliga och fruktbårande fåltet, ſom år imellan deſſa båda Ståder. *Rama* år en liten, men tåmmeligen vacker Stad, ganſka vål belågen på et fruktbårande fålt, ſom frambringar Vin, Bomull och Spanmål. Ehuru detta år en Landſtad, ſå drifver han dock en tåmmelig handel. Dår år en Franſk Conſul med 3 Köpmans-hus, hvilka hår uphandla Bomull, ſpunnen och oſpunnen, aſka, och en ſtor myckenhet ſåpa. Rama år i vår tid mårkvårdig dåraf, at den Turkiſke beſtålhafvaren, ſom under Titul af Bey ſtyrer Jeruſalem, Gaza och Rama, har ordenteligen hår ſit ſåte, til hvilken alle Chriſtne, ſå vål, ſom Turkiſka Kejſarens underſåtare, ſom gå

til

til Jerusalem, måste årlägga en afgift af några Piaster, hvilket utgör en vacker inkomst. Frankerne äro endast härifrån undantagne.

Jag kom den 30:de för middagen til Staden ACRE, efter 26 timmars seglande ifrån Jaffa. Vi gingo in med vår lilla båt, som fört oss öfver, i hamnen, en vik (Golfo), emellan bärget Carmel och bärget af Galiléen, vid hvilkas fot Acre är belägen, brede vid inloppet af Golfen. Vi funno här 3 Franska Köpmäns fartyg, hvilken Nation är den endaste, som ännu drifver handel på denna plats, och afhämtar dess varor, af hvilka den redbaresta är ospunnen *Bomull*, som stiger somliga år til 10000 baler, hvardera af et kantar om 100 landets Rottoli. Jag tog härbärge i Fransöska Munkarnas Convent, som är det endaste Europeiska här i Staden, och lyder, som alle andre i Syrien och Ægypten, under Spaniorerna i Jerusalem, hvaråst jag blef undfängnad til mitt fullkomliga nöje. Man är i alla Conventer i Syrien och Heliga Landet, bättre härbärgerad, än i Jerusalem, både til bord och kammare. Efter middagen besökte jag Franska Vice Consulen, som är här med 5 Köpmän, hvilka drifva härifrån handel på Marseille. Emot aftonen gick jag ut i Staden, at bese det märkvärdigaste. Jag menar det arbete, som en gemen Arab, hvilken nyligen uphäfvit sig til Herre öfver Galiléen, låtit anlägga omkring staden, en 4 famnars hög mur, försett den med 2:ne starka portar, begynt en Bastion vid et hörn utom muren, och et Palats innom den samma. Et arbete, som en Rebell fullbordat innom 6 månaders tid; hvilket ej Turkiske Kejsaren vårdat göra på någon Syrisk plats uti flera hundrade års förlopp, som han varit landets Herre; däremot hade alt det arbete, hans företrädare, de Christne Prinsar nedlagt, haft fullkomligt råd-

rådrum på famma tid, at falla til fin ödegång. Sedan Malthefer-Riddarne blefvo Herrar öfver Acre, har ingen tänkt på at befäfta orten, fom dock är en nyckel til Galiléen. Vår omtalte Arab har betjänt fig af lämningarna, efter deras förftörda palats och Cafteller, famt af upgräfda Miner efter gamla Ptolomeis, til fit verks fortfättande, och efter allmänna ryktet, hade någon anfenlig af de gamla nedgräfd rikedom, kommit honom til pafs vid denna bygnad. En afbruten Granit-Columnn viftes mig bland de upgräfde Miner, af de Ægyptifkas tjocklek. Denna af de gamla få högt värderade ften, har fordom blifvit förd ända til Syrien, at pryda deras prågtiga bygnader. Öfver en af de nya ftadsportarna, fom vetter mot Nazaret, hade Araben låtit i ften uthugga 2:ne Lejon, fom är värdt at märkas därföre, at det är gjordt af En Mahometan, hvilka til följe af fin Religion, aldrig böra tåla bilder; men fjelfve Turkarne i vår tid, göra mindre väfende af några små Articlar i deras Religion, än deras förfäder. Vid hemgången gingo vi i Minerna af et St. Claræ Klofter, för Turkarnas tid innehaft af Franfifcan-Munkar, och fkal blifvit anlagt den tid, då et Fruentimmer, til at flippa fina enträgne älfkare, hade hjärta, at hugga af fig näfan, och lefva här i enflighet med en ftympad natur, häldre, än at roa fig fjelf och andra, med en fullkomlig.

Den 2 Maj, refte jag från *Acre til Nazareth*. Utom ftaden hade vi, på högra handen, lämningar af den här fordom belägna ftaden. Däromkring var en brukad åker, på hvilken Kornet nu bärgades, fom vid denna tiden blir mogit här i landet. Til deffa ruiner höra de ftora högar, här fynas, fom öfver alt äro bevåxte med gräs, hvilka fkolat blifvit hopförde med männifklig hand, för Stadfens beqvämligare

byg-

byggnad. Et fält mötte sedan af $\frac{1}{4}$ Svånsk mils vidd, som årligen bår en myckenhet god Bomull, hvars frön, vid denna årstiden voro nyligen utsådde. Vi foro förbi en by, Rame, sedan detta var slutadt, som har Christna invånare. På andra sidan om denna, bestod marken af små bårg, eller råttare högar, bevåxte med örter, och emellan dem vackra dalar. Då denna mark slöts, hade vi rundt omkring oss, de skönaste Lundar af Österlåndska Eken (*Quercus fol. laciniatis aculeatis*), hvars Tenthredo hade bygdt sin hårda galla, i hvilken låg dess Larva, utom andra förtorkade, dårifrån Insectet redan var utfluget. Landet håromkring liknade vårt Öst-Götland. Från dessa lundar kommo vi på det hårliga *Sebulons* fält, som visserligen innehåller mer ån en half Svånsk mil i långd, och $\frac{1}{8}$ i bredd, aldeles obebodt; men ej obrukadt; emedan på dess största del planteras Bomull. Vi foro tvårt dåröfver, och hade vid dess början en af de forna Israëls brunnar, förstörd, och vid dess slut, en vacker Ekelund, i hvilken åfven funnos några *Boktrån* (Fagus sylvatica), dår togo små bårg och dalar vid, hvilka vi följde til *Safuri*, en by, bebodd af Græker. Dår stego Munkarna af, at vörda ruinerna efter en gammal förstörd Kyrka, som skal blifvit bygd til St. Annæ och St. Mariæ Moders åra, som hår sades haft sit hus. *Bi* sköttes i denna by til stor myckenhet, och med folkets vinst, samt ringa möda. De göra sina bistockar, af hoppakkad lera, 2 alnar långa, och en half aln i Diameter, som i Ægypten: lågga dem til 10 a 12 stycken, den ena på den andra, på bara jorden, utan underbygnad. Öfver hvarje 10, föra de up et litet murverk, så at deras bihus liknar fullkomligen våra bönders hunde-busor. På dem, i hvilka bien arbeta, mura de igen öpningen, och lämna endast et litet hål, til deras ut-och in-gång. På de tomma lämna

na de öpningen ledig. Folkets boningar voro eländige kojor, af ſvagt murverk eller hoppackad jord, i hvilka de ligga på bara jorden, hafva en liten ingång vid marken, et rökhål på väggen, men utan fönſter eller annan öpning. Et litet ſtycke ifrån denna by, tog en annan ſlags mark vid, bårgig, och full med hård kalkſten, aldeles ſom Judéen, af hvilken den är en fortſättning under ſamma meridian genom flera länder, hvilket är märkvärdigt. Samma växter ſynas äfven här, ſom i Judéen, ſom tilförene ej varit ſå allmänne, och ſomlige ſällſynte, ſåſom *Kali fruticoſum*. Vi kommo til NAZARETH kl. 3 efter middagen. Sedan vi gjort en angenäm reſa i et land, där man har både ſäkerhet och goda vägar.

Vi gingo den 2. ut at beſe NAZARETHS märkvärdigheter, ſå ſnart vi vore om aftonen framkomne. Deſſe äro: en vacker Kyrka i Conventet öfver denna ortens helgedom, på det rum där *Bebodelſen* ſkedde. Där viſtes en Colonne, ſom ſades hänga af ſig ſjelf. Utom Conventet i byen en ſten, ſom Munkarne gåfvo ut för CHRISTI bord, där Han åtſkillige gångor ſpiſat med ſina Lärjungar. Den är ſtor, jordfaſt, och ſluttar med ſin platta ſida, beſtår af Judéens allmänna hårda kalkſten. Han ſkal fordom varit öfverdragen med järnplåtar, hvarefter ännu ſynes märken. Därifrån ginge vi til en liten kyrka, ſom ſades vara upbygd på ſamma ſtälle, där en Synagoga ſtått, i hvilken *Chriſtus* ofta *predikat* under ſit viſtande i Nazareth. Hon hade tilförene hört Græckerna til, från hvilka hon blifvit tagen af Araberna, hvilka däraf velat göra en Mosqué; men de hade lämnat hänne, för en viſs ſumma åt Latinernas Convent, ſom nu är ägare däraf. Detta har ſkett ſå nyligen, at de ännu ej haft tid, at använda något kåſtnad på deſs prydnad, hvilken de ſnart tänka fö-

retaga. Et rum där *Josephs* CHRISTI fosterfaders hus varit, i hvilket ställe nu endast äro några lämningar af en Arabisk hydda. Sjelfva rummet innehafves af Araber, som därvid hafva behållna hus. Nedanför byen, utmed vägen åt Acre, är en god brunn, som hörer byen til, vid hvilken Munkarne läsa Ave för 7 års indulgens; emedan den helige Modren där hade skolat i sin tid hämtat vatten. Däritrån går man til en stor vacker grotta, af Naturen utgräfd i hårda kalkbärget, som är et vackert Naturens stycke; men ej någon Helgedom. *Nazareth* är i vår tid en stor by, belägen i en dal, med stenhus efter landets bruk, starke och väl behålne; men af oansenlig bygnad. Byen utgör vid påkommande oroligheter imellan Samaritanerna och Galiléerna, som ofta tildrager sig, 100 stridbara män. *Invånarne* äro Araber och Christne, största delen Catholiker, och några få Græker, som hafva en enda Präst. *Franciskanernas* Convent är stort, omgifvit med fasta murar, rikt och har stadigt från 22. til 15. Munkar, hvilka hafva här större myndighet, än på någon ort i hela det Heliga Landet, och til äfventyrs i hela Österlanden. De arendera af Pachan i Seyde Nazareth, med 2 andra byar i Galiléen, årligen för 4000 Piaster. Emot denna afgift hafva de frihet, at pålägga skatt på byarnas invånare, och låta straffa de brottsliga. Med et ord, at styra både Araber och Christna efter sit godtycko, til hvilken ända de hafva, under sin lydna en Arabisk befälhafvande i byen, som under deras förordnande förer styrelsen.

Vi reste från *Nazareth* til bärget *Tabor*. Landet är härligt, och består af lundar, imellan hvilka på et ställe var en dal, hvarigenom *Samarien* syntes på höger, upföre et bärg, strax på denna sidan om Tabor. Nedan för detta bärg går vägen, som löper

Ægypten til Damas och Conſtantinopel, ſom år ſtor, bred och vacker. Efter 2 timmars reſa från Nazareth, begynte vi ſtiga up för TABOR, ſvalkade af deſs ljuſliga dagg, och vederqvekte af deſs ſkőna Gete-hjordars mjőlk. Det var en timmas våg up til ſpetſen, ſtenig och ſvår; men ſom ej hindrade oſs at kunna rida. Öfverſt var et vackert fålt, på ſidan ſtenigt, imellan hvilka ſtenar voro låmningar af en kyrka och bygnad, ſom de Chriſtne dår anlagt, hvarvid Pelegrimerne begå ſin andakt. Hårifrån ſågo vi Galiléens och Samariens hårlighet, vid hvilkens åſkådande man med ſkål kan ſåga, *hår år oſs godt at vara.* Efter 6 timmar gingo vi neder af bårget, ſedan jag dår botanicerat. Bårget år rundt, har inga afſåttningar, vid paſs 4 timmar i omkrets, hårligt och fruktbårande. Dårifrån kommo vi på et litet fålt, vid hvilkets ſlut var en Chan med marknads-plats, dår Araberne ſålde och kőpte Håſtar, Åſnor, Cameler, Nőt, Får, Getter m. m. Dår begyntes *Eſdralons fålt*, och råkte en timmas våg til en by. Vid bőrjan dåraf, ſyntes tydeligen *Tabor* och *Hermon.* På detta vida fålt, ſom minſta delen år brukadt, hålla Araberne ſtundom ſlagtningat, då de åro oenſe, och den nu varande rebellen Daher, var főr några år ſedan, flere månader i fålt på denna ſlått emot Pachan af Seide. På detta fålt råkade jag en Arabiſk Jågare, med en *Falk*, och ſkőna Jagthundar. Arabernas inſigt i Jagt år beſynnerlig. Når Eſdralon var åndadt, togo hőgder och dalar vid, ſom voro bara, endaſt några buſkar af Nabca ſyntes hår och dår. Med detta fålt begynte den beſynnerliga ſtenart, ſom utgőr *Tiberiadiſka* bårgen. Vi hade mycket beſvår på detta fålt af våra Håſtar, ſom oroades af Håſte-flugor, och af en grufvelig hetta. Vi vederqvekte oſs i ſkuggan af et ſtort *Fikon-trå*, under hvilket var en brunn, dår en herde med ſin boſkap

hade ſit tilhåll; dock utan hydda eller hus. Hår betraktade jag Oxar och Kor af Galiléen, ſom utgőr en mårkelig del af detta landets rikedom. De åro alle af ganſka liten art, bevis, at Climatet ej fŏrorſakar ſtŏrre eller mindre våxt hos deſſa kreatur; Bårgaktiga orter och fålt gŏra ſnarare åndring; på de fŏrra åro Nŏten mindre, ſåſom i Galiléen, och på de ſenare ſtŏrre, ſåſom i Ægypten och Skåne. Samma mark med hŏgar och fålt fŏlgde oſs ånda til TIBERIAD, dit vi kommo om aftonen fŏr Solens nedergång, ſedan vi, nåſt framfŏr Staden, ſtigit ned fŏr en bårgaktig våg. Vi begofvo oſs, utan at ſtiga af våra håſtar, ſtraxt til denna Stadens *Varma bad*, hvaråſt jag uppehŏlt mig tilråckelig tid, at beſkrifva deſs vatten, ochra, och omliggande någd (*). Vi foro in i denna lilla Staden, och togo vårt natthårbårge i en gammal kyrka, ſom ſkal vara anlagd på det rum, dår *Petrus* undfick de vigtiga *nyklar*, ſom deſs eftertrådare påſtår ſig åga, med hvilka ſå ſtort buller ſkedt i verlden. Vi åto, drucko och ſofvo i detta heliga rum, hvars våggar knapt hade något tak, och tjånte endaſt nu åt Araberna til ſtall. Vi gingo ſedan utåt Tiberiſka Hafvets ſtrand, och låto deſs Fiſkare bringa oſs Fiſk. Jag anſåg, ſom mårkvårdigt, at jag hår fant ſamma ſlags fiſkar, ſom i Nilen, *Charmuth* (*Silurus*) *Bŏnni* (*Mugil*), och en *Sparus* (*galilæus*). Vatnet i denna ſjŏ år ſŏtt; men ej ſårdeles kallt; dock lått-druckit.

TIBERIAD år en liten ſtad, bebodd til hålften af Araber, ſom dår åro Herrar, och til andra hålften af Judar, ſom betala ſkatt til de fŏrra. De Chriſtne hafva hår ingen frihet, och om hår finnes några få, ſå åro de fŏrborgade til ſin Gudstjånſt. Staden år nyligen befåſt, af den ofta omtalte Schek Daher, ſom hår år fŏdd, och regerar i ſin fŏdelſe-ort,

såsom en Envålds Herre. Han har låtit upföra murar omkring Staden, och anlagt et Castell på en högd utom Staden. Vid hela förſvars-verket, hade han dock ej mera ån 6 ſmå Jårn-Canoner; men han hade brukat et annat medel, åtminſtone mera uråldrigt ån Canoner til Fåſtningens förſvar. Han hade öfverſt omkring muren låtit lågga löſa ſtenar några alnar högt, hvilka vid en belågring kunde rullas ned, och göra fienden ſkada. Sedan han beſåſt Staden, har han redan en gång varit belågrad af Pachan i Seide, hvarefter ånnu ſyntes mårken i muren; men ej blifvit intagen.

Den 4 foro vi bittida om morgonen från Tiberiad, och ſågo på höger Bethulis eller Saphet, dit Judarne af andakt begifva ſig, at frambringa ſin öfriga tid. Vi följde ſedan en bred ås, ſom hade dalar på båda ſidor. Vid högra kanten på denna, en half timmas våg från Tiberiad, viſtes ſtållet, dår CHRISTUS *ſpiſat 4000 mån*, på hvilket til åminnelſe lågo en hop ſtora ſtenar. Långre fram hade vi bårget, dår CHRISTUS hållit ſin *bårgs predikan*, hvilket år högt, ſtenigt och ojåmt. Vid bårgsfoten var et Arabiſkt låger, til hvilket jag gick, at beſe deſſa naturliga månniſkors lefnad. Deras Qvinfolk åro faſelige, halfva anſigtet bart, klådde ſom manfolk, nederſta låppen fårgad blå. Smör bereddes i en låderſåck, ſom var hångd på 3 upreſta ſtånger, i form af en Conus, och drogs af och til af 2 Qvinfolk. Långre fram, viſtes rummet, dår Lårjungarne *plåckat ax*, på hvilket var en ſten-ryſja. Hår begynt kalkſten med Olive-trå, ſom långre in i Galiléen ej ſynas.

CANA i Galiléen var en liten by, bebodd af Catholſka Græker; kyrkan öfver rummet dår *Chriſtus förvandlade vatten i vin*, har endaſt ſina murar utan tak. Sacriſtian år en bondeſtuga. I byens

Kyrka visas en stenbunke, 3 fot i diameter, en half i högden, som gifves ut för en af de *Krukor*, hvilka voro fylde af vatnet, som förvandlades, samt en hufvudskalle, som vördades för St. ANASTASII.

Vi ginge den 5 om morgonen ut, at besöka bärget, där invånarne i Nazareth ville *störta Christum* utföre, då Han hade predikat för dem. Det är et högt stenigt bärg, belägit några bösseskott från Nazareth, består af den här vanliga kalksten, och är fullt med vackra växter. Öfverst vid dess topp mot Söder är en brant klippa, hvilket skal vara det stället, som gör bärget märkeligt, och är nog hiskeligt at anse, samt tjänligt at skaffa en månniska om lifvet, som störtes därutföre. *Jaffa* är en by, af dem som tillika med Nazaret begripes under Munkarnas ärende, dit vi foro efter middagen. Munkarne göra andäktiga resor hit, at vörda denna plats, där de säga, at *Zebedæus* bodt, hvilken de visa i en trägård, som är full af Granat-och Fikona-trån, dem Munkarne efter hand låtit plantera, och var den endaste jag sett i Galiléen, och nog behagelig för sin belägenhet, och sina unga vackra trån. Några stenar vistes på et stålle i denna trägård, som sades utmärka stället, där *Zebedæi hus* stått. Men det jag fant märkvärdigast vid denna by, var den myckenhet af *Mandragora*, som växte i en dal nedanför byen. Jag fick ej det nöjet, at se denna växt i blomma, hvars frukt vid denna tid satt mogen på stjelken, som låg bårtvisnad vid jorden; men åtskillige af rötterna, hvilka jag dock hade svårt vid at få hela, emedan nbyggarne ej bruka någon spade, utan en slags jord-yxa, med hvilken de hacka up jorden, och skada med det samma roten, som på några gick 3 a 4 alnar djupt. At denna Mandragoræ tid, at blomma och mogna sin frukt, torde man kunna någorlunda dömma om den varit Rachels *Dudaim*. Desse bures til henne i hvetan-

anden, hvilken år i Galiléen vid denna tid, eller i Maij Månad, och då åro Mandragoræ-blommor redan förbi. Den våxer öfver alt i Galiléen; men i Judéen har jag ej blifvit henne varſe, eller hört talas om, at hon finnes. Araberne hår i byen kalla henne med et namn, ſom i deras ſpråk betydde djefvuls mat. Jag fant åfven hår i Oljotråna *Camæleon*, hvilken jag förde med mig lefvande ånda til Acre, och fant, under det jag förde honom på låttaſte ſåttet, at få honom at ymſa fårg från ſvart til brokot eller gult, beſtå dåri, at tåcka honom eller ſvepa honom in i et kläde. Så ſnart han då togs ut, var han hel förvandlad.

Jag öfvergaf den 10 bittida om morgonen, Acre, ſedan jag dår hvilat i några dagar, efter min reſa i Galiléen. Jag tog då vågen åt Seyde, beledſagad af en enda Ryttare. Större ſållſkap behöfdes ej i Syrien, dår de hafva vågar, i ſynnerhet ſom dår år för en Frank, åfven ſå ſåkert ſom i Chriſtenheten. Vi följde hafsſtranden åt, och hade förſt 2 timmars våg, ſom var vacker öfver alt, bevåxt med de allmånna våxter, förutan hvilka jag hår ſåg *Salix* Saſſaf, ſom jag ej förr blifvit varſe, och en otrolig myckenhet *Abſinthium*. Vi hvilade vid en båck, under et *Fikona-trå*, hvars löf voro hölgde med den lilla hvita Phalæna gregaria (*). Hårifrån begynte de faſelige bårgen, ſom följa Hafvet åt, öfver hvilka vi reſte i några timmars tid, ſtundom til fots ſtundom til håſt. Deſſe ſkjuta ut 3 ſtora uddar i Hafvet, af hvilka en kallas af de ſjöfarande Cap. Blanc, at den hvita kalkſten, ſom utgör alla deſſa bårg. På den ſamma år et gammalt förſtördt Caſtell, från Maltheſernas tid, ſådant ſom man ſer flera vid denna kuſten. På andra ſidan om detta var vågen grufvelig; men bårgen behagelige, af den myckenhet våxter, ſom tåkte dem. De förſta bårgen togo en ånda och vi finge utmed Hafvet en jåmn våg. Jag var nu ſå når Hafvet, at

jag ej kunde afhålla mig, at gå til defs ftrand, och föka naturalier; men den grufveliga hetta, fom mötte mig, förorfakad af folftrålarnas fördubblade kraft vid Hafvet, gjorde mit viftande hår ganfka kårt. Det var det åfventyrligafte ftålle jag på lång tid befökt. Om jag ej fnart dragit mig i fkuggan mot bårgen, få torde min vettgirighet kåftat mig för mycket; ty hufvudet begynte redan vimla, och kroppen ville ej långre båras af fötterna, då jag fant hvila, och fvalkades under et *Lagerträ*, hvilken våxt begynte hår vifa fig, ofynlig i Galiléen och Judèen. På et ftålle under denna jåmna våg hade vi en fontaine, dår vi betalte Caffar, och på et annat befåg jag några få ruiner af *Scanderette*, en af Alexandri Magni ftåder, aldeles i grund förftörd, få at platfen icke en gång var bebodd. I ruinerna våxte en *Rubus*, den jag ej tilförene fett. Bårgen togo åter vid, och voro de famme genom hvilka ALEXANDER MAGNUS gjorde fig våg, at föra fin Armée. Vi fölgde famma våg öfver ½ timmas tid, fom var af olika bredd, från ½ til 3 famnar på fomliga ftållen. Et arbete, fom har fordrat en ALEXANDER til fit verkftållande. Detta ftållet år fåkert et af de fördelaktigafte i verlden, at afftånga framfarten för en Armèe, dår man på ena fidan har otilgångeliga bårgsklippor, och på den andra ftora Hafvet, hvars ftrånder åro befåftade med perpendiculaire bårg, från hvilka ingen undanflykt gifves. Vi kommo efter middagen, kl. 4, til den förfta mårkvårdighet, fom finnes på denna vågen, nåmligen de namnkunnige *brunnar*, dem de refande gifva namn af *Salomons*, hvilka fordom genom en vattuledning gifvit vatten åt Tyrus. De åro 3, alle uthuggne i et bårg, fom beftår af fandften, et Böffefkott aflågfne från Hafvet. Två af dem åro fyrkantige, den ena belågen nedanför den andra, hvardera vid pafs 3 alnar i fyrkant. Den 3:dje år den mårkvår-

vårdigaste. Den är rund, och har åtminstone 100 fot i Diameter. Denne har 2:ne utlopp, vid hvardera är en smal rånnel, til hvilken vattnet går, genom 2:ne runda öpningar, och faller in i en Concha. Ur denna faller vattnet, nu för tiden, ned på några Qvarnhjul, som däraf kringföres; men fordom har det gått in i den vattuledning, efter hvilken ännu synes lemningar, som varit uthuggen i sandbärget, och fört vatnet 2 timmars våg til Tyrus. Lämningarne af vattuledningen äro innantil täkte med en *stalactit*, sådan, som finnes vid vattuledningarna i Österlanden, och har där blifvit satt af vatnet, den tid det gått därigenom. Detta är et pråktigt stycke af ålderdomen, en stor Konungs arbete, och lämningar efter et mägtigt folk. De visste ej hvarifrån vatnet kommer, som stadigt fyller dessa brunnar; men jag slutar naturligen, at det har sin uprinnelse från et underjordiskt språng, som löper in vid deras botten. Brunnarne äro omgifne med åtskilliga växter, stora trän, af *Salix Saffaf*, mycket *Ricinus* och *Vitex agnus castus*. En myckenhet små *Myror*, af de allmänna, arbetade här i murarna, så at om Salomon någonsin rest på denna negd, hade han väl kunnat haft tilfälle, at anställa sin betraktelse öfver dessa djur. Vi följde Hafsstranden, som här utgjorde en liten åker, i 2 timmars tid, och kommo til *Tyrus*, som nu kallas *Zur*, där vi togo natthärbärge. Ingen stad af dem, som fordom haft stort namn, är så i grund förstörd, som denne, om icke Troja. *Zur* är nu knapt en eländig by, som fordom varit TYRUS, Hafvets Drottning. Där är vid pass 10 invånare, Turkar och Christne, som lefva af fiskeri. Tiden har lämnat här och där några stycken af sönderbrutna murar til vitnen, at de förr utgjort pråktiga byggnader. Jag såg i dessa på åtskilliga ställen vackra Marmor-Porphyr- och Granit-

ſtycken. Zur kunde ännu ſättas i bättre ſtånd, än den är. Deſs hamn, ſom är bättre än den i Acre och Sejde, kunde här til nog bidraga. Franſka Köpmåns fartyg ſöka ordenteligen i denna hamn ſin ſåkerhet i vintertiden, då de ej finna den i de andra. Den regerande Schek Daher i Acre, har föreſatt ſig, at här upråtta et Magazin för Bomulls nederlag, och husrum för en handlande, hvilket kunde bli en början til platſens båttring, åtminſtone tjänte han oförlikneligen därmed de reſande, ſom nu åro här på det aldraelåndigaſte ſättet härbärgerade. Alla reſande klaga ſig öfver Zurs loppor, hvilka de ſåga här vara förſamlade från alla verldenes åndar. Jag ogillar ej deras klagan. Denne och andre olågenheter gjorde härbärget ſå obehageligt, at jag håldre ſteg til håſt, och reſte hela natten öfver en vacker jämn våg, genomſkuren af båckar och floder, til deſs jag om morgonen kom til Sejde. *Nerium Oleander*, ſom jag hittils ej blifvit varſe, begynte nu ſynas på vågen imellan Zur och Sejde.

Vi kommo den 14 til Sejde (SIDON). Denne ſtadens trägårdar utgöra deſs ſtörſta märkvärdighet, och tillika deſs Rikedom; ty var mit förſta göremål i dag, at beſöka dem. De ſträcka ſig en fullkomlig Franſk mil omkring ſtaden, innehålla Granat-Apricos-Fikon-Mandel-Pomerants-Citron-och Plommon-trån, til ſådan myckenhet, at ſtaden årligen kan aflåta til andra orter anſenliga laddningar af deſſa frukter; men de ömnigaſte, och de, ſom utgöra deras rikedom åro *Mulbärstrån*, af hvilka en oåndelig hop Silkes-maſkar födas. *Cordia Sebeſten* är et ſällſynt trå i Ægypten, vildt i Heliga Landet, oſynligt i Natolien; men ſå allmånt i trågårdarna vid Sejde, at fogel-limmet, ſom göres af frukten, utgör en märkelig handels Artikel för ſtaden. *Rhus Sumach*

och

och en *Rubus fol. ternis* våxte hår af ſig ſjelfva. Vin våxer ej omkring Sejde. Det frambringas til myckenhet från bårgen af Antiliban och Caſchevan. Någre Auctorer upråkna Tamarinden bland Sejdes trån; men jag vet icke på hvad főr et trå de miſſtagit ſig, då de tagit det főr Tamarind, ſom ej våxer på hela denna negden, icke en gång vildt i Ægypten.

Vi beſågo den 16 de forna Syriſka Konungars grafvar, et ſtycke utom denna ſtad. De åro uthuggne i kalkbårget, och hafva ſin őpning jåmt med jorden, ſå ſtor, at en kan gå in i de måſta, utan beſvår. De beſtå af hvalfde kamrar, några famnar i fyrkant, utarbetade i bårget, i hvilkas våggar åro aflånge Nicher. Hår och dår ſynas några ſvaga låmningar efter några uphőgde liſtor, őfver nicherna, och efter någon rőd målning, ſådan, ſom i de Ægyptiſka vid Alexandria. Deſſe åro utomdeſs af ſåmre arbete, ån de Iſraëlitiſke vid Jeruſalem, och hafva ingen ting, ſom liknas med de Ægyptiſka vid Alexandria, efter hvilkas Modell de dock ſynas varit gjorde. En ſtor del af dem åro őpne, och tjena nu til herda-kulor eller vildjurs nåſten; men det ſkulle ofelbart lőna mődan főr en Antiquitets ålſkare, at sőka långs efter detta bårget, om icke dår finnes flere, ſom ej varit őpnade, hvaraf utan tvifvel dår ånnu torde vara et ſtorr antal. Staden år ej ſtor: har emot ſjőſidan några vackra hus, af hvilka de Franſkas år det ſtőrſte, och anſenligaſte. Hamnen år főrſtőrd af den bekanta Rebellen EMIR FACKARDIN; ty måſte Europeiſke fartyg ankra på redden, och om vintertid ſőka hamn i Zur. Vid hamnen år et måſt főrſtőrdt Caſtell, hvilket har några Canoner, och en liten vakt. Staden ſtyres af en Pacha af 3 ſvantſar, hvilkens befål ſtråcker ſig őfver hela negden til Acre, och őfver Galiléen, ſamt őfver de dår omkring liggan-

gande bårgen af Antitiban. Invånarne åro til ſtörſta delen Turkar, en ſtor hop Maroniter, månge Catholiker, och något antal Græker. Armenianerne hafva hår hvarken Kyrka eller hemviſt. Hår år et Franſiſkaner- och et Capuciner-Convent i Franſka Kan, ſamt et hårbårge för Jeſuiter, ſom hafva ſit Convent på Libanon. De Franſke åro den enda Nation, ſom hår drifver handel, och utgör 9 handels-hus, med en Conſul, ſom har under ſig Vice Conſulen i Acre. Deras handel år, i anſeende til ortens omſtåndigheter, anſenlig, och år den endaſte, ſom gör at det gamla Sidon ej aldeles liknar ſin Syſter Tyrus. De laſta årligen för Frankrike 20 fartyg, och dårutöfver. De varor, ſom orten aflåter, åro en myckenhet ſpunnit bomullsgarn, och något ſilke, hvilka 2:ne åro de redbaraſte, och ſtiga åtminſtone årligen til en Million livres. Dårnåſt bör råknas Sidentyger och måſt de vattrade vackra halfſidentyger, ſom komma från Damas och hår utlaſtas til anſenlig myckenhet för de Franſka, hvarifrån de afſåndes på Jtalien; ty i riket åro de förbudne, ehuru de Franſke ej gå up emot dem, i godhet. Aſka, Olja och Gallåplen utgöra åfven någon liten del af denna ſtadens varor. De låta komma Klåden, Speſerier, Spanſkt jårn, och Fårgerier, hvilka varor nåſtan alla åter afſåttas på Damas, hvilken ſtad uppehåller handelen i Sejden, och Baruth, ſom böra anſes ſåſom deſs hamnar. En myckenhet Specie Piaſter kommer åfven årligen hit från Marſeille, hvilka måſt afgå til Damas, hvareſt, ſå vål ſom på hela Syriſka kuſten, detta myntet år det måſt gångbara, aldramåſt $\frac{1}{4}$ Piaſter, Patiner kallade, hvilka gålla 15 Med. På reſan från Acre til Sejde foro vi förbi et ſtålle dår en herde hvilade med ſin Geta-hjord, en af de ſtörſta ſom jag ſett i deſſa lånder; han hölt ſin middagsmåltid, ſom beſtod af halfmogna hvete-ax, dem

han

han ſtekte, och åt dem med ſamma Appetit, ſom en Turk ſit Pillaus, ſamt fägnade äfven ſina gäſter med ſamma rätt, och gaf oſs därpå ſpenvarm mjölk at dricka. Stekte ax är en urgammal rätt i Öſterlanden, om hvilken talas i *Ruths Bok.* I Ægypten äro de ibland den fattiga hopens allmänna föda, ſtekte af Maitz eller Turkiſkt hvete, och af deras Dura en art Milium. Längre gick ej konſten vid männiſkoſlägtets början, än at taga gröna eller mogna ax, torka eller ſteka dem, därmed at ſläcka ſin hunger, och därvid ſtannar den än i dag hos de folkſlag, ſom ej underhjälpa Naturen. Men hvad åtſkilnad är icke imellan et väl tilredt bröd, och et halft moget ſtekt ax? *En graf* utom ſtaden åt hafs-ſidan, där 3 Pachar voro begrafne, och ej långt därifrån *en förſtörd Kan*, där Venetianerne bodt, den tid de här drefvo handel, och där de vid en Krigstid med Turkarna blefvo alle hugne i ſtycken, kunna märkas vid denna ſtad. En brunn, ſom har ſit vatten af et underjordiſkt ſpräng, på ſamma ſätt ſom Salomons, är ej långt ifrån ſtaden, och kallas *Sidons brunn*; emedan den forna ſtaden ſträkt ſig ända dit, ſom nu är en timmas väg från Hafvet. *Eliæ by* är en af de närmaſte til Staden, där denne Prophet ſkal bodt, och gjort mirakel, i ſynnerhet det med *Enkan af Zarepta.*

Vidſkepelſe, en allmän ſmitta bland alla ohyfſade folkſlag, har ſit hufvudſäte hos Öſterlänningarna. Jag har i ſynnerhet funnit det vid den inbillning de göra ſig, ſom ſköta Silkesmaſkar, beſynnerligen Qvinfolken, hvilka ſnart ſagt i hela verlden hafva en ſläng, af de gamle Ægyptiers religion, hvad ſkräck och vidſkepelſe angår. De tro faſt i hela Öſterlanden, at om någon främmande ſer maſkarna, ſå är alt hopp om deras lyckeliga arbete för-

lo-

loradt. Detta har varit orſaken, at jag under alt mit viſtande i Smirna och under alla mina reſor i Natolien och Archipel, dår ſilke frambringas, ej varit i ſtånd, fȍrr ån i dag, eller den 18 Maji, at få ſe Silkesmaſkarna. Omkring Sejde år i hvar trågård en riskoja, i hvilken de vid denna tid fȍddes, våxte, ſpunno och fȍrvandlades. Min drång, ſom ock var en driſtig Armenian, ſkaffade mig tilfålle, at gå in i en af deſſa, dår jag betraktade detta rika kråk, ſå allmånt och ſå vårderadt i Öſtra verlden; men aldrig tilfylleſt fȍrundradt.

Den 21 beſåg jag Stadens vattuledningar, et verk från gamla tider anlagt, år det vackreſta, ſom ſtaden ånnu har i behåll. Vattnet fȍres dårigenom 2 mil våg, från bårgen til ſtaden, och delas genom rȍr ut til hela ſtaden, ſom år måſt brukeligt i alla Öſterlåndſka orter, dår inga brunnar åro. Nårmaſt vid ſtaden, har denna vattuledning något, ſom år gammalt. Den lȍper på ſin mur, genom en ſtor del af ſtadens trågårdar, och har på båda ſidor en ſkog af hopvåxte trån, af alla dår befintelige ſlag. På några ſtållen år Canalen ȍppen, men ſtȍrſta delen år tåkt; på et och annat ſtålle åro ȍpningar på båda ſidor, genom hvilka vattnet delas til trågårdarna, ſom med ſit utlopp gȍr ſmå angenåma vattufall, och en behagelig verkan imellan de grȍna tråna.

RE-

RESAN på CYPERN.

Jag öfvergaf *Sejde* den 23 Maji 1751, och med det samma den Syriska kusten, hvilken jag för många hinder skul, ej kunde vidare besöka. Jag steg om bord på et litet Franskt Fartyg, med hvilket jag gick öfver til Cypern. Vi kastade den 28 ankar på redden af *Larnaco*, en by, där Europeiske Consulerne, och de Handlande hafva sit säte, af hvilka en del är belägen vid sjelfva stranden, och den öfrige, som är den största, en fjerdedels timma därifrån. I den förra har Neapolitanske Consulen sit hus, och i den senare den Franske, Ängelske, Venetianske, och Ragusiske. Jag gick in hos Venetianiske Consulen Brigardi, som äfven var Consul för Sverige, och vistades där de dagar, jag väntade på Cypern, at få tilfälle, at fortsätta min återresa. Som detta var ändamålet af min resa til Cypern, så gjorde jag mig ej räkning, at kunna göra många resor omkring, at bese Ön, hvartil denna årstiden aldeles äro tjänlig, då man på Cypern för hetta skul om dagen, knapt kan gå tvårt öfver gatan, och måste altså til resor betjäna sig af nätterna. Årstiden var äfven förbi, at herborisera, dessutom ger ej landet något besynnerligt i detta ämne; ty fant jag det ej löna mödan, at här företaga några långa utfärder. Jag gjorde altså ej på Cypern mer, än 2:ne små resor: *St. Crux*, det högsta bärg på ön, var det första, til hvilket jag begaf mig.

Då jag den 9 Junii om aftonen företog resan endast med min dräng och en vägvisare, fri på Cypern från beväpnade ledsagare, som ej behöfvas i et land, hvaräst man aldrig hört talas om, at en resande blifvit oroad på sina vägar. Vi redo på mulåsnor,

åſnor, allmånna reſetyg på detta land, hvaråſt påſtås, at deſſe djur åro de båſte i ſit ſlägte, ſom finnas i Levanten. Dårföre de ock köpas hårifrån til Syrien, ſom dåremot låmnar håſtar åt Cypern för de få, ſom hår hafva magt at underhålla dem. Vågen til bårget år bred, och jåmn. Medelmåttiga bårg, och vida dalar upfylla hela negden. Bårgen beſtå af en råſtfärgad Kalkſten, ſaturerad af Victriol. I dalarna fans åfven någon grå Kaluſten, ren, och obemångd, hvilken ſyntes til ſtörre myckenhet vid båckar, dår vatnet var uttorkadt. I bårgsſkråfvorna lyſte hår på många ſtållen *Blyglants*, och *Kopparkjes* ſamt en myckenhet ſmå bårgs-Cryſtaller. Af deſſa ſtenar finnes en ſkön art, ſom år ſtor och klar, åt ſidan af Paphos, af hvilka jag ſåg en vacker Klaſa hos Franſka Conſulen. Någon hade för några år ſedan, viſat dem vid Turkiſka Kejſarens hof, och gifvit dem ut för Diamanter. Han vant åfven bifall af folk, ſom voro åfven ſå ſtarke kånnare, ſom han, och Turkiſke Kejſaren blef intalt, at en Diamant-grufva gafs uti hans Rike, ſkickade dårföre arbetare til Cypern, at dår ſamla deſſa ſkatter. De kommo ock verkeligen dit, begynte arbeta, och platſen blef ſtrångt aktad; men altſammans uphörde innom en kårt tid, då man blef varſe, at man tagit glimmor för Guld, och låtit platſen bedraga ſig, at företaga et fåfångt arbete. *Myrten*, *Tall* (*orientaliſk*), *Ciſtus ladanifera* och *Andrachne* voro fylde med *Rhododaphne* eller Nerium, ſom nu ſtod i blomma. På denna reſan finge vi ſe åtſkilliga byar, båttre bygde ån allmånt år i Levanten, med korsverks-eller ſtenhus. I en af dem, ſom var ej långt från bårget, fore vi in, efter midnatten, at hvila, hvaråſt en herde inrymde mig ſin hviloſtad under et Olivetrå; emedan det var för ſent, at kunna få hårbårge i något hus. Jag roade mig med, at på en klar himmel beſkåda en ſtor Månans

för-

förmörkelse, som denna natten inföll, och fortsatte, för Solens upgång, min resa. Nedan för bärget på en slåt park, syntes på högra handen en liten Grækisk kyrka. Sedan vi vore förbi den samma, begynte vi stiga up åt bärget, och komme efter en half timas tid til dess spets. Vägen var jämn, god och bred, så at vi ej behöfde stiga af. På öfversta spetsen af bärget, är en liten Grækisk Erimitage, med en liten kyrka, och 3 a 4 kamrar. Där råkade jag en Munk, som lämnade mig sin hydda til härbärge. Jag trodde mig ej vara mer på Cypern, så var all ting förändradt på denna bärgspets. I stället för en brännande hetta, af hvilken en må försmäkta på andra ställen af ön, vederqvecktes jag här af den aldrabehageligaste kyla. Cyperns i synnerhet Earnacas tjocka, sjukliga, och jag tör nästan säga, giftiga luft, kännes ej på denna högd, där jag märkte af sjelfva andedrägtens förändring, at jag kommit i en ren, lätt och sund luft. När jag härtil lägger en utsigt, som på en sida föreställer Hafvet, och på de öfriga hela ön, så långt jag kunde hinna med ögonen, så kan man föreställa sig, at detta ställe måtte vara et af de ljufvaste på hela Cypern. Jag förebrädde Frankerna, vid min återkomst, och förundrade mig däröfver, at de, som innehade det aldraohyggeligaste och osundaste stället på hela ön, ej försågo sig med några sommarhus på detta bärg; til hvilka de kunde fara, at ömsa luft. De kommo alle öfverens därom, at orten därtil skulle vara den tjänligaste; men så länge de ej tänkt på at anlägga sommarhus, så hade de ej eller kunnat utse någon plats därtil. Det, som hindrade, at göra detta bärg til et fullkomligt vackert bonings-ställe, vore en slätt öfverst på dess spets, som består ej af annat, än stenar och klippor, bland hvilka, för Munkarnas boning, med möda är funnen en liten jämn plats;

men långre ned vid fluttningen fkulle vål kunna finnas tjånlige platfer, få många en ville. De endafte Naturalier jag fant mårkvårdige på högden af bårget, voro *Stenmosſar*, (Lichen. imbricat) hvilka jag ej på något annat ftålle i Levanten fett af flera flag, och til ftőrre myckenhet.

Famaguſte år vårdt at fe, då en år på Cypern, om ej főr hvad den nu år, dock főr hvad den varit tilfőrene, nåmligen: den faftafte ort på landet, och den namnkunnigfte i Hiftorien. Jag refte dit den 13, i följe med en Ängelfk Kőpman från Alep, och Ängelfka Confulens Drogueman. Vi főlgde Hafvet efter, och använde nåftan hela natten til vår refa, famt kommo főr dagningen til Staden. Portarne låtas ej up, főrr ån Solen år upgången; ty använde vi den återftående tiden, at hvila hos en Grækifk Diaconus, fom bodde utan főr Staden. Når tid var, begofve vi ofs in i Staden. Turkarne hafva dår famma uptog, fom i Jerufalem och Damas, at de ej tillåta någon Chriften, vare fig Frank eller infődd, at rida in igenom Stadsporten. Dårfőre at låmpa ofs efter en, ehuru litet főrnuftig ordning, ftege vi af vid vindbryggan, fom vanligt var, och gingo til fots genom porten, dår vi ftege åter til håft. Så fnart vi vore inkomne, rede vi omkring i hela Staden, och omkring Vallarna i fjelfva Fåftningen. I Larnaco hade en Ängelfk Kőpman, benåmd FRUDVORD, bygt et hus, det ftőrfta och vakrefta fom nu főrtiden fes på Cypern, fom har den ftőrfta och fkőnafte fal jag fett i hela Levanten. På hela refan imellan Larnaco och Famagufte, fåge vi åtfkilliga hus, dem han låtit bygga főr fit nője, af hvilka ftőrfta delen voro főrfallne. I Famagufte ginge vi főrft up, at gőra befők hos Commendanten, och at af honom få tilftånd, at befe Fåftningen. Sådan, fom Staden och Fåftningen

år, var den ock ſom förde befälet däröfver, en uſel karl, utan betjäning, och utan alla tecken af en befälhafvande Officerare, hvilka Turkarne aldrig underlåta, at låta lyſa, åtminſtone med en hop betjänter, hvilka ſtå omkring dem, då de därtil äga medel, ſom Commendant-ſyſlan på Famaguſte ej meddelar. En Turkiſk befälhafvande måſte altid löna ſig ſjelf, det är: han måſte taga med rätt och orätt, ſå mycket och ofta mer, än han behöfver af dem, ſom ſtå under hans lydna; men denne hade ej andra än 2 a 300:de liderliga knektar under ſin ſtyrelſe; ty kunde han ej hämta mycken inkomſt. Fäſtningen har, ſedan den tiden Turkarne tagit den från Venetianerna, aldrig blifvit bättrad eller omlagad; ty lutar den närmaſt til ſin undergång. Där ſkola räknas inemot 200 Canoner, de ſamme, ſom varit där, då Fäſtningen togs in; men knapt var en enda af dem brukbar. Til Guarnizon voro här vid paſs 300 man af de ſå kallade Levanti, ſom äro egenteligen de Soldater, ſom tjäna på Turkiſka Flottan, och är det lideligaſte folk, ſom Porten har i ſin tjänſt. Hamnen för Galéererne, ſom är väl belägen, och betäkts af Fäſtningen, var i grund förſtörd. Jag har aldrig ſett ſådan myckenhet af *Aloë vera*, på något ſtälle, ſom på vallarna af denna Fäſtning. Från fäſtningen gingo vi at beſe *St. Sophiæ* Kyrka, ſom nu brukas af Turkarna til Mosqué. Den är af Gotiſk Architectur, ſtor, och har i ſin tid varit vacker. En jordbäfning hade ſkadat hänne, för några år ſedan anſenligen, och Turkarne, de okunnigſte byggmäſtare i verlden, hafva på et eländigt ſätt botat det, ſom blifvit fördärfvadt. Grafvar, Monumenter och Capeller, ſom varit upråttade af de Chriſtna, voro i grund förſtörde. Jag kunde endaſt ſe några likſkrifter på gålfvet i kyrkan, dels på Latin med gamla Gotiſka bokſtåfver, dels på ny Grækiſka, och åfven

af dessa blef jag ej flera varse, ån de, som voro nårmast til dörren, hvaråst en Christen efter Turkarnas vidskepeliga bruk måste stanna. Tvårt öfver gatan från kyrkan voro de ruiner, efter det palats, som Venetianske Gouverneuren i deras tid bebodt. Dår syntes åtskilliga Colonner af Granit och Porphyr, samt Venetianska Lejon på åtskillige stållen i murarna, dels uthugne, dels uphögde. Staden Famaguste år nu i uslare tilstånd, ån fåstningen. Alla husen, som varit i Venetianernas tid, åro dels i grund förstörde, dels obrukelige. Dår skola nu ej vara i hela staden öfver 300 invånare, af hvilka de måste åro Turkar, hvilka innehafva de elåndiga lämningar, som åro qvare, af en fordom så vacker och namnkunnig stad.

Jag hade alt sedan min afresa ifrån Sverige, med besynnerlig upmårksamhet ansett Foglar, som visa sig i vilda Hafvet. Så tidiga tilfållen jag hade, at se dessa vandringsmån, under min resa til Smirna, så osynlige hade de sedan varit för mig hela den öfriga tiden. Den förste jag nu blef varse, viste sig den 28, emot aftonen, och var en liten fogel, af en Sparfs storlek, gråaktig, med brunt bröst, och hvit under vingarna, hvilken stundom satte sig ned på vågen, och dess imellan lyfte sig up; men ej långt ifrån vattubrynet: följde altid fartyget in til mörkret. Denne var ej någon våder-spåman, hvilket år föränderligt vid denna tiden, på denna redden af Medelhafvet, och behöfver altså inga spåmån. Han var utgången til sjöss i det vackra och stilla Hafvet, at skaffa sig näring af några små Insecter, som flyga öfver vattu-brynen, dem han fångade. Aflågsenheten tillåt ej fullkomligen beskrifva honom; men Insecterne åro et slags små vattu-mygg.

Den

Den 30 fore vi förbi Cacamo, och Chateau Rouge i Caramanien. På båda ſtällen voro hamnar, i hvilka laſtades ved för Ægypten, ſom Caramaniſke ſkogarne aflåta til ymnoghet. På det förra rummet ſades en fördrånkt ſtad ſes under Hafvet, och ruiner efter en annan på faſta landet. Den ſenare har lämningar af et Caſtell, ſom är et af de oräkneliga, hvilka Maltheſer-Riddarne anlagt, ända ifrån Gaza til denna negden.

Efter 15 dagars ſeglande från Cypern, fingo vi den 2 Julii vid Solens nedergång ſe *Rhode*, ännu på 12 mil aflågſet, på hvilken lǻngd et bårg St. Catharina ej långt ifrån Staden ger deſs förſta känning.

Sedan et ſtåndigt lugn alt ifrån Cypern gifvit oſs en lång och ledſam reſa, finge vi den 5 efter middagen, et önſkeligt väder, ſom förde oſs om nattetid förbi denna ö, under hvilket väder vi ſågo en ſtor hop *flyg-fiſk*, lyfta ſig up öfver Hafsbrynet, til vid pass 2 famnars högd, och för vädrets ankomſt blefve vi varſe en myckenhet Delphiner löpa i vattubrynet, altid ſäkre väder-ſpåmän. Om aftonen på något aflägſe håll, beſkådade vi *Rhodes* Stad, med ſina Fäſtningsverk, behållne ännu i ſtånd, ſedan Turkarna togo dem ifrån Johaniter-Riddarne. RHODUS har en god hamn, i hvilken altid äro några Turkiſke Krigsſkepp. Där bygges äfven fartyg för Porten, hvartil ön, ſom är ſkogrik, meddelar ämnen. Där äro inga Franker, endaſt en Franſk Conſul utan Nation, ſom dit förordnas at Franſka Ambaſſadeuren i Conſtantinopel, på ſamma ſätt, ſom andre ſmå Conſulater. Ön ſtyres af en Pacha, är fruktbärande; men deſs invånare äro til ſtörſta delen Turkar och några Græker, hvilka drifva Öens handel, ſom ej aflåter några vigtiga varor, om ej någon bomull, Tjä-

ra och ſmått ſkepsvirke. XIMIA år en liten, nåſtan obekant ö, gent emot Rhodus, den vi hade om morgonen på högra handen, vård at mårka, för det beſynnerliga nåringsmedel Grækerne deſs invånare dår hafva. På Hafsbotnen omkring deſs kuſter finnes Hafs-ſvampar (*Spongia officinalis*) til ſtörre myckenhet, ån på någon annan ort i Medelhafvet. Det år af denna våxtens upfiſkande, ſom invånarne göra et handtverk och en inkomſt, ſom ej år at förakta; emedan deras vara har altid ymnog afſåttning i Turkiet, dår ſvampar brukas til otrolig myckenhet, vid deras ſtåndiga badning och tvåttning. En piga på denna ö, får ej tilſtånd at gifta ſig af ſina anhöriga, förrån hon ſamlat en viſs myckenhet ſvampar, och förrån hon kan viſa prof af ſin fårdighet, at taga up dem på et föreſatt djup.

Vi hade hållit ſjön i 20 dygn, då vi den 8 finge ſe Stanchio. Vår reſa begynte blifva lång, och mera eftertånkelig, ån vi i början förmodat. Man tager ordenteligen ej ſtort förråd om bord, til en reſa igenom Archipelago, utan gör ſig altid råkning, at kunna lågga til i en hamn, och finna det, ſom briſter. Med ſamma förſlag ginge vi ock från Cypern, med några dygns förråd, i tanka, at i Rhode eller Stanchio förſe oſs för den återſtående delen af reſan; men vi blefve något illa tilfreds, då vi ſåge oſs nåſtan utan vatten, och med ringa förråd af andra nödvåndigheter, och då vi i det ſamma blefve underråttade af fartyg, ſom mötte oſs, det Påſten var ſtark i bågge de hamnar, på hvilka vi gjort oſs förſlag, hvilka altſå voro otilgångelige. Detta vårt tilſtånd, gaf mig tilfålle til en artig anmårkning. Vi hade om bord en Dervich (Turkiſk Munk), ſom kom til oſs, och klagade ſig jåmmerligen, ej öfver briſt på bröd, ehuru det redan flere dagar hade felats honom; utan på en för honom nödvåndigare Vara, ån bröd. Han hade i 2 dagar varit utan Opium, och fant

ſig dåraf i et tilſtånd, ſom gaf honom en fruktan, at finna ſin graf på Hafsbotten. Jag ſåg med ömkan en ung karl blifva mager, utmårglad med en darrande kropp, betagen af matthet och tidiga ſvimningar. Sådane blifva de, för hvilka en fördårfvelig vana gjort en nödvåndighet, at åta Opium, hvilka dock i vår tid bland Turkarna ej åro ſå allmånne, ſom tilförene. Bruket af Opium ſtråcker ſig nu knapt långre ån til dem, ſom hafva något at ſyſla med Religionen, och dem, ſom vilja vara ſtrånge efterföljare af Mahomets förbud af ſtarka drycker. Janiſarerne hafva funnit utvåg, at förklara lagen, och utſluta brånvin dårifrån, hvilket de ſåga Propheten ej hafva förbudit: emedan det år beredt med eld, och all ting, ſom gått genom eld år rent och omenligt. I följe af denna hårliga utlåggning hafva nåſtan alle Turkiſke Soldater öfvergifvit Opium, ſom gjorde dem galna och darrande, och antagit brånvin, ſom gör dem raſande och vattuſiktiga. Vår Capitaine blef föranlåten, at ſåtta vår Dervich i land på kuſten af Natolien eller mindre Aſien, dår han kunde finna ſit nödvåndiga Opium, ſom ej fans om bord. Han förſökte imedlertid, ſåſom et palliatif, at taga en ogemen ſtark Doſis af Venetianiſk Theriac, men utan önſkad verkan. En kropp, ſom blifvit van vid ſtarka låkemedel aktar ej lindriga. Den, ſom gjort en vana af, at taga Scamonium röres ej af Manna; man ſer undertiden faſeliga exempel i Öſterlanden af deras öde, ſom åro vane, at taga Opium, och komma at afhålla ſig dårifrån. Min reſekamrat, H. Titzyon, ſom långe varit Ängelſk Factor i Aleppo, beråttade följande: En Perſiſk Prins var van, at viſſa timmar taga Opium. Vid en reſa hade hans betjånter glömt, at taga Opium med ſig. Hans tid kom, han begårte ſit Opium, hvilket ej fants. Prinſen, ſom viſste hvad påfölgd det kunde hafva, at ej på vanlig tid taga ſin doſis, ſkickade flere betjånter genom åtſkilliga vågar, at i

 haſt

hast bringa det, som deras försummelse hade lämnat tilbaka; men til hans och deras olycka, hade deras Herre rest til andra verlden, då den förste innom 2 timmars tid kom tilbaka. En Angelsk Köpman, som länge vistats i Ispahan utan sällskap, hade där begynt at taga Opium, at därmed fördrifva ångsliga stunder. En fördärfvelig vederqveckelse, hvilken omsider för honom blef så nödvändig, at han til at förekomma en olycka, som kunde hända honom, om han funne sig utan den samma, låt fastsy pungar med inlagt Opium, vid sina gång och säng-kläder, at altid däraf hafva et säkert förråd.

Vi kastade ankar för STANCHIO den 12. Julii, sedan vi blifvit underrättade, at Pesten ej varit där; men väl gent emot på fasta landet i Natolien. Til större säkerhet ginge vi dock ej i land, och skickade endast vår båt, at hämta vatten, som var den nödigaste provision för oss. Stanchis har ingen hamn, utan Fartygen måste lägga sig för ankar, et Canon-skott från landet, i den Golfe, som är emellan ön och fasta landet, til hvilken ingången på båda ändar är nog smal; men dess redd är vid och öpen, hvilket gör, at Fartygen i vintertiden, ej gerna ankra för Stanchio, utan gå häldre öfver på andra sidan, hvaråst de under fasta landet finna små hamnar, som gifva dem större säkerhet. På Stanchio, en mil utom Staden, är en källa, som invånarne gifva namn af *Hippocratis* källa; jag har ej kunnat bli underrättad om detta namn drager sit ursprung ifrån gamla Grækernas tid, då man kunde säga, at denna vore den endaste åminnelse, som är qvar efter den stora Läkare-konstens Fader, i dess födelse-ort. Til äfventyrs, torde ock någon Venetianisk Medicus, under den tid de voro ägare af ön, gifvit källan

det-

detta namn, til at förnya åminnelsen af den största Man, som ön frambragt. Grækiska Biskopen på denna ö, har 5000 Piasters inkomst af räntor, dem Turkarne låmnat orörde, då de tagit ön i besittning. En af de ansenligaste inkomster, som nu för tiden någon Grækisk Prelat äger i såker inkomst. Biskopen i Smirna, kan stundom hafva 15000 Piasters inkomst; men ock stundom hälften mindre; emedan den beror på allmosor, aldramäst sådana, som han bekommer den dagen, då han besöker hvart hus, och beståncker dem med det heliga vattnet; hvilken dag låmnar i hans pung från 6 til 10000 Piaster, efter dess åhörares gifmildhet och förmögenhet.

detta namn, til at förnya åminnelsen af den första Man, som så framburit Gräkiska Biskopen på denna ö, har 5000 Piasters inkomst af [illegible], dem Turkarne lämnat orörde, då de tagit ön i besittning. En af de ansenligaste inkomster, som nu för tiden någon Gräkisk Prelat äger i säker inkomst. Biskopen i Smirna kan stundom hafva 12000 Piaster i inkomst, men och stundom vida mindre, emedan den beror på allmoser, aldramäst sådana, som han bekommer den dagen, då han besöker hvart hus, och bestänker dem med det heliga vatnet, hvilken dag stundom hans penning från

6 til 10000 Piaster, efter dess åhörares gifmildhet och förmögenhet.

* * * *
* * *
* *
*

DESCRIPTIONES

RERUM NATURALIUM PRÆSTANTIORUM,

CONFECTÆ

IN

ITINERE ORIENTALI,

IMPRIMIS

per ÆGYPTUM & PALÆSTINAM

SEU

PARS SECUNDA.

Classis I.

QVADRUPEDIA

Simia	1	ægyptiaca.	Equus	8	superbus.
	2	æthiops.	Camelus	9	Dromedarius.
Canes	3	varii.	Cervus	10	Camelopardalis.
Meles	4	Ichneumon.	Capra	11	Gazella.
Vespertilio	5	ægyptiacus.		12	angolensis.
Mus	6	Jaculus.	Ovis	13	Aries.
Hippopoth.	7	amphibius.			

QVADRUPEDIA.

1. SIMIA. (ægyptiaca) *cauda elongata, clunibus tuberosis nudis.*

Caput subrotundum, pilosissimum, imprimis pone auriculas. *Auriculæ* ut in aliis speciebus.

Rostrum teres, oblongum, basi crassiusculum, apice magis attenuatum. *Facies* nuda, nigrescens.

Corpus crassum, breve, parum versus inguina superiora contractum, pilosissimum.

Pedes æquales, teretes, crassiusculi, pilosissimi.

Digiti 5-5, æquales, excepto pollice, qui brevior & crassior: omnes unguiculati. *Ungues* rotundati, depressi.

Cauda elongata, longitudine corporis, teres, versus apicem parum tenuior, pilosa.

Clunes protuberantes, convexi, nudi s. rubentes coloris instar carnis excoriatæ.

Color corporis totius fuscus, & paululum ex viridi-flavescens. *Abdominis* albescens.

Magnitudo ursi juvenis. *Longitudo* supra 2 pedes. *Altitudo* fere 1. ped. & ½. *Crassities* fere 2 pedum.

Adspectus horridus & versus posteriora detestabilis. Facie externa ursi. *Ingenium* crudele, perfidum & difficulter domandum.

Locus *Æthiopia*.

Cairi vidi a circulatoribus allatam & circumductam ad spectacula instituenda circa inundationem Nili.

2. SI-

2. SIMIA (æthiops). *Linn. syst. n. 7? sed fig. Alpini non* respondet.

CAPUT subrotundum. *Rostrum* obtusiusculum, breve. *Dentes* ut in homine. *Mystaces* subrigidi, breviusculi, sparsi sine ordine. *Nasus* oblongus, æqualis, parum elevatus. *Nares* oblongi, basi remotiores. *Supercilia* pilosa: pilis longis, molliusculis. *Auriculæ* subrotundæ, margine inæquales: *Coma* subrigida, candida, erecta, copiosa, parum longa ad tempora infra auriculas.

Facies lanuginosa.

CORPUS teres, æquale, versus inguina parum angustatum.

CAUDA corpore longior, teres, basi crassior, apice æqualis, subtus ad basin valde pilosa.

Lumbi latiores; *Crura* angustiora.

DIGITI 5 - 5, omnes unguiculati, plantarum longiores.

COLOR: *Caput*, *Dorsum*, *Latera*, *Cauda* & *Crura* supra ex cano & viridescente mixta. *Facies* nigrescens.

Abdomen, *gula* & *crura* subtus candida. *Crura* anterius cana. *Cauda* subtus ferrugina. *Linea* candida tenuis, proxime super supercilia, transversaliter per frontem extensa.

MAGNITUDO Felis domesticæ.

LOCUS *Æthiopia*, unde in Ægyptum copiose a Nigris affertur.

Fœmina menstruat. Satis docilis est.

3. CA-

3. CANES

VULPES *Auctorum*.

Animal commune & frequentissimum est Terræ sanctæ, circa Bethlehemum in saxosis copiose invenitur & stragem ingentem edit in gregibus caprarum non nunquam. Juxta Monasterium *S:ti* JOHANNIS in deserto, non minori copia adest tempore uvarum, vineas omnino destruens, dum sine custode illas invenit.

CANIS *Chical* Turcarum. Adhuc majori copia invenitur juxta Jaffam, circa Gazam, & in Galilæa. Discutiendum quodnam horum animalium fuerit Vulpis Samsonis. Certe animal fuit & quidem unum horum.

CANIS *domesticus*.

Liburni in Italia dum canes per plateas abundant, ne latratu quietem hominum perturbent vel alia producant incommoda, homines a Magistratu jussi vespere per plateas frustula panis veneno præsentissimo infecta disseminant; hæc a canibus manducata, momento citius illos interimunt; mane ante ortum solis iidem ministri curru plateas circumambulant, canum mortuorum centenaria colligunt, & extra urbem ad locum sepulchralem Judæorum exportant.

4. MELES (Ichneumon) *digitis mediis longioribus, lateralibus æqualibus, unguibus subuniformibus*.

Linn. syst. 6. MELES unguibus uniformibus, leucophæa.

Alp. ægypt. t. 14. *f.* 3. MUS Pharaonis, *figura non multum congrua*.

CA-

Caput prominens, oblongum. Latera capitis juxta aures compressa, infra oculos logitudinaliter parum protuberantia. *Vertex* subconvexus; *Frons* valde declivis, seu perpendiculariter fere a vertice pergens, fere plana, sensim versus oculos usque ad rostrum angustata.

Rostrum longiusculum, dorso convexum, deorsum versus valde angustatum, inde ad latera versus marginem maxillæ superioris declive, planiusculum, versus oculos valde depressum & quasi excavatum, nudiusculum, apice nudum, obtusiusculum, subcallosum, integerrimum.

Maxilla superior, quæ totum rostrum constituit, inferiore multo longior; subtus integra sulco parvo in medio notata. *Inferior* triangularis, apice obtusa.

Nares semilunares, ad apicem rostri juxta latera ejus. *Margo* superior narium valde convexus vel gibbosus, gibbor ex dorso apicis rostri prodeunte.

Oculorum orbita oblonga, ad utrumque canthum angustata, anterius & ad latera excavata. *Oculi* proxime supra rostrum, ad latera capitis, perpendiculariter sub auriculis, parvi, extra orbitam non extantes. *Pupilla* elliptica, atra. *Iris* grisea.

Auriculæ juxta basin capitis, ad latera ejus, rotundatæ, breves, erectæ, lanuginosæ, ambitu amplæ ratione corporis. *Apertura* aurium ampla. *Lobi* 2, erecti, lanuginosi, lati, paralleli, apice ciliati, lineares in anthelice. *Pili* rigidiusculi, copiosi, erecti ad tempora, qui aurium aperturam tegunt.

La-

Labia latiuſcula, reflexilia, dentes utrinque tegunt, quorum inferius antice immobile. *Myſtaces* breves, ſparſi, parum rigidi, ſimplici ſerie longitudinali in utriusque labii margine diſponuntur in utraque maxilla.

Dentes inciſores in utraque maxilla 6, breviuſculi, apice obtuſi, exterius convexi, interius planiuſculi, ſulco parvo longitudinali in medio interiore ſuperficie notatæ, æquales. *Canini* 2 in utraque maxilla, qui in ſuperiore longiuſculi, compreſſi, exterius convexi, interius parum incurvati; In inferiore erecti, craſſiuſculi, recti, exterius plani, ſulcati, obtuſi. *Molares* in ſuperiore maxilla 4, duo utrinque, lobati: lobis 3, quorum medius in anterioribus longior, cylindricus, obtuſiuſculus; laterales breviſſimi; in poſterioribus brevis, craſſus, apice planus; laterales anterioribus paulo longiores, ſimplices, baſi craſſiores, apice obtuſi; poſticus lobatus lobulis minutiſſimis.

Rictus oris mediocris, corpori proportionatus. *Apertura* oris ſubtus.

Lingua plana, apice obtuſa, ſuperficie ſuperiore ſcabra, aculeis brevibus retrorſum ſpectantibus.

Collum breviſſimum, cylindricum, capiti & corpori parallelum, hoc paulo anguſtius.

Corpus cylindricum, ſupra caudam parum declive.

Abdomen planiuſculum. *Lumbi* compreſſi, anteriores poſterioribus breviores. *Poſtici* anterius craſſiores.

PEDES: Crura anterius convexa, pilosa pone planiuscula, nuda; exteriora posticis breviora. *Digiti* utrinque 5, horum 1. (pollex) brevissimus, a reliquis remotissimus, in latere inferiore pedum directus sub reliquis quatuor, *medii* lateralibus sunt longiores, æquales. *Laterales* breviores, æquales; *Omnes* subtus lobati, lobo convexo, compresso, omnes ad basin membrana, unus alteri connectuntur. Plantæ pedum anteriorum & posteriorum lobulis 3*bus* elevatis notatæ, quorum medius lateralibus media parte altior, altero medio ab illis complexus, compressus, convexus. *Laterales*, unus utrinque, convexi, crassiusculi. *Lobi* taleoli, in anterioribus pedibus, unus, in utraque anteriore parte elevati, obtusi, convexi, postice pedi paralleli. In posterioribus 2 in utroque, prope latera pedis, ovati, minimi, parum elevati. *Fossula* inter lobos tali & plantæ, irregularis, ampliuscula, rugosa, in anterioribus quam posticis aliquanto profundior. *Ungues antici* compressi, acuminati, parum arcuati, subtus longitudinaliter excavati, terminales, æquales. *Postici* fere recti, compressi, dorso convexi, apice obtusi, subtus longitudinaliter excavati; terminales æquales, anticis paulo breviores & crassiores.

CAUDA cylindrica, basi crassior, sensim usque ad apicem attenuata, pilosa, apice tenuissima, pilis terminata, caput & corpus simul longitudine æquans. *Anus* sub basi caudæ. *Folliculus* ante aperturam ani circularis, amplus, ex marginibus ani reflexibilibus constructus. *Vulva* (in femina) proxime ante anum, intra lumbos, apertura pennæ anserinæ. *Mammæ* inquinales, approximæ, proxime ante lumbos (non nisi stigmata ipsarum vidi).

PI-

PILI totum animal tegunt, qui in *roſtro* ſtricti breviſſimi; in *capite* breviuſculi ſubrigidi; in *auriculis* omnium breviſſimi, molles; in *pedibus* ſtricti, rigidiſſimi; in *Abdomine* & ſuperficie interna lumborum breviuſculi, ſubrigidi; in *Collo*, *dorſo*, *lateribus*, *femoribus* exterius, & *cauda* longiuſculi, haud denſi, rigidi; omnes retrorſum ſpectantes, decumbentes; ad *baſin caudæ* ſubtus parciores, rigidi.

COLOR: roſtrum & pedes ex griſeo-nigreſcunt; *Reliqvum* univerſum corpus griſeo-nigreſcente & albido mixtum, coloratum; pili ſcilicet ex ſegmentis æqualibus, alternantibus conſtant, quorum alterum albidum, alterum ex griſeo nigreſcens; in omnibus vero primum & ultimum albida; quo longiores ſunt pili, eo plura ſunt ſegmenta & contra, vix ultra ſeptem & infra quinque numeravi.

MAGNITUDO Cati vulgaris vel paulo major.

LONGITUDO totius ab apice roſtri ad extremitatem caudæ ſpith. 5½. A roſtro ad caudam ſpith. 2½. A baſi caudæ ad extrem, ſp. 1. poll. 4. Caput ab apice roſtr. ad vert. palmæ 1. Roſtri infra oculos poll. 1. Spatium inter oculos & auriculas poll. 1. Colli poll. 2. *Latitudo* frontis inter auriculas poll. 1. Verticis poll. 2. *Altitudo* totius anterius, a margine ſcapulæ ad extremitatem pedis antici, ſpith. 1. poll. 1½. poſterius a margine Iſchii ad extrem. ped. poſtic. ſpith. 1. poll 2. Pedum anteriorum cum lumbis ſpith. 1. Pedum poſter. cum lumbis ſpith. 1. poll. 1. *Craſſities* roſtri media, poll. 2½. *Colli* ſpith. 1. Corporis circa medium ſpith. 1½. Caudæ ad baſin poll. 3. Caudæ circa medium poll. 1½. Caudæ ver-

ſus apicem, digiti min. Caudæ apice calami ſcriptorii. Crurum poll. 1. *Latitudo* lumbor. anter. poll. 1½. Poſt. poll. 2. Plantæ pedum poll. plus quam ½. Longitudo digitorum mediorum cum unguibus poll. 1. Spatium inter digitos expanſos poll. 1. *Diameter* folliculi ani poll. plus quam ½.

Attributa. 1. Locus Ægyptus inferior & ſuperior, extra inundationem in campis & ad ripas Nili, inundationis tempore in hortis & juxta pagos. 2. *Calcaneis* incedit inſidioſe cum ſilentio & ſæpe rependo. 3. *Veſcitur* herbis, ovis atque gallinis & ultimas nocte inſidiis necat, dum juxta villas commoratur. 4. *Ova Crocodili* etjam in Ægypto ſuperiore, juxta ripas in arena depoſita, effodit & manducat, quo ipſo multiplicationi pernicioſi hujus animalis obicem ponit. 5. *Cicur* evadit haud difficulter & ſæpiuſcule in domibus Ægypti felis inſtar obambulat, qualem per aliquot annos habuit Dn Barton, hodie Anglorum in Æg. per 19 annos Conſul Generalis. Cfr. Bellon. 6. Vox eſt murmurans, dum valde iraſcitur ejulans.

Nomen Arab. *Nems*. Galli in Ægypto commorantes, qui omnibus rebus, quas non cognoſcunt ſua imponunt nomina ficta, appellarunt hoc animal *Rat de Pharaon*, quod ſeqvuti qui latine relationes de Ægypto dederunt *Alp. Bellon.* Murem Pharaonis effinxerunt. *Muris* denominationi, apud Hiſtoriæ Naturalis ignaros, anſam dare potuiſſet ſimilitudo quædam coloris & pilorum cum *Mure* agreſti Ægypti, qui idem eſt ac ille. *Linn. Fn. ſuec.* 28. quare autem *Pharaonis* cognomen addiderint, ipſi reſpondeant. Tempore *Pharaonum* ſub Muris nomine cognitum fuiſſe ani-

animal noſtrum, opinari vetat Ægyptiorum ſapientia, cujus procul dubio non minima fuit pars rerum naturalium recta deſcriptio & diverſarum rerum diverſa nominatio, nec hodie Arabibus *Phar* appellatur, quod nomen eſt Muris, ſed nomine ante dicto inſignitur.

Fabula de introitu in fauces Crocodili eſt.

5. VESPERTILIO *ægyptiacus*.

CAPUT. *Dentes inciſores* in maxilla ſuperiore 2, longiores. *Canini* 2 utrinque, quorum unus longior, alter brevior. *Molares* 4 utrinque, obtuſiores, breves; Maxillæ inferioris dentes anticis dentibus ſimiles.

Nares in apice maxillæ ſuperioris parum diſtantes, protuberantes foraminibus minimis.

Myſtaces ſeriebus 2 conſtructi, una ſupra alteram: Pilis minimis, molliſſimis.

Auriculæ parum acuminatæ, Lobulo in inferiore parte auris, oblongo, acuminato, libero.

Pedes anteriores unguiculo unico digito inſtructi. *Poſteriores* 5, quorum interiores paulo breviores.

CAUDA longitudine corporis, alæ utrinque affixa.

ALÆ totum corpus a pedibus anterioribus cingunt, lateribus latiores, verſus caudam anguſtiores.

CORPUS totum ſupra fuſcum, ſubtus albicans.

MAGNITUDO Muris domeſtici minimi.

LOCUS *Roſette* ad ripas *Nili* in hortis.

6. MUS (Jaculus) *pedibus posticis longissimis, cauda extremo villosa. Act. ups.* 1750. *p.* 17.

CORPUS obovatum, versus caudam angustius, declive.

CAPUT oblongum, vertice subconvexum, lateribus parum protuberans.

Rostrum breviusculum, apice truncatum, crassum. *Apertura oris* subtus minima. *Maxilla superior* maxima, totum rostrum constituens. *Maxilla inferior* tenuis, brevissima, obtusa, sub altera abscondita, nec nisi sub gula visibilis.

Dentes anteriores in utraque maxilla 2, hinc convexi, apice acuminati.

Nares in apice rostri, margini ejus superiori quam inferiori propiores: foraminulis ampliusculis, semilunaribus, extrorsum flexis, superius angustioribus, non longe a se invicem remotis. *Tuberculum* parvum, subrotundum, parum elevatum supra nares, terminatum inferius duobus processibus lineari-longitudinalibus, in quorum medio sinus longitudinalis, linearis, parum profundus, inferius parum amplior. *Mystaces* copiosissimi, per 3 series digesti, quarum 1:ma circa marginem rostri inferius ad latera ejus disposita, constat radiis numerosissimis, breviusculis, mollibus, albidis. 2:a proxime supra nares, ad latera superiora rostri, constructa Radiis rigidis, antecedentibus paulo longioribus, parcioribus, nigris. 3:a inter has media, inferius versus basin capitis protracta, radiis instructa paucis (circiter 10 utrinque), rigidissimis, longissimis, quorum unus omnium longissimus, corpus longitudine superat, ex albis & nigris mixta.

Oculi ad latera capitis, vertici quam gulæ, basi capitis quam apici rostri propiores, respectu corporis magni, protuberantes, toti atri.

Auriculæ ad basin capitis, juxta verticem, erectæ, oblongo-ovatæ, amplæ, ratione capitis magnæ, apice obtusæ, postice declives, margine anteriore perpendiculari inflexo, posteriore convexo erecto tenui: auriculæ nudæ sunt & anterius distinctissimis pilis perreptatæ; duplicatura parva ad basin marginis anterioris.

Pedes *anteriores* proxime pone collum, brevissimi, subteretes, subnudi, terram nunquam attingentes, adeoque manuum loco semper sub collo recondit, ut vix conspiciantur. *Digiti* quatvor, incurvati, fissi, tenues, fere æquales. *Ungues* arcuati, infra medium attenuati.

Posteriores Pedes longissimi, anterioribus triplo longiores, corporis vero dimidia longitudine, compressi, nudi.

Femora nuda, pedibus continua, iisque similia; ut in avibus scolopacibus. *Digiti* conjunctim sumti, s. Planta longiuscula, crassa, pone lanuginosa, *digitis* tribus, fissis, compressis: mediis parum longioribus. *Ungues* recti, breves, compressi, acuti.

Cauda obsolete quadrangularis, æqualis, longissima (Corpore triplo longior), pilis brevissimis rigidis tecta, extreme spatio trium digitorum, pilis longis molliusculis distinctis obsita.

Pili longiusculi, molles, densi, corpus totum tegunt.

Color *Capitis*, *Corporis* usque ad media latera, pallide fuſcus. *Laterum* reliqua pars & *abdomen* candida. *Pili* candidi in arculum diſpoſiti, corpus proxime ſupra caudam terminant. *Cauda* pallide fuſca. *Pars* extrema caudæ, quæ maxime piloſa, ſupra extremitatem nigra, extremo vero apice candida. *Auriculæ* & *Pedes* coloris carnei.

Magnitudo corporis ut in Mure domeſtico majore. *Menſuratio Cap.* poll. 1. *Corp.* poll. $2\frac{1}{2}$ *Caud.* ſpith. $1\frac{1}{2}$. *Poſt. ped.* ſpith. $\frac{1}{2}$. *Ped. anter.* infra pollicem. *Myſt.* longiſſ. poll. 3.

Qualitates. Pedibus ſolis poſterioribus incedit, adeoque ſaliendo ambulat. Quieſcens pedes abdomini applicat & ſupra genua flexa ſedit. *Cibum* manibus capit ut Glires reliqui. *Somnum* amat, dormiens de die, noctu ſemper vigilans. Triticum, panem tritic. & ſemina Seſami edebat. Hominem non valde metuit, non tamen facile cicur evadit, propterea ſemper in cavea ſervandus, qua ratione per plures menſes, imo integrum annum, aliquando in domo quadam Cairi fuit ſervatum, animalculum hoc.

Locus *Ægyptus*, S. inter ægyptum & arabiam.

Nomen Arabicum *Garbuha.* Gallis in Ægypto degentibus; *Rat de montagne.*

Obs. Si veterum methodum quis imitari vellet, in deſcribendo hoc animali, dici certe poſſet habere illud Caput *Leporis*, Mystaces *Sciuri*, Rostrum *Suis*, Corpus, Aures & Pedes anteriores *Muris*, Pedes posteriores *Avis*, & forte Caudam *Leonis*. En monſtroſum animal ex veterum modo deſcribendi &

& quod monstrum hodie esset, si ante 2000 annos delineatum fuisset. An huic describendi methodo originem debeant monstrosa pleraque animalia, Gryphes, Monocerotes etc. etc; dum scilicet partes veri animalis, quod describere volebant, ex simplici intuitu cum alius cujusdam cogniti compararunt, unde fictum aliquod exstitit, quod *Pictores*, operum naturalium Simiæ, semper in pejus redegerunt. Certe indagatione res digna videtur.

7. HIPPOPOTAMUS. Anmärkningar därom efter en trovärdig mans berättelse, som lefvat 12 år i Ægypten.

1. Huden af en fullkomlig stor Hippopot, är af den storlek ock tyngd, at man därmed kan lasta en *Camel*.

2. Hippopot. har en outsläckelig fienskap med Crocodilen, hvilken han altid dödar, så ofta han råkar honom. Detta hat, jämte andra orsaker, bidrager mycket til Crocodilernas utödande, som eljest i anseende til den myckenhet ägg de lägga, skulle förgöra hela Ægypten.

3. Man ser aldrig Hippopot. i Ægypten nedan för Cataracterne, därföre äro de endast öfre Ægyptens Invånare, som om honom kunna ge någon efterrättelse, och som ganska få, ock snart sagt ingen Europé, åtminstone ingen, som förstått Natural Historien, rest i denna del af Ægypten, ty hafve vi ganska få efterrättelset om djuret, som är hit hämtadt. De som rest i Indien hafva haft bättre tilfälle, at få härom kunskap. Huden föra Ægyptierna, fast ganska sällan,

lan, til Cairo, men at föra detta djuret är omöjeligt. Til Frankrike är en hud öfverskickad, som lärer förvaras i Kongl. Menageriet.

4. Hippopot. gör Ægyptierna ansenlig skada på de ställen där han vistas. Han går i land, ock ödelägger i en liten stund hela fältet, det de besått med såd eller Trifolium, ock där han går fram, lämnar han intet grönt efter sig, emedan han är glupsk, och tager ansenligen til lifs i sin stora kropp. Til at någorlunda göra sig fria från denna sin skadesman, och at föröda honom, hafva de et artigt grep: De utmärka de ställen där han brukar mäst at gå i land at föda sig, där strö de ut en ganska stor myckenhet *Lupiner*. När djuret kommer i land glupande och snålt, tager han för sig hvad han först öfverkommer, som döger at äta, och fyller altså buken med lupiner, beger sig därpå tilbaka til vatnet, och dricker så mycket större myckenhet, som de torra lupinerne gifva honom en odrägelig törst, och detta är, som förorsakar hans undergång; ty lupinerne begynna at svälla af vatnet, och innan kårt finna Ægyptierne honom död på stranden, upsvullen som af det starkaste gift.

5. Ju mer Hippopot. går i land, ju båttre hopp hafva Ægyptierne om Nilens tilräckeliga tiltagande:

6. I Djurets exerementer såga Ægyptierne sig måst se hans mat.

8. CAMELEN blir i Ægypten til 1000 skålpunds vigt. Födes i brist af tjänligare näring med sönderstötta Dadel-kärnor. Paras i Ægypten i December Månad.

9. E-

9. EQVUS. *Linn. S. N.* 1. *Svet.* Håſt.

Eqvui feri in campis deſertis Tartariæ Crimenſis inveniuntur, a domeſticis cauda multo majori diſtincti, teſte *Juſti*, qui ibi perigrinatus eſt.

10. CERVUS *Camelopardalis.*

Linn. Syſt. N. 1. *Cervus cornibus ſimpliciſſimis, pedibus anticis longiſſimis.*

Bellon. 179. Camelopardalis.

Giraffa.

Alpin. Ægypt. Zurnap. Arab.

Caput prominens. *Labium* ſuperius craſſum, inferius tenue. *Nares* oblongæ, amplæ. *Pili* rigidi, ſparſi in utroque labio, anterius & ad latera. *Supercilia* rigida, diſtinctiſſima, ſerie una pilorum compoſita. *Oculi* ad latera capitis, vertici quam roſtro, ut & fronti quam collo propiores. *Dentes* - - - *Lingua* - - - *Cornua* ſimpliciſſima, cylindrica, breviſſima, baſi craſſa, in vertice capitis ſita, piloſa, baſi pilis longiſſimis rigidis tecta, apice pilis longioribus erectis rigidiſſimis, apicem longitudine ſuperantibus cincta. Apex cornuum in medio horum pilorum obtuſus, nudus. *Eminentia* in fronte, infra cornua, inferius oblonga humilior, ſuperius elevatior ſubrotunda, poſtice parum depreſſa, inæqualis. *Auricula* ad latera capitis infra cornua pone illa poſita.

Collum erectum, compreſſum, longiſſimum, verſus caput anguſtiſſimum, inferius latiuſculum.

PEDES: Crura cylindrica, anterioribus plus quam dimidio longioribus; tuberculum crassum, durum in genu flexum. *Ungues* bisulci, ungulati.

CORPORIS figura - - - *Pili* brevissimi rigidi, universum corpus, caput & pedes tegunt. *Linea* pilis rigidis longioribus per dorsum a capite ad caudam extensa.

CAUDA teres, lumborum dimidia longitudine, non jubata

COLOR totius corporis, capitis & pedum ex maculis fuscis & ferrugineis variegatum. *Maculæ* palmari latitudine, figura irregulari, in vivo animali ex lucidiori & obscuriore variantes.

MAGNITUDO Cameli minoris. *Longitudo* totius a labio superiore ad finem dorsi spith. 24. *Long. capitis* spith. 4. *Colli* spith. 9 ad 10. *Pedum anter.* spith. 11 ad 13. *Ped. Poster.* spith. 7 ad 8. *Long. Cornuum* vix spithamalis. *Spatium* inter cornua spith. $\frac{1}{2}$. *Long. pilorum* in dorso poll. 3. *Latitudo* cap. juxta tuberculum l. eminentiam sp. 1$\frac{1}{2}$. prope maxillam sp. 1. Colli utrinque prope caput sp. 1. in medio sp. 1$\frac{1}{2}$. ad basin sp. 2 ad 3. *Latit. later. abd.* anterius sp. 4. posterius sp. 6 ad 7. *Crassities pellis* ut Corii Cervi vulgaris.

LOCUS Regio *Sennar* & *Æthiopia* in silvis frondosis.

OBS. Animal elegantissimum, mite, quod paucissimi Zoologi & vix ullus præter Bellonium vidit, nullus vero perfecte descripsit, nec figuram convenientem dedit.

Descriptio antecedens juxta pellem animalis facta, animal vero non dum vidi.

11. CAPRA. (Gazella *africana.*)

CORNUA erecta, longiuscula, nigricantia.

Magnitudo Gazella communi major, velocior, & magis fera est communi, ut vix nisi a Falcone venatico capi queat.

Locus circa *Aleppum.*

An species in Oriente communis varietas, vel distincta species, quod cornua svadere videntur?

CAPRA *Gazella africana. Linn. S. N.* Tabaci fumum amat hoc animal, adeo ut vivum captum Venatoris fumantis fistulæ absque metu approximaverit, timidum alias præ multis animal, unicum forsan, præter hominem, quod odore herbæ venenatæ & fœtentis delectatur.

Venationem Gazellæ africanæ omnium velocissime instituunt Arabes cum *Falcone gentili*; vidi egregium hoc spectaculum prope Nazareth in Galilæa. Arabs conscendens Equum velocitate insigni, Falconem supra manum, ut Venatorun est, tenebat, Gazellas supra monticulum animadvertens, avem relaxabat, qui linea recta, sagittæ instar, advolavit & animal adgrediebatur, ea ratione ut ungves unius pedis in genam, alterius vero in gulam intruderet, oblique supra dorsum animalis alas extendendo, qvarum una versus auriculam alteram directa erat, altera vero versus ischium oppositum. Infestatum animal saltum edidit humana longitudine duplo altiorem & illum faciendo ab ave relinquebatur, sed sauciatum animal, vigore & velocitate privatum, ab hoste interim infestatur, qui hoc adgressu gulæ omnes infigebat ungves, & firmiter animal tenebat, quod supra eqvum insequens venator vivum capiebat, mox vero cultro gulam præscidit, cui Falconem apponebat, qui sanguinem ibi coagulatum mercedis instar de-

devoravit, juvenem itidem Falconem adhuc tironem gulæ applicabat. Hac nempe ratione instruitur & gulam animalis currentis apprehendere assvescit, quod omnino necessarium, si enim in coxam vel alium sese conjiciat locum, non præda solum sed & prædatore privatur venator; animal enim expergefactum, sed non mortali sauciatum vulnere, citato gradu montium cacumina & loca deserta petit, quo abreptus adgressor semper prædæ affixus sequi, & a patrono alienatus tandem perire cogitur.

12. CAPRA angolensis.

Angora Getter, åro en besynnerlig varietet af Capra vulgari, bekanta för sina mjuka och Silfverhvita hår, hvars like ej finnes på någon annan ort. Engelsmån och Holländare hafva för lång tid tilbaka, med sin stora vinst, gjort Angora Getter hår til en af de rikaste handels articlar från Levanten. Man vet at det år af det samma, som de sköna Ångelska Camlotter göres. Det öfverföres til största delen spunnit til Europa, våfves dår och säljes förfärdigadt öfver hela verlden, åfven åt dem, från hvilka det år kommit rådt. Fransmånnerne dela nu vinsten med dem, som varit upfinnare af samma handel, men aldrig kunde såkrare och mera förnuftigt förslag uptänkas, at vånda en så ådel vara til sit lands nytta, ån det, hvilket Herr Commercie-Rådet ALSTRÖMER vårkstålt, då han låtit komma sjelfva djuren til Sverige i tanka at dår fortplanta dem. Vi finge i dag 4 stycken öfverskickade från Angora til Smirna, af Herr Björling, som af Herr CommerceRådet dit blifvit affårdad i denna affigt. Det år det vackraste Djur man kan med ögonen se,

se, skildt förutan sina omtalte hår, från vår allmänna Get med kårtare kropp, lågre ben, bredare och plattare sidor, samt mindre och råtare horn, jag skulle snart göra den til et sårskildt Species, så mycket mer, som den ståndigt forplantas innom sit slåkte, utan at förblanda sin art.

13. OVIS Aries.

På tånderna af Fåren i Ægypten har jag sett fåsta sig en *skorpa*, som aldeles har anseende af en *Koppar-kies*. Man blir den varse, hålst den tiden då de åta grås, som år nåstan endast Lucern. Det samma skal åfven vara allmånt med Fåren på Antiliban.

Classis II.

A V E S.

Vultur	14	Percnopterus.
Strix	15	Otus.
	16	orientalis.
Psittac.	17	cubicularius.
	18	obscurus.
Moned.	19	Pyrrhocorax.
Corvus	20	ægyptius.
Picus	21	minor.
Alcedo	22	rudis.
	23	ægyptia.
Merops	24	galilæus.
Ardea	25	Ibis.
Tringa	26	ægyptia.
	27	autumnalis.
	28	tridactyla.
Charad.	29	autumnalis.
	30	alexandrinus.
	31	ægyptius.
	32	kervan.
	33	spinosus.
Fulica	34	atra.
Anas	35	diamata.
	36	nitolica
Mergus	37	tinus.
Larus	38	smirnensis.
	39	canescens.
Sterna	40	nigricans.
	41	nilotica.
Gallus	42	Meleagris.
Tetrao	43	orientalis.
	44	israelitarum.
Columba	45	variæ.
Alauda	46	hispanica.
Sturnus	47	vulgaris.
Ember.	48	melitensis.
	49	africana.
Motac.	50	yvica.
	51	russa.
	52	hispanica.

14. VULTUR. (Percnopterus.) *capite nudo, gula plumulosa.*

Caput prominens, triangulare, vertice planum, lateribus pone oculos parum convexum, ante & sub oculis sulcatum sulco oblongo lato profundo; totum nudum, parum rugosum: *plumularum* minimarum simplicium paucissimarum linea irregulari per verticem longitudinaliter disposita.

Plumulæ, ejusdem figuræ, frequentiores in gula. *Setæ* pone basin rostri ante oculos, rigidiusculæ, longitudinaliter sitæ, haud copiosæ.

Oculi proxime infra verticem, ad latera capitis, rostro quam basi propiores, protuberantes. *Pupilla* maxima, atra. *Iris* vel potius tunica adnata, quæ palpebris tegitur, candida. *Orbita* lanceolata. Palpebræ mobiles.

Supercilia setis rigidiusculis, basi clavatis, apice acuminatis obsita.

Aurium aperturæ ad basin capitis, juxta latera, nudæ, magnæ cute marginis duplicata, margine circumquaque setis molliusculis cinctæ.

Rostrum magnum, robustum, basi cylindraceum, apice compressum valde aduncum. *Maxilla superior* multo longior, incurvata. *Cera* crassa, coriacea, æqualis, flava, a basi rostri ultra dimidium seu ante nares extensa.

Nares basi quam apici, margini quam dorso maxillæ superioris propiores, lanceolatæ, amplissimæ, margine inferiore plano, superiore fornicato.

Lingva oblonga, æqualis, profunde canaliculata marginibus sursum reflexis, apice obtusiuscula.

Collum breviſſimum, cylindricum, ſuperius plumis erectis tectum, ſubtus anterius nudum, plumulis adſperſum, pone plumoſum.

Corpus plagioplateum ſive *dorſo* & abdomine horizontaliter depreſſis, planis. *Latera* planiuſcula.

Alæ demiſſæ, lateribus applicatæ, decreſcentes & præciſæ.

Remiges XXVIII, quorum 1 brevior, 2, 3 longiores, æquales; 4-10 ſenſim decreſcentes. Reliqui duplo breviores, æquales, intimis paulo longioribus. *Pennæ* exteriores robuſtæ, margine interiore infra medium præciſo, decreſcente.

Cauda cuneiformis. *Rectrices* XIV, ſenſim utrinque ab extremis ad médias adcreſcentes, ut mediæ duæ lateralibus vix ſint longiores.

Pedes longitudinis proportionatæ, ut in congeneribus.

Femora ovata, plumoſa. *Crura* cylindrica, nuda, verrucoſa. Verrucis ſuborbiculatis, depreſſis, contiguis.

Digiti 4: anteriores 3, poſticus 1. Ex anterioribus medius lateralibus longior; laterales æquales: exteriore medio membrana robuſta ad baſin connexo, interiore libero.

Poſticus lateralibus longitudine fere æquat; omnes ſubtus lobati, lobis convexis, qui in poſtico & antico interiore majores. *Ungues* magni, robuſtiſſimi; medius lateralibus minus incurvatus, convexus; *Laterales* compreſſi, incurvati. *Poſticus* arcuatus, reliquis robuſtior; omnes apice acuminati, ſubtus plani.

Color masculi & feminæ diversus. *Mas* totus candidus præter remiges, qui atri & margine exteriore cani, exceptis 1 & 2, qui toti atri. *Fœmina* tota fusca, *collo* supra & *humeris* parum nigrescentibus. *Maculæ* candidæ in margine humeri. *Remiges* ut in mare, nisi quod 4 exteriores atri sint. *Caput* in mare intense flavum, in fœmina debilius flavescens. *Rostrum* in utroque, quousque cera tegitur, flavum, reliqua parte atrum.

Pedes, crura & digiti fusca. *Ungues* atri.

Magnitudo Milvi.

Longitudo a vertice ad apicem caudæ ped. 2. *Rostri* poll. 2. *Caudæ* ped. ½ *unguium* poll. ½. *Latit.* in medio dorsi spith. 1½.

Extra *Cairum* in acervis maximis ex rejectamentis urbis cadaveribus repletis, ubi & lamiæ in vicinia, una cum canibus domesticis feris promiscue habitant, simulque cum illis cadaveribus vescitur & quisquiliis. In foro Rohneli infra castellum, ubi capitis damnati plectuntur, quovis mane & vespere, simul cum *Milvis* magna copia conveniunt ad capiendas eleemosynas ex carne recenti, quæ ex Magnatum legationibus illis præbeatur.

Adspectus avis horridus est, quantum quis videre potest: Facies scilicet nuda rugosa; Oculi magni, atri; Rostrum atrum, rapax; Pedes magni prædæ inhiantes & totum corpus sordibus pollutum; qualitates sunt quæ horrorem incutere valent adspicienti.

Usum præstat majorem, ut incolæ Ægypti venerabunda satis mente providentiam Creatoris in il-

lo agnoſcere ſciant: cadaverum omnia videbis plena ex Aſinis inprimis & Camelis circum Urbem Cairenſem & millenaria hujus Avis, ſimul vides, qui antequam cadaver putredinoſa exhalatione aërem implere incipit, illud deſtruunt. Societatem peregrinatorum Meccam quotannis abeuntium ſequi & quisquilias ex pecoribus mactatis, ut & cadavera Camelorum, ſub itinere morientium, devorare narrant incolæ, & ex illis narravit Maillet Deſcr. Ægypt; ipſe vero non oculatus ſum teſtis. Non alte volat, nec homines metuit. Uno occiſo omnes circumvolantes illum circumdant more Cornicis cinereæ, locum autem, quem inhabitant, non relinquunt, ne quidem ſclopetæ tonitru expergefacti, ſed momento citius illum recuperant. Inſectis aut vermibus veſci vix crederem, cum in campis aut paludibus rariſſime conſpiciantur, nec congeneres hanc diætam adſtruunt. *Ibidem* antiquorum Ægypt. hanc fuiſſe Avem conjicit *Maillet*, ſed ex omnibus opinionibus hæc minimo applauſu digna. Avem impuram, rapacem, nec forte adeo communem tempore, quo cadavera plateas non replevere Ægypti, tanto honore proſequutam fuiſſe gentem ſapientem difficulter credimus. *Ibis* ſi unquam invenienda in *Scolopacum* ordine *Linn.* quærenda, & me judice pro *Ardea alba*, adeo in Ægypto communi & familiari, ſumma eſt veriſimilitudo.

Arabibus RÂCHÆME. *Gallis* in Æg. habitantibus *Chapon de Pharaon* vel *de Mahometh* audit, denominationis rationem dat *Maillet*, quod Caponem referat, niſi quod magnitudine ſuperet, quænam convenientia? non unica hæc eſt denominatio ridicula rebus impoſita.

15. STRIX. (Otus) *capite aurito pennis 6.*

Cairi vidi vivum, Ægypto non infrequens.

Oculi magni, virides, elegantissime citrei, *Pupilla* parum atra; inter miracula naturæ reponendi.

Caput magnum, rotundum. *Pennis* erectis, juxta aurium aperturam auriculas mentientibus.

Color lucido-ferrugineus. &c.

16. STRIX (orientalis) *facie pilosa, sutura crispato-plumosa in dorso rostri.*

Linn. Fn. Sv. 49?

ROSTRUM aduncum, compressum, convexum, *Maxilla inferiore* multo longiore. *Lingua* plana, oblonga, medio longitudinaliter sulcata, apice emarginata, latitudine palati.

Nares in medio rostri, ad latera oblique a margine superiore ad inferiorem directæ, flexuosæ, literam S repræsentantes, amplæ. *Oculi* in anteriore capitis parte, toti atri, pupilla vix distincta, nisi aliquali radiorum reflexione.

Area oculorum utrinque seu Facies tota plumosa vel si mavis pilosa, plumulis pinnatis: pinnulis simplicibus, distinctis, capillaribus. *Annulus* ex plumis crispatis basin capitis pone aream cingit, *processum* per medium rostri emittens, qui aream oculorum in duas distinguit.

CAPUT rotundum, crassitie corporis, vertice convexum.

Collum capiti & corpori continuum.

CORPUS utrinque convexum

ALÆ ſucceſſive præciſæ. *Remiges* XXIV: 5 longiores, æquales; 4 ſucceſſive decreſcentes; reliqui omnes æquales, partem interiorem alæ apice linearem conſtituentes, egregio ordine imbricatæ.

CAUDA apice linearis; *Rectrices* XII, æquales.

PEDES: lumbi ovati plumoſi. *Crura* teretia, piloſa, verſus genu parum craſſiora. *Digiti* 4: 3 anterius poſticus 1. Ex anterioribus interior & medius æquales, longiores; exterior hiſce brevior, retrorſum verſatilis; poſterior exteriore brevior; omnes ſubtus lobati: *ungues* arcuati, compreſſi, acuminati, ſubtus integri, planiuſculi, ſupra convexi, æquales, excepto extimo, qui parum brevior.

COLOR: *Roſtrum* albicat. *Area oculorum* ſubcandida cum macula ferruginea ante oculos & ſupercilia ferruginea. *Annulus* capitis ferrugineus cum apice plumarum in gula nigreſcente & punctis nigris minimis ſuperioribus adſperſis.

Caput, *Dorſum* & *Humeri* compoſita ex maculis ferrugineis & canis, quæ poſteriores lineis minutiſſimis nigreſcentibus tinguntur. *Lineæ* oblongæ, latiuſculæ, medio nigræ, utraque extremitate albicantes, ſupra maculis canis aſperguntur; ſitæ vero ſunt iſtæ lineæ in extremitate plumarum, una in utraque longitudinaliter coſtam terminantes. *Margines* humerorum ferruginei, punctis nigricantibus adſperſi.

Alæ & *Cauda* ex maculis ferrugineis & nigricantibus alternatim compoſitæ; *remigibus* apice canis, margine interno candidis: *Abdomen*, *Cauda*, *humeri* ſubtus & *femora* ſubtus albicant, punctis majuſculis nigricantibus adſperſa.

Pe-

Pedes albicantes. *Ungues* atri.

MAGNITUDO Ululæ.

LOCUS Ægypti, Syriæ &c. rudera & ædificia deserta, etiam habitata nonnunquam.

NOMEN *Arab.* Ægyptiis *Massasa.* Syris *Bane.*

VORAX eſt quam maxime in Syria, dum veſpere feneſtras invenit apertas, ædes intrat & infantes cuſtode deſtitutos necat, hinc a muliercculis valde pertimeſcitur.

17. PSITTACUS (cubicularius) *cauda cuneiformi, digito interiore poſtice truncato.*

CAPUT, *corpus* & *roſtrum*, *nares* &c. ut in reliquis ſpeciebus.

CRURA plumoſa. *Digiti* 4: duo antici, duoque poſtici, ut in reliquis. Horum tres ſunt unguiculati, poſticus nempe exterior & 2 anteriores; poſticus vero interior eſt truncatus & mutilus.

OCULI ad latera capitis æquali diſtantia a vertice & gula. *Pupilla* magna, atra. *Iris* duobus annulis anguſtis compoſita, quorum interior coloris aquei, exterior albidus. *Supercilia* tuberculoſa, ſubtus flava, ſupra albida.

ALÆ corpore longiores, apice acuminatæ, ſupra caudam extenſæ, decreſcentes. *Remiges* fere 22, quorum exteriores tres longiores, reliqui ordine decreſcentes.

CAUDA cuneiformis, valde attenuata, longitudine corporis. *Rectrices* XII, quarum duæ mediæ longiores.

Color *Rostri*: *Maxilla superior* fere tota sanguinea, excepto margine, apice & inferiore parte dorsi, quæ nigrescunt. *Maxilla inferior* tota atra. *Linea* nigrescens, recta, angusta, ab oculis ad nares extensa. *Gula* atra; *annulus* ater utrinque a gula ad dimidium colli extenditur, qui, ubi color ater desinit, fulvus evadit & collum superius cingit, inferius latior, superius angustior.

Caput, *Corpus* & *Abdomen* lucide viridia. *Humeri* paulo saturatius virides.

Remiges obscure virides, margine inferiore extime lucido.

Rectrices exteriores lucide virides, cum costa atra angusta media, quæ longissima ex viridi cocærulescens, cum costa itidem atra.

Digiti albidi. *Ungues* fusci.

Magnitudo Turturis.

Longitudo corp. spith. 1. *Colli* poll. 1. *Capitis* supra verticem poll. dimidii. *Maxill. super.* poll. ¼. *Caudæ* spith. 1. poll. 2.

Locus *Æthiopia*, unde Cairum lucri causa ab Æthiopibus transfertur.

Facies tota externa pulcherrima. *Sonum* edit clangentem, fastidiosum, ad articulatum quodammodo formandum etiam facile adsuescit. *Vescitur* præcipue seminibus *Carthami officin.*

18. PSITTACUS (obscurus) *niger, vertice cinereo-nigrescente vario, cauda cinerea.*

Caput oblongum, lateribus compressum, dorso depressum, respectu corporis satis magnum.

Ro-

Rostrum totum latum, crassum, obtusissimum, aduncum, capite triplo brevius. *Maxilla superior* subconvexa, inferius latiuscula, dorsum versus magis contracta, mobilis. Ad basin maxillæ superioris infra nares sulcus conspicitur, quasi imbricata esset maxilla, ex quo sulcus longitudinalis ad apicem pergit. *Apex* maxillæ superioris aduncus extra maxillam inferiorem, quo ad quartam sui partem extensus, extremitate obtusiusculus. *Lobulus* utrinque ad basin apicis, maxillæ inferiori dum clauditur os, supra impositum. *Maxilla inferior* superiore crassior, magis convexa, brevior, quantitate apicis superioris, basi subtus gula distans, posterius æqualis; apice obtusa & fere emarginata; sinus semicircularis ad basin apicis. *Nares* proxime supra rostrum, perfecte circulares, magnitudine pennæ gallinaceæ.

Oculi vertici quam gulæ, naribus etiam quam basi capitis propiores. *Iris* flava. *Pupilla* nigra. *Area* oculorum usque a fine maxillæ superioris ad initium verticis latitudine, & a naribus, fere usque ad basin verticis longitudine nuda, rugosa, pilis vix conspicuis obsita.

Aurium apertura oblonga, transversalis, ab oculis æquali spatio, ut oculi a naribus, distans, basi capitis quam vertici multo propior, plumis tenuibus & membrana retractili tecta.

REMIGES circiter 20: 1, 2 reliquis longiores; 3, 4, 5, paulo breviores, æquales; 6. 7. 8 ordine decrescentes; reliqui æquales breviores.

CAUDA cuneiformis. *Rectrices* circiter 10, laterales breviores intermediis longioribus.

PEDES, crura plumosa, usque ad flexuram tarsi.

Digiti 4: antici 2 & postici 2; ex anterioribus internus exteriori tribus articulis brevior est posterioribus, interior exteriori dimidio brevior; omnes digiti squamosi, squamis imbricatis, articulis duobus infimis impositis; reliqua pars pedis tuberculata, tuberculis levibus, circularibus, parum elevatis.

Lingua crassa, apice obtusissima & fere semicirculari, lateribus marginata, marginibus sursum inflexis, unde canaliculata evadit.

Ungues adunci, obtusiusculi.

COLOR: *Rostrum* nigrum. *Area* oculorum alba. *Vertex* ex cinereo & nigrescente variegatus. *Collum* & *Alæ* supra nigra.

Abdomen & crura cinerea, cum lineis transversalibus canis. *Tubercula* pedum nigra. *Ungues* nigri. *Cauda* tota cinerea.

MAGNITUDO Graculi.

19. MONEDULA Pyrrhocorax.

ROSTRUM arcuatum, dorso cultrato-obtusum, lateribus convexum. *Maxilla superior* supra inferiorem margine parum extensa: ambæ apice æquales. *Nares* ad basin rostri, oblongæ, ovatæ, amplæ, breviusculæ, tectæ. *Lobi* duo, unus utrinque, ad latera baseos maxillæ superioris, plumosi, convexi, densi, apice semicirculares, nares tegentes, in dorso maxillæ spatium emarginatum inter se relinquentes. *Setæ* subrigidæ marginem inferiorem loborum constituunt, quæ ad gingivas usque extenduntur. *Lobi* in maxilla

la inferiore, unus utrinque, antecedentibus duplo minores, oblongi, parum convexi, apice sublineares, sinum maxillæ inferioris tegentes, qui ad basin est. *Lingua* brevis, æqualis, apice subtriangularis. *Oculi* ad latera capitis, proxime infra verticem, basi rostri quam capitis, multo propiores. *Orbita* oblonga, lanceolata, ciliata. *Pupilla* ex atro cœrulescens. *Iris* duobus annulis constructa, quorum interior griseus, exterior ex albido rubescens.

CAPUT vertice convexum, lateribus parum compressum: *Fronte* perpendiculari, convexa.

COLLUM breve, crassum, corpori continuatum.

CORPUS ovatum, versus caudam sensim in conum angustatum. *Dorso* & lateribus valde convexum.

ALÆ præcisæ. *Remiges* 14, quorum 5 exteriores æquales, longiores; reliqui dimidio breviores, æquales.

CAUDA apice linearis. *Rectrices* 4, æquales.

PEDES: Crura breviuscula vel corpori proportionata, ut in congeneribus. *Femora* plumosa. *Digiti* 4: tres anteriores, posticus unus. Ex anterioribus medius reliquis longior; posticus anterioribus æqualis, sed robustior. *Ungues* omnes arcuati, maximi, compressi, acuminati, subtus sinuati; *medius* lateribus longior, versus interiora parum intortus; *posticus* omnium robustissimus, apice obtusiusculus.

COLOR *Rostrum* & *Pedes* fulvi; reliquæ omnes partes intense atræ.

MAGNITUDO Corvi Monedulæ. *Linn. S. N.*

Lon-

Longitudo totius ped. 1. poll. 1. *Capitis* a basi rostri ad basin cap. poll. 2. *Colli* poll. 3. A collo ad initium caudæ poll. 6. *Caudæ* poll. 4. *Rostri* poll. 1 $\frac{1}{2}$. *Crurum* poll. 3. *Digiti* longiss. poll. 1. *Ungues* longissimi diameter poll. $\frac{1}{2}$.

LOCUS Ægypti inferioris campi & tecta mense Septembri & Octobri circa finem inundationis.

Cibus est insectum Ægypto particulare, quod Blattæ affine *.

20. CORVUS (ægyptius) *viridi-maculatus, dorso medio cæruleo.*

ROSTRUM subulato-cultratum, rectum, acuminatum, respectu corporis longissimum, robustum, lateribus convexis. *Maxillæ* subæquales, superiore paulo majore.

Nares ad basin rostri, immediate infra caput, angustissimæ, lineares, parum oblique sitæ, medio inter marginem & dorsum rostri, area excavata subtriangulari superius cinctæ.

CAPUT subprominens, vertice depressum, lateribus parum compressum. *Oculi* ad latera capitis in medio, cærulescentes.

Lingua triangularis, acutiuscula, brevissima, membranacea ad basin maxillæ inferioris. *Setæ* minutissimæ, ad basin maxillæ superioris juxta latera, ante oculos, molliusculæ, erectæ.

Collum teres, corpori proportionatum. *Corpus* ovatum.

ALÆ decrescentes. *Remiges* XXII: 1, paulo brevior; 2. 3. 4. longiores, æquales; 5-9 sensim decre-

crescentes; reliqui breviores æquales, duo interiores brevissimi.

Cauda apice sublinearis. *Rectrices* XII, fere æquales.

Pedes breviusculi, tenues. *Femora* plumosa. *Crura* teretiuscula, tenera. *Digiti* 4: anteriores 3; post. 1. *Anteriores* fissi: interiore medio dimidio breviore; extimo medio fere æquali, illique dimidia sui parte coalito. *Ungues* arcuati, acuminati, compressi, medio longiore.

Color: *Saturate viridia* cum maculis parvis ex cæruleo viridescentibus sunt *vertex*, *collum* supra & *humeri*. *Saturate viridia* absque maculis sunt latera colli & dorsi. *Linea* longitudinalis lata per medium laterum colli percurrit, cujus dimidia pars anterior ferruginea, altera dimidia candida.

Lucido-cœruleum est dorsi medium longitudinaliter a collo usque ad caudam. *Gula* albicans. *Abdomen* ferrugineum. *Remiges* margine externo saturate virides, interno nigrescentes, ut etiam primi apice nigrescunt. *Rectrices* saturate cœrulescentes.

Rostrum & *Setæ* atræ, macula ferruginea utrinque, pone basin rostri. *Pedes* sanguinei, ungues nigrescentes.

Magnitudo Alaudæ.

Longitudo tota poll. 4. *Rostri* poll. 1½ lat. lin. 3. *Ped.* poll. 1½. *Caudæ* poll. 1. *Colli* poll. 1.

Locus: *Ægyptus* in arboribus. *Vivit* insectis; Scolopendræ & Scorpionis rudimenta in ventriculo inveni.

21. PICUS (minor) *Linn. Fn. Svec.* 83.

ROSTRUM hexaëdrum, rectum, apice æquale, subcompressum. *Angulus* maxillæ superioris supremus acuminatus, ad apicem rostri excurrens; laterales sulcati e naribus oriundi, in medio fere maxillæ desinentes. *Angulus* maxillæ inferioris ut & latera subconvexa. *Lingua* longa, apice acuminata, rigida, simplex. *Nares* ad basin rostri fasciculo pilorum rigido omnino tecti.

REMIGES XIX. 1 brevior; 2. 3. æquales; reliqui ordine decrescentes.

CAUDA cuneiformis. *Rectrices* IX: lateralibus utrinque brevioribus, apice obtusiusculo bifido; reliquis longioribus, apice acuminatis bifidis.

PEDES tetradactyli. *Digiti* anteriores 2, posteriores totidem. Ex anticis interior exteriore parum brevior. Ex posticis interior exteriori dimidio brevior. *Ungues* arcuati, acuminati, compressi, terminales, longitudine digitorum dimidia.

COLOR: *Caput* proxime supra rostrum pallido-ferrugineum. *Tempora* & *Gula* pallido-alba. Linea nigra a rostro ad capitis finem infra oculos.

Vertex in masculo coccineus, in fœmina niger.

Collum ex nigro & albo variegatum.

Pectus & Abdomen in masculo pallido-ferrugineum lineis longitudinalibus nigris; in fœmina pallido-album. *Uropygium* rosaceum in utroque sexu. *Dorsum* & *humeri* nigra.

Tectrices alarum extimæ maculatæ, intermediæ nigræ, interiores candidæ, quæ ultimæ convotu-

tis

tis alis, maculam candidam magnam utrinque in dorſo efficiunt.

Alæ nigræ, adſperſæ maculis candidis, magnitudine piſi ſubrotundis in interioribus, oblongis in extimis, tribus lineis diſpoſitis.

Rectrix quævis maculas 6, tres in quovis margine, continet, quarum quæ in margine interno oblongæ, apice ſemicirculari, baſi lineari ſub alis conſpicuæ; quæ in margine externo ſunt, quæ in alis ſuperius videntur.

Cauda nigra Rectricibus extimis apice maculatis.

Roſtrum & Pedes nigreſcentes.

MAGNITUDO Turdi pilaris. *Fn. ſv.* 188.

Longitudo roſtri poll. 1. *Ped.* poll. 2.

Fœmina mare paulo major.

LOCUS Smirnam ex *Natoliæ* ruricolis allata. Vix migratoria eſt.

22. ALCEDO (rudis).

ROSTRUM cultrato-ſubulatum, rectum, dorſo & lateribus baſi protractum, anterius lateribus compreſſum, dorſo acuminato-convexum; poſterius lateribus convexum, dorſo depreſſum, ſulco utrinque proxime infra dorſum exaratum profundo apicem non attingente, apice obtuſiuſculum, reſpectu corporis longum, robuſtiſſimum. *Maxilla inferior* ſuperiore longior. *Lingua* breviſſima, latiuſcula, depreſſa, apice cuneiformis, marginibus prope baſin crenata. *Oculi* roſtro quam baſi capitis, vertici quam gulæ propiores. *Iris* atra. *Pupilla* obſcure griſea vel ex nigro multum participans. *Orbita* oblonga. Mem-

Membrana nictitans plumosa, candida. *Nares* juxta basin rostri, infra dorsum, obliqui siti, lineares, angustissimi, parum flexuosi. *Caput* oblongum. *Vertex* depressus, latera parum compressa. *Corolla* plumosa, tenuis, decumbens caput terminat.

Corpus ovatum, latera convexa, dorsum parum depressum.

Collum breviusculum, subcontinuatum.

Alæ sublineares: *Remiges* XXIV: 1. paulo brevior; 2. 3. 4. longiores, æquales; Omnes reliqui parum breviores, æquales.

Cauda linearis. *Rectrices* 6, æquales.

Pedes brevissimi. *Femora* plumosa. *Crura* brevissima.

Digiti 4: anteriores 3, posticus 1; Anteriores fissi (ut in Mure); *Medius* reliquis longior. *Exterior* medio paulo brevior, illique dimidia parte coalitus. *Interior* medio multo brevior & basi tantum coalitus. *Omnes* anteriores compressi, posticus vero cylindricus. *Ungues* arcuati, compressi, canaliculati, medius subacuminatus, reliqui truncati, lobati lobulo medio ampliore, lateralibus multo brevioribus, tenuiores.

Color: *Plumæ* in gula & pectore, ad visum & tactum superficie sunt sericea aliquantum splendente.

Rostrum atrum, ut & pedes. *Gula* & *Pectus* sericeo candida, macula magna, una utrinque, atra, circa medium pectoris. *Caput* atrum, cum pauxillo albido, linea candida ad basin rostri incipiens & supra oculos ad basin capitis percurrens, quæ juxta oculos angustatur. *Corolla* ex atro & candido mixta. *Abdomen* & *Humeri* subtus candidi.

Alæ

Alæ, *Dorſum*, *Collum*, *Cauda* ex candido & atro variegata.

Magnitudo Turdi.

Longitudo tota ſpith. 2. *Roſtri* poll. 2. *Pedum* cum *femoribus* poll. 2. *Colli* poll. 1$\frac{1}{2}$. *Caudæ* poll. 3. *Craſſities* roſtri ad baſin poll. $\frac{1}{2}$, ad apic. 1. 2.

Locus Ægyptus circa ripas Nili, quas Lari inſtar ſuper aquam volitans captat, dum roſtrum longum & robuſtum infra ſuperficiem aquæ intrudit.

23. ALCEDO ægyptia.

Caput porrectum vel linea recta a corpore continuatum, parvum, oblongum, lateribus compreſſum, vertice multum depreſſum, ſupra baſin roſtri planum.

Roſtrum porrectum, rectum, cultratum dorſo, lateribus convexum, verſus apicem magis compreſſum, apice ſubacuminatum, baſi ad latera usque ad oculos producta, reſpectu corporis magnum, robuſtum. *Maxilla ſuperior* inferiori ad latera parum ſuperextenſa, apice paulo longior. *Nares* prope baſin roſtri, medio inter marginem & dorſum maxillæ, oblongo-lanceolatæ, ſub margine ſuperiore oblique ſurſum tendentes, margine ſuperiori membranaceo. *Sulcus* levis, brevis, rectus ex naribus per medium maxillæ ſuperioris percurrit. *Lingua* baſi canaliculata, apice acuminato-triquetra, palati dimidia longitudine. *Oculi* ad latera capitis, proxime ſupra baſin roſtri, vertici quam gulæ propiores. *Pupilla* ampla, orbicularis, obſcure cærulea (ſaphirina). *Iris* fulva, coloris aurei

egregii, tenuiuſcula. *Orbita* ovato-lanceolata, verſus caput rotundata, verſus roſtrum in ſpatium parvum lanceolatum elongata. *Collum* breviſſimum, corpori continuatum, vel potius vix a corpore diſtinguendum. *Pectus* protuberans, compreſſo-angulatum, angulo a gula usque ad abdomen continuato, cultrato-convexo.

Dorſum depreſſum, planum, inclinatum verſus caudam, anguſtiuſcuculum. *Latera* compreſſa, planiuſcula, perpendiculariter ab humeris pergentia. *Humeri* obtuſo-angulati, anguſti.

ALÆ decreſcentes. *Remiges* XXIV; quorum 4 exteriores longiores, ſubæquales; reliqui ſenſim decreſcentes.

CAUDA brevis, alis tecta, illisque non longior, apice æqualis, linearis, anguſta. *Rectrices* 10, æquales.

PEDES reſpectu corporis longi. *Crura* antice convexa, poſtice compreſſa. *Femora* parvo ſpatio ſupra genua nuda. *Digiti* 4: anteriores tres; poſticus unus. *Medius* lateralibus paulo longior. *Extimus* medio ad baſin ope membranæ connexus; interior liber. *Poſticus* anterioribus paulo brevior, ad latus interius lobus pedis, pone anteriorem intimum poſitus. *Ungues* terminales, compreſſi, ſubtus ſinuati, parum incurvati. *Poſticus* reliquis longior, robuſtior, arcuatus.

COLOR: *Roſtrum* nigreſcens. *Brunnus* cum maculis oblongis ferrugineis eſt in pectore, humeris, dorſo & capite. *Gula* ex albido ferruginea.

Latera corporis brunna cum maculis lucido ferrugineis, in apice plumarum latiuſculis.

Remigum maculæ albæ, in apice plerumque a parte interiore coſtæ.

Rectrices ſubcinereæ.

Abdomen & *femora* albida cum maculis longitudinalibus, latiuſculis, cinereis proxime ſupra caudam totam candidam. *Pedes* pallide virideſcunt. *Ungues* nigreſcentes.

MAGNITUDO Cornicis cinereæ.

Longitudo roſtri poll. 2.

Latitudo ad baſin poll. plus quam ½.

Altitudo a plano ad marginem humeri ped. ½, poll. 3. *Pedum* cum fœmor. ped. ½.

Longitudo digiti medii poll. 2. *Unguis* poſtic. lin. 3.

LOCUS *Ægyptus inferior* circa Cairum in Cycomoris & Dactylis nidificans, & in campis cibum quærens ex Ranis, inſectis, etiam piſciculis in campis inundatis *Sonus* Cornicis vulgaris.

24. MEROPS *galilæus* * *an Merops Apiaſter?*

ROSTRUM parum arcuatum, cultratum, lateribus parum convexum, atrum. *Maxilla ſuperior* parum longior.

Lingua laciniata. *Nares* ad baſin roſtri, oblongi.

Iris coccinea. *Pupilla* cœruleſcens.

CAPUT proxime ſupra roſtrum albidum, deinde lucido vireſcens, ad latera ante oculos cœruleo vireſcens. *Latera* capitis longitudinaliter nigra. *Gula* citrea, terminata ſegmento nigro.

COLOR. *Abdomen* cœruleo-virideſcens Intenſe ferruginea ſunt vertex, collum ſupra, & dorſum anterius. *Humeri* lucido ferruginei, apice obſcure virideſcentes. *Dorſum* maxima parte flaveſcens, ad latera albidum.

REMIGES 7 priores ſaturate-virides; medii ferruginei; interiores virides; omnes apice nigri.

CAUDA acuminata, longit. corporis. *Rectrices* ſaturate virides, mediis apice attenuatis, cœruleo-virideſcentibus; omnes ſubtus canæ.

CRURA breviſſima, nigra. *Digiti* IV. cum poſtico: Anteriore inter. breviſſimo, exteriore medio connato. *Ungues* arcuati, atri.

MAGNITUDO Turdi.

LOCUS *Galilæa* in campis.

Arab. Varuar.

25. ARDEA (Ibis) *tota alba*, *pedibus atris*, *unguibus arcuatis maximis.*

CAPUT compreſſum. *vertex* ſubconvexus. *Roſtrum* dimidio capite longius, rectum, compreſſum, apice acutiuſculum, baſi ad latera usque ad oculos producta. *Maxillæ* æquales. *Nares* prope baſin roſtri, lanceolati, ampliuſculi, ſulco ad apicem inferiorem ex margine ſuperiore narium prodeunte. *Oculi* proxime ſupra baſin roſtri, ad latera capitis. *Pupilla* atra. *Iris* albida, cincta annulo atro. *Lingua* baſi canaliculata, apice cylindrica, tenuiſſima, maxilla brevior.

COLLUM longum, erectum, ſubcompreſſum, tenuiſſimum.

CORPUS: dorſum & latera convexa. *Abdomen* parum depreſſum poſtice, antice ſubcultratum.

PEDES longiſſimi. *Crura* ſupra genua ſpatio pollicis nuda. *Digiti* 4: *anteriores* tres; *poſticus* unus. Ex anterioribus medius reliquis longior; Omnes baſi

basi membrana firma unus alteri connexi. *Posticus* anterioribus brevior. *Ungues* semilunares, terminales, compressi, longi, robusti, postico reliquis longiore.

CAUDA brevis, apice linearis. *Rectrices* 8, æquales.

ALÆ decrescentes. *Remiges* 19, successive breviores.

COLOR totius avis candidus.

Rostrum flavescens, apice parum nigrescens. *Pedes* atri.

MAGNITUDO Gallinæ l. Cornicis.

Longitudo avis erecti ped. 1. *Colli* spith. 1. *Corporis* spith. 1. *Cap.* supra vert. poll. 1. *Rostri* a basi lat. ad ap. poll. 2. a margine vert. apic. poll. 1½. *Caudæ* poll. 2½. *Pedum* ab abd. ad extrem. unguium unc. 2. Digitorum poll. 2; longissimi unguium poll. ½.

Latitudo corp. supra dors. palmaris; capitis supra vert. poll. 1. Alarum juxta humeros unc. 1. extrem. unc. 2. *Caudæ* poll. spatium inter digitos expansos poll. 1½.

LOCUS *Ægyptus inferior*, in locis sub inundatione ab aqua liberis & post inundationem ubique, ubi aquæ recesserunt maxima copia conspicitur.

Vescitur Insectis & Ranis parvis, quibus terra ægypti abundat sub & post inundationem & hoc ipso egregium præstat officium in Oeconomia Naturæ. In hortis tempore præsertim matutino & vespere magna copia interdum convolant, ut aliquando integras *Palmas* illis tectus observaverim. *Situm* habet erectum dum quiescit, caudam scilicet demittit ut pedes postice te-

gat, pectus vero & collum erigit & in altum extollit.

Obs. IBIS veterum Ægyptiorum, quod hæc fuerit avis, potius crederem, quam ulla alia, quia:

a). valde est Ægypto communis & fere propria.

b). serpentes & edit.

c). Vasa quæ in sepulcris inveniuntur cum avibus conditis hujus sunt magnitudinis.

26. TRINGA (ægyptiaca) *longirostris, fusco albidoque variegata.*

ROSTRUM cylindricum, convexum, arcuatum, obtusiusculum, longum. *Maxilla superior* inferiore longior, basi parum depressa, lateribus sulcata, sulco a naribus infra medium extenso. *Sulcus* a basi ad nares extensus, unus utrinque infra dorsum. *Maxillar. margines* æquales, superiore intra inferiorem excepta. *Nares* prope basin rostri, oblongæ, longiusculæ.

COLLUM mediocre, cylindricum.

DORSUM depressum; Latera convexa.

ALÆ furcatæ. *Remiges* circiter XIX: 2 exteriores longiores æquales; 4 deinde sensim breviores; mediæ reliquis breviores; interiores longiores exterioribus paulo breviores; apice cuneiformes, margine exteriore prope apicem dentatæ.

CAUDA apice æqualis, sublinearis. *Rectrices* XI, quarum 2 mediæ paulo longiores, supra apicem utrinque emarginatæ.

PEDES longiusculi: dimidia *femora* nuda. *Digiti* 4: *anteriores* 3 æquales, basi connexi. *Posticus*

cus 1 breviſſimus, tenuis. *Ungues* breves, ſubrecti, compreſſi, medio exterius convexo, interius perpendiculari. Poſticus breviſſimus, parum arcuatus.

Color: *Roſtrum* & Pedes atra. *Color* totius ex maculis fuſcis & nigricantibus mixtus. *Abdomen* albicat cum paucis maculis nigricantibus oblongis. *Cauda* lineis albicantibus & nigreſcentibus compoſita.

Magnitudo Gallinæ.

Locus *Ægypti* humida Menſe Septembri.

27. TRINGA (autumnalis) ***longiroſtris, dorſo abdomineque purpuraſcente.***

Rostrum ſubteres, compreſſum baſi magis quam verſus apicem, arcuatum, apice obtuſum, baſi dorſi parvo ſpatio depreſſum, cæterum convexum, longum. *Maxillæ* æquales, margine hiantes: ſuperior profunde ſulcata, ſulco ampliore a baſi incipiente anguſtiore, quorum prior in medio maxillæ terminatur, alter ad nares ſub primo percurrit. *Sulcus* brevis prope apicem maxillæ in dorſo. *Nares* prope baſin roſtri, infra dorſum ejus, ovato-lanceolatæ, baſi amplæ. *Oculi* proxime ſupra baſin roſtri. *Orbita* circularis. *Iris* griſeo-fuſca. *Pupilla* atra.

Collum cylindricum, longitudine corporis absque cauda.

Dorsum depreſſum; Latera convexa.

Alæ furcatæ. *Remiges* XXIV. quatuor exteriores & totidem interiores, reliquis longiores æ-

quales. Reliqui utrinque sensim breviores usque ad medios, qui brevissimi.

CAUDA cuneiformis. *Rectrices* 9, æquales.

PEDES longi. *Fœmora* plusq. dimidio nuda. *Digiti* 4: anteriores 3, posticus 1; longiusculi, basi connexi, subtus longitudinaliter lobati. *Postico* dimidio breviore.

Ungues terminales, fere recti, compressi, subtus sinuati versus apicem, reliqua parte integri, plani.

COLOR. *Rostrum* & *Pedes* atri. *Caput* & *Collum* ex fusco nigrescente & albo variegatum albis lineis, in vertice majoribus, in collo vero non nisi punctis minutiusculis. *Dorsum* totum purpurescit, ut & abdomen. *Humeri* & *Cauda* obscure viridescunt & splendent. *Remiges interiores* ex viridi purpurascunt, *exteriores* vero lucidius sunt virides ut & medii, margine vero interiore in utrisque parum obscuriore.

MAGNITUDO Gallinæ.

Longit. Rostri poll. 5. *Colli* ped. ½. *Caudæ* poll. 4. a basi colli ad apicem caudæ ped. 1. Totius a capite ad extrem. caudæ ped. 1½. *Pedum* cum digitis & fœmora ped. 1. *Digiti medii* ped. ¼. *Crura* & *Femora* nuda ped. ½. *Femora* plumosa ped. ¼.

LOCUS *Ægyptus* mensibus autumnalibus.

28. TRINGA subtridactyla.

ROSTRUM teretiusculum, lateribus parum compressum. *Maxilla* superior basi parum depressa, versus apicem convexa. *Sulcus* utrinque a naribus

bus ad basin rostri, in maxilla superiore & inferiore. *Lingua* apice parum emarginata, basi elevata laciniata.

Alæ ad dimidium exspansæ, bifurcatæ. *Remiges* XV: quorum 7 interiores brevissimi. *Plumæ* humerorum interiores 4 paulo longiores.

Rectrices 12.

Pedes ad dimidia femora nudi. *Digiti* 3 sublobati, ad basin membrana connexi. Loco *Pollicis* tuberculum minimum unguiculatum. *Ungues* latiusculi, convexi, apice fere obtusi, lobulis digitorum, quoad dimidiam partem, tecti.

Color: *Caput*, *Collum* supra, *Dorsum*, *Humeri* & *Cauda* ex nigrescente & albo variegata, maculis nigrescentibus ubique majoribus. *Gula* & Collum subtus ex fusco & albo variegata, maculis fuscis minoribus. *Abdomen* totum & *Cauda* subtus candida. *Pedes* & *Rostrum* nigrescentes. *Remiges* nigrescentes, in medio macula alba oblonga notatæ.

Magnitudo Columbæ.

29. CHARADRIUS autumnalis.

Rostrum teres, rectum, longum; dorso ad basin parum depressum, anterius connexum, lateribus versus apicem compressis. *Maxilla superior* inferiore paulo longior, apice spatio minimo uncinata. *Inferior* apice recta, subacuminata, utraque maxilla margine rotundata, vel margo versus palatum inflexus spatio infra nares. *Nares* oblongæ, prope basin & marginem maxillæ su-

perioris. *Sulcus* a basi rostri, supra nares, ad medium percurrit rectus, basi angustior, apice profundior, unus utrinque. *Sulcus* minimus angustus longitudinalis in dorso rostri ad basin. *Sulcus* ad basin maxillæ infer. prope marginem, ad medium marg. excurrens. *Lingua* minima, triangularis, acuminata. *Oculi* ad latera capitis; medio inter gulam & verticem, rostro quam basi capitis paulo propiores: *Caput* lateribus parum compressum, vertice convexum.

Collum cylindricum, mediocre.

Corpus dorso parum depressum, lateribus & abdomine convexis.

Alæ forcipatæ. *Remiges* fere XXVI: horum 5 exteriores reliquis, quorum 1 cæteris longior, reliqui 4 successive breviores; 6 interiores dictis breviores, sed medii longiores. Medii reliquis breviores, inter se invicem inæquales.

Cauda ratione corporis mediocris, apice cuneiformis. *Rectrices* fere 12, æquales.

Pedes longissimi, corpus totum longitudine superantes, toti nudi, nec nisi minimo spatio ad basin fœmorum plumosi. *Crura* & *femora* æqualia magnitudine & figura, compressa, dorso plana, margine inferiore compresso sulcato. *Digiti* tres absque postico, basi membrana connexi; margine longitudinaliter lobati, horum medius paulo longior lobo lineari angusto. *Ungues* subrecti, convexi, obtusiusculi: latere interiore in omnibus plano, exteriore convexo, incumbentes, subtus lobo digiti tecti.

Color. *Rostrum* nigrum. *Candida* sunt gula & parvum spatium capitis supra rostrum, Collum sub-

ſubtus, Abdomen & Cauda ſubtus, dorſi extremum & Rectrices exteriores 2 utrinque. *Cinerea* ſunt Caput, Collum & Rectrices mediæ. Ex *atro viridiſcentes* ſunt Humeri & Remiges 5 exteriores. *Nigra* cum plumis apice albicantibus ſunt dorſum & Remiges medii. *Pedes* coloris ſunt carnei.

MAGNITUDO Pici cornicini.

Long. totius a vertice ad extrem. caudæ ped. 1. poll. 1. Roſtri poll. 3. Fœmor. poll. 4. Crur. poll. 5. Digiti medii cum ungue poll. $1\frac{1}{2}$.

Craſſities ſupra med. abd. ſpithamalis, Colli pollicis 1. Roſtri ad baſin pennæ anſerinæ.

LOCUS Menſe Octobri advenit in *Ægypti* Paludoſa.

30. CHARADIUS alexandrinus.

ROSTRUM teretiuſculum, apice parum compreſſum, rectum, longitudine digiti intermedii. *Nares* oblongæ, ad baſin roſtri, margini maxillæ ſuperioris approximatæ: Sulcus ſupra nares ex baſi roſtri utrinque unus, inferius latior, deorſum decurrens, ſupra marginem maxillæ terminatus. *Lingua* canaliculata; margine membranacea, acuta.

PEDES dimidia longitudine corporis, parum ſupra genua nudi. *Digiti* tres, membrana ad baſin connexi; intermedio longiore, lateribus æqualibus. *Ungues* tenues, parum declives.

ALÆ ſubforcipatæ. *Remiges* XXIV: duæ extremæ æquales, reliquæ ſucceſſive breviores usque

que ad tres intimas, quæ longiores, 2 parum apice acuminatæ.

CAUDA cuneiformis, dimidia longitudine corporis. *Rectrices* 12, omnes æquales.

COLOR. *Rostrum* & *Pedes* nigri. *Caput* supra rostrum album, hinc macula ex griseo nigrescente, transversali, latiori notatum; reliqua pars capitis fusca. *Collum* supra annulo albo cinctum, ad cujus latera maculæ duæ griseo-nigrescentes. *Dorsum* totum fuscum, ut & humeri. *Remiges* ex griseo nigrescentes, costa in 1 tota alba, in reliquis dimidia. Intermediæ 4 macula alba oblonga in parte exteriore notatæ. Interiores apice albæ. *Tectrices* alarum 7 exteriores ex griseo nigrescentes, reliquæ fuscæ, omnes apice albæ. *Rectrices* tres utrinque candidæ, intermediæ ex griseo nigrescentes. *Collum* & *abdomen* totum subtus candida.

MAGNITUDO Alaudæ.

LOCUS *Ægypti* Canalis, qui aqua ex Nilo Alexandrium transfert, ubi Insectis pascitur.

Inventus d. 24 Maj. 1750.

31. CHARADRIUS ægyptius.

MAGNITUDO Turdi.

ROSTRUM versus apicem parum compressum, magis dorso convexum, cultratum, versus apicem parum declive, atrum, basi superius squamosum, squama unica levi solubili ab utraquæ parte dorsi supra nares. *Maxilla superior* inferiore parum longior.

Lin-

Lingua membranacea, basi plana, antice canaliculata, apice obtusa, parum emarginata; ad latera emarginationis leviter lacerata.

Nares ad latera maxillæ superioris juxta basin ovato-acuminatæ, ampliusculæ, marginibus superioribus elevatis, subtus gibbis. *Oculi* toti atri. *Corollula* pone verticem, brevis, acuminata, vertice parallela.

Alæ subæquales. *Remiges* XX. 2 exteriores æquales, longiores; 3-5 parum decresentes; reliqui sensim decrescentes.

Cauda apice linearis. *Rectrices* XI, æquales.

Pedes: *Crura* minimo spatio supra genua nudi. *Digiti* 3 absque postico, medio parum longiore *Ungues* parvi, convexi, compressi, parum acuminati, lateralibus incurvatis, medio rectiusculo.

Color: *Atra* sunt vertex, latera capitis, dorsi medium quod pone acuminatum & annulus ad basin pectoris. *Candida* sunt gula, humeri subtus, linea longitudinalis a rostro ad basin capitis supra oculos extensa, abdominis medium anterius & margo dorsi. Ex *albido flavescunt* Pectus, latera abdominis, Fœmora & regio Ani. *Cana* sunt latera dorsi, humeri toti, & Cauda, excepto apice, qni superius linea atra notatur, extreme vero candidus. *Remiges* candidi cum fascia lata in medio & apice atris. Crura & digiti cœrulei. *Ungues* atri.

Locus Ægypti plana.

Vescitur Insectis.

32. CHA-

32. CHARADRIUS (Kervan). *Ardeis affinis avis est.*

CAPUT porrectum, depressum, parum compressum, magnum.

Rostrum rectum, æquale, lateribus parum compressum, dorso cultratum, longitudine capitis. *Maxillæ* subæquales, æquales, superior inferiore parum brevior, basi parum sulcata, dorso ad basin angulato angustata, angulo oblongo convexo antice elevato. *Nares* oblongæ, parum flexuosæ, basi quam apice rostri multo propiores, amplæ, longiusculæ, antice obtusæ, pone acuminatæ.

Lingua oblongo lanceolata, apice acuminata, minimo spatio membranacea & canaliculata, juxta marginem sulcis levibus irregularibus notata, albida.

Oculi ad latera capitis, magni. *Pupilla* atra, subelliptica. *Iris* lata, elegantissime citrea, margine exteriore venis & punctis obscure rubentibus perreptata. Orbita oculi circularis, antice sinuata, cincta annulo nudo flavescente, margine superiore a plumis capitis versus inferiora continuatis fere tecta, exterius cincta annulo plumoso, pectinato, brevi.

COLLUM breviusculum, porrectum, subæquale, cylindricum, plerumque reponens.

CORPUS dorso parum depressum, lateribus convexum, abdomine planiusculum, versus caudam valde attenuatum, apice acuminatum, *Humeri* parum elevati.

ALÆ forcipatæ. *Remiges* XXV, horum 9 priores successive breviores; 9 medii æquales, reliquis bre-

breviores; 7 interiores longiores; medii apice cuneiformes, corpore breviores.

Cauda cuneiformis, mediocris longitudinis. *Rectrices* XIII, fere æquales.

Pedes longi, ſupra genua ſpatio pollicis nudi, qui, dum incedit, toti nudi conſpiuntur. *Digiti* 3, quorum medius reliquis longior. *Laterales* medio connexi ad baſin ope membranæ, quæ exterior longior & latior. *Ungues* dorſo cultrati, apice ſubobtuſi, breves, parum curvati.

Color *Caput*, *Corpus*, *Collum*, *Pectus* & *Alæ* fuſca cum lineis nigreſcentibus: *Abdomen* candidum. *Remiges* 14 priores atri, ex his 1. 2. 7. 8. maculis oblongis candidis irregulariter notati. *Reliqui* ejusdem cum corpore coloris.

Tectrices alarum 7 priores atræ, *Reliquæ* ejusdem cum corpore coloris. Hinc *Alæ* clauſæ margine exterius ex lineis candidis & nigris variegatæ, poſterius atræ; verſus apicem maculis albicantibus notatæ. Linea longitudinalis per humeros percurrit albida, tincta lineis & maculis ferrugineis atque nigreſcentibus.

Roſtrum apice atrum, baſi citreum ad latera; dorſo vero atrum. *Pedes* albeſcentes. *Ungues* nigreſcentes.

Magnitudo Cornicis.

Locus Ægyptus inferior, in Lucis ex Acacia ægyptiaca (Mimoſa) circa pagum Abuſir & Sackhara, circa ſepulchra antiquorum Ægyptiorum, & in deſertis.

Arab. Kervan.

So-

Sonum edit tinnientem a *Pici cornicinini Fn. Svec.* 79. non multum differentem, quem elevat & submittit successive satis eleganter.

USUS *Turcæ* & *Ægyptii* quando vivum habere possunt multi æstimant ob sonum & in cavea curiose servant.

Caro ejus duriuscula est & saporis aliquo modo balsamici, optimi.

Voracissimus est & carnivorus. *Glires* infestat & cupide devorat & hoc utilitatem Ægypto præstat terram ab illis repurgando, quæ hisce animalibus abundat, hinc inter purificatores Ægypti locum invenit. Raro bibit & dum juvenis in Ægypto educatur, per plures menses, aqua illi non porrigitur, sed solo nutritur carne recenti inaqua macerata, quam voracissime deglutit. Deserta loca inhabitans ab aqua abstinuere adsuescit. Vivum servari in Ægypto per 2 menses, hinc Smirnam demandavi.

3. CHARADRIUS spinosus.

ROSTRUM teretiusculum, rectum, breve, dorso depressum, apice compressum, supra nares profunde, dorso leviter sulcatum, atrum. *Maxilla superior* parum longior, parum declivis; *inferior* recta, subacuminata, basi leviter sulcata. *Nares* lineares, longiusculæ. *Lingua* teretiuscula, canaliculata. *Caput* supra atrum, inferius ad latera candidum.

COLLUM mediore, supra candidum, infra atrum.

Dorsum & *humeri* griseo cinerea, humeri subtus candidi. *Tuberculum* spinosum, acutiusculum breve ad initium marginis inferioris humeri, ex osse humeri procedit.

RE-

REMIGES ſenſim decreſcentes, atri.

CAUDA linearis, anguſta. *Rectrices* X, dimidia parte ſuperiore candidæ, altera dimidia atræ.

Abdomen atrum. *Pectus* ad latera candidum, medio atrum.

PEDES reſpectu corporis longi, atri. *Femora* dimidia nuda. *Digiti* 3 absque poſtico. *Ungues* parvi, interius plani, exterius convexi, medio longiore.

MAGNITUDO Columbæ.

LOCUS Ægypti inferioris loca paludoſa, menſe Septembri. *Nomen* Gallicum Dominicanus, collo ſcilic. nigro, lateribus candidis, convenientiam aliquam habere videtur cum religioſorum ordinis Dominicani veſtitu.

33. CHARADRII ſpinoſi *alia deſcriptio.*

ROSTRUM rectum, breve, baſi parum depreſſum, verſus apicem compreſſum (cuneiforme), apice obtuſiuſculum, lateribus ſupra nares ſulcatum, ſulco largo extra nares extenſo. *Maxillæ* æquales. *Nares* oblongæ, perviæ juxta baſin, margine ſuperiore parum flexuoſæ, inferius lineares. *Lingua* longitudine maxillarum, apice obtuſa, integra; medio ſulcata ſulco tenuiſſimo.

Oculi ad latera verticis, roſtri quam baſi propiores. *Iris* ſanguinea, *pupilla* nigra. *Vertex* ſubconvexus, *Criſta* plumacea, acuminata, ſupra collum reflexa, tenui, brevi baſi terminatus.

COLLUM breve, cylindricum. *Dorſum*, *Latera* & *Abdomen* convexa.

ALÆ decrescentes. *Remiges* XXIV: 1 brevior; 2, 3, 4, sensim longiores; reliqui decrescentes.

CAUDA apice linearis. *Rectrices* 12, æquales.

PEDES. *Femora* dimidia nuda. *Digiti* tridactyli absque postico, medio longiore. *Ungues* parvi, parum arcuati.

COLOR: *Rostrum* & *pedes* atri. *Vertex* ater. Latera capitis & collum supra & ad latera candida. *Abdomen* & pectus, collum subtus & gula atra. *Dorsum* fuscum. *Humeri* cinerei, margine inferiore candidi, subtus candidi. *Remiges* atri.

Cauda superiore dimidia parte candida, altera atra. *Regio* ani candida. *Rectirices* 2 exteriores utrinque apice candidæ. Margo Alarum infra humeros candida.

MAGNITUDO Columbæ.

Longit. tota spith. $1\frac{1}{2}$. *Rostri* poll. $\frac{1}{2}$. *Colli* poll. $1\frac{1}{2}$. *Pedum* & *Femor.* spith. 1. Cap. supra vert. poll. 2.

GALLIS Dominicanus.

34. FULICA atra.

MAGNITUDO Cornicis cinereæ.

ROSTRUM compressum, rectum. Dorsum rostri s. maxilla superior versus apicem magis convexa, parum declivis, in medio s. supra nares magis compressa, versus basin continuata & dilatata antrorsum & fronti, quoad dimidiam partem, laminæ instar forma ovali imposita. *Nares* in medio rostri, oblongo lanceolatæ, satis amplæ,

per-

perviæ. *Maxillæ* edentulæ. *Faux* denticulis mollibus obſita, qui poſterius 4, anterius vero tribus, & verſum apicem 2 lineis longitudinalibus diſponuntur. *Lingua* apice obtuſiuſcula, membranacea, leviter laciniata, baſi elevata denticulata, dentibus in extremitate baſeos, ad latera utrinque duobus magnis ſubduris, acuminatis, inter quos alii minores conſpiciuntur. Ante magnos iſtos duo aliquanto minores conſpiciuntur, cæterum glabra.

PEDES pone æquilibrium, ab ano ſcilicet vix trium digitorum ſpatio diſtantes; lumbi ad anteriora non flexilia, ſupra genua pollice dimidio nudi, quod ſpatium poſtice & ad latera colore videſcente tegitur. *Digiti* 4: intermedius longior, laterales duo paulo breviores, poſticus reliquis triplo brevior; omnes diſtincti & lobati. Lobi in quovis digito anteriore tres, utrinque ſemicirculares. In poſtico digito lobus tantum unus. *Ungues* oblongi, declives, apice parum incurvati, acuminati.

REMIGES XIX, quarum 1 ſequentibus paulo brevior, 2 ſequentes longiſſimi, reliqui ordine breviores.

CAUDA rotundata. *Rectrices* breviſſimæ, duorum fere pollicum longitudine, molles.

COLOR: *Atra* ſunt Collum, dorſum, humeri & cauda; ab initio humeri per integrum alæ marginem linea alba decurrit.

Abdomen totum, pectus & lumbi obſcure cinerea.

Alæ ſubtus lucide cinereæ, ſuperius nigreſcentes.

Roſtrum albidum apice parum nigreſcens.

Pedes nigrescentes. Ubi plumæ desinunt postice colore viridescenti tinguntur.

Longitudo Rostri pollic. $1\frac{1}{4}$. *Lat.* ad baf. $\frac{1}{2}$. *App.* $\frac{1}{4}$. *Colli* cum cap. ped. $\frac{1}{2}$ Lat. *Alæ expanſæ* ped. 1. cum pollic. 1. *Longit.* Caudæ poll. 2. *Cruris* nudi poll. 3.

Digiti intermed. poll. 3. later. $2\frac{1}{2}$. postic. 1. unguis intermed. poll. $\frac{1}{2}$. Later. $\frac{1}{4}$. Lat. lobor. digitalium poll. $\frac{1}{2}$.

Abdomen valde plumosum. *Membrana celluloſa* admodum crassa & pinguedine repleta.

Ventriculus crassus, robustus, arena repletus.

35. ANAS (*damiatica*) grisea, rostro apice plano lato rotundato.

ROSTRUM basi valde ascendens, versus caput convexum, versus apicem plano-convexum, depressum latum, apice rotundatum. *Criſta* longitudinalis, elevata, breviuscula, ad basin rostri, supercilio latior, inferius angustior, ad cujus latera foveæ duæ conspiciuntur oblongæ, utrinque una. *Sulcus* marginem rostri superius circa apicem & ad dimidia usque latera cingit, æqualis, parum profundus. *Sulcus* alius latera marginis maxillæ superioris longitudinaliter percurrit. *Angulus* elelevatus, convexus, æqualis, inter hos sulcos marginem rostri cingit superius ad dimidium, qui crassiusculus; alius marginem maxillæ cingit angustior infra sulcum inferius. *Sulcus* latus, brevis, triangularis, ater, apicem rostri terminat.

Nares supra medium rostri, prope dorsum, ellipticæ, amplæ, margine superiore elevato, area atra inferius cinctæ.

Maxilla super. inferiore longior & multo latior, anterius maxillæ ſunt æquales. *Dentes* lamelloſi, transverſales, in utraque maxilla. *Lingua* planiuſcula, medio ſulcata, apice obtuſa.

Collum flexuoſum, parum compreſſum. *Dorſum* depreſſum. Latera convexa.

Alæ ſubforcipatæ. *Remiges* ultra XX: 8 priores ſenſim decreſcentes. *Medii* præciſi, breviores, æquales. *Interiores* paulo breviores.

Cauda cuneiformis, integra. *Rectrices* circiter XV, ſubæquales.

Pedes natatorii, digito poſteriore breviſſimo, ungue obtuſo.

Color. *Nigra* cum leviſſimis lineis fuſcis ſunt Caput, Colli ſuperius dimidium, Humeri & apex Caudæ. *Candida* ſunt pectus, colli medium inferius, dorſum, latera abdominis, abdomen ſubtus & Cauda. *Ferruginea* ſunt annulus magnus dorſum circa initium prope collum cingens & macula oblonga in extremitate alarum prope dorſum. *Atro-arideſcentes* ſunt Remiges.

Magnitudo. Anate Boſchas paulo major.

Locus Littora *Ægypti*, juxta Mediterraneum frequentiſſima, inprimis in ſinu juxta *Damiatam* & inter *Alexandriam* & *Roſettam* prope portum Bichie, ubi vivi capiuntur rete.

36. ANAS nilotica.

Caput ad latera compreſſum, vertice parum depreſſum.

Collum dorso & anterius convexum, lateribus parum compressum, basi crassius, cylindrico-conicum, flexuosum, fere continuo supra humeros quiescens, unde brevissimum adparet.

Rostrum dorso convexum, lateribus parum compressum, apice unguiculato-aduncum, unguiculata parte parum angustata, declive, obtuso-convexum. *Maxilla superior* inferiore spatio partis aduncæ longior, margine & basi callosa inferiori superextensa. *Callus* marginem longitudinaliter terminat, parum elevatus, æqualis, coloris ex sanguineo purpurascentis *Callus* alter basin cingit. Parum elevatus, obscure purpurescens verrucis 4: duabus ad utrumque latus elevatis notatus. *Sulcus* londitudinalis, rectus, profundus, a basi maxillæ superioris. Versus apicem pergit, callum marginis a substantia ossea distinguens, supra apicem terminatus. *Sulcus* brevis pone basin partis unguiculatæ incipit utrinque & versus nares brevissimo spatio pergit, parum profundus. *Nares* prope basin rostri juxta dorsum maxillæ superioris propinquæ, ellipticæ, amplissimæ, breviusculæ, perviæ, margine calloso elevato obscure purpurascente cincti.

Lingua longitudine palati, in medio canaliculato sulcata, apice obtusa, extremitate minima membranacea, margine ciliata ciliis breviusculis, basin versus reflexis, infra apicem terminatis. *Dentes* lamellosi, transversales, lineares, ad latera utriusque maxillæ exterius in inferiore, inferius vero in superiore. *Tubercula* scabra in palato.

Oculi ad latera capitis, rostro quam basi capitis & vertici quam gulæ propiores, parum protuberantes:

tes. *Orbita* circularis. *Pupilla* atra. *Iris* fulva. *Pectus* valde convexum, vel potius ventricoſum. *Humeri* & *latera* convexa, verſus caudam ſenſim anguſtata. Humeri ſ. tectrices alarum dorſum conſtituunt & ad caudam usque extenduntur, quod in medio ſulcatum, ſulco longitudinali ſpatio amplo, a collo ad caudam percurrente.

Alæ præciſæ, valde plumoſæ, baſi alarum ſeu humeris tectæ. *Remiges* XVIII, quorum 8 exteriores longiores, ſubæquales; interiores duplo breviores, æqvales.

Cauda longiuſcula, apice rotundata. *Rectrices* 10, æquales.

Pedes in æquilibrio. *Femora* craſſiuſcula, conica, plumoſa, proxime ſupra genua nuda. *Digiti* 3, membrana natatoria connexi. *Poſticus* breviſſimus, apice obtuſus, craſſus, truncatus. *Ungues* ſubrecti, longi, compreſſi. *Pars* unguiculata roſtri cana. *Roſtri* ſuperficies albido-rubeſcens: margines ſanguineo-purpureſcentes baſis obſcure purpurea. *Ferruginea* ſunt: (*a*). *Annulus* anguſtus proxime ſupra baſin roſtri. (*b*) *Area* oculorum ſatis ampla. (*c*) *Macula* magna ad baſin colli ſupra, in ſpatio quod ſupra humeros quieſcit; reliqua pars colli ad verticem ex cano griſea.

Color: *Albida* cum maculis canis vel cinereis ſunt gula, latera colli ſuperius, & vertex cum linea pone aream oculorum. *Fuſco-albida* cum lineis transverſis parum nigricantibus ſunt *Pectus*, quod aliquantum ex griſeo habet, cum lineis nonnullis canis oblongis ad latera abdominis, abdomen & fœmora.

Tectrices alarum superiorum griseæ, cum lineis transversis nigricantibus versus apicem, proxime supra caudam aliquid ex ferrugineo habentes absque lineis nigrescentibus. Tectrices 2 subtus sunt candidæ.

Humeri supra & subtus candidi, cum linea atra prope apicem transversali.

Cauda supra atra, subtus lucido ferruginea.

Remiges 8 priores atræ, cum macula candida prope apicem in margine lato, excepta 3:tia quæ tota atra. *Interiores* marginem exteriorem viridem, interiorem atrum habent.

Pedes toti rubescunt. *Ungues* atri.

MAGNITUDO Anatis cauda forcipata Linn. S. N. 9, sed multo altior, potius media inter hanc & Anserem vulgarem.

Altitudo a plano ad humeros ped. 1; poll. 2. *Crurum* cum *femor*. ped. ½. poll. 1.

Long. totius a superficie pectoris ad apicem caudæ ped. 1. & ½. *Caudæ* poll. 4. *Rostri* poll. 1½. *Colli* ped. ½ extensi requiescentis vero circiter pollicum duorum. verticis poll. 1.

Latitudo verticis inter oculos poll. 1. 2. *Rostri* poll. ½. *Plantæ pedum* poll. 1½. *Caudæ* extremitatis poll. 3. *Dorsi* supra humeros ped. ½.

LOCUS *Nilus* in ægypto superiore, nec alibi nisi forte in sinubus *maris rubri*.

Arab. Bah.

Cicuratur haud difficulter, & in ægypto inter anseres domesticos vivit.

37. MERGUS tinus.

ROSTRUM cylindricum, basi crassiusculum, ad apicem parum attenuatum, apice obtusum; maxilla superior adunca. *Dentes* in utraque maxilla, subulati, acuminati, æquales; in superioris extremo margine utrinque una dentium series, in inferiori paulo infra marginem, series itidem una utrinque. *Lingua* canaliculata, denticulorum una series ab utraque parte canaliculi, qui parvi sunt & molles. Denticulorum in fauce series 2, lingualibus æquales. *Nares* in medio fere rostri, ellipticæ, amplæ, perviæ, margine superiore inæquali, gibbo minimo in medio.

REMIGES circiter XXIV: 9 ordine decrescentes; reliquæ breviores, æquales.

RECTRICES 9, breves, æquales: primis paulo brevioribus.

PEDES natatorii, non longe ab ano remoti. *Digiti anteriores* 3, medio longiore; posterior unicus reliquis triplo brevior, lobo postice instructus. *Digitus interior* lobo laterali auctus est. *Ungues* convexi, incurvati.

COLOR: *Area* oculorum & vertex ex nigro viridescentes. *Linea* transversalis nigra utrinque ad latera pectoris; alia latior proxime supra humeros. *Dorsum* maculis tribus componitur, quarum media nigra, oblonga, magna, figura irregularis; laterales candidæ, superius latiores, inferius angustiores. *Humeri* nigrescentes.

Alæ nigræ, in medio macula candida, magna, longitudinalis. *Tectrices* alarum candidæ. *Remiges* omnes interiores a 9:na apice candidæ. *Cauda* nigra.

Abdomen candidum; latera abdominis pallida, lineis transversalibus pallidissime nigrescentibus distincta. *Plumæ* per abdomen satis densæ. *Plumæ* verticis levissimæ & longiores, quæ cristam fere mentiuntur.

MAGNITUDO Anatis minimæ.

LOCUS Ex *Tino* Insula Smirnam advecta, æstate septentrionem inhabitat.

38. LARUS smirnensis.

ROSTRUM subconvexum, compressum, rectum. *Maxilla superior* inferiore longior, apice incurvata, curvatura unguem repræsentante. *Maxilla inferior* apice declivis, parum reflexa. Basis maxillæ superioris elevata; sulcus ad latera partis elevatæ utrinque unus. *Nares* parte anteriore hujus elevationis ellipticæ, amplæ, nudæ, sibi admodum propinquæ. *Area* inter nares, postice paulo latior, anterius angustior. *Angulus* longitudinalis elevatus in medio areæ, versus basin excurrens. *Sulcus* e naribus per dorsi latera excurrit utrinque unus, rectus, terminatus circa initium curvaturæ inferius. *Maxilla inferior* lateribus sulcata; sulcus utrinque unus in medio maxillæ rectus, terminatus ubi pars reflexa incipit. *Gibbositas* infra apicem s. partem reflexam maxillæ inferioris. *Sulcus* profundus sub maxilla inferiore, basi lata, versus apicem angustatus. *Lingua* brevissima, apice obtusiuscula, medio canaliculata, marginibus utrinque denticulatis erectis: denticuli subasperi, versus basin reflexi. *Faux* superius denticulata. Denticulorum lineæ tres, quarum media duplicata, levis; laterales subasperæ, versus basin re-

reflexæ. *Fornix* ad basin faucis sinuata; lineolæ denticulorum utrinque una.

Corpus oblongum, latera convexa, dorsum & abdomen parum depressa.

Alæ incisæ. *Remiges* 1, 2, reliquis longiores; 5. seqq. ordine breviores; reliquæ circiter 20 brevissimæ, æquales.

Cauda brevis, apice rotundata.

Rectrices circiter 20: extremi paulo brevioribus.

Pedes prope caudam, ad latera abdominis affixi. *Digiti* membrana connexi, natatorii, 3, quorum 2 exteriores æquales, interior paulo brevior. *Ungues* dorso angustati, declives, brevior & intermedius latere averso convexus; adverso vero perpendicularis; extimus autem est *Tuberculum*, postice proxime supra digitos pedum brevissimum.

Color: *Rostri*, *capitis*, *colli*, *dorsi*, *alarum* & *caudæ* superius atra; inferius candida. *Membrana* digitorum & digiti interiores albidi, exterior ater. *Crura* interius albida, exterius nigrescentia.

Magnitudo Graculi.

Longitudo Rostri pollic. 2. *Colli* poll. $2\frac{1}{2}$. *Corporis* spith. $2\frac{1}{2}$. *Caudæ* spith. 1. *Alarum Rectr.* long. spith. $2\frac{1}{2}$ brevium spith. 1. *Digitor.* poll. 2. *Cruris* ad supremum artic. poll. 2.

Latitudo in medio dorsi sp. 1. & poll. 1. *Alæ* expansæ sp. 2. *Caudæ* poll. 2.

Locus In *Portu Smirnensi* captus.

39. LARUS canescens.
Larus albus, dorso cano. *Linn. syst. nat.* 1?

MAGNITUDO Lari majoris.

Collum & abdomen candida.

Dorsum canum. *Humeri* maculis magnis fuscis irregularibus adspersi.

Remiges nigricantes. *Cauda* apice linearis, atra.

LOCUS. Ex mare mediterraneo forte adveniens, uisus juxta Nilum, Februarii 26.

40. STERNA nigricans.

MAGNITUDO Turdi.

ROSTRUM capitis longitudine, subulatum, superius convexum, apice compressum, supra nigrum, subtus flavum. *Nares* oblongæ. *Cera* nulla.

Caput cinero-album, vertex cum nucha nigrescentes.

Collum totum candidum. *Humeri* nigrescentes. *Dorsum* canum, latera versus caudam fusco vel ex fusco nigro & albo variegatum.

REMIGES 1, 2, 3, nigresentes; cæteri cani. *Primores* extra caudam protensi & corpore duplo longiores.

RECTRICES. - - -

PEDES natatorii ex rubro flavi. *Ungues* oblongi, supra convexi, nigri. *Crura* ad flexuram genuum tuberosa, tuberculo extante.

Dentes nulli.

Alæ canæ, ut dorſum inferius nigreſcentes, corpore duplo longiores & caudam longitudine ſuperantes.

41. STERNA nilotica.

ROSTRUM rectum, apice valde compreſſum, ſubacuminatum, dorſi ſubcultratum, lateribus verſus caput parum productum, ante nares ſulcatum, ſulco breviſſimo. *Maxillæ* æquales: inferior juxta baſin parum gibba. *Dentes* nulli. *Nares* juxta baſin roſtri ampliuſculæ, oblongæ, perviæ, margine ſuperiore lineari, inferiore parum excavato. *Lingua* apice tenuis, attenuata, bifida. *Oculi* vertici quam gulæ multo propiores, toti atri.

ALÆ præciſæ. *Remiges* XVIII: 1. omnibus longior; 2. paulo brevior; 8 ſequentes ſenſim decreſcentes. Reliquæ hiſce plus quam duplo breviores, æquales, interioribus paulo longioribus.

CAUDA furcata, apice utrinque acuminata. *Rectrices* XII: 1. utrinque reliquis longior; 2, 3, ſucceſſive breviores; reliquæ intermediæ hiſce paulo breviores, æquales.

PEDES natatorii. *Digiti* 4 in æquilibrio. *Tres anteriores* membrana connexi; *poſticus* breviſſimus, liber ex anterioribus, *medius* reliquis longior; *extimus* interiore parum longior. *Ungues* ſupra convexi, ſubtus excavati.

COLOR. *Roſtrum* atrum. *Caput* & *Collum* ſupra cinerea cum maculis parvis nigricantibus. *Area oculorum* nigra cum maculis parvis albicantibus. *Dorſum*, *Alæ* & *cauda* cinerea. *Remiges* exterio-

res saturate cinerei. *Abdomen* totum, *Collum* subtus & *gula* candida. *Pedes* carnei. *Ungues* atri.

Magnitudo Columbæ.

Longitudo tota spith. 2. *Rostri* poll. 1. *Colli* poll. 2. *Pedum* spith. dimidiæ.

Locus est Nilus.

Nomen Arabibus: Abu nures.

Larum esse facies externa svaderet, cum maxilla inferiore parum gibba, sed rostrum rectum impedit.

Locus Mensis Januarii initio Amnem Trajani Cairum preterfluentem gregatim intrat, escam capiens in luto post inundationem aquæ residuo, quod quærit sunt præcipue insecta aptera, pisciculi & sordes; notabilis sic inter Ægypti purificatores.

42. GALLINA (Meleagris) *vertice corneo. Linn. syst. nat.* 62. 2.

Rostrum conicum, apice incurvum, dorso acute cultratum, lateribus ab utraque parte dorsi fere perpendiculariter declivibus, parum convexum. *Sulcus* tenuis, juxta dorsum rostri longitudinaliter extensus, fere ad apicem, utrinque unus. *Sulcus* alius tenuis in medio rostri longitudinalis, parum incurvatus, ultra dimidium rostri extensus. *Maxillæ* imbricatæ: superiore supra inferiorem margine extensa; Superior inferiore multo longior. *Crista* ad basin rostri incipiens & ad initium capitis terminata, parva, oblonga, inferius bicruralis, cruribus deor-

deorſum ſupra nares vergentibus, baſi & marginibus ex lamellis, area vero ex capillis membranaceis conſtructa.

Nares ad baſin roſtri, juxta latera, ſubtriangulares, fornicatæ, foraminibus 2:*bus* inſtructæ, quarum alterum internum, longitudinale, parum flexuoſum, anguſtum; inferius ſuperius paulo latius, marginibus cinctum æqualibus, nudis, margine interiore in medio ſinuato; externum amplum, triangulare, baſi latiſſimum, apice anguſtius, cinctum exterius margine ſuperiore membranaceo, annulo nudo, qui pone elevatus, craſiuſculus, anterius tenuior, cinctus plumulis ſimplicibus, qui ſuperius & ſubtus minimi, pone longiuſculi, antice vix conſpicui. *Palearia* juxta gulam directe ſub oculis, membranacea, craſſiuſcula, ſuperiore ſuperficie convexa, ſubtus concavo-ovata, verſus apicem parum attenuata, apice obtuſa, rotundata, baſi margini maxillæ ſuperioris affixa, cæterum libera, retrorſum magis quam deorſum directa, baſi antice & pone area ſub nuda cincta. *Setæ* erectæ, rigidiuſculæ, ante palearia ad baſin maxillæ inferioris.

Oculi ad latera capitis, roſtro quam baſi capitis multo propiores. *Area* oculorum nuda, rugoſa, latiuſcula. *Orbita* ovato-orbiculata, antice ſinuata. *Supercilia* elevata, leviſſime ſtriata, ciliata, ciliis ſimplicibus ſetaceis, in margine ſuperiore longiuſculis, in inferiore breviuſculis. *Membrana nictitans* ex inferiore parte orbitæ oriunda inferiorem marginem ſupercilliorum conſtituens. *Pupilla* atra. *Iris* intenſe griſea.

Aurium aperturæ ad latera capitis juxta ejus baſin, orbiculares, ſetis erectis tectæ, amplæ. *Aperturæ*

turæ aliæ ſub his directæ, perpendiculares, oblongæ, amplæ, margine anteriore lobatæ, lobo in medio marginis obtuſiuſculo.

Caput oblongum, reſpectu corporis parvum, lateribus parum compreſſum, fronte perpendiculare, pone convexiuſculum. Vertice & fronte tectum cruſta cornea, duriſſima, rugoſa & foſſulis excavata irregularibus; infra & pone verticem nudum Tuberculum, in anteriore parte verticis elevatum, aſſurgens, compreſſum, oblongum, dorſo depreſſum.

Collum ovatum, aſſurgenti porrectum, verſus caput attenuatum, baſi craſſiuſculum, cylindricum, plerumque retractum, tumque non conſpicuum, breviuſculum, tertia fere parte corporis. *Annulis* ex plumis erectis ad initium colli.

Corpus ovatum, utrinque acuminatum. Dorſum, humeri & latera admodum convexa. *Dorſum* infra medium usque ad apicem caudæ valde declive.

Alæ *clauſæ* ovatæ, apice obtuſiuſculæ; *expanſæ* vero parum decreſcentes, lateribus anguſtiores. *Remiges* XX: quorum 8 exteriores longiuſculi, ſubæquales; reliqui vix ſenſibiliter decreſcentes.

Cauda dorſo continuata & unita, ut ſupra diſtincta non percipi poſſit, cuneiformis, deorſum flexa. *Rectrices* 16, ſubæquales, lateralibus ab utraque parte minutiſſime decreſcentibus.

Pedes. Femora ovata, exterius convexa, interius planiuſcula, plumoſa. *Crura* ſubcylindrica, nuda, ſquamoſa: ſquamæ anterius magnæ, trans-

ver-

verſales, imbricatæ; pone parvæ, irregulares, imbricatæ longitudinis proportionatæ. *Digiti* 4: anteriores 3, poſticus 1; ex anterioribus medius lateralibus longior. *Poſticus* breviſſimus, anterioribus altior. *Ungues* terminales, incurvati, robuſti, parum acuminati, ſubtus plani, lateribus compreſſi, dorſo convexi.

Color totius corporis, Alarum & Caudæ ex maculis parvis, regularibus, æqualibus, candidis, annulo atro cinctis, inter quas lineolæ minutiſſimæ, nigricantes & albicantes, per areas rhomboidales interſperſæ, elegantiſſime variegatus.

Collum maculis deſtitutum & ſolis lineolis variegatum transverſalibus. *Humeri* apice tinguntur lineis atris & candidis, alternis, longitudinalibus, latiuſculis, longiuſculis, quæ faſciam transverſalem in medio alæ formant oblique aſcendentem. *Annulus* colli ater ut & ſupercilia.

Roſtrum ſanguineum cum criſta. *Palearia* lucido-cœrulea, ut & latera capitis, quæ nuda. *Area* oculorum coloris obſcure carnei cum pedibus. *Ungues* fuſco-nigricantes, atri.

Magnitudo fœminæ media inter Gallum gallinaceum & Gallo-pavonem fœminam.

Longitudo tota ſpith. 3. *Colli* ultra ſp. 1. *Caudæ* ſp. 1.

Locus: *Subjectum* deſcriptum ex Nubia erat allatum, ex Mercatoribus Nubiis, qui quotannis dictas Gallinas, Simias, Pſittacos Cairum venales apportant. *Vox* dum elevatur vel intenditur ſingularis eſt, ſcurrilem dicere vellem, ſed difficulter explicatur terminis, quod auri-

bus concipitur, dum comparatio deest. Refert aliquo modo vocem Gallinæ domesticæ fœminæ, sed magis sonora; illud habet particulare quod ad ipsum cranium penetret & inexplicabili modo caput afficiat; mihi saltem hoc accidit; periculum faciant alii an idem fiat. Hanc vocem sonoram non nisi primo mane edebat, continuo vero quilitat ut Gallo-pavo fœmina. Vespere loca alta eligit ad dormiendum, ut Gallina vulgaris. Domestica est in *Nubia* & aliis Africæ locis, ut & in America. Placidi est ingenii & homines non abhorrens. Elegans est Avis quantum quis videre potest, ut post Pavonem & Trochilum merito tertium obtinere debeat locum inter egregias aves. Non splendet fulgenti colore, sed forma egregia & regularis dispositio macularum illud quod placet exhibet.

43. TETRAO orientalis.

* MAS.

ROSTRUM gallinaceum, breve, crassiusculum, nigricans. *Nares* ad basin rostri, semitectæ, breves, amplæ, oblongæ. *Lingua* teretiuscula, brevis, acuminata, supra canaliculata.

Alæ præcisæ. *Remiges* circiter XXVIII, quorum 9 externæ decrescunt, reliquæ brevissimæ, internis paulo longioribus.

Cauda cuneiformis. *Rectrices* 15, mediis paulo longioribus, lateralibus decrescentibus.

Pedum crura brevissima, antice plumosa, postice nuda. *Digiti* 4. cum postico; anterior medius longior; laterales illo breviores, æquales; omnes breviusculi & satis crassi, membrana crassa, parum

rum lobata ad basin juncti, nigricantes. *Ungues* parum incurvati, obtusi, atri.

COLOR: *Ferruginea* sunt margines Capitis inferiores, Gula, Collum, superius & ad latera. *Cana* sunt Caput supra & Pectus. *Atra* sunt Gula, Abdomen, Remiges exteriores toti subtus & apices interiorum. *Candidæ* sunt Remiges interiores & apices Rectricum. *Abdominis* anterior pars ex lineis albis & atris variegata, deinde spatio pollicis ferrugineo-cana. Ex maculis pallide ferrugineis & cano-nigricantibus componitur dorsum totum, humeri & Cauda. *Remiges* exteriores supra ex nigro canescunt cum costa atra. *Lumbi* atri; crura anterius albicant.

MAGNITUDO Perdicis ruffæ.

LOCUS: *Natoliæ* saltus; Ægyptus? *Tempus* inveniendi menses hibernales.

* FOEMINA.

CAPUT totum, collum, dorsum, humeri & cauda ex lineis transversalibus, irregularibus, atris & spatiis irregularibus, majusculis, pallide ferrugineis mixta. *Pectus* pallide ferrugineum adspersum maculis regularibus, subrotundis, atris. *Margo* humeri ferruguneus. Reliqua ut in mare.

44. TETRAO israëlitarum.

ROSTRUM conico-incurvum. *Cera* ad basin rostri biloba, lobo ovato convexo, elevato, utrinque uno, medio membrana depressa rugosa, conjuncto. *Lingua* oblongo-acuminata, plana, integra.

ALÆ decrescentes. *Remiges* XXII: 1 brevior, 2 brevior, 3, 4, 5, 6, 7 æquales; reliqui decrescentes.

CAUDA cuneiformis, apice rotundata, superius convexa. *Rectrices* XIII, æquales:

Nares sub lobo ceræ, semitectæ, semilunares. *Supercilia* subnuda, glabra (non papillosa), Ciliis sparsis, brevissimis, una linea dispositis, margine instructæ.

PEDES imbricato-squamosi. *Digiti* IV cum postico. *Anterius* medius longior. *Posticus* brevis, porrectus. *Ungues* compressi, incurvati.

COLOR. *Iris* angusta, grisea, rufescens. *Pupilla* atra.

Rostrum flavum. *Caput* & collum cana. *Gula* obscure ferruginea, ut & linea pone rostrum sub oculis. *Macula* albicans ad basin rostri, ante oculos & supra ceram. *Macula* candida ad latera capitis, pone oculos.

Dorsum & *Pectus* ex cano rufescentia. *Humeri* & *Cauda* supra ex cano rufescunt cum lineis minutissimis, transversalibus, levissime nigricantibus.

Cauda subtus ferruginea. *Remiges* margine interiore leviter nigricant, externæ ex maculis levissime ferrugineis albicantibus & lines nigricantibus componuntur.

Abdomen subtus & anus lineis longitudinalibus latis ferrugineis & albis tingitur. *Latera* abdominis ex lineis longitudinalibus, albicantibus & ferrugineis, latis & nigris angustioribus constant, seu pennæ margine interiore ferrugineæ, medio albicantes, & margine exteriore nigricantes. *Pedes* flavi.

MA-

Magnitudo Turturis.

Locus in desertis *Terræ sanctæ* juxta litora *maris mortui* & *Jordani*, inter jordanum & Jericho, nec non in desertis *Arabiæ petreæ*.

Pediculum alit, qui fuscus, *Abdomine* ovato, anterius angustiore, pone rotundato, plano, margine utrinque striato; *Clypeo* plano, transversaliter oblongo; *Capite* minutissimo; *Pedibus* longiusculis, tardigradis.

Hæc si ulla avis est ab Israëlitis in deserto pro cibo assumta, in locis quippe ab illis peragratis communis.

PERDRICIS speciem *griseam* vulgari minorem copiose circa Pyramidas Ægypti & ubique in desertis inveni. Hæc procul dubio locum habet in ornithologia Sacra.

An Selau?

Nomen ejus arabicum est Katta.

45. COLUMBA *tuberculis rostri triangularibus totis furfuraceis*.

Columba domestica. *Linnæi Syst.* 72. *n.* 2.

Varietates hujus tres notatu dignissimas & singulares habui Cairi A:o 1751.

1. Columba *area oculorum lata nuda rugosa pallide sanguinea*, ex Arabia.

2. Columba *crispa*.

Magnitudo & omnes partes ut in vulgari. Humeri plumulis erectis fasciculatis, intortis, brevibus

adſperguntur, quæ corollulas quaſi efformant, hinc criſpatæ apparent.

Tota nivea; eſt atras inveniri mihi narratum, ſed ipſe non vidi.

Locus *India.*

3. Columba *arabica tremula.*

Magnitudo ut Col. domeſtica. *Collum* retrorſum incurvatum.

Caput porrectum ſemper tremulum.

Pectus maxime convexum, ſurſum ſpectans, præcipue in fœmina.

Locus Arabia Felix, unde ego illam habui Cairi.

Color ſubjecti deſcripti erat in capite, abdomine, alis, gula & ſuperiore parte colli ſubtus, una cum faſcia in medio dorſi *candidus*. In humeris, dorſo & collo inferius, pectore & cauda ſplendide *purpureus*; communis maxime eſt hic color in dicta varietate, ſed et aliæ inveniuntur diverſi coloris ejusdem formæ.

Elegantiſſima & maxime eſt ſingularis varietas ex omnibus fere dixerim huc usque congnitis. Situs dum incedit particularis eſt, apparet enim dimidia parte, pectore ſcilicet & parte abdominis ſurſum elevata (gallice renverſé) & hoc in fœmina multo magis, quam in mare. In Columbino genere differentia ſpecifica deſummenda eſt a tuberculis ad baſin roſtri, eſt igitur character Columbæ domeſticæ: *Columba tuberculis triangularibus totius furfuraceis.* Turturis vero *Columba tuberculis roſtri ovatis reticulato-ſquamoſis pone furfuraceis.*

Columba *vulgaris Arab.* Hamarn. *Columba* angulis roſtri ovatis reticulato ſquamoſis. *Turtur* Auct.

Arab.

Arab. Jamarn. *Columba* pectore maculato *Fn. Svec.* 175. *Arab.* Jofie.

Hæc ultima Cairi migratoria eſt; ab impletione Amnis Trajani ad ejus exſiccationem ſpeluncas ædium adjacentium inhabitat, reliquo tempore anni non conſpicua.

Columba vulgaris domeſtica. Nidum hæc ratione conſtruit. Mas ſtramenta colligit & fœminæ decumbenti porrigit; porrigit vero non directe, ſed collum ſuum ſupra collum fœminæ extendit, adeo ut illa latere adverſo materiam pro nido roſtro comprehendat, quam ſub ventrem intrudendo, undiquaque nidulum afformat ſphæricum. Hac methodo incedebat columba area oculorum nuda ſanguinea ex Arabia, quam Cairi per tempus alui.

46. ALAUDA hiſpanica *pag.* 15.

Dorſum ex fuſco & obſcure flaveſcente variegatum.

Gula albicans.

Pectus & *Humeri* ex albicante & fuſco variegata.

Rectrices extremæ utrinque margine exteriore & dimidio interiore albæ; 4 nigricantes; 2 intermediæ paulo breviores & dilute nigricantes.

Remiges fuſcæ, margine extremo exterioris utrinque albicante; reliquarum flaveſcente.

Abdomen albicat ſubtus, lateribus ex fuſco & albicante variegatum.

Vidi in *Mediterraneo* ex littoribus *Hiſpaniæ* advenientem 1749. Novembr. 18.

Perſecuta procul dubio ſupra mare fugam petiit lon-

longo itineri marino minime apta, cum non nisi per parva spatia volare adsveta sit supra terram, ubi subinde reponit, eadem vero occasio cum non offeratur supra undam, vidi plures misere pereuntes, dum sese reponere vellent, & hanc unicam vix ex unda liberatam.

47. STURNUS vulgaris.

ROSTRUM rectum, dorso convexum, a dorso ad latera declive, planiusculum, apice parum obtusum, atrum. *Nares* ad basin rostri prope dorsum, ampliusculæ, oblongæ, margine superiore elevato. *Lingua* membranacea; apice lacera, emarginata.

COLOR. *Collum* brevissimum, ex nigrescente purpurascens, punctis parvis fusco albicantibus numerosissimis adspersum.

Caput ejusdem cum collo coloris.

Dorsum purpurascens cum maculis albido-ferrugineis frequentibus oblongis. *Humeri* ex atro viridescentes cum maculis albidis.

Alæ nigrescentes cum maculis albidis, ut & Cauda.

PEDES digiti 4: tres anteriores, posticus 1; ex anterioribus medius longior; laterales paulo breviores æquales. *Posticus* longitudine medii; omnes una cum cruribus atri. *Ungues* arcuati, compressi, longi, terminales, æquales, nigricantes.

Gall. Etournier.

Locus: *Ægyptus* tempore hibernali, ex Europa auſtraliore, Gallia & Italia adveniens.

Vox ſcurrilis.

48. EMBERIZA melitenſis *pag.* 16.

Caput & *Dorſum* fuſco-flaveſcentia. *Citrina* ſunt pectus & dorſum proxime ſupra caudam. *Humeri* virideſcentes.

Rectrices & *Remiges* fuſci, margine externo extreme flaveſcente.

Abdomen candidum.

Vidi in mare Mediterraneo ex *Maltha* ad navem noſtram advenientem A:o 1749. Nov. 3.

49. EMBERIZA africana *pag.* 46. *an Chloris. Fn. Suec.* 202.

Rostrum ſupra, apice & lateribus canum, baſi albicans; ſubtus canum, baſi & lateribus albidum.

Color: *Gula* ex fuſco & pallide flaveſcente variegata.

Pectus ex pallide rubro & flavo variegatum.

Abdomen album, latera abdominis pallide flaveſcentia. *Caput* circa oculos pallide flaveſcens, ſupra totum fuſcum.

Dorſum pallide griſeum. *Humeri* intenſe griſea.

Remiges 1. 2. 3. nigri, margine interno albido 6 margine interiore & exteriore albi; 6 reliqui margine exteriore griſei; interiore albicantes; omnes apice pallide griſei.

RECTRICES omnes nigri, margine exteriore & interiore albi, margine exteriore inferius pallide flavescentes.

Ex *Africa* advol. d. 1. Nov. 1749.

50. MOTACILLA (yvica) *corpore fusco-viridescente, pectore ferrugineo.*

COLOR. *Rostrum* & *pedes* nigri. Ex fusco & rufo variegata sunt *Caput* supra, *dorsum*, *alæ* & *cauda*.

Collum & *caput* subtus pallido fusca.

Abdomen pallide lateritium.

Dorsum proxime supra caudam rufum.

REMIGES XX: 1:*ma* brevissima; omnes margine externo ut remiges *Albæ*, superius, ubi a pennis dorsi teguntur, macula alba notatæ.

Lingua bifida, parum emarginata.

LOCUS: Ex insula *Yvica* advolata d. 18. Octobr. 1749. & in nave capta.

51. MOTACILLA corpore ex fusco-viridescente, pectore ferrugineo. *pag.* 15.

Rostrum subulatum, rectum. *Maxilla superior* subconvexa, *apice* parum adunca. *Lingua* lacero-emarginata. *Fulva* sunt pectus & collum subtus; ex fusco viridescentia sunt caput, dorsum totum, alæ & cauda. *Subferruginea* humeri subtus, & tectrices alarum superiores apice suo extremo.

Album levi ferrugine tinctum est abdomen.

Magnitudo Reguli minimi.

Vidi & descripsi in mare Mediterraneo prope littora *Hispaniæ*, ubi ex terra in navem advenit 1749. Octobr. 15.

52. MOTACILLA hispanica. *pag.* 14.

Magnitudo Troglodyti. Fn. Sv. 236.

Rostrum subulatum.

Corpus totum superius ex fusco virescens, subtus citrinum.

Alba & *cauda* fuscæ.

Pedes & *ungues* nigrescentes.

Ex littoribus *Hispaniæ* navem accedit d. 15 Oct. 1749.

Vescitur muscis.

AVIUM MIGRANTIUM adventus i ÆGYPTUM. observatus Anno 1750.

Mense SEPTEMBRI & OCTOBRI, sub finem primi, & initium secundi, adveniunt ex ordine *Scolopacum*:

ARDEA (Grus) ex Græcia & Turcia.

ARDEA (virgo) *cinerea cristis candidis reflexis*. Unde adveniat non certo mihi constat. Ægypti indigenam esse asserunt Ægyptii & æstate Provincias Regni Australiores incolere, autumno vero inferiorem Ægyptum petere, quod si verum a reliquarum avium natura abit, quæ a borea ad austrum pergunt, autumno dum hæc contra, nutrimento convenienti ducta, procul dubio a congenerum recedens consuetudine. Quam Smirnæ descripsi ex Græcia adductam asseruerunt Turci nautæ, quodquomodo cum Ægyptiorum narratione conciliandum?

TRINGA autumnalis. *

TRINGA ægyptia

TRIN-

TRINGA Vanellus. *Linn. S. N.* 4. Copiose adest mensis Octobris initio & culinam intrat, tota hyeme restat. Circa Cairum vidi 1750. Decemb. 15.

TRINGÆ aliæ species diversæ in antecedentibus descriptæ.

PELECANUS *Onocrotalus* auctorum medio mensis Septembris Ægyptum venit, angulum acutum cohorte formante, ut *Anseres* vulgares dum peregrinantur, æstivo tempore Mare nigrum & Græciæ litora inhabitans, sub itinere Smirnæ & in aliis Natoliæ litoribus aliquot dies commoratur, nec longinque a terra firma cursum instituit. Alte volat. Damiatæ & ad ripas insulæ Deltæ in mediterraneo nonnulli semper restant, maxima vero pars Ægyptum superiorem petit.

FICEDULÆ mense Septembri adveniunt.

ALAUDÆ, CARDUELIS, PASSER domesticus & aliæ hujus ordinis semper manent.

Mense Novembri. *Pluviales* omnes abundant hoc mense in locis ab aqua relictis, copiosam escam ex ranis minimis invenientes, toto fere vere manent, ex Europa forte advenientes, nec in Natolia & insulis minore hoc tempore adsunt copia.

ANAS Boscas Linn. Syst. Nat. 17. initio hujus mensis primum in mensa apparuit; Sclopetis occiditur, haud copiose invenitur.

ANAS Penelope Linn. S. N. 22. circa medium & finem mensis hujus adsportabatur viva, magna in copia; nocte retibus capitur in locis paludosis proxime ante omnimodum aquæ discessum.

Men-

Menſe *Martii*. TETRAO Coturnix. *Linn. S. N.* 8. menſe hoc Ægyptum ſumma copia venit. Meſſis vero Tritici adeſt eodem hoc menſe, venientes igitur cohortes Coturnicum, ut maturo Tritico ſeſe ſaturent, agros replent, inter ſegetem ſe abſcondentes, non autem ignorant præſentiam prædatorum ruſtici Ægypti, ipſi prædæ inhiantes, dum igitur agrum plenum judicant, rete ſegeti ſuperinjiciunt, margines agri circumquaque cingunt, ſicque aves expergefactæ aërem liberum quærentes, rete inveniunt & inſigni numero hac tempeſtate in cibum adhibentur gratiſſimum.

TRINGÆ, CHARADRII aliæque aves ſcolopaces peregrinantes Smirnæ videbantur in Decembri & Januario 1749, eosdemque in Ægypto eadem tempeſtate proximo anno 1750 videbam. Hinc patet, quod aves peregrinantes non omnes ſimul unum clima aut eundem locum inhabitent, ſufficit quod nutrimentum & aërem temperatum inveniant, ut in loco quodam hibernent. Nec illi, qui in Ægypto videntur ex iisdem regionibus adveniunt, ac illi, qui in Natolia hieme reſtant, cum experientia mihi conſtet, Aves a borea ad meridiem ſemper recto pergere, nec ab oriente in occidentem vel contra curſum inſtituere. Hinc credibile, quod illi, qui in Natolia hieme reſtant, adveniant ex Moſcoviæ, Tartariæ &c. confinibus; qui Ægyptum vero petunt ex Græciæ & Europæ auſtralioris partibus oppoſitis.

AVES DAMIATA Ægypti 1751.

FULICA. *Linn. Fn. Suec.* 130.

ANAS

ANAS *grisea mediocris, rostro apice plano lato rotundato.*

PELECANUS *Onocrotalus*, candidus erat quem Damiatæ vidi, fuscus Smirnæ; ex maxilla superiore vasculum præparant Damiatæ incolæ pro aqua ex naviculis eliminanda.

CYGNUS auctorum juxta litora Damiatæ prope Ægypti.

POULLE *de* RIS Gallis. Ex gallinaceo ordine. *Corolla coccinea, reflexa in vertice.* In agris Oryzæ copiose, tempore quo crescit. Non dum tempus aderat ut adferri posset; hoc tempore per deserta dispersæ pullos excludunt, mense majo & reliquis advenientes, agros Oryzæ incolunt, alimentum pretiosum a natura sibi destinatum capientes.

ANIMALIA visa in *Terra Sancta.*

QUADRUPEDIA.

1. HYSTRIX (*cristata.*)
In monte tentationis Christi prope *Jordanum.*

2. CANIS (*aureus.*) *Turcice* Chical.
Prope *Jaffam* in sepibus.

3. CANIS (*Vulpes vulgaris.*)
Prope *Bethlehemum* & in *Philistæa* in vinetis copiose.

4. CAPRA (*Gazella africana.*)
In monte *Thabor.*

5. CERVUS (*Dama.*)
In monte *Thabor.*

AVES.

AVES.

6. FALCO (*Percnopterus.*)
Circa *Hierosolymam.*

7. FALCO (*venatorius.*)
Apud *Arabes.*

8. FALCO (*Tinnunculus*)
Ad *Nazareth* in rupibus.

9. VULTUR.
Prope *Canam* in Galilæa.

10. MONEDULA (*cærulea.*)
In Quercetis *Galilææ* copiose.

11. PICUS (*viridis*).
Ibidem.

12. MEROPS (*Apiaster*) in nemoribus & campis inter *Acrim* & *Nazareth.*

13. MOTACILLA (*Luscinia.*)
In Salicetis *Jordani* & Olivetis Judeæ.

14. ALAUDA (*campestris.*)
Ubique.

15. CARDUELIS.
Prope *Nazareth* in hortis.

16. TETRAO (*Perdrix rufa.*)

17. TETRAO *Israelitarum.*
In deserto juxta mare mortuum.

18. TETRAO (*Coturnix.*)
In *Galilæa.*

19. COLUMBA (*Turtur.*) cinerea, collari nigro.

20. COLUMBA (*Palumbus.*)
In *Galilæa.*

Clas-

Classis III.

AMPHIBIA.

Lacerta	53	Crocodilus.	Coluber	60	Vipera.
	54	Chamæleon.		61	paradoxus.
	55	Stellio.		62	Haje.
	56	ægyptia.		63	Aſpic.
	57	Gecko.	Anguis	64	Jaculus.
	58	Stincus.		65	Colubrina.
	59	nilotica.		66	Ceraſtes.

53 LACERTA (Crocodilus).

Velum palatinum ad initium gulæ in utraque maxilla, basi liberum, in inferiore acuminato-angulatum, in superiore lineare gulam claudens, dum inferius ad superius parallele applicatur, illam aperiens dum superius ab inferiore recidit, continuatio est membranæ robustæ, glabræ, flavescentis, quod totum palatum superius & inferius tegit.

Lingua nulla.

Trachea annulis cartilagineis, integris constructa, vix digiti minimi crassitie, æqualis.

Pulmones 2, una ab utraque parte cordis, oblongi, integri, respectu magnitudinis corporis parvi, coloris lateritii.

Vesiculæ bronchiales distinctissimæ, magnæ, spuma repletæ.

Cor, medio inter pulmones, juxta dorsum in fovea situm, triangulare, parvum, musculare, haud robustum. *Auricula* una a parte dextra, cordi proportionata, illique imposita. *Cameræ* cordis duæ, quarum *Sinistra* multo amplior & totum fere cor constituens cum valvulis & rugis, parietem vero habet dextra tenuiorem; *dextra* minima, angustata (vix digitum primum admittens) pariete robustiore. *Pericardium* membranaceum, robustum, albidum, apice cordis adnatum.

Diaphragma membranaceum, tenuiusculum.

Oesophagus membranaceus, robustus, parietibus crassis, pollicis capacitate. *Venticulus* robustus, parietibus crassissimis, rugis vel plicis crassis,

densis, frequentibus intus obsitus, capacissimus, lapides quarzosos Nili insigni copia continens.

Intestinum flexuosum, mesenterio adnexum proxime a pyloro, spatio spithamali, ampliusculum (2 fere pollicum capacitate); ibique exrcementis nigro-viridescentibus duriusculis nullius figuræ repletum, reliquum intestinum 14 spith. longitudine, æquale, vix digiti minoris crassitie, canali perforatum angustissimo, pennæ fere gallinaceæ capacitate, parietibus instructum crassissimis, robustissimis, vix flexibilibus, quarum 2 lamellæ conspiciuntur, exteriore crassiuscula, albida; interiore, quæ canalem format, multo crassiore, coloris lucide carnei. Extreme spithamæ fere dimidiæ spatio ampliusculum est, quod ut rectum considerari potest.

Hepar bilobum, lobo uno ab utraque parte ventriculi, qui oblongi, subtriquetri, superius crassiusculi, inferius parum attenuati.

Vesica fellea inter ventriculum & alterutrum lobum, ovi gallinacei magnitudine, repleta bile spissiuscula, coloris saturate viridi, saporis amarissimi, mensura vasculi Theæ.

Pancreas juxta pylorum, ovatum, respectu reliquarum partium maximum, longitudine plusquam dimidiæ spithamæ, latitudine palmæ, intus rugoso-cellulosum, cellulis succo flavescente repletis.

Renes oblongo-ovati, æquales, magnitudine proportionata.

Omentum satis crassum, intestino supra impositum, pinguedine copiosa repletum.

Mem-

Membrana cellulosa abdomini superextensa, crassa, valde pinguedinosa.

PHYSIOLOGIA.

Sanguis floridus, tenuiusculus, ex abscissa arteria magna erumpens haud magna copia; cæterum vasa pulmonum, musculorum, reliqua, fere ex sanguia; sanguinis igitur rubicundi ad magnitudinem animalis non eadem est ratio ut in quadrupedibus, sed multo inferior, ut in toto amphibiorum ordine.

Bilis & *succus pancreaticus* majori copia adsunt, quam in ullo alio animali cujus reliqua viscera ejusdem essent magnitudinis, placuit nempe naturæ menstrua digestioni destinata, copia insigni subministrare Animali carnivoro, omnia absque prætereunte masticatione & sine salivæ miscella devoranti.

Lapides ingerit in ventriculum ad digestionem crudæ sublevandam, more avium granivorarum, quæ & diminuationis & concoctionis opus ventriculo committere debent, masticationis beneficio destitutæ.

Excrementa per anum non eliminari referunt Ægyptii, structura intestini juxta pylorum hoc affirmare videtur; non enim facile concipi potest, qua ratione excrementa transire queant canalem adeo angustum ac hujus intestini, qui solo chylo transvehendo videtur servire; stercus vero ex intestini initio per pylorum ventriculum ingredi, & ex illo per gulam rejici svadet structura, quod quotidie se videre asserunt Nili supra Cairum accolæ, qui in terram prodire animal dicunt, quoties gulam exonerandi illi adest desiderium.

Folliculus adest avellanæ magnitudine sub axillis in ætate provectioribus, materiam spissam, quæ

Moschi odorem spirat, continens; Sollicite hic quæritur ab Ægyptiis, dum Crocodilum aliquem ceperunt, magnum quippe ab illorum magnatibus inter odoramenta habitus; in illo quem dissecui nullus ejusmodi aderat folliculus.

Coit antrorsum, mas feminam mediante rostro vertit & supra dorsum durante coitu restare facit.

Ova, quæ possidet, mediæ sunt magnitudinis inter gallinacea & anserina, obducta crusta dura, parum inæquali, nebulosa albicante, quæ ex fœmina XXX pedum longitudine exemta sunt.

Pinguedo sola inuncta in Rheumatismo, aridura & rigiditate tendinum, præstantissimum est Ægyptiorum remedium.

Fel ad oculos valere perhibent. Contra *Sterilitatem* usitatum est & certum remedium fœminarum, intus sumunt solum ad gr. vj. & pessum faciunt externe c. lana bombycis.

Oculi Crocodili ex Aphrodisiacis ab Arabibus commendatis primum est & summum, & ex illorum fide omnibus confectionibus *Dia-satyrii-Hyacinthi* &c. imo *Ambræ* anteponendum.

Damnum inexplicabile plebeculæ Ægypti adfert in Ægypto superiore, dum fœminas, quæ aquam haurire veniunt & infantes juxta ripas fluvii ludentes & natantes sæpissime necat & devorat. In ejusdem ex aqua exemtæ, ova (7) fœminæ ventriculo invenerunt illi, qui illam coram D:n. BARTON Consule Angliæ dissecuere. ossa fœminarum ex brachiis & cruribus fœminæ cum annulis quæ ornamenti instar gestare solent.

Piscatorum retia si occurrat rumpit & ipsi piscatores periculo exponuntur manifesto. Hamum pisca-

scatorium inveni in dissecti velo palati inferiore, qui illud perforaverat.

An LEVIATHAN (Crocodilum) *homo extrahere possit?* quæstionem proponit *Hiobus* cap. 4. v. 20. quærendo negat; notum scilicet fuit, etiam illius tempore, artificium animalis piscatorum hamos & alia instrumenta destruendi.

Ex vivo descripsi Cairi 1751. M. Jan. 30.

Partes externas descripsit Linnæus *Amæn. acad.* 1. p. 122.

54. LACERTA (Chamæleon).

Cor minimum, triquetrum.

Pulmo unicus infra Diaphragma, hypocondrium sinistrum occupans, maximus, tenuissimus, constructus vasis sanguineis paucis & vesiculis aëris plurimis, distinctissimis, amplis, terminatus inferius appendicibus 5. s. 6, teretibus, membranaceis, fistulosis, inæqualibus, cui singulæ vesica aërea adnectitur, connexus ope Peritonæi Hepati ad latus & ventriculo infra.

Hepar bilobum, Lobis compressis, ovatis, interiore breviore, magnitudinis proportionatæ, coloris ex rubicundo nigrescentis.

Vesica Fellis ovata, magnitudine pisi, bile lucido-viridi repleta; inter lobos hepatis sita.

Ventriculus oblongus, cylindricus, utrinque angustatus, longitudine poll. 1½, crassitie fere digiti minoris parietibus robustis.

Intestinum tripliciter inflexum, mesenterio adnexum, plusquam spithamale, versus anum valde crassum, atrum.

Renes juxta ſpinam dorſi prope anum, oblongi, parum incurvati, ſuperficie ſtriati, margine altero parum ſinuati, rubicundi.

Veſicam urinariam invenire non potui.

Ductum renalem usque ad anum perſecutus ſum.

Ovaria ſubtriangularia, triquetra, flava, juxta Iſchia, unum utrinque, longit. poll. ½.

Lien prope renes, orbiculatus, nigreſcens, parvus.

Coſtæ in medio lateris, ad angulum acutum flexæ & in medio mobiles.

Muſculi intercoſtales tenuiſſimi, membranacei.

Lingua apice triangularis, attenuata, ſcabra, hinc muſculoſa, robuſta, fiſtuloſa, baſi anguſtiore, longiſſima, fiſtuloſo oſſiculo longitudinali in medio, quod ab oſſe hyoides continuatum.

PHYSIOLOGICA.

a) In ventriculo rudimenta variorum Inſectorum inveni, Tipulæ, Coccionellæ, Papilionum.

b) In excrementis, quod notatu digniſſimum, partem ſpicæ Hordei integram vidi.

c) Mutatio coloris.

Icterus eſt quem morbum hoc animal facile concipit inprimis iratus, hinc vix niſi iracundus colorem mutat ex nigro in flavum vel virideſcentem, qualis ejus eſt bilis, qui per corpus expanſus facile conſpicitur, ob muſculos tenuiſſimos & cutem pellucidam.

Denna *ödlan*, om hvilken de gamla Auctorer ſå mycket berättat både ſant och oſant, jag menar, den ſom alla natural-Scribenter gjordt ſå bekant under

det et hopflickat namn *Chameleo* ſkaffade jag mig lefvande vid denna tiden, då våren framlåckade den utur de hål, dår han om vinteren gjömmer ſig. Detta artiga djur har ſit egenteliga hemviſt omkring Smirna, i ſynnerhet åt negden af byn Sedizeud: hår ſpetar den i trån och ſpringer i ſtenhoparna. Folket i landet har ſagt mig, at han har ſit bo uti iholiga trån; jag har det ej ſjelf ſett; men at han klifver i qviſtarna af Platanus, Olive-tråd, etc. det har jag ſett. Det år ingen, ſom icke vet hvad ſom beråttas om detta djurets egenſkaper, huru han antager allahanda ſlags fårgor, och huru han lefver af luften, utan at ſöka något annat til lifvets uppehålle.

Jag förſummade icke tilfålle, at på en ort, dår et ſå mårkvårdigt djur bor och viſtas, göra mig underråttad om deſs natur. Landsfolket, ſom jag hår om frågat, har ſagt om fårgſkiftningen, at om man ſåtter för honom et klåde eller något annat ſom år fårgat, ſå tager han ſtraxt an den fårg, ſom objectet har, det han ſer. Om födan hafva ſomliga velat förſåkra mig, at han lefver endaſt af luften, utan at någonſin åta något, men andre hafva ſagt, at de ſedt det han tagit et ſlags ganſka ſmå myggor.

Det jag ſjelf ſett på den, ſom jag en rund tid haft lefvande hos mig, vil jag nu beråtta, ock förſt om *fårgen*: at han tagit annan fårg, når jag ſatt för honom något fårgat object, har jag aldrig ſett, ehuru jag gjordt förſök med alla ſlags fårgor, på åtſkilliga ſaker, blommor, klåden, målningar m. m. *Den* fårg ſom han aldramåſt har, år *Stålgrå* eller *Svart*, ſom ſtöter något på grådt. Denna afklåder han ſig undertiden, och blifver alde-

deles *Svafvel-gul*, fom är den andra fårg jag fett honom oftast antaga. Denna gula fårg har jag fett honom antaga mörkare, så at han stötte något på grönt, och ljusare, då han kom närmare til hvitt ån gult. Flera fårgor fåg jag aldrig honom iklåda fig, aldrig röd, blå, violett etc. Jag år altså i den tankan, at alt det man gjordt väfende af om Camæleontens fårgskiftning, består deruti, at han vid vissa omståndigheter förvandlar sin svartaktiga fårg, fom år den egenteliga, uti *Gul*, fom blir ibland mörkare, och ibland ljusare. Denna ombytning gör han nog ofta. Jag mårkte i fynnerhet 2:ne tilfållen, fom altid gofvo honom anledning hårtil, den ena var når jag fatte honom i ftarka folskenet, och den andra var, når jag retade honom at blifva arg, fom fkedde endast dårmed at jag ftack på honom med fingret. Når han ifrån fvart ville blifva gul få begynte underdelen af fötterna (plantæ & palmæ pedum) hufvudet och defs possa under halsen (gula faccata) först at fkifta, hvilket fedan merendels fortsattes öfver hela kroppen. Åtfkilliga gånger fåg jag honom brokot eller tecknad med ftora fläckar af båda fina fårgor öfver hela kroppen, hvilket gjorde honom vacker. Då han var fvartgrå, fpånde han ut *Refbenen* och *hypochondria*, då fkinnet fatt tått in til kroppen, och han fåg mera fyllig och vacker ut; men få fnart han blef gul, drog han ihop deffa delar, blef tunnare, tom mager och ftygg, och ju mera han ftötte på hvitt, ju tomare och ftyggare var han, ock aldra elåndigaft fåg han ut til fkapnad, då han var brokot til fårgen. Denna hade jag lefvande 24 dygn, från den 8 Martii til den 1 April, utan at han någonfin hade tilfålle, at få något til lifvets uppehålle. Han var

under hela tiden qvick och liflig, Klef up och neder i ſin bur, ålſkade at nalkas til dagsljuſet, och rullade ſtadigt omkring med ſina ögon, ſom åro et af de ſtörſta Skaparens måſtarſtycken. De ſidſta dagarna kunde dock mårkeligen ſynas, at han tynade af och led af hunger. Han förmådde ej långre hålla ſig faſt vid galleret af buren, uton föll af matthet ned, då en Skölpadda, ſom med honom var i ſamma rum, bet honom ock bidrog til hans död.

55. LACERTA (Stellio).

Lacerta Coſtordilos. *Tournef. itin.* 1. *p.* 119. *t.* 120.

ROSTRUM breviſſimum, obtuſum, declive. *Maxillæ* æquales.

Nares ante oculos, ad latera capitis, prope roſtrum, orbiculatæ.

Oculi ad latera cap. in medio. *Orbita* margine ſuperiore protuberans, cultrata. *Supercilia* crenato-tuberculata, *pupilla* parva atra, *palpebræ* mobiles, leves. *Vertex* depreſſus, ſquamoſus, parum concavus, juxta oculos elevatus.

COLLUM plicato-rugoſum, ut & latera capitis pone oculos. *Gula* ſaccata, ſacco longitudinali, compreſſo, cultrato. *Area aurium* excavata.

CORPUS depreſſum, ovatum; *latera* abdominis protuberantia. *Dorſum* ſulcatum, ſquamoſum: ſquamis acumine terminatis. *Lineæ* tres Tuberculorum Spinoſorum in utroque latere abdominis, quorum utrunque ſquamis fere 7 elevatis, aculeatis componitur.

Cauda cylindrica, corpore longior, ſquamis ſpinoſo-angulatis, verticillatis obſita.

Lumbi & *crura* ſquamoſo-ſpinoſa. *Digiti* 5 utrinque, mediis longioribus. *Ungues* incurvati.

COLOR fuſcus cum maculis nigris & albicantibus, ſed maculas lucido-virideſcentes nonnunquam etjam aſſumit & amittit ad latera abdominis & capitis, quo ipſo ad naturam Camæleontis aliquantum accedit, quique adeo non ſolus hac gaudet facultate colores mutandi.

LONGIT. corporis infra ſpithamam. *Caudæ* ſpith. 1.

LOCUS *Natoliæ*, *Syriæ* & *Palæſtinæ* rudera.

Arab. Hardun.

Ab Turcis necatur, dicunt enim quod caput declinando illos imitetur, dum orationem faciunt.

LACERTA Chamælon.
In Ægypto vidi paulo minorem Aſiatico, non vero valde frequens eſt.

56. LACERTA (ægyptia) *cauda verticillata ſquamis denticulatis, pedibus pentadactylis.*

CAPUT ſubtriangulare, protenſum, collo continuum, illoque paulo elevatius.

Roſtrum obtuſum, breviſſimum, a capite vix diſtinguendum, ſupra depreſſum inæquale, poſtice ad latera eminentiis duabus, una utrinque, terminatum.

Oculi pone roſtrum, ad latera capitis, ſuperiori parti capitis quam gulæ propiores. *Pupilla* atra. *Iris* fuſca. *Foſſulæ* duæ, una utrinque, oblongæ, proxime ſupra oculos, pone eminentias roſtri.

Area oculorum profundior (respectu eminentiarum capitis & rostri), oblonga, tuberculis minimis adspersa. *Spatium* inter oculos oblongum, parum elevatum, parum angustatum. *Vertex* in medio capitis, pone spatium prædictum, illo paulo elevatior, transversaliter oblongus, brevissimus. *Spatium* pone verticem (basin capitis) parum declive, versus posteriora latiusculum planum. *Fossulæ* duæ, oblongæ, latiusculæ, una ab utraque parte hujus spatii, oblique positæ. *Latera* capitis protuberantia, inæqualia.

Excavationes duæ, una utrinque, pone has protuberantias, ad basin laterum capitis semilunares, satis profundæ, glabræ, æquales, fundo membranaceo; an auriculæ?

Nares 2, utrinque una, ampliusculæ, rotundæ, margine membranaceo cinctæ, juxta apicem rostri, proxime supra maxillam superiorem.

Maxillæ æquales, latiusculæ. *Labia* mobilia, maxillas tegentia, quorum superius utrinque ad latera terminatur tuberculis squamosis, quæ marginem ejus cingunt & denticulos mentiuntur. *Maxillæ* 2 ossibus quævis componitur. *Tubercula* hæc ab utroque latere sunt XII, quorum 4 posteriora acuminata, reliqua vero convexa, obtusissima. *Apex* labii hujus glaber. *Labium inferius* squamis simplicibus, oblongis, margine suo tegitur.

DENTICULI serraturæ sunt ossium maxillæ, in maxilla superiore, XLIII circiter, tres anteriores, laterales vero utrinque XX; ex anterioribus medius latissimus, parum convexus, margine semicirculari reliquis omnibus longior. *Duo* reliqui parum acuminati, parum convexi, medio bre-

breviores, unus ab utraque ejus parte, lateri ejus impositi. *Laterales priores* 8, minutissimi, approximati, apice sublineari; *posteriores* XII, majores, apice distincti, subacuminati, postremis obtusioribus. *Denticuli* in maxilla inferiore utrinque circiter 20. Anteriores brevissimi, vix distinguendi; reliqui obtusissimi, approximati, longiores.

Collum cylindricum, capite continuum, ejus crassitie, illoque duplo longius, basi latiusculum.

Corpus utrinque valde depressum, versus utramque extremitatem angustatum, postice magis, sed spatio breviore; antice minus, spatio vero paulo longiore, medio latum.

Latera convexa, parum protuberantia I, ventricosa.

Cauda cylindrica, corpori continua, ejusdemque longitudinis, protensa, sensim usque ad apicem angustior, squamis spinosis verticaliter dispositis tecta superius, inferius vero squamis oblongis, glabris. *Annuli* squamarum sunt XXII, majores squamis fere X compositi, & successive minori numero. *Squama* quævis oblonga, parallelogrammum constituens, cujus anguli sunt præcisi, in spinam postice terminata, quæ ad angulum obtusum a corpore squamæ procedit.

Pedes IV, ad utramque corporis extremitatem duo. *Anteriores* proxime infra collum, ad latera corporis, cylindrici, posterioribus medio fere brevioribus; *Femora* brevia, cruribus haud crassiora; *crura* femoribus duplo longiora, illis continua & flexura sola ab illis distincta. *Posteriores* groxime supra caudam, ad latera corporis,

prio-

prioribus duplo fere longiores. *Femora* longitudine crurum, illis multo crassiora, inferius parum angustiora. *Crura* medio inferiore parum compressa, superiore cylindrica. *Digiti* singulorum pedum 5, in anterioribus paulo minores, in omnibus compressi, squamosi, inæquales; duo exteriores reliquis breviores, æquales; reliquis qui interiori proximus est illo paulo est longior, qui illum sequitur longior & illum excipiens, qui 4tus est, ab interiori omnium longissimus. *Lobi pedum* plures. *Ungues* terminant omnes digitos compressi, declives, acuminati, parum uncinati.

SQUAMÆ caput, pedes & totum corpus tegunt, quæ in capite hexa- & octagonæ, mixtæ, magnæ, elevatæ, glabræ; in pedibus rhomboidales & subrotundæ, quarum priores planæ, glabræ; posteriores spina acuminata nonnullæ instructæ, quæ ex medio ipsarum elevatur; in digitis oblongæ convexæ, apice obtusæ, imbricatæ 3:*bus* lineis in quovis digito dispositæ. *Squamæ dorsi* subimbricatæ, minutissimæ, subrotundæ. *Linea* per integri dorsi medium transcurrit, quæ squamis non distinctis componitur, visu tamen percipi potest. *Squamæ abdominis* tetragonæ, imbricatæ, glabræ, dorsalibus triplo longiores, elevatiores.

Tubercula squamosa, fragilia, elevata, subrotunda, videntur *a*) per capitis & colli partem superiorem hinc inde sparsa. *b*) per latera corporis, inprimis versus caudam, ubi nonnulla irregulariter sparsa. *c*) Linea horum tuberculorum transcurrit subtus per medium femorum, quæ paulo majora, albicantia, puncto fusco in medio notata.

Cuticula tenuis, facile excorianda.

Co-

COLOR. *Caput dorsum* & *pedes* fusci. *Abdomen digiti* & *cauda* ex brunno albicantia. *Gula* ex fusco & flavescente variegata.

LONGIT. tota ab apice rostri ad apicem caudæ spith. 3¼. *Capitis* c. rostro poll. 2. *Colli* poll. 3. *Corporis* spith. 1. poll. 2. *Caudæ* spith. 1. poll. 2.

Latitudo capitis supra verticem & colli poll. 1½. *Corporis* juxta collum palmæ 1. juxta caudam poll. 2. *Corporis* juxta medium palmæ 1½.

Altitudo pedum anteriore palm. 1. poll. 1. *Posteriore* palm. 2. *Crassities colli* & *cap.* poll. 5. *Rostri* poll. 3. *Caudæ* ad basin poll. 5. Juxta medium poll. 4. versus finem poll. 1. Apice digiti minimi Crurum anteriore & femor. poll. 3. Femorum posteriore poll. 4½. Crurum poster. poll. 3.

Latitudo loborum pedis poll. 1.

Longitudo digiti minimi poll. 2½.

LOCUS: *Ægyptus* plana & montosa.

57 LACERTA (Gecko) *cauda tereti mediocri, pedibus cristatis subtus longitudinaliter lamellosis.*

CAPUT protensum, subrotundum, vertice parum depressum, lateribus protuberans.

Rostrum subprominens, longiusculum, declive, obtusiusculum.

Maxillæ una alteri imposita, perfectissime *æquales*.

Nares in apice maxillæ superioris, approximatæ, tuberculis nonnullis parum elevatis cinctæ.

Oculi inter rostrum & caput, ad latera, medio inter verticem & gulam magni, sphærici, parum protuberantes, coloris variegati.

Spa-

Spatium inter oculos oblongum, latiuſculum, medio ſinuatum, proxime ſupra oculos elevatum. *Palpebræ* circulares, tenues, margine parum crenatæ.

Aurium aperturæ medio fere inter baſin capitis & oculos, ad latera ejus, ſemilunares, perpendiculares, amplæ.

Dentes minutiſſimi, ſerrati, denſi, acuminati, in utraque maxilla.

Lingua obtuſiuſcula, lata. *Gula* plana, antice ad apicem maxillæ inferioris ſquamarum duabus lineis tecta, cæterum glabra.

Collum diſtinctiſſimum, longiuſculum, lateribus & ſubtus anguſtatum, ſupra convexum.

Corpus oblongo-lanceolatum, baſi anguſtatum; dorſum & abdomen depreſſa, latera convexa; parum protuberantia.

Pedes 4, ad utramque corporis extremitatem 2, anteriores margine corporis inferiori affixi, poſteriores vero baſi ejus. *Anteriorem femora* ovata, cylindrica, craſſa, inferius anguſtiora, cruribus longiora. *Crura* ut in anterioribus.

Digiti omnium pedum figura & numero æquales, longitudine parum differente, exteriores quippe aliquanto breviores, numero ſunt 5 in ſingulo pede; qui cylindrici, ſupra glabri, ſubtus transverſaliter crenati, apice *criſtati*: *lobulus* vel criſta una utroque latere apicis, quæ ſubtus longitudinaliter in lamellas diviſa, margine vero crenulata. *Sinus* longitudinalis ſubtus lobulos diſtinguit, qui apice in emarginationem terminatur. *Ungues* nulli.

Cauda teres, attenuata, longa, corpus & caput ſimul

ſimul ſumta longitudine æquans. *Ani* apertura transverſalis ſubtus ad baſin caudæ.

COLOR. *Corpus*, *Caput* & *pedes* glabra, levia. *Punctula* minima, elevata, ſplendentia, per totum dorſum ſparſa. *Foraminula* minima per abdomen. *Squamæ* ampliuſculæ, molles, ſpatium minimum inter lumbos ſubtus tegunt.

Dorſum, *caput* & *cauda* ſupra albida cum maculis transverſis griſeis, irregulariter ſparſis. *Gula*, abdomen & cauda ſubtus albida.

LONGIT. tota ab apice roſtri ad extremitatem caudæ poll. 4. *Pedum* poll. 1.

Latit. maxilla poll. $\frac{1}{2}$.

LOCUS. *Cairi*, ubi in domibus intus & extra frequentiſſima Maxime ſingulare eſt animalis hujus *venenum*, quod ex lobulis digitorum exhalat; quærit animalculum loca & quaſcunque res ſale marino imbutas vel tinctas, hoc dum invenit aliquoties ſupercurrit & currendo venenum poſt ſe relinquit maxime noxium.

Vidi *Cairi* menſe Julio 1750 duas fœminas & unam puellam morti propinquas, quæ caſeum manducaverant recentem ſalitum, in emporio emtum, in quo animalculum hoc venenum depoſuerat. Quam acres ſint exhalationes digitorum, vidi aliquando Cairi, dum animalculum ſupra manum currebat religioſi cujusdam, qui illud capere voluit, mox per integrum ſpatium ab animale tactum, oriebantur puſtulæ minimæ cum rubore, calore & parvo dolore, omnino ut in illis, qui *Urticam* tetigerunt. *Sonum* edit ſingularem ex gula prodeuntem, Ranarum haud abſimilem, quem noctu inprimis percipere licet.

58. LACERTA (Stincus) *cauda tereti mediocri, pedibus pentadactylis: digitis lobato-squamosis, squamis lævibus nitidis.*

CAPUT porrectum, corpori continuum, oblongum, breviusculum, sensim ad apicem attenuatum, *Vertice* convexum, *lateribus* parum compressum, sinuatum sinu lato ab apice ad basin capitis longitudinaliter percurrente.

Maxilla superior inferiore longior, depressa, tenuis, obtusa, vel sublinearis, subtus plana, apicem capitis s. rostrum constituens, lateribus supra inferiorem extensa. *Maxilla inferior* triangularis, apice obtusa, a superiore lateribus & apice tecta.

Nares ad latera maxillæ superioris juxta apicem circulares, ampliusculæ. *Lingua* cordato-acuminata, basi emarginata, apice attenuata, acuta, substantia crassiuscula carnosa.

Rictus mediocris. *Dentes* in utraque maxilla, linea una utrinque dispositi, contigui, breves, æquales, apice obtusiusculi, lateribus continguis compressi.

Oculi ad basin capitis, proxime infra verticem. *Orbita* oblongo-lanceolata. *Iris* fusca. *Pupilla* nigricans.

COLLUM nullum, nisi partem corporis a capite ad pedes anteriores, quæ capiti contigua, collum appellare velis.

CORPUS ovato-oblongum, cylindricum, versus caput & pedes posteriores parum angustatum, pone pedes posteriores sensim usque ad extremitatem attenuatum, apice tenuissimum, dorso angulatum, angulo longitudinali, convexo, elevato, paulo infra basin capitis incipiens, & juxta pedes posteriores terminatum.

CAUDA nulla alia, nisi pars corporis infra pedes posteriores.

PEDES quatuor, æquales. *Priores* spatio pollicis a basi capitis remoti. *Posteriores* pollicum 2 spatio supra apicem corporis siti, utrique ad latera abdominis. *Crura* compressa, æqualia, medio geniculata, margine exteriore crassiore, interiore magis compresso. *Digiti* utrinque 5, fissi, tenuiusculi, supra convexi, subtus planiusculi, ab extimo ad intimum successive breviores, in articulos divisi, qui in longissimo 7 sunt. *Squama* superficiem articuli tegit, quæ ad latera utrinque in lobum extenditur, hinc margines digitorum lobato squamosi; squamæ hæ successive sunt imbricatæ, seu basis unius sub altera recondita in superficie, margine vero distinctæ sinu subtriangulari; figura lobi infimi in omnibus digitis semicircularis, situs oblique apicem respiciens. *Apex digitorum* spatio minimo nudus, obtusiusculus, supra parum convexus subtus concavus, qui unguium loco inservit.

SQUAMÆ caput, pedes & corpus totum tegunt. *Squamæ* verticis amplæ, irregulares, paucæ. *Maxillæ superioris* margo tegitur squamis 5, perpendicularibus, latiusculis, subimbricatis, margine parum crenatis. *Corporis* imbricatæ, ampliusculæ, molles, rhomboidales, lateribus oppositis latioribus. *Abdominis* & pedum ejusdem cum corporis figura & situ, sed minores. *Squamæ* omnes læves, nitidæ & tenues.

COLOR. *Vertex cap.* ex glauco flavescens. *Dorsum* ad media latera annulis nigricantibus & lucido griseis alternantibus tingitur. *Laterum* reliqua pars, gula, abdomen & pedes albida.

Longitudo subjecti descripti ped. ½. poll. 1. *Capitis* lin. 6. *Pedum* poll. 1. lin. 2. A basi cap. ad ped. ant. poll. 1. lin. 3. Inter pedes poll. 3. a ped. post. ad extrem. poll. 2. lin. 6.

Crassities circa medium corporis poll. 2. *Capitis* circa medium poll. 1. *Corporis* infra ped. poster. poll. 1. lin. 6. versus apicem calami scriptorii.

Locus *Arabia petræa* prope mare Rubrum, & *Ægyptus superior* prope Nilum.

Aphrodisiacum est insigne Orientalibus in multo usu, ab Europæis vero derelictum. Datur animalis Caro in pulverem redacta, cum excipiente quodam stimulante, etiam jusculum ex recenti decoctum adhibetur ab Arabibus. Ex ægypto superiore & Arabia Alexandriam & inde Venetias & Massiliam transfertur, unde Pharmacopœi Europæ illud habent.

Error fere omnium auctorum dum piscem crediderunt Scincum marinum.

59. LACERTA (nilotica) *cauda tereti longa, corpore toto glabro, squamis angulo obtuso notatis.*

Caput oblongum, depressum, protensum, capiti continuum, ab illo bene distinctum, illoque postice elevatius.

Rostrum oblongo-triangulare, depressum, planum, angulo longitudinali in medio notatum, apice obtusum, protensum, longiusculum.

Oculi ut in altera specie (Lacerta *cauda verticil. squamis corp. minimis &c.* vid. descr.) *Spatium* inter oculos oblongum, valde angustatum, parum e-

levatum. *Fossulæ*, una utrinque, ad latera hujus spatii amplæ, semilunares, parum profundæ.

Vertex rhomboidalis, latiusculus pone hoc spatium. *Fossulæ* duæ, triangulares, parum profundæ, pone verticem, ad basin angulorum capitis. *Fossulæ* 2, amplissimæ, profundæ, ad latera capitis, juxta ejus basin, infra prædictas fossulas.

Area auricularum ut in altera sp. Basis capitis elevata, emarginata.

Maxillæ æquales: *interior* magis acuminata. *Rictus* respectu capitis amplus.

DENTICULI haud multi (fere 10 in utraque maxilla), sparsi, remotissimi, acuminatissimi, anterius convexi, postice parum concavi.

COLLUM cylindricum, æquale, capite duplo longius.

CORPUS non admodum depressum, antice vix angustatum, postice vero juxta basin multum contractum. *Latera* corporis infra medium parum protuberantia.

CAUDA teres, cylindracea, superius plusquam dimidia parte, reliqua vero triangularis, angulo longitudinali in utroque latere, attenuata apice tenuissimo, squamis glabris tecta, corpore plusquam duplo longior.

PEDES ut in specie antecedente. *Digiti* ut in specie antecedente; proportio vero parum differt. In *pedibus anterioribus* intimus reliquis duplo brevior; 2, 3 paulo breviores; 3, 4 æquales reliquis longiores; 5, qui extimus, hisce paulo brevior, & 2:do æqualis. In *posterioribus* intimus & extimus reliquis breviores, 2 ab intimo illo

illo longior, 3 & 4 reliquis omnibus longiores, æquales.

Ungues ut in ſpecie antecedente.

Squamæ Caput tegentes, ſubrotundæ, elevatæ, glabræ. *Dorſi* oblongæ, per annulos imbricatos corpus verticaliter cingentes, diſpoſitæ; *tuberculum* elevatum, poſtice altius, convexum, craſſiuſculum, anterius vero in acumen tenue deſinens, in medio cujusvis ſquamæ conſpicitur. *Punctula* minutiſſima, albicantia tuberculum hoc cingunt, prope marginem ſquamæ. *Abdominis ſquamæ* prismaticæ, tuberculo oblongo, margine elevato punctulato cincto inſtructi. *Squamæ* pedum & caudæ ut dorſi, inferiores vero pedum ſubrotundæ.

Linea dorſalis lata, quatuor lineis ſquamarum a reliquis figura differentibus conſtructa; ſquamæ hæ ejusdem ac abdominalium ſtructuræ.

COLOR. *Corpus* totum ſuperius lucido-fuſcum, tuberculis nitidis albicantibus. *Abdomen* albicans.

LONGIT. totius ab apice roſtri ad apicem caudæ pedum Sv. 3. poll. 2; ab ap. roſtri ad finem colli ſpith. 1. poll. 1; a fine colli ad caudam ſpith. 1½. *Roſtri* longit. poll. 1½. *Capitis* ejusdem cum roſtro. *Caudæ* ſpith. 3½. *Pedum* ut in altera ſp.

Latit. corp. max. palmæ 1. *Roſtri* ad baſin poll. ½, ad apic. digit. min. *Capitis* ad baſin poll. 3. circa medium digitalis, juxta apicem calami ſcriptorii. Reliquarum partium ut in ſpec. antec.

LOCUS. *Ægypti* paludoſa prope Nilum.

Fabula Ægyptior. quod ex ovis Crocodyli in terram depoſitis generetur hoc animal, ex illis vero, cum in aqua deponuntur, proveniant Crocodyli.

60. COLUBER (Vipera.) *scutis abdominalibus* 118, *squamis caudalibus* 40, *cauda aculeata.*

CAPUT supra verticem parum, inter oculos valde depressum, ad latera valde protuberans & a corpore elevatum.

Rostrum obtusissimum, brevissimum. *Maxilla superior* emarginata.

Nares ante oculos, proxime supra marginem rostri, transversales: *Fossula* longitudinalis in gula, pone marginem maxillæ inferioris profunda.

Oculi prope rostrum in superiore parte capitis. *Pupilla* lanceolata, angusta, perpendicularis, atra. *Iris* flavescens ex griseo.

Dentes parvi, scabri, in utraque maxilla, duoque longiores, acuminati, arcuati, in vagina latentes, in superiore ad latera rostri, directe ante oculos.

Lingua apice bicuspidata.

CORPUS versus caput cylindricum, tenuius, in medio fere quadrangulare, crassum, versus caudam cylindricum, attenuatum.

Cauda infra anum conica, brevis, attenuata, apice aculeo terminata, parum incurva.

SCUTA abdominis 118, oblonga, apicibus rotundata, in lamellas divisibilia, horum 1:*mum* & ultimum minima, semicircularia.

Linea longitudinalis per medium abdominis percurrit, quæ scuta plicatilia reddit. Lineæ 2 longitudinales, una utrinque, parum elevatæ, subtus ad latera abdominis scuta prope apicem percurrentes.

Squamæ caudam tegunt, quarum subtus 20 paria numerantur, ab illis, quæ caudam supra & ad la-

latera tegunt figura vix diſtinguenda, omnia ſubrotunda, imbricata. *Squamæ* corpus & caput tegentes, ovatæ, ſubimbricatæ, vagina ad baſin cinctæ, angulo longitudinali ſuperiore ſuperficie notatæ.

Color. Totus ſupra ex ferrugineo albidus cum maculis intenſius ferrugineis, ſubtus totus albidus.

Cauda extremo annulis tribus nigreſcentibus cincta.

Long. tota ſpit. 2. poll. 1.

Craſſities corporis verſus collum poll. 2 l. 2. Long. *caudæ* poll. 1. Craſſities *colli* in medio poll. 1½. *Cauda* calami ſcriptorii.

Latitudo cap. ſupra verticem poll. ½.

Locus. *Ægyptus.*

Ex hoc in Ægypto deſumuntur omnia, quæ in Pharmacopeis a Vipera expetuntur: ⊖ *Viperæ*, *Viperarum Caro exſiccata*, *Trochiſci viperini*, ex hoc omnia parantur & pro uſu incolarum & pro exportatione in Europam. Venetias inprimis ingens quantitas quotannis transfertur, pro Theriaca paranda, hæc igitur *vera vipera Pharmacopoeorum.*

Abſcondito artificio domatur a ſerpentum captoribus in Ægypto, a quibus vivum, vegetum, dentibus magnis adhuc inſtructum, nudis manibus ex ſacco protrahi, tractari, tandemque necari hiſce meis pluries vidi, dum Cairi degebam.

61. COLUBER (cornutus) *ſcutis abdominalibus* 150, *ſquamis caud.* 50, *tentaculis in vertice duobus.*

Caput, Corpus, Roſtrum, Maxillæ, Oculi & Lingua ut in *Vipera Ægyptiaca*.

Dentes in maxilla ſuperiore nulli. *Oſſicula* 2 in palato longitudinalia, *Denticulis* inſtructa, numero fere X, qui acuminati, parum arcuati, verſus gulam reflexi, æquales. *Denticuli* in maxilla inferiore prope marginem, ab utraque parte apicis, 3 l. 4; in apice nulli, nec poſterius in maxilla inferiore.

Tentacula (cornua?) duo, utrinque unum, ad latera verticis, in margine ſuperiore orbitæ oculi, erecta, parte averſa parum arcuata, eademque parte parum canaliculata, ſubdura, membrana tenaci veſtita, baſi ſquamis minimis una ſerie erectis cincta, brevia, orbitæ oculorum dimidia longitudine.

Cauda infra anum cylindracea, ſenſim anguſta usque ad apicem, ubi tenuiſſimo aculeo terminata.

Viperæ Ægypti duplo longior.

Scuta abdomen tegunt n:o 150, figura & ſitu ſpeciei antecedentis. *Squamæ* caudam ſubtus tegunt n:o. 50 l. 25 paria.

Color. *Caput* ſupra dorſum latera & cauda ex maculis lucide ferrugineis & fuſcis amplis irregularibus mixta.

Abdomen albidum, una cum gula & cauda ſubtus.

Longitudo totius ped. $3\frac{1}{2}$ lin. 3. *Caudæ* poll. $2\frac{1}{2}$.

Craſſities digiti maximi circa abdomen, Caudæ calami ſcriptorii.

Locus: *Ægyptus*.

62. COLUBER (Haje) *scutis abdomin.* 206, *squamis caudalibus* 60.

CAPUT multum depressum, parum ad latera compressum. *Rostrum* obtusiusculum, terminatum squama caudata, convexa, crassa. *Maxilla superior* inferiore longior, subtus emarginata.

Oculi in medio capitis, ad ejus latera, proxime infra verticem. *Iris* fusco-cærulescens. *Pupilla* albicans. *Nares* prope rostrum, ante oculos, oblongæ, ampliusculæ, perpendiculariter sitæ, apertura posteriora respiciente.

Rictus pro ratione magnitudinis haud amplus. *Labia* s. spatium a margine maxillæ exterioris ad denticulos crassum, in utraque maxilla. *Denticuli* in osse maxillæ, infra labia, prope palatum, minutissimi, ad sensum scabri, in utraque maxilla linea una dispositi. *Dentes* magni, nulli.

Lingua in 3 partes divisa: a) *Basis*, quæ elevata, oblonga, crassiuscula, anterius libera s. ab apice separata. b) *Apex*, qui compressus, tenuis, lanceolato-acuminatus, postice basi tectus, antice & ad latera liber. c) *Setæ* duæ, teretes, acuminatæ, flexiles, sub apice linguæ oriundæ, & extra illum, una ab utroque ejus latere extensæ, eoque longiores.

Gula squamis irregularibus tecta, quæ 5 disponuntur lineis, quarum tres *mediæ* longitudinales, versus apicem duabus tantum constant squamis oblongis, inferius vero tribus. *Lateralis* utrinque squamis construitur irregularibus, supra minoribus, infra latiusculis.

SCUTA abdominis oblonga, lata, transversaliter a gula usque ad anum extensa, numero sunt CCVI.

Squamæ caudam tegunt ab ano usque ad extremitatem numero CXX, bina & bina per paria 60 diſpoſita, oblonga tetragona. *Squamæ dorſales* oblongo-ellipticæ, innumeræ, membrana tenui cohærentes, majusculæ.

Corpus cylindricum, craſſum.

Cauda verſus apicem angulata, tenuiſſima.

Longit. tota ped. Sv. 6. ab extremitate caudæ ad anum ſpit. 2.

Craſſities maxima poll. 3. *Caudæ* digiti min. verſus apicem calami ſcriptorii.

Latitudo cap. ad baſin poll. 1½. ſupra oculos poll. ½.

Vivus gulam, & collum inflat iratus, ut corpore quadruplo craſſiora evadant.

Locus: *Ægyptus inferior.*

Arab. Haje.

63. COLUBRI duas ſpecies vidi in Cypro.

1:o ASPIC una appellatur ab incolis; de hoc dicunt:

a.) quod veneno ſcateat præſentiſſimo, intra aliquot horarum ſpatium cum gangræna univerſali necans.

b.) Quod colores mutet ſecundum terram cui incumbit, ut ſi in terra requieſcat ferruginea, qualis admodum communis in Cypro, ferrugineus appareat, ſi in atra, ater & ſic porro, qua variatione ſtratagematis inſtar utitur, ad inſidias eo facilius ſtruendas, non adeo facile detegendus, dum colores loci imitatur, nihilominus in aprico reſtans, ad inſultum valde paratus.

2:o De ALTERO narrant:

a.) Quod cum primo inimicitiam gerat & illum interimat.

b.) Quod individua ejus se invicem devorent.

c.) Quod *Passeres*, Alaudas & alias aviculas velocitate incredibili, dum requiescunt adgrediatur, & integras devoret, quod ipse vidi.

64. ANGUIS (Jaculus) *squamis abdominalibus* 186, *caudalibus* 23.

Caput supra convexum, lateribus parum compressum, apice declive, parvum, pone maxillas parum protuberans.

Rostrum obtusum, breve. *Maxilla superior* longior, crassa, parum emarginata, magis acuminata; *inferior* tenuis, obtusior.

Lingua ut in *Angue Cerafte*, sed non canaliculata.

Denticuli in utraque maxilla, minutissimi, subulati, acuminati, horum 2 in maxilla inferiore prope apicem, unus utrinque, longiores reliquis, magisque acuminati.

Oculi ut in altera sp. *Nares* alterius similes, sed minores.

Squamæ abdomen & caudam subtus tegunt, quæ a gula usque ad anum sunt 186, quæ abdominales sunt; ab ano vero ad apicem caudæ 23. omnes ejusdem figuræ & magnitudinis ut in præcedente. *Squamæ* in dorso & lateribus abdominis ut in antecedente, itemque in gula & capite.

Anus prope caudam, apertura ampliuscula. Cauda brevissima, crassiuscula, apice obtusa.

Co-

COLOR ut in antecedente, maculis vero albidis dorsi frequentioribus & paulo angustioribus.

LONGIT. tota spith. 2. *Caudæ* poll. 1. *Capitis* poll. $\frac{1}{4}$.

Crassities minor quam in antecedente.

65. ANGUIS (colubrina) *squamis abdominalibus* 180, *caudalibus* 18.

CAPUT, *Lingua*, *Corpus* etc. ut in reliquis speciebus *anguis*.

Dentes breviusculi, crassiusculi, robusti, pauci.

SQUAMÆ abdominis circiter 180. *Caudæ* 18, omnes oblongo-hexagonæ. *Squamæ* reliquæ dorsi & abdominis rhomboidales, ampliusculæ.

CAUDA brevissima, subacuminata. *Anus* prope caudam apertura ampliori.

COLOR. *Fuscus* est cum maculis rhomboidalibus, albicantibus parvis.

LONGIT. tota spith. 5.

Crassities maxima poll. 1.

LOCUS: *Ægyptus.*

66. ANGUIS (Cerastes) *squamis abdominalibus* 200, *caudalibus* 15, *dentibus maxillas perforantibus.*

Arab. Harbaji.

CAPUT subtriangulare, parvum, vertice parum depressum, lateribus ad basin protuberantibus, anterius infra oculos declivibus.

Rostrum obtusum.

Ocu-

Oculi in medio capite, ad latera verticis, parvi, rotundi, fusci.

Nares proxime supra apicem rostri, oblique sitæ, directe ante oculos.

Maxilla superior inferiore parum longior & paulo acutior, subtus parum emarginata. *Rictus* mediocris.

Lingua basi musculari, crassiuscula, brevi, apice truncata, canaliculata, in medio canaliculi s. foraminis stigmate nigro notata. *Setæ* duæ, sub lingua prodeunt, flexiles, acuminatæ, ejusdem longitudinis.

DENTES a) duo molares, unus utrinque ad basin maxillæ superioris maximi, maxillam perforantes & illam egressi duo cornua formantes. *Basis* ipsorum, quæ proprie dentium loco inservit, inæqualis, marginibus angulata, scabra, medio convexa. *Apex* cornua constituit, quæ pone sunt convexa, antice parum arcuata, longitudinaliter excavata, apice acuminata unguiculum fere, avis vel Amphibii omnino referunt, unum ab utroque latere verticis, pone oculos situm. Dentes hi mobilissimi sunt, & facillime ex suo foramine tolli possunt. b) *Denticuli* alii minutissimi, acuminati, in utraque maxilla.

Gula & *Caput* squamis tegitur subrotundis.

CORPUS cylindricum, versus caput angustius.

Squamæ abdomen & caudam tegunt oblongo-hexagonæ, transversaliter positæ. *Abdominis* circiter 200. *Caudæ* 15. *Squamæ dorsi* minutissimæ, elliptico-oblongæ, densæ, subimbricatæ; *Laterum* abdominis rhomboidales, imbricatæ, numerosissimæ.

Anus

Anus prope caudam, apertura parva. *Cauda* brevissima, apice obtusa.

Color. *Caput* ex albido & nigresc. variegatum. *Dorsum* totum nigrescens, cum maculis albidis, magnis, irregularibus, hinc inde repentibus. *Abdomen* albidum. *Latera* ex maculis nigrescentibus & albidis parvis variegata.

Longitudo tota spitham. 3. ab ano ad apicem caudæ poll. 2. *Capitis* poll. $\frac{2}{4}$.

Crassities digiti minoris.

Classis

Classis IV.

P I S C E S.

Muræna	67	Anguilla.	Silurus	86	Clarias.
Echeneis	68	Neucrates.		87	anguillaris.
Gobius	69	Paganellus.		88	Myſtus,
Scorpæna	70	Porcus.	Salmo	89	niloticus.
Chætodon	71	m: rubri.	Atherina	90	Hepſetus.
Sparus	72	Mormyrus.	Mugil	91	Cephalus.
	73	Aurata.	Clupea	92	Aloſa
	74	orientalis.	Cyprinus	93	orientalis.
	75	niloticus.		94	rufeſcens.
	76	galilæus.		95	Dentex.
Labrus	77	Pavo.	Mormyr.	96	Caſchive.
	78	niloticus.	Tetraod.	97	Fahaka.
	79	orientalis.	Syngnatus	98	
Sciæna	80	umbra.			
Perca	81	ægyptiaca.			
	82	Luth.			
	83	nilotica.			
Scomber	84	Trachurus.			
	85	Ductor.			

67. MUR-

67. MURÆNA (Anguilla) *Fn. Suec.* 290.

Color dorsi in subjecto mihi viso singularis erat. *Lineæ* parvæ, oblongæ, utrinque acuminatæ, per universum dorsum dispersæ, altera linea alteram ad angulum rectum secante, una versus caput ad angulum obliqvum directa, altera contrario situ.

Lineæ hæ densiores in nonnullis locis maculas majores efficiunt, omnes ex fusco nigrescunt.

68. ECHENEIS (Neucrates)

CAPUT maxime depressum. *Scutum* in dorso capitis ellipticum, ultra longit. operculorum extensum, lateribus liberum, anterius parum angustius, postice latiusculum, superficie striis 23 notatum.
Striæ transversales, margine parum serratæ, omnes versus caudam reflexæ. *Linea* per medium scutum percurrit longitudinalis. Inferiora scuta obliqua segmenta habent. Infime spatio pollicis scutum glabrum est, antice spat. ½ pollic.

Nares 2 utrinque, proxime ante maxillam superiorem infra scutum, oblique positæ, ampliores. *Maxilla inferior* superiore duplo longior, parum acuminata, superior obtusior. Linea longitudinalis glabra, in medio maxillæ inferioris. *Denticuli* confertissimi, in utraque maxilla, linearum circiter X: omnes minimi. Palatum ad sensum scabrum. *Lingua* cartilaginea, apice semicirculari, in maxilla inferiore ad superioris longitudinem extensa.

Oculi magni, protuberantes, scuto verticali quam gu-

gulæ, roſtro quam baſi capitis propiores. *Iris* argentea. Pupilla cana.

OPERCULA *branch.* cute tecta, adeoque uniformia, rotundata, ratione capitis parva. *Apertura branch.* ampla. *Membrana branchioſtega* oſſicula 9 continet, arcuata, flexilia, ordine breviora usque ad infimum, quod minimum. *Branchæ* 4, magnæ, craſſiores; tubercula Branchiar. lineis duabus, quæ in 1:*ma* una pectinata. *Linea lateralis* dorſo approximata, difficile diſtinguenda, recta. *Umbilicus* in medio abdominis, maximus.

PINNÆ totius VII. PECTOR. 2, proxime infra opercula branch. juxta ſuperiorem partem capitis, apice acuminata. *Rad.* 19 cute tecti.

P. VENTRALIS fere directe ſub pectoralibus, apice rotundatæ. *Rad.* 6, ramoſiſſimi.

P. DORSALIS unica, a medio dorſi ad caudam extenſa, anterius altior, ſucceſſive humilior. *Rad.* 39, quorum 1, 2, 3, breviores, reliquæ usque ad decreſcentiam longiores, omnes ramoſiſſimi, apice ſupra pinnæ membranam parum extenſæ, albicantes.

P. ANI ab umbilico ad caudam ſ. ejusdem cum dorſi extenſione & figura. *Radii* 36.

CAUDA apice linearis, laciniata. Rad. circ. 16.

COLOR *Pinnæ* & dorſum nigreſcens. *Abdomen* glaucum; linea lucida per media latera abdominis, latior.

LONGITUDO ſpith. 4½.

Latit. ſ. craſſ. ſupra umb. ſp. 1. poll. 2; infr. ſp. 1. verſus caudam poll. 2. *Longit.* ſcuti in cap. poll. 7.

LOCUS: *Alexandria.*

Arabis Chamel l. Ferrhun, rariſſimus in hiſce aquis.

69. GOBIUS (Paganellus)

Artedii eſt 2:da ſpecies & variatio, quam ille propoſuit ſub nomine biuncialis, eadem eſt ſpecies, nam magnitudine variat hic piſcis.

CAPUT & *Corpus* teretiuſculo-compreſſa, corpus verſus caudam cathetoplateum. *Caput* lateribus parum cathetoplateum, ventricoſum, ſuperius inæquale, parum declive.

Os mandibulis clauſis ſurſum ſpectans. *Rectus* mediocris. *Mandibulæ* æquales, ſemicirculares, latiuſculæ, labia reflexilia. *Denticulorum* in maxilla utraque lineæ 3, quorum exteriores ſ. qui in linea 1:ma acuminati, parum arcuati, paulo longiores; interiores breviſſimi, ſcabri. Lingua baſi connexa, in medio ad latera utrinque anguſtata, apice linearis, deorſum reflexa, inferius fauci ope membranæ adnexa ſuperficie ſua ſuperiori punctulis nigricantibus adſperſa.

Oculi vertici maxime vicini, haud procul a roſtro remoti, protuberantes, cute communi tecti, ſibi invicem approximati. *Iris* flava, *pupilla* cœruleſcens. *Spatium* ante oculos inter illos & mandibulam ſuperiorem elevatum, inter oculos vero planum. *Sulcus* pone oculos utrinque deorſum ſpectans ſ. transverſalis, ſupra opercula branchiarum decurrens.

Nares proxime ante oculos, ad latera ſpatii elevati, ad angulum obliquum diſpoſitæ.

OPERCULA *branchiarum* laminis 2:*bus* conſtant: ſuperiore multo majore, circumferentia ſemicirculari, ſuperficie multum convexa, ſubtus gulæ, ope membranæ expanſibilis annexa; oſſiculum oblongum margini ejus ſubtus annexum, po-

postice lamina inferiori arcte connexa. *Lamina inferior* multo minor, segmentum circuli referens; anterior angustior, postice latior. *Apertura* branchiarum angustior, caudam solum respiciens, versus gulam clausa.

Membrana Branchiostega utrinque affixa, ab uno lateri gulæ, ab altero lamellæ inferiori operculorum. Branch. Margine angulatæ, angulo interiore reliquis lougiore. Officula habet 5, distinctissima, quorum 1:*mum* reliquis latius, arcuatum; sequentia æqualia, basi arcuata; 4:*um* rectum, apice molli longiore terminatum, qui angulum interiorem membranæ efficit. 5:*tum* minimum, tenuissimum. *Branchiæ* 4, tenues & parvæ, longe a basi operculorum remotæ.

Linea lateralis medio inter abdomen & dorsum percurrens, minime elevata, & vix nisi colore, quæ obscurior, a reliquo distinguenda, recta, latiuscula. *Sulcus* paulo infra caput, in anteriore dorsi parte incipiens, & paulo super pinnam dorsalem desinens, linearis, tenuis, anterius paulo amplior.

Anus in medio abdomine, satis ampla.

P. Dorsales 2, sibi admodum propinquæ: 1:*ma* officulorum VI, quæ simplicissima, tenuia, subrigida, apice flexilia: omnia apice supra membranam assurgentia, postremum reliquis paulo brevius. 2:*da* offic. XVII quorum 1:*mum* simplex, reliquis paulo brevius, apice molle. 5. seqq. ordine accrescentia; reliqua æqualia, usque ad ultimum, quod reliquis brevius; omnia apice remota & caudam versus reflexa; posteriora supra membranam assurgentia, pollicis spatio supra caudam desinentia.

P. PECTORALES proxime ſub opercula Br., abdomini quam dorſo propiores, baſi carnoſæ, latiuſculæ, oſſic. XVII; extremis utrinque ſucceſſive brevioribus; intermediis longioribus; omnibus verſus baſin glabris, æqualibus, inde usque ad apicem intermediis transverſis diſtinctæ, ramoſiſſimæ.

P. VENTRALES duæ, ſed in unam coalitæ, quæ medio canaliculata (infundibiliformis Art.) quaſi apparet, ſive marginibus utrinque ſurſum reflexis, quæ intermedium ſpatium ſubconcavum inter ſe relinquunt, directe ſub pinn. pectoralibus. Membrana connectens radios extremos, ad baſin pinnæ humilis, a ſuperficie libera, hinc infundibiliformis. *Radii* XII: 6 utrinque, quorum ultimum utrinque breviſſimum, reliqua ſucceſſive adſcendentia, ad intermedia quæ longiora, æqualia, ſpatium inter ſe relinquentia, unde pinna apice bifurca, laciniis acuminatis; omnia oſſicula apice ramoſa.

P. ANI oſſic.., longitudine a cauda ac p. dorſ. 2 diſtans; 16 anteriora breviora; reliqua ordine aſcendentia ad poſtrema, quæ longiora & apicem pinnæ acuminatum reddunt.

Cauda cuneiformis, apice acuminata, Radiis XX: ultimis breviſſimis, reliquis ordine adſcendentibus.

SQUAMÆ denſæ, aſperæ, elliptico-oblongæ, altero latere parum angulato longitudinaliter ſtriatæ, altero ſublineari.

COLOR Ex olivaceo & albicante variegatus per totum corpus & pinnas. P.dorſ. 2, ad baſin oſſiculorum, maculas atro-rufeſcentes habet, quales etjam ad p. caudæ baſin duabus lineis diſponuntur, quæ

oblon-

oblongæ, superioribus longioribus & ad radios officulorum p. ani linea una.

Abdomen supra anum albidum. Gula flavescens. Linea lutea pinnam dorsi 1:*mam* terminat, quæ transversalis & ad 5:*tum* officulum extensa. Macula coccinea oblonga in pinnæ caudalis radio decimo paulo infra initium.

MAGNITUDO *biuncialis*; a. cap. initio ad p. d. 1:*mam* pollic. 2; ab initio p. d. 1:*a* ad 2:*dam* poll. ½; ab initio p. d. 2. ad finem pollic. 2; a fine p. d. 2. ad caudæ initium poll. ½.

Longit. caudæ pollic. 1. }
Longit. p. ani pollic. 1½. } 3 spithamas continentem vidi in quo reliqua proportionate longiora.

LOCUS in *Portu Smirnensi* captus & descr.

Græc. hod. γοβια

Appendix ad Descr. Gobii.

Musculi abdominis supra anum tenuissimi. *Peritonæum* argenteum, versus abdominis musculos, versus dorsum nigrescens.

Hepar magnum, ventriculum & partem intestini sequens, albidum, subtus venis rubicundis perreptatum, integrum, cordato-ovatum, ventriculo subtus, ope ligamenti, annexum. *Ventriculus* brevis, oblongus, crassiuculus. *Intestinum* simplex, flexuosum, inferius angustatum. *Mesenterium* latum, tenue, venis distinctissimis tinctum.

Lien oblongus, crassiusculus, brevissimus, utrinque acuminatus, sub ventriculo ad ejus initium ductui pneumatico ope membranæ tenuissimæ annexas. *Ductus pneumaticus* angustus, longitudine ventriculi, ejus orificio inferiori insertus,

infra initium vesicæ aëreæ incipiens. *Vesicula aërea* a Diaphragmate ad anum extensa, versus diaphr. ampla, versus anum circa medium angustata, adeo ut utriculi figuram gerat.

Vesiculæ seminales, in mare, ab utraque parte vesiculæ aëreæ, una utrinque, eique uno margine ope membr. tenuissimæ annexæ, illius longitudine, sed inferius ultra illam extensæ, superius vero apicem ejus non attingentes, oblongæ, supra planæ, subtus angulatæ, bifidæ.

Renes juxta spinam dorsi, longitudinales. *Appendices pylori* nullos, in pluribus individuis examinatis, observare potui.

Tubercula in superficie concava branchiarum lineis 2. disponuntur, quorum extima in 1:ma subpectinata, reliqua brevia, obtusa, distinctissima.

70. SCORPÆNA *pinnulis ad oculos & nares. Art. Gen.* 47.

Caput & *Corpus* cathetoplateum. *Caput* declive. Corpus anteriore parte convexum, latiusculum, posteriore declive versus caudam.

Maxilla superior inferiore longior. Ossa maxillæ tria: anterius semicirculare, posteriora, unum utrinque, triangularia, basi libera. *Denticuli* in fauce & maxillis minutissimi, aliquot lineis dispositi.

Lingua glabra, obtusissima, brevissima. *Rictus* oris magnus.

Oculi sibi valde vicini prope verticem capitis, ori quam fini operculorum Br. multo propiores, satis

tis magni. *Pupilla* nigreſcens. *Iris* ex aureo rufeſcens.

Aculei per univerſum caput plurimi, ſubacuminati. *Tubercula* 2, elevata, ſupra oculos, ſemicircularia, inæqualia, ſub quibus alia duo minora. *Fovea* inter oculos, baſi triangularis, apice oblonga. Pinnulæ 2:æ ad oculos, parvæ, membranaceæ, & aliæ minores juxta nares. *Tuberculum* triangulare ſupra maxillam ſuperiorem. *Nares* proxime ſupra hoc, infra oculos, ſatis magnæ, rotundæ.

Operculæ Branch. laminis 2:bus conſtructæ: *Superior* inæqualis, terminata aculeis quatuor, quorum poſtremus longior, anterior obtuſior, *inferior* triangularis, margine membranaceo. *Anguli* duo, longitudinales, elevati, apice aculeati, verſus baſin hujus laminæ. *Membrana Branch.* oſſic. 7, arcuata: ſuperioribus longioribus, latiuſculis; reliquis ordine minoribus.

Pinna Dorsi unica, per totum dorſum extenſa, medio humilior. *Radii* XXI: quorum 12 aculeati, ſimplices; 9 apice diviſi. Ex aculeatis 1:*mo* brevior; 2:*dus* 3:*tio* 6 ſeqq. æquales; 3 hos excipientes omnium breviſſimi. Ultimus ex aculeatis his duplo longior. Ex diviſis 7 ſpinoſis ſunt longiores, 2 ultimi reliquis paulo breviores.

P. Pectorales abdomini quam dorſo propiores, apice rotundatæ. Radii XVI, apice diviſi: 6 inferiores ordine decreſcentes; reliqui æquales.

P. Ventrales proxime ſub pectoralibus. *Radii* VI: quorum ultimus aculeatus.

Cauda apice linearis. P. caudæ Rad. XIII: omnes apice diviſi.

P. Ani caudæ, quam capiti propior, offic. VIII; quorum 3 aculeata: 1:*mum* brevius; 2, 3, æqualia; reliqua apice divisa, aculeatis longiora, æqualia.

Squamæ parvæ, leves. *Linea lateralis* supra operc. branch. ad finem capitis incipiens, initio parum deorsum flexa, cæterum recta.

Græc. hod. σκορπινα.

Locus: In *Portu Smirnensi* capta & descr.

71. CHÆTODON (maris rubri) *aculeis in utroque latere ad caudam duobus.*

An Chætodon *nigrescens, cauda albescente æquali utrinque aculeata.* Art. spec. 90.

Caput cathetoplateum, declive, lateribus compressum, dorso convexum, apice seu rostro obtusum, rotundatum.

Apertura oris respectu magnitudinis parva. *Maxillæ* æquales, inferior latior. *Labia* reductilia, dentes vix tegentia.

Dentium linea una in quavis maxilla, qui contigui, acuminati, hinc convexi, inde parum incurvati, planiusculi, æquales.

Sinus in gula, proxime sub maxilla inferiore, ad angulum obtusum inflexus, valde profundus, aperturam gulæ mentiens, cujus margines labia repræsentant, quorum superior inferiori superextensus, & anterius processum parum protuberantem habet.

Opercula Branchiarum rotundata simplici lamella, vel duabus arctissime unitis constant, quod in sicco subjecto distinguere non potui.

Membrana Branchiost. operculis tecta, quantum in subjecto sicco videre licuit, ossic. erant 4, quorum 1 longissimum, rectum, planum, gracile; 2. primo æquale, sed brevius; 3. 4. minutissima, triangularia.

Branchiæ spina conica robusta, superius planiuscula, subtus & lateribus convexa, apice convexa, obtusa, e basi capitis oritur ante oculos; a basi lata partem posteriorem verticis constituente angulum acutum a capite, elevatur, ultra dimidium dorsi capitis extensa.

Oculi juxta basin capitis, proxime infra verticem, magni.

Corpus valde cathetoplateum, latum, tenuiusculum, lateribus planiusculum, dorso & abdomine cultratum, a capite ad caudam sensim declive, juxta caudam angustum, teretiusculum minimo spatio.

Pinnæ in universum VII. Pectorales juxta operc. br. perpendiculariter sitæ, gulæ quam dorso paulo propiores, apice oblique decrescentes. *Radii* XVII, quorum 1 simplex; reliqui ramosi, nodosi.

P. Ventrales in abdomine directe sub pectoralibus, adeoque rostro valde approximati; *radii* VI, quorum 1. spinosus, teres, acuminatus, robustus; reliqui simplices, nodosi.

Pinna Ani, paulo infra ventrales incipiens, ad caudam fere extensa per universum abdomen: *radii* XXVI, quorum 1. 2. simplices, spinosi, robustiusculi; reliqui fissi, nodosi.

P. Dorsi unica, ab initio dorsi ad extremitatem extensa, æqualis, vel sensim paulo humilior.

Radii XXXIII. horum 6. priores ſimplices, aculeati, robuſti; reliqui fiſſi, nodoſi.

Cauda lata, apice linearis; *radii* circiter XXVI, omnes ramoſi exceptis exterioribus, qui ſimplices, nodoſi, breviſſimi. *Aculei* utrinque duo, juxta caudam ad latera corporis, unus ante alterum horizontaliter poſiti, falcati, robuſtiſſimi, lati, plani, ſtriati, mediante baſi expanſa, lata, robuſta, corpori affixi; anterior poſteriore longior eſt in latere adverſo, brevior vero in averſo, vix ſine intentione ſingulari Creatoris.

Linea later. pone oculos incipiens, & ſpatio pollicis infra dorſum percurrens, eadem directione ac P. dorſi.

Anus proxime ante p. ani, inter hanc & ventrales, adeoque capiti valde proximata, ampliuſcula, margine ſubcalloſo cincta, orbicularis vel ſubovata.

Squamæ contiguæ, denſiſſimæ, parvæ, corpori affixæ, ſuperficie aſperæ, unde corpus ad tactum digito, a cauda verſus caput ducto, aſperum valde ſentitur.

Longitudo ab apice roſtri ad extremitatem caudæ ped. 1½. *Capitis* poll. 4; ab apice roſtri ad p. ventr. poll. 5; a P. ventr. ad p. ani poll. 1½; a p. ani ut & dorſi ad caudam poll. 2. *Longit.* ſpinæ capitis a baſi ad apicem poll. 3; partis elevatæ poll. 2. *Caudæ* poll. 3.

Latitudo maxima juxta p. ani & dorſalis initium ſpith. 1. poll. 1; ad lineam later. ſpithama; ab illa ad p. dorſi pollicis. In medio laterum ſpith. 1. juxta caudam ſpatii teretis craſſities poll. 2. *Caudæ* latitudo poll. 3. *Aculeor.* lin. 6; latitudo ad baſin lin. 5.

Lo-

Locus: *Mare rubrum. Cairi* ſiccatum, repletum vidi & deſcripſi.

72. SPARUS (Mormyrus) *maxilla ſuperiore longiore &c.*

Caput & corpus cathethoplatea. *Caput* parum declive, roſtrum acutiuſculum.

Dorſum parum depreſſum. *Dorſum cap.* acutum; *abdomen* convexum, *latera* mediocriter convexa.

Maxilla ſuperior, inferiore paulo longior. *Dentes* in maxilla & a lateribus faucis lineis 4. l. 5. diſpoſiti; anteriores acuminati; poſteriores ſ. molares tuberculati, poſtremis majoribus.

Opercula *Branch.* laminæ 2, ſubrotundo-angulatæ, ſuperiori angulo obtuſo anterius terminato, inferiori angulo minimo acutiuſculo poſtice. Angulus longitudinalis in lamina ſuperiori illam in 2 partes dividens, quarum ſuperior area, ut & lamina interior ſquamoſa; pars vero intermedia ſ. inferior lamina ſupra glabra, nitida, margine inferiori longitudinaliter ſtriata. Oculi, nares & lingua ut in *Sparo Aurata. Membrana Branch.* oſſic. quinque, diſtincta, lata, robuſta, ſuperficie exteriore convexo, interiori plano, ordine ſucceſſivo, a primo ad poſtremum longiora. *Branchiæ* 4. Tubercula Branch. in 1:æ Branchiæ linea extima pectiniformes; reliqua brevia rotunda.

P. Pectorales abdomini quam dorſo multo propiores, ſub medio operc. branch. ſitæ, oſſic. XV: 1, 2, apice ſimplicia, breviora; 4 longiora; reliqua ſucceſſive decreſcentia; omnia apice ramo-

ſa;

ſa; 15 ego numeravi oſſa. *Artedius* 14. *Vide Artedi genera p. 37. n. 9.*

P. Ventrales proxime ſub pectoralibus, a ſe invicem remotæ, *oſſiculis* ſex: 1 ſimplex, nodoſum, reliquis longius. 2 longitud. primi, apice bifidum; ſequentia ſucceſſive breviora ramoſa. *Anus* infra medium abdominis. P. Ani oſſic. XIII: tria priora ſpinoſa, robuſta, brevia, quorum 1:*mum* reliquis brevius; ſequentia æqualia, apice ramoſa.

P. Dorsi unica; oſſic. viginti tria aut ultimum oſſiculum ex ramoſis, bipartitum erit, aut oſſic. 24; poſterius ego crederem, nam usque ad baſin ab antecedente diſtinctum, & apice diſtinctiſſime ramoſum, quamvis tenuius. Undecim aculeata, robuſta, quorum 1:*mum* brevius reliquis, 2 brevius tertio, tertius quanto, 4. 5. 6. æqualia, reliqua ſucceſſive breviora. Ex ramoſis omnia fere æqualia, exceptis anterioribus, quæ parum breviora.

Cauda bifurca oſſic. XVIII: 1:*mum* utrinque ſimpliciſſimum, nodoſum; reliqua ramoſa, intermedia breviora.

Squamæ magnæ, ellipticæ, altero latere convexo, altero lineari, longitudinaliter ſtriatæ.

Linea lateralis juxta baſin operc. br. incipiens, dorſo multum approximata (pollicis ſpatio diſtans), recta, æqualis.

Annuli (*faſciæ*) transverſales, nigreſcentes, utrinque a pinna dorſi ad medium abdominis percurrentes, numero fere 9 ad 11, quorum intermedii longiores; ſpatia intermedia ut & abdomen, argentea.

Caput ex cæruleo argenteum.

Locus: *Portus Smirnenſis.*

73. SPA-

73. SPARUS (*Aurata*).

Art. gen. Sp. 1.

CORPUS & Caput valde cathetoplatea. *Dorſum* acutiſſimum. *Abdomen* craſſiuſculum, ſubtus ſupra anum planum, infra acutum. *Corpus* proxime ſupra caudam, infra p. dorſi & ani, anguſtatum. *Dorſum* & caput ab initio pinnæ dorſalis valde declive.

CAPUT ſuperius glabrum, coloratum.

Oculi proxime infra verticem, æquali diſtantia a fine operc. branch. & apicem capitis, magni. *Iris* argentea, *pupilla* nigra.

Nares 2 utrinque; Una proxime ante oculi orbitam ſuperiorem, oblonga, ampla, ſulcum verſus oculum emittens. *Altera* ante illam, vertici paulo propior, minor, rotunda.

Tubercula 2, unum utrinque, pone nares majores, in ſuperiore & anteriore parte orbitæ oculi.

Rictus oris parvus. *Lingua* baſi craſſa, apice cylindrica, inferius palato ope membranæ annexa. *Labia* lata, reflexilia, apice tenuiora, lateribus craſſa, dentes tegunt.

Dentes primores in utraque maxilla 6, longiores, ſuperficie externa convexi, parum arcuati; interna concavo planiuſculi, apice parum obtuſi. *Poſteriores* ſ. molares in inferiore maxilla 16, octo utrinque, tuberculati. In maxilla ſuperiore 10 utrinque, tuberculati, priores apice aliquantulum acuminati. *Tuberculorum* intra dentes, lineæ tres. 1:*ma* tuberc. habet circiter 12, quorum 3 poſteriora majora, anteriora minutiſſima; 2:*a* ſ. intermedia 10; 2 poſtrema omnium maxima, ſequentia 3 ordine majora, 5 anteriora mi-

minima; Linea tertia quæ extima & tuberculis maxillæ proxima, tuberc. 5, postremis majoribus, anterioribus paulo minoribus; inter hanc & sequentem superius lineola 4. l. 5 tuberculorum parvorum. *Fauces* & *Lingua* glabra. *Denticuli* minimi pone anteriores, acuti.

Operc. Branch. rotundata, angulata, squamosa. Angulus unus utrinque, mollis, in medio laminæ superioris angulo arcuata, margine longitudinaliter levissime striata.

Membr. Branchiost. ossic. 5, robusta, lata, distincta, parum arcuata, ordine ab interiori minora. *Branchiæ* 4. Tuberc. lineæ 2, in superficie concava, quorum extima, in 1:*ma*, longiora mollia.

Linea lateralis in parte super. operc. branch. incipiens, dorso multum approximata, initio parum deorsum flexa.

Pinna Dorsi unica, duor. pollicum spatio a capite incipiens, & unius pollicis spatio a cauda desinens. *Ossic.* XXIV. horum 11. robusta, spinosa; reliqua apice ramosa, mollia; ex spinosis 1:*mum* brevissimum, 2 paulo longius, 4 sequentia longiora, æqualia; reliqua ordine breviora. Ex mollibus, anteriora longiora, reliqua successive parum decrescentia.

P. Pectorales abdomini multum approximatæ, apice attenuatæ, satis longæ. *Ossic.* XVI: 4 prima a dorso numerando ordine adscendente majora; 3 sequentia longissima; reliqua ordine descendente decrescentia; omnia apice ramosa, & superficie transversaliter incisa.

P. Ventrales, proxime sub pectoralibus in abdomine, a se invicem valde remotæ. *Ossic.* VI. quorum 1:*mum* sequenti paulo brevius, spinosum, sim-

ſimpliciſſimum, robuſtum; reliqua ramoſa, ſucceſſive decreſcentia.

P. Ani *offic.* XIV: horum 3:*a* ſpinoſa, robuſta, quorum 1:*mum* breviſſimum; reliqua ramoſa, quorum 4 anteriora longiora, ſequentia ſucceſſive breviora.

Cauda medio bifurca. *Pinna* offic. XXII. ramoſa, transverſaliter articulata; 2 intermedia breviora; reliqua utrinque ab illis ordine aſcendentia; ultima vero ſimplicia, breviora. Membranæ, inter oſſicula intermedia, latiores baſi, apice anguſtatæ.

Color: *Caput* ſuperius nigreſcens. Macula aurea inter oculos. *Corpus* ſupra lineam later. lineis 6 nigreſcentibus & totidem albicantibus conſtat, horum nigræ latiores, albicantes vero anguſtiores. *Corpus* reliquum infra lin. later. argenteum. *Squamæ* amplæ, ſubellipticæ, longitudinaliter ſtriatæ, ſtriis in centrum latere ſuperiore ſquamæ concurrentibus.

Peritonæum nigrum, latera abdominis interius inveſtiens. *Inteſtinum* meſenterio laxo diſtinctiſſimo annexum. *Meſenterinm* venis eleganter diſtinctum. *Inteſtinum* tripliciter intortum. *Appendices pylori* tres, craſſi. *Veſica aërea* longitudinaliter per ſpinam dorſi extenſa.

Magnitudo varia, cubitalis & ſupra.

Græce hod. σιππερις, Aurata.

Locus: *Portus Smirnenſis.*

74. SPARUS orientalis.

Longitudo corporis palmaris. *Latitudo* maxima pollic. unius.

Cor-

CORPUS compreſſum, dorſum parum acuminatum, latera ſubconvexa, ut & abdomen.

CAPUT compreſſum, dorſo cap. declive, verſus apicem parum acuminatum. *Labia* in utraque maxilla reflexilia.

Dentes in utraque maxilla: *anteriores* acuminati, duo longiores; *poſteriores* ſ. molares tuberculati & labiis omnino tecti, ut non niſi illis reſciſſis videri poſſint.

Maxilla tenuiſſima. *Oris apertura* anguſtiſſima.

Oculi ori quam fini operc. br. multo propiores, cute laxa tecti. *Iris* ex albo virideſcens; *pupilla* nigricans.

Opercula Branch. rotundata, angulo laxo, ſubacuto terminata, ſquamis tecta, ſuperior lamina limbo ſerrato terminata.

Membrana Branchioſtega oſſic. 5. gracilibus, quorum duo anteriora minima.

LINEA LATERALIS dorſo valde approximata, circa finem pinnæ dorſi ſurſum deflexa, ad caudam recte pergit.

Pinn. DORSI rad. XXIV, quorum 8 poſteriores longiores, apice fiſſiles & molles; reliqui ſpinoſi, ſimpliciſſimi.

Pinnæ PECTORALES rad. X, ramoſis, abdomini quam dorſo propiores.

Pinnæ VENTRALES rad. VI, ramoſis, medio inter anum & gulam ſitæ, laxæ, abdomine inſertæ.

Pinna ANI rad. XIII, quorum 2 priores ſimplices, ſpinoſi; reliqui apice fiſſiles, molles.

Pinna CAUDÆ apice æqualis rad. XVI, quorum 2 extremi breviſſimi.

COLOR: *Dorſum* fuſcum ſupra lineam lateralem. Latera infra lineam lateralem lineis 4 fuſcis notata. *Abdomen* albicans maculis fuſcis adſperſum.

Pinnæ DORSI, ani & caudæ maculis ferrugineis plurimis notatæ. *P. pector.* & *ventr.* albicantes; vidi & viridem ejusdem ſpeciei varietatem, cujus ſola caudæ pinna maculis ferrugineis erat adſperſa.

LOCUS: *Smirna.*

Addenda. Branchiæ 4. parvæ. *Squamæ* amplæ, duræ ſed non aſperæ, figura irregulares; omnes tamen baſi rectilinea, verſus baſin longitudinaliter ſtriatæ.

75. SPARUS niloticus.

CORPUS & Caput cathetoplatea. *Caput* ad apicem parum acuminatum. Latera parum convexa.

Abdomen & *dorſum* æqualiter, nec multum convexa.

Dentes in utraque maxilla 2: primores longi, arcuati, acuti. *Canini* in utraque maxilla, duo. *Molares* utrinque circiter 24; omnes labiis tecti.

Oculi vertici capitis quam gulæ propiores, roſtro etjam quam fini operculorum branch. multo propiores. *Iris* pallido rubeſcens. *Pupilla* nigreſcens.

Opercula branch. triangularia, angulo valde obtuſo

terminata, constant osse unico, apice extremo cartilagineo molli, qui cutis est continuatio.

Anus in abdominis medio.

Pinna DORSALIS unica, radiis XXI: quorum 7 primi simplicissimi, reliqui apice bifidi.

Pinnæ PECTORALES rad. XIII apice bifidis, abdomini quam dorso propiores.

Pinnæ ventrales 2 sibi vicinæ, oss. V. bifidis, capiti quam ano propiores.

Pinnæ ANI ossic. XIV bifidis.

CAUDA æqualis ossic. XIV. 1:*mum* utrinque simplex, reliqua 4fida.

COLOR. *Caput* superius nigrescens; maculæ flavescentes, tres anteriores majores, posterioribus paulo minoribus. *Latera capitis* & operc. br. supra flava. Opercula br. macula nigra terminata. In dimidio latere linea cœrulea utrinque. *Dorsum* ex fusco nigricans, hinc linea cœrulea quæ superiori continua, deinde in mucrones 16 divisa; sequitur linea flava, supra lata & obscurior, deinde angustior & saturata magis. Macula nigra in utroque latere infra lineam flavam ubi angustari incipit. Hanc excipiunt mucrones 12 cœrulei, superioribus æquales & alternatim respondentes. Latera dimidia & abdomen album. *Cauda* ex fusco & flavo variegata.

Pinnæ DORSI ossic. 2:*dum* apice rubrum. *Pinnæ* reliquæ albidæ.

Membr. Branch. oss. 5, quorum 1:*mum* reliquis dimidio brevius.

LOCUS: *Nilus.*

Incolis Girelle.

76, SPA-

76. SPARUS galilæus. *Art.*

CORPUS & *Caput* cathetoplatea. *Caput* valde declive.

Roſtrum breve. *Maxilla* ſuperior longior. *Apertura oris* parva. *Denticuli* conferti in maxillis; palatum & lingua glabra.

Nares medio inter oculos & roſtrum, prope verticem, parvæ, orbiculatæ.

Oculi in medio capitis prope verticem, protuberantes, magni, *pupilla* atra. *Iris* fulva, ſubtus & ſupra margine nigreſcens.

Opercula Branch. ſquamoſa. *Membr. branchioſt. Rad.* V. *Branchiæ* 4, ſupra pectinatæ.

Pinnæ VII. DORSI unica, per totum fere dorſum extenſa. *Rad.* XXXI: 14 poſtremi molles, longiores. Anteriores ſpinoſi; 1:*mus* breviſſimus.

P. PECTORALES acuminatæ, *Rad.* XI: medii longiſſimi.

P. VENTRALES ſub pectoralibus. *Rad.* VII.

P. ANI prope caudam. *Rad.* XV: tres anteriores ſucceſſive longiores, ſpinoſi.

CAUDA æqualis. *Rad.* fere XX, ramoſi.

Anus infra medium abdominis.

Dorſum & Abd. infra anum acuminata. *Linea later.* prope dorſum recta.

COLOR. *Viridia* ſunt Caput, dorſum & pinna ani. *Latera* abdominis *argentea.* Abdomen *albidum.* *Pinnæ* albidæ.

LONGITUDO ſpith. & poll. 2. *Latit.* ſpith. ½.

Squamæ amplæ, leves deciduæ.

LOCUS: Lacus *Genezareth* in Galilæa.

77. LABRUS Pavo.

Corpus oblongum. *Latera* admodum convexa, prope caudam compressa, plana. *Abdomen* supra anum convexum, infra acuminatum. *Dorsum* subrectum, acutum.

Caput cathetoplateum; latera capitis infra oculos valde protuberantia; *vertex* parum acuminatus, ante oculos versus rostrum satis declivis.

Rostrum acuminatum, breviusculum, distinctissimum. *Maxillæ* æquales, inferiore parum acuminata, superiore obtusa. *Labia* crassa, mobilia, dentes tegentia.

Dentes in maxilla utraque, acuminati, teretes, parum admodum in superiore incurvati; horum duo anteriores in utraque maxilla reliquis duplo sunt longiores & illis robustiores, qui in superiore distant a se invicem, in inferiore vero connivent. *Dentes* in fauce videre non potui.

Lingua ad fauces membranacea, tenuiscula, apice obtusa libera.

Opercula br. lævia, glabra, cuticula tecta: lamella superior triangula angulo versus gulam spectante. *Inferior* irregulari membrana crassa terminata, superiorem latitudine æquans.

Oculi prope verticem ad latera capitis. *Pupilla* atra. *Iris* cœrulea cincta interne annulo rubente.

Membr. Branchiost. nuda, radiis instructa VI, gracilibus, successive minoribus, superioribus latiusculis.

Gula acuminato-angulata.

Pinnæ in universum VII. Dorsi unica, instructa

radiis numero XXI, quorum 8 anteriores breviuſculi, duplicati (Art.) reliqui his longiores, ramoſi, omnes valde diſtantes.

P. PECTORALES proxime operc. Br. abdomini quam dorſo multo propiores, apice anterius rotundato-obtuſæ, poſterius declives. *Rad.* XIV ramoſis.

P. VENTRALES directe ſub Pectoralibus, admodum breves, *Rad.* VI: 1 ſimpl. brevior nodoſus; 2, 3. longiores; reliqui decreſcentes omnes ramoſi.

P. ANI ab ano ad caudam extenſa, brevis. *Rad.* XIV: 3 priores breviſſimi ſimplices, aculeati; reliqui longiores ramoſi.

Cauda bifurca, medio plana, angulis acuminatis. *Rad.* XVI: medii 6 æquales, breviores; reliqui utrinque longiores; extremis breviſſimis; omnibus ramoſis.

Linea later. dorſo valde approximata, prope caput parum ſurſum incurvata, deinde recta ad caudam tendens.

Anus in medio abdominis, apertura parva orbiculari.

COLOR admodum varius & egregius. *Roſtrum* cœruleo viridеſcens. *Gula* & abdomen ſupra anum cana. *Vertex* & latera abdominis.... *Caput* griſeum, lineis cœruleis flexuoſis reptantibus, latiuſculis notatum.

Dorſum ante pinnam, ſupra lineam lateralem, parvo ſpatio lucido viridеſcens.

Macula flava ad radices pinn. pector. *Pinnæ dorſ.* radius 1:*mus* lucido viridis; 2, 3, 4, ſanguinei;

reliqua pars apice cœrulea, hinc atra & infime lucido viridescens, quorum quisque color partem constituit. *P. Pector.* canæ, apice nigricantes. *P. Abdom.* canæ. *Ani* dimidia parte infer. nigricans, altera cœrulea.

Cauda ex lineis & maculis rubentibus & cœruleis composita, radiis exterioribus & angulis nigricantibus. *Latera abd.* ex lineis transversalibus viridescentibus & griseis vel ferrugineo-flavescentibus composita.

Fascia lucida viridis ad initium abdominis & linea angusta ejusdem coloris ante fasciam brevior.

Squamæ amplæ, leves, striatæ, tenaces.

LONGITUDO spithamalis. *Latit.* poll. 2.

LOCUS *Mediterraneum* ad litora Syriæ inprimis.

78. LABRUS niloticus.

CAPUT & *Corpus* cathetoplatea. *Caput* superius basi & anterius convexum, lateribus parum convexum, supra oculos planiusculum vel potius parum excavatum, apice seu rostro brevissimo, obtuso, sursum spectante. Caput a basi ad oculos & lateribus squamis tegitur, ante oculos superius nudum; ab apice ad basin valde ascendens.

Apertura oris parva. *Lingua* cultrato-convexa, cartilaginea, crassiuscula, versus apicem angustior, palato affixa.

Maxillæ æquales. *Denticuli* in maxilla utraque 4 fere lineis dispositi, qui in exteriore linea breves, tenues, teretes, parum incurvati, apice scabro-uncinulati, per paria remoti; reliqui minutissimi, scabri; lingua, palatum & fauces glabra.

Nares,

Nares, utrinque una, ad latera verticis, medio inter oculos, orbiculatæ, parvæ.

Oculi in medio fere capitis, vertici quam gulæ propiores. *Pupilla* obſcure-cœrulea. *Iris* argentea, annulo flaveſcente interius cincta.

Opercula Br. laminis 2 compoſita: ſuperiore ſubtriangulari angulo obtuſo, inferiore rotundata, lata, margine inæqualiter repando; utraque ſquamis tecta. *Membr. Branchioſt.* radiis componitur 5, arcuatis, ſucceſſive brevioribus, inferiore teneriore. *Branchiæ* 4, ſuperficie arcuatæ, pectinatæ; tuberculis in exteriore longioribus, in interioribus breviſſimis.

Dorſum cultratum, parum verſus caudam declive. *Latera* parum convexa. *Abdomen* a gula ad anum craſſiuſculum, planiuſculum, pone anum compreſſum cultratum.

Spatium corporis a pinna dorſi & ani ad caudam, præciſe anguſtatum, compreſſum, attenuatum, latiuſculum.

Pinnæ in univerſum VII, quorum una dorſi, ani & caudæ maculatæ.

P. Dorſi unica ad initium dorſi incipiens & paulo ſupra caudam terminata, poſtice alta. *Radii* XXX, quorum 17 aculeati, ſimplices, robuſtisſimi; 13 molles, ramoſi. Ex ſpinoſis 1. eſt breviſſimus; 2. 3. ſucceſſive longiores; reliqui 3:*tio* paulo longiores; omnes æquales, mollibus breviores. Ex ramoſis 5 anteriores ſucceſſive longiores; 8 ultimi reliquis longiores, æquales; omnes ſpinoſis longiores, ultimo breviſſimo. *Membrana* pinnæ dorſalis inter radios ſatis lata, apice radiata, radiis fere 8.

P. PECTORALES juxta operc. br. prope abdomen, apice acuminatæ. *Rad.* XV. ſupremus brevisſimus, 2 tertio paulo brevior & 3 quarto; 4, 5, longiſſimi, æquales; 6 brevior; reliqui ſenſim breviores, ad infimum qui breviſſimus. Priores 5 ſimplices, nodoſi ut & 4 inferiores, reliqui ramoſi.

P. VENTRALES fere directe ſub pectoralibus, in margine abdominis, remotæ, apice acuminatæ, longitudine fere pectoralium. *Radii* VI, quorum 1 ſpinoſus, robuſtus, ſecundo dimidio brevior; 2, 3 longiſſimi, æquales, nodoſi; reliqui ſenſim breviores, ramoſi.

P. ANI prope caudam, brevis, directe ſub dorſalis fine terminata, pone altior.. *Radii* XII, quorum 3 priores ſpinoſi, robuſti, ſucceſſiive longiores, mollibus dimidio breviores, & primo qui breviſſimus. Reliqui 9 fere æquales, nodoſi, ſimplices.

CAUDA apice linearis integra. *Rad.* XX, extimis 2 ſucceſſive utrinque brevioribus, ſimplicibus, nodoſis, reliquis nodoſis aliquot, plerique vero ramoſi.

Linea lateralis vix notabilis, rectiſſima, medium laterum utrinque percurrens, ex lineolis ſeparatis compoſita.

Anus longe infra medium abdominis, apertura orbiculata, mediocris.

Squamæ amplæ, leves, facile deciduæ, ſubcordatæ: margine ſuperiore rotundato, parum emarginato, integro; inferiore ſublineari, crenato, ſulco longitudinali a ſinu marginis ſuperioris ad medium ſquamæ percurente.

Totus glaucus, excepto abdomine & operculis br. quæ argentea.

Pinnæ maculatæ tinguntur maculis oblongis, majusculis, regulariter dispositis, nigricantibus; reliquæ pinnæ albicant.

MAGNITUDO bipedalis. *Latit.* spith. 2.

LOCUS: *Nilus*, cujus optimus piscis.

Arabis Bulti.

79. LABRUS orientalis.

CAPUT & *corpus* cathetoplatea. *Rostrum* s. pars infra nares brevior, obtusiuscula. Pars capitis inter oculos & nares convexa, parum sulcata, pone oculos acute angulata. *Angulus* longitudinalis, postice acuminatus, antice latus planus. Sulci l. fossulæ ad partem anteriorem hujus anguli utrinque duæ, latiusculæ, sed minime profundæ.

Nares ante inferiorem fossulam, 2 utrinque, medio inter oculos & rostrum ad angulum obliquum, sibi admodum vicinæ; posterior linearis, anterior elliptica.

Oculi ad latera capitis, rostro quam fini operc. br. multo propiores. *Iris* argentea cum annulo interno flavescente. *Pupilla* atra. *Maxilla* inferior longior, acutior, crassior. *Lingua* apice obtusiuscula. *Dentium* in maxilla utraque linea una, acuminati, exterius convexi, a se invicem remoti, foramina in maxillis inter dentes, non nisi stylo immittendo invenienda. *Denticuli* in ossiculo triangulari palati & ad basin linguæ. *Rictus* amplus.

Opercula branchiarum ſquamis tecta. *Lamina ſuperior* inferiore paulo latior, circumferentia ſemicirculari, verſus gulam ſatis gibboſa, margine integra. *Inferior* ſemicircularis, verſus dorſum latior gibbo minimo exſtante; verſus gulam anguſtior, margine leviſſime crenata.

Membrana branchioſtega oſſicula 7 diſtinctiſſima continet, quorum 1, 2 arcuata longiora, reliqua fere recta, ordine breviora usque ad extimum, quod breviſſimum. *Branchiarum* apertura ampliſſima. *Branchiæ* utrinque 4: prima tuberculor. habet lineam unam, quæ pectinata; reliquæ tuberculor. habet lineam unam, quæ vix conſpicua & fere ſolum ad ſenſum ſcabri.

Pinnæ Dorsi 2, ſibi admodum vicinæ. P. dorſi 1:*ma* capiti quam caudæ multo propior, oſſic. VII, quæ omnia apice indiviſa, flexilia, baſi latiora diviſibilia: 1. breviſſimum, 2 longius, 4 ſeq. longiora æqualia, ultimum brevius. Pinna complicata humilis & vix conſpicua. Oſſiculum longitudinale ad baſin pinnæ dorſo affixum, quod pinnam depreſſam repræſentat. P. Dorsalis ſecunda in medio dorſi incipiens & fere ad caudam extenſa, anterius longa, poſtice humilior. oſſic. XXVI. quorum 1. ſeq. brevius, apice indiviſum, rigidum, 2. 3. 4. longiora reliquis; 2:*dum* apice indiviſum, flexile, nodoſum; 5 - 11 ſucceſſive breviora; reliqua usque ad finem breviſſima, præter ultimnm quod paulo longius & ex 2:bus compoſitum apparet; omnia apice ſunt ramoſa.

Pinnæ Pectorales proxime ſub operc. br. in medio latere, oſſic. XVI. quorum 1. ſimplex; 2:*do* dimidio brevius eique adnatum, 2. tertio pau-

paulo brevius, apice ſimplex, nodoſum. 3. 4. bifida, nodoſa, æqualia. Reliqua ſucceſſive breviora usque ad infimum, quod breviſſimum.

Pinnæ VENTRALES directe ſub pectoralibus, ſibi ad modum vicinæ, membrana abdomini utrinque connexa: oſſic. VI. quorum 1. ſecundo paulo brevius, apice indiviſum, rigidum; reliqua nodoſa, ramoſiſſima, ordine breviora.

Anus in medio abdominis. P. ANI proxime ab illo incipiens & eodem ſpatio cnm pinna dorſali ſecunda a cauda diſtans, ejusdemque cum illa figura. Oſſic. XXVII, horum 1 ſecundo duplo brevius, ſimplex, ſubaculeatum; 2 ſimplex, flexile, nodoſum; 3-12. ordine breviora; reliqua ad finem breviſſima, omnia ramoſa; ultimum paulo longius & in ramos ad baſin diviſibile.

CAUDA ad modum bifurca, oſſic. fere XXIX: quorum 2 extima breviſſima, ſimplicia, adnata. Reliqua ordine accreſcentia & decreſcentia, intermedia 5. l. 6. breviora æqualia.

Squamæ oblongæ, leves, inæquales, facile abradendæ.

Linea lateralis ad baſin operc. branch. incipiens, dorſo approximata, ad initium pennæ dorſalis ſecundæ parum deorſum flexa, & a dorſo remotior, inde in rectam mutata, ſupra caudæ medium terminatur.

COLOR *Caput* & dorſum nigreſcens. *Maculæ* una utrinque ſubflaveſcens, proxime ſupra operc. br. laminam primam oblonga; *ſulci* ſupra roſtrum cap. ejúsdem coloris. Macula nigreſcens ad radicem pinnarum pectoralium. Opercula br. latera & abdomen argentea. *Pinnæ* omnes

al-

albescentes, præter priorem dorsi cujus radii nigri, ut & primus radius pinnarum pectoralium.

LONGITUDO spitham: 4; a rostro ad finem pinnar. pector. & ventr. spith. 2; hinc ad initium p. ani sp. 1; ad finem p. ani sp. 1; ad finem caudæ supra sp. 1.

Latitudo maxima spithamalis, capitis sp. ½.

LOCUS Smirnæ.

60. SCIÆNA umbra.

CAPUT & *corpus* cathetoplatea. *Vertex* convexus, declivis.

Rostrum breviusculum, obtusissimum, apice convexum. Os subtus, rictus amplus.

Maxillæ dehiscentes, superior (quæ rostrum constituit) obtusissima, apice integra, inferiore multo longior & supra illam extensa. *Foramina* VII juxta marginem apicis in maxilla superiore, quorum tria inferiora amplissima, oblonga, pervia, ex quibus meatus versus verticem interius ut in naribus penetret; 4 superiora, parva, angusta, orbiculata, non pervia. *Foramina* 2 sub margine ejusdem maxillæ, transversaliter oblonga, margine lobata, non pervia. *Maxilla* inferior obtusiuscula. *Cirrhus* sub apice max. inf. perpendicularis, brevissimus, obtusus, rigidus, sessilis, tuberculum potius quam cirrhum referens.

Lingua cartilaginea, plana, obtusa, ad basin faucium, subtus tota libera, breviuscula.

Denticuli minimi, plurimi, conferti a) in maxilla super. ossiculo arcuato, quod extrahi potest, & ab

ab illis est liberum b) in maxilla inferiore. *Fauces*, palatum & lingua glabra.

Nares infra verticem, proxime ante oculos, utrinque binæ, quarum *anterior* elliptica, ampla, patula, lobulo non tecta, ut in multis piscibus. *Posterior* ovato-acuminata, pone acuta, antice obtusa, anteriore paulo inferior, longa.

Oculi apici quam basi capitis, vertici quam gulæ multo propiores, magni, planiusculi, cute communi non tecti. *Pupilla* subelliptica, utroque latere parum gibba, atra. *Iris* argentea; latissima.

Opercula Br. laminis 2 composita, quorum *superior* subtriangularis, angulo inferiore obtusa, margine acute serrata, serraturis per paria remotis; *inferior* irregularis, lata, apice angulo teminata acuto.

Membrana Branchiostega marginem lamellæ infer. operc. Br. basi & anterius cingens. *Radii* VI, horum 1. latissimus, parum arcuatus, antice gibbosus, versus apicem attenuatus; reliqui successive minores usque ad ultimum, qui minimus, 2, 3 parum arcuati, reliqui recti, omnes compressi.

Branchiæ IV æquales. *Tubercula* rigida remota, in superficie arcuata, duabus lineis disposita.

Dorsum a basi cap. ad initium p. dorsalis valde adscendens, inde ad caudam ad planum inclinatum regulariter descendens, admodum acutum. *Latera* versus abdomen crassiuscula, in medio fere plana vel parum admodum convexa, supra lin. later. versus dorsum attenuata.

Abdomen convexum inter p. Ventrales & anum; ante p. Ventralem planum, juxta p. ani acuminatum, infra p. ani convexiusculum.

Pin-

Pinnæ in universum VII. P. Dorsalis paulo infra initium dorsi incipiens, & proxime supra caudam terminata, simplex, sed duplici similis, seu in 2:as partes divisa, quæ basi cohærent. *Pars anterior* brevior posteriore, radiis constat X: omnibus simplicibus & aculeatis, horum 1. omnium brevissimus, 2. tertio dimidio fere brevior; 3. 4 æquales; reliqui longiores successive decrescentes usque ad ultimum, qui brevissimus. *Posterior pars*, anteriore triplo longior, ad caudam fere extensa, *radios* habet XXVI, quorum 1. secundo plusquam dimidio brevior, simplex, aculeatus; reliqui omnes apice fissi vel ramosi, æquales, exceptis 6 ultimis, qui paulo breviores, æquales.

P. Pectorales infra angulum operc. br. prope abdomen, acuminatæ. *Radii* XVIII, 1. brevissimus, reliqui priores ascendentes, posteriores descendentes.

P. Ventrales prope gulam, fere directe sub pectoralibus, remotæ, *radii* VI, quorum 1 simplex, aculeatus, secundo duplo brevior; 2. 3. æquales; reliqui decrescentes; omnes ramosissimi.

P. Ani brevis, proxime infra anum, pone libera, *radii* IX, duorum 1 vix conspicuus aculeum refert minimum; 2 simplex, aculeatus, robustus, tertio brevior; 3, 4 æquales, longiores; reliqui decrescentes, ramosi.

Cauda apice sublinearis, parum in medio emarginata, *radii* fere XVIII: exterioribus brevissimis simplicibus nodosis; reliqui ramosi, basi interstitiis musculosis distincti, quæ squamis teguntur.

Anus

Anus infra medium abdominis, orbicularis, ampla.

Linea later. ad marginem ſupremum operc. Br. incipiens, hinc parum deorſum pergens, ſemper æqualiter a dorſo ſpatio pollicis diſtans, infra medium lateris parum inflexa deorſum, ſed mox ſurſum pergens usque ad extremitatem caudæ, quam mediam percurrit.

Squamæ caput totum, operc. br., corpus ad baſin caudæ tegunt, quæ fere rhombiodales, inferius obtuſæ, ſuperius vero & lateribus angulatæ, ſuperficie ſtriatæ, margine inferiore parum ſerratæ, ſubſcabræ, amplæ, rigidæ.

Abdomen albidum; reliqvum totum corpus & caput ex lineis undulatis argenteis & flaveſcentibus compoſitum.

Pinna ani rubeſcens. *Dorſi* fuſca cum lineis longitudinalibus albidis duabus vel tribus. *Membrana* marginem opercul. br. tegens atra eſt.

LONGITUDO communis ſpitham, 4.

Latitudo ſpithamalis in med. abd. a roſtro ad oculos poll. 1. Ab oculis ad p. d. palmæ 1. ab initio p. d. ad caud. ſpith. 2. Latitudo juxta caudem poll. 1½.

Peritonæum argenteum, tenax.

Ventriculus ſimplex, acuminato-oblongus.

Inteſtinum longum, tripliciter inflexum. *Appendices pylori* 6, craſſi.

Ovaria 2, ad latera inteſtini utrinque unum.

Hepar oblongum, ſimplex, lateri abdominis alteri oppoſitum.

Veſica aërea oblonga, ſimplex, ampliſſima, membranacea, robuſta.

Re-

Renes juxta ſpinam dorſi, craſſiuſculi, oblongi.

Locus: *Mare mediteraneum* juxta Damiatam Ægypti. *Arabis* ſchiffch.

Obs. *Dentes* in faucibus ponit Artedius, ſed nulli adſunt, maxillæ ſolæ denticulis inſtruuntur.

Foramina 3 magna in extrema maxilla ſuperiore Artedi non inveniuntur; maxillæ ſuperioris margo foraminibus pluribus perforatur, ut in deſcriptione patet.

Pinnæ dorſi 2:dæ rad. 24. habet Arted. ſed 26 in plus quam 10 ſubjectis numeravi. Reliquarum etiam pinnarum radii aliter ſeſe habent, quam deſignavit immortalis Auctor, qui vero ſimiles ſuis non oculis examinavit mediterranei maris piſcium.

81. PERCA ægyptiaca.

Caput & *Corpus* cathetoplatea. *Caput* porrectum. *Roſtrum* longiuſculum. *Dorſum* vix aſcendens. *vertex* planus.

Oculi prope verticem. *Iris* purpurea cincta interius annulo aureo. *Pupilla* cœrulea. *Nares* ante oculos utrinque, hinc ut in Keſchr.

Denticuli minimi ſcabrii a.) ad baſin linguæ. b.) in palati medio & ad latera, c.) in maxilla utraque. *Maxillæ* æquales.

Operc. Br. lam. ſuperior aculeato-ſerrata, aculeis verſus marginem exteriorem ſurſum reflexis, ſerraturis in baſi lamellæ acuminatis æqualiter diſtantibus, inferior angulato acuminata, cincta membrana albida.

Mem-

Membrana branchiost. rad. VIII. *Branchiæ* IV Tuber. in exter. pectinata.

Pinnæ VII. *Dorsi* bifida. *Pars anter.* rad. IX aculeati simpl. anter. & poster. brevissimi. *Pars poster.* rad. XV: 1. acul.

P. pector. infra med. later. *rad.* XV ramosi.

P. Ventr. directe sub pectoralibus; *rad.* VI: 1 acuto.

P. ani prope caudam, rad. XIV: 1. 2. 3.. simpl. aculeati successive longiores, reliqui ramosi decrescentes.

Cauda parum bifurca; *rad.* VIII nodosi vel ramosi.

Anus infra medium abdom. haud magnus.

Linea later. recta prope dorsum.

Squamæ rhomb. cap. operc. br. & corpus tegunt, *Caput* ante oculos nudum.

Color argenteus infra, fuscus supra lineam later.

Pinnæ .Ventr. ani & ultimi radii 2:dæ dorsi rubent. Caudæ fusca.

Append. pyl. intest. hepar & vesica aërea ut in 1:ma artedii.

Magnitudo 1:ma Artedii.

Promiscue ad litora Mediter. Ægypti.

Arabis Charms, Damiatæ.

Videtur *Sciænæ* Arab. Keschr. (vid. descript.) varietas, maxima ejus diffentia constat in cauda.

82. PERCA (Luth) *dentibus longiusculis, distichis, acuminatis inferius duplicatis.*

Forma cathetoplatea.

Caput oblongum, *Vertice* parum acuminatum, *lateribus* ſub oculis convexum, pone perpendiculare.

Roſtrum acutiuſculum. *Rictus* oris magnus.

Maxillæ inæquales, ſuperiore longiore & ampliore. *Dentes* in ſolis maxillis; lingua fauces & palatum glabra. *In ſuperiore* longiuſculi, conici, incurvati, remoti, poſterioribus brevioribus. *In inferiore* ejusdem cum ſuper figuræ, ſed duplo breviores & juxta apicem duplicati.

Lingua magna, cartilaginea, apice obtuſa, depreſſa, baſi convexiuſcula, ſubtus ad baſin palato ligamento adnexa, antice libera. *Fauces* & lingua totæ interius flavæ.

Nares proxime ante oculos utrinque binæ, admodum remotæ; *poſteriores* transverſaliter ellipticæ ampliuſculæ, *anteriores* anguſtiores orbiculatæ.

Caput totum & operc. Br. ſquamoſa. *Lamina ſuper.* operc. Br. margine anteriore leviſſime ſerrata, angulo autem, qui obtuſus, aculeato, aculeis paucis (4. l. 5.) rectis breviuſculis acuminatis depreſſis. *Inferior* ut in reliquis ſpeciebus.

Membrana Branchioſt. offic. habet VII: 1 maximum arcuatum exterius gibbum, reliqua ordine minora. *Branchiæ* ut in reliquis.

Dorſum parum a cap. aſſurgens; ante p. dorſi convexum; ab illo ad caudam ſenſim declive, acuminatum. *Latera* convexa ſupra lin. later. attenuata. *Abdomen* convexum.

Pinnæ VII. *Dorſi* 1 duplicem referens, ut in congener. *Anter. rad.* X: 1. aculeus breviſſimus; 2. 3:*tio* brevius, 3, 4. æquales, longiores, reliqui de-

decrescentes, 2 a 7 simplices apice molliusculi, 8, 9 aculeati rigidi. *Poster. rad.* XXX: 1 simpl. aculeatus, breviss. 2, 3 simpl. molles; reliqui ramosi, æquales, exceptis postremis, qui paulo breviores.

P. Pector. prope abdomen acum. rad. XVII nodosi vel ramosi.

P. Ventr. proxime sub pector. *rad.* VI; 1. simpl. flexuosus, reliqui ramosissimi.

Cauda apice integra rotundata, *radii* fere XX.

Anus & Lin. later. ut in congeneribus.

Magnitudo Sciænæ 1:*mæ*.

Habitat cum 1:*ma* & reliquis promiscue circa litora Damiatæ.

Arabis Luth.

83. PERCA (nilotica) *maxilla inferiore longiore, lamina superiore op. br. anterius aculeata.*
Art. 9.

Figura capitis & corporis cathetoplatea.

Caput oblongiusculum juxta rostrum glabrum. *Vertex* angustatus, subacuminatus inter oculos, ante illos parum convexus. *Latera capitis* anterius & postice planiuscula, medio parum convexa.

Rostrum attenuatum, apice subacuminatum, longiusculum, sursum spectans.

Maxilla superior inferiore brevior, illaquæ multo obtusior, *Inferior* subacuminata, superiore longior & latior. *Rictus* oris satis magnus, valde sursum directus. *Dentes* minimi scabri a) in maxilla utraque conferti lineis fere 4 dispositi. b) in ossi-

officulo 3:angulari palati pone maxillam ſuperiorem. c.) ad latera palati, longitudinale ſpatium denticulis minimis confertis obſitum.

Lingua cartilaginea compreſſa horizontaliter lateribus verſus baſin parum protuberans, ante medium laterum parum emarginata, apice obtuſa teniuſcula, ſubtus omnino libera, baſi gulæ ope ligamenti adnexa.

Oculi juxta verticem ad modum vicini, roſtro valde approximati protuberantes, nulla cute communi tecti. *Pupilla* rubicunda cincta annulo fuſco. *Iris* pallide rubeſcens.

Nares utrinque 2 proxime ante oculos, infra verticem, anteriores lobulo tectæ, poſteriores patulæ, haud magnæ ſubovatæ.

Opercula branchiarum ſquamis tecta, lamellis tribus conſtructa; *ſuperior* ſubtriangularis latere anteriore & angulo aculeatis baſi pectinato-ſerrata. *Aculei* lateris 3 acuminati, duri, breves, angulus unus robuſtus, acuminatus, longiuſculus. *Serraturæ* baſeos æquales, diſtinctæ pectinatim, acuminati breviuſculi. *Inferior* triangularis latere anteriore ſubconvexo, poſteriore lineari, baſi lineari a ſuperiore tecta, angulo aculeato, aculeo compreſſo, acuminato majuſculo. *Anterior* ſuperioris & inferioris margini anteriori ſubjecta, in medio diviſa, hinc duplex dici poteſt, tenuis ſeminularis, apice angulo ſubacuto molli terminata.

Membrana Branchioſtega officula VII. continet, arcuata, compreſſa, ſucceſſive breviora, duobus primis ab operc. tectis.

Branchiæ IV. tuberculorum in ſuperficie arcuatæ lineæ 2, quarum 1:*ma* in duabus prioribus tuber-

bercula habet pectinata rigida longa, in 2:*da* sunt breviſſima ſcabra, convexa, qualia ſunt in utraque linea duarum inferiorum.

Dorſum a capite ad p. D. parum adſcendens convexum; ab initio p. D. ad finem declive parum acuminatum; pone p. d. cum abdomine anguſtatum, rectum, convexum.

Latera abdominis ſupra lineam lateralem parum, infra vix convexa. *Abdomen* ante p. ventr. planum; inter p. ventr. & ani convexum; juxta p. Ani parum acuminatum; pone p. ani planiuſculum, attenuatum.

Pinnæ in univerſum VII. *Pinna dorſi* unica ſed duplicem metiens, in medio nempe usque ad baſin diviſa, ſed contigua, ſupra medium dorſi incipiens & pollice medio ſupra caudam terminata. *Anterior* ejus pars oſſiculis VIII. aculeatis robuſtis conſtat, horum 1. breviſſimum, rectum, acuminatum; 2. 1:*mo* duplo longius, parum arcuatum, acuminatum; 3 omnium longiſſimum, parum arcuatum, robuſtiſſimum, obtuſiuſculum; reliqui ſucceſſive breviores usque ad infimum, quod breviſſimum; omnia recta aculeata. *Poſterior* anteriori ad baſin continua, Radiis inſtructa XIII, quorum 1. ſimplex aculeatus; 2:*do* dimidio brevior; 6 ſequentes ſenſim longiores, 8 - 11 reliquis longiores, 2 poſtremi breviores, omnes ramoſi. *Membrana* partem anteriorem formans ampla eſt inter pinnas.

P. Pectorales juxta operc. Br. abdomini quam dorſo multo propiores, tenues, apice æquales, ſublineares. *Radii* XVI: exterioribus 3 utrinque ſucceſſive brevioribus, reliqui æquales, omnes ſimplices nodoſi.

P. Ventr. in abdomine proxime directe ſub pectora-

ralibus, apice oblique rotundatæ. *Radii* VI. quorum 1 simplex, aculeatus, robustus, 2:*do* dimidio fere brevior; 2. 3:*tio* paulo brevior; 3 sequentes sensim decrescentes.

P. Ani directe sub 2:*da* Dorsi anterius humilior. *Radii* XII, quorum 3 priores simplices aculeati, robusti, reliquis dimidio breviores; 1:*mo* brevissimo; 7 sequentes æquales; 2 posteriores successive breviores ex his 2 anteriores sunt simplices, apice molles, reliqui ramosi, omnes nodosi.

Cauda apice integra rotundata. *Radii* fere XX. ab exterioribus qui utrinque brevissimis ad medios sensim longiores, mediis 4 longioribus æqualibus, omnibus ramosis.

Anus infra medium abdominis.

Linea lateralis supra laminam superiorem operc. branch. pone oculos incipiens, prope dorsum usque ad p. dorsi initium parum arcuata currens, hinc magis deorsum tendens, circa medium p. dorsi 2:*dæ* deorsum incurvata, deinde recta per medium lateris ad caudam usque pergens.

Squamæ mediocres tenues, molles, non valde tenaces, lateribus & basi lineares, apice rotundatæ, subasperæ, brevissime serratæ, corpori & operc. branch. impositæ.

Color: *Fusca* sunt vertex, dorsum ad dimidia latera abdominis, opercula Br. proxime ad verticem, pinna dorsi & caudæ. *Exal'ido argentea* operc. br. inferius, latera abdominis dimidia & abdomen. *Albidæ* sunt reliquæ pinnæ.

Peritonæum tenue argenteum. *Appendices pylori* fere VI. crassi, longiusculi. *Vesica aërea* ampla per

per totum abdomen juxta ſpinam dorſi usque ad anum extenſa.

Magnitudo ingens; vidi 4 a 5 pedum longitudine & 100 ℔ pondere.

Locus: *Nilus* juxta & ſupra Cairum.

Arabis Keſchr. *Gallis* in ægypto Variole.

Sapor carnis dulciuſculus, optimus. *Conſiſtentia* haud dura. *Color* candidiſſimus.

Inter optimos *Nili* piſces, qui dum integer grandiſſimus aſſatur, ut in ægypto ſit, egregium tabulæ adfert ornamentum.

Obſ. Facies externa Percæ generi valde aſſimilatur.

84. SCOMBER *Trachurus.*
Trachurus Auctorum.

Caput cathetoplateum ſ. compreſſum, vertice convexum, glaberrimum, gula parum compreſſum, dorſo continuatum, infra nares ad mandibulam ſuperiorem parum declive; gula vero valde declivis & convexa; oris aperturam directe ante oculos diſponens.

Os obtuſum; mandibula ſuperior anterius craſſior, ad latera tenuior magis acuminata, lateribus craſſior. Oris apertura reſpectu capitis parva.

Denticulorum a) in utraque mandibula ordines fere duo. b) in fauce pone maxillam ſuperiorem ſ. antice; Fauces vero poſtice glabræ. c.) in lingua.

Lingua cartilaginea, apice ſemicirculari, lateribus deflexa, medio linea candida diſtincta, cæterum punctis fuſcis notata.

Oculi roſtro quam baſi capitis, vertici quam gulæ propiores, magni, pupilla ex nigro cæruleſcens, magna; *Iris* egregie argentea, virideſcente & rubicundo colore intermixtis. *Macula* cryſtallina, pellucida, magna, triangularis, proxime ante oculos verſus verticem.

Nares proxime ante maculam cryſtallinam, una utrinque, ſibi ad modum vicinæ, in vertice oblique ſinuatæ.

Opercula Branch. rotundata, laminis 2:*bus* compoſita, quarum ſuperior minor inferiore, quæ angulo minutiſſimo in medio terminatur. *Membrana Branchioſt.* oſſicula 7 utrinque habet, quorum extimum minimum, reliqua ordine majora, omnia viſibilia, nec intimum ab operculis tectum. *Branchiæ* utrinque 4, extima longiore, reliquis ordine parum brevioribus. *Prima* ſ. maxima tuberculorum habet duos ordines, quorum unus habet tubercula in parte concava breviſſima, baſi rotunda, apice anguſtata; alter vero pectiniformis, cujus tubercula capillaria. Reliquæ 3 duos ordines habent tuberculorum, quæ primis maximæ ſunt æquales.

Sulcus in medio dorſi, haud procul a pinna dorſali, unus utrinque linearis.

Pinnæ DORSALES 2. *Prior.* oſſic. VIII. horum 1. ſecundo dimidio brevius, apice ſimplex ſed molle, & ſequenti ſuperius arcte annexum; 2 tertio paulo brevius, ſimplex, molliuſculum; 3, 4, reliquis longiora, 5 paulo brevius, quinto tertia parte brevius ut & 7 octavo, 8 omnium breviſſimum; omnia ſimplicia & ſubaculeata. Hac membr. ad ſecundam continuata.

Secunda cum priore ope lobuli membranæ primæ con-

connexa, anterius altior, posterius humilior & ad caudam usque extensa. *Ossic.* XXXII quorum 1:*mum* secundo dimidio brevius, apice simplex, adnatum, 2 apice bifidum, 3 quadrifidum, longitudine secundi; reliqua ordine breviora ad duodecimum; ab illo ad finem omnia aequalia, ultima basi arcte connexa & vix distinguenda; omnia apice 4:fida & ultima bifida.

P. Ani ossic. XXX, horum 2 prima aculeata brevissima, reliquorum primum sequenti dimidio brevius, apice simplex, 2 & 3 longiora; reliqua ordine decrescentia, omnia apice quadrifida, ultima basi arctissime connexa. Sulcus inter ossicula aculeata & reliqua, in quo priora reconduntur interdum.

P. Pectorales medio inter abdomen & lineam lateralem, proxime sub angulo, longae, apice attenuatae, ossic. XX, horum septem suprema a medio pinnae ad apicem longitudine crescunt, quatuor sequentia sunt longissima, quae apicem constituunt; reliqua superficie inferiore ordine decrescunt.

P. Ventrales sibi admodum vicinae, ossic. VI. 1:*mum* brevius simplex, annexum; reliqua in duos ramos divisa, quorum uterque quadrifidus.

Cauda admodum bifurca. Radiis circiter X utrinque, praeter intermedios breviores.

Linea Lateralis dorso approximata, in parte superiori operc. branchiorum incipiens circa medium pinnae dorsalis; secunda multum incurvata, infra flexuram serrata; aculei circiter 16 utrinque, caudam versus reflexi, breviores, acuminati, extreme ad latera utrinque angulum elevatum efficientes.

Squamæ valde exiguæ, inæquales, margine integræ supra lineam lateralem, infra vero ellipticæ, uno latere longitudinaliter striatæ.

Figura corporis cathetoplatea s. compressa, latera satis convexa, dorsum & abdomen parum angustata.

Color. *Dorsum* versus caput parum nigrescens, supra lineam lateralem cærulescens, infra argenteum. *Pinnæ* omnes albidæ, præter dorsi secundam, cujus ossa prima superius nigrescunt. *Anus* in medio abdomine.

Ventriculus triangularis. *Hepar* biliosum, haud magnum.

Lien parvus, ater, oblongus, lateribus convexus. *Appendices pylori* a 10 ad 14. *Flexura* intestini duplex. *Peritonæum* tenue, membranaceum, candidum.

Longitudo pedalis. ad initium pinn. Pector. spithama. Initium p. dorsi 1:*ma* spith. $1\frac{1}{2}$. ad finem p. dors. 2:*da* spith. 2; ad finem caudæ poll. c. dimidio. *Longit*. pinn. pector. poll. $2\frac{1}{2}$.

Locus: *Mare Mediterraneum*, *Smirnæ* captus & descriptus.

85. SCOMBER (Ductor) *dorso monopterygio, radiis primis pinnæ dorsalis aculeatis*.

Caput parum compressum, superius convexum, glabrum & fere nitidum, anterius obtusum.

Corpus cathetoplateum, latera parum compressa. *Dorsum* totum convexum, carnosum. *Venter* convexum, minus quam dorsum.

Os mediocre, rictus haud magnus.

Ma-

Maxilla superior duobus officulis ultimo conſtat, quorum interius ſ. capiti proximum inferius latum, ſuperius attenuatum, cum oſſe capitis ope membranæ dilatabilis connectitur; exterius ſ. roſtro propius, inferius attenuatum, ſuperius latiuſculum, priori oſſi per ſimilem membranam connexum. Cum rictum expandit, extenduntur hæ membranæ & oſſa a ſe invicem ſecedunt. *Maxilla inferior* pariter oſſiculis duobus: extimum tenuiſſimum interiori latiſſimo per ſimilem membranam junctum.

Nares: duo foramina utrinque, ori quam oculis multo propiores, ut in *Scombro* vulgari.

Roſtrum nullum, ſed caput anterius obtuſum.

Oculi mediocres, rotundi, ad latera capitis. *Pupilla* rotunda, nigra. *Iris* colore nigro-citrino mixto.

Membrana Branchioſtega oſſic. VII. omnino ut in priore. *Opercula Branchiarum* laminis 2 conſtructa, inferior rotundata, ſuperior angulo obtuſo terminata, inferiori impoſita.

Denticuli exigui in utraque maxilla & linea laterali palati, & ſquamæ ut in priori.

Color. *Faſciis* X cingitur, quarum 5 albicantes, reliquæ 5 nigreſcentes, alternatim diſponuntur. Albicantes ſupra lineam lateralem cæruleo colore nitent.

Caput ſupra nigrum, ad latera cæruleum.

Cauda nigra, ad angulum utrumque macula alba terminata.

Pinnæ reliquæ nigreſcentes, *Venter* albus.

Pinnæ Pect. a lateribus ſitæ, oſſiculorum XX, quæ omnia parum ramoſa.

P. Ventrales ad basin sibi admodum propinquæ & fere coalitæ, ossiculorum V, ramosissimorum; sulcus ab hac pinna ad anum fere extenditur.

P. Dorsi unica, a dimidio dorsi extensa, pollicis spatio a cauda terminata, ossiculorum XXVIII, quorum 4 priora brevissima, simplicia, aculeata; sequentia 13 longissima, sensim breviora, mollia, apice divisa, præter primum quod simplicissimum. Hæc 8 excipiunt multo breviora. Ultima 4 paulo sunt longiora, omnia apice divisa.

P. Ani ab ano ad eundem cum P. dorsi terminum extensa, ossic. XVI quorum unumquodque in quatuor ramosa divisum. Primum vero aculeatum brevissimum.

Cauda admodum bifurca ut in sp. prima, ossiculorum XVI longiorum, præter brevia intermedia; Extremo indiviso, reliquis ramosis.

Eminentiæ 2 laterales ut in sp. priore. *Sulcus* transversalis in dorso proxime supra caudam. *Branchiæ* & reliqua viscera ut in sp. priore. *Appendices Pylori* XXV.

Longitudo spithamalis.

Crassities supra anum pollicum 2, versus caudam digiti minoris duplo major.

Locus: in *mare medit.* prope *Yvicam*, naves continuo persequentur.

Nautis Loots Manke dictus.

Piscivorus est, pisciculos enim minutissimos continebat ventriculus, satis multos, quos laceratos dignoscere non licuit, genus *Cyprinum* referebant.

86. SI-

86. SILURUS (Clarias) *Scheilan niloticus, pinna dorsali secunda adiposa.*

CAPUT depressum, porrectum. *Corpus* compressum. *Dorsum* inter pinnam dorsi & caput cultratum, tectum scuto officulari robusto usque ad caput continuato.

Oculi ad basin capitis, prope marginem ejus superiorem. *Fossula* longitudinalis ad verticem capitis inter oculos.

Nares duæ utrinque, prope rostrum, ad latera spatii depressi, una ante alteram, oblique sitæ. *Lobulus* parvus ex anteriore procedit.

Rostrum obtusiusculum. *Maxilla* superior inferiore duplo longior. *Rictus* angustissimus, subtus ante gulam maxilla superiore tectus.

Dentes breves, scabri; in maxilla superiore officula 7, longiuscula, sursum arcuata, compressa, in fasciculum disposita, apice uncinata, basi maxillæ inferioris affiguntur, proxime ante linguam & longitudinaliter supra maxillam usque ad apicem extenduntur.

Cirrhi 6; horum 2 longissimi, unus utrinque ad marginem inferiorem maxillæ superioris; prope apicem 2 alii hisce dimidio breviores; unus utrinque ad latera maxillæ inferioris; duo ultimi, inter hos positi, brevissimi, antecedentibus duplo breviores, sibi approximati.

Operc. Branch. lamella una constant, quæ oblonga, inferius in angulum obtusum terminata. *Apertura branch.* minima.

Membrana Branchiost. subtus gulæ coalita, Radios habet 6, fere rectos, introrsum parum arcuatos, suc-

succeſſive breviores: 1:*mus* latior & longior reliquis, robuſtus, ſub operc. Br. dimidium tectus.

Os robuſtum, magnum, ſub angulo anteriore membranæ br. incipit, & inferius ſupra Pinnam pector. extenditur, corpori affixum, margine ſuo inferiore robuſtiſſimum, ſuperiore in lamellam triangularem extenſum.

P. PECTORALES infra hoc os, ad latera gulæ, remotiſſimæ. *Radiis* conſtant IX, horum 1 os robuſtiſſimum, reliquis longius, compreſſum, apice aculeatum, parum arcuatum, margine utroque aculeatum: ſerraturis in margine inferiore longiori deorſum ſpectantibus, & in exteriore contra. *Reliqua* mollia, apice ramoſa, ſucceſſive breviora, quorum 1:*mum* longitudine fere æquat, robuſtum.

P. DORSI duæ: *prima* capiti quam caudæ propior, proxime poſt angulum acutum dorſi, *oſſicula* habet VII, quorum 1:*mum* robuſtiſſimum, aculeatum, dorſo cultratum, rectum; *Reliqua* mollia, ramoſa, ſucceſſive, breviora, quorum 1:*mum* robuſto parum longius. Secunda Pinna dorſalis adipoſa, erecta, convexa, prope baſin paulo altior, a priore ſpatio pollicis remota, ad caudam extenſa.

P. VENTRALES in medio abdomine, paulo a ſe invicem remotæ. *Oſſic.* VII: omnia ramoſa, ſucceſſive breviora. 2:*do* primo paulo longiore.

P. ANI proxime infra anum, a cauda ſpatio pollicis diſtans. *Rad.* XII: quorum 1 reliquis brevior, 2 hoc longior, 3 paulo longior; reliqui longiores, æquales; 3 priores apice ſimplices, flexiles; reliqui ramoſi.

CAU-

Cauda valde bifurca. *P. Caudæ* radiis conſtat fere XXXII: 16 utrinque, quorum 3 medii breviſſimi.

Linea lateralis ſub medio operc. br. incipiens, anterius parum flexuoſa, deinde recta per medium lateris utrinque percurrens, elevata, punctulis nigris diſtincta.

Squamæ nullæ; *Cutis* tenax corpus totum tegit.

Color. *Glaucus* ſupra, ſubtus albidus.

Longit. ſpith. 1½. Latit. juxta p. dorſi 1. palm. ½; *Cap.* ſupra vert. poll. 1. *Corpus* juxta caudam poll. ½. *Long.* pinn. pectoralis oſſ. rob. poll. 1.

Locus: *Nilus.*

Arabis Scheilan.

Punctura quam facit cum oſſe pinnæ pectoralis robuſto venenata eſt. Coquum aliquando vidi in navi mercatili Svetico ex punctura hujus piſcis mortuum.

87. SILURUS (Anguillaris) *Charmut niloticus.*

Caput valde depreſſum, lateribus infra oculos parum protuberantibus.

Corpus a capite ad medium pinnæ dorſalis cylindricum, convexum, infra pinnam dorſalem parum, verſus caudam vero valde compreſſum. *Puncta* elevata, æqualia, per totam ſuperficiem capitis. *Sulcus* oblongus, latiuſculus, parum profundus, poll. ½ longitudine, glaber, in vertice capitis apici quam baſi ejus propior. *Sulcus* ovatus, minimus, ad finem proceſſus capitis medii. *Proceſſus* capitis tres, qui baſin ejus efficiunt & cum totidem dorſi alternant, adeo ut os occipitis tri-

cu-

cuſpidale ſit, horum medius triangulum acutangulum. *Sulcus* breviſſimus ab apice proceſſus intermedii ſurſum tendens, ſulci 2 longitudinales ad latera hujus incipientis, & ad pinnæ dorſi initium extenſi. Latera dorſi ab utraque parte horum ſulcorum, elevata & quaſi protuberantia. Sulcus tenuis flexuoſus a naribus, ſupra oculos, oblique ad baſin capitis deorſum tendens.

Roſtrum ſ. apex capitis obtuſiſſimum & ſegmentum circuli omnino efficiens. *Maxilla Super.* paulo longior.

Oculi juxta marginem capitis, roſtro quam baſi ejus multo propiores, parvi, protuberantes. *Iris* tenuis, aurea. *Pupilla* atro-cærulea, circulo fuſco iridem cingente exterius.

Nares duæ, utrinque una, ante oculos, medio inter illos & roſtrum, a margine capitis paulo quam oculi remotiores, oblongo-lanceolatæ, ampliores.

Cirrhi in *maxilla ſuperiore* 4: duo utrinque, & in inferiore totidem. Primus ad angulum anteriorem narium oriundus, breviſſimus, baſi parum craſſiori, apice capillari. Alter ad angulum maxillæ ſuperioris proxime ſub naribus oritur, longiſſimus, baſi conica admodum craſſa, ſenſim attenuatus, apice capillaris. In *maxilla inferiore* 4: duo utrinque, approximati ad latera maxillæ, extimus ſub cirrho longiſſimo maxillæ ſuperioris, omnes baſi craſſiores, apice attenuati, exterioribus paulo longioribus. *Lobuli* duo, membranacei, ante cirrhos minimos, proxime ſupra marginem maxillæ ſuperioris, minimi, laxi.

Denticuli plurimi, breviſſimi, conferti a:) in maxilla inferiore & ſuperiore, in ſpatio ſemicirculari rubicundo apicibus lineari diſpoſiti b.) in pala-

palato, ubi etjam tale conſpicitur ſpatium, annulo albido a denticulis maxillæ ſuperioris diſtinctum, paulo anguſtius & arcuatum magis.

Lingua obtuſiſſima, cute craſſa obducta, ad apicem usque gulæ alligata.

Opercula Branch. minima, lamina una conſtant, quæ oblonga, irregularis, oſſibus lateribus capitis ope membranæ craſſæ affixa.

Membrana Branhioſtega tota nuda, gulæ impoſita, altera alterius marginem ſuperius tegente, craſſiſſima cute obducta. *Oſſicula* utrinque habet X, parum arcuata, ſatis robuſta, ordine breviora: 1:*mum* reliquis longius, 2:*dum* paulo brevius; reliqua tria & tria æqualia ſucceſſive aliternatim breviora. *Apertura Branch.* anguſtior, ſed longa. *Branchiæ* 4: Tubercula in ſuperficie concava omnium linea una, quæ pectinata brevius acuminata ſubrigida, in intima reliquis breviora.

Linea lateralis infra protuberantiam dorſi, ad baſin capitis incipiens, initio ſurſum parum incurvata, mox deorſum pergens & media latera usque ad caudam percurrens, elevata, anguſtisſima. Puncta albida, parum elevata, diſtantia, proxime infra lin. later. per univerſam ejus longitudinem diſpoſita.

Squamæ nullæ. *Cutis* ſatis craſſa.

Anus in medio abdominis, amplitudine pennæ anſeris. *Sulcus* albidus ab ano ad gulam, per medium abdomen percurrens. *Venæ* albidæ; ab utraque parte ſulci 12, utrinque flexuoſæ, abdomen transverſaliter percurrentes.

Pinnæ in univerſo corpore ſeptem. Pectorales proxime ſub operc. Br. pone latera capitis, apice acuminatæ. *Oſſicula* X, quorum ſecundum paulo

lo brevius, robustissimum, apice acuminatum, margine suo externo aculeatum, aculeis circiter 18, brevissimis, acuminatis, distinctis, quorum, qui basi proximi minimi. Offic. 2, 3, 4. longiora, æqualia; reliqua successive breviora; omnia ramosa; ultimum brevissimum, simplex, nodosum.

P. Dorsalis unica, per totum dorsum extensa, a capite & cauda dimidio pollice distans, ejusdem ab initio ad finem altitudinis. *Radii* LXXII: quorum 3 primi & ultimi reliquis parum breviores; omnes simplices, apice molles, versus caudam reflexi.

P. Ventrales proxime supra anum positæ, remotæ, acuminatæ. *Rad.* VI, omnes ramosi.

P. Ani ab ano ad caudam extensa, æqualis. *Rad.* LIX: quorum primus & ultimus brevissimi; 2, 3, reliquis paulo breviores; reliqui omnes æquales, figura & directione radiorum p. dorsi.

Cauda apice rotundata, *radii* XXI: quorum 1:*us* utrinque brevissimus, nodosus, simplex; reliqui ordine ascendente crescentes usque ad 4 medios, qui reliquis longiores, æquales.

Color. capitis supra, dorsi supra, lineæ lateralis, cirrhorum maxillæ superioris & pinnarum dorsi & anus glaucus s. chalybeus cum maculis copiosis, irregularibus, ex fusco nigrescentibus. *Laterum* infra lineam lateralem lucidior. Abdominis, gulæ & cirrhorum maxillæ inferioris albidus.

Pinnæ Pectorales Ventrales & Caudæ rubescunt.

Longit. tota spitham. 2. in subjecto descripto; ab initio rostri ad finem processus triang. cap. poll. 3½;

lo

$3\frac{1}{2}$; ad initium p. dorſ. pollic. $\frac{1}{2}$; a roſtro ad anum ſp. 1; ab ano ad caud. 1; Longit. p. dorſ. ſpith. 1; p. ani ſp. $\frac{1}{2}$; caudæ poll, 1.

Latit. capitis juxta apicem pollic. 2; in medio & ad baſin poll. 3.

Craſſities corporis juxta initium p. dorſalis poll. 6; juxta anum poll. 5.

Latitudo partis compreſſæ, juxta medium p. ani poll. $1\frac{1}{2}$; verſus caudam poll. 1; *Caudæ* expanſæ poll $1\frac{1}{4}$; ad longitudinem plurium pedum excreſcit.

Peritonæum nullum; membrana muſculos abdominis inveſtiens & illis arctiſſime cohærens albida venis tincta.

Hepar in duos lobos longitudinales diviſum cum apice, qui tertium conſtituit.

Veſica fellea magna.

Ventriculus oblongus, craſſus. Appendices pylori pauci 3. l. 4, tenuiſſimi. Inteſtinum dupliciter intortum.

Lien triangularis ex atro rubicundus. *Renes* longitudinales.

Veſica aërea nulla.

Locus: *Nilus* circa Roſette & Cairum.

Arab. Charmuth.

Adde Ventriculus oblongus, longus, robuſtus.

Inteſtinum longiſſimum, ſemel tantum inflexum ſed valde flexuoſum. *Append.* pylori minutiſſimi, pauci, paulo infra initium inteſtini 3. l. 4.

Hepar trilobum, haud magnum, coloris lateritii.

Ovaria parva, albida, juxta partem inferiorem abdominis. *Renes* longitudinaliter ſpinæ dorſi impoſiti, ſub qua *Veſica aërea* anguſta, longa. *Lien* irregularis, parvus, atro-rubicundus circa medium inteſtini.

88. SILURUS (Myſtus) *Schilbe niloticus.*

CAPUT plagioplateum. *Corpus* cathetoplateum. *Dorſum* angulum obtuſum cum capite formans & ad pinnam dorſi valde aſcendens. *Vertex* planiuſculus, ſulcatus, inæqualis. *Latera* cap. pone oculos protuberantia, convexa, carnoſa. *Apex* obtuſiſſimus, ſemicircularis.

Rictus amplus, ſurſum ſpectans. *Maxillæ* æquales. *Lingua* tota obtuſa, cartilaginea, craſſa; palato adnata, glabra. *Denticuli* a) maxillam utramque replent, denſiſſimi, copioſiſſimi, minutiſſimi, acutiſſimi, verſus palatum reflexi, lineis fere tribus l. quatuor diſpoſiti, qui ob denſitatem & copiam vix diſtingui poſſunt. b) *Os* ſemicirculare in palato pone maxillæ denticulos, aliis ejusdem figuræ repletum. CIRRHI in utraque maxilla in univerſum VIII, videlicet 2 ſupra nares, utrinque unus; 2 alii in gingivis, qui reliquis ſunt longiores baſi conica; 4 in gula, quorum 2 longiores ad ejus latera; reliqui breviores oblique ante illos poſiti.

Operc. Branch. laminis 2 conſtat, quorum ſuperior muſculo tecta, margine rotundata; inferior parva, margine irregulariter angulata, nuda. *Membrana Branchioſt.* nuda, radiis inſtructa X, parum arcuatis, ſucceſſive brevioribus: ſuperiore latiuſculo, longiore, introrſum incurvato. *Branchiæ* 4, ſuperficie arcuatæ; pectinatæ tuberculis in

in 2 exterioribus capillaribus longiuſculis, in 2 reliquis breviſſimis.

Oculi ad latera capitis, prope roſtrum, parum protuberantes. *Iris* flaveſcens. *Pupilla* nigricans. *Nares* prope angulum maxillarum utrinque una, orbiculatæ.

Dorſum convexum, a p. dorſi ad caudam recta pergens, vixque declive. *Abdomen* ante anum, inferius valde protuberans, ſeu potius ſaccatum, imprimis dum cibo impletum eſt, pone anum cultratum, ſurſum verſus caudam anguſtatum.

Latera valde compreſſa, plana, perpendicularia.

Pinnæ in univerſum VII. P. Dorsi unica, parva, juxta initium dorſi. *Radii* VII. quorum 1 ſpinoſus, robuſtus, margine interno ſerratus, externo glaber, apice acuminatus; 2 primo paulo longior, nodoſus; reliqui per gradus decreſcentes, ramoſi.

P. Pectorales juxta operc. br. in medio laterum. *Radii* XII, quorum 1 os robuſtum, oblongum, acuminatum, margine interno aculeatum, aculeis fere 16, dorſum ſpectantibus; reliqui ramoſi, ſucceſſive decreſentes.

P. Ventrales fere ſub dorſali, ſed paulo propius verſus caudam. *Radii* VI: ſucceſſive decreſcentes: 1:*mo* nodoſo; reliqui ramoſi.

P. Ani ab ano ad caudam extenſa, anterius paulo altior. *Radii* LXII: quorum 1. minutiſſimus vixque conſpicuus, mollis; 2, tertio dimidio brevior; reliqui fere æquales, conjunctim parum decreſcentes; omnes ſimplices, nodoſi.

Cauda admodum bifurca. *Radii* XX: omnes nodoſi, exteriores & interiores ramoſi, mediis brevioribus.

Linea later. ad angulum superiorem operc. br. incipiens & recta ad caudam pergens, dorso valde approximata, angusta, sulcata. *Sulcus* per medium laterum percurrens, latiusculus.

Anus capiti quam caudæ multo propior, apertura oblonga.

Squamæ nullæ; *Cutis* lævis, tenuis, gracilis, totum corpus tegit.

Color. Caput, dorsum supra lineam lateralem, pinnæ dorsi & caudæ *fusca*. Latera abd. & abdom. ante p. ani *argentea*. Abdomen pone p. ani & gulæ albida. *P. pectorales* ventrales & ani albida. *Linea* nigricans per cacumen dorsi a capite ad caudam extensa. *Linea* cana, lata, supra lateralem per latera abdominis a capite ad caudam percurrens.

Appendices pylori pauci, crassi.

Longitudo spithamalis. *Longitudo* juxta medium abdominis poll. 2. *Caput* supra verticem poll. ½.

Locus: *Nilus* circa Cairum.

Vescitur piscibus; inveni pisces satis magnos ex Cyprini genere in abdomine; abdomen piscibus repletum relaxatur, hinc ante anum valde protuberans.

Species hæc distinguitur pinna dorsi, quæ minima & os primum aculeatum habet.

89. SALMO, niloticus, *cauda squamosa*.

Caput cathetoplateo-plagioplateum, oblongum, teretiusculum. *Corpus* cathetoplateum: *Vertex* convexus. *Latera capitis* convexiuscula, anterius basi planiuscula.

Rostrum (ante oculos) cylindricum, longiusculum, vix attenuatum, apice obtusum; crassum, convexum; *apertura oris* parva, tecta ad gingivas processu maxillæ superioris prominente libero, apice rotundato.

Maxillæ æquales longitudine, superior vero inferiore multo crassior. *Labia* reflexibilia, gracilia, dentes tegunt ad dimidium fere. *Dentes* in maxilla utraque, capillares, tenues, contigui, apice scabri, longiusculi, latera versus mobiles & flexiles, horum in maxilla inferiore ordo unus, in superiore duplex, spatio intermedio distincti.

Lingua depressa, cartilaginea, tenuis, apice obtusa, subtus libera, supra glabra.

Nares prope rostrum, ad latera verticis, utrinque 2: posteriores semicirculares, amplæ; anteriores angustæ, dissipimento libero, latiusculo a se invicem distinctæ, anterioribus lobulo parvo tectis.

Oculi ad latera capitis, medio inter opercula br. & rostrum, cuti communi crassa tecti. *Iris* argentea. *Pupilla* glauca.

Operc. Branch. laminis 3 constructa, quarum superior angulo rotundata, margine tenuis, nuda, superficie musculo tecta; altera subtriangularis, lata, præcedenti directe annexa; ultima sub hujus margine anteriore procedens semicircularis, angusta.

Membrana Branchiost. nuda, radiis IV instructa, quorum 1:*mum* reliquis majus, latissimum, parum arcuatum. 2 primo paulo brevius, angustius, medio incurvatum. 3 secundo brevius, basi latum, medio parum incurvatum, inde ad

apicem præcise attenuatum. *Branchiæ* IV, tuberculis pectinatis in superficie arcuatis instructæ, quorum sunt lineæ 2 in unaquaque, quæ in 1:*ma* linea exteriori reliquis sunt multo longiora, in omnibus reliquis tenuissima.

DORSUM a capite parum ascendens, a pinna dorsi versus caudam declive, attenuatum, pone caput planiusculum, levissime sulcatum, hinc convexum, juxta pinnam dorsi anteriorem acuminatum, pone illam convexum.

Latera abdominis parum convexa, juxta caudam latiuscula.

Abdomen convexum ut dorsum, infra P. ani sursum angustatum.

PINNÆ in universum VII. P. DORSI 2: Prior in medio dorsi. *Radii* XXIII, quorum 1. brevissimus, 2:*do* adnatus. 2. tertio brevior, reliquis dimidio brevior. Omnes simplices, apice molles, sed non ramosi, nec nodosi.

P. DORSI altera minima, ex dorso oblique ascendens, pone perpendicularis, apice obtusa, squamis tecta ex cute continuata, *radiis* destituta, basi crassa, adeoque vix pro pinna, sed pro lobo ex cute præcedente habenda, medio inter p. dorsi & caudam.

P. PECTORALES pone gulam, prope abdomen, apice acuminatæ. *Radii* XVII: 4 priores longiores; reliqui sensim decrescentes; priores simplices, apice molles; reliqui bifidi.

P. VENTRALES directe sub dorsali, in medio abdominis. *Radii* X: 1 secundo paulo brevior; 2 reliquis longior; reliqui sensim breviores. Duo 1 & 3 ultimi simplices nodosi; reliqui ramosi.

P. Ani prope caudam, basi squamis minutissimis tecta. *Radii* XVI: quorum 1 minutissimus, 2 paulo longior, 3 triplo longior; omnes uno alteri adnati; 4 sequentes æquales, reliquis longiores; reliqui successive decrescentes; 7 priores simplices, apice molles; reliqui ramosi, ultimis simplicibus mollibus.

Cauda squamis tota tecta, excepto margine, qui nudus, admodum bifura, angulis obtusis rotundatis. *Radii* utrinque fere XX, extremis successive brevioribus.

Linea lateralis a basi operc. Branch. usque ad extremitatem bifurcationis caudæ extensa, rectissima, dorso quam abdomini multo propior, elevata, tenuis.

Anus caudæ, quam capiti multo propior.

Squamæ parvæ, asperæ, capice serratæ, densæ, tenacissimæ, lineis rectis imbricatim dispositæ.

Color. *Vertex* ex fusco nigricans. *Opercula Br.* argentea. *Abdomen* albidum. *Latera* abdominis & dorsum ex lineis tenuibus glaucis & latiusculis, glauco-albidis componuntur longitudinaliter. *P. Dorsi* & *caudæ* glaucæ, reliquæ albidæ.

Peritonæum tenue, coloris argentei. *Appendices pylori* pauci, crassi, longiusculi, 5. l. 6. *Vesica aërea* juxta dorsi vertebras, oblonga, ampliuscula.

Locus: *Nilus*, imprimis juxta Cairum.

Magnitudo ingens centum sæpe ℔ pondere; subjectum descriptum pedale erat.

Arabis Nefasch.

Sapor carnis dulcis, optimus inter plurimi æstimandos *Nili* pisces.

90. ATHERINA Hepſetus.

CAPUT & *corpus* compreſſa; Caput ſuperius plagioplateo-angulatum. *Dorſum* convexum, craſſum, rectum, æquale. *Abdomen* paulo anguſtius, infra anum parum declive. *Latera* perpendicularia.

Maxilla ſuperior protractilis, oſſic. 6, quorum primum, marginem conſtituens, tenuiſſimum, ellipticum; duo alia, unum utrinque, huic inferius ad angulum acutum conjuncta, ſuperius apici oris annexa membrana tenuiſſima dilatabili; inter hæc & os marginis alia; inter illa & maxillam infer. oſſicula 2, ſuperius maxillam ſuperiorem & apicem oris unientia. *Maxilla inferior* antice craſſa, poſtice lata, 2, unum utrinque.

Os valde ſurſum elevatur, *Gula* declivis. *Roſtrum* obtuſum. *Rictus* amplus. *Denticulorum*, in quavis maxilla, linea una, qui minutiſſimi ſcabri.

Oculi magni, ad latera capitis, a roſtro quam operc. br. paulo remotiores, proxime infra verticem capitis. *Iris* argentea. *Pupilla* nigra. *Anguli*, in verticem capitis, duo, longitudinales, alter verſus roſtrum, qui ex oſſiculis (vid. max. ſup.) & roſtrum unientibus oritur, alter ad baſin capitis. Fovea transverſalis inter utrumque angulum, proxime ſupra oculorum medium.

Operc. Branch. lamina 1:*ma* triangularis, apice obtuſa; 2:*da* rotundato-angulata, angulo obtuſiuſculo in medio. *Squamis* tota opercula teguntur. *Membrana Branch.* oſſicula 6 habet, quorum extimum breviſſimum, tenuiſſimum; reliqua ordine longiora; intimum baſi latiſſimum. *Branchiæ* 4, tenues. Tuberculorum in ſuperficie concava lineæ duæ, quæ breviſſimæ acuminatæ ſubaſpe-

asperæ. Linea vero 1.*ma* branchiæ 1 pectiniformis.

Linea lateralis recta, æqualis, dorso quam abdomini paulo propior.

Anus in medio abdominis. *Nares* non observare potui.

P. Dorsi 2, harum prior in medio dorsi, offic. octo: 1. secundo paulo brevius; 2, 3, 4, æqualia reliquis longiora; tria reliqua successive breviora, qvorum infimum brevissimum; Omnia apice indivisa, simplicissima, subrigida. Altera officula habet XI, qvorum 1:*mum* brevissimum aculeatum; 4 seqq. longiora; reliqua successive breviora, apice bifida.

P. Pectorales dorso qvam abdomini propiores; apice cuneiformis, offic. XII: quorum infima brevissima.

Pinn. Ventrales ano quam capiti propiores, a se invicem remotæ, offic. VI: quorum extimum brevius simplex; reliqua ramosissima nodosa æqualia; infimo paulo breviore.

P. ani proxime infra anum, offic. XIII: 1 brevissimum, rigidum vel subaculeatum, 2 arcte affixum. Tria seq. longiora; reliqua ordine breviora, apice bifida.

Cauda parum bifurca. Radii XX: extimi utrinque brevissimi; 4 seq. utrinque longiores, æquales, reliquis intermediis ordine brevioribus.

Peritonæum atrum, superius subtus argenteum. *Intestinum* simplex, rectum. *Append. Pylori* fere 6, tenuissimi. *Vesica* aërea ampla, oblonga, juxta spinam dorsi ad finem pinnæ ani extensa.

Squa-

SQUAMÆ pro magnitudine corporis ſatis amplæ, imbricatæ, extremitate caput adverſa lineares, cum angulo in medio minimo, longitudinaliter leviſſime ſtrictæ, altera caudam reſpiciente ſemicirculari; latera perpendicularia.

Roſtrum ſ. margo cap. & maxillæ ſuperior nigreſcunt. *Dorſum* cap. fuſcum. Argentea ſunt opercula Branch. abdomen & latera.

LINEA *lateralis* nigreſcit. Linea lata, proxime ſublaterali nitido-argentea, per medium latus usque ad caudam extenſa.

COLOR: *Dorſum* ſ. pars tota ſupra lin. lat. albida, tincta punctis minimis nigris per rhombos diſpoſitis. *Rhomborum* ſunt ſeries 5: una per dorſum excurrens ſuperius & 2 aliæ infra hanc utrinque usque ad lin. later. *Puncta* ſaturate atra, his majora, inter rhombos hinc inde ſine ordine diſperſa.

Puncta minima, nigra, proxime infra lineam latam argenteam, linea una diſponuntur.

Pinnæ omnes albeſcunt.

LONGITUDO varia, deſcripti, qui e maximis erat, ſpithamalis. A roſtro ad finem operc. Branch. ſupra pollic. ½; a fine cap. ad p. dorſ. 1:*mum* poll. 1½; a p. d. 1 ad 2. pollic. ½; a fine p. d. 2. ad initium caudæ infra poll. 1; *Caudæ* poll. ½.

Longitudo maxima perpendicularis juxta pinnas pectorales poll. ½.

Piſciculos ex ſpecie ſua devorat. Ineſcatur *placenta* ex aqua & farina compoſita, ex qua fruſtula ſupra rete tractatile circulare (*håf*) conijciuntur, huic cibo inhiantes piſciculi adcurrunt innumeri, tuncque rete elevans piſcator bonam facit

cit mercaturam, qua ratione breviſſimo tempore inſignis illorum colligitur copia.

Locus: In *Portu Smirnenſi* proxime ad ædificia urbis.

Turcice Jumiſch Baluk h. e. Piſcis argenteus.

Græce hod. αθερινα.

91. MUGIL Cephalus.

Caput depreſſum. Roſtrum cylindricum attenuatum, ſuperius angulatum, angulis duobus parum elevatis, longitudinalibus, ſulco inter angulos, poſterius latiore, anterius anguſtiore recto. Sulci a latere angulorum, unus utrinque, inæquales, minus profundi, punctis elevatis notati, puncta talia, ad baſin capitis ſuperius & ad apicem ſupra maxillam, 2:*abus* lineis diſtinctis utrinque conſpiciuntur. Tuberculum parum elevatum, triangulare, dorſum capitis anterius terminans.

Oris apertura in dorſo capitis, haud procul ab apice roſtri.

Maxilla ſuperior apice ſemicirculari, medio ſinuato.

Maxilla inferior extra ſuperiorem extenſa, apice obtuſa, convexa integerrima, ſuperiorem infra apicem excipiens, tuberculo proxime ſub apice inſtructa, quod ſinui ſuperioris reſpondet.

Denticuli 1:mo in maxilla ſuperiore minutiſſimi. 2:do in oſſe triangulari, quod maxillam ſuperiorem terminat, dentes 4. acutiſſimi, quorum ſuperiores breviores, inferiores longiores 3:o ad latera faucis una linea utrinque, denticulor.

lor. acuminatorum, quorum pinna utrinque brevis, proximi 2 longiores, spatio longiori distinctæ, postremi brevissimi. 4:to in maxilla inferiore linea una utrinque denticulorum acutorum æqualium, quorum anteriores minutissimi, densi, reliqui longiores spatio distincti.

Lingua cartilaginea, denticulata, apice semicirculari, lateribus deorsum reflexis.

Rictus oris, respectu capitis, satis magnus.

Gula ope membranæ usque apicem expansibilis.

Oculi in medio capitis, satis magni, *pupilla* nigra, *iris* argenteo-viridescens.

Nares 2 utrinque, prope verticem proxime sub oculis, parvæ.

Opercula branch. laminis 2 constant, quorum *superius* quadratum, inferiori adnatum; *inferius* rotundo-angulatum, angulo obtuso in medio terminatum.

Membrana Branchiostega officula septem habet, parum arcuata, quorum intimum reliquis latius & longius, reliqua ordine minora, usque ad extimum, quod minimum. *Branchiæ* 4 utrinque, quarum infima minima. Omnes tuberculis destitutæ, quorum loco scabrities in superficie arcus superioris. *Linea lateralis* elevata, recta, dorso, quam abdomini propior, ad caudæ medium percurrens, ad basin capitis supra op. br. incipiens.

Pinnæ PECTORALES medio inter dorsum & abdomen, proxime sub opercul. Branch. sitæ, apice inæquales, rad. XIII: horum supremus brevior; 2, 3, paulo longiores reliquis; cæteri or-

ordine decrescentes, apice diversi, duo vero infimi brevissimi, quorum tamen superior paulo longior.

Pinnæ DORSALES duæ: prior ossic. V. apice indivisa, vix vero aculeata: 4 æqualia, postremum paulo brevius; sulcus a pinna hac postice oritur longitudine pinnæ. *Posterior* ossic. XI. quorum anteriora longiora, reliqua ordine decrescunt; omnia apice bifida.

Pinnæ VENTRALES sibi vicinæ, in medio abdomine sub P. dorsi priorem ossic. VI, æqualia, apice ramosa.

Pinna ANI sub P. dorsi posteriorem ossic. 10: 1. brevissimum, simplex; 2, 3. 4. longiora; reliquis apice bifida, præter intermedia breviora.

SQAMÆ parvæ, tenues, figura irregulari, margine integræ, firmæ adhærentes, corpus & operc. Br. tegentes

COLOR. *Caput* superius ex nigro cærulescens. *Dorsum* supra l. latera nigrescentia. *Abdomen* infra l. lat. argentea. Pinnæ omnes albescentes. *Opercula Branch.* argentea.

Corpus parum, compressum; *dorsum* & latera convexa; *abdomen* subconvexum, ut figura sit tereti.

LONGITUDO tota ped. 1. suec; *Capitis* a rostro ad finem operc. spitham. 1; ad pinn. dors. 1. & ventr. spith. 1; ad pinn. dors. 2:*dam* & ani spith. 1; ad finem caudæ spith. 1.

LOCUS: *Mare Mediterraneum*, *Smirnæ* captus & descriptus; est etiam in Nilo frequens.

Arabis Buri.

92. CLUPEA (*Alosa*) apice maxillæ inferioris bifido, maculis nigris. *Arted.*

CAPUT & *corpus* compressa. *Dorsum* subconvexum. *Abdomen* acutissimum. *Capitis vertex* depressus; sulcus rhomboidalis inter oculos a basi capitis ad rostrum extensus, parum ad latera profundus, in medio elevatus. *Striæ* oblongæ, utrinque ad basin sulci.

Nares apertura una utrinque præditæ, rostro quam oculis propiores. *Rostrum* obtusiusculum, breve, sursum spectans. *Rictus* oris amplus.

Maxillæ æquales; superior minimum emarginata, inferior parum acuta. *Lingua* apice acuminata, marginibus deorsum flexis; Crista elevata perpendicularis ad basin linguæ. *Denticulos* nec sensu attingere, nec oculo armato videre potui. Puncta plurima, parva, nigricantia in maxilla inferiore.

Oculi vertici quam gulæ, rostro quam fini operc. br. propiores. *Iris* argentea. *Pupilla* nigrescens.

Operc. Branch. laminis tribus constructa, quarum duæ superiores semicirculares, apice obtusissimæ, altera quæ suprema latiore; altera vero quæ media tenuiore. Infima linearis, reliquis latior, ad latera utrinque obtusa, margine inæqualis.

Membrana Branchiost. ossiculis 6. componitur, imbricatis. Horum *primum* latissimum, subrectum, apice lineare angulo inferiore interno, in apicem acuminatum extenso. *Secundum* oblongum, margine interno infra apicem excavatum, margine externo rectum. *Tertium* rectum, oblongum, basi lati-

tius, apice acutisſimum. *Quartum* figura antecedentis, ſed apice anguſtiore. *Quintum* oblongum, tenue, baſi latiuſculum, apice capillare. *Sextum* brevius, tenuisſimum, totum capillare. Omnia flexilia baſi annectuntur osſicula, quæ duobus componuntur osſiculis, arctiſſime connexis, quorum ſupremum tenue alterum latiuſculum.

Apertura Branchiar. ampla. *Branchiæ* 4, omnes apophyſibus pectiniformibus inſtructæ, quæ in 1:ma longisſimæ, in infima brevisſimæ.

Linea lateralis dorſo quam abdomini multo propior, vix conſpicua, & colore, qui parum flaveſcit, ſolo diſtinguenda.

Anus pollicis ſpatio a cauda diſtans. *Serraturæ* abdominis 30 acuminatæ, exemtæ duobus oſſiculis, in *triangulum* acutangulum dispoſitis, conſtantes, paulo infra gulam incipientes & ad anum extenſæ.

Pinnæ in univerſo corpore ſeptem. Pectorales juxta angulum inferiorem laminæ infimæ operc. branch. una utrinque, remotiſſimæ, apice ſucceſſive acuminatæ, radiis XV, quorum 1:mus ſimplex nodoſus; reliqui ramoſi; 4 priores æquales longiores reliquis; reliqui ſucceſſive breviores.

P. Ventrales medio inter anum & gulam ſitæ, remotiores, parum ſupra ſerraturam abdominis, apice oblique deſcendentes; reliquæ ſucceſſive breviores; duæ infimæ æquales. *Lobulus* ſquamoſus ad latera pinnarum ventr. unus utrinque, oblongo lanceolatus, liber.

P. Ani ab ano fere ad caudam extenſa, ſubæqualis. *Radii* XVIII, quorum 1:mus breviſſimus, ſim-

ſimplex nodoſus; reliqui ſimplices, molles, nodoſi; ultimi duo ramoſiſſimi, membrana craſſa tecti, in plures ramos apice diviſibiles, quæ tamen baſi uniuntur.

P. Dorsi unica, capiti quam caudæ paulo propior, anterius longior. *Radii* XIX, horum 1. breviſſimus, ſimplex, nodoſus. 2 paulo longior. 3, 4, 5, longiores reliquis, ſimplices, nodoſi; reliqui ordine breviores, ramoſi; Ultimus antecedentibus paulo longior, apice tenuis.

Cauda admodum bifurca Radiis circiter XXVI: exteriores duo breviores utrinque, reliqui utrinque longiores usque ad intermedios, qui breviores.

Squamæ magnæ, leviſſimæ, denſæ, non deciduæ, figura irregulari, valde imbricatæ.

Color. *Dorſum* canum. *Latera* Operc. branch. & abdomen argentea. *Pinnæ* albidæ, primus radius pinnæ dorſalis & extremi anguli caudæ nigreſcunt. *Macula* flaveſcens in operculis branchiarum ſub oculis verſus dorſum, una utrinque, quæ in dextro latere magis conſpicua. Spatium quod tegitur a pinnis pectoralibus, parum rubeſcit. *Membrana* quæ opercula branch. intus tegit atra eſt.

Appendices Pylori in duas ſeries diviſi, circiter 30 utrinque, inflati, breves, obtuſi. *Ventriculus* in 3 lobos diviſus. *Inteſtinum* longiſſimum, flexuoſum, tenue. *Ovaria* 2, oblonga, ad latera abdominis, parum lata. *Veſica aërea* oblonga laxa.

Venter ingens piſciculos plurimos Jumiſch Balus continebat.

Longitudo ſpithamalis.

Latitudo maxima ad pinnam dorſi pollic. $1\frac{1}{2}$.

Crassities dorsi pollic. ½. *Latit.* ad caudam digit. minoris.

Gallis Sardaine. *Arabis Cair.* Sagboga.

Locus *Mare mediterraneum* ad Smirnam, & in litoribus Ægypti juxta Rosette. Conscendit Nilum usque ad *Cairo* mense & Decembri & Januario, assatur origano repletus, sic esus ebrietatem fere producit.

Gustu reliquis sui generis haud inferior piscis, inprimis assatus cum Oleo Olivar. l. Butyro.

Clupeam esse serraturæ abdominis & tota structura suadet.

Membranæ autem branchiost. structura paulo aliter se habet, quam in reliquis speciebus. Octo enim sunt ejus officula, sed horum duo, secundum longitudinem reliquis non sunt parallela, at transversaliter illis imposita, unum supra alterum; ideoque ego illa officula, basin reliquorum appellavi, quod forte differentiam specificam dabat.

Maculæ, præter duas majores infra branchias, conspiciebantur 4, partim supra, partim infra, partim in ipsa linea laterali, irregulariter dispositæ, paulo infra majores. Dein paulo posterius aliæ 3 in triangulum dispositæ, quæ majores erant, quarum 2 in ipsa linea, una infra illam. Aliæ multo minores vix conspicuæ, propius ad caudam hinc inde conspersæ.

93. CYPRINUS orientalis.

Caput compressum. *Vertex* convexus. *Rostrum* acutiusculum. *Maxilla* superior longior, crassa.

Nares, 2 utrinque, obliquæ, ante oculos prope roſtrum.

Oculi roſtro quam baſi, multo vertici quam gulæ propiores. *Iris* argentea. *Pupilla* fuſco nigreſcens.

Dorſum valde aſcendens, ſulco levi transverſali a capite diſtinctum, cultratum ſupra p. dorſalem, infra magis convexum.

Latera parum convexa, ſenſim anguſtata.

Membranæ Branchioſtegæ oſſic. 3, parum arcuata, imbricata, exteriora breviora.

P. DORSI in medio dorſi, ante alta, poſt brevis, *Rad.* XII. 1. breviſſimus; 2 medio brevior, 3. 4 longiſſimi robuſtiſſimi, reliqui decreſcentes; 3 ultimo æqualis; 1: ſimplex nodoſus, reliqui ramoſi.

P. PECTORALES juxta abdomen, ſub operc br. acuminatæ, *Rad.* XVI decreſcentes. Primi ſimplices, nodoſi.

P. VENTRALES ſub p. dorſi, ſucceſſive rotundatæ. *Rad.* IX. ramoſi, 1. nodoſus.

P. ANI caudæ quam ventralibus propior, ante altior, pone decreſcens, *rad.* VIII: 1. dimidio brevior, ſimplex, nodoſus; 2. 3 longitudine æquales; reliqui decreſcentes.

Cauda bifurca, *radiis* XXII. Exteriores breviſſimi, longiores; ſequentes ſucceſſive decreſcentes; medii dimidio breviores.

Linea lateralis ad partem ſuperiorem operc. br. incipit parum deorſum inflexa, abdomini quam dorſo paulo propior, lineolis diſtinctis una ſerie compoſitis.

Bran-

Branchiæ 6. Tuberc. breviſſ. 2 lineæ. *Dentes* ad orificium ventri, 2, acuminati. *Palatum* ſpongioſum, glaberrimum. *Squamæ* ſubrotundæ, glabræ, molles.

Cauda & p. ani ſanguinea. *Color* argenteus.

94. CYPRINUS rufeſcens.

Branchiæ 4 part. arc. tuberculis pectinatis minutiſſimis, in extremo paulo longioribus. *Operc. Br.* lam. 2, a) ſuperius arcuata, inferius rotundata, medio protuberans, verſus gulam extenſa. b) rotundata margine extremo utrinque lamellula longit. aucta.

Membrana Branch. oſſ. 3, æqualibus, parum arcuatis, latiuſculis imbricata.

Apertura br. mediocris. *Apert. oris* minima, margine membranaceo tenui cincta.

Dentes nulli, ad ventriculi orificium ſpatium fornicatum tuberc. 6, transverſis, levibus, duabus lineis diſpoſitis.

Caput rectum, vertice & lateribus convexum. *Roſtrum* breviſſimum, obtuſum, ſurſum magis quam deorſum ſpectans. *Nares* in vertice, prope roſtrum, proxime ante oculos, 2 utrinque, diſſepimento membranaces diſtinctæ, ampliuſculæ.

Oculi ad latera capitis, roſtro quam baſi capitis multo propiores.

Iris argentea, macula rubra in margine ſuperiori. *Pupilla* nigra.

Dorſum & abdomen convexa. *Latera* ſupra pinnam ani valde convexa, infra compreſſa; ſupra caudam valde compreſſa, perpendicularia.

Corpus a capite assurgens ad p. dorsi, declive. *Corpus* infra pinnam dorsalem sensim attenuatum, declive, ante pinnam dorsi fere rectum.

Pinnæ VII. Dorsi in medio dorsi sensim decrescens. *Radii* XVIII: 1. brevissimus, simplex; 2. 3. dimidio breviores, simplices; 3. 4. 5. æquales simplices; reliqui sensim breviores ad septem posteriores, qui æquales; reliqui dimidio breviores; omnes ramosi.

P. Pectorales sub lamella Branchiarum prope abdomen, infra lineam lateralem, tenues, acuminatæ. *Radii* XVII: 6 primi æquales longiores, quorum 1 simplex, nodosus; 5 ramosi; seq. sensim decrescentes ad infimum, qui minutissimus.

P. Ventrales in medio abdominis, remotiusculæ, decrescentes. *Radii* IX: 1 simplex, nodosus; 2. 3 paulo longiores, ramosi; reliqui decrescentes; ultimi simplices, nodosi.

P. Ani proxime infra anum, parva. *Radii* VII. decrescentes; 1 simplex nodosus, reliqui ramosi.

Cauda bifurca *Rad.* XXIV: 2 exteriores utrinque brevissimi, 4 sequentes reliquis longiores æquales, 3 sequentes decrescentes, 4 medii reliquis breviores; omnes ramosi, præter extimos, qui simplices, nodosi.

Linea lateralis ad superiorem marginem operculorum. Br. incipit, deorsum tendens, hinc per medium latus ad caudam recta pergens lineolis oblongis distinctis, una serie constans.

Anus caudæ quam pinnis Ventralibus propior. *Squamæ* molles, glabæ, subrotundæ.

Color: Ex *glauco rufescunt* vertex, caput, & totum corpus supra lin. lateralem. *Argentea* sunt oper-

opercula, gula & abdomen; dorſum in apice parum nigreſcens.

Magnitudo: *Longit.* poll. 3. *Cap.* 1. 5. a c. ad p. d. l. 7. p. d. l. 6. a p. d. ad caudam poll. 1. *Caud.* l. 6. *Latitudo* juxta p. d. init. l. 7. infra p. d. l. 5. juxta caudam l. 3. *Altitudo* p. d. ant. l. 6. poſt. l. 2. *Latit.* capitis ſupra verticem l. 4.

Radius p. pectoralis exterior ſpinoſus. Oculi coloris pallido aquei lucis radios ſpeculi inſtar reflectunt, vel ut opalus colores pro ſitu mutant, ſcilicet directe adſpecti nigreſcunt, longitud. coloris aquei & prout mutatur ſitus lucidior & obſcurior evadit.

95. SALMO Dentex.

Caput longiuſculum, verſus apicem, acuminatum, vertice convexum, lateribus planum, apice rotundato obtuſum, ab apice ad dorſum parum adſcendens. *Corpus* cathetoplateum.

Maxillæ æquales. *Apertura oris* admodum parva. *Labia* reductilia, haud craſſa, dentes tegentia, inferiore magis libero.

Lingua cartilaginea, craſſiuſcula, convexa, ſubacuminata, extremo apice libera.

Dentes a) in maxilla utraque, qui in inferiore ſatis magni, robuſti, hinc convexi, inde excavati, lateribus compreſſi, apice lobato acuminati, lobulo ad latera, uno utrinque, tenui, obtuſiuſculo, acumine in medio parum incurvato, acuto; hi ſerie una diſponuntur numero VIII. Duo vero alii pone illos, qui in medio ſunt, diſponuntur in palato, adeo ut dentes anteriores maxillæ inferioris ſunt duplicati; in ſuperiore magnitudine antecedentium, mediis duobus lobulato-

cuminatis, acumine antecedentium breviore; reliquis integris obtusis, subtus planis; hi unam seriem constituunt b.) Altera series dentium in palato immediate post antecedentes, qui crassi, breviusculi, obtusi, inæquales, tuberculati subtus. *Fauces* & lingua glabra.

Oculi ad latera capitis, apici ejus quam basi multo propiores. *Pupilla* atra. *Iris* argentea.

Nares infra verticem, prope rostrum, amplæ, semilunares, anteriore margine lobulo membranaceo tecto.

Branchiæ 4. superficie concava pectinatæ. *Operc. Branch.* laminis 2 composita, utraque margine rotundata, glabra; squamæ aliquot duræ, connexæ ad angulum superiorem laminæ superioris pone oculos. *Membr. Branchiost.* ossicula III. arcuata, latiuscula, gracilia, imbricata, inferiore minore.

Dorsum fere rectum, admodum convexum. *Abdomen* ante pinnas ventrales convexum, a p. ventralibus ad anum sensim angustatum, ab initio ad finem p. ani cultratum, a pinna ani ad caudam convexum, una cum dorso sensim attenuatum.

Pinnæ in universum VII. P. Dorsi in medio dorsi. *Radii* X: horum 1. secundo dimidio brevior. 2, 3, reliquis longiores, æquales; reliqui successive breviores; 3 priores simplices, nodosi; reliqui ramosi.

P. Pectorales proxime infra operc. branch. juxta marginem abdominis. *Rad.* XV: 1. simplex, nodosus, secundo paulo brevior; 2 reliquis longior; reliqui successive breviores, ramosi.

P.

P. Ventrales capiti quam caudæ paulo propiores. *Radii* X: 1, 2 longiores, æquales; reliqui ſenſim decreſcentes; 1 nodoſus; reliqui ramoſi; ſquama oblonga libera inter abdomen & angulum exteriorem pinnarum ventralium.

In ſubjecto deſcripto altera pinna IX. habebat radios, altera vero X. errore forſan naturæ.

P. Ani juxta anum incipiens, ſupra caudam terminata. *Rad.* XXIV: 1. breviſſimus, ſecundo adnatus; 2 tertio brevior; 3, 4, 5 longiores, æquales; reliqui ſucceſſive decreſcentes, ad ultimos 6, qui breviores æquales. Tres priores ſimplices, nodoſi; reliqui ramoſi.

Cauda admodum bifurca, dimidia parte inferiore ſanguinei coloris. *Radii* XXV: 7 mediis brevioribus, extimis breviſſimis. Exteriores ſimplices nodoſi, reliqui ramoſi.

Lobulus ex cute continuatus, oblongus, erectus, brevis, apice rotundatus, inciſo-crenatus, in dorſo prope caudam, directe ſupra finem pinnæ ani.

Linea lateralis anterius ſurſum flexa verſus angulum ſuper. Operc. br., deinde recta ad caudam pergens, abdomini quam dorſo multo propior, elevata, ex lineolis diſtinctis compoſita.

Anus caudæ quam capiti multo propior, apertura oblonga.

Squamæ ſuborbiculatæ, amplæ, leves, molles, facile deciduæ.

Color: *Glauca* ſunt vertex capitis, dorſum & ſuprema laterum abdominis.

Lineæ 3. s. 4. longitudinales, per partem glaucam laterum percurrentes, obscuræ, fuscæ. *Argentea* sunt operc. branch. latera abdominis & abdomen.

Pinna Dorsi glauca. *Ani* albida cum radiis 1 & 2 rubente.

Ventrales albidæ, ut & pectorales. *Caudæ* dimidia superior glauca, altera dimidia sanguinea.

MAGNITUDO pedalis. *Latit.* spithamea.

LOCUS *Nilus.*

Arabis Kalb-El Bar, h. e. Canis marinus.

Obs. SPARUM piscem hunc dixit Auctor, qvum vero facies & figura & color omnino Cyprini, membrana Branchiostega radiis tribus tantum, & pinnæ ventrales sint Abdominales nequit Sparis thoracicis adsociari, adeoque inter Salmones locum concessi, ut servarem genus naturale.

96. MORMYRUS Caschive.

CAPUT compressum, fere oblongum, lateribus, imprimis pone oculos, dorso & gula convexis, valde declive, *Rostrum* admodum declive ante verticem capitis acutiusculum, cylindricum.

Maxilla inferior longior; maxillæ ad latera clausæ: *Apertura oris* minima, tubularis.

Oculi pone rostrum, proxime infra verticem, parvi, non protuberantes. *Pupilla* nigrescens. *Iris* argentea.

Dentes aliquot, acuti, tenuissimi, in apice utriusque maxillæ. Maxillæ posterius, palatum & fau-

fauces glabra. *Lingua* oblonga, planiuſcula, carnoſa, gulæ affixa, longitudine gulæ.

Opercula br. lamina una, ſimplici, irregulari, inferius terminata membrana. *Membr. Branchioſt.* nuda, magine operc. & gulæ affixa, tenuis, parva, *radium* unum oſſeum, rectum, apice extra membranam extenſum, in medio habens. *Branchiæ* 5, gradatim imbricatæ: *Tubercula* minima, ad utrumque marginem ſuperficiei concavæ, una linea diſpoſita.

Corpus valde compreſſum, latiuſculum, tenuiuſculum; Latera plana, Dorſum cultratum, a baſi capitis ad pinnæ dorſalis initium valde aſcendens, inde ad caudam ſenſim declive, juxta caudam tenue, proxime ſupra caudam craſſiuſculum & fere clavatum. *Pinnæ* in univerſum VII.

Pinn. Dorsi unica, haud longe ab initio dorſi incipiens & per integrum dorſum ad caudam usque extenſa, æqualis, humilis. *Radii* fere 80, æquales; omnes ſimplices, molles, flexuoſi.

P. Pectorales proxime infra opercula br. gulæ quam dorſo paulo propiores, apice ſuperius acuminatæ, inferius decreſcentes: *Radii* X: 5 ſuperiores longiores, æquales; reliqui ſenſim decreſcentes; primi ſimplices, nodoſi; reliqui ramoſi.

P. Ventrales medio inter anum & gulam, tenues, acuminatæ: *Radii* VI, ramoſi; interioribus brevioribus.

P. Ani proxime infra anum, brevis, parva: *Radii* XIX, ſucceſſive decreſcentes.

Cauda admodum bifurca, *Radii* circiter XXIV, mediis brevioribus. *Anus* infra medium abdominis.

Li-

Linea lateralis infra marginem superiorem operculorum Branch. incipit, & per media laterum currit, infra pinnam ani parum incurvata.

Squamæ minimæ, læves, oblongo-rotundatæ, totum corpus tegunt; caput vero cute obducitur absque squamis.

COLOR *glaucus* supra lineam lateralem, infra vero lucido carneus est. *Vertex* capitis egregie auratus.

LONGITUDO spithamalis. *Latitudo* juxta P. Ventr. pollic. 1.

LOCUS *Nilus*.

Arab. Caschive.

97. TETRAODON (Fahaka) *corpore teretiusculo, abdomine inflato utrinque aculeato, infra anum glabro.*

CAPUT magnum, depressum, ab oculis ad apicem declive, lateribus convexum & parum protuberans, vertice longitudinaliter sinuatum (sinu lato medio profundiore) corpori continuum, eademque cum illo cute tectum & aculeatum, ut corpus.

Rostrum breve, crassissimum, obtusissimum, porrectum, glabrum, declive. *Rictus* angustus, apertura oris anterius, sed labio superiore superius tecta, ut non appareat nisi subtus. *Labia* crassa, carnosa, dentes tegentia dum clauduntur, mobilia & flexibilia ut in quadrupedibus, adeo ut dentes omnino denudari possint; superiore parum longiore in apicem.

Dentes 2 utrinque maxillas constituentes, maximi, robusti a basi humiliori usque ad medium rostri sensim ascendunt, ibique sibi invicem concurrunt

runt & coadunantur, apicibus angulato acuminatis, emarginatis ſinu diſtinctis.

Lingua ad baſin angulos elevatos, qui ſinu diſtingvuntur, habet, ut in avibus; ſubſtantia eſt carnoſa, craſſiſſima, obtuſiſſima, vix ad palati dimidium extenſa, & gulæ alligata, niſi parvo ſpatio libero juxta apicem. *Velum* membranaceum in maxilla inferiore ſemilunare dentibus ab utroque latere & anterius affixum, ſub quo apex linguæ reconditus. *Palatum* glabrum.

Oculi ad marginem verticis, pone baſin roſtri, cute communi tecti.

Pupilla aquea. *Iris* flaveſcens, cincta annulo ſanguineo.

Nares juxta baſin roſtri, obliquæ, ante oculos & ab illis haud remotæ, una utrinque. *Lobuli* bini, baſi coadunati, molles ex naribus oriuntur, in qua foramen narium abſconditur difficillime inveniendum.

Apertura branchiarum ad baſin capitis juxta abdomen, anguſta, vix digitum minimum admittens, membrana molli tecta, quæ tamen non eſt Branchioſtega. *Syſtema Branchiale* non niſi ſublata cute conſpicitur, tunc vero in conſpectum venit.

Opercula br. duabus lamellis compoſita, quarum inferior transverſaliter oblonga, apice rotundata, brevis, membrana tecta; ſuperior ſubtriangularis, extreme rotundata, ſuperficie muſculo forti tecta. *Membrana Branchioſt*. ſuperius operculo Br., inferius muſculo laterali adnectitur nullibi aperta vel libera, oſſiculis conſtat IV, rectis, robuſtis, æqualibus. *Branchiæ* 3, non niſi aperta membrana Branchioſt. conſpicuæ, æquales.

ſu-

superficie concava tuberculorum acuminatorum linea duplici instructæ, quæ minima.

Corpus cylindraceum, supra anum crassum, infra anum omnino cylindraceum, angustum. *Dorsum* depressum, parum sulcatum. *Latera* valde convexa, carnosa. *Abdomen* ab ano usque ad gulam constat sacco membranaceo, inflato, respectu corporis amplissimo; infra anum abdomen est planiusculum æquale.

Pinnæ in universum V, basi pinguedinosæ, crassiusculæ.

P. PECTORALES ad aperturam branch. oriundæ, apice lineares, æquales, breviusculæ. *Radii* XXI, quorum 1 reliquis duplo brevior, simplex, nodosus; reliqui omnes æquales; 2 & ultimus simplices, nodosi; reliqui omnes ramosi.

P. VENTRALES nullæ.

P. DORSI juxta finem dorsi, prope caudam, rotundata, magnitudine pectoralium. *Radii* XII, quorum 1 reliquis dimidio brevior; reliqui successive ascendentes & ad ultimos decrescentes, qui iterum dimidio breviores; 1, 2 simplices, nodosi; reliqui ramosi.

P. ANI directe sub p. dorsi, oblonga, acuminata, pone libera, longitudine dorsalis. *Radii* IX mediis longioribus; duabus simplicibus, nodosis; reliquis ramosis.

CAUDA respectu corporis magna, apice linearis, cute communi tecta. *Radii* XI: 1. brevissimus; 2 longior; reliqui omnes æquales. Duo exteriores utrinque simplices, nodosi; reliqui ramosissimi; omnes basi robusti.

Linea lateralis in vertice capitis juxta oculos incipit, hinc semicirculum flexuosum transscribendo

do marginem inferiorem oculi itidem flexuosi prætercurrit & postquam sulcum ad abdomen emisit, sursum sese inflectendo ad marginem dorsi pergit cursu incurvato, juxta pinnam dorsi deorsum, ad latus abdominis descendit, mox vero ad angulum acutum ascendit & linea recta ad caudam per medium latus continuatur; sulcata est & tenuissima.

Anus saccum abdominis terminat, amplus, calamum scriptorium maximum admittens, cinctus annulo membranaceo, molliusculo, cujus margines introrsum flectuntur, umbilicum quadrupedium satis referens.

Aculei parvi, acuminati, conferti, subrigidi, totum caput excepto rostro, saccum abdominis, dorsum & latera super anum tegunt.

Corpus infra anum dorso foraminulis confertissimis notatum; lateribus & subtus glabrum. *Cutis* crassa corpus totum & caput tegit.

Color. *Caput* supra ex fusco nigrescit. *Dorsum* & latera ex lineis albicantibus fusco-nigrescentibus componuntur, quæ in dorso ex utraque parte sibi invicem ad angulum acutum ocurrunt, latera vero recta percurrunt. *Abdomen* saccatum albicat; pars vero infra anum ex albido flavescit. *Pinnæ* omnes albidæ, excepta caudæ, quæ lineis longitudinalibus, ut latera notatur.

Interna: *Hepar* maximum, irregulare lobulis duobus minoribus sub maximo, coloris lateritii.

Vesica fellis olivæ parvæ magnitudine, ovata.

Peritonæum membranaceum, robustum.

Cor parvum, pyriforme, compressum, cum auricula corde majore.

Re-

Renes juxta aperturam ani, unus utrinque, ab utraque parte inteſtini, ovato oblongi.

Veſica urinaria juxta orificium ani, ad latus renis ſiniſtri, ovata, ſatis magna.

Ventriculus inflatus, membranaceus, magnus, ſimplex, verſus alterum latus extenſus.

Lien parvus, ovatus, compreſſus.

Inteſtinum mediocriter longum, craſſiuſculum, æquale, tripliciter inflexum.

Veſicam aëream ut & *ovaria* videre non potui.

LONGITUDO ſpithamæ. *Caudæ* poll. 1. *Cap.* ab apice ad baſin poll. 2. *Roſtri* poll. ½. *Pinnarum* lin. 6.

Craſſities cap. palmæ 1. abdominis circa medium ſacci abdominalis palmar. 2. infra anum pollicis humani.

Latitudo cap. inter oculos poll. 1. *Dentium* perpendicularis juxta apicem lin. 3. longitudinalis a baſi ad apicem poll. ½. *Caudæ* poll. 1½.

Ad ingentem magnitudinem excreſcere incolæ ægypti mihi dixerunt.

LOCUS. *Nilus* Ægypti circa Cairum, ubi non niſi a brevi tempore viſum, antiquitus incognitum aſſerunt accolæ; a mare mediterraneo forte conſcendit.

Arabibus Fahaka.

Pungere cum aculeata ſua cute, dum recens captus, in manum adſumitur & poſt puncturas oriri puſtulas ut poſt urticationem, mihi retulerunt *Nili* piſcatores.

Carnem ejus eſſe venenum præſentiſſimum communiter aſſerunt ægyptii, facti varietatem experimento adſtruere non mihi data eſt copia.

OBS. a) *Oſtracion Artedii* eſſe docent numerus pinnarum, aculei, imo attributa omnia cum Artedianis

nis congrua, nullam autem notam ſpecificam ex Artedii huic accomodandam video, nova igitur erit ſpecies. *Membranam Branchioſt.* huic generi negat *Artedius*, hanc autem ſpeciem examinent quotquot poſſunt Ichthyologi & videbunt aperta gula membranam Branchioſt. ut in ſpinoſis margini operc. br. adnexam, quamvis exterius minime conſpicuam. Inſpiciant etiam, quibus offertur occaſio, reliquas ſpecies & forte analogiam videbunt in parte adeo eſſentiali, qua totum hoc genus carere vix mihi perſvadeo.

98. SYNGNATHUS marinus.

LONGITUDO tota ped. 1; roſtri ab ore ad oculos pollic. 1; cap. ad ocul. ad finem operc. branch. pollic. circiter dimid.

Craſſities verſus caput paulo anguſtior, ſupra pinnam dorſi digit. minoris, verſus caudam calami ſcriptorii. Anguli ſupra finem pinnæ dorſ. 7, unus utrinque, ad latera dorſi verſus caput, ſpatium paulo anguſtius relinqvunt, quod deinde latius evadit, ſed circa finem pinnæ dorſalis iterum anguſtius, ubi anguli deſinunt. Ad latera piſcis unus utrinque, qui ſupra finem pinnæ dorſ. laterales ſunt, ſed ibi ſurſum aſcendentes dorſales evadunt, & in locum ſuccedunt præcedentium & ad caudam continuantur. Ad latera abdominis unus utrinque ad caudam continuati. In medio abdominis unus ad anum continuatus, infra anum canalis conſpicitur & ab utraque ejus parte latera abdominis ſunt reflexilia, quod in uno exemplari coincidit, ſed non in altero. Spatio trium digitorum ſupra caudam ſunt iterum connatæ.

CORPUS a capite ad finem pinnæ dorſalis heptan-

gulare. A fine pinnæ dorſ. ad initium caudæ pinnatæ quadrangulare, ſenſim verſus caudam attenuatum.

Caput compreſſum, latera capitis, quæ opercula branch. conſtituunt, parum protuberantia: dorſum capitis angulo acuminato elevatum l. gibboſum.

Roſtrum ſubcylindraceum; in dorſo anguli duo, qui initio ſpatium valde anguſtum relinquunt, pone oculos dilatantur & circa capitis medium, ubi incipit angulus capitis, coeunt. (rictus ejusdem cum roſtro latitudinis h. e. calami ſcriptorii minoris). *Mandibulæ* paulo ampliores, ut quaſi elevatum apice appareat roſtrum. *Mandibula ſuperior* obtuſa, ſuperius & ad latera tuberculis elevatis notata; *inferior* parum acuminata.

Oculi in anteriore capitis, circa initium roſtri, prope dorſum capitis, valde proquinqui, protuberantes. *Iris* fuſca. *pupilla* nigra parva. Tuberculum utrinque ante oculos ferrugineum, parvum. Tuberculum in gula, fere ſub regione oculorum, ſpinoſum ad poſteriora flexile, ſed non ad latera; nec anterius.

Opercula Branch. apice rotundata, lateribus parum protuberantia. *Aperturæ* branchiarum nullæ. Branchiæ teguntur membrana tenui, pellucida, utrinque connata.

Pinnæ PECTORALES proxime ſub operculis branchiarum, ad latera, abdomini quam dorſo propiores, minimæ, apice æquales, radiis X molliſſimis.

Pinna DORSALIS unica, ſupra anum incipiens, capiti quam caudæ propior: rad. XXXVI. ſimpliciſſimi & molles.

Pin-

Pinna CAUDÆ rotundata, rad. VI.

Striæ faſciculatæ parum elevatæ totum corpus ornant Faſciculi circa qvemqve angulum incipiunt, & in medio ſpatii intermedii ſibi occurrunt, conſtat faſciculus quisque radiis intermediis longiſſimis 7. cum 4. l. 6 minoribus utrinque.

P. VENTRALES & ANI nulla.

COLOR: *Rhombi* margine albicantes, area fuſci, nitentes, in ſpatio dorſali & laterali ſuperiori inter faſciculos alternatim diſponuntur; in ſpatio laterali inferiori maculæ fuſcæ, transverſales, alternantes cum faſciculis.

Abdomen totum albidum, in cujus parte ſupra anum rhombi cum faſciculis videntur, ſed infra usque ad caudam glabrum exiſtit.

Classis V.

INSECTA.

COLEOPTERA.		
Scarabæus	99	Ceratoriæ.
Curculio	100	Cypri.
Chryſomela	101	Cichorii.
Cerambyx	102	ſmyrnenſis.
Gryllus	103	arabicus.
LEPIDOPTERA.		
Sphinx	104	Caput mortuum.
	105	ejusque larva.
Phalæna	106	Ficus.
	107	nazarethi.
	108	amygdali.
	109	Bombyx.
NEUROPTERA.		
Ephemera	110	Coa.
HYMENOPTERA.		
Cynips	111	Ficus.
	112	Caricæ.
	113	Cycomori.
	114	ægyptius.
Tenthredo	115	ſodomitica.
	116	dactyli.
Ichneumon	117	natoliæ.
	118	vitis.
Apis	119	mellifera.
DIPTERA.		
Culex	120	cypri.
	121	ægypti.
Muſca	122	buphthalmi.
APTERA.		
Acarus	123	citri
	124	teſtudinis.
	125	galilæus.
Aranea	126	vitis.
	127	coa.
	128	anomalus.
DUBIA.		
ſcutellata	129	an Larva Silphæ?
indeterminata	130	

99. SCARABÆUS Ceratoniæ.

Caput ſubtus, minimum, apice retuſum, transverſaliter oblongum. *Maxillæ* vix conſpicuæ, filiformes, prominentes.

Antennæ clavatæ, apice longitudinaliter fiſſæ: laciniis tribus ſucceſſivis, craſſiuſculis, apice obtuſis; ad latera capitis.

Oculi pone antennas, minimi, parum elliptici.

Thorax maximus, longitudine fere abdominis, ejusdemque craſſitie, oblongus, antice rotundatus, declivis, pone truncatus, dorſo convexus, aculeatus: aculeis nudo oculo non conſpicuis, confertis, ad ſenſum ſcabris; margine ad latera utrinque aculeis 3 majusculis inſtructus, & duobus paulo minoribus in margine anterius.

Abdomen oblongum, convexum, antice truncatum, pone declive retuſum, verſus apicem parum attenuatum inferius.

Elytra II, glabra, apice deflexa. *Alæ* tenuiſſimæ, apice parum acuminatæ, latiuſculæ, elytris tectæ.

Pedes VI, remoti, 4. per totum abdomen utrinque extenſi; 2 thoraci affixi, apice fiſſi.

Color. *Ferruginea* ſunt caput, antennæ & pedes. *Atra* ſunt thorax & abdomen ſubtus. *Elytra* ex maculis nonnullis pallide & intenſius griſeis componuntur, quarum illæ ſuperius, hæ magis verſus apicem. *Alæ* exalbidæ.

Magnitudo Coccionellæ minimæ.

Longit. fere lin. 1½. *Abdomen* fere lineæ integræ. *Thoracis* paulo ultra lineam ½.

Locus: In *Ceratonia* ad alas foliorum, ubi foveam formaverat, inveni *Cairi*.

100. CURCULIO (Cypri) *mediocris, fuscus, linea longitudinali atra in dorso.*

Locus: In *Cypro.*

101. CHRYSOMELA (*Cichorii*). *

Os porrectum; Rostrum (pars capitis infra oculos) longiusculum, oblongum, parum depressum. *Mandibulæ* articulato-clavatæ, utrinque duæ, quarum exteriores longitudine fere rostri; interiores brevissimæ, crassæ.

Caput oblongum, in basin & rostrum divisum, quorum *illa* pone oculos, subconvexa, oblonga, latiuscula; *hæc* ante oculos oblonga, parum attenuata, apice præcisa.

Oculi ad latera capitis, juxta apicem baseos, parum protuberantes, mediocres, elliptici, oblique positi.

Antennæ ad latera capitis, proxime ante oculos, articulatæ (moniliformes *Linn.*); articulis subrotundis, superius crassiusculis, depressis, inferius tenuiusculis, dimidia parte superiore crassiore, inferiore tenuiore, apice parum acuminatæ.

Thorax ovatus, convexus, apice tenuiore, basi latiore.

Abdomen ovato-oblongum, dorso parum cultratum, lateribus declive, subtus convexum, ante pedes posticos parum gibbum, pone subcarinatum.

Elytra dura, abdomine parum breviora, apice rotundata, inter utraque quasi emarginata.

Alæ

* *Insectum medium inter* Dermesten, Curculionem & Cantharidem; *de quo videatur* Dermestes Cichorii. *Mus. Lud. Ulr.*

Alæ ſtriatæ, pellucidæ, longitudine elytrorum.

Pedes VI: quorum 2 thoraci; reliqui abdomini affixi; ultimi juxta abdominis medium poſiti; omnes longiuſculi, æquales, unguibus fiſſis.

Color: Totus ater, exceptis elytris, quæ fulva cum maculis VIII atris, in utroque IV; quarum 2 poſteriores maximæ, transverſaliter oblongæ, margine irregulari, una poſt alteram ſita; ſuperiore aliquanto minore; 2 anteriores parvæ, ſubrotundæ, paralellæ.

Longitudo tota poll. 1.

Locus: Per totum orientem in flore *Cichorii*, quibus veſcitur, invenitur.

102. CERAMBYX ſmyrnenſis.

Caput oblongo-rotundum, anterius declive, poſterius ſeſſile.

Os prominens, articulatum maxillis ſuperioribus articulis tribus, quorum extimus longior craſſior; inferioribus articulis duobus breviſſimis.

Oculi duo, unus utrinque parvi, in medio capitis, ad latera ejus, proxime infra antennas. *Integumentum* oculorum punctatum.

Antennæ ſetaceæ, articulatæ, capitis medio affixæ, vertici quam ori propiores, longitudine fere corporis: *Articuli* X, ſubimbricati; omnes inferne anguſtiores, ſupremo craſſiores; Infimus reliquis major, qui ordine ſucceſſivo ſunt minores; ſecundus a capite inferiore extremitate elevatus.

Thorax teretiuſculus, ſubconvexus, ad latera utrinque mucronatus: *Mucrone* uno utrinque breviſſimo, in medio lateris. *Sinus* inter thoracem &

& abdomen, distinctissimus, parum angustatus, lateribus quam dorso profundior.

ABDOMEN ovatum, elytris tectum, convexum, anterius truncato-cordatum, postice obtusiusculum.

Annuli ventrales 5, quorum 2 superiores latiores, longiores; 2 sequentes tenuiores; infimus longior, angustior, triangulari-obtusus.

Apertura ani transversalis ampla.

ELYTRA figura & magnitudine corporis, externam corporis partem s. anum non tegentia.

PEDES VI, tres utrinque, quorum 2 thoraci, 4 abdomini affixi.

Crura articulis 3 constructi, quorum *supremus* ovato-oblongus, convexus, latior; *medius*, superius angustior, inferius latior, apice inferiore emarginatus, denticulatus; *infimus* articulatus: articuli 4, quorum 3 superiores apice superiori attenuati, inferiori crassiores emarginati; *infimus* convexus, tenuis, uncinatus, terminatus unciuulis 2:*bus* acuminatis.

COLOR: *Villi* brevissimi, densi, totum animalculum supra tegunt, hinc ad sensum levissimum & sericeum est.

Per capitis & thoracis dorsum *linea alba* tenuis decurrit. *Linea atra* latior, utrinque acuminata, proxime infra hanc lineam, una utrinque. *Linea fusca* latissima hanc excipit & ad gulam usque sese extendit.

Corpus linea dorsalis capitis continuata, quæ marginem interiorem elytrorum candidum efficit. *Linea atra* capitis continuata maculam atram utrinque inferius emittens. Spatium candidum, lan-

lanceolatum, verſus caput latius, verſus caudam anguſtius. *Linea atra* hoc exicipit æqualis, maculam atram ſuperius emittens, quæ altera minor, oblonga & fere illi oppoſita. *Linea fuſca* marginem elytri terminat.

Antennæ & pedes ex fuſco-rufeſcunt. *Abdomen* fuſcum.

MAGNITUDO Cicindelæ arenariæ.

LOCUS: Circa *Smirnam*, in cœmiterio Judæorum copioſe, menſ. Martio.

103. GRYLLUS arabicus.

Gråshoppors nytta til föda i Arabien.

Under mitt viſtande i Ægypten har jag användt all håg, at få underråttelſe *om Gråshoppor än i dag användas til föda, antingen i detta land eller de näſtgränſande orter?* Jag har om denna efterråttelſe varit angelägen, emedan jag håller före, at ſvar på denna frågan ſkal kunna afgöra den emellan Skriftens uttolkare twiſtade ſaken om *Johannis* föda i öknen. Om, nämligen, denna heliga mannens ἀκρίδες, med hvilka han uppehölt ſit lif, varit *Gråshoppor*, ſom ordet betyder hos alla Grækiſka Auctorer, eller om deſſa ἀκρίδες varit en *frukt* af et ſlags träd, eller om de varit et ſlags *foglar*. Den förſta meningen är antagen af alla dem, ſom Skriften uttolka, utan at tänka på andra uttydningar än den ordet ger vid handen. Andra, ſom öfverſatt eller uttolkat Nya Teſtamentet, hafver velat låta ſe ſin fintlighet, då de giſſat, at *Johannes* aldrig åt Gråshoppor i öknen. Det är en onaturlig ſpis, ſågade, hvilkenaldrig någon männiſka tagit til lifs, ock ſom är aldeles otjänlig til näring, ock detta är deras ſtarkaſte

ſkål, hvarmed de vilja kullkaſta den råtta meningen, och denna inbillade onaturlighet, har, ſom jag menar, varit den endaſte anledning at ſöka åndring dår ingen har rum, och at bry ſin hjårna med, at gifva *Johannes* en annan föda, ån den han verkeligen åtnöt, under ſin ſtrånga lefnad i ödemarken. Kan det nu beviſas at Gråshoppor ån i dag tjåna til ſpis för folkſlag i den negden dår *Johannes* lefvat, ſå faller meningen om omöjeligheten och onaturligheten af denna föda, och den aldra enfaldigaſte gör då denna ſlutſats.

Om Gråshoppor åtas ån i dag på de orter dår *S. Johannes* lefde, ſå ſer jag ingen omöjelighet, at Han ju kunnat hafva ſin nåring af ſamma kråk, ſom Evangeliſka hiſtorien ger vid handen, hvilken altſå behöfver ingen åndring, ἀκρίδες blir det de varit, och förbytes hvarken til fogel eller frukt.

Om Gråshoppor åtas af några folkſlag i vår tid i Öſterlanden, bör afgöras af en reſande på deſſa orter, ſom antingen med egna ögon ſer ſanningen dåraf, eller ſkaffar ſig efterråttelſe af dem, ſom varit på den ort, dår de kunnat få njuta ſanningen dåraf, om hvilkas upriktiga intygande han bör vara ſå förſåkrad, ſom om han ſjelf varit åſyna vitne dårtil. *Orten* dår man bör inhåmta denna efterråttelſe år *Arabien*, et land ſom för Europeer år otilgångeligt, och altſå ſåger det ſig ſjelft, at det har varit hit intil och lårer bli hådanefter, nåſtan omöjeligt för en reſande från Europa, at nårvarande hår om göra ſig förſåkrad. Påliteliga beråttelſer af lands-folk, ſom dår reſt och ſett landſens bruk, åro då de endaſte man kan hålla ſig til, ock af hvilka vi kunne vånta vårt ljus i den omtviſtade ſaken, ock des-

dessa har jag under mina resor i Asien och Ægypten med all flit budit til at skaffa mig. Jag har frågat *Francker*, som långe lefvat i Orienten, om de hört talas om, at Gråshoppor här åtas? De hafxa alle svarat mig, ja, och de påliteligaste, jag fått svar utaf, äro de, som varit i Ægypten (Chassin första Franska Drogueman i Alexandria, som varit i Ægypten i 30 år) och Alep (Bonard Fransk Canceller i Smirna, som varit långe i Alep) såsom de orter på hvilka är beqvämligast at härom få höra talas. Jag har frågat *Christna* af landets invånare, *Armenianer*, *Græker*, *Copter*, och *Syrianer*, som här äro födde, och som mycket rest i Syrien omkring röda hafvet och i Ægypten, om de viste, om Gråshoppor åtas af Araberne? Alle hafva svarat mig at de dels sett dem åtas, dels hört i allmänhet omtalas, at de vore en nog brukelig föda i Arabien. De påliteligaste jag här kan anföra äro de Græker med hvilka jag talt, som rest til *Berget Sinai*, där Grækiska församlingen hafver et namnkunnigt Convent. *Araberne* äro däromkring öfver alt, ty kunna de hafva godt tilfälle at få veta deras hushållning. Jag har änteligen råkat en person, som härom gifvit större uplysning och starkare försäkran än alle de andre. En *Schék*, med hvilken jag hade bekantskap i Cairo, som var en af de lärdaste och skickeligaste där fans, som hade i 6 års tid vistats i Mecca, är den, som meddelt mig den samma. I närvaro af Herr *Le Grand*, förste Franska Dragueman i Cairo, och Herr *Fourmont*, Brodersson af de lärda Fourmonts i Paris, hvilken var hitskickad af Franska Kongl. Bibliotheket at öfva sig i Orientaliska språken, frågade jag om han viste det man i Arabien brukade Gråshoppor til föda? hvaruppå han gaf mig

mig följande svar: I *Mecca* som måste taga sin spanmål från Ægypten, regerar undertiden hungersnöd, då missvåxt år i det land, som år dess kornbod. Folket får hår, som kring hela verlden, vid dylika svåra tilfållen, tånka på at uppehålla lifvet med ovanlig spis. Gråshoppor få då åfven rum i deras af nöden inråttade spiskammare. De mala dem på sina hand-quarnar til mjöl eller stöta dem i stenmortare til fint pulver. De blanda detta mjöl med vatten til en deg, och göra dåraf tunna kakor, dem de grådda på samma sått, som sit vanliga bröd, på en jern-håll, den de göra het, och detta tjenar då i stållet för bröd til lifvets uppehålle i brist af något tjenligare. Jag frågade vidare om icke Gråshoppor utom detta nödfall, hafva ordenteligen något rum ibland Arabernas spis? Jo, svarade min *Schek*, det år icke ovanligt at se dem, utom den tid då landet plågas af hungers nöd, åta Gråshoppor. De koka dem då först en god stund i vatten och stufva dem sedan med smör och gjöra på detta sättet af Gråshopporna en art frecasée, som just icke år af oangenåm smak, efter hans beråttelse, som sjelf åtit dåraf. Jag underråttade mig vidare af min *Schek*, om Arabernas Gråshoppor vore i något mål olika dem, som finnas i Ægypten? hvartil han svarade nej, och sade at han ej sett andra i Arabien, ån de samma som i Ægypten af större och mindre slag, at stora och små tages utan åtskilnad til föresagd nytta, och at vid vissa årstider dessa kråk åro til åfven så ansenlig myckenhet i Arabien, som de i Ægypten i vår tid åro sållsynte, hvaråst de åtminstone aldrig utgöra någon lands-plåga, som i andra orter.

104. SPHINX (Caput mortuum) *thorace punctis duobus atris notato.*

Caput porrectum, vertice convexum, apice obtusum, emarginatum.

Oculi 2, unus utrinque, ingentes, protuberantes, totum latus capitis utrinque constituentes; *membrana* oculorum exterior dura, subcornea, tota contecta lineis se invicem transversaliter secantibus, subtilissimis, oculo nudo non conspicuis. *Processus* duo, unus utrinque, ex capite ante oculos, ad latera proboscidis, oculis pro orbita anteriore servientes.

Os (Lingua) spiralis, horizontaliter compressus, crassiusculus, latus, æqualis usque ad apicem, ubi sensim attenuatus, superiore superficie versus basin angulato canaliculatus, angulo parum elevato longitudinali in medio, canaliculis duobus subtilibus ad ejus latera, unus utrinque, versus apicem subtus canaliculatus; *Apice* Lingua est bifida, laciniis parum acuminatis conniventibus; *sinus* in quo proboscis reconditur, profundus, a processibus capitis antea nominatis, utrinqne formatus.

Antennæ ad basin capitis, margini ejus proxime supra oculos affixæ, compressæ, latiusculæ, crassiusculæ, æquales, basi parum attenuatæ, apice acumine tenuissimo molli terminatæ, dorso glabræ, lateribus & antice lineis transversalibus plumosis striatæ.

Thorax transversaliter oblongus, angustus.

Corporis pars anterior S. *clypeus* dorso & lateribus convexa, subtus femoribus pedum anteriorum conniventibus tecta.

Abdomen conicum, extreme parum attenuatum.

Seg-

Segmenta abd. IX: quorum 2 ſuperiora ex femoribus 2 3 connatis componuntur; reliqua 6. annulis transverſalibus, latis, apice linearibus conſtruuntur; ultimum vero triangulare, apice ſenſim attenuatum. *Ani* apertura in apice hujus ſquamæ horizontalis ampla. *Apertura* alia longitudinalis, ſubtus in medio ejusdem ultimæ ſqamæ cumpræcendente coincidens.

Pedes VI, utrinque 3 ſibi invicem valde propinqui, quorum primum par thoraci, altera duo corpori affixa. *Articuli pedum* 3, quorum 1:*mus* compreſſus, ſupra æqualis, linearis, ſubtus protuberans. 2:*dus* brevis, teres, terminatus ſetis rigidis. 3:*tius* teres, ſenſim attenuatus, terminatus unguibus duobus arcuatis, acuminatis. *Femora* in 1:*mo* pone ſoluta, in reliquis corpori affixa, in omnibus oblonga, ſubconvexa, craſſiuſcula, lanuginoſa.

Alæ IV, prominentes: duæ anteriores, totidemque interiores. Harum *Primores* oblongo triangulares margine inferiore usque ad apicem perpendiculari, recto; ſuperiore infra medium recto, deinde ad apicem oblique deſcendente; *Apex* alarum angulo obtuſo terminatur. *Inferiores* triangulares, baſi oblique rotundata angulo obtuſiſſimo terminata, prioribus triplo breviores.

Color *Caput* & *Oculi* atri. *Antennæ* dorſo atræ, lateribus ex cano albeſcentes.

Thoracis latera & pars anterior Clypei ſupra atro parum caneſcunt. *Clypeus* ipſe tingitur: a) linea ferruginea poſt ſpatium caneſcens. b, hanc excipit ſpatium ſemilunare, tricuspidatum, latiuſculum, cuspide medio lateriore, quod ex fu-

fuſco atreſcit; c, ad latera cuſpidis medii ſunt maculæ duæ ferrugineæ, duobus punctis atris in medio, utrinque unus, notatæ d. Hinc maculaz;oblongæ, irregulares, ex fuſco atreſcentes, in medio linea anguſta ferruginea diſtinctæ a ſe invicem, & ad marginem extremum ſuperius macula atra oblonga notatæ e. Has excipit annulus ſemilunaris, ferrugineus, in cujus medio macula ex atro caneſcens, orbicularis. f, ſegmentum deinde ſequitur irregulare, apicibus craſſiuſculum ferrugineum ,g, Maculæ 2, transverſaliter oblongæ, atræ, clypcum terminant, quæ ſpatio minimo ferrugineo diſtinguntur.

Thorax ſubtus ſegmento atro & ferrugineo componitur.

Femora omnia ferruginea. *Pedes* omnes atri, cum annulis ferrugineis ad articulationes. *Abdomen* ex ſegmentis atris & ferrugineis, quorum illa latiora conſtructum.

Alæ primores griſeo & atro irregulariter mixto tinguntur, cui mucor quaſi canus adſpergitur. *Maculæ* nonnullæ albeſcentes ad marginem inferiorem, infra medium conſpiciuntur, quæ cum atris minimis mixtæ, quales etiam nonnullæ ad initium alarum conſpiciuntur. *Alæ inferiores* ex frrrugineo flaveſcentes, cum maculis nigreſcentibus magnis.

Longitudo totius a roſtro ad extremitatem alarum poll. 2.

Locus *Cairo* in ædibus rariſſima.

105. SPHINGIS Larva; *an Caput mortuum?*

Caput retuſum. *Sulcus* in medio capitis, terminatus ſupra roſtrum ſpatio triangulari utrinque ſulcato.

Pe-

Pedes pectorales utrinque tres, subcylindracei, parum arcuati, acuminati, nigri cum maculis minimis albis.

PECTUS supra rugosum: rugæ 5, latiusculæ, distinctæ quarum ultima angustior.

Pedes abdominales utrinque 4. crassi, breves, rugosi, pilis minimis sparsis subtus emarginato-pectinati.

Pedes infra anum 2, reliquis similes & æquales, versus anum lobum latiusculum emittentes.

Rugæ corporis 8, latæ, quarum ultima triangularis apice.

CAUDA in extremitate dorsi supra rugam terminalem, cylindrica, rigida, apice tenuissima, recurva, tecta tuberculis distinctis, copiosis, acuminatis, scabris, in apice minimis.

CAPUT citreum. *Linea* oblonga, superius acuminata ab utroque capitis latere longitudinaliter.

THORAX pallido-citreus. *Corpus* lucido-citreum, lineis & punctis tinctum. *Lineæ* utrinque 7, ab abdomine versus dorsum oblique procedentes, caudam respicientes, per paria in dorso sibi occurentes, ubi in angulum acutum coëunt; hæ pallide sunt purpureæ, margine inferiore parum obscuriore. *Puncta* parva, orbiculata & elliptica, atra, supra has lineas & spatia citrea irregulariter sparsa. *Puncta* 9, utrinque successiva, in margine inferiore laterum abdominis, quorum unum utrinque juxta caput; in thorace nulla; omnia majuscula, elliptica, atra.

Longitudo poll. 6. *Crassities* poll. 1. lin. 4. l. digiti minoris.

Ster-

Stercus oblongum, 8:gonum, profunde ſtriatum.
Locus: *Ægyptus*, horti Cairenſes.
Eruca & *Chryſalis* menſe Septembr. & Octobr. adeſt.
Veſcitur foliis *Badingan* Arab. quæ ſpecies *Solani*.

106. PHALÆNA (Ficus) *minima gregaria candida.**
Oculi atri. *Antennæ* ſimplices.
Alæ æquales, ovatæ, abdomine breviores. *Abdomen* ovato-acuminatum, craſſiuſculum.
Juxta viam inter *Acrim* & *Tyrum* prope promontorium album, ubi *Alexander* viam per exercitum in monte aperuit, ibi in *Ficu* gregatim vidi.

107. PHPLÆNA parva atra ſubtus ferruginea.
Locus in *monte præcipitii Chriſti* juxta *Nazareth*.

108. PHALÆNA (*amygdali fructus*).
Antennæ ſimplices, filiformes, longitudine plus quam dimidia abdominis, nigricantes.
Alæ IV, depreſſæ, oblongæ, æquales, longitudine abdominis.
Abdomen ovato-acuminatum, canum.
Thorax minimus, ſubrotundus, parum gibbus, flaveſcens.
Color faſciatus, faſciis transverſalibus fuſco albicantibus & fulvo flaveſcentibus alternatim diſpoſitis.
Longit. lin. 2.
Singulare quod hic fructus *Phalænam* producat dum plerique alii *Dermeſten* quendam vel *Tenthredinem* vel aliud quodcumque foveant.

109. PHALÆNA Bombyx.
Silkes-maſkarnas ſkötſel i Syrien.
Fröna läggas i et varmt rum. *Qvinfolken* båra dem

ofta i barmen, eller lågga dem i sången emellan bolſtren, dår klåckas de ut, och åt maſken gifves genaſt Mulbårs-lőf, vid hvilka han fåſter ſig. Han åter och våxer då őfver 40 dagar, under hvilken tid de ligga på lafvar, ſom gőras af rőr, uti en Ris-koja. En gång om dygnet őfverhőljas de med Mulbårs-lőf, och kråla ſig up genom lőfven deras főda, hvilka de tåcka, då åter et annat ſtratum af lőf hőljes őfver dem och ſå beſtåndigt. Då de begynna őmſa fårg, reſes up torra risbuſkar af åtſkilliga våxter, i hvilka de ſpeta up och begynna ſpinna. Då de lycktat at ſpinna, tagas de af deras bon; hvilka man vil nyttja til Silke, ſom år ſtőrſta delen, låggas i hett vatten och nyſtas up til en hårfva; dem, hvilka man vil bevara til frőn, låter man lefva och főrvandla ſig til Fårilar. Då Fjårilen år framkommen utbredes i rummet et ſvart tåcke, på hvilket han ſåtter ſit frő, ſom bevaras til et annat ſlåktes framalſtrande, ſedan det blifvit ſamlat i ſmå ſåckar ſom hånga vid tåcket.

Åſke-dunder főrſtőr ofta maſkarna. *Myror* åro deras fiender, hvilka hindra at Ægypten ej kan åga denna rikedom, ſom årligen kåſtar detta land några milioner.

Seyde aflåter årligen från 3 til 40000 liv. ſilke och *Tripoli* til åfven ſå många millioner. Från den főrra orten går det måſt til *Damas*, hvaråſt dåraf tilvårkas de vakra vattrade half-ſidentyger af Bomull och ſilke blandade, hvilka ej kunna eftergőras af ſamma godhet på någon annan ort. Från *Tripoli* går det måſta ſilke til *Europa*, afhåmtadt af *Fransmån* och Ängelsmån. Af det *Syriſka* Silket år det ſom kommer från *Baruth* måſt aktadt, hvilket tilverkas på *Antiliban.*

110. EPHEMERA (Coa) *alis 2 erectis ovatis; alteris 2 planis lineari lanceolatis apice intortis.*

Caput pendulum. *Rostrum* conico-acuminatum, longiusculum.

Mandibulæ lateribus rostri subtus affixæ, illoque longiores, teretes, capillares, glabræ, utrinque una.

Oculi ad latera verticis, utrinque unus, parvi, globosi, protuberantes.

Antennæ in fronte capitis inter oculos approximatæ, capillares, erectæ, longitudine abdominis.

Thorax oblongus, convexus, breviusculus.

Abdomen dorso anterius gibbosum, cæterum oblongum, cylindricum, segmentis tenuibus compositum, apice forcipatum, forcipe aculeis binis utrinque uno composita, qui longiusculi, teretes, acuminati.

Alæ IV maxime inter se differentes, 2 nempe margini superiori dorsi affixæ, ovatæ, latissimæ, erectæ, margine superiore lineari, inferiore convexo, apice angustatæ, basi rotundatæ. 2 *alteræ* lateribus abdominis pone dorsum affixæ, juxta abdomen longitudinaliter extensæ, ab apice ultra medium lineares, subtus concavæ, reliqua sui parte ovato-lanceolatæ, versus apicem latiusculæ, intortæ, antecedentibus duplo longiores costa per medium illarum longitudinaliter currit, quæ per margines partis alarum laterioires radios utrinque emittit pinnatos. *Costa* juxta marginem alarum superiorum longitudinaliter percurrens, inter quem & marginem ala est radiis simplicibus transversalibus.

Alæ superiores cæterum recticulatæ.

Pedes VI. utrinqne 3, duo thoraci abdomini affixi, graciles, unguiculis tenuibus apice instructi.

Caput, rostrum, oculi, antennæ *nigricant*. *Thorax* & dorsum supra ex *flavo & nigricante* variegata. *Abdomen* subtus & supra lineis constat longitudinalibus variegatis ex flavo & nigricante, inter quas, conspiciuntur transversales tenuius flavescentes, latera vero abdominis nigricant.

Alæ superiores ex albido virescunt cum maculis magnis, irregularibus, concatenatis, nigricantibus. *Maculæ* 2 nigricantes, oblongæ, juxta marginem superiorem & puncta aliquot nigricantia, juxta inferiorem prope apicem.

Alæ inferiores parte sua lineari dimidia superiore ex albido virescentes, altera dimidia nigricans pars tota ex maculis oblongis alternantibus eorundem colorum componitur.

Longit. corporis ab apice ad capitis verticem lin. 6. *Alarum super.* poll. 1. *inferior.* poll. 2. *Antennarum* lin. 3.

Latitudo alarum super. juxta medium lin. 5. ad apicem lin. 2. & *inferiorum* in parte lata lin. 1.

Locus. *Insula* Meteline & Stanchio (olim Cous) in Archipelago.

111. CYNIPS Ficus.

Caput subrotundum, postice elevatum, protractum, minimum, a thorace distinctum spatio intermedio angustissimo, longiore.

Thorax oblongus, convexus, ab abdomine vix distinctus.

Abdomen longitudine thoracis, oblongum, crassiusculum postice. *Aculei* duo sub cauda, superiore longiore, crassiore; inferiore breviore, tenuiore.

Antennæ teretes, basi crassiores, proxime supra ba-

basin articulatæ, angustatæ, supra articulationem ramosæ, ramulis imbricatis minimis.

Alæ IV: duæ utrinque, quarum *Inferiores* lanceolato-oblongæ, superiore margine convexæ, inferiore gibbæ, apice acuminatæ, reliquis duplo minores; *Exteriores* ovatæ, superficie levissime punctatæ.

Pedes VI; utrinque 3, omnes thoraci affixi, articuli pedum 3, quorum *infimus* longior, tenuior medio; *medius* latior, sulcatus, superiore longior; *supremus* brevissimus, latiusculus.

Ungues non conspicui; superficies interna articuli infimi pilosa.

Os: maxillæ impositæ, acuminatæ, inferiore longiore. *Corpus* totum rufum. *Alæ* albicant.

Locus: Circa *Smirnam*.

Ficus fœminas inhabitat, quorum germina excavata ab illo reperi & in quovis fere germine unum reconditum.

An Cupido Ficus qui farinam genitalem ex caprifico in ficum transfert? *Gallæ* locum obtinet heic ficus; germina corrodit insectum, quod plus damni, quam utilitatis fructui adfert. An hæc progenita officio deinde fungitur mediatorio.

Inventus & descriptus d. 6 Apr. 1750.

112. CYNIPS Caricæ.

Partes omnes ut in antecedente.

Abdomen oblongum, tenuius quam in antecedente, utrinque parum acuminatum, a thorace distinctissimum. *Spatium* inter thoracem & abdomen angustissimum, longius.

Aculeus caudæ unicus, corpore duplo longior, capillaris, versus caudam subtus carinatus, crassior, parumque pilosus, reliqua parte tenuis glaber, æqualis. *Aculeus* alius abdomen terminans, minimus, crassiusculus, subrigidus.

LOCUS: In eadem, cum altero, Ficu habitat. An præcedens ex altero ſexu? An diverſa ſpecies?

113. CYNIPS Cycomori.

CAPUT hemisphæricum, baſi lineare, ſuperficie convexum, ſinu longitudinali medio excavatum, apice & lateribus rotundatum, thorace paulo latius.

THORAX oblongus, convexus, in ſegmenta diviſus tria, æqualia, primo anterius acuminato.

ABDOMEN ovatum, convexum, corpore paulo latius, baſi parum acuminatum, lateribus juxta baſin parum excavatis.

ANTENNÆ clavatæ, articulatæ, verticis medio inſertæ, approximatæ, capite duplo fere longiores.

OCULI ad latera capitis, infra antennas, prope marginem, minimi, protuberantes.

PEDES VI, utrinque 3, omnes thoraci affixi, clavati, unguibus deſtituti, vel ſaltem non conſpicui oculo mediocriter armato.

ALÆ VI: membranaceæ, tenuiſſimæ: 2 majores ovatæ; 2 minores, oblongæ, altero margine lineares, altero rotundatæ, clauſæ dorſo longitudinaliter impoſitæ eriguntur.

ACULEUS caudæ triplex, capilliaris, tenuis, flexilis, longitudine corporis, apice parum craſſior.

COLOR Totus ſplendido-ater. *Alæ* exalbidæ, radios purpureos reflectentes. *Pedes* & aculeus ex albido ferruginei, apice pedum ſaturate ferrugineo.

MAGNITUDO Formicæ minimæ Ægyptiacæ.

Longitudo totius corporis partis lineæ $\frac{3}{4}$.

LOCUS *Cycomori fructus*.

114. CYNIPS ægypti.

Caput transverſaliter oblongum, tenue, *Os* prominens. *Maxillæ* ſimplices.

Antennæ filiformes, ſimplices, in vertice capitis remotiuſculæ, breviuſculæ.

Oculi ad latera capitis, pone antennas, parum protuberantes.

Tuberculum parvum, elevatum, in vertice capitis inter antennas.

Thorax teretiuſculus, breviſſimus, convexus.

Abdomen breviſſimum, craſſiuſculum, æquale, utrinque convexum, apice obtuſo truncatum.

Aculeus *ani* breviſſimus, ſimplex, craſſiuſculus, conicus.

Alæ IV, erectæ, membranaceæ, exalbidæ, obverſo ovatæ. *Interiores* breviores, anguſtiores. *Exteriores* corpore duplo longiores, & extra illud extenſæ, latiuſculæ.

Pedes VI, tenuiſſimi.

Color totius corporis ſaturate viridis eſt, *alarum* juxta apicem ſuperiorem leviter purpuraſcens.

Longitudo corporis cum capite & thorace lin. $\frac{1}{2}$. alarum exter. lin. 1.

Locus in variarum arborum foliis Ægypti, in Cycomori foliis inprimis vidi.

115. TENTHREDO *ſodomitica.*

Antennæ ſimplices, longiuſculæ, approximatæ in apice verticis.

Thorax oblongo-ovatus. *Abdomen* cylindricum, apice obtuſum. *Aculeus ani* triplex, longiuſculus (longitudine fere antennarum).

Corpus ferrugineo-ruſeſcens.

Longitudo 4 linearum.

Larva ovata, craſſiſſima, parum hirſuta, longitudine lin. 6.

Locus in fructu *Astragali christiani* (*Poma Sodomitica*) qui in monte *Thabor* & juxta mare mortuum.

116. TENTHREDO Dactyli.

Caput oblongum, teretiusculum. *Os* terminale.

Antennæ teretes, articulatæ, æquales, longitudine dupla capitis, in apice verticis approximatæ.

Oculi minutissimi, vix protuberantes, ad latera capitis, utrinque unus.

Thorax brevissimus, transversaliter oblongus, levissime marginatus, latitudine capitis.

Abdomen conicum, depressum, versus apicem sensim attenuatum, thorace & capite simul conico, levissime erenatus.

Alæ IV, oblongæ, membranaceæ, tenuissimæ, exalbidæ, dorso longitudinaliter impositæ.

Pedes VI: 2 thoraci, reliqui abdomini affixi.

Color Totus ater.

Longitudo lin. ½.

Locus in caudice Palmæ Dactyliferæ, Damiatæ inveni.

117. ICHNEUMON natoliæ.

Caput ellipticum, transversaliter positum, antice & postice planum. *Os* subtus; Mandibulæ brevissimæ, capillares, tenues.

Antennæ in fronte, basi admodum approximatæ, filiformes, æquales, porrectæ, basi elevatæ, apice simplices, tenues, longitudine abdominis.

Thorax ovatus, parum compressus, antice obtusus, pone parum acuminatus, declivis, abdomine dimidio brevior.

Ab-

Abdomen anterius pediculatum, pedunculo tenui, sursum reflexo, inter thoracem & abdomen; proxime a pedunculo abdomen attenuatum est, versus extremitatem vero crassiusculum, obtusum, parum compressum, parum incurvatum.

Aculeus Ani duplex, radiis filiformibus, dimidia longitudine abdominis, qui, dum dehiscunt superius, abdomen infra carinatum efficiunt.

Alæ IV, membranaceæ, erectæ, pellucidæ, nervis perreptatæ, ovatæ, interioribus brevioribus.

Pedes VI, longi, omnes thoraci affixi, articulatione infima aculeati, aculeo antrorsum posito; *Ungues* fissi, tenuissimi, nudo oculo vix conspicui.

Color. *Caput*, *thorax*, *antennæ* & aculei ani nigra. *Abdomen* & *pedes* ferruginei.

Longit. totius ab apice antennarum ad apicem aculei lin. 3. *Antennar.* lin. 1. *Thoracis* c. capite lin. ½. *Abdominis* lin. 1. *Aculi* lin. ½. *Pedum* lin. 1½.

Locus: *Natolia*.

118. ICHNEUMON Vitis.

Caput subglobosum. *Antennæ* filiformes, longitudine fere totius corporis, ad latera capitis juxta apicem extremum.

Oculi ad latera capitis, prope basin, majusculi, nigricantes.

Thorax ovatus, parum elevatus, parvus.

Abdomen ovatum, apice acuminatum, longitudine capitis & thoracis simul.

Alæ IV, ovatæ, membranaceæ, solidiusculæ, nervosæ, breves, latiusculæ.

Aculeus *ani* triplex, longitudine abdominis.

Pedes VI, longitudine proportionata.

COLOR. Totus ferrugineus. *Thorax* & caput saturatius; *abdomen* dilutius.
LOCUS: *Smirnæ* visus in dorso foliorum Vitis.
LONGIT. linearis.
Obs. Promiscue cum præcedente alius invenitur cujus color totus ater. *Aculeus* ani nullus. *Antennæ* reflexæ vel intortæ, antecedentis breviores. *Alæ* lanceolatæ albidæ longiores prioris. *Longit.* priore brevior. an mas?

119. APIS mellifera.
Egyptiska Bistockar åro de besynnerligaste i detta slågte. De åro gjorde af stybbe och lera, af hvilka blandade och hårdt packade, gőres en iholig cylinder af en spans diameter, och så lång man vil, från 3 til 6 alnar, som torkas i solen, at han blifver så fast, at man kan handtera honom såsom man vil. Jag såg vid en by emellan *Damiata* och *Mansora* några 1000 sådana stockar, af hvilka man rest up planck omkring husen, sedan de lyktat at tjåna til sit fõrsta åndamål.

120. CULEX. Cypri minimus subfuscus, antennis brevissimis fasciculis plumosis, alis ovatis.
Insectum *Cypro* endemium est, summam creans molestiam, morsu sensibiliter doloroso, quem noctu infligit, quique pustulas relinquit diuturniores & magis inflammatas illis, quæ ex Culice ordinario.

121. CULEX (ægypti) *articulationibus candidis.*
MAGNITUDO Culicis vulgaris. *Linn.* Syst N. 1.
COLOR. Ex fusco canus. *Crura* cana cum annulis candidis, parvis, circa articulationes & in articulis.

Pun-

Puncta candida ad marginem dorſi in corpore ſub alis utrinque, plura, longitudinaliter ſita.

Annulus candidus ad baſin thoracis, inter illum & corpus.

Linea candida, perpendicularis juxta oculos, utrinque una, parva.

Locus *Ægyptus*, Culice communi rarior.

122. MUSCA Buphthalmi.

Os ſimplex, clavatum, ſurſum reflexum, in ſinu reconditum ſubtus.

Oculi magni, oblongi, griſei. *Capitis* pars anterior citrea.

Antennæ in vertice anterius, porrectæ, approximatæ, clavatæ, breves, in dorſo ſetam gerentes.

Thorax oblongus, convexus, nitidus, obſcure viridis.

Alæ IV, *interiores* breviſſimæ, ovatæ; *exteriores* longitudine abdominis, margine exteriore recto, interiore convexo, apice obtuſæ.

Squama plicata & ſtylus capitatus inter alas & thoracem.

Abdomen ovatum, depreſſum, parum convexum, 4 ſegmentis atris nitentibus, & 6 maculis citrinis, utrinque tribus, linea nigra in medio diſtinctis compoſitum.

Pedes VI, omnes in thorace.

Aculeus ani breviſſimus, bifidus, craſſiuſculus, anum terminans, retractilis.

Magnitudo Ape vulgari minor.

Locus In *Buphthalmo* communi Æg. communis juxta *Damiatam*.

123. ACARUS Citri.

Caput oblongo-acuminatum. *Antennæ* teretes, articulatæ.

Pedes VIII: utrinque 4, usque ad caudam extenſi.

Cor-

Corpus ovatum, convexum.
Color *griseus* eſt.
Magnitudo vix linearis.
Locus: Vidi in *Citro maxima carne ſolida ſubdulci*, Ital. Cedro, inter mucorem, dum putreſcere incepit fructus.

124. ACARUS teſtudinis.

Caput oblongum, minimum; ſulcus longitudinalis in dorſo capitis. *Os* minimum, ad apicem capitis.
Oculi duo, minutiſſimi, unus utrinque ad capitis latera.
Thorax capite brevior, parum convexus, ſeſſilis, poſtice parum ſupra dorſum elevatus.
Abdomen maximum, ellipticum, anterius anguſtius, poſterius latius & rotundatum, ſubconvexum.
Pedes VIII: utrinque 4, articulati, omnes abdomini affixi, in medio abdominis deſinentes, proxime infra thoracem incipientes, æquales: *Articuli* 5, quorum proximus corpori reliquis brevior, elevatus, reliqui æquales, oblongi. *Ungues* tenuiſſimi, baſi latiuſculi, medio lobati, apice uncinati.
Antennæ nullæ; ſulci duo proxime infra thoracem in dorſo, breviſſimi, longitudinales.
Color. *Corpus* totum, caput & thorax ſuperius nigreſcentia, ſubtus albida. *Articuli pedum* nigreſcentes, intermedia albida.
Magnitudo Cimicis domeſticæ.
Habitat in *Teſtudine tereſtri*. (Linn. Syſt. Nat. ſp. 2.) in cujus inguine reconditur & corpori tenaciter adhæret.
Reduvio. Linn. Fn. Sv. 1192. ſimilis.
Locus: *Smirnæ* inventus & deſcriptus Menſ. Martio 1750.

125.

125. ARANEUS galilæus.

Color. *Atra* ſunt caput, dorſum & pedes ſupra; *Ruffa* latera abdominis & pedum.

Magnitudo mediocris.

Locus circa *Fontem Salomonis* in ſaxo cotaceo *Galileæ*.

126. ARANEA vitis.

In dorſo foliorum *vitis* duas ſpecies *araneæ* inveni in *Natolia*.

Prior. *Magnitudo* infra mediocrem. Tota lucido-viridis.

Abdomen ovatum, haud craſſum. *Thorax* oblongus, parvus dorſo rugoſus.

Caput ſubrotundum, ſupra parum gibbum, parum ſtriatum. *Vertex* anterius retuſus. *Oculi* VI in apice *verticis* atri, admodum parvi, lineas 2 formantes, quarum ſuperior 2, inferior 4 continet.

Pedes VI, thoraci affixi, longitudine totius corporis, articulorum 3.

Tela groſſa, fuſca.

Altera Magnitudo infimi ordinis, candida. *Abdomen* globoſum.

127. ARANEA Coa.

Thorax ovatus, convexus, ater, punctis minimis albicantibus adſperſus.

Abdomen ovatum, depreſſum, atrum, ſtriis tenuiſſimis candidis in margine.

Pedes XII albicantes.

Longitudo lin. $1\frac{1}{2}$.

Locus: Inſula *Cous* in Archipelago.

128. CANCER anomalus.

Corpus quadratum, ſubtus & ſupra parum convexum, poſtice parum declive convexum. Latera parallela, inæqualia, linea obliqua elevata, pone

pone medium lateris utriusque in margine superiore corporis angulo acuto incipiens & inferius juxta initium pedis penultimi desinens, spatium triangulare versus superiorem corporis marginem productum, ab hac linea & dicto margine formatum, posteriorem laterum partem efficit. *Margo* anterior testæ linea elevata flexuosa in cujus medio scutum prominet oblongum, breviusculum, declinatum, antennas a se invicem distinguens. *Anguli* duo triangulari acutanguli, corpus anterius, utrinque unus, terminant.

ANTENNÆ pedunculatæ, pedunculis brevissimis, crassiusculis. *Basis* antennarum brevis, crassa, glabra; *apex* fissilis, capillis plurimis longitudine dimidia antennarum constans.

OCULI duo, utrinque unus, oblongo-ovatus, antennas longitudinaliter amplectens, longitudine antennarum dimidia, usque a basi capillorum ad finem fere baseos crassæ extensæ. Tota fere oculi pars in anteriore parte conspicitur, postice vero unum latus gibbum, breve, alterum lineare spatium angustum inter se relinquentia, hinc antennæ postice longiore spatio quam antice nudæ.

Fossulæ in anteriore parte capitis ad latera oculorum, illorum figura & magnitudine, illosque deflexos excipientes.

Os subtus in anteriore corporis parte. *Mandibulæ* binæ, utrinque una, oppositæ, irregulares, osseæ, albicantes.

Rima longitudinalis, aperta ab ore ad medium abdominis extensa. *Ossicula* duo, oblonga, compressa, apice transversaliter claviculata, margine interno ciliata, ad latera rimæ, ejusque longitudine utrinque unum.

PE-

Pedes XII, utrinque 6; horum 1:*mi* minimi, in medio abdominis ad basin ossiculorum procedentium siti, approximati, Interiore superficie concava, exteriore planiuscula. *Articuli* horum 5, quorum 1:*mus* latissimus, ovato-oblongus, secundo duplo longior, apice angustior, basi latiore. 2:*dus* subquadratus, utrinque linearis, basi cum primo arcte cohærens, versus apicem parum angustior. 3:*tius* & 4:*tus* oblongi, irregulariter angulati, superior inferiore longior. 5:*tus* qui ultimus, oblongus, hinc convexus, inde concavus, apice ciliatus, binorum præcedentium longitudine. Omnes articuli margine inferiore ciliati. 2:*dum par* ad latera abdominis, remotiores, cheliformes, articulis 5, quorum 1:*mus* brevissimus, irregularis, abdomini affixus. 2:*dus* medio nodosus, subtus in angulum acuminatum versus anteriora desinens. 3:*tius* maximus, triangulari-oblongus, supra cultratus, subtus compressus, æqualis, lateribus perpendicularibus, marginibus inferioribus serratis. 4:*tus* subrotundus, supra convexus, latus, subtus compressus, angustissimus, latere posteriori convexo, anteriore denticulato acuminato; apices utrinque truncati, superiore latiore serrato, inferiore angustiore. 5:*tus* reliquis oblongior, utrinque subconvexus, latere posteriore leviter serrato, anteriore glabro. *Apex inferior* emarginatus, superior unguiculatus, unguiculis media longitudine articuli, altero ex articulo continuato fixo, altero eidem in articulato, mobili, uterque extreme parum uncinatus & margine inferiori denticulatus, denticulis parvis, inæqualibus, obtusiusculis. 3, 4, 5, & 6 pedum parium, structura æquales, ad latera abdominis successive versus marginem superiorem corporis producti,

&

& ultimi ad basin testæ, quæ ad angulos suos est emarginata positi sint. Omnes articulos habent sex, quorum 2 infimi brevissimi, irregulares, 3:*tius* omnium longissimus & dimidiam longitudinem pedis quasi constituens, superius convexus, subtus planiusculus, margine utrinque linea longitudinali distinctus, interno plerumque glabro, externo leviter serrato & ciliato, utrinque versus apicem angustato, truncato. 4:*tus* brevissimus, infimus tamen paulo longior, oblongus, irregularis, interne apice inflexus, superior oblique truncatus. 5:*tus* longitudine dimidia longissimi, ovatus, subcompressus, linea longitudinali per superficiem mediam utrinque extensa, apice utrinque truncato, superiore horizontaliter, inferiore oblique. 6:*tus* articulus præcedente paulo brevior, oblongus, angulatus, angulis fere sex, sed minus distinctis, parum arcuatis, angulis binis oppositis ciliatis, apice inferiore truncato, superiore acutissimo simplici. *Proportio* horum pedum hæc est: ut primus seu cheliformi proximus, sequentibus spatio articuli ultimi sit brevior. 2:*dus* (qui 4:*tus* in numero universali) reliquis omnibus longior. 3:*tius* (5:*tus*) antecedenti quantitate duarum linearum brevior. 4:*tus* (6:*tus*) reliquis ex hisce 4 brevior, & antecedenti spatio fere duorum articulorum superiorum inferior. Articulus infimus pedis 2:*di* & 3:*tii* margine suo interiore ciliis instruitur longissimis oppositis.

Cauda extremitati corporis, in medio proxime sub testa affixa, oblongo-lanceolata, basi linearis, apice subacuminata, sursum inflexa, fossula excepta, usque ad medium abdominis extensa, *scutis* 8 composita, quorum 2 infima linearia, tenuissima, reliquis longiora, 3:*tium* his latius, line-

neare, inferius latiusculum. 4:*tum* subquadratum. 5:*tum* quadratum. 6:*tum* oblongum, lateribus parum convexum, apice emarginatum, reliquis longius. 7:*mum* transversaliter ovatum, tenue. 8:*vum* basi sursum emarginatum, apice subacuminatum, ciliatum, ciliis bifurcatis. *Appendices* sub cauda duo, basi ejus affixi, cæterum liberi, basi articulati articulo brevissimo, reliqua sui parte continui, integri, teretes, parum arcuati, longitudine caudæ, apice clavato, bifidi, denticulo sub claviculis in superficie inferiore.

Scuta ab utraque parte caudæ 5; quorum 1:*mum* tenuissimum, lineare. 2, 3, & 4 quadrato-oblonga, angulo eorum interiore externo rotundato. 5:*tum* oblongum, irregulare, ad medium abdominis extensum; omnia corpori tenaciter affixa.

Testa figura & magnitudine corporis, illudque totum tegens, usque ad caudam extensa, utrinque libera & facile a corpore separanda.

Color. *Dorsum* ex fusco-violaceum. *Cauda* in medio, item ad latera albicans. *Pedes* dilutissime albidi, ut & pedum articuli infimi. *Oculi* grisei. *Antennarum basis* dilute violacea, apex s. capilli albidi.

Longitudo & *Latit.* corporis poll $1\frac{1}{4}$. *Longit.* pedum *minimorum* poll. $\frac{1}{4}$. *Cheliformium* poll. $1\frac{1}{2}$. *Longissimorum* poll. $2\frac{1}{4}$. *Caudæ* long. infra poll. 1. Latit. $\frac{1}{4}$. *Antennarum* poll. $\frac{1}{2}$.

Singulare est huic Insecto, quod mare, cujus est incola, tempore vespertino post solis occasum deserat & litora sabulosa petat, ubi velocissime currit, insigni satis copia; *Singularis* est situs oculorum in antennis, antennarum structura, ut & appendices sub cauda.

Locus *Maris fundus* & litora circa *Ægyptum* & *Syriam*, in Alexandriæ littore ego capiebam in *Majo*.

129. SCUTELLATA.

Testa *Caput* & *corpus* tegit ovata, anterius angustior, postice latior, margine anterius & ad latera integro, postice inciso, corpore latitudine parum excedens, capite vero multo latior, scutis 13. imbricatis transversalibus composita, horum 1:*mum* semicirculare, antice convexum, postice sublineare, medio parum gibbosum. 2:*dum* & 3:*tium* oblonga, antice parum convexa, postice in segmentum circuli excavata, lateribus linearia submarginata. 4:*tum* lanceolatnm, tenuissimum. 5:*tum* oblongum, æquale, antecedente paulo longius, apicibus sub 3:*tio* reconditum. 6:*tum* & 7:*mum* oblonga, recta, reliquis longiora, versus extremitates parum latiora, apicbus linearia submarginata. 8:*vum* & 9:*num* oblonga, æqualia, parum arcuata, extremitatibus utrinque latiora. 10:*mum* antecedente brevius, medio excavatum, extremitatibus latissimum, lineare, inferius angulatum. 11:*mum*, 12:*mum* tenuissima, semicircularia apicibus attenuata. 13:*tium* ovato-oblongum, latiusculum, brevissimum, anterius lineare, postice convexiusculum, emarginatum.

Corpus figura & magnitudine testæ, dimidia parte a capite ad abdominis medium pedibus tectum, altera vero scutis 6 compositum, quorum 5 testæ 5:*to* & 6:*to* similia, ultimum vero lobis 3:*bus* constructum, quorum medius oblongus, apice semicircularis l. convexus; laterales triangulares; sinus parum profundus oblique medium lobum a lateribus distinguit, qui inferius parum emarginatum.

Caput oblongum, inæquale. *Frons* perpendicularis. *Os* prominens.

Maxillæ 4, articulatæ, antennas referentes, ad latera oris positæ, utrinque duæ, quarum superior longior articulis 4; inferior brevior vero 3:*bus* componitur. *Articuli maxillarum* teretes, inferius angustiores, superius crassiores, vel potius clavatæ.

Antennæ subulatæ, simplices, basi articulatæ, vertici capitis infra oculos affixæ, dimidia longitudine corporis.

Oculi ad latera capitis in superiori ejus parte, testa fere toti tecti, utrinque unus, ovatus, vertici continuus. *Membrana* tenuissima mollis, vel potius corpus quoddam gelatinosum caput testæ a dorso affigit.

Thorax nullus, nisi scutum 1:*mum* testæ thoracem dicere velis.

Pedes VI, utrinque 3, sibi valde propinqui, a capite usque ad medium abdominis extensi. Omnes articulis 4 compositi: articuli oblongi, compressi, primo brevissimo, 3:*tio* aculeato, aculeis subrigidis acuminatis; ultimo apice unguiculato, unguiculis bifidis. *Pedes anteriores* reliquis breviores, ad latera capitis positi, scuto 1:*mo* testæ affixi, articulus 3:*tius* horum brevissimus. *Medii* longiores 2:*do*, scuto affixi. *Ultimi* reliquis omnibus longiores, 3:*tio* scuto adnexi; Substantia pedes affigens eadem est ac quæ caput affigit.

Anus in apice corporis, apertura ampla, transversalis.

Color. Ex brunno nigrescens (testitudinis); apex scuti primi in testa albescens.

Longitudo poll. 1. *Latit.* media poll. $\frac{3}{4}$. anterior poll. $\frac{1}{2}$.

Locus: *Canalis* exsiccatus *Nili* in Cairo Mensibus Majo, Junio etc. usque ad repletionem canalis.

130. INDETERMINATA.

Caput transverſaliter oblongum, ſupra parum depreſſum. *Os* in anteriore parte capitis. *Maxillæ* ad latera oppoſitæ.

Oculi bini, ad latera capitis protuberantes. *Antennæ* filiformes, ſimplices, thorace triplo longiores.

Thorax breviſſimus, ſubconvexus, terminatus poſtice angulis duobus, ab utroque lateræ uno.

Abdomen oblongum, longiſſimum, depreſſum, ſubtenue, ſquamis articulatis imbricatis circiter 8 compoſitum. Squamæ transverſaliter oblongæ, quarum ultima apice bifida.

Alæ duæ, reticulatæ, ovato-lanceolatæ, baſi thoracis juxta ſquamas affixæ, longitudine fere corporis.

Pedes VI, longiſſimi, ſaltatorii. *Articuli* pedum 3, æquales, quorum infimus ſubtus leviter aculeatus, apice unguiculatus, unguiculis 2.

Color. *Caput*, *thorax* & *abdomen* ſupra ſubfuſca, cum lineis parvis longitudinalibus, ferrugineis, ſparſis, paucis. Omnia hæc ſubtus albicantia, ut & pedes & antennæ.

Alæ ex fuſco nigreſcunt.

Magnitudo Libellulæ mediæ. *Long.* totius poll. 1½. *Ped.* poll. 1.

Locus: Campi arenoſi Ægypti juxta Alexandriam, ubi Grylli inſtar per ſaltum currit. Menſe *Majo* cepi.

Obs. Dum animalculum primum vidi, caput obſervavi perfectum cum omnibus ſuis partibus, pedes itidem & antennas omnino evolutas, alas vero comperui nullas, ſolasque ſquamas illas tenues ad finem thoracis. Novum hariolatus ſum

me inveniſſe Inſecti genus, quodque ad *Apteras* vel, re melius penſitata, ad *Hemipterarum* Claſſem demandandum. In ſcatulam individua quædam ſpinulis perforata & affixa repono, quæ dum poſt unum alterumve diem inviſo, en duo animalcula, quæ involucrum depoſuerant tenuiſſimum abdomen & alas involvens, alasque expanderant magnas diſtinctiſſimas. *Caput* igitur in Inſecto noſtro & reliquæ partes ſunt perfectæ & expanſæ alis adhuc latentibus, ſingulari ſane qualitate.

Facies externa Libellulis aliquantum accedit.

Classis VI.

V E R M E S.

Sepia	131	octopodia.
Cochlea	132	Pomatia.
	133	syriaca.
Concha	134	græca.
	135	ægyptiaca.
	136	Pecten Dytina.
	137	Pinna.

131. SEPIA ὀκταπόδια *Græcis modernis*.

Caput depressum, brevissimum respectu tentaculorum, basi rotundatum.

Abdomen superius apertum, quadriloculatum: Loculi duo majores, dissepimento perpendiculari distincti; minores supra illos versus dorsum dissepimento transversali ab illis separati.

Foramen *transversale* in margine superiori abdominis, pennæ anserinæ magnitudine, quod est orificium canalis intra tunicas abdominis spatio dimidii pollicis decurrens, per quem humor effunditur. Tubus supra hoc foramen membranaceus, infundibuliformis, margine superiori corpori adnexus, inferiori liber, apertus utrinque, apertura ejus ad basin pollicem, ad apicem pennam anserinam excipit.

Ad latera utrinque lobum emittit, lateribus corporis annexum, anterius liberum.

Collum corpore multo angustius, brevissimum, subcylindraceum.

Caput parum elevatum, ad sensum tuberculosum, subdurum.

Oculi ad latera capitis, unus utrinque, magni, protuberantes.

Rostrum capite triplo longius, versus caput angustius, versus tentacula latius, terminatum Tentaculis 8 longissimis, æqualibus, supra glabris convexis, subtus tuberculatis, ad basin membrana connexis, inferius crassis, sensim decrescentibus apice tenuissimis. *Tuberculorum* in quovis tentaculo lineæ duæ. Foramen in centro tuberculorum annulis 4 cinctum, quorum intimus latior, albicans; proximus tenuis, fuscus; sequens tenuis, albicans; extimus tenuis, fuscus.

Maxillæ duæ (s. forceps) intra tentacula, ad apicem

cem rostri, corneæ, quarum altera minima, altera multo major, basi triloba, lobo laterali utrinque uno semicirculari, margine membranaceo postico triangulari obtusiusculo; apex maxillæ antrorsum acuminatus, basi elevatus & a corpore reliquo maxillæ distinctus, obtusus, margine postice levissime membranaceus.

COLOR: *Dorsum* superius, caput & basis tentaculorum maculis nigro-rufescentibus adspersum. *Tentacula* superius fusca, subtus albida. *Abdomen* albidum; macula viridis sub orificium abdominis, quod etjam annulo viridi cingitur.

LONGITUDO ped. $\frac{1}{4}$; *Tentacul.* ped. $1\frac{1}{2}$; *Colli* poll. 1; *Capit.* poll. $\frac{1}{2}$.

Humorem non atrum mittit.

132. COCHLEA Pomatia.

Obs. sub ambulando ex ore emittit humorem glutinosum coloris argentei, qui super telam laneam expansus lamellas format longas, latas, tenaces, continuas, quæ digito tactæ facile evanescunt.

An materia ex qua calculus cohlearum (gemma) ut & crusta inter.·ι testæ formatur? Ex Ægypti monticulis copiose asportant rustici tempore jejunii Græcorum in cairo. *Nutritur* farina triticea per longum tempus, qua ratione milliaria coëmta per plures septimanas vivas conservant, ut semper recentes habeant.

133. COCHLEA (syriaca) *subtus subplana margine apicis ampliata, superius in spiram convexam elevata, subtus in centro foramine candido vel maculis ferrugineis irregularibus notata, parva.*

Terrestris est juxta litora maris in *Natolia*, variis plantis insidens, inprimis JUNCO *tereti acuminato*; juxta portum Smirnensem copiose inveni.

Cum

Cum operculo destituatur orificium loco, cui affigitur, applicat materiam glutinosam protrusam ad orificium, qua mediante loco, cui placet, adhæret & orificium eadem materia operculi loco tegit.

134. CONCHA (græca) *ovato-cordata angulis reflexis transversalibus.*

ANIMAL bilabiatum. *Corpus* primarium cartilagineum, cuneiforme, basi crassius, apice compressum, lineare, duriusculum. Anguli ad latera utrinque apicis, unus utrinque; quorum alter major, subacuminatus; alter multo minor, obtusiusculus.

Labia membranacea, tenuia, margine cartilaginea, integra.

Corpus cartilaginosum breve, crassiusculum, latere versus basin labia proferens.

TESTA bivalvis, rotundato-cordata, convexa, valvulæ a latere juxta basin minimo spatio clausæ s. serratæ, transversaliter angulato-sulcatæ. Anguli elevati, margine omnes versus basin reflexi; horum extimus qui marginem cingit reliquis crassior, interiore superficie levissime crenatus; reliqui ordine usque ad centrum s. basin decrescentes; omnes versus extremitatem utramque profunde, spatio vero intermedio leviter sinuati & in segmenta parva, obtusa divisi.

Sinus ovato-lanceolatus, longitudinalter levissime striatus ab una parte baseos conspicitur; ab altera vero oblongus, glaber, maculatus. *Sulci* s. sinus inter angulos postice visibiles, sub margine angulorum decurrentes; horum supremus latior reliquis, duos angulos tenuiores continens; reliqui ordine decrescentes.

COLOR: *Candidum* est animal. *Testæ* angulorum si-

finus ruffefcunt, fegmenta albicant, finus ad bafin lanceol. rufefcit, oblongus ex maculis albidis & nigrefcentibus variegatus.

Locus: *Mare Mediterraneum.*

Usus. Cibus jejunii tempore, Græcis.

135. CONCHA ægyptiaca.

Animal bilabiatum: labia tenuia, margine craffiufcula, crenata, fupra teftam expanfa. *Corpus* oblongum: apice callofo, lineari, lateribus producto, medio latiufculo, tenui, fubgelatinofo.

Cartilaginofum corpus juxta alterum latus, nitidum, fibrofum, breve. *Velum* juxta alterum latus expanfum: protuberantiis duabus, acuminatis, brevibus, intus concavis.

Tentacula minutiffima, capillaria, altero latere e tefta exeuntia pro affigendo animali ad locum fixum.

Testa cordata, a peripheria femicirculari in bafin centralem contracta, verfus unum latus inclinata, bivalvis: valvulis convexis, intus fornicatis, claufis, æqualibus. *Serratura* latiufcula ab alterutro latere centri, operculo teftaceo nitido. *Annuli* parum elevati, angufti, femicirculares, leves, nifi proxime fupra ferraturam, ubi parum fcabri, a centro ad peripheriam transverfaliter valvulas cingunt, quo centro propiores eo magis fibi invicem propinqui.

Color: Segmentum ferraturæ fupra impofitum *glaucum* eft, reliqua pars albicat, adfperfa lineis ferrugineis, hinc inde irregulariter, fed pulchre projectis; aliis angulum acutum formantibus; aliis transverfalibus liberis; aliis perpendiculariter parallelis.

Animalis ad basin toti ferruginei superficies interna ut in conchis nitida.

Diameter longitudinalis a peripheria ad centrum lin. 7; *Latitudinalis* ab uno margine ad alterum lin. 7.

Locus: *Mare rubrum.*

Editur in Ægypto, ex portu maris rubri *Suez*, Cairum portata insigni quantitate quotannis.

136. CONCHA *Pecten Dytine.*

Animal bilabiatum. Labia membranacea, tenuia, albida, super valvulam testæ utrinque sese expandentia. Margo labiorum duplicatus & circa duplicaturam fimbriatus.

Ventriculus figura semilunaris, interius sinuatus, exterius convexus, lateribus convexus, apice liber, basi corpori cartilaginoso connexus *Albicante* substantia, molli, friabili constans. *Appendix* basi corporis hujus inferius adnectitur, parvus, collo seu sinu angustiore versus apicem anterius distinctus; pars ejus corpori proxima, major, ovata, rima longitudinali notata; pars anterior seu caput subglobosum, rima itidem notatum. *Posterius* æqualis, convexus, ejusdem cum corpore coloris & substantiæ (an genitalia?)

Corpus fuscum, descripto corpori versus basin continuatus (an intestina cum ano?). *Corpus cartilaginosum* crassum, nitidum, labia perforans, testas uniens.

Testa bivalvis. *Valvæ* æquales, cordatæ, basi parum angustatæ, versus basin magis convexæ, versus apicem magis planæ; basi serrata s. clausa. Processus ad basin, lateralis unus utrinque, quorum alter major, triangularis, apice & basi linearis; alter multo minor, sublinearis, angulatus. *Major* processus unius valvulæ margine po-

postremo parum intortus & apice a corpore testæ distans.

SUPERFICIES *testæ* longitudinaliter sulcata, angulata sulcis versus peripheriam latioribus, profundioribus versus basin in centrum concurrentibus tenuissimis; Anguli cum sulcis alternantes, versus centrum læves, tenuissimi, versus peripheriam tuberculis elevati. Tubercula erecta, acuminata. *Basis* testarum, corpore nigro, firmo, subrotundo clausa.

Testa externe versus basin ex ruffo & albido variegata, interne nitide rufescens.

NOMEN vernaculum Græc. hod. *σηττινη*.

137. CONCHA (Pinna) *testis basi rotundatis latissimis apice acuminato-angulatis.*

Auctorum Pinna.

Græc. hod. *πινα*.

ANIMAL bilabiatum. *Labia* gelatinosa, interius tenuia, pellucida, venis albidis tincta; lateribus triplicato-fimbriata, rugosa, fimbriis labii superioris colore lateritio, inferius fusci.

Auriculæ parvæ, semilunares, apice attenuatæ, basi latiores, lateritiæ.

Os cartilagineum, tubulosum, basi amplum, apice tenuius, albidum.

Ventriculus oblongus, magnus, membranaceus, nigricans, materia nigra pulverulenta, subarida repletus.

Corpora cartilaginosa bina, unum corpus perforans & testas uniens, quod longum, crassum & robustum; alterum ad apicem testæ valvulas uniens, brevissimum, crassiusculum, robustum.

TENTACULA ex corpore juxta corpus cartilagineum primum oriunda, innumera, capillaria, ad sensum sericea, barbam mentientia, extra valvu-

vulas infra medium testæ porrecta, testam fundo maris affigentia.

Gemmas rubentes & flavescentes continet lentis magnitudine.

Testa bivalvis (valvæ æquales) ovato-acuminata, basi rotundata, compressa l. apice attenuata, quadrangulata, medio convexa; altero margine recta, æqualis quod dorsum; attero, medio protuberans, versus apicem angustata, quod abdomen appellare licet.

Latera s. superficies versus basin compressa, versus apicem angulata, convexa, angulo medio usque apicem successive angustiore; latera ab utraque parte delcivia, hinc quadrangularis versus apicem est.

Apertura in extremo apice digiti minimi magnitudine.

Serratura duplex, una juxta apicem, altera paulo superior; utraque lamina oblonga constans, quæ dum separantur valvæ, alteri illarum adhæret.

Superficies externa fusca, extremo apice coloris albo-nitidi, versus apicem nuda, sulcato-angulata. Anguli obtusissimi, tuberculati. Tubercula s. elevationes imbricatæ, planæ, læves apice acuminatæ. Reliqua pars glabra, hæterogeneis maximam partem tecta. Margines fimbriati.

Superficies interna glabra, nitida, versus apicem albo-nitida (coloris gemmei), reliqua pars ferruginea.

Obs. 1. Hæterogenea, quæ in testis reperi, fuere: *Corallina*, *Lichenes foliacei*, *Milleporæ crustaceæ*, *Madreporæ* frustula exigua & exuvias testaceas vermis flexuosi oblongi.

2. Sepia *tentaculis octo* Gr. hod. *οκτωπόδια* hostis est infensissimus hujus animalis, quæ, quam primum aperitur testa, irrepit & animal destruit, si

non

non impediatur; habitat vero in quavis testa ASTACUS minimus testa molli (Cancri species) ex quo semper unus, interdum plures adsunt, dumque aperitur testa hoc animalculum in fauce semper restat & quam primum hostem appropinquatem vidit, ambulationem instituit, ex quo motu admonitum animal Conchaceum testam claudit & hostes evitat, hospiti gratissimo salutem adsceribens suam.

Mirum sapientissimi Creatoris institutum.

3. Græcis tempore jejunii pro cibo inservit animal, ut omnia reliqua Testacea & Zoophyta, dum non carnes solummodo, sed & Pisces religiosis illis sunt interdicti.

TENTACULA s. barba adeo est subtilis ut filum sericeum æmulet, & si sufficienti quantitate obtineri posset, ut potest, si provide colligatur, ad egregia opera contexenda satis apta videtur.

PLAN-

PLANTÆ.

Iris	1	tuberoſa.
Cornucopiæ	2	cucullatum.
Hypecoum	3	procumbens.
Anagallis	4	monelli.
Mirabilis	5	Jalapa.
Solanum	6	incanum.
Cordia	7	Myxa
Lycium	8	europæum.
Chenopodium.	9	ægyptiacum.
Cicuta	10	viroſa.
Linum	11	uſitatiſſimum
Ornithogalum	12	umbellatum.
Aloë	13	vera.
Lawſonia	14	ſpinoſa.
Anonyma	15	dubia.
Anagyris	16	fœtida.
Caſſia	17	Sopher.
	18	Hiarſciamb.
	19	Ketſchta.
Punica	20	Granatum.
Roſa	21	varia.
Nymphæa	22	Lotus.
Dubia	23	Schike.
Mimoſa	24	Lebbeck.
	25	nilotica
Anemone	26	coronaria.
Clematis	27	orientalis.
Origanum	28	ægyptiacum.
Nepeta	29	ſyriaca.
Orobanche	30	lævis.
Draba	31	verna?
Lathyrus	32	ægyptiacus.
Dolichos	33	Lablab.
Carthamus	34	tinctorius.
Artemiſia	35	Dracunculus.
Viola	36	odorata.
Arum	37	Colocaſia.
Urtica	38	ægyptiaca.
Platanus	39	orientalis.
Momordica	40	Luffa.
	41	Balſamina.
Cucurbita	42	lagenaria.
	43	Citrullus.
Cucumis	44	ſativus.
	45	Melo.
	46	Chate.
Ceratonia	47	Siliqua.
Ruſcus	48	aculeatus.
Muſa	49	paradiſiaca.
Ficus	50	Cycomorus.
Phœnix	51	dactylifera.
Bryum	52	ægypti.

1. IRIS tuberosa. *Linn. Spec.* 54.

SPATHA convoluta, dorso angulata, lateribus inflata, apice acuminata, imbricata, viridis.

COR. *Petala* reflexa, apice rotundata, parum emarginata, obscure purpurea, ad sensum sericea. Linea longitudinalis ab apice ad basin percurrit, lata, nitide virens. Latera petali utrinque membranacea, venis dilutissime purpureis tincta, quæ versus apicem reflectuntur & saturatiores sunt. NECTARIUM: fovea ad basin petalorum erectorum.

GERMEN obtuse trigonum, oblongum.

FOLIA canaliculata, quadrangularia.

LOCUS circa *Smirnam*.

2. CORNUCOPIÆ cucullatum. *Linn. Spec.* 54.

Denna våxt fant jag i dag (d. 22 Martii) omkring *Smirna* åt negden af Barnaba, och år en bland dem, som jag aldramåst åstundat, at finna under hela min resa.

Det år et grås, som til sin skapnad år ganska åtskildt från alla af sitt slågte. Jag var så mycket mera nögd at finna det, som det år en våxt, hvilken ganska få Botanici, åfven de störste, haft tilfålle at lefvande få beskrifva. Des hemvist år hår omkring Smirna, hvaråst det våxer i dalarna, och dess förutan vet man ånnu icke, at det finnes någorstådes i verlden vildt, ej eller har man ånnu sett det i någon Botanisk Trågård. Jag beskref det fullkomligen, samlade stånd dåraf tilråckeligen och gjorde anstalt at få det hemflyttadt til Upsala Trågård, hvarom jag af *Arch. Linnæus* så högeligen var anmodad.

CAL. *Involucrum universale* monophyllum, infundibuliforme, basi angustius, ore amplum, denticulatum, s. profunde crenatum, spicam dimidiam

diam usque tegens; membranaceum, basi crassiusculum. Spica pedunculata, imbricata, ovata, perianthio communi duplo longior, apice antheris coronata. Gluma bivalvis: *Valvulæ* oppositæ, corollam tegentes, altera alteram excipiens, duplici lamella compositæ, quæ a tergo coalitæ, anterius divisæ, versus basin in pedunculum quasi angustatæ, apice obtusæ & fere semicirculares, oblongæ, æquales.

Cor. monopetala (univalvis Linn.) basi lanceolato-angustata, apice linearis, levissime laciniata, quod tamen vix nudis oculis observari potest. Magnitudine, situ & figura valvulis glumæ cæterum simillima, ex quibus etjam tegitur.

Stam. *Filamenta* tria, capillaria, extra corollam prominentia. *Antheræ* oblongæ, didymæ, apice utrinque bifidæ, laciniis minimis parum reflexis.

Pist. *Germen* ovatum, minimum. *Styli* duo, capillares, laxi, figura staminum, illis breviores. *Stigmata* cirrhosa s. contorta, extra corollam prominentia.

Radix fibrosa.

Caulis ramosus, fistulosus, geniculatus. *Rami* stricti, juxta genicula oriundi, geniculati, fructificationem spicatam in summo gerentes.

Folia ex geniculis oriunda, basi spathiformia, fructificationem non dum exspansam tegentia. Inferiora caulem amplectentia, medio angustata, reliqua parte graminosa, linearia, inferius latiora, versus apicem acuminata. Superficie inferiore subscabra, exteriore lævia.

Pedunculi incurvati, solidi, spica duplo longiores.

Color. *Involucri* communis lucido-viridis. *Spicæ* obscure violaceus, cum striis lucido purpureis,

Antheræ recentes ex flavo albidæ, marceſcentes, ferrugineæ. *Geniculorum* rubens.

Caulis & *Folia* gramineo-viridi colore tinguntur.

LONGITUDO a ſpith. 2. ad ped. 1. ſvec.

Craſſities graminis ordinarii ex Phalaridis genere. Spatium inter genicula pollic. circiter 4; Longitudo ſpicæ pollic. ½; *Pedunc.* fere pollic. unius.

LOCUS circa *Smirnam*, copioſe prope rurale prædium Burnaba, in campis planis ſpatioſis.

TEMPUS: menſe Martii d. 22 St. V. egregie florens lectum.

OBS. Pedunculi incurvati; ſpica ad dimidium perianthio communi tecta, & apice antheris ornata; hoc figuram refert *cornucopiæ* pictorum ſatis adcuratam, hinc ratio nominis patet. Antheram unam ante reliquas marceſcentem in omnibus floribus vidi.

3. HYPECOUM procumbens. *Linn. ſpec.* 124.

CAL. *Perianthium* diphyllum. *Foliola* ovata, concava, acuminata, colorata.

COR. compreſſa. *Petala* quatvor; horum *duo maxima*, oppoſita, triloba, lobulis obtuſis, intermediis longioribus approximatis, lateralibus brevioribus reflexis latioribus angulo longitudinali per dorſum majorum petalorum decurrente; *duo minora* inter majora, unum utrinque, ad baſin usque in duas lacinias diviſum: laciniæ oblongæ, apice obtuſiuſculæ, baſi coalitæ, punctis nigris ad baſin longitudinaliter notatæ. *Nectaria* bina, unum utrinque, oblongum, connivens, petiolatum, petiolo reliqua ejus parte dimidio breviore; Baſi petali minoris affixum fovea Nectarifera ad baſin; antice & poſtice ambo (nectaria) antheras amplectuntur.

STAM.

STAM. *Filamenta* quatvor, capillaria, distinctissima. *Antheræ* oblongæ, connatæ.

PIST. *Germen* oblongum, cylindricum, versus extremitates utrinque parum attenuatum, longitudine staminum. *Stylus* nullus. *Stigma* bifidum, reflexum, extra antheras prominens.

PER. *Siliqua* contorta, cylindrica, inæqualis, utrinque ad extremitates acuminata, bivalvis, multilocularis.

Sem. plurima, globulosa, loculis inclusa.

RADIX fibrosa.

CAULIS simplex, teretiusculus, fructificationes plures in summitate gerens. *Pedunculi* brevissimi, teretes.

PETIOLI subtus convexi, supra depressi.

FOLIA radicalia, composita foliolis alternis, laciniatis: laciniis alternis, lanceolatis, acuminatis terminali trifida.

LONGITUDO spithamalis.

COLOR. Corollæ citrinus. Foliorum & calycis lucide viridis.

LOCUS: circa *Smirnam*, juxta muros hortorum.

Floret mense Januarii, lecta d. *6*. Jan. 1750.

Nomem Turcicum Bleblebi Tchidgek h. e. Ärt-Blomma.

Apes ex Nectario mel copiosum colligunt.

4. ANAGALLIS monelli?

CAL. *Perianthium* pentaphyllum. *Foliola* acuminata, compressa, patentia.

COR. *Petalum* unicum. *Tubus* nullus. Corolla basi perforata, plana. *Laciniæ* basi coalitæ, cordatæ, integræ, longitudine calycis. *Nectarium* unguis brevissimus ad basin laciniæ, faucem claudens & stamina sustinens.

STAM. *Filamenta* quinque, capillaria, inferne angu-

gustiora, pilosa, corolla breviora, unguibus Nectarii imposita. *Antheræ* impositæ, oblongæ, minimæ, didymæ.

PIST. *Germen* globosum, infra ungues Nectarii. *Stylus* capillaris, situ & longitudine staminum. *Stigma* capitatum, simplex, depressum.

PER. *Capsula* globosa, membranacea.

SEM. plurima, angulata, receptaculo inæquali libero annexa.

RADIX flexuosa, perpendicularis, tenuis, fibrillas tenuissimas ad latera emittens.

CAULIS spithamæ ½; angulatus, ramosus.

FOLIA ovato-lanceolata, acuminata, opposita, sessilia.

COLOR. Cor. intense cœruleus, basi s. tubo rubescente.

LOCUS. Smirna.

5. MIRABILIS Jalapa.

CAL. *Perianthium* pentaphyllum, minimum. *Foliola* ovata, lanceolata, concava, dorso longitudinaliter angulata, conniventia.

COR. monopetala. *Tubus* longissimus, incurvatus, superius crassior, patens. *Limbus* patens, quinquelobus, lobis obtusis, emarginatis, in medio superiore superficie longitudinaliter plicatis; spatio inter lobos etjam longitudinaliter plicato, sed subtus.

STAM. *Filamenta* quinque, corolla longiora, capillaria, ex basi tubi oriunda. *Antheræ* subrotundæ, inæquales, erectæ.

PIST. parum declinatum. *Germen* globosum. *Stylus* longitudine & figura filamentorum. *Stigma* orbiculato-convexum.

CAULIS herbaceus, quatvor-pedalis, crassitie pollicis, ramosus.

Folia cordato-lanceolata, oppoſita, petiolata; *Petioli* breves, ſupra plani, ſubtus convexi.

Fructificatio ſeſſilis.

Color *Caulis* lucido viridis. *Folia* ſaturate viridia. *Flores* coccinei.

Locus. colitur in Cairi hortis & ambulacris.

Tempus. floret tota æſtate & autumno.

6. SOLANUM incanum.

Cal. *Perianthium* monophyllum, oblongum, angulatum: anguli communiter quinque, longitudinales; ſemiquinquefidum: laciniis oblongis, acuminatis, dorſo angulatis, interius canaliculatis, nonnullis integris, plerisque bifidis, magnitudine lacinularum. *Aculei* breves, acuminati, rigidi, hinc inde in ſuperficie calycis, maxime in angulis ſparſi; calyx cæterum tormentoſus.

Cor. monopetala, rotata, patens. *Tubus* brevis intra calycem abſconditur, longitudine partis integræ calycis. *Limbus* quinquefidus, plicatus, ad medium diviſus, altero medio integro, laciniis triangulato-acuminatis, ſpatiis intermediis ſemilunatis, nervoſis, amplis, dorſo tomentoſis, ſupra glabris.

Stam. *Filamenta* communiter quinque l. ſex, breviſſima, erecta, ſubulata, compreſſa, tubo petali proxime infra limbum inſerta. *Antheræ* oblongæ, angulatæ, conniventes, contiguæ, baſi compreſſæ, apice attenuatæ, ſphacelatæ, tubulatæ tubulis duobus parallelis, uno in apice ſinguli anguli.

Pist. *Germen* perfecte conicum. *Stylus* filiformis, ſtaminibus communiter longior. *Stigma* obtuſum, ſimpliciter vel triduplicato emarginatum, craſſitie ſtyli.

Per. *Pomum.*

Color. *Perianthii* anguli cani, ſpatium intermedium virideſcens. *Corolla* purpurea. *Antheræ* flavæ, apice ferrugineæ. *Germen* crude virideſcens. *Stylus* albicans. *Stigma* obſcure viride.

Obs. vix in ulla planta partes fructificationis magis aberrant: *Perianthium* ſemiquinquefidum eſſe debet, ſed laciniæ lacinulatæ & ad baſin usque diviſæ, faciunt ut octo-usque ad decemfidum inveniatur.

Petalum ſemiquinquefidum communiter eſt, ſed haud pauca vidi quatuorfida, & alia quorum laciniæ bifidæ plures quam quinque mentiebantur.

Stam. numerus ſecundum characterem *Solani* quinquenarius eſſet, ſed ex viginti individuis, quæ examinavi, plures inveni, quæ ſtamina ſex habuere & alia quæ ſeptem.

Stylus longior ſtaminibus in Solanis eſt, ita etjam heic in nonnullis, in pluribus tamen brevior, vel ſaltem longitudine æquans.

Stigma in Solanis communiter eſt integrum, in hoc vero ſemper apice emarginatum vel ſulcatum, ſulco in nonnullis ſimplici, in aliis duplici, quod etiam numerum loborum mutat, qui in ſimplicibus duobus, in duplicibus tribus.

Folia ovata, angulata, tomentoſa.

Caulis fruteſcens, tripedalis, ramoſus, craſſitie digiti.

Nomen Ægyptiis *Meringam.*

Uſus: pro cibo fructus valde communis in ægypto.

7. CORDIA Myxa.

Caulis arbor ingens, æqualis, ramoſa ramis parcioribus.

Cortex levis, fuſcus, parum rugoſus.

Gem-

Gemmæ protuberantes, bilabiatæ, labio *ſuperiore* convexo, inæquali, lamelloſo, ſtipulæ loco inter pedunculum & ramum poſito; *inferiore* plano, marginato, angulum obtuſum cum ramo formante, ſinu a ſuperiore diſtincto, calloſo, pedunculo pro baſi inſerviente.

PEDUNCULIS teres, parum tortus, latere inferiore planiuſculus, parum ſulcatus, folii dimidia longitudine, pennæ anſerinæ craſſitie.

FOLIA valde ſparſa, ſubovata, baſi minimo ſpatio anguſtata, apice acuminata, margine integerrima, irregularite undulata, ſuperficie cruſtacea, nervoſa, nervis a dorſo elevatis robuſtis, ſubſtantia exſucca & fere coriacea, colore ſuperius ſaturate viridia, ſubtus pallide virideſcentia, nervis albido-ferrugineis.

FRUCTUS. *Drupa* globoſa-acuminata, petiolata, baſi perianthio tecta, exterius ſicca duriuſcula, interius pulpoſa, pulpa ſemini adhærente tenaciſſime mucilaginoſa, parum adſtringente, parum dulcis.

SEMEN. *Nux* ovato-acuminata, duriſſima, bilocularis.

LOCUS: ægypti horti.

TEMPUS: menſe *Novembri* fructus matureſcunt.

USUS. Sebeſten l. Myxæ fructus Phamacopæis.

8. LYCIUM europæum.

CAL. *Perianthium* momophyllum, minimum, erectum, quinquedentatum: denticulis parvis, acuminatis; ſubquinquangulare: angulo longitudinali, obtuſiſſimo, cuivis denticulo correſpondente.

COR. *Petalum* unicum. *Tubus* cylindraceus limbo multo longior. *Limbus* quinquepartitus, patens, laciniis ovatis, obtuſiuſculis: Vena longitudi-

nali, cuique laciniæ in tubo correſpondente. *Faux* aperta, patens.

STAM. *Filamenta* quinque, intra faucem corollæ, longiuſcula, (tubi dimidia longitudine). *Antheræ* ſimplices, oblongæ, impoſitæ fauci corollæ.

PIST. *Germen* ovatum, parvum, in fundo perianthii, ſquama longitudine & figura germinis cinctum. *Stylus* erectus, filiformis, verſus apicem craſſior. *Stigma* integrum, truncatum, orbiculatum.

CAULIS. Frutex plusquam humanæ altitudinis, virgultuoſus, ramoſiſſimus, ſpinoſus: *ſpinis* breviuſculis, robuſtis, acuminatis, rectis, plerumque ad baſin foliorum.

FOLIA oblanceolata, baſi producta, anguſta, tuberculo breviſſimo ſcabro ex caule prodeunte inſidentia, quinque vel plura ex eodem tuberculo prodeuntia.

PEDUNCULI filiformes, longiuſculi (longitudine partis anguſtatæ foliorum), intra folia ex eadem baſi prodeuntes, fructificationem unicam ſuſtinentes.

COLOR. *Corolla* pallide purpurea. *Stigma* virideſcens. *Folia* lucide viridia ut & *Perianthium* & *Pedunculi*.

LOCUS: *Ægyptus* inferior, extra Cairum, in dumetis prope ripam Nili.

9. CHENOPODIUM ægyptiacum.

CAL. pentaphyllus: Foliola concava, apice obtuſa, deflexa, margine leviſſime membranacea, patentia.

COR. nulla.

STAM. *Filamenta* quinque, capillaria, foliolis oppo-

posita, calyce breviora, patentia. *Antheræ* didymæ, erectæ.

PIST. *Germen* brevissimum, vix distinguendum. *Stylus* conicus, crassiusculus, longitudine staminum, integerrimus. *Stigma* bifidum, coronatum laciniis reflexis.

PER. nullum; semen infra calycem reconditum & basi styli tectum.

SEM. unicum, subrotundum, apice parum productum, subcompressum, parvum.

CAULIS fruticosus, ramosissimus. Ramis radicalibus longitudine 2 l. 3 spithamarum, teretibus.

FOLIA oblonga, hinc convexa, inde planiuscula, obtusa, carnosa. *Fructificationes* sessiles, acervatæ, ex foliorum alis.

RADIX arborescens.

LOCUS: Alexandriæ rudera prope maris *Mediterranei* litus.

TEMPUS: floret Mense *Majo*.

USUS in Acetariis ab Ægyptiis adhibetur, ob gustum salino-aromaticum, satis bonum. *Sal alkali* forte ab hac in aliis regionibus paratur & parari potest; in Ægypto vero *Mesembryanthemum* hunc in finem semper adhibetur, quod in iisdem ruderibus Alexandriæ cum hac planta communiter & copiose crescit.

10. CICUTA virosa. *Linn. Fl. sv.* 239.

Copiose crescit ad litora *Nili*, imprimis ad margines insularum undique. In insula parva inter Cairum vetus & pagum Gissa, illi, in qua est Nilometrum, opposita a meridie, vidi ego mense Novembri 1750, folia ejus copiose enata, a Bovibus vero & Bubalis, qui pascua ibi habebant quod notatu dignum est, omnino intacta, dum omnes circumstantes herbas sedulo devoraverant.

cfr. obſ. de *Phellandrio* & *Cicuta* in *Differt. de virib. Plant.* quam jam primum ipſe ſub adeo diverſo cœlo αὐτόπτης adſtruere poſſum, & argumentum præbere, quod natura ſibi ubique ſit ſimilis.

11. LINUM ſativum. *Bauhin. pin.* 214.

Colitur copioſiſſime in *ægypto*, præcipue in Inſula *Delta*, & juxta Damiatam. Ingenti quantitate præparatum exportatur quotannis Venetias & Liburnum. Molle eſt & bonum, non tamen Europæum bonitate ſuperans. Telæ contexuntur adhuc hodie ex Lino in Ægypto, ſed groſſiores & nullius pretii reſpectu ad Europæas; a Turcis tamen copioſe coëmtæ, etjam ab Europæis pro uſu viliore. Non melioris texturæ fuiſſe lintea illa antiquorum Ægyptiorum adeo decantata, docent illæ, quæ adhuc hodie Mumiis circumvolutæ videntur. Tempore autem quo Ægyptus ſolus artem poſſidebat linum colendi & lintea texendi optima erat. Denſæ nunquam ſunt telæ Ægyptiorum ut Europeæ, ſed leviter contextæ, hinc molliores & magis flexiles, & eadem ratione diutius durant, non enim adeo cito rumpuntur ac noſtrates, quæ ob nimiam denſitatem fragilitati magis obnoxiæ. Linteo ſolo, ſola Ingigofera tincta, plebs ægyptica induitur & melius habentes pallium nigrum ex lana ſuperimponunt. Grande admodum creſcit Linum in Ægypto, quatvor pedum longitudine vidi caulem, & arundinis vulgaris craſſitie.

TEMPUS: floret menſibus hibernis.

12. ORNITHOGALUM umbellatum.

CAL. *Spatha* monophylla, laciniata, marceſcens: laciniæ tres, longitudine corollæ, ovatæ, apice acuminatæ.

Cor. dimidia parte erecta, reliqua patens; *Petala* ſex, baſi coalita, lanceolata, ſingula ſingulum filamentum ſuſtinente; Linea longitudinalis per medium ſinguli petali decurrens.

Stam. *Filamenta* ſex, plana, baſi latiora, apice attenuata, ſimpliciſſima, ad baſin petalorum inſerta, petalis dimidio breviora. *Antheræ* didymæ, erectæ.

Pist. *Germen* ſubgloboſum, angulatum, angulis ſex. *Stylus* ſubulatus, longitudine ſtaminum. *Stigma* ſimplex, breve, obtuſum.

Radix bulboſa, ſolida. *Folia* linearia, graminea, marginibus pubeſcentia, ſuperficie glabra. Scapus breviſſimus. Fructificatio umbellata, *Pedunculi* circiter X, corolla triplo longiores, teretes. Color corollæ candidus.

Locus: circa *Smirnam* haud procul a mare, extra muros hortorum, lecta d. 6 Jan. 1750.

13. ALOE perfoliata vera.

Symbolica eſt planta Mahometanis in ægypto præſertim, religioni quodammodo dicata, omnes nempe Mecca ex religioſo itinere reduces, plantam hanc ſupra portam ædis, quæ juxta plateam publicam eſt ſuſpendunt, nec certius habebis ſignum poſſeſſorem domus ſanctum adeo perfeciſſe opus, ſempiternam quam promoveri credit felicitatem, ſymbolo ſemper virente ſignificaturus. Superſtitionis pleni ægyptii dicunt, quod, ſuſpenſa ſupra portam planta, impediat ne dæmones vel ſpectra domum intrent, & huic ſcopo ſupra portas Chriſtianorum, & Judeorum, qui omni ævo nugas lubenter auſcultarunt, appenſam videbit, qui Cairi perambulat plates. Extra Cairum vix eandem conſvetudinem obſervaſſe

ſe memini. In hortis ægypti communiſſima planta.

Usus. aquam ex illa diſtillant ægyptii in Pharmacopoeis Cairinis venalem, ad tuſſim cohibendam, ab illis commendatam. Datur etjam aqua hyſtericis & aſthmaticis cum fructu. Quantum valeat in *Ictero* ſine febre adhuc recenti, ipſe vidi. Dabat Chirurgus expertus Gallus Copto 40 annorum Icterico aquam ex Aloë diſtillatam quatvor vaſcula Theæ de die, qui intra quatriduum ſanatus eſt, remedio noſtris Pharmacopoeis hucusque ignoto, ſed quod locum meretur ſuum, nec difficulter comparandum, cum in Provinciis Auſtralioris Europæ facile coli poſſit planta.

Arabice Sabbara.

14. LAWSONIA ſpinoſa.

Cal. *Perianthium* quadrifidum, monophyllum. *Tubus* ſubrotundus, breviſſimus: *Laciniæ* lanceolatæ, acuminatæ, parum convexæ, patentes, diſtantes, perſiſtentes.

Cor. *Petala* quatvor, ſubrotunda, baſi anguſtiora, cum laciniis calycis alternantia, illisque parum longiora, patentia, verſus finem vero floreſcentiæ rugoſa & complicata.

Stam. *Filamenta* octo, apice attenuata, reliqua parte craſſiuſcula, duo per paria approquinquata, intra lacinias calycis ſita, illorumque baſi affixa, illis duplo longiora. *Antheræ* ſubrotundæ, incumbentes, ſulco in medio notatæ.

Pist. *Germen* globoſum. *Stylus* ſimplex, figura & magnitudine ſtaminum. *Stigma* minimum, apicem ſtyli conſtituens.

Radix ſibroſa, arborea. Caulis arbor humanæ altitudinis, ramoſus: Rami teretes, tenues, in acumen terminati.

Flo-

FLORES per *Racemos* diſponuntur, qui decompoſiti, ex ramulo majori minoribus prodeuntibus, quibus inſident *Petioli* flores ſuſtinentes, florum longitudine, capillares, oppoſiti.

FOLIA copioſa, lanceolata, proxime ſub ramulis, ſeſſilia, terminata baſi anguſtiſſima breviſſima plana, quam petiolum, ſi velis appellare licet.

COLOR. *Calyx* lucidiſſime viridis. *Corolla* flava. *Filamenta* & *ſtylus* albicant. *Antheræ* & *ſtigma* brunna. *Linea* albicans ab utraque perte rimæ in antheris. *Caulis* lucide fuſcus. *Folia* lucide viridia. *Pedunculi* ex viridi albicantes.

LOCUS *Ægyptus* ſuperior & inferior & *India*.

TEMPUS floret a Menſis Maji initio usque ad initium Auguſti, in Ægypto, flores ſucceſſive propellens.

USUS: folia in pulverem ſubtiliſſimum redacta in aquam ferventem infunduntur, ex quantitate ut fiat paſta, quæ alligatur unguibus manuum & plantis pedum & per noctem integram manet, color inde efficitur fulvus, qui orientalibus populis in dictis partibus in deliciis eſt. Durat color per tres l. quatvor ſeptimanas, antequam illum renovare opus eſt. Uſus in ægypto adeo antiqvus ut ungves Mumiarum eodem colore tinctas obſervaverim. Ingenti copia ex ægypto quotannis portatur Pulvis, ut divitiæ appellari poſſit poſſeſſio plantæ.

Nomen Arab. Chenna.

Flores ſiccati odorem ſpargunt fragrantem, quæ a defloratis tolerari non poteſt.

15. ANONYMA dubia.

CAL. *Perianthium* pentaphyllum. *Folia* triangularia, ſubacuminata, margine & apice membranaceo colorata, perſiſtentia, corolla duplo breviora.

COR.

Cor. Petala 5, obtusa, concava, ovata, staminibus breviora.
Stam. *Filamenta* octo, capillaria, apice reflexa. *Antheræ* didymæ, erectæ.
Pist. *Germen* tetragonum, breve. *Stylus* germini continuus tetragonus, longitudine staminum. *Stigma* quadrifidum, laciniis reflexis, apice clavatis.
Per. *Capsula*.
Facies est *Ericæ*.
Rad. fibrosa.
Caulis. frutex tripedalis, ramosus. *Rami* virgultuosi.
Folia triangularia, minima, imbricata, sessilia.
Flores pedunculati. *Pedunculi* minimi, teretes, infra folia oriundi.
Color. Corolla candida. Caulis rufescens. Folia pallide viridia.
Tempus florescentiæ Mense Martio.
Locus. Circa *Smirnam* ad fossas aquosas.
(*Hanc plantam enodare non potui, nec similem inter Authoris pl. siccas vidi; forte species Ericæ*).

16. ANAGYRIS fœtida.

Cal. *Perianthium* monophyllum, tubulatum, proxime supra tubum, postica imprimis parte, ventricosum, tubo striato; *limbus* quinquedentatus denticulis duobus superioribus brevioribus; omnibus acuminatis.
Cor. papilionacea. *Vexillum* obcordatum, basi coarctatum, apice sinuatum, lateribus semicirculare, connivens, alas amplectens, superficie interna versus apicem elevatum & maculis nigris parvis plurimis notatum, alis dimidio brevius. *Alæ* pedunculatæ, pedunculis compressis, membranaceis, posteriori alarum parti suffixis, apice ob-

obtusissimæ, basi angulatæ, angulo obtuso e regione pedunculi; anteriore parte rectilineæ, posteriori semicirculari; lateribus convexæ longitudine alarum, ab alis non distantes.

Carina diphylla: Foliola alis similima, in media parte convexa, membrana tenui cohærentia, stamina tegentia usque ad pedunculorum initium.

Stam. *Filamenta* X, deorsum parum incurvata, basi crassiuscula, apice attenuata, limbo tubi imposita, basi levissime & spatio vix visibili cohærentia, longitudine carinæ. *Antheræ* didymæ, erectæ, ovatæ, compressæ.

Pist. pedunculatum, pedunculo longitudine tubi, fundo tubi affixum. *Germen* oblongum, flexuosum, compressum, longitudine tubi. *Stylus* dimidia longitudine germinis, teretiusculus, incurvatus. *Stigma* minimum, simplicissimum.

Pericarpium *Legumen.*

Caulis fruticosus. *Petioli* posterius convexi, anterius canaliculati. Folia ternata: Foliolis ovato-lanceolatis, apice obtusis, lateribus conniventibus. *Pedunculi* teretes, longitudine calycis, in racemum dispositi.

Color. corollæ fusco-flavescens. *Calycis* ex fusco virescens. *Folia* subcana.

Locus: circa *Smirnam* locis depressis.

Tempus: floret mense Januario.

17. CASSIA (Sopher) *foliolis quinque parium ovato-acuminatis, successive ab infimis ad superiora longioribus.*

Legumen teres, æquale, lateribus convexis, marginibus parum attenuatis apice obtuso cum acumine, valvulis transversalibus numerosis (fere sexaginta) instructum, quæ membranaceæ, tenuissimæ.

Se-

Semina ovato-orbiculata, basi acumine obtusiusculo terminata, compressa, medio spatio ovali parum excavato notata.

Caulis. Arbor.

Folia quinque-pinnia. *Foliola* ovato-acuminata, petiolata, petiolo brevissimo; margine levissime ciliata; infima reliquis minora; reliqua per paria successive majora usque ad suprema, quæ reliquis longiora; lanceolata. *Rami* & *Radix* canaliculata.

Glandula subglobosa, apice parum acuminata, anterius plana sulcata, pone convexa, proxime supra basin Rachidis interiori ejus superficie. *Stipulæ* duæ, una utrinque, subulatæ, parvæ, ad latera ejusdem rachidis. *Pedunculi* ex alis, breves, florem unicum sustinentes, plures ex eadem basi prodeuntes.

Color *foliorum* anterius obscure viridescens, pone lucido-viridis. *Flores* lutei.

Odor fortiter fœtens, omnino corticis *Sorbi* aucupariæ.

Locus. Cairi horti.

Nomen Arab. *Sopher*.

18. CASSIA Fistula Hiarsciambar.

Radix arborea. Caulis arboris plerumque flexuosus, superficie levis.

Folia octo in quovis ramulo, alterna, parum distantia, nullo impari, ovata, apice emarginata, superficie glabra, supra obscure rufescentia, subtus lucide viridia.

Petioli brevissimi, teretes. *Rami* teretes. Fructificatio ut in *Linn. Generibus*.

a.) *Stylum* ego videre non potui & vix credo aliquem poni debere, cum stigma sit minimum, sessile & extremum punctum germinis constituat.

b.)

b.) Quomodo *ſtigma* aſſurgens dici poſſit non video: germen incurvatum, apice deorſum flexum, ſtigmati eundem reddit ſitum. c.) Roſtrum in *antheris* majoribus, dum recentes ſunt, diſtingui a filamentis non poteſt, dum vero marceſcunt antheræ & hæc pars arida evadit, filamenta vero adhuc vigent, ex quo colligitur Antheræ eſſe partem hoc roſtrum, non vero filamenti, quod in recenti planta errori locum reddere poſſit.

Locus: In ægypto ego vidi & deſcripſi, prope canalem, qui aquam ex Nilo in Alexandriam transfert, in agro fœcundo, ubi inter Palmas dactyliferas aliquot arbores inveniebantur, craſſitie 2 ad 3 ſpitham. & longit. 12 ped.

Tempus floret Menſe *Majo* integro. d. 24 Maj. Flores ejus legi, tuncque in quibusdam Antheras exaridas vidi, in aliis vero corollas non dum expanſas.

Nomen Arab. *Hiarſciambar.*

19. CASSIA *Ketſchta.*

Folia ſex-pinnia. *Foliola* lanceolato-ovata, mollia, exterioribus minoribus.

Locus: India & *Arabia*, rariſſime in hortis Ægypti obvia, ubi tenera arbuſcula ſemel a me viſa. Fructum habere dicitur ſucco albo ſubſpiſſo copioſo plenum.

Nomen *arabibus* Ketſchta.

20. PUNICA Granatum.

Punicam flore pleno variantem caule minore, foliis ſaturatius viridibus, flore ſterili. *Cypri* incolæ Balaustiam appellabant & ut arborem ſingularem mihi monſtrabant, illa imprimis inducti ratione, quod fructum non ferebat myſterii naturæ ignari.

21. ROSA varia.

α. Nomen Arab. in Ægypto hodiernum *Uard.* quod cum Ebræo BARKANIM *Celf. Hierob.* 2. *p.* 192. nullam habet convenientiam, forte diverſis varietatibus diverſum impoſuerunt nomen Orientales, adeo ut Ebræum olim datum fuerit Damaſcenis *Hort. Upſal.* Arabicum vero illæ β. vel aliæ qua in Arabia communis: Hodie vero *Uard* commune eſt nomen omnibus varietatibus in Ægypto, ubi fere omnes inveniuntur.

β. ROSA *rubra multiplex* H. U. β. communis eſt in hortis Roſettæ & Damiatæ, ubi colitur magna copia pro aqua extrahenda; parvas habet corollas, nec valde odoratas, hinc non magni æſtimatur imprimis Cairi, cum aquam non præbeat niſi parva quantitate & illam vix odoram, quod præcipue hic deſideratur.

γ. ROSA *lutea multiplex* H. U. γ. rarior eſt, inter reliquas colitur Damiatæ & in Ægypto ſuperiore propter elegantiam.

δ. ROSA *alba flore pleno* H. U. δ. colitur copioſe in hortis Provinciæ *Fajhum* in Ægypto ſuperiore, haud longe a Pyramidibus remotæ. Pallida eſt nec omnino candida, potius rubens; corolla eſt multiplicata, pugni ſæpe magnitudine, fragrantiſſimo odore, omnes quas unquam vidi ſuperans. Arbuſculæ inveniuntur inſigni ætate. Hæc pro Aqua diſtillanda ab Ægyptiis & Turcis expetitur. In Fajhum incredibilis copia quotannis diſtillatur & venditur in Ægypto, inque alias terras transſportatur. Pharmacopœus, officinam in platea Nationis Franciæ habens, quotannis 1500 ℔ coëmit præparatam & in vaſis cupreis cera intus obductis adportatam, quam cum lucro Cairenſibus vendit.

USUS

Usus *aquæ* in luxu orientalium ad manus, faciem, barbam & vestimenta irroranda, quæ irrorata fumo Olibani, ligni Aloë &c. adsperguntur, dum laute quis hospitem excipere cupit.

22. NYMPHÆA Lotus.

CAL. *Perianthium* tetraphyllum. *Foliola* ovata, basi parum concava, longitudine petalorum exteriorum, nervosa.

COR. *Petala* numerosa (18 fere semper), germinis lateri insidentia, triplici serie disposita: horum quæ in *exteriore* ovato-lanceolata, dorso angulo longitudinali parum elevato notata, inter qvem & marginem venæ conspicuæ pellucidæ; basi ungviculo calloso terminata; hæc numero sunt qvatvor. *Mediæ* seriei petala oblongo-lanceolata, venosa; basi ut antecedentia illis paulo breviora, vix regulariter disposita, numero sunt octo. *Interiora* oblongo-lanceolata, venis & ungviculis vix conspicuis, angusta, antecedentibus duplo breviora, proxime infra marginem externum germini inserta, numero sex.

STAM. *Filamenta* numerosa (supra septuaginta), plana, erecta, basi lata, sensim versus apicem attenuata, apice obtusa, parum introrsum flexa: Exteriora longiora, qvæ petalis longissimis tertia sui parte sunt breviora. *Antheræ* binæ, superficiei internæ filamentorum longitudinaliter affixæ, filamentorum dimidia longitudine, ex tribus lineis elevatis constructæ. *Pollen* antherarum margini filamentorum adhærens.

PIST. *Germen* obovatum, magnum, supra parum concavum, radiis stigmatis tectum. *Stigma* patens, sessile, ex radiis viginti compositum, qui dimidia sui parte germini adnati, ex margine ad centrum parum declives, superficie scabra, scabri-

britie ex fasciculis minimis rigidis fere plumosis composita: altera dimidia pars radiorum erecta, oblongo-lanceolata, basin parum incurvata, superficie glabra, periphæriam germinis cingens. *Tuberculum* rotundum, convexum parum, in centro stigmatis, circa quod radii coëunt.

CAULIS. *Scapus* cylindricus, fistulosus: fistulis quatquor; majoribus, flexibilis, longissimus, fructificationem apice gerens unicam.

FOLIA cordato-orbiculata, peltata, sinu ad basin profundo triangulo, margine dentata: denticulis remotis, triangularibus, acuminatis, spatio emarginato unum ab altero distinguente; superficie nervosa: nervis distinctissimis, crassiusculis, basi elevatis ex umbilico foliorum prodeuntibus.

PETIOLI simplices, unicum folium gerentes, longitudine & figura caulis, sed angustiores.

COLOR *Calycis* exterius saturate viridis venis albidis, basi albidus, intus candidus.

COROLLÆ Petala quatuor exteriora exterius basi albida, angulo per medium dorsi percurrente albido; lineæ latæ, longitudinales, lucido-virescentes, ab utraque anguli parte, venis albidis a se invicem distinctæ; *margines* inferius albidi, versus apicem dilute purpurascentes. *Petala* interiora candida, dorso versus apicem dilutissime purpurascente.

Stamina media parte inferiore ex albido flavescunt, superiore sub vigore flavescentia, dum marcescunt grisea evadunt.

Linea antherarum ex griseo albescunt. *Stigmatis* radii parte adnata ferruginei, parte erecta flavi. *Umbilicus* candidus.

Caulis saturate; *Folia* paulo lucidius viridia.

MAGNITUDO & facies externa *Nymphea albæ*.

Locus. *Ægyptus* inferior copiosissime in campis vastis, (Birk) Cairi dum aqua Nili inundantur.

Tempus floret mensis Septembris medio, dum Nilus terras inundavit circa finem Octobris fructum ferens, & omnino ad fastigium suum ascendit.

Nomen Arabicum *Nuphar*. *Nymphæa Ægyptiaca* Alp.

23. DUBIA planta Schihe.

Caulis *Frutex* bipedalis, ramosus; *Rami* simplicissimi, teretes, alternatim oppositi, parum conniventes. Folia minima, conferta, subsessilia, laciniata; *laciniæ* quinque pinnatæ cum impari.

Fructificatio pedunculata, orbiculata, depressa, parva.

Cal. tetraphyllus: Folia concava, parum gibbosa, transversaliter oblonga, apice acuminata, acumine inflexa, imbricata.

Color. *Petala* tria, minima, calyce duplo minora, viridantia, margine attenuata.

Stam. plurima, minutissima.

Odor. fere Majoranæ.

Nomen Arabis *Schibe*.

Locus. *Ægypti* montosa Mense Martio.

Color luridus Origani Majoranæ. *Stamina* flava. Origanæ Majoranæ similis, sed Polyandra videtur, florentem non vidi.

24. MIMOSA (Lebbek) *foliis pinnatis*, *foliolis oblongo-ellipticis*, *petiolis clavatis*.

Cal. *Perianthium* monophyllum, tubulatum, coloratum, quinquedentatum, denticulis brevibus, acuminatis.

Cor. *Petalum* unicum, infundibuliforme, semiquinquefidum, calyce duplo longius, laciniis subacuminatis.

STAM. *Filamenta* plurima, longiſſima, capillaria, laxa, baſi concita *Antheræ* incumbentes, minime depreſſæ.

PIST. *Germen* oblongum, compreſſum, hinc gibbum, inde rectum. *Stylus* figura & longitudine ſtaminum. *Stigma* truncatum, minimum, vix conſpicuum.

PER. *Legumen* oblongum, compreſſum, latum, bivalve, parum tortum, ſuperficie rugoſa, venoſum, dorſo utrinque nervo duro caulefcente munitum, apice acumine longiuſculo canaliculato, anguſto terminatum. *Valvulæ* coriaceæ, planæ, una alteri firmiſſime adhærens.

SEM. pauciſſima, duo vel tria in quovis legumine, remotiſſima, valvulis parum elevatis incluſa, pedunculo capillari adhærentia, ovata, parva, hinc parum convexa, inde concava.

RADIX fibroſa, arborea.

CAULIS arbor. *Truncus* rectus, æqualis; *Cortex* tenuis, læviſſimus. *Rami* teretes, copioſi, ad angulum obtuſum ex trunco prodeuntes.

FOLIA pinnata. *Foliola* oblongo-elliptica, latere adverſo convexa, averſo vero perpendicularia. *Coſta foliorum* lateri perpendiculari magis approximata. *Petioli foliorum* breviſſimi, dimidia parte inferiori clavati, ſ. craſſiores, altera dimidia ſubangulati. *Stipulæ* duæ, minimæ, in latere inferiore petiolorum, ubi pars craſſior incipit. *Foliolorum petioli* breviſſimi vixque diſtinguendi. *Coſta* foliorum teres ſubſtriata. *Pedunculi* breviſſimi, teretes, aggregati, fructificationem unicam ſuſtinentes.

COLOR. *Calyx* & *Corolla* ex albido parum flaveſcentes. *Filamenta*, *Germen* & *Stylus* inferius alba, ſuperius lucide vireſcentia. *Antheræ* virides. *Truncus*

cus ex albido flavescens. *Folia* lucide viridia, dorso pallidiora.

MAGNITUDO (illorum quos vidi) Cerasi l. Amygdali mediocris altitudine; *crassities* Trunci vix brachii humani, qui duorum annorum habuere ætatem. In arborem ascendit vastam, ædificiorum altitudine, *longitudo* leguminis pedis 1½; *Lat.* poll. 1. l. 2.

TEMPUS Mensis Julii initio floret.

LOCUS. Ægyptus in hortis Cairi; an fera ibi nescio.

NOMEN Arabicum *Lebek.*

QUALITATES: folia clauduntur occidente sole, uno foliolo ad alterum applicato, expanduntur oriente.

Affinitas: *Filamenta* vere in cylindrum basi coalita; Dum vero facies externa & singulæ fructificationis partes cum *Mimosa* conveniant, vix dubito, quin sub illo genere comprehendi debeat, non obstante Filamentorum ad basin coalitione.

25. MIMOSA. (nilotica) *spinis geminatis distinctis breviusculis, foliis duplicato pinnatis: partialibus utrinque octo pluribus.*

ARBOR ingens, ramosissima, gummosa.

FLORES capitati, lutei, speciei vicinæ paulo minores & obscuriores.

LEGUMINA articulata, articulis compressis longiusculis, longa, laxa. SEMINA subrotunda, compressa.

SPINÆ omnino ut in specie vicina, sed notabiliter breviores, nec versus apicem attenuatæ, ut in altera.

NOMEN Arabis *Charad.*

USUS: Arabicum Gummi, Gummi Thuris & Succus Acaciæ ex hac arbore desumuntur, nec ex

Acacia 7. Linn. H. Upſ. ut communiter huc usque creditum fuit.

Obſ. creſcunt promiſcue fere una ſimul cum altera illa *Linn. H. Upſ.* 7. & Mat. Med. 261. atque hæc noſtra; hinc, dum per fatum in Europam non niſi iſta tranſlata fuit, nec ab Alpino diſtinctio facta, factum eſt ut pro vera Acacia Ægyptiaca ab omnibus Botanices & Mat. Med. Scriptoribus habita fuit, quæ numquam pharmaca produxit, genuina vero huc usque non niſi cultoribus ſuis cognita. Ægypti vero optime & ſollicite dignoſcunt unam plantam ab altera & diverſo etjam nomine utramque diſtingvunt, hanc nempe quæ gummi & ſuccum porrigit *Charad*, alteram vero, quæ nullius eſt uſus, *Fetne* appellant.

Differunt vero inſigniter: a) *Magnitudine caulis* qui in *Acacia* vera eſt arbor ingens, in altera vero vix ultra altitudinem octo vel decem pedum adſcendit. b.) *Florum facie externe*, qui in noſtra obſcuriores, paulo minores & neque viſui, neque odori adeo grati, ac alterius qui coloris lucidioris, odoris magis ſvaveolentis, formæ magis convexæ & unitæ. c.) *Figura Leguminum* differentiam efficit maxime conſpicuam, illa enim in noſtra ſunt articulata ut in *Mimoſis ſenſitivis*, in altera vero teretia, cylindrica, unita. d.) *Numero foliolorum partialium* quæ in vera vix infra numerum octonarium, raro ſeptenarium, ſæpius vero ultra usque ad decem &c. inveniuntur, in altera vero qvinqve & ulterius ſemper adſunt.

Locus utriusqve eſt in Ægypto inferiore rarius, ubi in hortis plerumqve coluntur; nonnumqvam tamen ſpontaneæ videntur, ut in deſerto arenoſo prope antiqva ſepulcra Ægyptiorum, in ægypto ſuperiore ubi ex *Acacia* vera imprimis ſylvæ in-

integræ exiſtunt; In *Arabia Petræa*, unde Gummi Arabicum ingenti copia colligitur, juxta ſinum borealem maris rubri, ad montis *Sinai* pedem, unde Gummi Thuris provenit; appellant vero qvotqvot in Ægypto mercaturam ſimplicium exercent, *Gummi Thuris* illud, qvod ex montis Sinai confiniis adſportatur, nomen illo exponentes ex *Thur* & *Thor*, qvod nomen eſt portus in ſinu boreali maris rubri juxta dictum montem, & didiſtingvunt ab *Arabico*, qvod per *Suez*, alterum portum maris rubri prope Cairum advenit. Præter hanc differentiam loci, differunt etjam unum ab altero nonnullis attributis. *Thuris* Gummi magis pellucidum, albidum vel coloris omnino expers eſt; *Arabicum* vero, minus pellucet & coloris eſt ferrugineo vel griſeo flaveſcentis.

26. ANEMONE coronaria.

Cal. *involucrum* triphyllum, remotum: *Foliola* oblonga, laciniata ad dimidium, laciniis oblongis, duplicato lacinulatis.

Petala ſex ad octo, erecto-patentia, ovata, parum acuminata, externe parum villoſa, per ſeries diſpoſita.

Stam. *Filamenta* corolla triplo breviora, capillaria, plurima. *Antheræ* didymæ, erectæ, ovatæ.

Pist. *Germina* plurima, minutiſſima, oblonga, in globum cornata. *Styli* vix ulli. *Stigmata* ſimplicia. *Receptaculum* globoſum.

Color. *Petala* intenſe coccinea, ungvibus albida, cum ſtriis pallide coccineis. *Antheræ* purpuraſcentes. *Filamenta* pallide coccinea. *Stigmata* purpuraſcentia.

Locus: *Natolia* circa Smirnam, ad pedes montium & in campis apertis.

Tempus floret menſe Februarii. Lecta & deſcr. d. 11 Febr. 1750.

27. CLEMATIS orientalis.

Cal. nullus, niſi ſtipulas velis a flore remôtas, corollam nondum expanſam amplectentes.

Cor. *Petala* quatvor, ovato-lanceolata, ſubrugoſa.

Stam. *Filamenta* circiter 20, receptaculo affixa, membranacea, interius concava, exterius convexa, medio latiuſcula, verſus apicem acuminata, ad baſin parum attenuata. *Antheræ* didymæ, oblongæ, erectæ.

Pist. numeroſa *Germen* oblongum, parvum. *Stylus* tomentoſus, longitudine ſtaminum. *Stigma* multifidum.

Per. nullum.

Sem. ſubrotunda, inæqualia, incana, caudata, cauda corollam dupliciter ſeparante.

Caulis arbuſcula dupla hominis longitudine.

Folia ovata, inferiori medio denticulata, ſuperiori crenata, glabra, petiolata. *Petioli* teretes, poſterius convexi, anterius canaliculati, folio dimidio breviores, plures ex una gemma oriundi. *Gemmæ* oppoſitæ binæ, ſpatio æquali a ſequentibus remotæ.

Fructificatio pedunculata. *Pedunculi* teretes, capillares, ſtipula terminati, triangulari ſubcompreſſa, lateribus emarginata, angulis ſubacuminata. Pedunculus ſtipulis infixus, brevis, craſſiuſculus, incanus, qui pro receptaculo haberi poteſt.

Locus circa *Smirnam* in ſepibus.

Tempus: Decembri floret, Januario ſemina caudam auctam habere & matureſcere incipiunt.

28. ORIGANUM ægyptiacum.

Cal. *Perianthium* parvum, erectum; *tubus* minimus

mus, cylindricus; *limbus* semiquinquefidus: laciniis quatvor, acuminatis, parvis; quinta quæ posterior lata, obtusa; omnes longitudine æquales.

Cor. ringens; labium superius fornicatum; inferius bilobum, lobulis rotundis, concavis, basi angustatum.

Stam. quatvor, quorum duo longiora, sub labio superiore tecta.

Pist. *Stylus* simplex.

Radix fibrosa, sicca, filamenta parva dura ad latera emittens.

Caulis quatuor-pedalis, herbaceus, diffusus, ramosissimus, ramis ex radice erectis.

Folia cordato-lanceolata, profunde serrata, crassissima, succulenta, petiolata, rugosa.

Fructificatio spicata. *Spica* longa, ex petiolis longiusculis confertis composita.

Petiolorum fasciculi fere in verticillum dispositi.

Costa spicæ parum flexuosa.

Locus Arabia? In ambulacris. *Cairi* bis vidi, odoris caussa servatum.

Odor Origani cretici, sed fortior, didynamicus, aromaticus, cephalicus.

Nomen Arabis *Zatarhendi* h. e. Origanum indicum.

29. NEPETA syriaca.

Cal. monophyllus, quinquefidus. *Tubus* cylindricus: *Laciniæ* acuminatæ, æquales, lanuginosæ, tubo breviores.

Cor. bilabiata, ringens, tubulosa. *Tubus* cylindricus, longissimus. *Labium superius* convexum, basi angustatum. *Labium inferius* bipartitum, medio angustissimum, basi superius ampliatum, inferius compressum: laciniæ duæ, subrotundæ, basi coalitæ, apice distinctæ.

Pist.

PIST. *Germen* quadripartitum. *Stylus* ſimplex, capillaris, longitudine ſtaminum, apice antrorſum incurvus. *Stigma* bifidum.

STAM. *Filamenta* quatuor, capillaria, longitudine dimidia corollæ, quorum duo paulo breviora, apice antrorſum inclinata, labio ſuperiore tecta. *Antheræ* oblongæ, ſimplices, antrorſum filamentis impoſitæ.

PERICARPIUM nullum.

SEMINA quatuor, nuda, ſubovata, apice obtuſa, hinc convexa, inde angulata, dimidia longitudine calycis.

RADIX perpendicularis, fibroſa: fibræ capillares; radix ipſa craſſitie caulis.

CAULIS quadrangularis, parum intortus, reclinatus, ramoſus, ramis plurimis plerumque radicalibus.

FOLIA numeroſa: *caulina* oppoſita, cordato-rotundata, rugoſa, inciſa, piloſa, petiolata. *Petioli* baſi latiores, ſenſim anguſtiores, hinc convexi, inde plani canaliculati, parum incurvati. *Folia floralia* ſeſſilia, oblongo-cordata, calyces tegentia, bina ſemper oppoſita, ſingula tres vel quatvor includentes fructificationes; interiora minora.

COLOR *corollæ* tubi dilute purpureus; labium ſuperius ſaturatius; labium inferius margine & laciniis ſubtus albidum, ſuperius punctatum, in laciniis tria in triangulum diſpoſita, quorum unum apicem, reliqua lacinias, unam utrinque occupant; puncta in margine labii ſuperioris duo utrinque longitudinaliter, omnia ſaturate purpurea.
Antheræ flaveſcunt, ſ. croceæ ſunt.
Folia exterius obſcure, interius lucide virent.
Caulis rufeſcit in recenti, viridis adultiori.

LOCUS circa *Smirnam*, in hortis & juxta muros copioſiſſima.

30. OROBANCHE lævis.

CAL. *Perianthium* triphyllum, longitudine corollæ, coloratum, foliolum anterius lanceolato ovatum, basi concavum, amplum, apice oblongum, basi reliqua tegens. Reliqua duo lateralia, lanceolato-acuminata, basi concava, angustiora, apice attenuata, plerumque laciniata, lacinia una breviore.

COR. monopetala, ringens, dorso apetala. *Tubus* ovatus, amplus, æqualis, limbo brevior. *Limbus* patens. *Labium superius* concavum, emarginatum, anterius nutans, postice subgibbum. *Labium inferius* reflexum, trifidum, lacinia media longior, parum emarginata, basi angustata, compressa, laterales breviores integræ, omnes subrotundæ.

STAM. Filamenta quatvor, subulata, parum flexuosa, sub labio superiore recondita, corollæ basi affixa, quorum duo parum breviora. *Antheræ* incumbentes, cohærentes, altero apice bifidæ acuminatæ.

PIST. *Germen* oblongum, bisulcum, sulcis oppositis, dimidia longitudine styli. *Stylus* simplex, longitudine & situ staminum. *Stigma* semibifidum, obtusum, crassiusculum, nutans (Linn. obs.) lacinia utraque rimula cruciformi notata.

PER. *Sem.* ut Linn. G. 596.

Specifica Differentia a calyce triphyllo desumenda.

Locus circa Smirnam in Udis. Floret medio Martii.

31. DRABA verna?

CAL. *Perianthium* tetraphyllum. *Folia* ovata, concava, apice distincta, pilosa, dimidia longitudine petalorum.

COR. quadripetala, basi unguiculata, petala cordata usque ad basin bifida, opposita, laciniæ petalorum obverse ovate,

STAM.

Stam. *Filamenta* ſex, longitudine calycis, filamentoſa, parum arcuata, quorum duo paulo breviora. *Antheræ* ſimplices, erectæ, Filamentorum longitudine, dimidia petalorum.

Pist. *Germen* ovatum, compreſſum, ſtaminibus longius. *Stylus* nullus. *Stigma* ſimplex, orbiculatum, planum.

Per. *Silicula* oblonga.

Radix fibroſa: fibræ filamentoſæ. Folia radicalia, lanceolata, baſi anguſtata, ſuperficie ſcabra, leviter tuberculata, piloſa, margine ciliata, leviſſime inciſa, ſubtus glabra. Caulis filamentoſus, ſimplex. Pedunculi capillares, caulem terminantes, plures, uniflori.

Locus: *Smirnæ* juxta muros hortorum.

Tempus menſis Februarii initio, adeoque primo vere.

32. LATHYRUS (ægyptiacus) *pedunculis unifloris, cirrhis triphyllis, foliolis enſiformibus.*

Radix fibroſo-tuberoſa, tuberculis parvis, oblongis, ſeſſilibus, fibris impoſitis.

Caulis procumbens, ramoſus, dorſo utrinque acuminatus, margine alatus, membranaceus. *Petioli* pone acuminati, antice plano ſulcati, margine membranacei.

Folia gemina, diſticha, enſiformia, apici petioli impoſita. *Pedunculi* uniflori, teretes, ex alis ad angulum acutum diſtantes. *Stipulæ* bicrurales: crura oblongo-acuminata, altero ſurſum erecto, altero deorſum deflexo, inferiore leviter denticulato. *Cirrhi* triphylli: foliola teretia, capillaria

Longitudo bipedalis.

Locus. Damiatæ in cultis, inter Trifolium quod ſeminatur.

33. DO-

33. DOLICHOS (Lablab) *leguminibus ovato-acinaciformibus, seminibus ovatis hilo arcuato versus alternam extremitatem. Linn H. Upſ. p.* 14.

LEGUMINUM valvæ ad ſuturam utramque ſcabræ; ſcabrities hæc in dorſo inæqualis, irregularis; in abdomine vero tuberculis conſtat parvis, rotundis, una linea in utraque valvula diſpoſitis.

TEMPUS floret in *Ægypto* inferiore menſe Septembri.

LOCUS: Habitare in Ægypto ponit Alpinus, hoſpitatur vero ibi in hortis ubique, nec fera invenitur, ſaltem non in Ægypto inferiore. Aliunde igitur in Ægyptum tranſlata videtur a longis retro ſæculis, forſan ex India per mare rubrum. Ab Europæis primo in Ægyptum adductam quis conijcere poſſet a nomine incolarum hodierno, qui illam *Ful Frangi* h. e. Fabam Europæam appellant.

USUS in ægypto umbracula egregia ex hac conſtruuntur in hortis & ædibus, dum caulis ejus ſcandens arte fulcitur & hinc inde egregie ducitur. Fulciunt vero Ægyptii caulem non modo virgultis ligneis, ſed etiam cordis quibus circumvolutus in varias poſitiones facile conducitur, ut ſic ex foliis facili ratione umbraculum egregium & largum conſtruitur.

34. CARTHAMUS tinctorius. *Linn. H. Upſ.* 251. *Mat. Med.* 277.

LOCUS: Colitur in ægypto copioſiſſime.

TEMPUS. Terræ committuntur ſemina menſe . . .; Ter quotannis colliguntur corollæ.

USUS Corollarum in opere tinctorio, quæ inſignem mercem Ægyptiis conſtituunt. Corollas *præparandi* modus hic eſt: recentes colliguntur, collectæ inter duo ſaxa premuntur ut crudior ſuc-

ſuccus exprimatur, qui repicitur; preſſæ in aqua fontana, quæ in Ægypto ſalita, lavantur plus una vice, quo ipſo adhuc ſuccus acris reſtans eliminetur; lavatæ pugillatim aqua eximuntur; pugillus quivis manu bene comprimitur & figuram a preſſione manus acceptam ſervat. Pugilli compreſſi ſupra tecta ædificiorum plana, ſubjectis ſtragulis arundinaceis, expanduntur, huc usque coloris citrei; expanſi ſtragulis teguntur die, ne ſolis æſtu cito & nimis exſiccentur, nocte nudos relinqvunt aëri & rori expoſitos. Rore madefacti colorem mutant ex citreo in rubro flaveſcentem (fulvum), aëre nocturno ſubcalido ſenſim ſiccantur, quem in finem ſemper adſtantes homines ſæpiuſcule ſitum pugillorum mutant, latus inferius aëri exponendo & contra; ſiccati ſervantur uſui & mercimonio a Gallis, Venetis, Florentinis & Anglis avide coëmto ſub nomine *Saffranon*. *Folia* tenera inter Acetaria adhibentur in Ægypto. *Smirnæ* in pulverem redacta lacti recens mulcto imittuntur ad illud coagulandum, qua ratione conficiunt caſeum Ægyptii. *Pſittaci* ſpecies Æthiopica ſeminibus veſcitur, reliquis animalibus certe venenum, illi vero gratiſſima eſca.

35. ARTEMISIA *Dracunculus*, *Linn. H. Upſ.* 1. *p.* 256.

Fabula eſt apud Ægyptios generatam fuiſſe plantam ſeminibus *Lini* vulgaris bulbo *Cepæ* vulg. immiſſis & Cepa terræ fertili mandata.

36. VIOLA odorata. *Linn. Mat. Med.* 410. *Fl. ſu.* 715.

Viola martia purpurea. Flore odore. *Bauhin. Pin.*
Locus. Colitur in hortis Ægypti copioſiſſime.

TEM-

Tempus, floret menſe Decembri Cairi.

Usus. Planta inter maximi æſtimatas ab Ægyptiis & Turcis, ob odorem egregium, & colorem gratum; maxime vero ob uſum inſignem, quam illis præſtat ad potionem (*Sorbet*), quam ex Saccharo Violarum, in aqua ſolutum, præparant & infrequentem adhibent uſum, præcipue dum hoſpites & amicos laute excipiendos volunt. Una vero ex multis aliis hæc eſt potionum ſpecies, quæ omnes nomine ſorbet originis Arabicæ veniunt; ſunt vero reliquæ, decoctum passularum; Syr. Capill. Vener. cum aqua mixtus; Liquiritiæ decoctum & forte aliæ; Ambram griſeam magnates nonnunquam potionibus ſuis admiſcent, luxus & libidinis ſummum faſtigium.

Nomen. Arabice *Neps*.

37. ARUM Colocaſia.

Spatha monophylla, baſi a dorſo acute emarginata, emarginatione ſcapum excipiens, antice ſubventricoſa æqualis, medio compreſſa, poſtice dorſo angulata, parte ſuperiore incurvata, anterius aperta, apice connivens acuminata, galeæ inſtar ſpadicem tegens. *Spadix* cylindricus, clavatus, ſimpliciſſimus, incurvatus, ſpatha paulo brevior, baſi craſſior, tectus ad baſin anterius germinibus pone, ſcapo continuato, deinde filamentis hinc usque ad apicem nudus.

Pist. *Germina* plura (fere octo), baſin ſpadicis anterius & ad baſin veſtientia, infra ſtamina poſita, orbiculata, convexa, marginibus imbricata. *Stylus* ſimplex, conicus, filamentis brevior. *Stigma* capitatum, villoſum.

Stam. *Filamenta* numeroſa, proxime & immediate ſupra piſtilla, ſpadicem irregulariter inferiori ejus parte cingentia, inferius magis copioſa, ſu-

perius pauciora, conica, erecta. *Antheræ* sessiles, dimidia parte inferiore orbicatæ, depressæ, altera dimidia superiore elevatæ, acutiusculæ, segmento superiore pone excavato.

Per. *Bacca* globosa.

Semina plura, subrotunda, depressa.

Radix. Bulbus.

Caulis *Scapus* radicalis teres, cylindricus, æqualis, lævissimus, maculatus, florem unicum sustinens.

Folia scapo sustentata, ejusdem cum florifero figuræ, cordato-hastata, apice acuminata angulis obtusis, lævissima.

Color. *Germina* & *styli* lucido-virida, *stigmata* alba. *Filamenta* alba. *Antheræ* flavæ. *Spadix*, ubi a floribus tegitur, albicat, parte nuda viridis. *Spatha* parte galeata unicolor obscure-viridis, reliqua parte exalbicantibus & viridibus lineis composita, quarum illæ latiores punctis minimis violaceis adsperguntur. *Scapus* floriferus albicat & maculis parvis, confertis, lanceolato-linearibus, violaceis adspergitur. *Petiolus* superne viridis, reliqua parte ut floriferus. *Folia* medio virida, subtus splendentia. *Radix* albida.

Longitudo bipedalis. *Longit.* spathæ poll. $1\frac{1}{2}$, *Long.* Fol. spithamæ 1.

Locus. Ægypti culta & horti.

Tempus. Floret mense Novembri.

38. URTICA ægypti maxima.

Caulis fistulosus, intortus, geniculatus, geniculis spithama distinctoribus; crassitie digiti minoris, tripedalis.

Folia opposita, petiolata, cordato-acuminata, incisa, laciniis triangularibus: terminali ovato-lan-

lanceolata, basi angustata, subtus nervosa, nervis elevatis. PETIOLI longi, teretes, laxi. STIPULÆ oblongo-lanceolatæ, numero quatvor ad genicula, 2 ab utraque parte petioli, oppositæ. *Aculei* rigidi, acuminati, basi clavatæ.

FTUCTIFICATIO ex alis foliorum floralium, quæ ex alis foliorum maximorum oriuntur, pedunculata.

LOCUS Ægypti rudera, mense Martio.

NOMEN Arabis *Curcis.*(varietas *U. dioicæ*?)

39. PLATANUS orientalis. Linn. spec.

PERICARPIUM nullum; semina in globum congesta.

SEMINA subrotunda, terminata stylo utrinque. *Stylus* inferior semini continuatus, angulatus, sulcatus, inæqualis, versus semen latior, versus receptaculum tenuior & subulatus, pappo insidens. *Stylus* superior (qui stilus pistilli fuit) semini impositus, rectus, tenuis, æqualis. *Pappus* basi styli inferioris suffixus, constans pilis subrigidis, plurimis, erectis, longitudine styli, in fasciculum conicum circa illum dispositis. RECEPTACULUM (quod antea gemmæ basis fuit) superius convexum, inferius planum, irregulare, superiore superficie pilis molliusculis tectum.

40. MOMORDICA Luffa. Linn. H. Ups. 2. *Luffa* Alp. & Vesling. *Liff* & *Luff*. Arab.

LOCUS: horti ubi Palmas haud raro egregio spectaculo conscendit, tegit, & ornat caulem alioquin tristem.

41. MOMORDICA Balsamina.

USUS ejus est in Syria ad vulnera sananda valde famosus. Fructum nondum maturum integrum

cum ſeminibus incidunt, inciſo immittunt oleum olivarum ad digeſtionem, calori ſolis per aliquot dies exponunt, usque dum Colore coccineo imbutum eſt oleum, quod ſervatur ad uſum. Applicatur vulneri recenti cum lana Bombycis. Inter Traumatica euporiſta proximum a Balſamo de Mecca locum dant Syriani huic oleo, quod mature adadhibitum, intra triduum, vulnera non mediocria ſanare experientia firma norunt.

Usus. inſuper caulis & foliorum ad Tegenda umbracula.

Locus. Horti.

Plantæ Cuburbitinæ Ægypti.

42. CUCURBITA lagenaria, *ſeminibus obſolete bicornibus. Linn. H. Upſ.* 1. *p.* 291.

Arabis Charrah.

Usus ad cibum pauperis plebis; coqvunt & aceto adſpergunt & condiunt. Impletur etiam cortex oryza & carne contuſa, ſicque ſarciminis inſtar paratur.

Locus per Ægyptum univerſum, etiam Arabum deſerta, dum terra prægnante teguntur Alta, provenit toto fere anno.

43. CUCURBITA Citrullus, *foliis multipartitis. Linn. H. Upſ.* 3.

Arabis Batech.

Locus: colitur imprimis ad ripas Nili, in argilla fœcunda, quæ ſub inundatione deponitur, a menſis Maji initio ad inundationem Nili h. e. ad finem Julii vel initium Auguſti. In Inſula Delta, præſertim ad promontorium *Burlos*, veniunt optimi, maximi.

Attributa: poma quæ profert in Ægypto, enormis ſunt magnitudinis, duorum pedum diametro transverſali, & trium longitudinali vidi.

Suc-

Succum continent copiosissimum, aquosum, frigidissimum, ad plures libras ex unico haud raro extrahendum. *Caro* cortici proxima albicat, interna lucide-sanguinea, vel coloris rosei, substantia quodammodo spongiosa, vel, ut convenienti modo rem proponam, refert caro hujus fructus illorum, qui frigore semel correpti iterum calori fuere admoti e. g. *Rapæ* vel *Pomi* vulgaris; *Semina* nigrescunt vel brunna sunt.

Usus cibum potum & medicinam præbet Ægyptiis. Editur copiosissime tempore quo durat, etiam a melius habentibus; plebecula vero quibus nihil datum a providentia præter paupertatem & tolerantiam, tempore quo viget hic fructus, vix alio fruuntur nutrimento & respectu illius, quod aliis tempestatibus ingerant ex aliis vegetabilibus, optimam censent hanc anni periodum; cum pane plerumq. manducant, semper crudum, nec ullo modo maturum. *Potus* loco servit dum copiosissimo suo succo manducatus solatium fert miseris, sub fervido cœlo sitientibus, qui hac ratione non tantam aquæ copiam ingerere coguntur, ac fieret, si solidiorem succum & præparatum caperent cibum. Bibitur etjam succus purus, dum excavant foveam in fructu recenti, in qua colligitur succus copiosus. *Medicinam* etiam præbet idem succus, sed non promiscue ex omni fructu. Datur autem quædam varietas communi mollior & magis succulenta, quæ non in tanta copia prostat, ex prom. Burlas inprimis proveniens: hæc bene matura, fere putredini proxima, excavatur ad partem, ut de altera dictum, succo in fovea collecto, aquam rosarum & pauxillum sacchari miscent, febri ardenti decumbentibus exhibent & quidem vulgi hoc est euporiston. Ne autem quis credat a-

adeo frequens esse hoc remedium, ut perhibent *Alpinus* & *Veslingius*, nonnisi pauxillo temporis spatio adhiberi potest, illo nempe quo maturæ habentur fructus, quod vix ultra tres septimanas extenditur. Est vero egregium solatium febricitantibus ad humectandum & calorem exstinguendum. *Et-Naovi* hæc dicitur varietas Arabice, quod aquosus latine audit. Hinc hallucinatus est Alpinus in derivatione nominis.

Cautela. Non sine circumspectione ingerenda est magna copia Citrulli, intensissime enim frigidus fructus, in æstuante a calore æstivo corpre copiose assumtus, mala non semel protulit insignia, Colicam, Diarrhœas, Dysenteriam, stomachi gravedinem, Dystochiam, alia. Vir Europæus fide dignus mihi retulit se vidisse anno præterlapso Damiatæ mercatorem Damascænum, æstu summo correptum, Citrullum integrum voraciter ingesisse, qui intra aliquot horas subito exstinctus est. Ipse Ægyptum adveniens tempore maturi fructus, egregio adspectu & deprædicato sapore fructus, antea non visi capio, manducandi oritur cupido, frustulum non nisi diætetica adhibita prudentia circa rem insvetam, ingero, refrigeratio vero œsophagi & ventriculi tanta, quanta a glacie hausto, si non major, ulterius periculum facere dissvasit, nec ipse sub integra commoratione in Ægyto, postea ex illo manducavi, nec ulli auctor fui ut refrigorium caperet, gratum quidem sed non periculi & expers. *Vermes* tum cucurbitinos, quam *Tæniam*, tempore quo manducatur Citrullus, satis esse communes, notabile est.

44. CUCUMIS sativus. *Linn.* H. Ups. p. 291.
Locus cum Citrullo & Cucurbita 1 communis.

Usus

Usus: editur cocta & aceto condita a pauperibus, farciminis instar carne & aromatibus repleta & cocta a melius habentibus, quo posteriori modo parata bonum probet cibum.

Tempus. Citrullis aliquanto tardior provenit, sed diutius usque in serum autumnum reperitur.

45. CUCUMIS Melo.

Locus & *Tempus* Citrulli, sed minus frequens culta.

Qualitates. Melo Ægypti magnitudine Citrullum fere æquat, caro ejus nostratis est mollior, sed magis insipida & minime grata illa dulcedine prædita, qua nostrates imprimis ex seminibus Sibericis provenientes gaudent.

Usus. editur, ut apud nos, delectationis gratia a ditioribus, magis quam a plebe.

46. CUCUMIS (Chate) *fructu oblongo ovato.*

Regina Cucumerum, Abdellavi. Alpini.

Locus: Terra prægnans post inundationem Nili circa Cairum, nec in ullo alio loco universi Ægypti colitur, neque aliud fert solum.

Tempus Citrulli.

Qualitates fructus: parum est aquosus carnis solidiusculæ vel substantiæ fere Melonis, saporis parum dulcescentis, frigidiusculi, minime vero ad frigus Citrulli accedens.

Usus: in mensis magnatum & Europæorum æstivo tempore apponitur, ut summum, jucundissimum & minime timendum refrigerans. Fructus ex suo genere quantum quis huc usque novit excellentissimus. Optarent Principes & Magnates Europæ nostræ ut e solo suo transferri & illorum ingredi posset Macella, dignus enim illorum tabula est fructus.

47. CERATONIA Siliqua.

Gemma ſimplex oblonga, baſi usque ad medium cauli adnata, apice ſeu altero medio libera, lacinata. *Laciniæ* plerumque tres (interdum quatuor), oblongæ, ſubteretes, apice obtuſæ, harum media longior, & magis elevata; laterales paulo ſubtus, quarum altera longior; *Media* in folium abit & laterales ad baſin exſiccatas relinquit, quæ petiolo coadunantur & baſin ejus craſſiuſculum efficiunt. Quam primum foliolum erupit, aliæ gemmulæ ad baſin ejus oriuntur. Singulare eſt quod ſimplex & integra ſit gemma, nec foliolis compoſita, qualis etjam in Caſſia fiſtula & aliis orientis arboribus. Rudimentum igitur potius dicerem futuri folii quam gemmam, ſic ordinavit natura ut arbores in calidiore poſiti ſolo, gemmis non inſtruantur folioſis, ſcilicet rudimentum folioli non opus habet integumento, quo indiget ſub frigido cœlo, ubi inſignem præſtat utilitatem, embryonem folii hiemali tempore a brumæ vi conſervando. *Vide Amœn. acad.* 2. *p.* 188.

48. RUSCUS aculeatus.

Baccas aliquot accepi inſidentes, quæ aſportarent Smirnam ruſticus Turcicus, qui radices Pharmacopolæ vendebat. In una duo inveni ſemina, una ſuperficie plana, altera convexa, ceterum ſphærica; in altere vero unum tantum, quod tamen multo erat majus reliquis & cujus ſuperficies plana non adeo magna, ut fere globoſum exiſteret; talis creſcendi modus in ſolo natali, qui convenit illi, quem vidimus in Tepidario.

49. MUSA paradiſiaca.

Cor. *Petalum* - - - baſi connivens. *Addi debet* nectaruim amplectens marginibus. *Nectarium* Linn.

Linn. acuminatum adde denticulatum; nam apex nectarii vel labii inferioris medio acumen emittit, ad cujus latera utrinque sunt denticuli minimi 2. l. 3 inæquales.

Hermaphroditi masculi flores. Linn.

STAM. *Filamenta* sex ponit summus Præceptor, at in innumeris in Ægypto examinatis, non nisi quinque invenire potui, quæ omnia æqualia, compressa, hinc planiuscula & paulum canaliculata, inde convexa, petalo parum longiora, omnia antheris instructa, quæ pistillum cingunt. *Anthera* margini filamenti anterius a medio usque ad apicem adnata, sulco medium filamenti percurrente, margines distinguente, qui apice uniuntur, basi vero separantur & in acumen minimum liberum terminantur. *Antheræ* stylum arcte cingunt, inprimis in spata nondum satis expansa; illarum situs talis est, ut omnesversus stylum dirigantur, illumque sulco illo intermedio excipiant, quem proinde uterque margo antheræ apertis quasi brachiis amplectitur, commodissimo pro fœcundatione situ. *Apice* reflectuntur parum antheræ, ut a se invicem, ut & a stigmate distant.

PIST. *Stylus* assurgens vel retrorsum parum incurvatus. *Fovea* nectarifera superius in acumen sulcatum terminata, inferius orbiculata, ad basin styli proxime supra germen. *Filamentum* capillare brevissimum ante hanc observavi, cujus basis illam tegit, & hoc procul dubio sextum est filamentum Linnæi, dicerem vero potius hanc foveam cum filamento illum tegente nectarium & nectarium Linnæi corollæ petalum alterum seu labium inferius. *Stigma* non capitatum, sed potius clavatum, continuatur enim a stylo, cujus apex superius crassior stigma constituit obtusissimum, vix manifeste angulatum.

COLOR. *Spathæ* maturæ ſtriis tinguntur obſcure purpuraſcentibus colore nullo modo eleganti, cæterum pallide vireſcentes, margine illarum ſecundi ordinis ejusdem cum ſtriis colore.

RADIX lucide viret colore elegantiſſimo. *Antheræ* pallide rubent. *Corollæ* baſis ex albido flaveſcens, apex ex glauco rubens colore triſti. Unicam inveni corollam ſex continentem ſtamina, ſed omnia æqualia & antheris inſtructa, duobus anterioribus baſi coalitis, naturæ errore.

TEMPUS florendi in Ægypto menſe Octobri & initio Novembris, h. e. poſt receſſum Nili, ſpadicem propellere incipit; Decembris medio ſpathæ ſicut completæ cum corollis, ejusdem menſis fine & initio Januarii. Spathæ Hermaphroditæ inferiores cum corollis ſucceſſive marceſcunt peracta fœcundatione, aliæ autem ſuperiores itidem ſucceſſive expanduntur. Martio fœcunditas peracta eſt & fructus formatus, qui ſenſim accreſcit usque ad *Majum* dum maturitatem acquiſivit. Floret igitur aëre temperato, terra prægnante humoribus repletiſſima, maturatur ſole calidiſſimo, qualis vernalis in ægypto. Prout decidunt ſpathæ augetur ſpadix, qui ad duorum l. trium pedum longitudinem accreſcit.

FRUCTUS pulpa inter corium nervoſum, dulceſcens, ſolidiuſcula, ſive conſiſtentiæ mediæ inter pulpam Pruni & Drupam Dactyli, parum viſcida & parum farinoſa, facile in ore colliquanda absque maſticatione, ſaltem non inſigni opus eſt. Aceſcit ſubito, nec ultra ſextiduum ab arbore exempta ſervari poteſt in Ægypti Climate. Aceſcens ſaporem omnis habet paſtæ panis crudæ, dum primum fermentari incipit. Haberi poteſt recens in Ægypto a menſis Maji fine ad finem menſis Octobris, copioſe in Roſe-

ſetto, rariſſime Cairi, ubi arbores non deſunt, ſed qui omnes fere ſteriles & vix paucos producunt fructus pro magnatum feminis reſervatis.

Fabula ſatis ridicula eſt inter Hortulanos Ægypti, quod Muſa primum orta fuerit ex nucleo *Dactyli* in radice Colocaſiæ plantato, qua ratione adhuc hodie propagari poſſet, ſi quis periculum facere velit, firmiter ſibi perſvadent. Interrogati vero quare propagandi hunc modum non exerceant, reſpondent quod operæ non ſit prætium, cum ſponte adeo facile proveniat arbor.

ANATOMOMIA. Caulis medulla craſſitie pollicis, fibroſo poroſa: *Fibræ* longitudinales, capillares, ſubtiliſſimæ, molles, tenaces, glutinoſæ, quibus intermixti canaliculi longitudinales anguſtiſſimi, non niſi diſſecta medulla transverſaliter conſpicui. *Lamellæ* hanc caulem totum efformantes, quæ longitudinales, dimidiatæ, altera alteram imbricatim amplectente; in medio caulis margine uno alteri arcte applicato; quævis lamina ſemicylindrum efformat, concavum quæ conjunctim cylindrum formant æqualem, levem, nitentem, unitum; *Laminæ* duæ, externa altera, altera interna, fibris longitudinalibus compoſitæ. *Corpus* celloſum ſpatium replet inter utramque lamellam, quod fibris conſtat longitudinalibus, cum valvulis transverſalibus, quæ cellulas efformant oblongo-quadratas, ampliuſculas. *Petiolus* ejusdem cum medulla conſtructionis, ſed fibris robuſtioribus, *Medullæ* eſt continuatio.

50. FICUS Sycomorus.

GEMMÆ ſolitaria ad baſin foliorum, ovato-acuminata, apice parum incurvata, parum compreſſa, margine altero parum craſſiore, foliolis duobus compoſita, ovato-acuminatis, concavis, baſi linearibus, marginibus alternatim ſeſe amplectantibus; unus

unus margo videlicet folioli tegitur ab alterius folioli margine & alter tegit alterius marginem; vel clarius; margo alter folium tegit, alter vero tegitur. Intra folia gemmæ abſconditur Embryo folii futuri aut Embryo gemmæ futuræ, quæ ad baſin iſtius oritur, ejusdemque eſt longitudinis, & completa ante eruptionem novi folii. Hinc ſemper duo folia, præter illud quod viget, in promtu habet natura.

CAL. communis orbiculato-rotundatus, apice valde depreſſus, baſi parum productus, magnus, concavus, carnoſus, pallide rubicundus, apice clauſus *ſquamis* plurimis, quarum exteriores una ſerie breviores; interiores duplo longiores; omnes ſemilanceolatæ, acute inflexæ, margine attenuatæ, integerrimæ. In hujus cavitate floſculi continentur *fœminei* & *maſculi* ut in Ficu carica. MASCULI flores margini calycis proximi. Partes ut in Ficu vulgari. FOEMINEI univerſam cavitatem tegunt. *Perianthium* ut in Ficu carica: GERMEN ovatum, compresſum, minimum, ſeſſile, ut & flores maſculi, nec pedunculatum ut in Ficu. *Stylus* ut in Ficu. *Stigma* clavatum, depreſſum, induratum, unum alteri arctiſſime cohærens.

SEMEN ovatum, minimum, exſiccatum.

RADIX arborea, latiſſime expenſa.

CAULIS. Arbor vaſtiſſima. *Truncus* quinquaginta interdum pedum diametro conſtat; Tuberoſitates & excavationes truncum inæqualem efficunt. *Rami* plurimi, ingentes, valde in latum extenſi, nec ſurſum ſpectantes, inæquales, tuberoſi.

FOLIA oppoſita, ovato-oblonga, integerrima, petiolata. *Petioli* teretes, tenuiores.

PE-

PEDUNCULI teretes, crassiusculi, erecti, breviores. *Stipulæ* tres triangulares ad basin calycis, quæ gemmam antea constituerunt.

INSECTO pungitur juxta maturationis tempus notabili satis modo: Insectum species est ejusdem generis, cum illo, quod ficum pungit (*pag.* 426. *n.* 113.) sed multo minor & forte specie diversum. In calyce juxta maturitatem apertura fit, qui duplici ratione efficitur: prima est quando squamæ, quæ calycem claudunt, marcescunt & ad interiora reflectuntur, ut fit in *Ficu* vulgari, qui tamen modus in nostro non adeo communis in paucioribus conspiciuntur. Alter majori observatione, imo admiratione dignus; hoc est: paulo infra squamas, ad latus calycis, macula oritur in fructu nondum maturo, gangræna in hoc loco corripitur fructus, quæ in circulum satis latum, sæpe digiti minimi latitudine sese extendit, marcescit, atrum evadit hoc spatium, caro corporis (calycis) in medio, spatii circumferentia pennæ anserinæ, corroditur, ut nudi conspiciantur flosculi masculi qui margini proximi & via aperta patet animalculo, quod sulcos varios hinc inde per totam superficiem internam exarat, stigmata vero semper intacta reliquit, germinibus sæpissime erosis. Initio sauciatus locus flosculis adhuc tegitur, postea vero foramen evadit apertum & satis largum, magnitudine diversa in diversis individuis, cujus margines semper gangræna correpti, atri, callosi, inflexi. Eadem hæc gangrænosa corruptio marginum conspicitur circa squamas, quando in illo loco aperturam fecit animalculum.

Hermaphrodita ne, an *Androgyna* sit fruticatio, non dum determinare sustineo: *Flores hermaphroditos* eadem cum præcedentibus calyce, videre mihi

visus sum, summa autem est difficultas veram structuram fructificationis enucleare, ob flosculos minimos, ob crustam qua intus obducitur calyx, ex stigmatibus condensatis constructam & ob canales quos hinc inde facit insectum, quodque plurimos destruit flosculos.

Flosculi Fœminini, qui proximi sunt ad squamas, recentes sunt, & non dum expansi, dum reliqui qui in concavitate, demum emarcuerunt. Hi flosculi squamis semper comitantur, ita ut juxta unumquemque illorum a dorso sit squama; quæ calycis instar monophylli squamati flosculo apponitur.

An dentur individua pure mascula?

Usus: Arbor ab antiquis Ægyptiis adhibita fuit ad construenda conditoria, in quibus corpora mortuorum balsamo condita reponerent. Arbor huic usui valde apta, quippe quæ putredinem per plurima secula non admittit, & non nisi vetustissima corruptioni obnoxia. *Mumiæ*, seu cadavera condita, quæ ex sepulcris eruta vidi in Ægypto, omnia in frusto arboris hujus excavato fuere servatæ, quod æque ac corpus ibi conditum a 2000 annis restitit incorruptum. Umbram porrigit egregiam arbor vasta, ramosa & in latum extensa, qua incolis terrarum sub fervido sitarum coelo, insignem præstat usum & magno illis est solatio, dum per campos desertos iter facientes sub Cycomoro, lassata & calore evacuata corpora refocillant.

Fructus: gustui satis gratus est, dum bene maturus, mollis, parum aquosus, dulcis, cum minima portione saporis aromatici: ego ab ejus esu, dum primum gustavi, non nisi difficulter me retinere potui, & si sanum satis, recentem illum credidissem, insignem satis copiam devorare cupidus fu-

fuiſſem, receptaculum vero etſi ſatis carnoſum, non multum præbet utile, quippe intus ab inſecto valde eroſum, cujus ſulci exarati usque ad ultimam pelliculam ſæpe progrediuntur & totam ſubſtantiam carnoſam corrumpunt.

Locus: in Ægypti citerioris campis & agris ſatis communem vidi.

Tempus: Menſis Martii fine gemmas prodit, & Junii initio maturos fert fructus. Tempore quo gemmas amittere debet, ſauciatur ab incolis, ſine qua præcautione, ut dicunt, fructus non edit.

51. PHOENIX Dactylifera.

Phœnix frondibus pinnatis etc. Linn. Hort. Upſ. 306.

Masculus Flos in diverſa planta.

Cal. Spatha univerſalis integra, monophylla, ovata, utrinque attenuata, *apice* fere complanata, ſuperius parum elevata, ſubtus plana, extreme obtuſiuſcula, lamellis verſus apicem coadunatis; *baſi* oblonga, compreſſa, ſuperius convexiuſcula, ſubtus plana, latere ſuperiore maxime convexo vel potius ventricoſo, inferiore parum convexo; *ſuperficie* exteriore cruſta tomentoſa, lamellata, ferruginea tecta; interiore parum ſtriata; levis ſub hac cruſta, foſſulis linearibus tenuibus confertiſſimis adſperſa; *margine* attenuato-cultrata, altero ſurſum, altero deorſum ſpectante. *Rumpens* latere ſuperiore per medium longitudinaliter, poſtea marceſcens, ſed plerumque perſiſtens. *Subſtantia* conſtat membranacea, tenuiore, fibris longitudinalibus compoſita. Spadix ramoſiſſimus, baſi integer, compreſſus, ramos emittens baſi continuatos, ſimplices, baſi ſua triangulari nudos, reliqua parte te-

teretes flexuosos, flosculis alternis, plurimis, succedentibus tecti. FLOSCULI sessiles, tuberculo brevissimo obtuso (pedunculus?) insidentes, triquetri, ovato oblongi, obtusiusculi. *Perianthium* minimum, persistens, monophyllum, trifidum, laciniæ triangulari-acuminatæ, patentes, basi subtus rugoso-callosum, angulatum, angulo in acumen minimum terminato.

COR. tripartita. *Petala* ovato-oblonga, obtusiuscula, planiuscula marginibus introrsum flexis, unde ad margines parum concava, sed in area plana.

STAM. *Filamenta* nulla, *Antheræ* oblongæ, angulo-striatæ, parum incurvatæ, corollæ fere dimidio breviores. Corolla non dum aperta apice connivent, in medio autem spatio semilunari a se invisem dehiscunt. Numero sunt sex, tres plerumque uni, 2 alteri, & l. tertio petalo ad basin affixæ.

Stipulæ tres, breves, erectæ, subulatæ, conniventes, in medio fundi corollæ inter antheras.

Pollen subtilissimus, copiosus, levis, ex flavescente albicans, strias antherarum & spatia semilunaria replens.

Longitudo spathæ spith. 4; spadicis pars integra sp. 1.

ANATOMIA. *Caulis* fibris componitur longitudinalibus, capillaribus, solidis, arboreis, æqualibus, parallelis, plurimis, haud multum distantibus, inter quas *Corpus* medullare, spongiosum, subsiccum, satis fragile interjicitur. *Caulis* in superficie pedunculos papillosos emittit in provectioribus arboribus, qui radicis loco inserviunt, dum caulis prope coronam, illa conservata, abscinditur & terræ imittitur. Caulis igitur supra terram est radicans.

Fru-

Fruktens PULPA eller mjuka del åtas af månniskorna. I öfre Ægypten åro många Familier, som endast lefva af *Dadlar*; i nedre Ægypten åtas de icke så mycket, emedan de ålska håldre at förvandla dem i pångar; invånarne hår sålja en ansenlig myckenhet årligen, som i synnerhet föres omkring til ståderna i Turkiet, hvarföre man ser i hvar stad Dadlar vara til salu. Då Dadlarne åro friska göra de i Ægypten af dem en Conserv med såcker, som år af en angenåm smak. KÅRNAN af Dadel-frukten, som år så hård som horn, tyckes icke skulle kunna anvåndas til föda för något Creatur. Ægyptierne stöta den dock sönder, mala den på sina handqvarnar ock föda dårmed sina Cameler i brist af båttre foder. Af denna kårna svarfva de i Barbariet perlor til *Radband*, som åro vackra.

BLADEN eller löfven brukas at flåta korgar eller snarare et slags kårta såckar, som brukas på resor och i hushållen öfver hela Turkiet. *Flugviskor* göras åfven i Ægypten af löfven, som åro behändige at med dem jaga från sig den myckenhet insecter, af hvilka man plågas i Ægypten. *Tvagor* at sopa soffor och klåder med, har jag åfven sett gjorde af Palm-löfven. GRENARNA som åro tråaktige brukas til *Staket* omkring deras trågårdar, til *Burar* i hvilka de föra sina höns, med hvilka de drifva en stor handel sins emellan. Til åtskilliga andra saker, som i landtbruk förefalla, betjåna de sig af dessa grenar, i stållet för annat tråd; emedan landet år skoglöst, och altså andra trådslag brista. TRÅDET eller sjelfva bolen klyfves och brukas til samma nytta som grenarna. De göra åfven dåraf *bjålkar* i sina hus, som åro starke och måst tjånlige vid mindre bygnader. Til brånsle brukas den åfven, då de icke hafva

tjånligare. Den år lös och svampig, och dårföre ej mindre tjånlig at underhålla elden. Hela trådet lågga de öfver sina Cisterner, at dårpå låta repet löpa, med hvilka de vinda up vatnet. Det integumentum, som öfverklåder trådet emellan grenarna, som aldeles liknar en våf, och har sina trådar, som gå perpendiculariter och horizontaliter om hvarandra, detta såger jag, år af en ansenlig nytta i Ægypten, håraf göra de alla sina *rep*, dem de bruka vid sina Cisterner och til andra nödvåndigheter i hushållet. De hafva åfven *togvårk* af samma slag på sina små fartyg, hvilka åro tåmmeligen starke och gode. Man råknar i Egypten, at en ågare af Palmtrå har årligen en sequins inkomst af hvart trå han åger. Det år allmånt at se 2, 3 til 400 fruktbårande Dadeltrån, som tilhöra en ågare, och icke sållsynt at en åger 3 til 4000, hvilka efter denna råkning ger en vacker inkomst af et litet stycke jord, den de intaga. Et fullvåxt Palmtrå intager aldrahögst 2 alnars diameter, och det enas afstånd från det andra kan man råkna til fyra alnar.

52. BRYUM ægypti.

Folia radicalia, fasciculata, ovato-lanceolata, acuminata, dorso angulata.

Capitulum obverse ovatum.

Calyptra univalvis, lævis, apicis altero lateri imposita, concava, acumine capillari interdum bifido terminata.

Pedunculus capillaris, rectus, breviusculus.

Locus: Ægypti muri, ruinæ & Cisternæ.

Tempus: floret Mense Novembri.

Plan-

Plantæ Ægypti.

1751. *Martii d. 12. florentes juxta Nilum, ad ripas brachii qui Damiatam pergit.*

SCORPIURUS sulcata.
MEDICAGO polymorpha.
OXALIS corniculata.
PIMPINELLA Anisum.
CICHORIUM Intybus.
CITRUS Aurantium.
CNICUS benedictus.
CARDUI *species foliis radical. ovatis, caulinis pinnatifidis.*
CONVOLVULUS Scammonia.

1751. *Martii d. 14. Damiata Ægypti Plantæ.*

1. ADIANTHUM *officinarum* in muris antiquis.
2. RANUNCULUS *foliis trilobo-multifidis*, in hortis.
3. HYPNUM *foliis crenatis*, in udis & parietibus aquæductuum, quod antea descriptum. §. 52.

1751. *Martii d. 16. Plantæ Damiatæ.*

1. PETROSELINUM Anisum?
Caulis tripedalis, ramosissimus, quinquangularis.
Folia omnia ternata: foliola incisa, obverse ovata.
Umbella tenuis, quinque ut plurimum radiis composita, quorum quatuor oppositi cruciformes, æquales, longiores; quintus e centro umbellæ brevissimus. *Umbellatæ* radii copiosiores, subæquales.
Locus: ad margines agrorum & aquæductuum, non adeo frequens.
2. SONCHUS pedunculis tomentosis. Fl. sv. 643.
3. SENECIO. Fl. sv. 688? laciniæ lacinulato-denticulatæ.
Locus in hortis & cultis.

4. Alsine foliis ovato-lanceolatis.
Caulis ſimplex, ſpithamalis. *Folia* oppoſita, petiolata. *Petioli* quinque ad angulum acutum ex caule diſtantes, canaliculati, baſi connati, foliis longiores. *Fructificatio* ex alis. *Color* dilute viridis.
Locus inter ſegetes.
5. Euphorbia *Peplus*. Fl. ſ. 437. in hortis.
6. Phalaris panicula tomentoſa.
7. Lathyrus pedunculis unifloris, cirrhis triphyllis, foliis enſiformibus. vid. Deſcr.
8. Melissa *hortenſis*. H. Upſ. 1. in hortis.
9. Citrus *Poma aurantia Auct.* florens ſimulque fructum gerens, tanta copia in quodam horto, quanta nullibi in Ægypto nec Oriente; vidi elegantiſſimo ſpectaculo, ſoli fertiliſſimi ſignum.
10. Festucae ſpecies communis in Ægypto.

Plantæ Damiatæ 1751. *Martii d.* 19.

MUSA. Linn. Muſ. Cliff.
Locus copioſiſſime cum *Moro*, *Vite*, *Pruno Perſica*, ſepes formans prætioſiſſimas. *Fructum* demum formaverat qui pollic. 2 erat longitudine, flores maſculos adhuc in apice pedunculi florentes, inferius marceſcentes. Florens brachii humani duplici erat longitudine. *Altitudo* tripliciter humana.
Mures agreſtes Linn. fructum adhuc immaturum commedunt, arborem conſcendentes, qua ratione integros petiolos denudatos vidi.
Saccharum cultum in agris, ex fruſtulo terra immiſſo ſtolones e geniculis emittere incœperat.
Vitis tenera folia protrudit culta Ægypti pro Uvis recentibus manducandis, non vero pro vino conficiendo, quod ex inſulis *Candia*, *Cypro*, *Sco-*

Scopuli &c. atque Europa pro usu Christianorum adfertur.

CUCUMERES omnes recentes terræ immissæ erant, juxta marginem terræ elevatæ.

ÆSCHYNOMENE *Sesban Alp.* florens juxta margines agrorum.

SALIX arab. *Saffaf* absque flore.

POENIX *Palma Dactylifera* hac tempestate spatham rumpebat masculam, simulque fœmineam; aggresso spadice fœcundationem peragebant Ægyptii, masculi pollinem super stigmata adspergendo & eodem tempore folia, inter quæ anno præcedenti flos exiverat, cum eorum integumentis, abscindebant.

Plantæ Damiatæ Mart. d. 22. 1751.

SOLIDAGO *Virgaurea* in umbrosis inter Hesperides.

ANACAMPSEROS? *floribus fasciculatis sessilibus in alis, foliis cuneiformibus oppositis*, ad rivulos.

PLANTAGO *major* ad margines viarum.

VICIA *foliis obovatis acuminatis pubescentibus, stipulis deflexis laciniatis, laciniis acuminatis plurimis.* Ingraminosis inter hesperides, scandens, quadripedalis.

MATRICARIA Chamomilla ad margines agrorum.

FESTUCA, PHALARIS, AVENA.

RUMEX *Acetosella* ad rivulos.

CASSIA *Fistula* fructum ferens, foliis & floribus carens & cum foliis absque fructu & flore, rara in Ægypto inferiore.

PHOENIX *Dactylifera* XI. basi connata.

ATRIPLEX vulgaris.

ARENARIÆ species.

LICHENES Montis St. Crucis in Cypro.

1. LICHEN crustaceus flavus.
2. LICHEN crustaceus flavus vel coloris vitriolaei.

3. LICHEN lamellosus flavus.
4. LICHEN lamellosus griseus.
5. LICHEN crustaceus griseus.
6. LICHEN crustaceus ater.
7. LICHEN crustaceus ex flavo & atro per circulos variegatus.
8. LICHEN foliaceus laciniis sinuatis.

PANCRATIUM *maritimum* Græcis hodiernis dicitur χρίνος. An non ita antiquitus?

CRINUM *Linnæi* Floret in *Ægypto* mensis Augusti fine.

POLIANTHES *tuberosa* in *Ægypto* mense Augusti floret, cujus flores in oleo oliv. infundunt Ægyptii & oleum odori gratissimum hoc modo, ut ex Jasmino parant.

LAPIDES.

Opalus gemma.
Cos damiatæ.
Natrum ægyptiacum.

Opalen år en i vår tid af de aldramåst sålsynta stenar. Under mit vistande i Alexandria låt andra Franska Drogueman Herr Roboly mig se en sten, af en hasselnöts storlek, arbetad til en jåmn halfglob och infattad i en ring, hvilken då man ansåg honom horizontel hade en fullkomlig Olive fårg, men då man höll honom perpendiculer emellan ljuset och ögat hade han en fårg, som gick up emot en Rubin af skönaste vatten. Dess ägare hade af en håndelse bekommit denna sten oarbetad af en bonde, som funnit honom bland ruinerna och sålde honom för 5 eller 6 styfver. Drogueman, som ej kånde honom, vårderade honom ej eller högt, ock frågade mig om jag kjånde stenen, och hvad jag mente han kunde vara vård? Jag svarade at den var en Opal; men om dess vårde kunde jag ej utlåta mig, emedan jag ej vore van vid dylika varors vårderande, hvilkas pris som oftast beror på köparens tycke och smak, dock sade jag, år stenen vård at acktas, ock skulle aldrabåst betalas af den som ville hafva en fullkomlig samling af ådla stenar, bland hvilka denna år svåraſt at finna. Någon tid dårefter kom ågaren til Cairo, der Herr Lironcourt, Fransk General Consul i Ægypten, en lård man och ålskare af curiositeter, fick se stenen, som behagade honom, och til hvilken ågaren utan svårigheter låmnade honom. Lironcourt emottog skånken med nöje utan at kånna hvarken dess namn eller vårde, jag blef altså andra gången rådfrågad af dess nya ägare om samma sten och anmodad, at om den såga mina tankar, hvilka jag yttrade på samma såtț som tilförene, och Herr Lironcourt på denna anledning jåmförde sin sten med de beskrifningar som Plinius och åtskillige andre Auctorer,

rer, dem han hade sit i vackra Bibliotheque, gifvit om Opalen, af hvilka han blef styrckt, det min efterråttelse var grundad. Men vårdet var ånnu oafgjordt då Herr Lironcourt förde sin sten med sig til Constantinopel, dit han kårt dårefter reste. Då han visade stenen för en årfaren kånnare, hvilken sade, at den var en Opal, och at han skattade honom vård flere tusende Ducater. De gamle hafva fullkommeligen kånt Opalen, och utan tvifvel haft honom mera allmån ån i vår tid. Denna, om hvilken jag talt, har ock ofelbart legat förborgad i Alexandriæ ruiner, sedan den tid då alla slags ådla stenar utgjorde en del af dess mågtiga invånares rikedom. Det år nåstan ingen art af de stenar, hvilka de gamle auctorer omtala sisom ådla, dem man ej finner bland ruinerne af Alexandria och gamla Cairo, dels arbetade, dels oarbetade. Jag har sett Chalcedon, Agat-Onix, Sard-Onix, Carneol, alla fundne på dessa stållen, at ej tala om Smaragder och Saphirer, som dår finnas nog ofta, och hvilka i vår tid åro mindre sållsynta ån de förra. Tavernier den upmårksamma Resebeskrifvaren, som var stor sten-kånnare, såger at Opalen ej finnes på något stålle i verlden, mer ån i en grufva i Ungern, men de gamla hafva otvifvelaktigt haft både denna och flera, hvilkas hårkomst i vår tid år obekant ifrån någon ort, som i vår tid år kommen i glömska. Vi vete dåremot vågen til Indiernas Diamant-grufvor, hvilken för de gamla ej var banad, dårföre denna sten, som i vår tid år skattad den ådlaste, åfven så vål som dess vederlike Rubinen, ej vore så allmån hos de fordna verldenes pråktiga folkslag, som de åro i vår tid.

COS Damiatæ Lapis foraminibus excavatus, magnus, inæqualis, ex cæruleo nigrescens.

Locus: *Palæstina* & *Galilæa*.

Usus. Damiatam pro molendinis affertur. Ulterius in loco natali examinandus.

NATRON in Ægypto hodie vocatur Sal e fodina prope Mansuram extractum, lapidi calcareo mixtum, aceto effervescens, coloris albido-rufescentis. Usus ejus est apud Ægyptios 1) quod pani immittant fermenti loco 2.) Ad lintea lavanda saponis loco. Ad dolorem dentium adhiberi cum fructu hoc modo mihi retulerunt: Infunditur Sal pulverisatum aceto, quod statim effervescit & fundum petit. Aceto hoc os lavatur sub paroxysmo, quo mitigatur, sed non tollitur malum.

HISTORIA NATURALIS PALÆSTINÆ.

I. JAFFA.

HYOSCYAMUS *aureus*.
In muris ædium copiosissime, quos versus mare totos tegit.

d. 2. PARIETARIA *officinalis*.
In muris passim.

d. 4. LYCIUM *spinosum*.
In ægypto vidi & descripsi frut. hominis altitudine copiosissime ad sepes circum hortos. Ex hoc coronam Christi fuisse dicunt Monachi Lat. T. S.

EUPHORBIA *foliis oblongis lanceolatis verticillatis*, herbacea, inermis, pedalis.
In sepibus.

BUPHTHALMUM *foliis duplic. pinnatis*, quod in Coo vidi.
In tectis urbis & ad vias.

BUPHTHALMUM *foliis oblongis laciniatis, laciniis denticulatis oppositis*.
Ad margines viarum.

TURRITIS *caule simpliciusculo, foliis radicalibus longis lanceolatis laciniatis: terminali maxima dentata*, quod in Natolia vidi, in arenosis.

CNICUS *tomentosus, foliis cordatis amplexicaulibus dentatis integris*. Dentes calyc. basi maxime tomentosi.

PAPAVER *Rhoeas*.
Copiose inter spinas,

MALVA *vulgaris*.
Asiæ ad margines viarum.

* *In*

* *In hortis.*

FICUS *Carica* fœmina.

Elegantissimæ erant heic arbores Ficus haud ætate provectæ caule æquali, ramis valde & æqualiter diffusis, umbrosis foliis egregie viridibus, & fructu uberrimo.

ROSA *Damascena* egregia.

TEREBINTHUS copiose.

CYCOMORUS qui nuper calyces in pedunculis suis protuderat, absque Insecto.

CITRUS *Aurantia* florens copiose.

AMYGDALUS *Persica.*

CANNABIS vulg. colebatur paucis plantis ab hortulano ad usum a Turcis adhibitum, dum folia in pulverem redigunt & Narcoticum inde conficiunt, quod ebrios & obdormientes reddit opii instar. Chaschis confectum appellant, Ægyptiis in multo usu.

* ANIMALIA *loci.*

CANIS species Turc. *Schiakal*, communis in Oriente & ægypto, in Palæstina copiosissime adest. Speluncas & tramites ejus videbam plurimas in sepibus spinarum, circa hortos. Arabum gregibus perniciosus, ideoque ab illis quotidie infestatus, qui insigni numero interdum necatos in mare conjiciunt.

Vulpes Simsonis Lib. Jud. hæc haud dubio fuere animalia.

MUSTELÆ species quæ copiosa in Palæstina, inprimis tempore Uvarum dum Vineta integra perdit; Campos etjam integros Cucumerum devastat.

SCARABÆUS *clypeo pedibus anticis dentatis* in quo Acari parvi copiosissimi, unus altero per paria insidentes.

CHRYSOMELA *coccinea, elytris thorace medio capiteque nigrescentibus.*

II.

II. juxta ACRIN.

Silene *foliis obovatis lanuginosis crassis succulentis.*
In campis Arenosis.

Plantago *caule ramoso, foliis integerrimis lineari lanceolatis ramis brachiatis, spica foliosa.*
In ruderibus.

Lagurus *spica ovata, compressa, crista tertia longissima intòrta.* Folia breviuscula lineari-acuminata, a caule distantia, vaginantia.
Longitudo spithamalis. *Caulis* tenuis.
In arenosis haud frequens.

Physalis *an Alkekengi offic.?* Folia ovata integerrima lanuginosa. Caulis lanuginosus. Filamenta non brevissima, sed longitudine laciniarum, quod observavi.

III. HIEROSOLYMÆ. 1751. *April.* 7.

Festuca? *pedalis, foliis linearibus mollissimis.*
Habitat in aridis circa urbem, ovibus & capris grata pascua.

Sisymbrium *foliis cordato-lanceolatis, siliquis semiuncialibus longis pendulis, pedunculis capillaribus basi tenuioribus.*
Inter segetes.

Geranium *calycibus pentaphyllis, foliis cordato-ovatis. inciso crenatis.*
Juxta vias frequentissimum.

Geranium *foliis compositis: foliolis alternis pinnatifidis.* Cal. pentaphyllo cum altero cummune.

Cynoglossum *foliis tuberculatis, scabris, hispidis.*

Asperugo *foliis ovatis;* in cultis.

Lamium *foliis albis.*

Urtica *romana.*

IV. SION *montis* 1751. *April* 8.

Ranunculus *lanuginosus, caule procumbente, foliis quater-*

ternis foliolis pinnatifidis, receptaculo ovato-acuminato.

BETONICA *officinar.* copiosissima.

MARRUBIUM *fl. purpureo*, quod in Asia commune.

BISCUTELLA *siliquis orbiculatis didymis, foliis radicalibus lanceolatis dentatis lanuginosis.*

TRIFOLIUM *minimum montanum, flore purpureo.* Sterilitas soli indicatur ex minima hujus statura.

THLASPI *foliis lobato-laciniatis: laciniis ciliatis.*

DRABA *caule nudo, foliis lanceolatis integerrimis margine ciliatis.*

ANTHEMIS *parva, foliis pinnatis capillaribus.*

FESTUCA? *spithamalis, foliis capillaribus.* Gramen hoc arenam totam tegit.

HIERACIUM *montanum parvum.*

BUPHTHALMUM *parvum, fol. oblongis dentatis.*

DRABA? *foliis caulinis ovatis basi angustatis, minima.*

V. JERICHO *in valle juxta urbem* 1751. *April. d.* 12.

SOLANUM *fruticosum quadripedale, caule & foliis spinosis.*

FRUTEX *foliis triangularibus splendentibus*, qui maxime communis in omnibus desertis Palæstinæ.

ASCLEPIAS *scandens fructicosa, fol. cordato-acuminatis.* In Deserto argillaceo inter Jericho & mare mortuum.

LICHEN *lamellis convexis* etc. vid. descr. in superficie terræ incultæ.

DIDYNAMICA *graveolens, petalis reflexis, foliis viscosis, radice fibrosa magna.*

ALLIUM *s. Cepa.* Arab. Basal. in campo prope littora maris.

Tamarix.

KALI *fruticosum.*

ERICA *simplex fruticosa.* passim in Campo.

Mi-

Mimosa *Schitta* Ebræorum Cels. unicum ejus vidi fruticem in campo prope montes Arabiæ.

VI. *Via St.* JEREMIÆ *inter* Hierosolymam & Ramam.

Terebinthus ubique in fruticosis.
Vitex copiose in vallibus.
Tamarix in magnis arboribus prope Ramam.
Ceratonia copiosissime in montibus & collibus.
Cycomorus rarissime nec ante Ramam, ubi unus ingens. In interiore Judæa non obvia.
Cynara campum integrum tegens prope Ramam.
Cicuta in eodem copiose.
Cardui & Cnici *species 6*, in cultis.

VII. *ad fontem* SIGNATUM Salomonis *prope Betlehem.*

Columba palæstinæ.
Magnitudo Palumbi. Cana sunt collum, caput, pectus & humeri, *Dorsum* canum cum maculis fuscis. *Rectrices* & *remiges* apice candidæ. *Oculi* & pedes rubescunt.
Locus. in Olivetis sylvestribus.
Obs. speciem diversam a Palumbo indicat facies externa & color canus non fuscus, cum apicibus rectricum & remigum, candidis.
Rana *corpore ovato, dorso convexo, tota lucido-viridis*; in luto juxta Piscinas.
Tenthredo *fasciata, fasciis candidis atrisque.*
Larva hujus telam supra lapides extendit, sub qua metamorphosin subit. Semperque locum eligit in lapide aliquanto excavatum, ut spatium pateat pro corporis agitatione.
Locus in muris Piscinarum.

SCARABÆUS *Buphthalmi parvus, ater lineis candidis.* Copiosissime in Buphthalmo communi.

Plantæ.

ADIANTHUM in ipso fornice fontis.
HYPNUM minimum ibid.
NASTURTIUM *aquaticum* ad scaturiginem.
ACHILLEÆ *affinis lutea* inter segetes copiose.
Gramen panicula arundinacea, radice bulbosa, in collibus.
ANAGYRUS *fœtida,* frutex in collibus.
OCYMUM.
ORIGANUM.

VIII. *Montis* THABOR.

CYNOGLOSSUM *hispidum.*
ONONIS *fœtida.*
PAPAVER *Rhœas.*
PAPAVER *flore flavescente parvo.*
BUPHTHALMUM *dentatum,* commune.
CYNARA.
RUTA.
UMBELLATA cum disco filamentoso, comm.
CARDUINA *caule spinoso quadrangulari.*
LASERPITUM *latifolium.*
PIMPINELLA officin.
TRIFOLIUM *foliis ovato-lanceolatis, spica oblonga laxa.*
SYNGENISTA cum pericarpiis confertis.
QUERCUS *foliis dentato aculeatis.*
CERATONIA.
SALVIÆ variæ species.
OCYMUM.
GRAMEN *secalinum, radice bulbosa.*
ABSINTHIUM *romanum;* in ruderibus.
ILEX in vallibus.

TE-

Terebinthus.
In rupibus.
Myrthus.
Ibidem.
Scorzonera.
In planis.
Cichoreum.
Ib. comm.
Hedera, prope rudera.
Cepa montana.
Avena montana.

IX. *in Monte* TENTATIONIS *Christi.*

Cepa *montana* in petrosis.
Cordia *sebesten* in convallibus infra montem.
Ricinus in altitudinem arboris insignis, ibidem.
Rhamnus *Nabca* copiose ubique in campis & vallibus.
Vitex *Agnus* castus, copiose in campis.
Arbor *magna spinosa*, *ramis rectis teneriusculis*, foliis parvis, ovatis, canis. Drupa ovata, sulcata, ex qua *oleum de Jericho* exprimitur, copiosissime in campis floruit & fructum maturaverat. Ad fontem Elisæ. (*Elæagnus*).
Arbor magna, *flor. lonicerœ labiatis lacinatis*, *totis sanguineis*. Fol. obverse ovatis succulentis lucido viridibus.
Ficus juxta rivulum.
Jericho in ruderibus.
Euphorbia *foliis teretibus succulentis.*
Ranunculus *aquaticus luteus.*
Malva *ruderum.*
Buphthalmum *commune.*
Chenopodium *ruderum.*
Hystrix Sv. Pigg-svin, in monte.
Cimex *aculeata*, *lateribus abdominis valde protuberantibus*, *maculis ferrugineis*; inter petram.

X. *Fons* SALOMONIS *prope Tyrum.*

SALIX *Saffaf.*
VITEX *agnus caftus.*
RICINUS *palma Chrifti.*
CONVOLVULUS *foliis trinis.*
SOLANUM *foliis hirfutis.* Arab. Aneb El Dib.
MERCURIALIS.
PARIETARIA.
Didynamica flor. minimo rubro bipedalis.

XI. VARMA BADEN vid TIBERIAD.

1:o *Urfprunget* år vid foten af et bårg, vid pafs et piftol-fkott från ftranden af Sjön Genezareth, och en fjerdedels timmas våg från ftranden Tiberiad.

2:o *Bårget* beftår af en fvart, pipog, något fkör fvafvelaktig ften, hvilken i bårget endaft finnes omkring någden af Tiberiad, men i löfa ftenar åfven vid ftrånderna af *Döda Hafvet*, få vål fom hår vid Sjön Genezareth. Hår hugges Qvarn-ftenar af denna, fom fkeppas ut vid Acre och föres til Ægypten, hvaråft jag i Damiata af dem fåg en otrolig myckenhet.

3:o *Ådran* fom löper ur bårget år en arm tjock, och år enfammen.

4:o *Hettan* var fådan, at man kunde fticka handen dåruti, utan at fkålla fig, dock var man nödfakad, at ftraxt draga hånne tilbaka; det var altfå ej kokhett, men i nårmafte graden dårunder.

5:o *Lukten* var ftark fvafvelaktig.

6:o *Smaken* bitter och något litet ftötande på kokfalt.

7:o *Ochran*, fom var deponerad, dår vatnet lop fram, var fvart, tjock fom en gröt, lucktade ftarkt fvafvel, den tåcktes med tvånne hinnor, af hvilka den undre var af en fkön mörkgrön fårg, och

den

den öfversta af en ljusaktig rost-färg; vid början af utloppet, där vattnet gjorde små fall öfver stenar, var den förra ensammen, och där liknade hon så fullkomligen en *Alga*, at man utan at betrakta hånne på närmare håll, skulle tagit den för en växt, det som hörde til Sten-Riket, men närmare in til Sjön, och där vattnet stod stilla, syntes båda hinnorna, den gula öfverst, och under denna den gröna. Et eländigt hus upbygt där brede vid med lafvar til badning, som ej var vid magt hållit, på en ort där ingen betjänar sig af Naturens gåfvor.

XII. MARE MORTUUM.

1:o *Solum argillaceum, friabile, sale prægnans,* circumcirca Ægyptiacum.

2:o *Qvartzum, crusta salina adnata auctum.*

3:o *Globuli argillacei, rotundi, compacti,* in argilla juxta ripas.

4:o *Schistus* in formam Silicis redactus, sparsus, vagus; in ripis.

5:o *Strata perpendicularia argillæ lamellatæ, ferrugineæ;* in argilla communi riparum. An schistus recens?

6:o *Arundines nullæ.*

7:o *Plantæ nullæ* vicinæ. *Didyma* graveolens paulo remota. *Salina* in campo.

8:o *Asphaltes* ad alteram ripam colligitur copiose autumno ab Arabibus, in ripam conjectum & venditur Damasci pro tincturis lanæ.

9:o *Cochleæ & Conchæ* communes in ripis.

10:o *Pisces nulli* ex traditione Arabum, sed credibile inveniri cum Cochleæ dentur.

11:o *Navigatio* nulla.

12:o *Generatio* montium vicinorum calcarei lapidis mollis, ex diminutione maris.

13:o *Generatio ſchiſti* qui conſpicitur in montibus ſex aſphalte.

14:o *Montium remotorum* durities.

15:o Deſcriptio Aſphaltidis, convenientia cum Balſamo Mumiarum; idem. An lacus olim in Ægypto illo repleta, ut ille qui hodie dicitur mare ſine aqua?

16:o *Petrificationes in altero litore maris*, ut in lacubus arefactis Ægypti.

17:o *Poma Sodomitica*: Fructus Solani Melongenæ.

PHILOLOGICA SACRA.

CUCUMIS *Melo* Auctor. Arab. Kaun.
CUCURBITA *Citrullus* Battech. Syriac. Jabbas.
CUCUMIS *ſativus* Sv. Gurka. Arab. Chiar.
CUCURBITA *lagenaria* Sv. Calabaſſ. Arab. Charrah.
BRASSICA *ſativa* Arab. Krump. Syr. Malfuf.
CUCUMIS *Colocynthis* Auctor. Arab. Handal.
MOMORDICA *Balſamina*. Auctor. Balſamita.
MOMORDICA *Elaterium* Syrianis dicitur Adjur El Hemar h e. Cucumis aſini.

Conferantur hæc nomina cum Ebræis ad dilucidationem Loci S. S. ubi de Cucumeribus Ægypti ſit mentio *Num.* 11. 5.

LUC 17 *v.* 6. *συκαμίνος*. *Ficum foliis integerrimis Cycomorum* antiquis auctoribus & *Ficum Pharaonis* Ægyptiis, Arabibus vero *Giumez* appellatum, indigitaſſe ſervatorem arbore, quam fide in mare tranſportaturis diſcipulis perſvadet, ingentem videlicet arborem digito monſtrabat Salvator, quales hæ ſunt in Judæa & Galilæa, ubi tunc temporis erat Chriſtus. cfr. v. 11. ejusdem capitis. Peſſime igitur *Mulbärs-trå* quod *Morum* ſignificat ſubſtituit Lutherus & poſt illum interpres Svecus, quæ explicatio nec Textui Græco, nec Hiſtoriæ naturali loci congrua.

LUC. 19. *v.* 4. *συκομουρέα*. Arbor quam conſcendebat Zachæus nanus juxta Jericho, ut prætereuntem conſpiceret Chriſtum. SYCOMORUM, hoc eſt FICUM *foliis integerrimis* fuiſſe dicit Textus Græcus, hallucinantur igitur Romano-Catholici, Græci & Armeniani, loca Sacra devote quotannis inviſentes, illi namque alium arboris genus monſtrant ex quo illum fuiſſe, qui Zachæo ſerviebat,

contendunt; est vero illud PRUNO *affinis foliis obovatis* etc. quem descripsi, *an Elæagnus* qui in campis juxta rudera urbis Jericho adeo est frequens; ex hujus fructu, qui *Drupa* est, oleum exprimunt Arabes, quod vendunt dictis peregrinantibus, qui inter sancta sua idem conservant cimelia, & ob sanitatem etjam particulari quadam vi sanandi vulnera gaudere credunt, hoc ipsum *oleum Zachæi* appellant, ut virtutem quam possidet, commorationi hujus Sancti ejusmodi arbori attribuendam contendunt. Ex *nucleo* fructus, qui ovatus tetragonus magnitudine fere Nucis *Juglandis*, Rosaria construunt Monachi Latini, quæ in Europam ut sanctuarium insigne transmittunt & transferunt. Per *Morum* transtulit συκωμωρέα Luther & Svecus, quod maxime erroneum, a Textu Græco alienum, & Naturalis Historiæ loci contrarium; Morus quippe in territorio urbis *Jericho*, ubi res accidit, nec hodie crescit & multo minus tempore Christi, ibi colebatur arbor, vix unquam *Judeæ*, parum *Galilææ*, Syriæ vero & monte Libano copiosissime culta. *Sycomorum* nec hodie juxta Jericho vidi, sed invenire potuisse tempore, quo terra non erat deserta, facile credi potest, cum in Judea hodie non sit invisa, & olim fuerit frequentissima, ut ex frequenti ejus patet in S. S. mentione.

Poma Sodomitica sunt fructus SOLANI *Melongenæ*. Mala insana Auct. quæ copiose inveni juxta Jericho, in vallibus prope Jordanum, haud longe a mari mortuo. Quod pulvere intus repleta sint verum est nonnunquam, sed non semper accidit, nempe in nonnullis, quod *Tenthredine* pungantur, quæ substantiam totam internam in pulverem

rem redigit & corticem ſolum egregie coloratum integrum relinquit.

BEHEN Nux officin. Balſamum Aaronis.

Ol. Behen per ſe inodorum commodisſimum eſt ad unguenta & Balſama odorata præparanda. Huic uſui frequenter adhibetur ab Orientalibus, qui flores Jaſmini, Narciſſi &c. in ol. hoc infundunt & unguentum ſic conficiunt odoratum, quod capiti, naſo, imprimis vero barbæ aſpergunt ſvaveolentium amatores. Nec aliud fuiſſe illud Balſamum Aaronis, cujus mentio fit in S:a S:a, quo ad capillos illinendos uſus eſt ſummus hic Sacerdos, & cujus egregium odorem celebrat David.

Behen arbor creſcit in monte Sinai & Ægypto ſuperiore; *Arab.* dicitur Feſtuck El Ban.

SPINA CHRISTI.

RHAMNUS *aculeis geminis ad alas foliorum.* Arabibus *Nabk* dicta arbor, frequentiſſima in Oriente inferiore; hanc porrexiſſe ramos, ex quibus ſerta illa aculeata Salvatori mundi impoſita contorta, fuit veroſimillimum eſt. Apta erat planta huic negotio, aculeis enim acuminatiſſimis parvis frequentibus ad dolorem incutiendum commoda, ex ramis flexibilibus, teretibus, molliuſculis facile ejusmodi ſerta contorquebantur, & quod, me judice, pro hac egregium porrigit argumentum hoc eſt, quod folia colore ſaturate viridi Hederam referant; voluere forſan calumniatores Chriſti invenire plantam huic aliquomodo ſimilem, qua Imperatores & Duces coronabantur, ut etjam in ipſo pœnæ inſtrumento calumniam invenirent.

(*eſt hæc arbor RHAMNUS Spina Chriſti. OENO-*

PLIA spinosa CB. 477. *NABIA Paliurus athenæi Alp. ægypt.* 16. *t.* 19.)

SPINÆ BIBLICÆ.

Ex plurimis illis ſpinarum ſpeciebus, quarum in ſacris ſit mentio, minima pars cognoſcitur & quædam fuerint plantæ. ONONIS *ſpinoſa* ſpinoſiſſima illa & perniciosa planta, campos integros tegit Ægypti & Palæſtinæ. Non dubitandum quin hanc indicaverint in aliquo loco Scriptores Sacri. Penſitent Philologi quænam ſcripturæ ſpina hæc ſit. *Arabice* hodie in Ægypto dicitur *Akol.* An illa quam in maledictione terræ nominat Moſes; cum Carduis maximis, in Ægypti incultis, promiſcue & copioſiſſime creſcit.

LABRUSCA ſcripturæ Sacræ, inprimis in loco illo *Eſaiæ: quid faciam vineæ meæ quod non feci?* exſpectavi ut faceret vineas fecit vero *labruſcas;* SOLANUM incanum in Ægypto commune, ut & in Palæſtina & Oriente indicari hoc loco crederem, ob convenientiam inter denominationem Arabicam *Aneb El Dib* h. e. *Uva lupi.* Certe ad plantam viti opponendam non magis aptam invenire potuit Propheta hac ipſa, quæ in Vinetis frequens & noxia, ideoque expurgatur, quæque aliquo modo caule ſuo fruticoſo vitem refert.

CEPÆ *Iſraëlitarum.* Num. XI. 5.

Allium Cepa H. Upſ. 3. Rődlők. *Arab.* Baſal. Hanc fuiſſe ex Ceparum ſpeciebus ab Iſraelitis deſideratis unam, probat uſus copioſiſſimus & præſtantia ejus in Ægypto; non meliorem invenire Cepam illa Ægypti per univerſum orbem certo perſvaſus erit, qui ſemel illam in cibum accepit: dulcis eſt, dum in aliis terris nauſeoſa & acris; mol-

molliuſcula contra quam in alio ſolo, inprimis in ſeptentrione, ubi admodum dura & compactis tunicis, quæ difficulter digeruntur, conſtructa. Hinc non in alio loco minori cum damno & cum majori gratia in cibum adhiberi poteſt, quam in Æpypto, quem uſum circa exitum Iſraëlitarum obtinuiſſe & ad noſtra usque tempora continuatum fuiſſe, docet juſta deſideratio Iſraëlitarum. Editur hodie in Ægypto aſſata, in quatvor partes conſciſſa, cum carnis fruſtulis ibidem aſſatis, quod *Kebab* vocant Turcæ Ægypti & gratum adeo ipſis eſt ferculum, ut in futuro Paradiſo idem ipſis ſuppetere optantes audivi; Juſculum etjam in Ægypto craſiuſculum ex Cepis groſſo modo conſciſſis præparatur frequentiſſime, quod inter edulia optima unquam a me comeſta.

Allium Sativum Linn. H. Upſ. 2. Hvitlök. *Arab.* Tum. Copioſe etjam cibum intrat, ſed ex Iſraëliticis eſſe vix crederem, cum Ægyptus illam non producat, aſportatur nempe ex Inſulis Archipelagi.

Allium Porrum Linn. H. Upſ. 4. (Purjo). *Arab.* Karrat. Hanc ex numero deſideratarum fuiſſe certius eſt, cum inde ab antiquo tempore & adhuc hodie culta ſit planta Ægypti. Proſtat menſibus hibernis & verralibus copioſe & in deliciis eſt incolis, qui crudam inſtar acetarii cum carne aſſata nempe habentes, illam comedunt; a pauperibus cum pane crudum accipitur, inprimis in jentaculo, qui terram pro menſa habentes porrum ſuum, fruſtulumqve panis cum regio vix commutarent prandio.

LEO. Nomen *Arab.* Sabbe.

Locus. Non invenitur in Syria, nec in Palæſtina. Juxta Babylonem (h. Bagdad) copioſiſſime. In

Ægypto non eſt animal indigenum, niſi juxta Lybiæ confinia, interdum ex interioribus Africæ locis adveniens. Quomodo hoc cum locis S:æ S:æ conciliandum, ubi de Leone tanquam Animali Palæſtinæ & Syriæ commune ſit mentio, inprimis in Hiſtoria Simſonis? Ubinam acciderit hæc Simſonis cum Leone pugna?

LOCUSTÆ JOHANNIS ἀκρίδες, quas manducavit *Johannes Baptiſta* in deſerto, fuiſſe foliola & ramuſculos teneres arborum quarumcunque opinabatur *Iſidorus Peluſiota*, pater Græcus; ἀκρόδρυα hæc dicuntur Græcis cujus loco ἀκρίδες ſubſtitutum eſſe a ſcriptoribus exiſtimant. Eccleſia vero Græca hodierna univerſaliter affirmat ἀκρίδες Johannis fuiſſe veras Locuſtas, Arabiæ communiſſimas & noſtro adhuc ævo, ab Arabiæ incolis juxta Meccam, circa montem Sinai & alibi in cibum adhibitas.

PETRA MOSIS quam perrupit miraculo Exod. 17. 6. & ex qua tabula conficiebat pro incidendis præceptis legis, fuit *SAXUM micaceo-ſpatoſum particulis quartzoſis paucioribus*, *GRANITES* vulgo vocatus, ex quo conſtat mons *Horeb*, in quo miraculum peractum, & mons *Sinai* ex qua exſciſſæ fuere tabulæ, cujusque uſum pro literis & figuris incidendis didicerat Moſes ab Ægyptiis, quorum Obeliſci Hieroglyphici ex eodem ſaxo, miraculo artis ſunt parati.

När Araberna och Turkarna vilja beſkrifva en ſkönhet, bruka de åtſkilliga liknelſer. De likna hännes anſigte med Månan &c. &c. Bland andra är den en af de märkvärdigaſte och näſtan allmän bland dem, at de likna en ſkönhets ögon vid

vid ögonen af en Gazelle (Gazella Africana Auctorum. *Capra Linn. S. N. 7.*) et djur, som är nog allmänt i Ægypten och Syrien. Jag vil förklara hvarföre jag håller denna liknelsen för märkvärdig. Det är: emedan Salomon i sin *Höga Visa* brukar liknelser, som äro tagne af samma djur; cfr. Text. Hebr. til at yttra sina lifliga tankar om sin skönhet. Man behöfver då intet tvifla, at Salomons *Rå* har varit detta djur: djurets skönhet, dess allmänhet i de länder där Salomon skref sin bok, svarar däremot och Österlänningarnas bruk, som än i dag är det samma som Salomons, intygar det samma.

MA-

MATERIA MEDICA.

BALSAMI de MECHA veri, ſ. Opobalſami Deſcriptio.

Color flaveſcens, pellucidus.

Odor fragrantiſſimus, reſinoſo-balſamicus, gratiſſimus.

Conſiſtentia tenaciſſima, digitos conglutinans, in longa fila tractile, calore ſolis in climate Natoliæ vix unquam liqueſcens.

Ex *Mecha* directe allatum a balneatore Turcico vidi, deſcripſi & de uſu ejus inter Turcas reſcivi a) quod ſummum illis habeatur *Stomachicum* ad gr. III. ſumtum, ad debilem ſtomachum corroborandum; b.) quod *vulnerarium* Turcis ſit excellentiſſimum & palmarium, dum in vulnera recens inflicta guttas aliquot infundunt; quo continuato breviſſimo tempore, vulnera maximi momenti perſanant.

Prof til godhet af *Balſamo de Mecca*, ſom anſtälles i Levanten.

Man låter en droppa af Balſamen drypa i et glas rent kalt kålle-vatten, om denna droppa ſtannar på et ſtälle öfver vatnet, ſå är Balſamen af ringa värde; men om han i ſamma ögnablick, ſom han ſläppes, ſprider ſig ut, ſom en hinna öfver glaſet, och om man då med et hår, en ånda ſilke eller trå, kan lyfta denna hinna af vatnet, ſom här efter bör vara ſå klart ſom tilförne, ſå är det et fullkomligt tecken til den aldra upriktigaſte och oförfalſkade Mecca Balſam. At finna den ſom håller detta prof, hålla Turkarna ſjelfve för vara ganſka ſvårt, ty knapt finner man annorſtädes oförfalſkad Mecca Balſam, än hos Turkiſka Kejſarn och Magnaterna, ſom få den, ſå-

ſåſom en dyrbar ſkånck af någon reſande ſom beſökt Mecca. Vil man göra ſig förſäkrad om, at få en ſå dyrbar vara upriktig, ſå måſte man vid den tiden, ſom Pelegrimerne gå åt Mecca, genom vånſkap eller för tilråckeliga pångar, vinna en Turk, ſom ger förſåkran, at ſkaffa den oförfalſkad från förſta hand, och då kan man bli viſs om deſs godhet, och at den har den hårliga nytta, ſom oåndeliga förſök hos de Öſterlåndſke folken intyga.

Jag gick ut i ſtaden Cairo i dag (Jun. 20), at ſöka Opobalſamum eller Balſamum de Mecca, hos dem ſom hade den at ſålja, i mening at köpa, om jag funne någon upriktig.

Jag ſåg ſåttet huru en Italienſk Köpman, ſom varit i Cairo i 30 år pröfvade det, at förſöka om det var upriktigt; det var ſålunda: i en liten Porcellains-ſkål full med kalt rent vatten, låt han drypa några dråppar Balſam, hvilka om de ſtraxt ſpridde ſig ut öfver vatnet i en hinna, och om denna hinna var jåmn och ren, och aldeles fri från blåſor, ſå var det tecken til Balſamens fullkomliga godhet, dåremot om det drögde något innan det öfverhölgde vatnet, och om hinnan var grumlig, och hade åtſkilliga bublor och blåſor, ſå var det et ſåkert tecken, at den var förfalſkad och blandad med andra ſaker. Vidare om hinnan kunde hopviklas med et litet ſtrå, utan at ſkingras eller låmna något oljaktigt efter ſig på vatnet, var den god; tvårt om, då man intet kunde ſamla hinnan, utan den delte ſig i flera ſtycken, och då den låmnade efter ſig en hop feta fårgade particlar på vatnet, kunde man ſluta, at Balſamen intet var upriktig. Jag ſåg båda profven, både af förfalſkad och upriktig, och fann dem riktigt grundade. Det ſom gör blå-

blåſorna vid det förſta profvet, och ſom gör at hinnan ſkingras vid det andra, och lämnar orenlighet på vatnet, äro främmande delar, af något ſom blifvit inblandat, at förfalſka Balſamen. Det ſom brukas at ſpäda ut Balſamen med, til at öka deſs myckenhet, men minſka deſs godhet, är *Oleum Sſeami*, ſom i Ægypten pråſſas til myckenhet; *Terebinthus cypria*, och *Pinguedo Strutionis*, icke alla på en gång, utan efter omſtändigheterna, de ſom äro til hands för dem, ſom vil föryttra ſin vara, och på detta ſättet är nåſtan all den Balſam utblandad, ſom finnes til ſalu, åfven på ſjelfva ſtället där den håmtas.

Ingen ſom ſkrifvit om Opobalſamum har hit in til haft rått kunſkap om deſs hårkomſt. Alle veta at det kommer från Mecca, och jag tror, at den meningen intagit alla, at det omkring ſamma ſtad håmtas. Vi hafva Reſebeſkrifvare, ſom ſåja oſs ſamma ſanſaga, ſom tala om de trågårdar där Balſam-träden omkring Mecca med myc-ken ſorgfällighet underhållas, om den rått Turkiſka Kejſaren har at förbehålla ſig den båſta Balſam; om den vackt Turkarne hålla omkring träden, at intet af dem må utföras. Alt det har hit in til varit antagit på god tro, ſådant ſom det varit lämnat, af deſs förſta uphofsman, ſom berättat det, på det de icke ſkulle ſåja aldeles intet. Balſam-trådets hiſtoria ſkulle förtjåna en reſa til den ort där det våxer, om den vore möjelig at göra för en Europée, men ſom den har varit och lårer blifva omöjelig; ty måſte man förlita ſig på de efterråttelſer man kan hafva af dem, ſom deras Religion tillåter at där reſa, och af dem utvålja de trovärdigaſte. Jag har under mitt viſtande i Ægypten ſökt underråttelſe härom, af påliteliga mån ſom varit i Mecca, i ſyn-ner-

nerhet har jag talt härom med en Aga vid Slottet i Rosette och en Schek i Cairo; med den förra i närvaro af Herr CHABERT Fransk Köpman i Rosette och med den senare genom Herr LE GRAND Fransk Drogueman i Cairo. Alle hafva gifvit mig en hel annan berättelse om den ort där Balsam-träden finnas, än den jag sett hos Auctorer. De hafva försäkrat mig, at omkring Mecca stad är Balsam-trädet så okunnigt, som i Ægypten och Turkiet, och at aldrig en droppa Balsam håmtas hvarken vid Mecca eller på många mil däromkring. Den ort därifrån Balsamen kommer är många dagsresor från Mecca, långt in i steniga Arabien. Där våxa träden på bärgaktiga ställen, och ägas, såsom en dyrbar skatt af vissa Arabiske Familier. Araberne föra Balsamen til Mecca, och sälja honom den tid, som Caravanen från Turkiet och Ægypten sig där uppehåller, med hvilka den sedan föres til Damas och Cairo, ock så vidare kring hela Turkiet, och om den kan hinna längre, hvilket är svårt at tro om den upriktiga, som kommer i nog liten qvantitet til Mecca. Turkiska Kejsaren har ingen rätt at förbehålla sig den bästa; Araberne äro fritt folk, de sälja sin vara åt hvem de vilja. dock har altid någon myndig man i Mecca, såsom förssta Scheken eller någon annan, Commission at årligen köpa up en viss qvantitet Balsam för Turkiska Kejsaren; ty kan han väl vara försäkrad om, at få af den upriktiga. Om *Trädens* anseende hafva de, som varit så långt in i Arabien, och där sett dem, försäkrat det de hafva löf, som äro lika *Myrten*, men något större. Efter all den underrättelse jag härom inhämtat, har jag anledning at tro, Herr Arch. LINNÆI gissning, at Trädet af hvilket Opobalsa-

sa-

ſamen hâmtas, âr en *Piſtacia* eller deſs nârmaſte ſlâgtinge, och altſå i nârmaſte fôrvantſkap med *Maſtix* - och *Terpenthin* trâden.

MASTIX. Maſtiche rectius: ctr. SCHULTZE Mat. Med. Græc. modernis μαςικα, quæ ex *Scio* inſigni quantitate portatur, maxima copia inter Turcas conſumitur; *Turcarum* nempe mulieres, Imperatoris imprimis & magnatum, reſinam hanc continuo maſticant ad albedinem dentium conſervandam & ut gratum oris halitum ſpirent.

OLIBANUM. officinarum.

Colligitur in Arabia utraque, unde Gieddam, qui portus eſt Meccæ apportatur, exinde per mare rubrum Suez portum Ægypti, & ex illo Cairum adfertur ingenti copia quotannis, etjam per terram cum ſocietate Meccenſi aſportatur. Allatum lapillis commixtum eſt ſpatoſis & micaceis tanta quantitate, ut repurgati, 50 ad 70 ſolummodo ℔. proveniant ex 150 immundati. Marſiliam maxima pars aſportatur, unde ab Hollandis coemitur, qui in Moſcoviam illud tranſportant, ubi pro corio Moſcovitico præparando maxima copia conſumitur, nec parva qvantitas pro fumigatione i Moſcovitarum, & Romanorum Eccleſiis quotannis ſervit. Pretio maxime differt & bonitate, adeo ut pondus 110 ℔. æſtimetur a mercatoribus Europæis in Ægypto, prout melius vel inferioris eſt bonitatis, a 9 ad 23 Piaſtris, cuivis 60 medinis adnumerando. Optimum eſt in lachrymis, quod fragrantis odoris, coloris pellucidi exflaveſcente albicantis, fragile & facile in pulverem redigendum, cujus ſemper parva admodum in magna copia reperitur quantitas, quæ autem a reliquo non ſeparatur, niſi ſpecialiter pro Pharmacopæis deſiderata.

GUM-

GUMMI ARABICI födande kraft.

Abyssinerne göra årligen en resa til Cairo, at sälja sit lands varor: *Slavar*, *Guld*, *Elephanter*, *Droguer*, *Apinior*, *Papegoijor*, m. m. De hafva grufveliga ödemarker at gå igenom, och våderlekens omständigheter kunna under denna resa vara dem åfven så hinderlige, som för en Sjöman på Hafvet, at de hafva svårt före at göra viss råkning huru lång deras resa skal blifva, och följakteligen kan det tildraga sig, at lifs uppehållet för dem brister, då resan blir för lång. Detta hände verkeligen den Abyssiniska Caravanen år 1750, hvars förråd blef åndadt, då dem ånnu återstod 2 månaders resa. Nöden finner på de närings medel, som man förr ej tånkt på, så gjorde den åfven hår. De måste söka något bland sina köpmans varor, som i denna yttersta nöden kunde uppehålla deras lif, och de funno dertil ingen ting tjånligare, ån *Gummi Arabicum*, af hvilket de fört med sig en ansenlig myckenhet. Detta tjente altså til föda i 2 månaders tid för mer ån 1000 Personer.

Gummi Arabicum år geléaktigt (gelatinosum) och innehåller utan tvifvel nog födande delar. Men hår år en fråga: om denna spis ej förorsakat hos detta arma folket en grufvelig förstoppning? Efter all sannolikhet har den haft den verkan, hvarom jag dock icke inhåmtat några omståndigheter. Men det vet jag, at Caravanen kom lyckeligen an til Cairo, utan at hafva mist mycket folk, hvarken af hunger eller sjukdom.

OPIUM. Turcis antea, si auctoribus credendum, in adeo frequenti usu, hodie a paucissimis assumitur & vix nisi ab aliis, quam qui summum

rigorem Musulmannicæ Religionis sequuti, a vino & spirituosis potionibus omnino sese abstinent. Hi vero hodie sunt satis pauci, saltem inter plebejos, olim vero plures hanc legem sancte servarunt, & tunc forte opii frequentior fuit usus. Qui vero hodie Opio indulgent, omnes tremulenti, somno dediti, & debilissimi temporis progressu evadunt, quod videntes Turci, haud sine ratione periculosum adeo excitatorium evitant.

CASSIA Fistula.

Modus præparandi in Ægypto. Siliqua non dum matura colligitur, introducitur in domum acuratissime clausam, supra terram stratum super stratum ped. ½ altitudine conficitur ex foliis Palmæ & stramentis, huic in acervum imponitur siliqua. Janua tunc optime clauditur & die sequenti aqua adspergitur acervus, quod adhuc die sequenti continuatur; sic per 40 dies in acervo restat, usque ad nigredinem. *Alii* foveæ in terra committunt, sed nullius æstimanda, hoc modo præparata.

SCAMMONIUM.

Ex *Marasch*, locus qui ædes est summi cujusdam Præfecti Turcici (Pacha), itinere quatriduo ab Aleppo distans, & Armeniæ vicinus, præstantissimum quod in orbe invenitur colligitur *Scammoneum.* Inde Aleppum pellibus parvulis inclusum adfertur & a mercatoribus Anglis & Gallis Londinum & Marsiliam transmittitur. Ex monte *Carmel* insignis etiam bonitatis antea haberi potuit per Acrim, sed hodie in illo loco vix prostat, cum collectionem neglexerint Arabes montis accolæ, rapinis potius quam labori cuiquam uti-

utili indulgentes. *Convolvulum* ex quo desumitur inter Nazareth & montem Carmel in declivibus sponte provenientem vidi.

SCHOENANTHUS officin.

Copiose crescit in desertis utriusque Arabiæ; circa *Limbo* Arabiæ petreæ portum colligitur pro exportatione in Ægyptum.

Usus a Venetis in Ægypto coemitur, cum Theriacam ex antiquorum præceptis ingrediatur. Inter herbas prætiosas aromaticas & svaveolentes, a Regina Arabiæ Salomoni dono datas, una procul dubio hæc fuit, Arabibus ob svavem odorem adhuc hodie multi æstimata.

Nomen Arab. Helfi Mescavi & Idhir Mecchi.

SENNÆ Officinalis *folia*

All *Senna* växer i öfra Ægypten vild. Den samlas efter hand af Bedovinerne eller Arabiske Bönderne, som sälja den til sin Schek eller hufvudman. När denne samlat til någon myckenhet förer han den til Cairo, hvaråst den köpes ej af hvem som vil, utan af den, som arrenderat rättigheten at sälja denna vara åt Européerne, hvilken tilkommer Janissarernes corps, som lämnar den til förpaktning åt hvem den bäst betalar. I min tid var IBRAIM KIÆSA den våldiga Egyptens hårskare, åfven förpacktare af Sennæ-handelen, hvilken åter hade förpaktat den åt tvänne Judar, som åfven hade arrenderat Tullen. Af desse tilhandla sig Européerne årligen den myckenhet, som fordras för Europa af denna Vara. De kunna ej eller köpa den hvem som vil. De äro förbundne at dela den i 3 delar, en för *Marseille*, den andra för *Livorno*, och den tredje för *Venedig*, hvilken måste hvardera afgå för en Köp-

 mans

mans råkning. *Senna* år altſå en Vara, ſom nåſt Moſchater och Canel, Hollåndares enſak, år aldramåſt bunden vid Monopolium. Ægyptierne kunna åfven hålla denna vara ſå ſtrångt ſom de vilja, emedan den år oumgångelig i hela verlden och finnes ingenſtådes af den godhet ſom i öfra Ægypten. Til Marſeille går årligen 600 Båtar, hvardera af 10 Quintal. Et quintal betalas i Cairo med 20 Sequiner mera eller mindre; Sequin af 1100 Med.

MYROBALANI officin.

Myrobalanorum fere nullam habent notitiam Materiæ Medicæ Scriptores, & inter minime uſitata ſunt remedia noſtri ſeculi, qui in reformata pharmacopæa certe locum non occuparent. Ægyptis autem & Arabibus nondum exoleta eſt medicina decoctum ex Myrobalanis omnibus, cujus ad ducendam alvum, imprimis in Ægypto ſuperiore, frequens eſt uſus. Laxando corroborat ſeu adſtringit medicamentum hoc, adeoque ubi Rhabarbarum deeſt, ſubſtitui aliquomodo poſſet, ſed ubi ejus adeſt copia fruſtraneus eſſet uſus remedii multo inferioris. Arabes Medici Myrobalanorum introducere uſum, qui autem apud ſolos illorum populares hodie ſervatur. *Botanici* adhuc minore gaudent hujus fructus notitia, natalis locus eſt India juxta Malabariam & in viciniis Bengalæ, unde per viam Meccæ & Maris Rubri cum reliquis Indiæ ſimplicibus Cairum adferuntur. In Ægypti ſuperioris urbe *Farſchut*, principi Arabi ſubjecta, vidit arborem Myrobalani R. P. Jeremias Kerner, ſileſius (Congregat. de propag. fid. Miſſionar. Apoſtol.) qui omnes Myrobalanos ex eadem arbore produci aſſeruit, ſed non eodem tem-

tempore maturos fieri, dixit vero incolas loci sollicite unum ab altero distinguere & maturos absque confusione colligere atque secundum diversitatem diversa imponere nomina, quæ hæc sunt: *Chabeli*, *Asphar Bellili*, *Emblili*, *Hendi*, *Chejri.* Tempore quo in Ægypto commorabar ordinavi ut arbuscula mihi adportaretur ex Ægypto sup. quam ante abitum non habere potui.

SPICA CELTICA

Usus Spicæ Celticæ major est apud populos interioris Africæ, Abyssiniæ, Æthiopiæ, quam apud nos, & adeo quidem insignis, ut quotannis ex Germania per Venetias transportentur in Ægyptum 60 tonnæ, quarum quævis 100 fere thaleris Imperialibus venditur mercatoribus Æthiopiæ. Servit vero apud gentes has ad unguentum conficiendum, quo cutem in mollitiem ejus conservandam sub fervidis caloribus, simulque ad splendorem cutis procurandam, in quo ornatus maximus, ex illorum opinone, consistit.

MUMIÆ *Mineralis* nomine venit in Ægypto massa quædam bituminosa, splendens, nitida, sub dentibus friabilis, atra, fere inodora. Ex Persia provenit. Pretiosissima est, quippe quæ in Ægypto venditur ℥j a 2 usque ad 4 vel 5 nummis aureis (sequin), prout rara vel bona est, ambra igitur grisea longe carior, hinc a magnatibus Ægypti & totius Turciæ, inter reliqua eorum reponitur cimelia, qualia præter hanc sunt Ambra grisea, Lapides Bezoardici veri, Rhinocerotis cornu, inprimis vascula pro capiendo potu ex illo præparata, quæ omnia tanti æstimantur, quanti lap. prætiosi & eadem cura ac illi quæruntur & custodiuntur. Servit vero *ambra grisea* ad gratæ Deæ cultum promovendum, quem adeo religiose observat hic populus; *Bezoard.* lapis & cornu

nu *Rhinocerotis* ambo alexipharmaca, sudorifera & venenis ut creditur opposita, ut genii tutelares sancte serventur ab hominibus, qui mortem sic dictam regiam & magnatum semper timent. *Mumiæ* vero nostræ mineralis usus est, ut perhibetur traumaticus. Si experientia respondet narrationi Ægyptiorum, summum quidem hoc erit vulnerarium, hucusque a mortalibus detectum. Faciunt vero unguentum ex Mumia Minerali pulverisata cum ol. olivarum, rumpunt crus gallinæ & ligando unguentum applicant, si vera sit Mumia intra trium horarum spatium crus callo abducitur & sanatur & hic quidem est modus examinandi dictam Mumiam, quod si hoc non edat specimen vix ullius æstimatur. Hominis vero os fractum intra 24 horarum spatium sanum & integrum fieri debere eodem remedio contendunt. Mumiam ipsam vidi & visam descripsi, experimenta vero facta, non sub oculis venerunt ob caritatem & raritatem remedii: vidisse autem illa & obstupuisse mihi adseruerunt Chirurgi & Pharmacopoei Cairenses, quorum probitas fidem illis adhibere svadet. *Bituminis* certe est species, sed an ulla ex detectis haud facile dicam, si non prima. *Linn. S. N.* quæ eadem est ac Naphta Auctorum Solis calore indurata. *Mumiam Mineralem* dicunt Ægyptii ob similitudinem exactam cum massa illa, quæ ex cranio cadaverum conditorum corporum, quotidie in Ægyptum eximitur.

UNGUENTUM MUMIÆ.

Egyptierne göra af *Mumia* et unguentum potabile, på det sättet at de blanda den pulveriserad med deras smör, det de på deras språk kalla Manteg, detta taga de in då de blifvit sårade.

En trovårdig man i Alexandria, har försäkrat mig, at han sett en More, som med en knif var stungen i sidan emellan ref-benen, som gått genom intercostal-musclarna, hvilken straxt drack ur et mått, vid pass af ℥ij af detta smör med inblandad Mumia, samt smorde såret med det samma, och vardt efter kårt tid utan andra medel fullkomligen botad. *Mumia* beredd til smörjelse brukas åfven ganska mycket af Ægyptierna, til Läkedom för deras Boskaps-kreatur, Cameler, Åsnor, Får, Oxar etc. etc. både in och utvårtes; för sår, benbrott, emot förhåxning, hvilken de mer än andre nationer tro kunna skada sina creatur, och vid nästan alla tilfällen då kreaturen äro sjuke.

DOMB fructus incognitus.

Drupa subrotunda, apice depressa, inæqualiter angulata, angulis protuberantibus, punctata punctis parum excavatis.

Substantia triplici constat: *Corticali*, quæ subdura, crassiuscula. *Carnosa*, quæ porosa poris oblongis, molliuscula. *Lignea*, quæ crasissima, dura, fibrosa.

Nux figura drupæ, cortice corneo durissima, crassa, cincta pellicula & repleta substantia duriuscula albicante.

Color corticis drupæ brunno-flavescens maculis magnis inæqualibus & punctis obscure griseis. *Substantia* carnea flavescit. *Lignea* brunna, vel coloris Juglandini ligni. *Nucis* cuticula ferruginea; Cortex exterius nigrescit, intus albicat, medulla albicans.

Magnitudo tota fere pugni.

Locus: Ægyptus superior, unde in inferiorem parva copia adfertur & pro usu venditur.

Qualitates: ſubſtantia corticalis ſicca, ſubinſipida, adſtringens; *Carnoſa* acidiuſcula, parum ſucculenta.

Uſus: corticalem cum carnoſa ſubſtantia ægypti crudam manducant adſtringendi, coctam vero alvum laxandi ſcopo.

SAL ARMONIACS beredelſe i Egypten.

Ämnet til Sal armoniac är ſot, ſamlad efter bränd träck utaf allahanda Fyrfotade djur, ſom lefva af våxter. Äfven utaf månniſkor. Tråcken ſamlas af Egyptierna de fyra förſta månader af året, då deras boſkap, *Oxar*, *Kor*, *Bufflar*, *Cameler*, *Får*, *Getter*, *Håſtar*, *Åſnor*, lefva af färſkt gräs, hvilket i Ægypten är et ſlags *Trifolium*, ſom hvart år ſås och ſkåres. Den tiden då fänaden lefver af detta gräs torkat, och andra torra våxter, då man åfven i briſt af tjånligare föda, ger Camelen ſönderſtörta Dadelkårnor, år träcken icke ſå begärlig til ſotbrånnande. Den tiden då Creaturen åta fårſkt gräs, åro Egyptierne mycket angelägne om at hafva tråcken fårſk, ja ſå angelågne at man ſer fattigt folk, ſom hafva ſin nåring af deſs ſamling, följa hela dagen efter Creaturen, och med mycken ſorgfällighet gifva akt på, når någon af dem nyſs fält excrementerna. Om tråcken år ſå blöt, at han icke kan enſammen håmtas up, ſå beſtrö de den med boſs eller ſtoft af halm, hampa eller lin-ſtjälkar. Då de håmta up tråcken, klena de förſt den i ſamma ſtorlek och form, ſom de tagit den af jorden, vid en mur eller vågg, dår låta de den ſitta til deſs han år ſå torkad af ſolen, at han år tjånlig at brånna. För ſotbrånningen til Sal Armon. åro inga viſſa ugnar inråttade i hvilka tråcken brånnes, endaſt i den af-

ſigt

ſigt at efter den ſamma ſamla tilråckeligt ſot. Torkad tråck år et brånſle i Ægypten, ſom år et ſkoglőſt land, hvilket år allmånt bland det fattiga folket, ſom icke mågtar at kőpa den dyra ved, ſom főres hit ſjővågen från Caramanien, hvilken endaſt brånnes i de aldrarikaſte hus. De ſom intet annat brånt i ſina ugnar eller ſpiſar ån ſådan tråck, ſålja ſotet til ſalt fabriquen i den myckenhet ſom hårat finnes, både i ſtåderne och på landet, hvilken år tilråckelig at låmna ömnogt fórråd til ſaltbrånnerierne. Det år en anſenlig myckenhet af ſådan tårkad tråck, ſom dageligen brånnes i Egypten. Om landet behőfde den til gődſel, ſå vore det en elåndig hushåldning, men ſom naturen fórſett Egypten med annat åmne til deſs fruktbarhet, nåmligen den lera ſom årligen ſåtter ſig őfver jorden, under den tid landet ſtår under vatten, ty år folket at berőmma, ſom veta at anvånda en ſå fóraktelig ſak och, ſom eljeſt ſkulle tjena til ingen ting, til en mårkelig nytta. All tråck af de djur ſom tilfőrne åro nåmnde tages utan åtſkildnad. Camelens har aldeles intet fóretråde fór de andra och mycket mindre har deſs urin hår något rum, ſom en del auctorer giſſat, ſå långe man varit i okunnighet om åmnet til detta ſalt. De ſom arbeta vid detta verk, ſåga dock, at de gifva fórtrådet åt det ſot, ſom år brândt af månniſko excrementer och af Får och Gete-tråck, hvar fór ſig. Mars och April månader år den tid då man fóretager brånningen af ſaltet, de őfriga årstider uphőr den. *Giza* by, et litet ſtycke våg från Cairo, år den nårmaſte ort in til Cairo ſom har någon Fabrique. I Cairo ſtad vet jag ingen vara. På őn *Delta* åro de til ſtort antal. Den ſom år ågare af en by, dår et ſådant ſaltſjuderi

år anlagt, låter ſina underhafvande i byn arbeta hårvid. Konſten är icke ſtörre, ån at den elåndigaſte Mor kan altſammans uträtta. De ſom arbeta hårvid äre, ſom alle andre af gemene man i Ægypten, fattige och uſle ſtackare, ſom ſtå under befälet af den, ſom åger deras by, ſom merendels år en af de Turkiſka befälhafvare i landet. Alt det de behöfva til vårkets fortſåttande, år dem efter vigt låmnadt i hånder, och på ſamma ſått måſte de låmna från ſig ſå mycket ſalt, ſom efter en vedertagen råkning år dem pålagt, ſå at de härvid icke kunna ſälja för ſin egen räkning et enda lod. Det jag nu lycktat at beråtta om, åmnet til Sal ammoniac, är det vigtigaſte ſom hörer til deſs beredande, om hvilket måſt alle ſom ſkrifvit både i Chemie och Materia Medica intet annat låmnat oſs, ån giſſningar. Såttet på hvilket de af *Sotet* bereda ſaltet år intet beſynnerligt. Det år ganſka enfaldigt, men nog behändigt, utan vidlöftiga anſtalter. En Chemicus, ſom har et vål inråttat Laboratorium, kan dock göra det ſamma med ſtörre aktſamhet, men knapt med mera bequåmlighet. Jag vil icke deſs mindre med få ord gifva vid handen Egyptiernas ſått, hvilket torde låmna en Chemicus anledning at göra det båttre. De bygga en Ugn aflång af tegel och blöt tråck, af den ſtorlek at på deſs hvalf eller tak, hvilket år platt, kunna rymmas 50 glas-kolfvar ſtålde i 5 rader, 10 i långden och 5 i bredden för hvar kolf år i hvalfvet et hål, i hvilket han år ſtåld. Glaskolfvarne åro runde, ofvantil ſlutne med en hals af en tums långd och vid paſs 2 tums vidd. Deras ſtorlek år mer eller mindre 2 ſvenſka kanne-mått. Deſsa glas-machiner öfverdragas med lera af den ſom finnes i Nilen, och utan på leran med halm, fyllas ſå

med

med sot och sättas i sina hål. Eld göres derpå i ugnen, hvartil brukas torkad träck. I förstone är elden ej stark, men ökas snart til sin högsta grad, hvilken de som arbeta dervid, kalla helfvetis eld. Denna eld fortsättes i 3 gångor 24 timmar, efter Egyptiernas sätt at tala, eller 3 dygn. När elden stiger til sin häftighet, ser man en rök stiga up, då känner man och en syrlig lukt, som icke är oangenäm. Efter hand sätter sig saltet innantil vid öpningen af kolfven, hvilken snart blir tilstoppad, saltet ökes stadigt, til dess den vanliga tiden är förbi, då slår man sönder kolfven, och tager under dess hals et stycke Sal ammoniac åfvan til kupigt, under platt, innan til hvitaktigt, utan til svart, sådant som vi det se föras kring hela verlden. Det sot, som samlas i ugnen under bränningen, användes åfven til saltets kokande. Vid salt-Fabriken, hafva de åfven inrättat en glas-ugn, i hvilken de göra sina kolfvar, och som ingen ting gärna här är utan nytta, så kasta de sina sönderslagna glas-kolfvar tilbaka i glas-ugnen och göra deraf nya.

Ingredientier til de vacka arbeten, som arbetas i Tyskland och Frankrike af Papp, som åro Snusdosor, Kåpp-knappar etc.

Rsc.	Ichtyocollæ ℔ij.	☍ Lini ℔jv.
	Minii rubri ℥ij.	Terræ umbræ ℥jv.
	Lithargyrii aurei ℥iij.	Vitriol albi ℥jv.
	Cerussæ ℥iß.	Colophonii ℥iij.
	Electri ℥viij.	Spirit. Therebinth. ℔i.
	Terræ Tripolitanæ ℔j.	

ME-

MEDICA.

1 Pestis.
2 Febris damiatæ.
3 Synocha.
4 Tertiana.
5 Cephalalgia.
6 Colica.
7 Calculus.
8 Asthma.
9 Hysteria.
10 Imaginatio.
11 Tænia.
12 Ophthalmia.
13 Siphilis.
14 Herpes aleppica.
15 Hernia.
16 Sterilitas.
17 Puerperia.
18 Excreta.

1. PESTIS.

Jnstituebam hodie coloquium cum Medico Practico urbis Smirnensis Santorino & imprimis ab illo scire cupiebam an observationes quasdam colligere ipsi licuerit circa *Pestem*, in regione sæpius diro hoc malo mulctata. Responsionis loco mihi dixit, eo minus & ipsum & ejus collegas, aliqua ad hujus morbi illustrationem facientia, subministrare posse, quo arctius reclusi sunt ab omni, cum decumbentibus gravissimo isto malo, consortio. Nullus enim Medicus conscientiæ suæ satisfacere & miseris opitulari audet, nisi ab hominum consortio se exclusum videre cupiat & in super forte auctoritate publica ad capitivitatem in æde sua quadraginta diebus tolerandam damnatum. Semel tamen furtivam sibi extitisse occasionem dixit, quendam febre pestilentiali laborantem, videndi, qua occasione inter alia communia mali signa, ut peculiare pathogonomicum se observasse retulit *lacrymationem oculorum* & linguam pustulis albicantibus obsessam. Smirnæ 1749. Decembr. 28.

Emot *Påsten* har den bekante Grefve *Bonnevall* funnit et pulfver, som haft en förträffelig nytta och har han visat prof på, at af 100, som varit angrepne, hafva knapt 10 kommit om af dem som brukat hans pulfver. I Constantinopel skal ännu finnas en Fransk Chirurgus som lärt at bereda det samma.

2. FEBRIS *maligna Damiatæ singularis*.

Accedit tempore hiberno & vernali imprimis, cum pulsu frequenti, durissimo, calore summo, siti ingenti, lingua sicco-viscosa, oculis trucibus, terminatur inter 2 l. 4 dies cum tumore rubicundo & stupore alterutrius lateris totius; brachium

chium vero pes & crus ejusdem lateris imprimis tument, insigniter rubent & dolent; ante hanc crisin serum aliquod fluctuans intra cranium juxta partem inferiorem ossis frontis sentiunt. Crisis hæc non semper boni est ominis, illa enim accedente haud raro ægrotus perit. Si morbum superet æger tumor oedematosus extremitatum & stupor lateris in plerisque manet. *Arabice Nyslham* appellant, quod *fluxionem* notat *calidam*, ad distinctionem *Apoplexiæ* quam Nysl-bred h. e. *fluxionem frigidam* vocant. Damiatæ 1751. Mart. 20.

3. SYNOCHA.

Snäckor stötes hela med kött och skal, och läggas som et cataplasma under foten, hvilket tjänar för vesicatorium, drager up en blåsa under fotsolan, och är det endaste medel, som i starck hetsig Feber af Grækerna, omkring Athen, Salonique etc. brukas och med nytta användes, hvilket de göra under Febrens högd. Detta bruka Grækerne såsom hus-cur mot alla hetsiga sjukdomar.

4. TERTIANA.

Sympatie-Cur för Frossa brukelig hos Grækerna på Morea.

Så snart den sjuka begynner at frysa, går han ut och stöder sig vid et *Persice-tråd*, och står der til dess paroxysmen gått öfver, då skal den sjuke slippa frossan och trådet efterhand förtvina. Detta är mig såsom säkert berättat af en Man som varit länge på Moræa och sett det vårkställas, där denna sympatie-cur emot Frossan är allmän hos Grekerna.

Man steker et ägg uti eldmörjan, til dess det blir hårdt, sedan beströr man det öfveralt med peppar

par och ätes up på en gång. En Svånsk Köpman i Smirna hafver härigenom blifvit fri från Tertian, som aldrig sedermera kommit igen.

5. CEPHALALGIA. Arabisk hus-Cur mot *Hufvudvärck*.

Araberne bruka vid stark hufvudvårk, at med en knif hacka åtskilliga hål i hufvudet, framför hjessan (sutura coronalis), sedan de rakat hufvudet, bloden som rinner ut, stryka de med et hvast tråd framåt och låta den rinna, så länge de tycka, til des de känna någon lindring. Hålen göras så at de icke räka någon ådra, utan endast i sjelfva huden, så at detta är en art scarification.

6. COLICÆ medicina.

Man tager *brånd ljusveka* och *Tysk såpa* blandar och gör deraf piller, hvilka i Levanten åro fundna et såkert medel mot den håftigaste Colik.

Man gör piller af *Beck* (Bitumen vulgare) til en årts storlek, af hvilka man tager 3 eller 4 når paroxysmen kommer. Detta skal vara et souveraint medel mot våder Colic i Tartariet, som jag lårde i Smirna af en Man, som långe lefvat bland Tartarerna.

COLICA *flatulenta*: gravidarum *Pessus*.

R:s. Nunc. Myrist. ♁ gr. ij.
☍ Oliv. q. v.
M.

Fiat turunda ex Bombycis lana cui hoc illinatur & applicetur. Insideat ægra aquæ tepidæ usque ad pudenda per horæ spatium, postea pessus prædictus intrudatur. Hoc remedio vidi obstetricem Cairensem profligare tormina flatulenta ventris in gravida sexto mense, quæ ægra pro signo futuri abortus, vel instantis partus erronee

accipiebat; obstetrix autem exercitata, morbum prædictum prudenter esse judicavit.

Pessaria in multo usu sunt Fœminis Ægypti a Medicis & obstetricibus Europæis, forte haud justo apud Europæos fere derelicta. Abusu vero non caret illorum usus apud populum libidini nimium quantum deditum. Pessaria in usum adhibere fœminas sterilitatem, abortum, & fœcunditatem producentia pro certo mihi narrarunt qui notitiam ejus haberunt Medici, Pharmacopœi, imo Religiosi, quibus ultimis ejusmodi facta, ut conscientiæ casus, concredita fuere. Arcana vero quibus fruuntur rescire non datum fuit, nec curiosa investigatione digna judicavi. Cairi 1750. *Novembr.* 26.

Arabernas Cur för sina *Håstar* då de plågas af *Ref* (colica l. Iliaca).

Biörngalla stött til pulfver och blandat i Caffe gifves håsten, som är det kraftigaste medel at dämpa denna plågan, för hvilken Arabernas håstar mycket äro falne. Björngalla är ganska rar hos Araberna; ty köpa de den dyr, när han kan finnas, och förvara som en dyrbar skatt til detta bruk; man kan derföre icke förära en Arab en angenämare skänk, är et stycke upriktig Biörngalla, hvilken de äfven vål känna, och låta icke bedraga sig med någon af andra dju r.

7. CALCULUS.

Folia *Amygdali* siccata & in infuso sumta ad pellendum Calculum ab Orientalibus adhibentur.

8. ASTHMA.

Man tar en Fiskmåse (Larus albus dorso fusco. Fn. 126.) hackar den sönder med kött och ben och ko-

kar til en ſtark ſåpa med vatten och dricker ur på en gång. Lårdt i Smirna, hvaråſt det ſkal vara en brukelig huscur i den ſvåraſte andetåppa.

9. HYSTRALGIA.

Man ſtöter *Maſtix* til pulfver, tager en *Dadel* ur hvilken man tagit kårnan och fyller med detta pulfver. Dadelen ſlutas ihop och lågges på glöd at ſtekas. Den ſjuke ſtåller ſig öfver elden och låter röken, ſom går håraf, och år angenåm, ſtiga vål up åt nåſan, och når dadelen vånder igen at röka eller når pulfret år ſmålt och blandad med ſaften af dadelen, åter han up den ſamma. Detta alt ſker under Paroxysmen, ſom ofelbart derigenom ſkal håfvas.

Et annat: Äggen af Sepia Octopodia lågges på glöd, och röken deraf drages up genom nåſa och mun. Bågge ſåtten åro brukelige i Levanten.

10. IMAGINATIONI *Stratagema*.

Vir Hypochondriacus & animi maxime inquieti, ſemper de fruſtulo quodam ſuffocante, quod in gula ſe ſentire dicebat, conquerebatur. Hunc ſtratagemate curare tentabam. Gallinam mactare facio & ovum immaturum eximere; ægro lene vomitorium porrigo ipſi fiduciam faciens, quod malum illum torquens vomitione tolleretur. Sub vomendo dictum ovum matulæ clanculum immittere facio & operatione finita inter humorem fruſtulum hoc illi videndum offero, qui lætitiam declarans ſummam, ſe ab opprimente malo deliberatum eſſe proclamavit, nec de eodem ulterius lamentationem exhibuit.

11. TÆNIA.

Binnikemaſken ſom i ſynnerhet i vår tid upvåkt åtſkilliga ſtora Låkares upmårkſamhet, år en plåga för hvilken Ægyptens invånare ej eller åro

undantagne, och fom kan gifva en Medicus åfven i detta land mycken anledning at efterfpana defs ännu outgrundade natur. Franfka Nationens Chirurgus i Cairo Herr Toumace är den, af hvilken jag förft blifvit underrättad om denna plågas gångbarhet i Ægypten, och låt mig fe tre stycken af en binnikemafk, fom han fårfkilta gångor drifvit ut från et quinfolk. Det ena var 40, det andra vid pafs 15 och det tredje 10 Franfka pique. Bredden var af den minfta fingren. På denna efterråttelfe, har jag fedan användt all forgfällighet at famla de anmärkningar, fom jag härom kunnat inhämta af honom eller andra, fom practicerat här på orten, at dermed vinna någon tilökning eller uplysning i en articel, fom är vård alla Läkares hjelpfamhet. Deffe äro de fom jag kunnat erhålla. *Binnike Mafken* är få allmän i Cairo at Herr Toumace, fom i flera år här practicerat, trodde at $\frac{3}{4}$:delar af ftadfens invånare med den famma äro behäftade. Judarne och den menige hopen af Ægyptierna äro de, bland hvilka den är den aldra allmännafte; Copterne äro äfven til myckenhet deraf angrepne, men Turkarne icke få allmänt. Jag har ej underlåtit, at raifonera med Cairos läkare om *ordfaken* til denna plågas allmänhet här i landet, och hvarföre den vore allmännare bland fomliga flags invånare än de andra? Jag har här uti icke fått någon uplysning, fom vil betyda något fårdeles. Diæten hafva alla fagt mig vara orfaken, och dervid har jag ej fått veta något nytt, dock torde den menige hopens eländiga föda och i fynnerhet deras näring, en ftor del af året, utaf Meloner, Gurkor, Carputfcher och andra jordfrukter förtjäna upmärkfamhet. Hos Judarna hafver en fagt mig, at til deras mafkar bidra-

ger

ger ganſka mycket deras ſőta ſaker, ſåcker-confectyrer, ſyltſaker, Pruneller. m. m. ſom bland dem i ſynnerhet af deras qvinfolk mer főrtåres ån ordentelig mat. Hos barn i allmånhet tro vi at ſőta ſaker hafva ſamma vårkan, om icke at frambringa, dock at underhålla denna ohyra. Turkarne hår ſom annorſtådes lefva af god och vållagad mat. Riis och kőtt år deras måſta főda. Fiſk åtes ock nog af dem, ſom den fattiga hopen ej måktar at kőpa. Nilens fiſk lårer vål icke bidraga til maſkar, ſom man haft anledning at tro den gőra, ſom varit håmtad ur andra vatten. *Tecken* af hvilken man hår inhåmtar at någon har Binnike-Maſken, har jag med flit efterfrågat, och fått veta, at af *ögonens* och *magens* betraktande har man hår de allmånnaſte och ſåkraſte, når nåmligen under de főrra, ſes en blå ring, och den ſenare då omkring nafvelen onaturligen pőſer; men det ſom har főrſåkrat mig at han aldrig behőft at i Cairo ſőka andra tecken til Binnike-Maſkens nårvarelſe, ån det ſom år det aldraſåkraſte, nåmligen Gurk-Maſkens afgång. Så ſnart han fått veta at någon gjort från ſig Gurkmaſkar, har han aldrig dragit tvifvelsmål at begynna ge honom medel mot Binnikemaſken, hvilkens nårvarelſe aldrig ſlagit honom felt. At få veta om någon har Gurkmaſkar lårer knapt på något annat ſtålle vara låttare ån hår. Mer ån hvarannan månniſka gőr dem från ſig hvar gång de gå til ſtols, ſomliga til anſenlig myckenhet, och nåſtan alla utan at ge mycken aktning derpå, oftare ån de rådfråga ſig med Låkaren, då ohyran gőr dem plåga, och han frågar dem om de mårkt den ſamma. *Låkemedel* hafva de i Egypten emot maſkar inga. De ſőka ej eller någonſin bot af en Låkare főr nå-

gon plåga under namn af maſkar. Äfven de ſom veta at de hafva dem, och plågas af alla de olägenheter ſom de plåga förorſaka, begåra endaſt medel för ſymptomerna, til ex. bukref, hufvudvårk, upkaſtning, men tala icke om modren til deſſa plågor, ſom verkeligen hos de måſta om icke alla år maſkar. De tro icke, at desſe ſmå kråk Gurkmaſkarne, dem de ſe med ſådan låtthet gå ſin våg, kunna förorſaka någon ſjukdom, och den ſom år råtta roten dertil, jag menar Binnke-maſken, drömma de aldrig om, derföre de ock förſkråckas når någon Låkare genom medel drifvit honom ifrån dem. En Låkare måſte derföre ſjålfmant använda ſådana medel ſom kunna håfva ſjelfva orſaken, utan at mycket bry ſig om hvad den ſjuka talar om ſina ſymptomer, mot hvilka han endaſt begår hjålp. Jag har icke fåt veta mer ån det enda medel, ſom de, hvilka med förſtånd i Cairo practicerat, användt, men det ſamma har altid haft den vårkan, at de icke behöft tånka på något annat. Det år *Petroleum* invårtes gifvit. Herr *Des Barats* Doct. Medicinæ af Faculteten i Paris, och Franſk Conſulair-Medicus i Cairo, år den ſom meddelt mig efterråttelſe om detta låkemedel. Både han och den förrnåmde Herr Foumace hafva både två ſett en anſenlig hop i Cairo, hos hvilka detta medel haft en förtråffelig vårkan mot Binnike-maſken, och den ſom jag ſåg hos Herr Foumace var åfven med ſamma medel nyligen utdrifven. De gifva det 3 dagar å ſlag, til hvilka de taga de 3 ſiſta af månans aftagande. När de 3 dagar gifvit dropparna, förſöka de med en purgation om de kunna drifva af något ſtycke af maſken ſom år dödad, om det ſlår dem felt den gången, ſå vånta de til nåſta aftagande måne,

ne, och fortfara på samma sätt. *Cairo* 1750. *Julii* 1.

12. OPHTHALMIA ægyptiorum.

Ægyptiernas Ögonsjuka. Ingen sjukdom är allmännare i Ægypten, och i synnerhet i Cairo, än *Ophthalmia* och *Psorothalmia*, *röda* och *rinnande ögon*. Vil man veta orsaken hvarföre desse sjukdomar äro endemiske hos Ægyptierna, så kunde man väl förege flere än en. Den starcka hettan och därtil det myckna oändeliga fina dammet, som flyger i luften i detta torra land, äro tilräckelige, at göra ögonsjukor allmänna bland dess invånare. Jag ogillar icke, at desse orsaker bidraga, och kanske på somliga orter i Ægypten ensam åstadkomma denna olycka, men i Cairo stad är jag försäkrad at de icke äro de endaste. Jag har i denna stad anmärkt en orsak til folkets ögnesjukor, som är märkvärdigare. Alla hus i Cairo, åtminstone alla, som ligga närmast til Canalen, hafva under sin botten, nedre vid jorden, en grop, som svarar emot afträdet, i hvilka excrementerna samlas; ifrån denna *sentina* går en liten ränna ut til den stora Canalen, som löper genom staden, hvilken ränna är altid tilsluten; endast at ränsa ut orenligheten öpnar man rännan en viss tid om året, just då starkaste hettan begynner, och canalen är full tilförene med stinckande dy, som blifvit qvar efter vatnet. Denna omständighet är den, som jag tilskrifver största delen af Cairos invånares ögonsjukor. Träcken och orenligheten, som står ständigt stilla på et ställe, delar först sina skarpa och skadeliga partier oförmärkt med luften, då de ännu äre qvare i sin grop, därföre de ej så grant kännes af lukten, men desse blifva ännu ymni-

gare och mera kåndbare, då de utkaſtade i en fri luft, til öfverflöd i den ſamma utſprida ſit gift. Til at ſtyrka min ſats, at deſſe ſkadelige utdunſtningar åro ſtörſta orſaken til ögneſjukor i *Cairo* behöfver jag icke mer, ån at anföra hvad ſom gaf den lårda RAMAZZINI anledning til ſin bok *de morbis artificum*. Et exempel hårpå har jag ſett, ſom var mårkvårdigare ån alla andra, och gaf mig förſta tilfålle at falla på deſſa tankar. En 40 års man från Europa hade i 3 års tid viſtats i Cairo och alla år varit anſatt af en grufvelig ögnevårk med inflammation, juſt vid den tiden då ſtancken var ſtarkaſt i Canalen, bredevid hvilken han hade ſin kammare. Han tilſkref ſjelf ſin plåga detta ſitt olyckeliga hårberge, hvilken förſvann ſå ſnart orſaken dertil ſtannat, ſom ſker med vattnetts inſlåppande i Canalen vid Nilens flödande. *Cairo* 1750. *Junii* 27.

13. SIPHYLIS.

Veneriſka Excreſcentier botade med *tiåru-vatten* i Ægypten.

En karl om 40 år var af Veneriſka ſjukdomen anſatt, ſom hade redan ſlagit ut i bölder, tubercula, och excreſcentier, hvilka intagit hans panna, nåſa och haka, ſamt ſatt ſig i de invårtes delar i halſen, och betagit honom målet. En Engelſk Adelsman, ſom reſte i Ægypten fick ſe denna elåndiga månniſka, och förſtod ſtraxt hvarifrån hans ynkeliga tilſtånd hade ſit urſprung. Han ſom viſſte at det bekanta *Tjåru-vatnet* med nytta blifvit brukadt i hans fådernesland vid dylika tilfållen, anmodar Engelſka Conſuln i Cairo Herr BARTON, at förſöka om denna kunde genom ſamma medel hjålpas från ſit elånde. Han låter ſtraxt komma från Alexandria upriktig Svånſk tjåra,

från et Svånſkt ſkepp, tilreder *tjåru-vatnet* och förordnar den ſjuka at dricka dåraf ½ ſtop om daden. Efter en månad begynna de invårtes ſvulnaderna i halſen at gå bårt, och han får båttre vid at tala. Efter hand blifver hans anſigte rent, bölder och excreſcentier förfalla, och då jag ſåg honom, hade han druckit i 3 månader, och var intet mera igen af utſlaget i hans anſigte ån en röd uphögning midt öfver os naſi, ſom dock redan begynte viſa tecken til båttring. *Cairo* 1750. *Julii* 6.

14. HERPES *Aleppina*.

1:o Infantes & Fœminæ nunquam morbum evitant. 2:o Rariſſimi ſunt, ex ſexu maſculo ætate provectiores, qui urbem adveniunt aliunde, & non morbo laborent, ut ſecundum effatum civium ex mille vix unus inveniatur. 3:o Si qui intacti relinquantur, qui capillos nigros habent (temperamenti melancholici) ex obſervatione popularium, potius ſunt quam alii. 4:o ordinario per ſex menſes durat morbus, ſed & exempla ſunt eorum, qui per annum & ultra eodem laborarunt. Fœminarum genas ſæpiſſime occupat, & hac ratione majus damnum deſceſſu, quam præſentia adfert, cicatricem videlicet formoſitati derogantem relinquens. 6:o In viris nihil inconſtantius eſt, quam locus, quem occupat, nonnunquam genas, ſcapulas, nares, imo ſunt quibus glandem naſi vel penis occupavit. 7:o Cauſſam morbi adhuc nemo indagare potuit, cives populi aquam communiter accuſant. 8:o Medelam nullam adhibent incolæ, morbum naturæ relinquentes.

Aleps-mårket ſade vår Commiſſions-Secreter Herr Juſti, at en Armenianſk Drång, ſom tjånte i Svån-

ſka huſet, bar. Några omſtändigheter ſom här om berättas, gjorde mig hogad, at af drången få fulkomligare underrättelſe hårom, ſom ſjelf berättat följande: Alle ſom åro födde i Alepp, och alle, ſom från andra orter komma dit, blifva angrepne af en ſjukdom, ſom på detta ſättet förhåller ſig: På något ſtälle af kroppen, ſtundom flera, ja ofta på 10 eller 12, blifver et utſlag ſom år rödt, litet uphögt, utan hetta, utan vårk, ſå at den ſjuke knapt vet at han har det. Det viſar ſig icke i några blåſor eller blemmor. Det varar någon tid, ſtundom långre, ſtundom kårtare; ſlutar ſig åndteligen i en ſtor ruga (eſchara), utan någon förutgången mårkelig ſuppuration. Når denna år affallen, låmnar det efter ſig et ſtygt djupt årr, hvilket år det ſom folket i Levanten kallar *Alepps-mårket*, hvilket och alle, ſom någon tid viſtats i denna ſtaden båra, hvilka ockſå hafva ſtörre olågenhet af denna ſjukdomen, ſedan de öfverſtått honom, ån då han påſtår, aldramåſt de ſom i anſigtet blifvit mårkte. Men der gifves ock undertiden de, ſom efter denna ſjukdom fått båra et långt olyckeligare mårke, de nåmligen ſom blifvit blinde, då utſlaget angripit ögonen. Den ſom gjorde mig denna beråttelſe hade trenne årr, et på hvardera ſidan, rått på kindbenet (mala), tåmmeligen djupa af irreguliere figure och liknade aldramåſt de årr, ſom blifva efter brånda ſår. De ſom en gång ſluppit ſjukdomen, få den aldrig igen, och merendels dröjer det icke öfver några dagar, förr ån en ſom förſt kommer til ſtaden blir deraf angripen. Orſaken til detta tilſkrifves i allmånhet, både, af ſtadens invånare och reſande, vattnet; jag frågade derföre ſamma drång om han hade ſig några beſynnerliga omſtåndigheter be-

kan-

kanta om vattnet som här brukas til mat och dricka, men han viste intet annat at berätta, än at vattnet ledes in i staden genom vattuledningar från en liten insjö, och at det hvarken smakar eller luktar något särskildt, endast at det kännes något ljumt. *Smirna* 1749. *Dec.* 30.

15. HERNIA.

Cauterium Scroti in Hernia valere mihi dixerunt nonnulli in Syria, remedium ipsi experti.

16. STERILITAS. ▽:æ Cariophyll. distillatæ quantum continet vasculum Theæ, bibat tam mas quam Fœmina ante quam lectum eunt. *Euporiston* est Ægyptiorum, qui fœminas per plures annos steriles, hoc simplici remedio adhibito, concepisse asserunt. Obstetrix, quæ hoc mihi retulit, sæpissime cum fructu adhibuisse affirmavit. *Cairo* 1750. *Decembr.* 26.

17. PUERPERIA.

Om *Barnfödsel* hos österlänningarna skaffade jag mig i dag följande efterrättelse, hos godt folk. a) Jordgummor finnes här både hos Turkar och Græker, som endast lärt sin konst af förfarenhet, utan at vara underviste af någon. b.) Födslen för qvinnor här i landet är i allmänhet ganska lätt, och hör man ganska sällan, i synnerhet bland Turkarna, at något qvinfolk haft svår barnsång, mycket mindre vid sådan hårfärd satt sit lif til. c.) När barnet är födt, skiljes nafvelsträngen från placenta som hos oss, och til nafvelsträngen appliceras cauterium actuale eller brännes med et hett jern. d.) Barnets hufvud beströs med pulfver af sönderstötta galläplen och Muscat hopblandadt, hvilken omkring hufvudet gör en skor-

pa, den man låter bli qvar til dess hon af sig sjelf faller af, som plär ske efter 8 a 12 dagar. e) Barnets ben och armar, äro Mödrarne eller de som ansa dem, mycket angelägna om at böja. De böja til exempel det vänstra benet tilbaka öfver korset (regio Ischiadica) och taga då högra armen och lägga öfver ryggen längs refbenen tilbaka, så at hand och fot vid pass råkas, och tvärt om på andra sidan. At så mycket lättare kunna göra detta, smörja de lederna förut med bomolja. Detta göra de så ofta de lösa up barnet ur lindan. Jag har hördt qvinnor, som påstått at så ofta barnet skriker, är intet bättre medel at komma det til tystnad, än at på detta sättet böja lederna, och at barnet af egen drift liksom skal begära denna skötsel. Månne detta icke bidrager en stor del, til efterlänningarnas mjukhet i deras leder, i hvilken Europeerne omöjeligen kunna komma up emot dem. *Grækerne* låta döpa sina barn strax: de äro födde eller några dagar efter, och det hel och hålna, men uti ljumt vatten, hvaruti de äro klokare än deras Religions förvanter Ryssarne, som doppa ned barnet i sjön, i kallaste vinteren. *Judarne* omskåra sina barn på ottonde dagen, hvilket tyckes vara en hård och äfventyrlig operation, för så spåd kropp. *Turkarne* äro derföre klokare, som upskjuta denna nyttiga Religions act, til dess deras söner hint til åttonde året. *Smirna* 1750. *Febr.* 8.

En Turck i Egypten hade med åtskilliga hustrur aflat 40 barn, af hvilka ingen lefde. 2:o En Bey, mördad i Cairo vid pass för 15 år sedan, hade vid sin död 77 qvinfolk i sin Harem, alla hafvande. 3:o Barn, som aflas af Föräldrar i Ægypten, hvilka komma från andra orter, lefva säl-

fållan, vare fig af Francker eller Levantiner, dårföre fer man få barn hos Turkarna, fom utgöra landets krigsfolk, hvilka alla åro från andra orter i Turkiet, och taga merendels flafvinnor från Georgien, Circaffien, Ryffland eller andra lånder til huftrur. Deffa fenares barnlöshet kan ock til en ftor del förorfakas af qvinfolkens fördömmeliga bruk at förgöra foftret, få fnart de mårka at de åro hafvande, at dårmed ftåndigt bibehålla fig mannens kårlek och at utftånga fina medtåflarinnor. 4:o En annan Turck i Cairo hade dock innom 10 år, med 8 huftrur, haft 80 Barn, alla lefvande, af hvilka jag kåndt några ftycken.

18. AFTRÅDE. I Damiata har hvart hus fit aftråde i köket, en anmårkning, fom år vård at göras för det hon år befynnerlig. Man lårer knapt på någon annan ort finna et få ohyggeligt bruk. I de andra ftåder i Ægypten år detta rum altid i fjelfva hufet dår folket bor, men ej i famma rum dår maten lagas.

COM-

COMMERCIA.

1 Divitiæ ægypti.
2 Commercia
3 Gallorum commercia.
4 Aleppi commercia.
5 Damiatæ commercia.
6 Persiæ commercia.
7 Pondera ægyptiorum.
8 Vestitus Turcarum.
9 Gossypium.
10 Coffe.
11 Rökelse.
12 Vini mangonisatio.

1. DIVITIÆ *Ægypti*.

Man påstår at Egypten betalar 1000 pungar om dagen i inkomster, af hvilka dock Sultan har minsta delen. Det måsta faller til Beyerna i Cairo, som föra befälet öfver landet, dock vid krigstid kan han icke commendera mer än 4000 man härifrån.

Abdulha Pacha, som Turkiska Kejsaren skickade under mit vistande i Cairo til Egypten at vara Pacha, begärte vid sin ankomst af regeringen 200000 ducater til handpenningar, i afräkning på de rättigheter som han borde i längden upbära, hvilka pengar innom några timmars tid honom räknades i händerna. Han begärte äfven af Ibraim Kiaja 5000 ducater, hvilka ock straxt utan betänkande honom lemnades. Dylika summor räknade på et bråde i största hast, bevisa at Egypten är et bland de riken, som hafva öfverflöd af penningar.

Ibrahim Kiaja, som i min tid var oråttmätig innehafvare af alt Egyptens välde, gaf den ankommande Pachan (se beskr.), några dagar efter sit intog, en pråktig måltid, vid hvilken han med sin stallbroder Rodoau Kiaja, som var den andra af Egyptiska Magnatens Usurpateurer, passade up sjelfva vid bordet. Efter måltiden brakte han honom skänker af 30000 ducaters värde, af hästar med och utan monderingar, Indianska tyger, Diamanter och myntadt Guld. Den som var envålds Herre öfver Egypten kunde utan sin skada göra en dylik omkostnad, men den som emottog skänkerna, jag menar Sultans högsta Embetsman i Egypten, kunde ofelbart intet, utan en invärtes harm, se sig öfverhopad med håfvor af den, hvars förståltа vördnadsbetygande för sin öfverhets utskickade, hade til afsikt, at låta se sin myndighet. Det äro icke de

an-

angenåmaste skånker dem man för vissa stats orsaker år nödgad at taga af den, som man gårna skulle se utan stånd at bringa dem.

2. HANDELS *vinst*.

Den som kan håmta en vara ur första hand, och sålja hånne ensammen i den sista, kan vinna alt hvad han vil. Capitalet blir då hos den första såljaren, vinsten hos den andra, och mistningen hos köparen. Detta har lagt grunden til Hollåndares och Engelsmånners rikedom genom handel. Fransmånnerna hafva velat följa deras exempel i Egypten, men de hafva ej hint så långt som desse, de hafva altid låmnat en del af vinsten åt sina Låromåstare. En Fransman köper Caffé från Mecca utur första hand, han förer det til Marseille, och såljer det dår åt Hollåndare, Genueser och Sveitsare med någon vinst. Desse sålja det vidare åt Tyskar, Svånskar, Ryssar, m. fl. och draga dåraf sin vinst, hvilken kunde hafvas ensammen om handelen utstråcktes til sista handen.

3. FRANSMANNERNE i *Cairo*, som utgöra 8 handelshus, sålja årligen åt Turkarna i Egypten 5 a 600 Balar *Klåden*, a 500 ducater Sermahabub hvar Bal. De taga altid noga i akt hvad fårgor, som åro måst i folkets smak, af dem skicka de öfver prof til Frankrike och låta bereda klåden, som åro i folkets tycke. De klåden som Fransmånnerne låta arbeta at förslålja i Levanten, åro icke af samma art, som de göra för sig sjelfva, hvilka åro starka, tjåcka, fasta och af fullkomlig godhet, deremot de Levantiske åro vål fina, men tunna, lösa och snart utslitna. Största afsåttning med klåden i Ægypten år vid Turkarnas Beiram, då hvar och en som har råd dertil, må-

måste hafva en ny klådning. De förnåma i Egypten klåda då hela sin betjening, som hos somliga består af 500 a 600 Personer, i nytt, hvilket ger Fransmånnerna en ansenlig affåttning. Engelsmånnerne som hår icke hafva mer ån et hus, hafva föga del i denna förtjånst, emedan deras klåden åro af långt större godhet och följakteligen dyrare, hvarföre landsens folk, som ej låta göra sina klåder mer ån för et år, taga heldre det de få för båttre pris, som har vackert utseende och bry sig ej om det invårtes vårdet.

Franska Köpmånnerne fingo i dag gods från Frankrike öfver Alexandria för 600000 livres vårde, som ankommit med et skepp från Marseille, och som varit det rikaste, hvilket i mannaminne varit lastadt för Egypten, och haft förutan detta en ansenlig myckenhet varor för samma Nations Köpmån i Alexandria och Rosette. Desse varor bestodo endast i klåden och Cochenille. *Cairo. Jun. 19.*

4. I *Aleppe*, den vackraste stad i Turkiska riket, åro 9 Franska och 8 Engelska Handels-hus. Engelsmånnerne åro hår til det starkaste antal i Levanten, de handla på Persien och Indien. När Persien år i rolighet kunna de på sina Engelska klåden vinna 300 för 100. Desse finna åfven så stark affåttning i Persien, som de Franska i Turkiet, af orsak at landet år kallt och fordrar andra ån de elåndige tunna Franska klåden; man kan ock tro at det beror på olikheten emellan de folkslag hos hvilka affåttningen sker. Turkarne hafva ej affeende på annat ån en lysande fårg och et utvårtes prålande anseende; Persianerne et långt slugare folk åro kånnare af varans invårtes vårde. Engelsmånnerne affåtta vid pass

8 til 900 balar Klåden i Aleppe och Fransmännerne samma myckenhet. Alepps förnämsta retourvaror äro Silke, Droguer och Teftik. Silket kommer från Persien och är i England et af de mäst värderade.

5. DAMIATÆ *Handel.*

Lin, ospunnit utföres härifrån til stor myckenhet årligen för Venedig, Livorno och något för Marseille. *Lin-våf* beredes här och afsättes til Ægyptens ansenliga vinst, för Frankrike och Italien til foder och grofva förnödenheter; men aldramäst för Syrien, Grækeland, Constantinopel och andra Turkiska orter, som årligen hät afhämta några 100 Baler hvardera, af 3 alnars längd och 2 i bredd och högd, af hvilka det som mäst afsättes säljes från 3 til 500 Piaster. All Ægyptisk våfnad i vår tid är grof, just sådan, som den som allmänna hopen i Sverige bereder, bonde-lärfter, men med den åtskilnaden, at den Ægyptiska våfven är gles, då vår är tät, och i detta afseende håller jag den förra för starkare än vår, hvilket mechanisk eftertanka och förfarenhet gilla. De gamle tala mycket om de forna Egyptjers linne, och våra lärde inbilla sig en del, at det varit af en så fin och kostbar våfnad, at konsten är förlorad i vår tid at kunna hinna til dess godhet. De hafva fallit på denna tanka af det beröm som Grækerne gofvo den Ægyptiska våfven. De hade skäl dertil, emedan de ej sjelfve hade lin eller ägde konsten at bringa det til våfnad. Men då man i vår tid vil jämnföra et stycke Hollandslärft med den våf i hvilken Mumierne äro insvepte, som är af de äldsta och förnämsta Egyptiska Fabriquer, får man snart se, at det präktiga Egyptiska linne blir blaggarn

i an-

i anseende til det som konsten tilvårkar i vår tid. Egyptiska linnet var pråktigt och åstundadt af Konungar och Förstar, då Egypten var det enda land, som planterade lin, och anvånde det til nytta.

HUDAR och RIS åro de öfrige ansenligaste handels articlar, som Damiata kastar af sig. Genom denna staden går åfven årligen alt det SILKE, som upbrukas i Egypten, och kommer från Syrien och Cypern, som utgör en ansenlig myckenhet.

6. PERSISKA *handelen* år efter THAMAS KOULY KANS tid i grund förstörd. Ängelsmån och Hollåndare som voro i Ispahan, hafva med möda kunnat komma dårifrån med lifvet, och nödgats låmna all sin egendom til sköfling, då staden flera gångor blifvit hårjad af deras troppar, som stridde om kronan. Til Aleppo kommo tilförene årligen från Persien 1000 balar Silke af aldrabåsta art, hvilka af Frankerna öfverskickades til Europa, som dåremot afsatte på Persien en myckenhet klåden och andra Europeiska varor. Denna handel år nu aldeles afstadnad. Til Smirna kommo tilförne årligen flera rika Caravaner från Persien, hvilka nu ej mera synas, ej eller handlas mer öfver Bassora på Persien, och detta alt af orsak, at detta rike, tilförene et af de mågtigaste och hårligaste i Österlanden, år nu aldeles förstört, dels af THAMAS KOULY KANS tyrannie, dels af de Partier som efter hans död stridt om kronan.

7. PONDERA ægypti. *Et Cairinskt Cantar* i allmånhet, tagit för en Egyptens största vigt, innehåller 105 *Rotteli*, som utgöra 38 Turkiska *Ok*. Men i Cairo år et besynnerligt bruk, at hvarje

Vara har sin sårskildta vigt, sålunda innehåller et Cantar Caffé, ej samma vigt, som et Cantar Myrrha eller Rökelse. Hvarje Vara har åfven sit sårskildta sått at råkna mynt. En Piaster til ex. som betales för Rökelse har 60 Medin, då den för en annan Vara har 40 etc.

8. VESTES.

Turkarne måste vid *Bairam*, deras högtid nåst efter Ramazan, nödvåndigt hafva nya klåder (§.3) ånda til den fattigaste. Detta ger en ansenlig afsåttning åt Europeerna, som handla i Turkiet med klåder, i synnerhet Fransmånnerne. Det åstadkommer åfven en otrolig kostnad för dem, som hafva stora åmbeten, och följakteligen en ansenlig myckenhet slafvar och betjånter, dem de alla måste klåda i nytt. Man råknar at en Magnat i Cairo ej kan klåda sit folk vid Bairam med mindre ån 20000 ducater.

9. BOMULL år Cyperns förnåmsta Vara. Den år den aldrabåsta och måst vårderade af all den som finnes i Levanten, i synnerhet eftertrågad i Frankrike och Venedig. I de tider, då årsvåxten varit lyckelig, har Cypern aflåmnat til 6000 Cantar Bomull, som i min tid 1751 betaltes til 170 P:r et Cantar, hvilket tilförene köptes til 150, men missvåxt som några år å flag förorsakats af torka och gråshoppor, hvartil kommer landets mistning på folk, genom Turkarnas tyrannie, hafva gjort dyrheten och nåstan osynlighet på denna och andra Cyperns Varor.

10. CAFFE-*handel*.

Från Mocka i Arabien til Egypten föres årligen 36000 Balar Caffé och såljes för 60 Piaster hvar Bal. Et Cairinskt Cantar såljes

jes i Cairo til 18 Mahbub hvardera af 110 Medin.

11. RÖKELSE l'Encens, Incenso, säljes efter sin godhet från 9 til 23 Piaster, af 60 Med. et Cantar af 110 Rottoli.

12. VINI mangonisatio.

Sätt at göra välsmakeligit VIN med naturens tilhjälp.

Man pläckar *blommor* af vinqvistar, då de nyss äro utslagne och stå i sin bästa fägring, dem torkar man i skugga, ingalunda i solen eller stark heta: stöter dem til pulfver, som förvaras. När vinet är prässadt och lagt på sit fat at gäsa, tager man föreskrefna pulfver, knyter deraf in i et kläde, så mycket man vil i proportion efter myckenheten af vinet, och hänger i fatet under gäsningen. Ingen ting är naturligare och ingen ting kraftigare at gifva en härlig lukt och smak åt et vin än detta pulfver. I blomman af en växt ligger quint-essence af dess kraft, hvilken utsprider sig och läter sig känna i synnerhet för vår lukt, då växten står i sin fulla härlighet. När en sakta torkning får vid denna tiden hoppacka de utdunstade fina delar, så ligga de i längden förvarade och innehålla blommans kraft. När en sådan rörelse, som gäsning hos et vin är, kommer at verka på dessa fina delar, är den nog mägtig at blanda dem med drufvans saft, som på detta sätt kommer at innehålla alt det som är kraftigt både i blomma och frukt. Jag vet at Grekiska Biskopen i Smirna, ifrån hvilken detta sätt är kommit til mig, har haft et vin, som i sig sjelft intet är af den behageligaste smak, hvilkets drufvor växa vid *Urla*, en ort utom Smirna, men härigenom fätt en lukt och smak,

 som

ſom til behagelighet vida öfvergått alt annat vin, ſom kommer från ſamma ort. Jag vet icke om på något annat ſtälle man lärt förr at värkſtälla detta, men tviflar icke at det ju låter ſig göra på alla ſtällen, där vin planteringar finnas, ſå vida naturen är ſig alleſtädes lik.

DOCT. HASSELQUISTS BREF

Affände på Orientaliska Resan.

Til

Arch. och Ridd. C. LINNÆUS.

Smirna 1749. *Decemb.* 16.

Af alt det jag mig någonsin företagit, har aldrig någon ting varit mig kårare, ån at jag nu får upvakta Herr Archiatern, och aldramåst då jag får betyga min vördnad från en aflågsen ort.

Den ynnest Hr. Archiatern beständigt för mig hyser, och den omsorg H. Arch. tåkts draga för min resas befordran, gifva mig hopp, at H. Archiatern med gunstigt nöje inhåmtar den efterråttelse jag har den åran, at låmna om mitt och min resas tilstånd til denna dag.

Efter 16 veckors sjö-resa, kom jag Gudi lof! hit til Smirna i fullkomligt godt vålstånd den 27 sistl. November Sjö-lefvernet har icke bekommit mig det ringaste illa, fast det haft sina besvårligheter; men genom försigtighet och den Högstas bistånd har jag så stått emot dem alla, at icke den ringaste fått skada mig. Min hålsa år nu åfven så god, som den varit i all min lefnad. Jag har aldrig vetat af någon sjukdom hemma, ej eller hit intil under min resa. Det måsta jag beklagar, år, at et vildt haf betagit mig tilfålle, at se många naturens mårkvårdigheter. En fisk, som undertiden fastnat på en krok, och en sparf som stundom våderdrifven hos oss sökt hårberge, hafva varit de endaste, som då och då någon stund kunnat

förnöja min långtan, och syssel sätta mig något litet, at beskrifva sig och igensöka sit slägte. De senare, nämligen *Motacillæ* (14), *Emberizæ* (16), *Fringillæ*, *Alaudæ*, hafva oftare hälsat på oss, än vi åstundat; emedan de aldrig varit några goda bodbärare. Det börjades i Östersjön och räkte til Archipelagen, och slog aldrig felt, at så snart en liten fågel kom om bord, så fingo vi derpå hårdt väder. Desse små kråk betjäna sig af samma djärfhet til sjös, som til lands, at taga sin tilflygt til människan. Det har fallit mig in, at våra Andeliga borde hafva sig denna deras egenskap bekant, så kunde det ge anledning, at tänka efter, hvarföre *Noachs dufva*, som var af samma slägte, var så trogen, at komma tilbaka, häldre, än at sväfva öfver Hafvet, eller, at vistas på en jord, som var utan människor.

Jag har altid lagat, at få någon fast af dessa små vandringsmän, den jag beskrifvit, och har jämväl 30 sådana beskrefne: en del har jag sett i Sverige, en del icke. Jag hade dem alla oppstoppade; men misste dem genom en förtretlig händelse.

Artigt var at se, när Lärkan (15) kom och ville hälsa på oss, som intet skedde, utan då vi voro när in til något land, huru hon brukade samma sätt til sjös, som til lands, at slå sig ned och flyga perpendiculairt up igen; men stackars kråk det bekom henne illa, hon hade icke Uplands åker-fält under sig: hon är icke skapt, at doppa sig i salta vågen, ty blefvo ock de mästa qvar på böljan, då några få kommo undan med litet lif. *Procellaria*, som jag så mycket åstundade at se, har aldrig visat sig, ehuru de tilfällen, vid hvilka han bordt synas, icke felat oss. Jag har ock frågat våra gamla sjömän, som farit på Spanska sjön och Medelhafvet i många år, om de någonsin blitvit någon sådan varse; men ingen har vetat deraf. Dess ställe lärer mäst vara stora Ocean åt båda In-

Indierna, i fynnerhet den våftra, fom jag har anledning at tro. I Archipelagen har jag ännu icke varit uppe, mer, än på Ön Milo (17), fom är en af de fämfta; höften mötte mig åfven der och tilfälle felades, at fe efter några våxter: några håmtade jag dock under det jag gick up til ftaden, fom var in medio Novemb. nåml. *Leontodon*, Fl. Sv. 629. *Nerium*, Hort. Upf. fom redan var i frukt. *Lentifcus*, *Piftacia*, en *Anemone*, fom ftod i full blomma och varierade med hvita och blå. I ftaden blommade *Dadel-tråden*, hvilkas blommor buros in med deferen på et ftålle der vi fpifade, fåfom confiture för nåfan och lukten; et artigt fått, at åfven tånka på luktens förnöjelfe. *Origanum Majorana* bevarades der i kruka, och gafs mig fåfom en raritet.

En *Tjåder-höna* fköts der i et Palmtråd. Jag hade aldrig tånkt en fådan Nordifk fågel fkulle finnas få långt i Söder, om jag ej fjelf fett den famma. *Morkullorna* fyntes ock der, jag har ock federmera fett dem hår; få långt i föder hafva de fit vinter-qvarter. Om fommaren finnas de icke hår.

Fifkar har jag under refan icke kunnat få många, ehuru det nåftan år mit förfta nöje, at arbeta i denna delen. En *Scomber* (85.) har jag befkrifvit, fom ARTEDIUS icke har bland fina Species befkrifven, och jag kan icke finna, at han nåmnes bland hans Genera. En *Sparus* fick jag vid Milo, fom jag åfven håller för ny.

Hår i Smirna njuter jag nu all uptånkelig vålviljoghet och godhet af vår mer ån goda Conful Herr RYDELIUS, hos hvilken jag har fritt bord. Af Franfka Confulen Monf. PEISONEL, den Hollåndfka Grefve HOCHPIED, och af några Förnåma Grekifka Hus vifas mig all politeffe. Den förfta år en ganfka lård Man, af hvilken jag har ftort nöje.

Denna ſtadſens Collegium Medicum, ſom beſtår af 5 Doctorer, alla Græker, hvilka ſtuderat i Italien, viſa mig mycken höflighet, och hafva åtſkilliga gånger kallat mig til ſina rådſlag. Här är et ſtälle, ſom jag ſer mig kunna göra mycket i Natural-Hiſtorien, om min långa reſa, ſom mig föreſtår, och mina ſmå reſe-penningar tilſtadde mig här några månaders drögsmål. Hafvet ger här anledning, at få fiſkar och ſjö-kråk. Vilda fåglar finnas här mer, än någorſtädes, ſom dageligen föras in från land och ſjö. Blomſter-rika bårg dalar och fält, ſkola här vara makalöſa när den tiden kommer; jag kan ock aldrig få önſkeligare tilfälle i verlden, at ſe mig omkring på en främmande ort. Vår Conſuls Drogue-mån, Janiſſarer och häſtar ſtå mig til tjenſt när jag behagar, och jag bor deſſförutan i et hus, der dagelig tilförſel är af fiſk och vildt.

Denna tiden jag varit här, har i ſynnerhet gifvit mig anledning, at ſe de fiſkſlag och ſnäckor, ſom åtas af Grekerna i deras faſta, ſom ännu varar. Jag tror aldrig något folk göra ſig ſå mycket gagn af ſnäckor och ſjö-kråk, ſom Grekerne. Jag har ſett vid paſs 10 Species *Cochleæ*, ſom de äta, der hos oſs den endaſte *Oſtrea* anſes för dugelig. Bland andra ſäljes här en *Sepia*, den de kalla ὀκτωπόδια 131. ſom icke har flera än 8 tentacula, alla lika långa: hela kråket är en half aln långt, och i proportion tjockt. Om denna hafva Grekerne berättat mig en ſak, ſom jag tyckt vara märkvärdig: En *Cochlea bivalvis apice attenuata, baſi ſemicirculari* 137, finnes här på hafsbottnen i ſtor myckenhet, ſom är en half aln lång: ſå ſnart denna öpnar ſig, paſſar ὀκτωπόδια flitigt up, at hon kan få tilfälle, at krypa in i hennes hus, och då blir hon deſs ſäkra rof; men en liten *Räka*, ſom är nåſtan ſkallös, eller har ganſka tunt ſkal, har et ſtadigt härbärge i ſnäckan; hon betalar ock väl ſin hushyra, då

hon

hon bevarar sin vårdinnas lif, ty hon håller stadigt utkik i snäckans öppning, och då hon ser fienden nalkas, begynner hon at röra sig, då sluter πίνα (så kalla Grekerna snäckan) igen sit hus och rofdjuret blir uteståugt. Jag såg snäckan första gången på Milo, och i alla jag öpnade fann jag en sådan liten Råka: jag undrade icke litet, hvad den hade der at göra; men då jag kom hit, berättades detta mig först af vår Commissions Secreterare Herr JUSTI, en curieus och artig Man, som mycket rest och varit långe här på orten. Det samma har ock sedan blifvit mig sagt af åtskilliga Greker, som dageligen fiska och äta båda djuren. Alla tre kråken har jag fullkomligen beskrefne, tillika med de fiskar och foglar jag här in til denna dag sett, som jag äfven alla bevarar, uptorkade och en del i Spiritu Vini förvarade. Beskrifningen öfver *Fulica* har jag den äran öfversända; de öfrige skola innan kårt komma efter, så snart jag hinner at skrifva dem, tillika med min Dagbok, rena.

Hvad min resas fottsättande åt Palæstina angår, så har jag väl varit sinnad, at först gå til Constantinopel, och derifrån åt Syrien; men många omständigheter göra, at jag låter ändra detta upsåt och gå straxt härifrån. Här ges oftare tilfälle, at få skepp: jag har här närmare våg: jag har ock fått anledning, at om någon tid skal här ges et godt tilfälle, at följa med en Armenisk Patriarch ifrån Jerusalem, som är här i staden. Den våg, som nu förestår mig, fordrar mer, än jag trott, om jag skal vinna det påsyftade ändamålet. Jag tycker, at det skulle vara et samvets verk, om en god sak, som hint så långt, som min resa nu gjordt, skulle *suffocari in herba*. Med liten tilökning, försäkrar jag näst den Högstas bistånd, at Palæstina och de omliggande orter, skulle bli til sin Natural Historia så väl uptäckta, som någon ort utom Sverige ännu är. Om mina rese-

pengar tillåto, kunde jag härifrån få med mig en dräng, som kunde vara min Tolk, utan hvilken jag går miste om många hårliga tilfällen, at få uplysning, på de orter, der icke så många Europæiska språk talas, som i Smirna; men der åro dessförutan nödvändiga utgifter på de orter, utom hvilka jag icke kan komma et steg.

När jag kommer at resa hem, hoppas jag äga en ansenlig samling både lefvande och döda Naturalier. Af Herr Consul RYDELIUS får jag lefvande Phasianer, af en makalös vacker art från Persiska gråntsen: et slag åkerhöns, Francolins kallade, som icke åro nämnde i Systema Naturæ: Turturdufvor och en upstoppad Onocrotalus. Jag vet ock utvåg, at få en Gazella africana, förutan en hop både bekanta och obekanta fiskar, fåglar och örter, som jag redan har och hådanefter skal ståndigt samla.

Smirna 1750. *Januarii* 29.

Jag fick nu på ögnablecket veta, at et skepp går öfver til Christenheten, hvilket tilfälle jag ej bör försumma, at med bref upvakta Herr Archiatern.

Jag beklagar endast, at tiden ej tillåter mig, at denna gången göra en sådan Expedition, som jag önskade, nämligen, at öfversända alla mina anmärkningar och beskrifningar, som jag i Natural-Historien hitintil gjort. De skola dock med aldraförsta blifva öfverskickade.

Francolins (43) och *Poulle de Montagnes*, åro nya foglar, som jag tviflar åro beskrefna, och höra til *Tetraonis* Genus, den första har Tournefort i sin resa aftagen; men illa. Et slags *Stare* har jag, som sjunger makalöst, år svart och grå, kommer från öarna i Archipelagen och betalas ofta i Constantinopel med 50 Piaster. Jag har en lefvande *Turturdufva* af et besynnerligt rart slag, som år från Abyssinien i Africa, och år

år krithvit. *Pelecan* (Onocrotalus) har jag upſtoppad. Alla våra Svenſka ſjöfoglar har jag här ſett. Herr Conſuln RYDELIUS är ganſka curieus, at ſkaffa ſig fåglar, och har nu nyligen gjort anſtalt, at få Strutſar och andra rara fåglar från Egypten, dem Han alla vil ſkicka til Sverige. *Gazella africana* har jag många gånger ſett och väl beſkrifvit. Det är ſå vackert djur, at Salomon icke kunnat mena någon annan, än denna med den Rå, vid hvilken han liknar ſin ſkönа i ſin Brud-viſa. De finnas ock til öfverflöd på bärgen i Palæſtina och Syria; men facies externa liknar väl icke *Capra*, utan ſnarare *Cervus* Capreolus. *Canis Jackhals* (Chacal) Syſt. Nat. finnes här omkring mer, än folket önſkar, och jag tänker endera dagen gå ut och ſkjuta en, och ſedan fullkomligen beſkrifva den ſamma.

Jag har botanicerat här några gånger i vinter och aldrig gått fåfängt. Jag ſkal oförtöfvat hafva den äran, at öfverſända hela min örte-ſamling och beſkrifningar. En enda följer imedlertid med innelykt, ſom jag menar lärer vara ny. Jag kan åtminſtone icke fåt henne under något Genus af Syngeneſia, Monogamia, dit hon dock bör komma. Jag har henne fullkomligen beſkrefven och tilräckeligen uptorkad.

Bevis til vatnets aftagande har jag ej förgåtit at efterſpana. Jag har ock dem, ſom äro ſå klara, ſom ſjelfva ljuſet, och jag tör ſäga tydeligare, än på något annat ſtälle tagne p. 30; jag ſkal vid förſta tilfälle hafva den äran, at inlämna dem til Kongl. Vet. Academien. Det är nu 5:te dygnet, ſom kölden här i Smirna är ovanligen ſtark. Florentinſka Thermometern går til 68. Hamnen har vid ſtränderna haft ſå tjock is, at Holländare der åkt på ſkriſkor. Det äldſta folk i ſtaden minnes aldrig ſådan köld, ſom varat

rat så långe. Är vinteren proportionerad i Upsala, så bevare GUD vårt Upsala Paradis.

Jag, som är van vid Svensk köld, skulle ej akta denna; men jag har här ingen Svensk Kakelugn. Jag måste sitta vid en eländig kol-eld och skrifva detta, och jag har aldrig i Sverige varit så kulen, som i detta eländiga landet til sin Architectur.

Jag vet ännu icke, huru snart min Patriarch, den jag hoppas få följa med til Jerusalem, kommer at resa: dock tror jag, at jag ännu dröjer här en månad.

Smirna den 9 Februarii.

Jag emottager som en högtid hvart enda tilfälle, som mig ges, at upvakta Herr Archiatern, och räknar mig vara på en lyckelig ort, så länge jag har tilfälle, at fullgöra denna min skyldighet.

för några dagar sedan hade jag den äran at skrifva, och öfversända en växt, den jag icke känner, hvars beskrifning nu medföljer: tillika öfver en Sepia. Om något är felat, anhåller jag om Herr Archiaterns gunstiga uttydande; det är gjordt af en begynnare. Jag har nästan nu först under min resa lärt, hvad konst det är, at rätt beskrifva et Naturale. Hvar dag är mig härutinnan en ny Läromästare, och kan jag häruti med tiden hinna til en liten del, at inhämta och efterfölja min stora Läromästares konst, så vil jag icke byta bårt den samma för den största Målares. Inga Naturalier äro svårare at beskrifva än Testacea och Zoophyta, som dock här tidigt förekomma, och jag ingalunda vil gå förbi. Jag bjuder dock til så godt jag kan: det, som felas, äger jag i Hr. Archiatern den, som det benägit och visligen rättar. Jag har nu en vacker packa med beskrifningar; jag skal väl oförtöfvat skicka dem öfver, så snart jag hinner, at skrifva dem rena.

In-

Innelykte beder jag Herr Archiatern tåktes låmna til Herr Archiatern ROSÉN och Herr Lif-Medicus BÄCK. Jag har låmnat til hvardera en beråttelse, den förra om Medicins tilstånd nu för tiden i Smirna: den senare om en hemsjuka i Alepp; hvilkas afskrifter jag vid första tilfålle skal hafva den åran til H. Archiatern öfversånda. Jag vil på det såttet upvakta min Gynnare.

Smirna den 6 April.

Ännu år jag på den ort, ifrån hvilken jag några gånger haft den åran, at upvakta Herr Archiatern. Jag har drögt hår långre, ån jag tånkt, i brist af tjenligt tilfålle; men jag ångrar icke drögsmålet, i anseende til den goda lägenhet jag haft, at i en hårlig vår-tid få vistas på en ort, så rik af Naturalier, som denna negden af Natolien år. Hvar dag ger mig nya åmnen, och har gifvit mig i Botaniqven hela denna månaden; så at om jag hade flera til mig, så skulle vi alle hafva nog at syssla.

För liten tid sedan, gjorde jag en resa in i Natolien til staden *Magnesia* p.38, 8 timars våg hårifrån. Jag botanicerade der på de gamlas bårg *Sypilus*, et af de högsta i Asien, der snön bevaras hela året. De våxter jag der funnit, skal jag vid min stora Expedition hafva den åran, at ge förteckning på.

Insecter fann jag åfven der: kråk, som aldrig förr på dessa platser blifvit oroade. Jag samlar dageligen en hop af dem, och år artigt, at jag ser en stor del af dem i Fauna; men ock många, som åro dessa orters egne. Den lilla *Flugan* (111), som jag i går tog uti Fikon-frukten, har jag den åran, at innelykt öfversånda; den ligger hår innesluten i Germen af Ficus Fœm. hvilken den upåtit. Om denna år den, som tjenar til Cupido sedermera, kan jag ånnu ej såga. Innan jag far hårifrån, skal jag hafva tydeligt begrep

om

om Fikonets Insecter, vid hvilka jag redan tror mig få veta något, som icke är bekant. Denna måtte vara en *Cynips*, och Fikonet dess Galla; jag har den fullkomligen beskrefven.

Chamæleon (54) och *Jord-Skölpaddor* har jag roat mig med en tid, at se deras egenskaper, då jag haft dem i min kammare. Hvad jag vid dem anmärkt, skal med Guds hjelp, i sinom tid bli kunnigt. Af de senare skulle jag önska, at hafva några hos H. Archiatern, at pryda dess Paradis. Det är ganska lätt, at få dem lefvande hem. Jag skal göra anstalt derom. Det är i synnerhet artigt at se huru de älskas.

Cornucopiæ (2), det rara gräset, som H. Arch. täktes så mycket recommendera mig, at upsöka vid Smirna, har jag fått til myckenhet, beskrifvit och samlat, samt öfversänder innelykt. När det blir moget, skal jag skaffa mig frön til Acad. Trägården, som jag hoppas lärer bli den första, som får in denna artiga växt.

Detta har jag för denna gången i största hastighet den äran, at gifva del af, såsom en liten förtekning på mina göremål. Vid min afresa härifrån, skal jag icke underlåta, at affärda en viglöftigare samling af mina anmärkningar.

Nu har jag utsatt min hädan-resa til instundande Christi Himmelsfärds dag, då jag far härifrån med et Franskt skepp til Alexandria i Egypten, der jag först tänker skaffa mig så mycken efterrättelse, som möjeligit är på en kårt tid, och så gå öfver til Palæstina.

Smirna den 28 Februarii.

Jag är nu i närmaste begrep, at begifva mig ifrån den ort, der jag några gånger haft hugneliga tillfällen, at med skrifvelse besöka Herr Archiatern. Jag har i desse dagar fått Turkiske Keisarens Resepass,

och

och våntar hvar dag, at få lågenhet med något ſkepp at fortſåtta min reſa, ſom efter alt utſeende förſt lårer gålla åt Egypten, öfver Cypern til Alexandria och Cairo, hvarifrån jag tånker med den Högſtas tilhjelp, komma til min beſtåmda ort Palæſtina. Jag hoppas, at deſſe orter, i en tilſtundande hårlig årstid, ſkola gifva mig tilråckeliga åmnen til anmårkningar i naturen, hvilka jag önſkar, at med tiden få nedlågga för H. Archiatern. Jag ſkal då ej ſkatta mig lyckligare, ån om deribland finnes några, ſom åro vårde Herr Archiaterns upmårkſamhet och benågna omdöme, då har jag vunnit det högſta åndamål jag kan åſtunda af mina ringa göromål.

Flora begynner nu i detta land, at anlågga ſin hårlighet. *Anemoner* af ſköna varieteter, pryda fålten: *Hyacinthus*, Hort. Upſ. 1 och 3, ſtå öfver alt ut vid vågarna: *Ranunculus* (Chelidon. minus) af en ſtor och ſkön varietet, år allmån i vingårdarna: *Mandeltrådet* blommar på bar qviſt, och ger högderna et hårligt utſeende, der de åro blandade med de ſtadigt gröna Oljo-tråden. Jag önſkar ofta, at deſſe vore ſå viſt Svenſka, ſom *Fumaria*, Fl. Sv. 584, *Draba.* 523, *Thlaſpi*, 532, hår åro allmånne, tillika med åtſkillige andre, ſom jag finner vara ſå vål Natoliens, ſom Sveriges gåſter.

Om *Fikon-trådet* har jag den åran, at meddela följande omſtåndigheter, ſom jag hår inhåmtat och tykt vara mårkvårdiga:

At ågarena af Fikona-trån åro mycket angelågne om, at den bekanta Flugan ſkal ſticka Fikonet, och at de tro ſig gå miſte om frukt, då det icke ſker.

At en annan fluga förföljer denna, och dödar henne til ågarens ſkada; hvilket at hindra, ſtryka de på trådet ſtrax nedanför grenarna, en fårg, ſom år blandad af gemen rödfårga och vatten, öfver hvilken den ſkadeliga flugan icke går. Sådana ringar har jag ſett

sett vara målade på tråden öfver alt; men hvad Insect det må vara, har årstiden ännu ej tillåtit mig eftersparna, til äfventyrs är det en myra.

At de, som sköta Fikon-tråden, taga de svarta Fikonen, (så kallas af dem Caprificus), tråda dem up på en tråd i form af et pårleband, som de hånga på de fruktbårande tråden, hvilket de tro bidraga til god och ymnog frukt.

At Fikona-tråden åro mycket utsatte för skabb, λέπρα Græc. hod. Denna skabben fick jag i går ymnogt se, hvaruti den består, nämligen af en myckenhet *Insect-bon*, som sitta på barken af grenarna, stora, som en kik-ärt, nedkramade ofvantil, med en liten spets midt uti, af en ganska skör materia, som mellan fingrarna låtteligen söndergnuggas: de bestå af 2 hinnor, af hvilka den inre är brun och den yttre gråaktig, sådana sitta altid tre tilsammans, och utgöra en treangel. På så många trån jag fann dem voro de uttorkade, och jag har på intet fått kunnat finna i dem något märke af lefvande eller dödt kreatur; men jag tviflar icke om, at vid tjänlig årstid få se hvad kråk det år, som fåtter dem.

At Caprificus mycket planteras omkring Trågårdarna til lefvande gårdesgårdar; trån, som jag icke skulle tro, at våra Svenska Hushållare lära drista sig, at ge förslag til samma bruk; men huru väl de kunde låta sig göra med Hedera, om den hos oss funnos til sådan ymnoghet, som hår, har jag lårt af de vackra plank, som denna växt utgör omkring denna stadens illa håfdade Trågårdar.

Mine beskrifningar, som jag hitintil gjort af djur, fåglar, skridfå och växter, stiga vid pass til 500 stycken, som alla åro fullkomligen beskrefne; hvartil jag kan lägga äfven få många anmärkningar öfver åtskilliga åmnen i Natural-Historien. Så många af dem jag hin-

hinner at ſkrifva rena, ſkal jag för min afreſa hafva den åran, at til Hr. Archiaterns gunſtiga vård och omprőfvande őfverlåmna. En főljer hår innelykt; jag vet icke om denna fågel år főrr beſkrifven. Vatnets aftagande år hår på orten ſå tydeligt, at det knapt någorſtådes kan vara låttare, at bevíſa, ån hår, at Hafvet årligen minſkas. Uti innelyckte bref til H. Secret. ELVIUS har jag yttrat mina tankar utfőrligen hårom; men jag har ånnu några mig főrbehållna, hvilka jag med tiden őnſkar få nårvarande meddela Herr Archiatern; dertil vil jag behålla dem főr mig ſjelf.

Den Högſte főrlåne oſs den tid, at vårt Fådernesland kunde vinna heder och nytta af det, ſom utlånningar gått főrbi på ſina reſor, vid hvilka, ſå vål ſom måſt alt annat, vi blifvit de ſiſte; men Gudi låf! derfőre icke de ſåmſte.

Alexandria 1750. *Maji* 18.

Nu har jag den åran, at upvakta Herr Archiatern från en annan verldſens del, ån jag hit intil gjort. Jag kom den 13 i denna månad hit til Alexandria, eſter mer ån 5 månaders viſtande i Natolien.

Jag har ſett af de få dagar jag varit i Egypten, på deſs magraſte ſtålle, at detta hårliga land kan ge mig őfverflődiga åmnen i Natural-Hiſtorien, at arbeta uppå i alla 3 naturens riken. De 4 dagar jag ſett mig omkring, hafva gifvit mig anledning, at hoppas mycket. Det főrſta jag gjorde efter min hitkomſt, var, at beſe *Dadeltråden*, detta landets prydnad, och en god del af deſs rikedom. Deras blomma var főrbi; men jag hade icke deſs mindre det nőjet, at få ſe, huru Araberne hjelpa deſs parning, at dermed gőra ſig főrſåkrade om tilråckelig ſkőrd af en våxt, ſom år ſå angelågen i deras Hushållning, hvilket

ket de vetat många hundrade år, förr än någon Botanicus tänkt på könets åtskilnad bland växterna. Förrän jag fick fråga Trägårdsmästaren om denna sak, gaf han mig sjelfmant efterrättelse härom, och ville visa mig, såsom en ganska curieus sak, Han och Hon bland Palmerna eller Dadelträden, hvilket han icke kunde föreställa sig, at jag såsom en nykommen Frank förr visste, emedan, som han sade, det alle, som tilförene kommit från Europa, at se detta land, ansett denna hans berättelse, antingen som en sannsaga, eller et mirakel. Då Araben såg mig hugad, at härom af honom bli underrättad, följde han mig med min Franska Drogue-man til et Palmträ, som var ganska rikt af spåd frukt, och på hvilket han så väl, som på alla de andra, hade förrättat vigsel eller parning emellan Han och Hon, den tid de voro i blomma. Detta göra Araberne sålunda: då den *Spadix*, som har *Honblommor*, är utsprucken ur sin *Spatha*, söka de på de trän, som hafva *Hanblommor*, hvilka de känna af öfning, en Spadix, som ännu icke är utsprucken ur sin Spatha: denna öpna de, taga ut Spadix, och skåra den långs efter i några delar; men akta sig, at skämma blommorna. Et sådant stycke af Spadix, med vidhängande Hanblommor, sticka de emellan de små qvistarne af den Spadix, som har Honblommor långs efter, och vira sedan öfver qvistarna et Palmlöf, i hvilket tilstånd jag såg ännu största delen af de Spadices, som buro sin spåda frukt; men de instuckne Haneblommorne voro bårtvissnade. Härvid gaf min Arab mig följande atveta: a) At om de icke på detta sättet para Dadelträden, så gå de miste om frukt. b) At de altid bruka den försigtigheten, at gömma några tilslutna Spather med Hanblommor ifrån det ena året til det andra, at använda til denna nyttan, i fall Honblommorna skulle slå felt, eller lida någon skada. c) At om Spadix

af

af Hanblommorna får fpricka ut, så år han oduglig til parning. Han måfte ha fin fvåndom, få voro Arabens egna ord, hvilken år förlorad i famma ögnablick, fom blommorna fpricka utur fit foder. Derföre måfte den, fom fköter Dadelträden altid paffa på råtta tiden, at hjelpa parningen, fom år nåftan den endafte artikel af deras fkötfel. d) At då han öpnar Spatha, få åro alla Hanblommorna fulla af et vatten, fom liknar den finafte dagg: år af en fötoch angenåm fmak, fom nog liknar den, fom Dadlarne åga, når de åro fårfke; men nog finare och mera aromatifk; hvilket min Drogue-man åfven intygade, fom i 32 år varit i Egypten, och altfå haft nog tilfålle, at fmaka både blommornas nectar och Dadlarna frifka.

Så mycket har jag fått veta om detta Naturens undervårk i et land, der man fer det hvart år. Om Dadelträdens nytta och åtfkilliga deras andra egenfkaper, fkal jag vid annat tilfålle ha den åran, at låmna en beråttelfe. Jag hoppas i framtiden kunna meddela Herr Archiatern en fullkomlig Hiftoria af denna Palm. Jag fkulle önfka, at få vifst få tilfålle, at befe alla defs flågtingar.

De öfrige våxter, fom jag hår omkring fett, åro: *Mimofa* (Acacia vera.), *Vitex* (Agnus Caftus), *Ricinus* (Palma Chrifti), *Mefembryanth*. (ex quo Salkali), några flags *Chenopodia*. De fifte åro våxter, af hvilka jag aldrig fåg et Species i Natolien, der eljeft all ting våxte; men det år ganfka litet jag ånnu fett af Egypten. Alexandria år defs elåndigafte ftålle, och endaft en inlaftnings plats för Egyptens, Arabiens och Abyffiniens rikedomar. Rofette tånker jag, vil GUD, fnart fe, fom år detta Rikets Trågård, och Nilus, fom år defs Natural-Kammare. I Cairo vil

jag bjuda til, at få några Fragmenter af Æthiopiens och Arabiens Natural-historie. Om Opobalsamum har jag godt hopp, at få veta dess Historie. Jag har redan af Mecca-farare fått en hop underrättelser derom, och väntar endast, at vid detta årets slut af en Turk få et litet trä deraf, om det är möjeligt, eller åtminstone en gren, och kan hända blommor, hvarom jag gjort anstalt. Det skulle vara mig ganska möjeligt, at få växten af *Myrrha* med Caravan från Æthiopien til Cairo. Men dertil fordras tid och någon omkostnad; jag skal göra så mycket nånsin är möjeligt. Om möjeligheten tillåter, så vil jag bjuda til, at göra et tåg åt öfra Egypten; men härom kan jag ännu ej säga något vist, förr än jag varit i Cairo. Palæstina, som är mitt hufvudändamål, tänker jag, vil GUD, se instundande Höste-tid, och til äfventyrs der förblifva til nästkommande Vår, på det jag der må få se tvänne de förnämsta årstider i dessa länder, nämligen Höst och Vår, då all ting blommar.

Nu är min begäran det Herr Archiatern täcktes dessförinnan göra mig den äran, at få inhändiga dess skrifvelse, och då låta mig veta om något är, hvarom H. Archiatern åstundar, at jag i synnerhet skal göra mig underrättad, samt om Herr Doct. Celsius har något synnerligt, som jag i dessa Länder bör eftersöka. Jag söker väl alt; men kan genom dessa efterrättelser få tilfälle, at skaffa uplysning i det, som jag til äfventyrs utan de samma, kunde gå förbi.

Herr Archiatern täktes vara så gunstig och fråga Hr. Doct. Celsius, om Botanici Sacri tänkt på hvad den Rättfärdigas Träd Psalm. 1: v. 3, är för en växt. David tillägger detta Trä några egenskaper, som tydeligen ge tilkänna, at han pekar på någon viss växt. Samma egenskaper äro ock sådana, at de ic-

icke kunna lämpas til någon annan, än *Nerium* (Oleander), som i dessa länder är til öfverflöd. Et ord om *Johannis Gråshoppor*, som gifvit så stort hufvudbry åt de Lärda. (p.413.) De, som neka, at denna Heliga Mannens mat varit dessa Insecter, hafva sin största tilflygt dertil, at samma kråk äro en obrukelig och onaturlig mat; men om de til at styrka sin tro, vilja fara hit til Egypten, Arabien eller Syrien, och hålla til godo en måltid med Araberne, så skola de än i dag bland Landets rätter få et fat stekta gråshoppor, den tid de kunna fångas, och efter all liknelse har samma spis vankat vid Johannis tid: de gamla tiders bruk äro här icke underkastade så många föränderliga moder. Johannis mat är här icke ansedd, som onaturlig, och när jag en gång talte härom med en förståndig Grekisk Präst, och sade, at hos oss är en stark tvist emellan de Lärde, om Johannes i öknen ätit et slags fåglar, eller en ört, samt tillika frågade honom, hvilken mening han af desse höll för vara rättast? svarade han mig med åtlöje, at de lära vara lika rätta och lika galna båda twå. I deras församling har man aldrig tagit denna föda för annat, än efter bokstafven, hvilket han icke viste någon ting vara emot.

Innelykt har jag den äran, at öfversända en *Libellula*, som jag tagit på Meteline ö i Archipelagen. Jag har aldrig sett detta Species i Sverige, och vet icke om hon är Svensk, då det är öfverlopps verk, at skicka den så lång våg. (*p*.423.*n*.110).

Et mått (14 *alnar*) inneslutit, som innehåller tjockleken af den *Platanus*, som är et undervärk i vår Faders rike, jag menar Stanchio Hippocratis Födelse-stad. Samma träd har 47 grenar, hvardera en famn tjock, med understödde stenpelare, och innefattade en vidd, som vist är så stor, som Stockholms Stor-Torg, under hvilkas skugga åtskillige hus, stör-

ſtörre och ſmärre, öfver 20 til antalet äro bygde; jag menar mig här hafva ſett en af de ſtörſta, äldſta och märkvärdigaſte invånare i naturens våxte-rike. Alla mina ſamlingar och anmärkningar, ſom jag gjordt i Natolien, har jag lämnat i Smirna i Conſul RYDELII hus. Jag ſkal hafva den äran, at lämna afſkrifter på en ſtor del af dem, ſom jag i Concept har med mig, ſå fort jag kan hinna. Jag är enſam, hade jag endaſt någon, ſom kunde hjelpa mig at ſkrifva, ſå ſkulle jag arbeta dubbelt ſå mycket; *men hvar tager man bröd i öknen?*

En viſs omſtändighet, om hvilken detta tilfället ej tillåter mig, at tala, har yppat ſig för mig, ſom ſkal göra min reſa til Egypten lindrig och fri för mycken koſtnad; men ſedermera i Palæſtina och Syrien fordras väl någon utgift. Herr Conſulen RYDELIUS, hvars godhet jag aldrig tilfylleſt kan berömma, har åtagit ſig, at draga omſorg för mina reſe-penningar.

Cairo 1750. *September* 7.

Sedan mitt ſiſta, har jag ſett mig vidare omkring i Egypten, och haft tilfälle at lära känna et Land, ſom ſäkert är et bland de märkvärdigaſte på vårt jordklot. Hvad jag här haft tilfälle at göra i Natural-Hiſtorien, täktes Hr. Archiatern inhämta af hosföljande förtekningar. Jag kunde öka deſſa med ſtörre antal; men jag har velat upnämna de förnämſta, och dem jag haft tid at utarbeta ſå mycket möjeligt är, under en reſa der man ej har tilgång på Auctorer, ſom äro nödige at jämnföra. Jag bifogar några beſkrifningar, hvilka om Hr. Arch. finner värdige at gillas, har jag vunnit alt det jag önſkar.

Beſkrifningen om *Sal Ammoniacs* förfärdigande har jag velat meddela Kongl. Vet. Acad. ſådan ſom jag den ſammanfattat, på det ſtälle där det förfärdigas.

Jag

Jag hoppas, at den ej torde vara obehagelig, få mycket mer, som den år, så vida jag vet, den första, som är utförligen gjord på sjelfva orten, och af et åsyna vitne. Jag låmnar den under öpet couvert til Hr. Arch. med anhållan, det Hr. Arch. tåcktes låsa genom den samma, och sedan sluta til förseglingen, samt öfverskicka den til Kongl. Vetensk. Academien.

Jag har ej nämt i mina förteckningar, om *Pyramiderne* i Egypten, om *Mumierne* och deras grafvar. Jag bör dock icke förtiga, at jag sett dem, hvilket gör tilfyllest. At vidare uppehålla mig vid dessa saker, vore, at falla i åmbetet för alla båtsmån, hvilka icke underlåta, at vidlöftigt omtala vidden och djupet, och högden och bredden af dessa ovanliga ting, hvilka nu mera ej förtjåna en förnuftig resandes yttersta upmårksamhet, sedan de åro sedde af mång tusend. En annan ting skattar jag mig mer lycklig at hafva sett i Egypten, som verkeligen ensamt förtjenar en resa til detta land, jag menar *Nilens* flödande, hvilket man med råtta kan kalla et Naturens underverk, underhjelpt af konsten. Det artigaste år, at Egyptiska fålten hafva at tacka våra Nordiska bårg för sin fruktbarhet, och följakteligen landet för sin lycksalighet. Detta år en sak, som utan tvitvel ej år obekant för våra Physici, emedan den år allmånt årkånd bland Egyptens visa, hvilka haft det från sina Måstare genom många leder. Deras sats år, at vatnet, som årligen öker Nilen, stiger up från jorden vid dess nårra pol, förvandlas til skyar och reser sålunda når desse hafva fogelig vind öfver Europa och Africa, ånda til Montes Lunæ i Æthiopien, hvarest det faller ned i rågn, rinner i ymnoghet ut för bårgs-klipporna och samlar sig i Nilen, som der har sit ursprung, och nedan för dess fall, ledes genom Canaler öfver hela Egypten, efter de gamla E-

gyptiers visa anstalt. Sådan är meningen om Nilens flödande hos dem af Egyptierna, som tro sig hafva någon insigt i Naturen, af hvilka här ännu finnas några, som härstamma ur Arabiska Scholan. Jag har tykt detta vara värdt at omröra, sådant som jag det fått, och vil lemna andra anledning at efterspana om någon nyttig underrättelse kan hämtas härifrån, i en sak som är utom min cirkel.

Jag blir häldre vid det mig tilkommer, och talar om det som *Botaniken* kan vänta til sin förökning eller uplysning från Egypten. Om detta har jag nu en helt annan idé, än *Alpinus* gaf mig i Sverige. Denne Auctor gaf mig de tankar, at jag i Egypten skulle finna en Botanisk skatt-kammare; men det är ej så. Egypten frambringar rätt få växter af sig sjelf. Det mästa, som här finnes af vegetabilier och det som af Alpinus är anteknat, är här planteradt, och underhålles med månniskligt hand. Man finner altså här en *Flora Oeçonomica*, som ofelbart är en af de rikaste under Solen. En ymnighet af spannemål, *Hvete*, *Korn*, *Bönor* och *Lintsor*, en rikedom af *Ris*, et öfverflöd af *Lin*, som detta land årligen frambringar, intyga detta, jämte den myckenhet af *Indigo*, *Safflor*, *Dadlar*, *Cassia* och *Senna*, hvarmed landet riktar sina besittare. Landets och års-tidernas beskaffenhet är sådan, at den ej tillåter många Plantas Spontaneas framkomma, hvarom jag hoppas, om den Högste så täckes, få utförligare meddela mina anmärkningar med Hr. Archiatern en annan gång.

Af alt det här planteras har jag samlat blommor och frön, och alt det jag funnit vildt har jag anteknat, beskrifvit och samlat. Det mästa, som förnöjer mig af det jag funnit här i växt-riket, är den kunskap jag inhämtat om *Dadelträdet* och *Sycomorus*, 2:ne växter, som allena kunde förtjena en Botanists resa til Egypten. Om det förra har jag med tämmelig lätt-

låtthet famlat alt det, fom hör til defs fullkomliga kånning; men det fenare har gifvit mig få mycket mer möda. Det år et trå, fom til fin Fructification och art at våxa lefva och dö, år ofelbart et af de aldra fållfammafte i hela våxt-riket. Jag har öpnat, icke hundrade, utan tufende tals af defs fikon (receptacula), innan jag kunnat få någon råttelfe på defs Fructification; åndteligen har jag dock håruti fått ljus. Det har Calyces Hermaphroditos och Mafculos fårfkilda, fom Ficus vulgaris; men de fenare åro nog fkilda från dennas. En *Cynips* (113). har fin boning och arbetar uti Calycibus Mafculis; men om den nånfin går in i Calycibus Hermaphrod. och om den bidrager något til Fœcundation, har jag mycken anledning at tvifla; dock vil jag fkaffa mig vidare uplysning om detta. Det år åfven befynnerligt med denna våxten, at Calyc. Mafc. åro dugelige och kunna åtas; men Hermaphrod. tjena til ingen ting, tvårt om mot Ficus Carica. Jag fkal bjuda til, at fkicka öfver en telning af detta trå til Upfala Trågård, nåfta år, vil GUD, tillika med *Mufa*, *Nabea* (*Rhamnus*), *&c.*

Jag ville tala om *Mufa*, våxternas Drottning; men hon bjuder mig tiga, fedan hon haft den lyckan at af den ftörfta Måftare bli få fullkomligen befkrifven. En rolig fanfaga vil jag dock anföra, fom år gångfe bland Egyptens Trågårdsmåftare om Mufa: De fåga at den kan frambringas, om man tar en *Dadelkårna* och fåtter i roten af *Colocafia*, och at detta varit defs förfta urfprung: en befynnerlig Skapelfe-Hiftoria. Jag har frågat dem, om de någonfin förfökt detta, efter de påftå få hårdt, at det flår in, då de fvarat Nej, och at det icke lönar mödan, emedan våxten framkommer få lått af fig fjelf: Et fabulofa juvant. Vid denna tiden åte vi dageligen mogna dadlar och frukten af Mauz. Om det ftodo til at önfka, at fortbringa några korgar håraf til Upfala,

 få

så vist som jag skulle med glådje affårda dem. Man talar i Europa om de lånders lycksalighet, som hafva sådana hårliga frukter. Jag tilstår, de åro gode, at smaka en eller annan gång; men för mig, ehuru jag öfverlefvat den åldern, då dylika saker behaga som måst, skulle jag dock gerna byta mig til en halfspan af våra goda Svenska åplen, för en tunna dadlar, och i Egypten skulle jag finna tusendetals, som ville göra samma handel.

Äplen åro hår sållsynte. De föras hit från Sinai bårg, dår Grekiske Munkarne hafva sköna trågårdar, fulle med de hårligaste Äple- och Pårontrån, hvarifrån utan tvifvel de skönaste varieteter, som finnas i Europa, hafva sit ursprung.

Efter all liknelse lårer jag komma at bli qvar i Egypten öfver vinteren, ehuru jag vål skulle önska, at ju förr ju håldre få gå ur tråldomsens land. At resa i Egypten, år ingen ting mindre ån angenåmt. Det år et land, som regeras af Rebeller, hvilka varit Slafvar; år altså lått at föreställa sig, hurudan ordning och Politie der kan vara. Knapt kan en Christen på någon ort vara mer föraktad och såmre hållen, ån hår. Det kan vål intet förakt vara mer fråtande, ån at en Christen ej har lof, at rida på annat, ån en åsna, och at han til at öka harmen, måste stiga af sin åsna, då han möter en sådan, som för några dagar sedan, kanske varit en röfvare, och för sin fårdighet at mörda, blifvit antagen vid någon plats såsom befålhafvande för en hop rebelliska soldater. Sådant år vårt öde dageligen; och til at undvika alla de omståndigheter, för hvilka man år utsatt, måste vi lefva likasom i Civil Arest, hålla oss inne i våra kamrar, och når vi vilje gå ut i staden eller på landet, förtro oss i Krigsknektarnas hånder, hvilka ledsaga oss med stafrar och spjut midt igenom sina arga bröder. Det år altså plikta för sina missgårningar, at resa til Cairo och lefva der någon tid. Jag år dock al-

altid vid lustigt mod, och Cairos besynnerliga lefnads art ger mig stundeligen anledning til åtskilliga roliga reflexioner, som göra, at jag glömmer at ledas.

Til äfventyrs torde jag i vinter få tilfälle, at göra en resa til öfra Egypten, i följe med några Ängelsmän, som väntas hit. Om den sker, är jag försäkrad, at den skal löna mödan.

Nästa Vår, vil GUD, tänker jag bese först Palæstina, sedan Syrien, bärget Libanon och andra märkvärdigheter; hvilken resa jag med större beqvämlighet hoppas mig kunna göra i et land der Frankerne äro mer ansedde och hafva större frihet.

Jag skulle önska, at hafva någon Instruction, til at köpa up Arabiska Manuscripter för vårt Bibliothek, hvilka här kunna finnas de aldraskönaste och för godt köp. Andra Nationer hafva samlat nog härifrån; detta tilfälle vore tjenligt, at åfven våra Lärde deraf betjente sig til vår Nations heder. Igenom den bekantskap jag skaffat mig med några lärda Araber, har jag förvärfvat mig några i Medicinen och Natural-Historien. Jag skulle med mycken lätthet häruti kunna tjena vårt Bibliothek, om jag vore derom anmodad, och hade det i händerna hvarmed jag skulle görat. Förblifver etc.

Förtekning på de Rön, som Hasselquist gjort och redan utarbetat i Egypten, samt voro af honom årnade til Archiater Linnæus:

1 Anmärkningar om *Binnike-Masken* i Egypten.
2 Orsakerne til Egyptiernas *Ögonsjuka*.
3 Beskrifning af et slags *skabb* vid Nilens flödande.
4 *Balsam de Mecca*, dess hemvist, kännetecken, bruk hos Österlänningarna, förfalskning och beskrifning om trädet.
5 *Mumias* nytta til läkedom i Egypten.

6 En

6 En oförmodad nytta af *Gummi Arabicum*, då det i 2 månaders tid uppehållit lifvet på några hundrade männiſkor.
7 *Sal Amoniacs* beredelſe i Egypten, ſände til Kongl. Vet. Acad.
8 *Caſſiæ Fiſtulæ* beredande.
9 *Gråshoppors* nytta til föda i Egypten.
10 *Dadel-Trådets* nytta i Egyptiernas Hushållning.
11 *Indigos* beredande i Egypten.
12 *Safflors* ſkötſel i Egypten.
13 *Riſets* ans i Egypten.
14 *Mimoſa Arabis Lebbecks* hela Beſkrifning, ſänd til Kongl. Vetenſkaps Societeten i Upſala.
15 *Sycomori* hela Hiſtoria Naturalis.
17 *Chenopodii*, 2:ne nya ſlag i Egypten.
18 *Rhamnus Arab. Nabca* beſkrifven.
19 *Chenna*, til gul färg mycket brukelig.
21 Et par *ſtenar* af ſällſam art.
22 Beſkrifning på alla *Petrificater* i Pyramiderna i Egypten.
23 *Strata Terræ* i Egypten.
25 *Apinior*, 2:ne ſlag i Egypten; deras beſkrifn. p. 189.
26 *Pharaon*, et kreatur, ſom går i huſen ſom Kattor, med alt märkvärdigt dervid. p. 191.
27 Et ſlags *Råttor*, hvilka hafva hufvud, ſom Hare: nos, ſom Svin: kropp, ſom Råtta: ſvants, ſom Lejon; kunna aldrig röra jorden med framfötterna, utan hoppa ſom Gråshoppor, hålla ſig i bärgen emellan Egypten och Arabien. Hela beſkrifningen på detta altför underſama djur, är ſänd til K. Vetenſkaps Societeten härſtädes. p. 198.
28 *Camelo-Pardalis*, ſom föga är ſedd af någon annan, än BELLONIUS, med deſs hela beſkrifning, ſkickad til K. Vetenſk. Societet. p. 203.
29 *En Papegoya*, ſom är den vackraſte i ſit ſlägte. p. 235.
30 En liten *Charadrius* ifrån Alexandria.

31

31 *Strutsen* och dess slågt med Snåpperna.
32 *Casuarius*, et ganska litet slag ifrån Damiata.
33 En *Dufva*, med raka och upråttade fjadrar på Ryggen. p. 283.
34 En artig *Turturdufva*, allmån i Egypten.
38 Fyra slags *Ormar*, noga antecknade med deras Scuta abdominalia, ibland hvilka åro *Cerastes Alpini*, eller den råtta *Aspis* och *Jaculus* eller *Serpens Evæ*, som aldrig tilförene varit beskrefne.
40 Tvånne *Ödlor* i Egypten beskrefne.
41 *Gecko*, som med fötterna utblåser et farligt gift.
43 *Echeneis* och *Sardaigne* beskrifning.
55 Tolf *Fiskar* ifrån Nilströmen, som utgöra åfven så många nya Genera.
56 *Dermestes*, som åter Dadlar.
57 *Cerambyx niloticus*.
58 En *Fjåril*, utur de underjordiska gångerna vid Alexandria. p. 417.
60 Två singulaira nya Genera af *Insecter*.
75 Femton nya Species *Insectorum*.
76 *Cancer cursor Bellon.* eller en Kråfveta, som springer på landet. p. 433. n. 128.
77 *Myrorna*, som löpa på sanden vid Pyramiderne i Egypten.
78 Den lilla *Myran*, som finnes i husen vid Cairo, och år en af de sju Pharaonis plågor.
79 *Africanska Skorpionen*.

Alt detta, med mycket mera, har Hr. HASSELQUIST redan beskrifvit i Egypten til alla sina delar.

1750. *December* 29.

Den 6 Octob. sistledne, var för mig en af de hugneligaste dagar, då jag på en gång undfick hår i Cairo tvånne Hr. Archiaterns skrifvelser, den ena af den 27 Febr. den andra af den 20 April, båda mig tilstålde af Herr Consuln RYDELIUS.

Jag

Jag bekom tillika med Hr. Arch. bref, Hr. Cancellie-Rådet CARLESONS Billet om 130 Ducater Specie, hvilka för mig blifvit öfverſånde til Levanten. Detta var mig et hugneligt bodſkap, i ſynnerhet då Herr Cancellie-Rådet dertil tåcktes bifoga, at mera torde kunna anſkaffas. Det vet ingen i Sverige båttre, ån Hr. Cancelie-Rådet CARLESON, hvad det koſtar, at lefva i Levanten, åfven för den, ſom vil lefva aldraſparſammaſt, hvarom jag på det högſta vinlågger mig. Mitt långſamma viſtande i Egypten har varit nog koſtſamt; men jag hade aldrig underſtått mig, at ſå långe uppehålla mig i et dyrt land, om jag ej vetat annan utvåg til mina omkoſtnader, ån mina reſepenningar. En håndelſe, ſom jag anſett för en lott, den lyckan mig tilſkyndat, då jag derigenom fått tilfålle, at vinna mit åndamål, ſom år, at underråtta mig om et ſå mårkeligt Lands Natural-Hiſtorie. Til åfventyrs hade jag aldrig kommit til Egypten, om ej detta tilfålle mig yppats; åtminſtone hade jag utan det aldrig der kunnat öfverlefva alla årstider, utan hvilken omſtåndighet hår föga kunnat uträttas af det jag påſyftat.

Nåſt Hr. Arch. gunſtiga omſorg, årkånner jag med vördnad Kongl. Vet. Acad:s, Högvördigſte Herr Arche-Biſkopens, Theologiſka och Philoſophiſka Faculteternes, Hr. Cancellie-Rådet CARLESONS, ſamt de öfriga Herrars frikoſtighet, ſom bidragit til reſepenningar. År fördenſkul min hörſamſte anhållan, Herr Arch. tåktes vid tilfålle hembåra dem min ödmjukaſte tackſåjelſe, med förſåkran, at ingen ting ſkal vara mig mer om hjårtat, ån at, der den Högſte ſå behagar, en gång viſa för hela verlden, hvad en ſamlad Svånſk frivillighet kan bidraga til Vettenſkapernas förkofring.

De nyheter Herr Archiatern behagade lemna utur Orbe Botanico, voro för mig åfven ſå många veder-

derqveckelser i et land, som i stället för Euphorber, Mesuer och Avicenner, är upfyllt med en hop mumlande teknatydare och ströfvande qvacksalfvare, och där man i stället för Alexandrinska Bibliotheker, ser millioner mordiska sablar och spjut: et land, der visserligen en resande behöfver all den tröst han kan århålla. Jag beklagar H. Bibliothecarien NORRELII död, jag hade åtskilliga samtal med denne Lärde Mannen för min afresa i Zoologia Sacra, i hvilken han hade såsom Philologus stor insigt: jag hade önskat, at få fortsätta de samma med honom vid min hemkomst, då jag hoppas hafva vunnit någon insigt i samma sak, såsom Naturalist. Herr Doct. CELSII höga ålder sätter mig i fruktan, at åfven mista den förmon jag önskar mig få, at vid min hemkomst lemna mina anmårkningar i Botanica Sacra, under denna stora Mannens omdöme.

Jag hoppas, at mina beskrifningar och anmårkningar om *Cornucopiæ*, *Libellula coa*, *Cervus pedibus anticis longissimis*, *Mus pedibus posticis longissimis*, *&c. &c.* hvilket jag tid efter annan, dels från Smirna, dels från Egypten haft den åran, at öfverskicka, åro komne Herr Archiatern tilhanda. *Herpes Aleppina*, om hvilken jag lemnade beråttelse til Herr Doct. och Lif-Medicus BÄCK, år en ganska mårkvårdig hemsjuka i Aleppe, hvarom jag icke tror, det någon Medicus tilförene något anmårkt. Den upmårksamhet, med hvilken jag vet, at Kongl. Vetensk. Academien ansett de anmårkningar, som på åtskilliga orter blifvit gjorde om vattnets aftagande, föranlåt mig, at derom lemna mina tankar til Herr Secreteraren ELVIUS. Jag vet ej, huru vida denne vittre Mathematicus år hogad för detta System; men det år jag nåstan förfåkrad om, at den, som sett de prof af vattnets aftagande, som jag funnit på mina resor, kan ej undgå, at styrkas i denna mårkvårdiga sats,

hvil-

hvilken Herr Archiatern och Sal. Profeſſor CELSIUS med Rőn å daga lagt.

Főr denna gången har jag den åran, at őfverlemna til Herr Archiatern en enſam ſamling, beſynnerlig i ſit ſlågte, juſt ſådan, ſom landet från hvilket den ſkickas. Den beſtår af *Ormar* och *Ődlor*, faſeliga djur, Egyptens egenteliga foſter: hvilka endaſt kunna vara behageliga főr en Naturens kånnare. Jag har ej glőmt med hvad ſorgfållighet H. Archiatern befalte mig utſpana någon kunſkap om de gamlas *Hæmorrhois*, *Dipſas*, *Aſpis*, *Seps &c.* om hvilka vi ingen ting vete; men beklagar, at oaktadt all mőda jag haft oſpard, at om deſſa de gamlas grufveligheter főka underråttelſe, har jag dock icke kunnat vinna mitt åndamål mer, ån med Seps och Aſpis, hvilka, efter den uplysning jag derom fått, åro en och ſamma orm. Hela ſammanhanget af beråttelſen, år denna: på őn Cypern finnes en orm, nog allmån af Grekerne, nu főr tiden kallad ἄσπικ, den år kårt, ſållan őfver en fot lång; men af en oordentelig tjocklek, ſom ofta går up emot tjockleken af en månniſkas arm. Dennas gift år det faſeligaſte, ſom i vår tid år bekant i Őſterlanden. Når han huggit en månniſka, faller hon i en dvala, hvilken ſmåningom főrvandlar ſig i en ſtark ſőmn, ſom innom 24 timar blir evig, utan några håftiga ſymptomer, eller andra mårken til dőds-kampen, ån at pulſen efter hand ſtadnar och hela kroppen blir i et őgnablick ſvartgul, hvilken innom andra 24 timar rutnar, ſom af en Sphacele.

Finner man då icke i denna enda orm egenſkaperne af tvånne de gamlas, jag menar Aſpis, ſom dődade på ſå lindrigt ſått, och Seps, ſom dődade i ſtőrſta haſtighet, med åfven de faſeliga omſtåndigheter och påfőlgder, ſom denna gőr ån i dag?

Mån-

Månne de gamle, ſom aldrig gåfvo fullkomliga beſkrifningar på de Naturalier, om hvilka de ville lemna oſs någon underråttelſe, hos hvilka namn, kånnemårken och beſkrifningar antingen felas, eller åro ſå beſkaffade, at de ſnarare ſåtta deras Låſare i villervalla, ån meddela någon uplysning. Månne de, ſåger jag, icke gifvit två namn åt et djur, efter det hade två ſårſkildta egenſkaper? Dylika exempel felas icke.

Det år vål möjeligt, at Lucani *Seps*, år den ſamma, ſom Horatii *Aſpis*, båda två hafva ſagt deras verkan; men ingendera gifvit deras beſkrifning. Altſå tycker jag, at vi icke göra illa, då vi bjude til, at med de uplysningar, ſom Natural-Hiſtorien gifver, förklara deras meningar, ſom ej altid tala ſå tydeligen, ſom de velat, at deras tankar ſkulle bli begrepne af deras efterkommande.

Af de ormar jag funnit i Egypten, har jag den åran, at öfverſkicka trenne beſkrifningar:

Den förſta år *Vipera ægypti*. Om denne tilförene år fullkomligen beſkrifven, ſå vore den råtta *Vipera officinarum* bekant, hvar ock icke, ſå har denna ſå namnkunniga ormen hitintils varit okånd. Jag har altid varit i den tankan, at vår allmånna orm Coluber vulgaris 183. Fn. Sv. 260. varit den ſamma med Vipera Pharm. men jag åndrade min mening, ſå ſnart jag fick ſe huruvida den ormen af hvilken Venetianerne öfverföra alt det, ſom fordras i Apothequen af Vipera från Egypten, var ſkild til antalet af Sqvamis och Scutis, til hufvud och ſtjårt, ſamt kroppens anſeende från den, ſom finnes hos oſs. Den råtta Vipera officinalis lårer ock knapt finnas i Italien, emedan den från evårdeliga tider varit håmtad från Egypten til Venedig, hvarifrån deſs præparata utſpridas öfver hela Europa.

Den andra år en *Vipera cornuta*. Jag har funnit 2:ne ormar med horn i Egypten, fkilde ånda til fit genus, emedan den ena år en *Angvis*, den andra en *Coluber*. Så fkilde de åro til fit flågte, af få olika natur åro åfven deras få kallade horn. Den förras åro tvånne defs ftora tånder, fom genombåra cranium, få at deras bafis tjånar til tand, och deras fpets til horn. Den fenares deremot åro ej annat, ån 2:ne aculei fåftade vid hufvudet.

Jag fkal icke i haftighet fåga, hvilkendera af desfa Alpinus velat utmårka med fin Ceraftes, den han illa ritat och vårre befkrifvit. Jag fkulle tro, at han fett dem båda tilfammans under et namn, efter de bågge hade horn. Det var på detta fåttet, fom den forna tiden nögdes at förefttålla Naturalier, at ge en ritning utan befkrifning, at rita våldigt ut det, fom kunde röra hopens nyfikenhet, til ex. *en orm med horn*, utan at ge aktning på naturens inråttning, förr ån vår LINNÆUS lårt ofs, at öpna ögonen vid naturens betraktande och urfkilnad.

Den tredje år den omtalte *Angvis dentibus molaribus cranium perforantibus*.

Af *Ödlor*, den andra gren i detta grufveliga flågte, har jag funnit en anfenlig hop, de måfta låra dock vara bekante, förutan några fmå, dem jag funnit i ödemarken i brånnande fanden: intet rum år, der ej något flags lefvande af naturen fått invisning. Den, hvilken jag har den åran, at öfverfkicka, har jag framför andra utvalt, emedan den år den enda, få mycket jag påminner mig, fom hit intil blifvit anvånd til någon nytta, och icke defs mindre varit okånd både för Naturalifter och Medici.

Denna ödla år den råtta *Scincus*, fom finnes til myckenhet i bårgen emellan Arabien och Egypten, fångas til ftort antal af Egyptifke Bönder, torkas och fåljes til Venetianerne i Cairo, fom deraf föra öf-

öfver til Europa en ansenlig myckenhet. Jag har haft den lefvande, så väl som alt annat, det jag hitintil beskrifvit.

Jag har åfven förvarat alt det jag hitintil beskrifvit, dels oppstoppadt, dels i Spiritu Vini, hvarmed jag vid min hemkomst, der den Högste behagar, skal öka Upsala Natural samling. Vid början af nästa år tänker jag öfverskicka några saker för Herr Archiatern, såsom frön af *Behen Nux*, *Cassia fol. 5-pinnis: foliolis ultimis minoribus.* Fl. Zeyl. och åtskilliga andra, samt bland annat en oppstoppad *Struts-Fogel.*

Innan jag öfvergifver Egypten, tänker jag ock åfven, vil GUD, öfversända til Upsala Trågård några Trån, såsom *Alkanna*, *Cycomorus*, *Rhamnus Nabea, quæ Spina Christi*; *Cassia fistula*, *Musa &c.* Altsammans blir skickadt öfver Livorno til Stockholm under Herr Grills adresse.

Om möjeligheten tillåter, tänker jag innan kårt företaga en resa til bårget *Sinai.* Jag har en gång tilförene varit på vågen, at begifva mig til samma bårg: men blifvit tilbaka hållen af Arabernas ströfverier. Om et förslag lyckas, som jag har i tankan, så hoppas jag kunna vinna min önskan, at se denna namnkunniga ort med såkerhet.

Derpå vil jag i första Våren anträda resan til Palæstina, och taga de mått, at jag i tjenligaste års-tiden kan vara på *Libanon.* Sedan återstår ingen ort i Levanten, den jag åstundar, at se mer, ån Constantinopel; hvarifrån jag önskar, at få åter se mit Fådernesland.

Cairo den 18 Februarii.

Då jag med nårvarande har den åran, at upvakta Herr Archiatern, öfverskickar jag tillika öfver Livorno, under Herr Grills adresse, en liten samling af Naturalier, på hvilka hår följer en förteckning, såsom:

Semina.

Cassia Fistula Ex Aeg. infer.
Cassia Ar. Keschta ex Arabia.
Cassia Ar. Sopher ex Aeg. Super.
Nux Behen ex Æg. Super. & Sinai.
Cordia-Sebesten ex Æg. Super.
Rhamnus: Ar. Nabk ex Æg. infer.
Cucumis. Ar. Abdellavi ex Cairo.
Mimosa Acacia vera.
Lawsonia Alkanna.
Palmæ Dactyliferæ fructus conditus in duobus vasis grandibus corio obductis.
Ejusdem Palmæ flos masculus.
- - - tela basin foliorum tegens.

Lapides.

Silex opacus variegatus ex desertis Ægypti.
- - semipellucidus per strata variegatus. Onix?
- - semipellucidus unicolor; ex desertis Arab.
Melo ex monte Carmel vulgo.
Argilla arenacea, quam quotannis deponit Nilus.

Animalia.

Falco capite nudo. descr.
Ostracion abdomine inflato. descr.
Papilio Sultanus.

Miscellanea.

Vasa Argillacea, calore solis cocta pro potu frigidæ, ex Mecca & Cairo.
Opobalsamum genuinum MS. Nomen CAROLI LINNÆI literis Arabicis Kophit scriptum.

De åro dels főr Herr Archiaterns Bord, dels főr dess Cabinett. Åt det fõrra åro 2:ne kåril Dadlar åmnade; hvilka jag låtit bereda på et sått, at jag hoppas det de bevara sig. De õfrige små samlingar skatta sig lyckliga, om efter en lång resa, Herr Archiat. aktar dem vårdige et rum i det senare.

Frőn har jag så många, som varit mőjeligt at sjelf håmta mogne på dertil afskilda Trån. Jag vil őnska, at de måtte lyckas, ty jag ser, at det år nåstan omőjeligt, at őfverskicka lefvande Trån från Egypten til Sverige. Jag har låtit uptaga och såtta i krukor alla besynnerliga Trån, som hår finnas, i tanka, at skicka dem H. Archiatern tilhanda őfver Marseille eller Livorno; men de dő emellan hånderna főr mig, oaktad all aktsam skőtsel, hvad skola de då gőra under en så lång resa, på hvilken åfven kostnaden skulle bli odrågelig, i anseende til vatnet, som år en dyr Vara, at kőpa af en sjőman? Den underliga *Cycomorus*, hvars Fructification mer brydt mig, ån alt det jag

jag hitintil sett i naturen. Denne, såger jag, hoppas jag skal komma öfver til Upsala; jag har 2:ne i beredskap, som ge mig godt hopp, hvilka jag tänker skicka öfver Marseille under Herr GRILLS adresse.

Af *Falco perinopterus*, en *Ostracion* och en *Phalæna*, har jag den åran, at öfverskicka beskrifningar; den första har jag öfversatt ifrån mit Latinska Manuscript på Svenska, at inlämnas i K. Vetensk. Academien Täckes äfven H. Archiatern lemna H. Cancellie-Rådet CARLESON del af Fiskens beskrifning, torde Han, såsom en curieus Herre, den med nöje anse.

Mit nyaste göromål, at hvilket jag vil hafva den åran, at lemna Herr Archiatern efterrättelse, är en *Crocodils Anatomie*, hvilken jag för några dagar sedan gjort.

De delar, som jag tykt förtjena största upmärksamhet af Crocodilens inälfvor, äro dess *Gallblåsa* och *Pancreas*.

Skaparens visa inrättning, som i alla dess verk ligger förborgad, endast at människan ger sig möda at utröna den, lyser på et besynnerligt sätt vid omtalte delar.

Crocodilen är, som man vet, et kött-ätande djur, glupskt, jag tror mer, än något bekant rofdjur; han kan ej tugga, utan måste svälja all ting helt, ty hans maxiller kunna väl öpnas til et grufveligt svalg; men kunna ej ledas på sidorne. Vid en sådan diæt och sådant sätt at äta, behöfdes visserligen starka menstrua, at främja smältningen: han har ock fått dem, i proportion af sin storlek, ymnogare, än något annat djur. En Crocodil den jag öpnade af 3 och en half fots längd, hade en gallblåsa af et Hönsäggs storlek, som innehölt 3 uns galla, tjock, af en skön smaragd färg, och bäskare, än alt hvad jag nånsin haft på tungan. *Pancreas* var 5 tum

tum långt och en tvår hand bredt, och i alla ſina fållor upfyllt med gulaktig och något fraggig våtſka. Båda två förekomma mig ſtörre, ån hos en Oxe, vålförſtående, i anſeende til de andra delar hos båda djuren, ſom ej kunna komma i jåmförelſe. Deſs tarm, ſom år ſmal, ganſka ſtyf och hopſatt af ſtarka tjocka hinnor, ſamt har en Canal, ſå ſmal, at den knapt tar emot en Styl af en Hönſe-pennas tjocklek, år åfven mårkvårdig, aldramåſt derföre, at den har ſit rectum nårmaſt intil Pylorus, i ſtållet för det, at andra djur hafva det vid Anus, hvilken år upfyld med excrementer, ſom gå ſamma vågen ut, ſom de kommit in, tjenandes den ſmala tarmen til intet annat, ån at föra chylus.

Jag har nu redan en månad hvar dag haft det nöjet, at ſe det, ej utan grund utropade Egyptiernas ſått, at utklåcka kycklingar i ugnar. Ingen ting år artigare och intet år låttare at vårkſtålla, ån detta optog, det de gamle Egyptier lårt af Crocodilen och Strutſen. Det år et artigt Spectakel, at ſe en ſtor ugn, full med ågg, ur hvilka i et ögnablick uthoppa många tuſendetals nya invånare i vår verld, utan Barnemorſka, och jag hade ſå når ſagt, utan Moder; åtminſtone har hon intet at göra til deras framkomſt. Det år ſå lått at vårkſtålla, at jag år förſåkrad, det hvar Bonde-kåring hos oſs ſkulle kunna göra det i ſin badſtuga, endaſt man ſade henne, at det vore möjeligt, och lade dertil några unts vidſkeppelſe. Det ſkulle ej utan ſtörſta fördel kunna verkſtållas hos oſs, och ge i de ſtora ſtåderne ymnig tilgång af et ſå angenåm rått, ſom en Hönſeſoppa år, i ſynnerhet lagad i Sverige.

Hvad tid och vidlyftigheter fordras icke, at på det naturliga ſåttet låta utklåcka 6000 Kycklingar? och i en månads tid komma deſſe fram i Egypten, utan

tan vidare besvår; ån at en Karl har omsorg, at vånda åggen och elda ugnen.

Godheten år ej aldeles den samma i dessa konstens alster, som i de naturligen framkomna; det vore för mycket vunnit af konsten, at kunna hinna til naturens fullkomlighet. Det år billigt, at den senare altid behåller sit höga företråde. Skilnaden år, at de Egyptiske Ungs-Höns åro mera torra, och ha ej den saft, som ger en angenåm smak åt dem, som en Höna framklåkt. Denne skilnad torde och komma til en del af såttet, at upföda dem, som i anseende til den myckenhet hår finnes, och det goda köp för hvilket de lemnas, ej kan lofva samma godhet, som i Europa. De Egyptiske födas, som alt lefvande i Egypten måste, af bönor, aldrig brukeliga åt desse slags kreatur hos oss, som deremot föda våra med god ren såd, då vi vilje, at de skola ge en god rått.

De åro dock gode i Egypten, och långt båttre, ån jag föreståIte mig, i anledning af en beråttelse jag derom inhemtat i Europa, och det, som ökar godheten, år det billiga pris, som ej lårer finnas på någon annan ort. Jag har, förutan det jag sjelf anmårkt om ungarnas skötsel, fått derpå en beskrifning från Achmia, en liten stad i öfra Egypten, hvilken år den fulkomligaste, som jag tror hit intils någon ågt. Jag skal vid tilfälle ha den åran, at meddela den med Herr Archiatern.

Jag glömde en anmårkning då jag talte om Crocodilen, hvilken jag gjordt til våra Theologers tjenst. Jag tjenar dem med nöje, de åro mine Gynnare.

Hjob frågar: Cap. 14: 10. *Kan du draga Leviathan med en krok?* At han menar Crocodilen, sluter jag af det, som dageligen sker, och utan tvifvel skett i hans tid i Nilen, nåmligen, at detta glupska djur, långt ifrån, at någon kan draga up honom med

en fiskare-krok, biter af och förstör all dylik fiske-redskap, som i floden utkastas. Jag fann i den jag öpnade 2:ne upsvålgda krokar, den ena i magen, och den andra fastnad i den andra delen af den tjocka hinnan, som tåcker dess svalg.

Huru år det möjeligt, at Hjob kunnat mena Hvalfisken med sin Leviathan, som åtskillige förklarat hans ord, och nyligen en Fransk Auctor, som på sit språk skrifvit de 6 dagars arbeten, jamförde med det, som Hjob och David talt om Skaparens verk? Huru, såger jag, har han kunnat tala om et djur, som aldrig fanns på den orten der han skrifvit, och det på en tid, då han såkert ej hade någon Rese beskrifning öfver Grönland eller Spits-bärgen? Dessutan kommer Hjobs hela beskrifning långt nårmare öfverens med Crocodilen, ån med Hvalen: endast vi komme ihog, at den år skrefven i en prunkande Orientalisk Stil.

Innan kårt tånker jag vil GUD, ge mig på resan til Palæstina, at der nyttja Vår-dagen. Jag har tilråckeligen varit i Egypten, och GUDI vare låf! vål dragit fram min tid i detta mårkvårdiga land, som borde vara Gudars hemvist, om de kunde intaga et rum ibland de dödeliga; men som blifvit dömdt, jag vet ej af hvad för et ödets hårdhet, at hysa Egyptier.

Jag beder, det Hr. Arch. tåckes hugna mig med några ord från dess hand, hvilket kunde möta mig i Constantinopel hos Hr. Envoyéen CELSING, eller i Smirna hos Hr. Consuln RYDELIUS. Jag har, som oftast, efterråttelse från den senare, om det mårkvårdigaste, som tildrager sig i mit Fådernesland; men jag kan ej åstunda annat af honom, ån Stats-saker: de Lårde röra mig nårmare, och dem hoppas jag af H. Archiaterns ynnest bli mig meddelte. Jag skulle i synnerhet med nöje veta, hvilken blifvet Adjunct i Medicinska Faculteten efter Doct. WAL-

LE-

LERIUS, sedan han blifvit Chemiæ Professor. Jag gissar någor af mina Kamerater.

Herr Consul RYDELIUS är äfven rått curieus, och det, som är det förnämsta, emedan det är så sällsynt, hans upmärksamhet har fästat sig vid Naturens skatter. Det visar hans Fågle-samling, som är den vackraste någon kan finna i hela Levanten, hvilken i dessa dagar skal bli ökt med åtskilliga rara fåglar från Æthiopien, Nubien, Arabien, dem jag hår funnit, skickar jag lefvande öfver til Smirna, sedan jag långe bevarat dem hos mig, at upforska deras natur och lefnads art, samt tagit af dem beskrifning. Bland dem är den pråktiga Peintaden (Gallina Syst. Nat. 2.), hvilken jag fått från Abyssinien; en fågel, som skulle hållas för et underverk med sina så ordenteligen tekrade fjådrar, med sin hjelm på hufvudet, och med sin skallrande röst, som år så genomtrångande, at jag tyckt mig kånna den i sjelfva Cranium, på samma sätt, som sker med vissa strångespel. Med alt detta skulle han visserligen bli förundrad i Europa, om han ej hade den olyckan, som Påfågelen, at redan vara allmån, i synnerhet på Maltha och i Franckrike. Efter hand torde ock en del af desse Fåglar komma öfver til Sverige, om lyckan vil gynna deras resa.

Cypern 1751. *August*. 8.

Sedan jag farit igenom Judeen, en del af steniga Arabien, Samarien, Galileen och en stor del af Syrien, får jag nu skrifva från Cypern, dit jag kom för några dagar sedan.

Et Fartyg, som i dag afgår til Marseille, ger mig anledning, at med nårvarande efterkomma min skyldighet; fast jag ej har tid, at öfverskicka några anmårkningar. Dock kan jag ej lemna min Israelitiska Åkerhöna onåmd: et nytt Species Tetraonis, den

den jag fann vid Jordan, och i öknerna under Steniga Arabiens bårg. Det år en art Åkerhöns, som mycket kommer öfverens med Perdix ruffa; men ej större, ån en Turturdufva. Jag våntar i dessa dagar et tjog af dem lefvande, som en lofvat, at skicka til mig från Jerusalem, dit Araberne föra tusende tals, at sälja vid Pingesttiden.

Om Natural-Historien kan ge uplysning i Skriftens uttolkning, så blir denna fogel ofelbart Israeliternas Åkerhöns, och då kunde den ensammen förtjena en resa til Jordan. För min del var jag så förnögd med detta fynd, at jag glömde mig sjelf, då jag hade så når satt lifvet i fara innan jag fick henne fatt.

Förr ån jag öfvergifver Cypern, skal jag skrifva vidlyftigare och öfverskicka flere anmårkningar.

Smirna 1751. *August.* 29.

Sedan jag hunnit ifrån min Egyptiska och Palestinska resa til Smirna, hade jag tänkt, at för denna gången få skrifva ifrån Constantinopel, dit jag verkeligen stålde min kosa från Syrien; men Himmelen som i år utbredt öfver denna ort alla de plågor, som finnas i dess vredes förråds-kammare, har tilbaka hållit mit upsåt til en tid, at få besöka denna orten.

Der har innom 3 månaders tid i Constantinopel varit en påst, som stundom bårttagit 10 til 12000 själar om dagen: en vådeld, som varat i 24 timars tid, och lagt många tusende hus i aska, och bland andra Janissarernas Corps de Guarde: en jordbåfning, och en storm med hagel, som förstört, efter berättelse, 40000 båtar, och dödat en hop af deras roddare: en början til upror bland Krigsfolket, som hotar Regeringen med undergång, hvarvid ej eller felats hungers-nöd. Flera skäl behöfves ej, at afstyrka en resande, at fara til en ort; men så snart jag får spörja, at den Högste dragit in sit ris, det han utsträkt

öf-

öfver denna staden, så vil jag bege mig dit, at se hvad Naturalier en så namnkunnig ort, som är belägen vid tvånne Haf, frambringar. Sedan om den Högste så vil, skal jag begynna, at tänka på min hem-resa.

Här innelykt har jag den åran, at öfversända beskrifning på den lilla Arabiska Åkerhönan, hvilken jag fann vid Jordan. Jag menar, at denna fogel skal vara ny och ej förrbeskrifven. Om Philologi kunna bevisa, at Selaw varit en fogel, så kunna de väl vara förfäkrade, at det ej varit någon annan, än denna; men jag har anledning at tro, at denna så omtvistade Israeliternas föda ej varit hvarken fogel eller fisk, utan snarare Insecter och allrasnarast Gråshoppor.

At Selaw varit Flygfisken har ingen grund af rimliga bevis. Flygfisken, som knapt lyfter sig 3 alnar från vattenbrynet, och det endast i Sol-bärgningen, huru skulle han kunnat komma ända up i steniga Arabien til sådan myckenhet, at hela Israels läger deraf fingo föda? Äfven om jag skulle inbilla mig, at medelhafvet den tiden gått intil murarna af Jericho, som i vår tid är tre dagsresor derifrån, kan jag dock ej begripa detta.

Johannis Gråshoppor, de evinnerligen omtvistade Johannis Gråshoppor, komma ock ändteligen före. Jag har den åran, at härjemte öfverskicka en samling af alla de Anmärkningar jag kunnat inhämta om denna saken, hvilka jag bragt tilsamman, at kunna införas i Kongl. Vetenskaps Academiens Handlingar.

Philologi måge nu göra Johannis ἀκρίδες til hvad de vilja, til utspruckne knoppor på alla slags trän, som en gammal Grekisk Kyrkofader Isiodorus Pelusiota, til frukten af Ceratonia, som en del uttolkare påstått, eller til foglar, som några Calvinister, det står alt i deras frihet; men det är vist, at den satsen

är

år ſådan, at aldrig Ælianus, Tucydides, Demoſtenes eller Ariſtoteles ſkulle känna honom igen. Min tanka är, at om någon utläggare öfver Johannis ἀκρίδες, anför mera denna ſlutſatſen: *Johannis åt ej Gråshoppor; ty de ha aldrig blifvit ätne af något Folkſlag*; ſå borde den ſamma göra en Pilgrims färd til de orter, der de ätas än i dag. Jag är förſäkrad, at han ſkulle ej länge bli Thomiſt i denna Artikel.

Medan jag är på ämnet om Gråshoppor, vil jag meddela några andra Anmärkningar, dem jag gjort på mina reſor om denna ohyra, hvilken några är därtföre väl gifvit ſå mycket, at tala om ſig i Europa, at den är värd all den upmärkſamhet, ſom derpå kan göras.

a) Gråshoppan är ej ſkapt at göra reſor öfver vatten, det hade jag tilfälle, at märka nyligen under min åter-reſa från Cypern til Smirna. Medan vi lågo några dagar i lugn för kuſten af Caramannien, finge vi dageligen några Gråshoppor om bord från faſta landet, och då hade jag et nöje af, at ſe, hvad deſſe djuren äro för eländige Sjömän. Gråshoppan har äfven ſom Lärkan, fått en egenſkap af naturen, at hon ej kan göra lång flygt, utan måſte ſätta ſig näſtan äfven ſå ſnart, ſom hon lyft ſig up. När de nu, jag vet ej af hvad för en drift, vilja göra en flygt öfver vatnet, och följa ſamma ſin natur, finna de ej bättre, än Lärkan, ſin räkning, om hvilken jag tror mig tilförene hafva öfverlämnat en anmärkning, den jag gjorde på Spanſka kuſten, der jag ſåg huru ömkeligen denna fogel omkom, då han ville göra oſs et beſök om bord. Af Gråshopporna ſåg jag här likaledes, at för en, ſom kom om bord, dränkte ſig ſäkert 100, då vi dock ej vore mer, än et piſtol-ſkott från landet. Af denna deras förödeliga ſjöfart ſes ſtörre prof årligen i Smirna, då Gråshoppor

der-

deromkring hårja. Man ser då i Maji och Junii månad komma från det Sődra landet vid hamnen, i mening, at gå őfver til det Norra, en myckenhet af denna ohyra, som főrmőrkar Himmelen, och knapt hafva de őfvergifvit landet, főrr ån de, som et őgnableck tilfőrene skylte en af dem főrhårjad jord, tåcka hafvets bryn med sina as, hvilket ej tőrorsakar liten olågenhet åt Frankerne, som hafva sina Gallerier vid hamnen, i anseende til den stank, som en sådan myckenhet af dessa dőda djur åstadkommer, då de drifvas af sjő-vinden ånda up til deras hus. Hvad år főr en drift, som gőr, at dessa kråken főretaga en så åfventyrlig fart? Monne detta ej år en Skaparens inråttning, at utőda en főrtårande landsplåga? Monne det samma sått at se Gråshoppor főrstőrde, blifvit mårkt vid de hårfårder de gjort några år bårtåt i Europa? Monne en ej, vid deras grufveliga framfarter, skulle genom skråmsel, eller på något sått kunna komma dem, at taga vågen őfver vatten, och deragenom főrmå dem, at főrgőra sig sjelfva, som genom månniskig magt ej stå eljest at dåmpa?

b) Men om Gråshoppor ej kunna gőra resor til sjős, huru åro de då komne tre dagsresor őfver hafvet från fasta landet til Cypern, et land, som af Turkar och Gråshoppor år i grund főrstőrdt? Monne på annat sått, ån at de főrste blifvit ditfőrde från fasta landet af Syrien med fartyg, i hvilka de innestålt sig och kommit őfver? Men på hvad sått hafva de kommit til Roslagen, som Herr Archiater Linnæus tåcktes visa mig főr min afresa från Upsala? Monne på annat sått, ån at de főlgt fartyg från Danzig, eller någon ort deromkring, hvarest de den sommaren strőfvade? Monne tro, det då ej skulle vara angelågit, at sjő-resande blefve tilhållne, at akta sig főre, at őfverfőra bőrjan til en sådan grufvelig landsplåga? Jo, på samma sått, som de hindras genom

de

de aldraſtrångaſte Förordningar, at ej införa Peſten från beſmittade orter.

c) Om Gråshoppornas ſätt, at göra ſina hårfärder: om deras förſta ort, hvarifrån de göra ſina uttog, och om deras koſa, vet jag ej någon gjordt tilräckeliga anmårkningar i Europa. Jag har haft tilfälle, at göra följande i Aſien och Africa:

Gråshoppor äga, ſå mycket det kan mårkas i desſa länder, ſamma Natur, ſom Fjäll-muſen, at de hålla ſin meridian rätt fram, från Söder til Norr, ſom den förra gör från Norr til Söder, utan at vika af til Öſter eller Våſter; de gå altſå ut från ſteniga eller Öde-Arabien, taga vågen genom Palæſtina, Syrien, Caramannien, Natolien, gå ſtundom genom Bithynien förbi Conſtantinopel, och fortſätta farten genom Polen och ſå vidare, ſom desſe förflutne åren tildragit ſig. De bryta ej af ſin koſa, til ex. åt Våſter, derföre blir Egypten af dem obeſökt, ſom dock vore dem ſå når til hands. Gråshoppor utgöra altſå ingen landsplåga i detta land i vår tid, ſom de gjorde då Moſes der viſtades, då likvål Grodor, Löſs, Toråker, Mygg och all den ohyra, ſom upråknas bland Pharaos plågor, plåga ån i dag både Landſens inbyggare och främmande. De vika ej af i Oſter, derföre höres ock icke, at Meſopotamien eller negden af Euphrat, af dem blir ödelagd. Det åro ej andra orter i Aſien, ån Arabien, Palæſtina, Syrien, Caramannien och ſtundom Natolien åt hafsſidan, de nåmligen, genom kvilka jag ſagt dem ha ſin ſtråtvåg, ſom nåſtan hvart år af dem blifva hemſökte, ſtundom hårdare, ſtundom lindrigare.

Om den Hår at Gråshoppor, ſom tågar ut från Arabien, ſamma år då han gått ut, kan hinna fram til Europa, eller om andra och tredje afkomſten fortſätter hårfärden, ſkal jag ej kunna ſåja. Det vore lått, at få veta genom en anmårkning, ſom kunde

anſtäl-

anſtållas på tvånne orter, då de funnos på endera, och ſkulle kanſke ej vara utan nytta, i anſeende til de medel, ſom derigenom kunde fås, til at utöda eller minſka denna ohyran.

I Aſien, ſå väl, ſom i Europa, går folket ibland i fält emot Gråshoppor, med all krigsruſtning. En Pacha i Tripoli i Syrien, upbådade för några år ſedan 4000 Soldater emot desſa djur, med tilſägelſe, at den, ſom ej gick med, ſkulle bli hängd. Så kan et ynkeligt Inſect komma en Troupp ſtyfſinta Turkar i rörelſe, dem ofta en Ottomanniſk Kejſare med alt ſit envälde ej kan förmå, at gå längre, än de vilja.

Smirna 1751. *Septembr.* 13.

Jag ſkal innan kårt hafva den åran, at öfverſkicka en hop anmårkningar, dem jag gjordt i Bibliſka Natural-Hiſtorien under min reſa i Palæſtina. Jag har i ſynnerhet varit angelägen om, at efterſpana, om några lemningar funnos af alt det arbete, ſom den ſtore Konung SALOMON nedlagt ſårdeles i våxt-rike; om man kunde ſe några ſpor af hans anlagde vingårdar, eller hans planterade trågårdar, om hvilka han ſjelf talar i ſina ſkrifter; ty at ſöka någon uplyſning i den ſlags Botanik, ſom denna Konungen förſtått, håller jag före vara det ſamma, ſom, at leta efter platſen der Babylons torn ſtått; ehuru det år onekeligt, at SALOMON efter tidens på hvilken han lefde, och efter nationens, öfver hvilken han regerade omſtåndigheter, ågt ſtor, ja ofelbart ſtörre inſigt i Natural-Hiſtorien, ån någon på ſin tid. Men at lemna Salomons Botanik, och komma tilbaka til hans planteringar, ſå år efter dem ej minſta ſpor af qvarlåtenſkap i vår tid; endaſt kan man af tämmeligen ſåkra omſtåndigheter få någon kunſkap om platſerne hvaråſt en och annan af desſ luſtgårdar varit be-

belägne, ſåledes har jag funnit belägenheten af deſs vingård i *En-geddi*, i hvilken han hade låtit plantera vindrufvor från *Cypern*, vid hvilka han liknar ſin ſkö-na i ſin Höga viſa c. 1. v. 14. där äro vingårdar än i dag underhåldne af Araberne, ſom ſälja vinet åt de Chriſtna, men de frambringa ej mer Cyper-vin, förändrade utan tvifvel genom en lång tid. Det var ej ſå ſvårt för Salomon at få vinrankor från Cypern at plantera, men hvar har han fått Renſka vinrankor dem han planterat vid Hebron, hvilka der än i dag växa, och ge ſå fullkomligt Renſkt vin, ſom det Europæiſka, hvilket jag och alle Franker ſom kommit til Jeruſalem druckit för Renſkt vin hos Latinſka Munkarne, hvilke köpa af Araberne den lilla quantitet de vid Hebron årligen bårga. Samma art af vin finnes ej på någon ort i Öſterlanden, ej eller i Archipel, monne denna art drufvor varit inhemſke vilde i förlofvade landet och af Salomon blifvit inflyttade i deſs plantering. Monne Europæerne härifrån ej kunnat få de förſta rankor ſom blifvit ſatte vid Rhen? Det vore troligare än at Salomon låtit dem komma från Europa; det kan ock hända at båda två äro af lika egenſkaper, och at ſtammen dock är af olika härkomſt.

Smirna 1751. *Septembr.* 22.

Jag utfäſte mig i mit ſiſta af den 3 hujus, at lämna ſvar på de frågor, ſom H. A. behagade föreſtälla i ſit bref af den 11 Dec. förledit år, hvilken min ſkyldighet, jag nu vil efterkomma, ſedan jag förut i mit förra haft den åran, at ſvara på en del.

Jag har ej kunnat få ſe *Tamariſci* Gall-äple; men en liten *Aphis* har jag ſett, ſom bygger et löſt bo emellan deſs löf eller barr, hvilket jag dock ej kan taga för en galla.

Ca-

Calaf år en liten *Salix*, fom ej blir något ftort Tråd, våxer med rak bol, har *folia ovato-lanceolata profunde ferrata, glabra.* Inter Tråd i Egypten år mera namnkunnigt bland Landets inbyggare, och det för det utropade vatnet, fom om våren deftilleras af defs blommor, hvilket år i långt ftörre bruk i Egyptiernas hus-curer, ån Theriak hos våra bönder. Det påkommer dem nåftan ingen fjukdom, i hvilken de ej bruka vatnet af Calaf. I Cairo åro Apothekare, hvilkas förnåmfta och nåftan endafte göromål år, at fålja Calaf; ty få kalla de åfven vatnet. Det år fvalkande, befordrar tranfpiration och något hjårtftyrkande. Är altfå ej utan nytta i de continuella febrar, fom åro få allmånna i Egypten om fommartiden. Det lårer altfå komma i fina egenfkaper nåftan i jåmförelfe med de vatten, fom i Europa beredas af Flor. Cerafi, Tiliæ och Acaciæ.

Af *Babobab* har jag fått frukt nog; faft jag ej kunnat få fe hvarken våxten eller blomman; emedan den endaft våxer långft up i öfra Egypten, dit den år flyttad från inra Africa.

Af *Sefban* följa hår blommor inlagde, det år *Æfchynemone*, hvilken brukas til håckar omkring Planteringar och gör en vacker utfigt.

Abfus år en *Caffia* och Spec. 153. Fl. Zeyl.

Sophora år åfven en Caffia, af hvilken jag öfverfkickat frön, och i mit fifta bref befkrifning, åfven få vål, fom af origanum *Zatarhendi.*

Kali III. Alpini måtte vara et litet Mefembryanth., allmånt i Egypten; men det år något fvårt, at utreda Alpini namn, i fynnerhet alla hans *Kali*. Jag öfverfkickade frön af *Lawfonia* bland min famling förleden vinter och frön af *Mufa* voro i mit fifta bref, famt Infecten af *Cycomorus* i et nåft förut. *Mus ægyptiacus* har jag i Sp. vin. och alla Egyptifka fifkar, af

hvilka jag åfven har några beredda på det fått, som H. A. lårt mig, at lågga dem på papper.

Hypna och *Lichenes* åro nog fållsynte, dock ej aldeles ofynlige i Österlanden. *Pyramiderne*, de ålste bygnader i verlden, hafva inga Lichenes crustacei, som eljest åro få allmånna ålderdoms mårken. De kunna ej eller hafva dem; ty det har til åfventyrs aldrig fallit på dem någon rågn-droppe, utan hvilken omståndighet desse flags våxter ej komma fort. På Jerusalems gamla murar felas de ej af alla flag: och ur våggen vid Salomons brunnar våxer et litet *Hypnum*; monne det år hans Isop? Den år åtminstone åfven få liten, som Cedern år stor, och altså den andra extremiteten.

Jag öfverskickade *Nymphea* beskrifning icke långe sedan. *Cancer cursor*, det lilla underliga djuret har jag beskrifvit p.433; men hvem kan begripa, hvarföre detta kråk altid efter Solens nedgång, skal springa hopetals up utur hafvet på stranden, och hvarföre *Delphinerna* och *flyg-fisken* just vid samma tid lyfta sig up öfver vatten-brynet? De torde alla hafva enahanda drifvande orsak, den vi nu ej begripe. Når jag reste från Tyrus til Sidon, följde jag hafsstranden åt, vid afton-ronnan i 2 timars tid, och hade ståndigt det nöjet, at se hela stranden utföre denna lilla kråfvetan löpa hundradetals fram och tilbaka från hafvet och til stranden. Jag tog fast åtskilliga, at se om jag kunde finna dem hafva något, at båra til föda; men jag blef ingen ting varse. Intet kreatur kan med fötterna löpa få hastigt, som denna. I samma ögnableck, som hon ses 3 a 4 alnar från hafskanten, ses hon åfven vånda om och vara der tilbaka.

Huru lefva örterne hos Eder i Egypten et halft år utan rågn? har H. A. tåckts fråga. Detta tyckes vara nog besynnerligt för oss i Europa, hvarest vi åre vane vid mera vått, ån tort våder; men hvad

skal

ſkal en tånka, når jag ſåger, at dår ges våxter i Egypten, ſom lefvat 600 år, och kanſke i all ſin lefnad ej fått 6 unce rågn-vatten til ſin nåring, hvilket kan med grund ſåjas om de gamla Cycomori omkring Cairo och i öfra Egypten, hvareſt kanſke hvart annat, eller hvart 3:dje år, falla 10 rågn-droppar. Men om rågn felas Egyptiſka våxterna, ſå felas dem derföre ej vatten. Nilen, den underbara Nilen, enſam i ſit ſlågte, årſåtter det, ſom Himmelen dem nekat. Faſta landet i Egygten år en ſjö från början af Auguſti til ſlutet af October. En reſande, ſom vid denna tiden ſinge ſe Egypten och ej vore förut kunnig om råtta ſammanhanget af vatnets uprinnelſe, ſkulle ſnart ge ut mirakel i naturkunnigheten. Han ſkulle ſåga ſig ſett et haf; men et haf, ſom frambringar andra våxter, ån Sargazo, Tång, Rör, Hvaſs, m. m. Han ſkulle ſåga ſig ſett ur hafſens botten ſkjuta up *Cycomori*, *Rhamni*, *Acaciæ*, *Casſiæ*, *Salices* och *Tamariſci*, hvilka på et hafsbryne utgöra likſom ſmå ſkogar eller trågårdar. Sådan år verkeligen Egyptens utſigt, medan den ſtår under vatten. Då felas altſå ej Egyptiſka våxterna, ſom vid den årstiden åro måſt de beſtåndige trån, vatten, och dem, til hvilka naturens mildhet ej kan hinna at ſtråcka ſig, föreſer konſten genom vattenverk, vid hvilka Egyptierne hafva ſå mycken behåndighet, at gifva trågårdarna ſit vatten.

Efter denna förekommer en annan årstid intil början af April, då vatnet år aftorkadt, och hela landet tåkt med den ler-ålta, ſom år vattnets ſediment, hvilken gör Egypten til et ſå vålſignadt land. Då får åkermannen ſin ſåd med mindre ſvett och mera förſåkran om ömnig ſkörd, ån hos oſs, hvilket ſker i October och November månader: då framkomma alla Plantæ ſpontaneæ, hvilka i Egypten åro ganſka få, och nåſtan inga andra, ån några, ſom komma up

 med

med fåden, hvilkas frön äro öfverförda af flyttfoglar, emedan de äro Europeiske. Då släppa trähna sina löf, som sker i slutet af December och början af Januarii månader, och hafva nya färdiga, innan alla de gamla äro affallne; och at sådant måtte gå så mycket lättare, så hafva de mästa trän ej några löfknoppar (gemmæ); dock finnas de på Cycomoris och Salicicibus; men med få och ganska löst ihopfästade stipulis. Gemmæ hafva ej funnits så nödige af naturen på de Södra, som de Nordiska trän; ty är ock häruti stor åtskilnad.

Egyptens rikedom och prydnad *Phœnix* och *Musa* bereda sig ock under den årstiden, at frambringa sina dyrbara foster. Sedan de förra släpt sina nedersta gamla löf, skjuta de nya från toppen, och i det samma framskjuta dess nya *Spathas* i Decemb. och Januarii månad, och vid samma tid framkommer den senares blom-klase.

Denna årstiden slutes vid skörde-tiden i April månad, och efter den tiden synes ej mera tecken til, at Egypten stått året förut under vatten.

I dessa månader Novemb. Decemb. Januarii, Februarii och Martii felas ej rågn i Egypten; men hvad, som bör väl märkas, det sträcker sig ej längre, än åt närmaste sidan af medelhafvet; derföre ses vid den tiden i Alexandria, Rosette och Damiate, falla, somlige år, så mycket rågn, at det med kulna dagar ger inbyggarne olägenhet: men vid Cairo sker det sällan, vid samma tid, at et strö-moln kan ge ifrån sig några rågn-droppar vid förbigående. Detta har knapt någon Rese-beskrifvare så noga tagit i akt, derföre hafva de i Europa ej haft riktigt begrep om Egyptiske Climatet; emedan somlige säga, at där rågnar, och somlige, at där rågnar aldrig, och de hafva både två rätt. När skörde-tiden är förbi, jag vil säga med Maji månad, börjar en faselig årstid i E-

gy-

gypten, en ſommar, ſom år den ſamme i ſit ſlågte, ſom Jan. och Feb. månaders vinter i Norrland, år uti ſit. Då viſar ſig en remnad och ődelagd jord, hvilken en grufvelig hetta bragt i ſamma tilſtånd, ſom de aldrahårdaſte froſt-nåtter gőra hos oſs, med den ſkilnad, at vår fruſna jord ſer ſnart ſin uſelhet gőmmas under en nyttig och ej obehagelig ſnő, der den Egyptiſke förbrånde åger ingen ting, ſom kan főrborga deſs ſkrőplighet. Alt lefvande faſar då főr Egypten, hvars enda åſyn 2 månader főrut, ſåkerligen főrtjenar en reſa från Norr och Sődra Polen; emedan, efter reſandes intygan, med hvilka jag ſjelf talt, ſom ſett båda Indierna, hela Europa, ſtőrſta delen af Aſien, och den tilgångliga delen af Africa, en ſådan ſyn ej kan ſes under Solen, ſom et Egyptiſkt fält, då jorden ſtår i ſin grőda, i ſynnerhet då det åſkådas vid den tid och från den ort, ſom jag ſåg det i December månads ſlut; från ſpitſen af högſta Pyramiden, der jag var i följe med några Ångelsmån, af hvilka ſomlige főrut reſt i Oſt-andre i Våſt-Indien och andre i Barbariet och Europa.

Men detta i vår vinter ſå behageliga Egypten, år juſt det, ſom år ſå hiſkeligt i vår ſommar. Foglarne őfverge det då, och intaga Nordligare orter. Våxt-riket år ej mindre ődelagt denna tiden. Plantæ ſpontaneæ åro bårttorkade och cultæ bårgade, endaſt ſtår ſig Ononis Reſta bovis och Cichorea; af de főrra, hvilka i ſtarkaſte hettan blomma, och bland de ſenare ſes Nilens ſtrånder tåcka med alla ſlags Meloner och Gurkor, ſamt Seſamum, ſom mognar på fälten, der det ſås efter ſåden, hvilket lårer gifvit några Reſe-beſkrifvare anledning, at tala om tvånne och trenne ſkőrder i Egypten.

Hela Egypten år dock icke innebegripen i ſommarens ődelåggning. Hőgden omkring Roſet-

te och Damiate åro undantagne, hvars fält denna tiden åro prydde med Ris, som planteras i Maji och bärgas i October månad, hvartil vattnet upföres utur Nilen med stort arbete. Invånarne på dessa orter hafva då det nöjet, at skåda gröna fält, då de öfrige Egyptier ej se annat, än en förbränd jord; men alla Pharaos plågor, grodor, flugor, myggor etc. som gynnas af et ruttnat vatten och en fuktig jord, göra husen nästan obebyggeliga, och låta dem altså dyrt betala sit nöje.

Det är i denna hetaste sommar-tiden, som et af de största prof af Skaparens milda försyn kan åskådas i Egypten. Jag menar den ömnoga *Daggen*, som faller om mornar och aftnar, hvilken förekommer, at landet ej i grund ödelägges på et fjerndels års tid, som det är aldeles utan vatten, utsatt för den grufligaste hetta. Träna draga härutaf största nyttan, hvilka, utan at bli fuktade af daggen, omöjeligen skulle uthårda hettan, der de dock nu åro frodige, göra blommor och mogna i frukt. På Egyptiska trän tjenar altså kronan en viss årstid til rot, då den genom sina vasa absorbentia drager til trädet den näring utur en fuktig luft, som den senare en annan årstid insuper utur en vattnad jord. Det kan ock märkas, at daggen faller vid den tiden, då de tjocka molnskyarne gå öfver Egypten, som komma från Norr och gå til Söder, efter hvilkas ymnoghet och goda utsigt Egyptierne döma om Nilens tilstundande ymnoghet. Desse göra Himmelen dunkel om mornarna; men hindra dock ej, at han ju blir klar om dagen, samt om natten så lysande af stjernor midt i sommaren, som i Norden de klaraste vinter-nätterna; hvilken Himmelens utsigt aldrig ändras i Egypten, och har ofelbart ej varit den minsta anledning för de gamla Egyptier och se-

der.

dermera för de Egyptiska Araber, at så högt idka Astronomien. Jag undrar hvarföre ingen Europeisk Vetenskaps Societet fallit på den tankan, at i Cairo underhålla en Astronome, hvarest den aldrarenaste horizont, et altid blidt climat, och en ståndigt klar Himmel, skulle efter mitt begrepp, ge anledning til låtta och ståndiga observationer. Han skulle til äfventyrs finna några ledsamheter af landsens inbyggare, som åro fulle med vidskeppelser, men åfven detta skulle han med låtthet öfvervinna. Han skulle finna lårda Araber, myndige Mån, som både ålska och på sit sått idka Astronomien, hvilkas beskydd kunde såtta honom utom all olägenhet; kostnaden hårvid skulle åfven vara nog drågelig.

Smirna 1751. *Novembr.* 22.

Nyligen har man sagt mig, at på Ön Metelin i Archipelago skal finnas en Insect, af hvilken den som blifvit stungen svulnar och blir yr, och kan ej botas på annat sått ån med gungande.

Man har åfven sagt mig både nu och sista gången jag var i Natolien at omkring Brussa, den hårliga och rika staden, skal finnas små sjöar på de omliggande bårgen, i hvilka skal ges en fisk, som har den egenskapen at han håller vattnet kallt, och til den åndan håmtas til Constantinopel af Sultan, at til detta bruk anvåndas i Serraillen.

Hr. Archiatern mårker låtteligen, at desse anmårkningar åro ofullkomlige och behöfva en hel omståndelig undersökning. De gamle i synnerhet PLINIUS samlade sådana beråttelser under sina natural-resor; men efter de ej varit anförde med tilråckeliga omståndigheter, har en vårdslös efterverld utan misskundsamhet gifvit dem namn af Plinii Fábler, och Plinius sjelf den största samlare af Natural-anmårkningar, som nånsin varit til, har uppenbarligen blifvit kallad friljugare af dem, som ej förstått hvad han skrifvit. Inne-

*** *** ***

Innehåll.

